

①
CORNELIUS NEPOS

DE VITA

**Excellentium Imperatorum,
INTERPRETATIONE
ET**

**NOTIS ILLUSTRAVIT
NICOLAUS COURTIN,**

Humanitatis Professor in Universitate PARIS.

**IUSSU
CHRISTIANISSIMI REGIS,
IN USUM
SERENISSIMI DELPHINI.**

Juxta Editionem novissimam Parisiensem.

LONDINI:

Prostant apud S. & J. Sprint, ad Campaniam, &
J. Nicolson, ad Insignia Regia, in vico Little-Bri-
tain dicto. MDCC.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

NOTES

BY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS

NOTES

BY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS

NOTES

BY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS

NOTES

PRÆFATIO.

VARIIS, ac propè jam innume-
ris *CORNELII NEPOTIS*
de excellentium Imperatorum
vitâ editionibus, hæc iterum sub

SERENISSIMI PRINCIPIS DELPHINI auspi-
ciis accessit. Quum enim sapientissimus il-
le Principis Moderator DUX MONTAUSE-
RIUS eò maximè tendat, ut Galliæ Imperio
Regem omnibus, tum mentis, tum corpo-
ris dotibus absolutum instituat ; singula-
rem curam adhibuit ut omnes Latinos
Autores pluribus in locis, aut vitiatos,
aut obscuros, aut denique difficili verbo-
rum involucro implicitos, restitutos, per-
spicuos, & nitidâ interpretatione expedit-
os offerat, quos sine ullo, vel saltem gra-
vi labore, teneræ menti instillare possit.
Quum enim ex his Autoribus, tanquam
ex uberrimo fonte, innumera Sapientiæ,
Fortitudinis, Moderationis, Munificentiae,
cæterarúmque virtutum regiarum exempla

eruantur, quibus Heroum filii teneram ad huc ætatem suam ad ardua promoveant ; idcirco peritissimus ille tanti Principis Formator, non eos solum summis, ut aiunt, labris delibandos, at avido ore ipsi absorbendos voluit. Sed quemadmodum dapes malè paratæ, malè coctæ, & stomacho parum convenientes, vel nauseam, vel cruditatem pariunt : ita etiam in artibus & studiis, nisi ea ingeniorum captui accommodaveris, vix proficies, & pusillos tuis curis creditos ægrè admodum promovebis. Quamobrem ex Illustrissimi Ducis MONTAUSERII mandato, viri complures selecti in enucleandis omnium Latinorum Autorum difficultatibus diligentius quàm hactenus incubuerunt. Cuique suus assignatus est labor, cuique sua demandata est Provincia ; atque mihi CORNELIUS NEPOS obtigit, Autor quidem primo aspectu facilis, sed si intimius & attentius perpendas, plerisque in locis propter abruptum dicendi genus, difficilis. Multi quidem viri eruditi & graves jam in eo exponendo magnoperè insudârunt ; variæ, ut jam præmonuimus, editiones extiterunt, quarum tamen nulli penitus adhærere volui.

luimus, sed prout ad intentum nostrum expedire visum est. Dionysius Lambinus, vir sanè profundæ eruditionis, amplissimas super eo Autore Annotationes contexuit; accessit & Gebhardi super eodem Autore spicilegium; adde diligentissimas elucubrationes Andreæ Schotti, Joannis Vossii, Petri Danielis, Longolii, Magii, Gifanii, Savaronis, Boecleri, Ernstii, Bosii, Manutii, Barthii, Beroaldi, Bongarsii, Buchneri, Casauboni, Freinsheimii, Gronovii, Grotii, Lipsii, Mureti, Pighii, Pontani, Puteani, Rutgersii, Salmasii, Scaligeri, Turnebii, Hornii, & quorundam aliorum Commentatorum illustrationes: quorum omnium diligentia & labore non mediocriter emendatus, restitutus ac illustratus est. Nihilominus tamen, quia vel nimis in rebus minus necessariis morati sunt, vel plurima interpretatione egentia præterierunt, vel immoderatâ verborum prurigine fusiùs atque obscuriùs scripserunt; idcirco SERENISSIMI PRINCIPIS DELPHINI auspiciis, Illustrissimi DUCIS MONTAUSERII nutu confirmatus; ac prætereà Excellentissimi Viri Domini BOSSUETII Condomensium olim Episcopi; necnon & Clarissimi, & profundissimæ eruditionis Viri Domini HUETII

luminibus illustratus, novum illud opus tentavi ; idque unum in mente habui, ut & compendiosè, sed citra obscuritatem, omnia dicerem ; nec quidquam tamen quod desiderari posset, & ad genuinum nitorem, lucemque perfundendam conduceret, præterirem. Itaque instituti nostri duæ sunt partes ; prima quidem, ut simplici vocum Interpretatione obscuriora verba nitidioribus explicemus ; altera, ut Notis accuratissimis omnem rerum difficultatem subtrahamus. Quod si utrumque assequuti fuerimus, nostrum quoque intentum omninò assequemur.

C O R N E.

CORNELII NEPOTIS
VITA, EX
VARIIS AUTORIBUS
EXCERPTA.

QUandoquidem nobis de Autoris nostri Vitâ dicturis multa occurrunt statuenda ac confirmanda, de quibus inter se Scriptores diligant, variique in varias opiniones distrahuntur: pauca quædam de ejus nomine, patriâ, ætate, variisque ejus operibus disseramus.

Quod ad ejus nomen pertinet, hunc CORNELIUM NEPOTEM, cum Onuphrio Panuinio, Joan. Savarone, Petro Nannio, Gifanio, Schotto, Vossio, Lambino, & aliis benè multis non deteriori auctoritate Scriptoribus, asserimus: licet plerique, ex quorum numero est Hieronymus Magius, Æmilium Probum esse velint. At primò, ab ipso autore abundè refelluntur, qui Porcii Catonis vitam his verbis claudit: *Hujus de vitâ & moribus plura in eo Libro persecuti sumus, quem separatim de eo fecimus, rogatu Tit. Pom. Attici, &c.* Quæ quidem nullatenus de Æmilio Probo, sed de Cornelio Nepote intelligenda sunt; quum ille Theodosio, hic Julio Cæsare, & Octavio imperantibus, vixerit; quo etiam tempore Tit. Pomp. Atticum vixisse certum est. Deinde nec Æmilium Probum, nec Theodosiani ævi quenquam alium, hujus

operis autorem fuisse, pura & Romana hujus Libri dictio evidentissimè arguit. Accedit & altera duplex ratio, quòd nimirum (ut in ejus vitâ inquit Vossius,) *Tulliani esse ævi scriptorem, neque alium quàm Nepotem, tum veterum aliquot Librorum indicio cognoscitur ; tum etiam, quòd ad Pomp. Atticum (cujus idem rogatu de vitâ Catonis Librum fecit) vitæ istæ scribantur.* Præterea eo in opere multa leguntur, *Quæ (ut idem Vossius ibidem ait) opus hoc scriptum esse clamant quo tempore Pompeius & Cæsar plus poterant, quàm liberâ in Rep. expediret.* Hæc autem omnia Dionys. Lambinus congeffit : quorum tamen præcipua, & quæ ad intentum nostrum magis conducunt, cæteris brevitatis causâ, quia plura sunt, semotis, fêligere liceat. Primum autem ex Miltiade sic habetur : *Cujus victoriæ non alienum videtur, quale præmium Miltiadi sit tributum, docere, quo facilius intelligi possit eandem omnium Civitatum esse naturam : ut populi nostri honores quondam fuerunt rari, & tennes, ob eamque causam gloriosi, nunc autem effusi, atque obsoleti ; sic olim apud Athenienses fuisse reperimus.* Hæc autem verba, inquit Lambinus, arguunt hunc Librum scriptum esse, quo tempore penes populum aliqua adhuc potestas erat ; non tempore Theodosii, quo nihil populus poterat. In Epaminondâ verò sic legitur : *Quo tempore Duce Pelopidâ exules Thebas occupârunt, & præsidium Lacedæmoniorum ex arce expulerunt, Epaminondas, quamdiu facta est cædes Civium, domi se retinuit, quòd neque malos defendere volebat, neque impugnare, ne manus suorum sanguine cruentaret.* Namque omnem civilem victoriam, funestam putabat. Videtur his verbis, inquit, noster scriptor, & belli civilis autores, Pompeium & Cæsarem, in quo tantum sanguinis civilis profusum sit, notare, & tacitè Pomponii Attici consilium approbare, qui bellis civilibus,

vilibus, quæ in ejus ætatem inciderunt, interesse nolu-
erit, &c. At illud fanè perspicuum est, quod sic ex
Agésilao excipitur : *In hoc non minùs ejus pietas su-
spicienda est, quàm virtus bellica : qui quum victori
præesset exercitui, maximamque haberet fiduciam Reg-
ni Persarum potiundi, tantâ modestiâ dicto audiens fu-
it jussis absentium Magistratum, ut si privatus in Co-
mitio esset Spartæ, cujus exemplum utinam Imperato-
res nostri sequi voluissent.* Hic locus, inquit, clamat,
Autorem hujus Libri carpere & notare Pompeii &
Cæsaris, sed maximè Cæsaris potentiam non feren-
dam, qui imperium, & exercitum retinere ultra tem-
pus lege concessum voluerit. Ad aliud transeo, quod
ex Eumene deducitur : *Sic Macedones verò milites eâ
tunc erant famâ, quâ nunc Romani feruntur. Etenim
semper habiti sunt fortissimi, qui summam Imperii po-
tirentur.* At, inquit, locus ille declarat hunc Librum
esse scriptum quo tempore Populus Rom. Imperii
summam obtinebat, &c. Supersunt duo tantum testi-
monia. Sed in uno solùm hæreo, hocque etiam in
Eumene sic habetur : *Namque illa Phalanx Alex. M.
quæ Asiam devicerat, inveteratâ cùm gloriâ, tùm e-
tiam licentiâ, non parère se Ducibus, sed imperare po-
stulabat : ut nunc Veterani faciunt. Itaque periculum
est ne faciant, quod illi fecerunt suâ intemperantiâ, ni-
miâque licentiâ, ut omnia perdant, nèque minùs eos
cum quibus steterint, quàm adversùs quos fecerint.*
Hic locus si attentè consideretur, inquit Lambinus, u-
nâque legantur quæ ad eum annotavimus, omnium
apertissimè indicat, atque arguit hujus Libri scripto-
rem Consulium annuorum, non Imperatorum perpe-
tuorum temporibus & floruisse & scripsisse. Sic au-
tem Lambinus in Annotationibus ad hunc locum ha-
bet : *Etiam hic locus clamat, hujus Libri Autorem flo-
ruisse ætate M. Tullii, & Pomponii Attici, & Cn. Pom-
peii,*

iv CORNELII NEPOTIS

peii, & C. Julii Cæsaris, & quo tempore labābat Resp. Rom. & ad tyrannidem propendebat; nondum autem prorsus in unius potestate versabatur. Quo minùs credibile est ætate eum Theodosii vixisse. Sic autem queritur M. Tullius de Veteranorum superbiâ, & arrogantia, Philipp. xi. *Quanquam, Patres conscripti, quousque sententias dicemus Veteranorum arbitratu? quod eorum fastidium, quæ tanta arrogantia est, ut ad arbitrium eorum etiam Imperatores deligamus?*

Quibus omnibus Lambini testimoniis, hæc insuper adjicio ex vitâ Attici deprompta, quibus manifestum est, & Atticum tempore belli civilis Pompeii & Cæsaris, imò & multò post vixisse; & Corn. Nepotem tunc floruisse & scripsisse. Sic autem primum legitur: *Incidit Cæsarianum civile bellum quum haberet annos circiter sexaginta: (de Pomponio Attico loquitur, ut cuilibet legenti patebit) usus est ætatis vacatione, neque se quoquam movit ex urbe. Quæ amicis suis opus fuerant, ad Pompeium proficiscentibus, omnia ex suâ re familiari dedit, &c.* Deinde ita habetur: *Sic vetere instituto vitæ effugit nova pericula. Secutum est illud occiso Cæsare, & cum Resp. penes Brutos videretur esse, & Cassium, ac tota Civitas se ad eum convertisse videretur. Sic M. Bruto usus est, ut nullo ille adolescens æquali familiaris, quàm hoc sene: Atticum intellige. Hæc clariora sunt quàm ut aliâ luce indigeant. Sunt & ejusmodi innumera, quibus supersedebimus. Nunc ad ea veniamus quibus Cor. Nepotem tunc vixisse, & scripsisse probemus, 1. est: *Sæpe enim, propter familiaritatem, domesticis rebus interfuimus. De semetipso loquitur Nepos, seque Attici rebus domesticis interfuisse prædicat. Quid clariùs? 2. De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipsum verè gloriantem audierim, in funere matris suæ, quam extulit annorum nonaginta,* quum*

quum esset septem & sexaginta, se nunquam cum matre in gratiam rediisse, &c. 3. Haftenus, Attico vivo, edita à nobis sunt. Nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur. Si ergò Ne-
pos, Atticum loquentem audivit; si eo vivo, hæc edidit; si superstes ei fuit; certè eum tunc vixisse necesse est. Sunt & plura alia: sed hæc retulisse satis fit.

Ex eo autem error ille provenit, Quòd (teste eodem Vossio, ibidem) *Librario id fuerit nomen, qui vitas eas partim suâ, partim patris, & matris manu scriptas, Theodosio obtulit.* Idque verum esse confirmat Jo. Savaro, cujus hæc sunt verba: *Æmilium autem Probum, cujus nomine circumfertur hic Liber, Theodosio regnante vixisse, & hujus libri exscriptorem potius esse quàm autorem, patet ex his versibus.*

*Vade Liber noster, fato meliore memento,
Cùm læget hæc Dominus, te sciat esse meum.
Ne timeas fulvo strictos Diademate crines,
Ridentes blandum vel pietate oculos.
Communis cunctis, hominem se regna tenere
Sed meminit, vincit hinc magis ille homines.
Ornentur steriles: facilis tectura Libelli,
Theodosio, & doctis carmina nuda placent.
Si rogat Autorem, paulatim detege nostrum
Tunc Domino nomen: me sciat esse Probum.
Corpore in hoc, manus est genitricis, avique, meâq;
Felices, Domini quæ meruere manus.*

Hos versus tanquam ineptos, & malè natos arguit Lambinus; imò ab aliquo Nebulone indocto, & barbaro, aut scriptore Librario vix semidocto, esse factos. Et paulò superiùs: *Quòd autem, inquit, etiam versus ad hoc probandum afferunt, iisque valde move-*
batur

vi CORNELII NEPOTIS

batur is, quem modo commemoravi, Robortellus : si quis eos attentè leget, intelliget, non Autorem, & ut ita dicam, Parentem Libri significari, sed Scriptorem Librarium, id est, eum qui manu descripserit.

Unde Andreas Schottus scribit : *Librum de vitâ & moribus excellentium Græciæ Imperatorum ad T. Pomp. Atticum ; sequioris ætatis Autori Æmilio Probo attribuent : à quo stylus, dicendi character, Attici ætas, multâque abjudicant.*

Hic ergò (cum Savarone exclamemus) suo autori reddatur, quem sibi Cornelius Nepos justo titulo vindicat, quémque cœvo suo & familiari Pomp. Attico dedit, cujus etiam rogatu vitam M. Catonis separatim scripsit, & illi superstes, elegantissimam ejusdem vitæ consuetudinem elegantia pari prosequutus est. Nec est cur dicat aliquis cum Barthio : Æmilius Probus, in ævo Theodosii, Cornelii Nepotis Libros in Epitomen redegit. Namq; aliud Nepos ipse concinnitate, ac brevitate suâ demonstrat ; idque maximè his Præfationis suæ verbis : Sed plura persequi, tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, ut ea explicem, quæ exorsus sum.

Adde & ista quæ Pelopidæ vitæ initio sic leguntur : *Cujus de virtutibus dubito, quemadmodum exponam : quòd vereor, si res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, sed historiam videar scribere : & ex Epaminondâ plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est, quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere constituimus. Quæ quidem indicant, omnia complexum fuisse eâ brevitate, ut in Epitomen redigi minimè opus fuerit.*

De origine verò seu Patriâ ejus ; ipsum Padi accollam testatur Plin. l. 3. c. 18. his verbis : *Contrario eorum percussu mari interjecto dulcescente, plerique dixere falso, & Nepos Cornelius Padi accola.* Unde

de Catallus Veronensis Poëta, ad ipsum tanquam ad Civem suum, virumque illustrem opus suum mittens, Italum vocat Epig. 1.

*Cui dono lepidum novum Libellum,
Aridâ modo pumice expolitum,
Corneli? tibi; namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas.
Jam tum, quum ausus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Jupiter! & laboriosis, &c.*

Cui tamen opinioni Aufonius Latino Pacato Drepanio scribens, his verbis refragari videtur, quibus ad superiora Catulli verba alludit:

*Cui dono lepidum novum Libellum
Veronensis ait Poëta quondam?
Inventoque dedit statim Nepoti.
At nos illepidum rudem Libellum,
Burras, quisquiliæ, ineptiasque
Credemus gremio cui fovendum?
Inveni (trepidæ filete nugæ)
Nec doctum minus, & magis benignum
Quam quem Gallia præbuit Catullo.*

At facilè Aufonius cum Catullo conciliabitur, quum certum sit, ideò Gallum vocari, quòd nimirum Italia transpadana, Gallia togata diceretur. Et quamvis sint nonnulli qui de patriâ ejus urbe se quidquam habere comperti negent: nihilominus tamen, præter scriptores à nobis jam laudatos, multi alii sunt gravissimi viri qui id confirment, ipsumque Veronensem Civem esse dicant, utpote qui ortus sit ex vico Veronensium Hostiliâ, ad Padi ripas sito, sic Vossius in Ne-

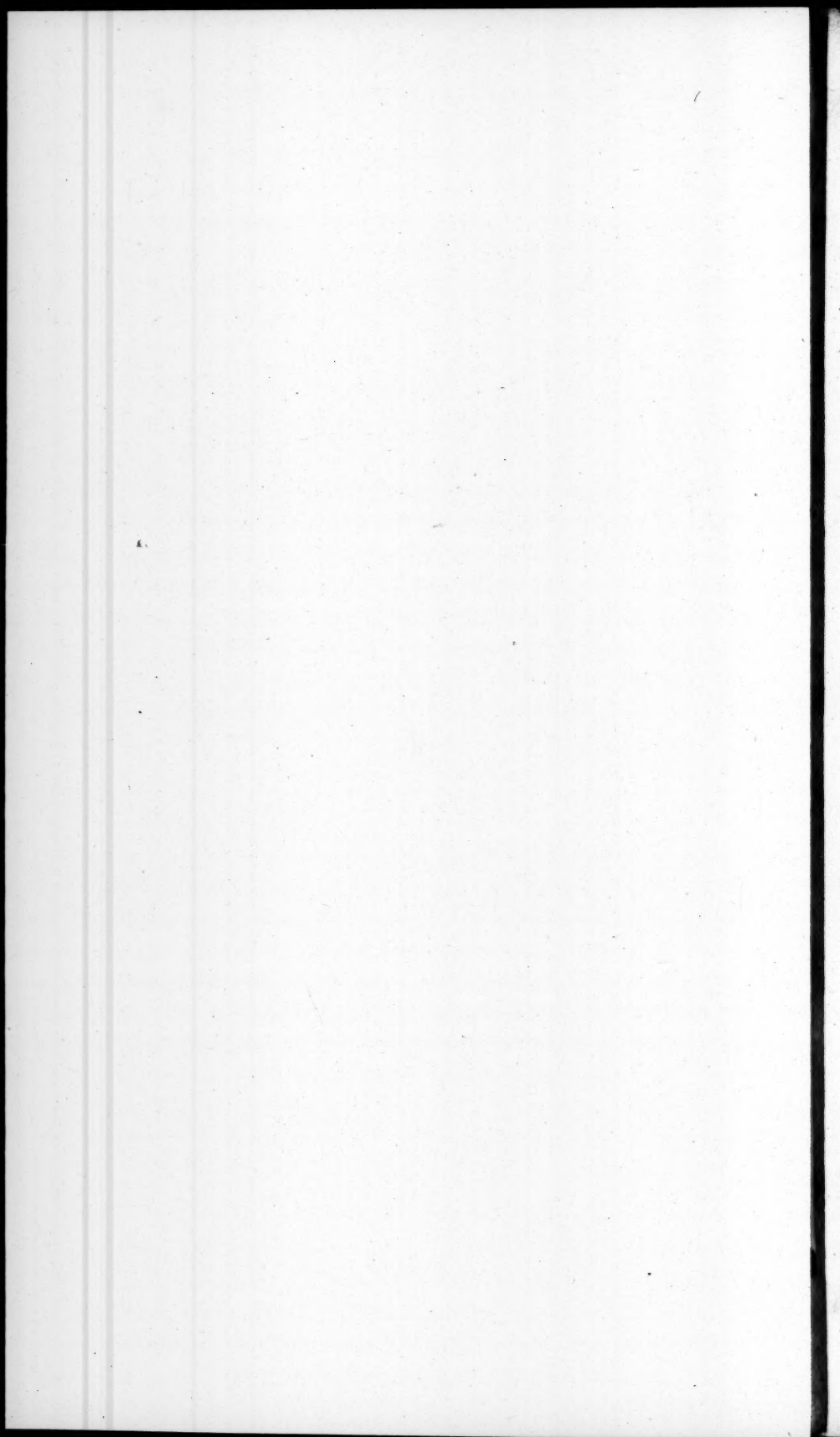
potis

potis vitâ : At, inquit, *Veronensem fuisse in Leandri Alberti Italiâ lego : uti & in Cosmographiâ optimi atque amicissimi quondam viri, Pauli Merulæ. Imò ex Veronensium Historicorum syllabo (quem doctissimus amplissimusque Alexander Becellus, Veronensis Urbis Cancellarius fecit, ac illustrissimus Comes Fernandus Nogarola, vir ut genere, itâ literarum studio nobilissimus, cum Laurentio Pignorio, atque is mecum communicavit) intelligo natum fuisse Nepotem in Hostiliâ ; qui Veronensium vicus est, Tacito, Plinio, Cassiodoro, & Antonino in Itinerario memoratus, hodièque Ecclesiasticæ Veronensium Jurisdictioni subditus. Sic etiam Onuphrius Panuinus Catalogo illustrium scriptorum Veronensium ; Lib. vi. Antiquit. Constantissimo, inquit, Civitatis nostræ testimonio Cornelium Nepotem virum doctissimum, & antiquitatum omnium peritissimum, Veronensem fuisse traditur, cui in summâ cum reliquis Veronensibus illustribus, etiam statua posita est ex publicâ autoritate.*

Ex quibus omnibus jam liquidò patet ex quânam Patriâ Cornelius noster ortus sit. Nunc, cujus fuerit ætatis indicemus.

Hunc Julii Cæsaris & Augusti temporibus floruisse pluribus argumentis manifestum est : quorum primum illud esto, quòd nempe Catullus Poëta ad eum opus suum, ut supra ostendimus, direxerit ; quem Marii & Syllæ temporibus natum esse certum est, & ad Cæsarem usque jam rerum potitum pervenisse. Deinde, hunc Ciceronis familiarem testatur Gellius l. 15. c. 28. *Cornelius Nepos, inquit, & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maximè, amicus familiarisque fuit. Imò, & secundum Ciceronis Epist. librum ad Nepotem Macrobius citat, lib. 2. Saturn. c. 1. Cujus hæc sunt verba : Testis idem Cicero, qui in libro Epistolarum ad Cornelium Nepotem secundo,*

ri
ni
ex
m-
n-
a-
us,
t)
ro-
ni-
e-
ri-
n-
vi-
lo-
ro-
ro-
câ
m
rit
ffe
ri-
m
em
&
ffe.
ius
no-
a-
ro-
2.
Ci-
em
do,

secundo, sic ait. Si, itaque, familiaris Ciceronis fuit Corn. Nepos; si ad eum 2. Epist. lib. scripsit, certè ambos fuisse coætaneos necesse est: atque adeò quum Tullius sub Julio & Augusto Cæsare, usque ad Antonii, Octavii, & Lepidi Triumviratum vixerit, his quoque temporibus Cornel. Nepotem vixisse dicendum est. Adde quod Nepotem Augustæo ævo obiisse, Plinius lib. ix. c. 39. his verbis testatur: *Nepos Cornelius, qui divi Augusti principatu obiit, me, inquit, juvene violacea vigeat.* Cui opinioni respondet Eusebius in Chronico: *Octaviani Imperii anno quarto, Olympia de cxxcv. Corn. Nepos Scriptor Historicus clarus habetur.* Quæ testimonia in eo consentiunt, ut Cornel. Nepotem Catulli, Tullii, Julii, Octaviique Cæsaris coætaneum fuisse manifestè exhibeant.

Jam unum reliquum est quod absolvamus; ut, scilicet, quot, quæque operum genera Cornelius noster fecerit, aperiamus. Certum est autem, præter Librum hunc de vitâ excellentium Imperatorum, alios complures scripsisse, quos, vel incuriâ hominum vel injuriâ temporum amisimus. Ac primò tres Historiarum libros, quibus omne ævum comprehenderit, liquidò testatur Catullus jam multoties citatus, initio Hendecasyllaborum, quem locum nuper laudavimus:

*Jam tum, quum ausus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Jupiter! & laboriosis, &c.*

Secundò se librum de Historicis Græcis conscripsisse, ipsemet in Dione his verbis commemorat: *Sed de hoc in eo meo libro plura sunt exposita, qui de Historicis Græcis conscriptus est.* Prætereà, separatim librum de Catonis vitâ scripsisse, ejusdem verba indicant, jam in Catone superiùs laudata, sub finem. Chronica pariret

riter scripsisse, ex his Gellii verbis, lib. xvii. c. xxi. comperimus: *Ante Romam conditam, ut Cornel. Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter centum & sexaginta.* Quod & Aufonius testatur Epist. ad Probum Præfectum Prætorio, his verbis: *Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quasi alios Apologos (nam & instar sunt fabularum) ad Nobilitatem tuam misi, gaudens, atque etiam glorians fore aliquid, quod ad institutionem tuorum, sedulitatis meæ studio conferatur.* Ipsum etiam Ciceronis vitam scripsisse, ex xv. Gellii lib. c. xxviii. cognoscimus: *Atque is tamen (de Nepote loquitur) in primo librorum quos de vitâ illius (scilicet Ciceronis) composuit, errasse videtur, &c.* Nec hic ejus operum terminus, sed & inter Commentatores à Tertulliano in Apologetico adversus Gentes c. xi. annumeratur: *Saturnumque, inquit, quantum Literæ docent, neque Diodorus Græcus, aut Tallus, neque Cassius Severus, aut Cornelius Nepos, neque ullus Commentator ejusmodi Antiquitatum, aliud quàm hominem promulgârunt.* Imò & vitam Illustrum Scriptorum composuisse, Hieronymus de vitâ Scriptorum Ecclesiasticorum his verbis commemorat: *Scripserunt de vitâ Illustrum Scriptorum apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Caristius Satyrus doctus vir, & longè omnium doctissimus Aristoxenus Musicus.* Apud Latinos autem Varro, Sautra, Nepos, Hyginus, & ad cujus nos exemplum vis provocare, Tranquillus. Denique & exemplorum libros contexuisse, ex 7. Gellii libro c. xviii. agnoscimus: *Cornelius autem Nepos, inquit, in Libro exemplorum 5. id quoque literis mandavit, &c.* Quidam etiam, inter quos Hermolaus Barbarus, Castigat. in Plin. l. 15. c. 22. censent Libellum de Viris Illustribus, qui Plinio tribui solet, Cornelii Nepotis esse, idque veteribus Codicibus astrui posse asserunt. Ego tamen Aurelii Vi-

ctoris

etoris opus crediderim; licet fortè multa ex Nepote Victor excerpserit. Etiam Daretem Phrygium à Nepote translatum quidam arbitrantur; quod tamen falsum existimo, quum dictio ejus Augustæ ævum, quo tempore scripsit Nepos, minimè sapiat. Ut ut sit, illud unum certum est, quòd scilicet hæc omnia Nepotis opera injuriâ temporum perierunt, unumque de vitâ Excellentium Imperatorum opus ad nostram usque memoriam pervenisse, ex quibus viginti duos exterarum Gentium Imperatores habemus; duos verò duntaxat Romanos, quum reliquos amiserimus, ut ex his ipsius verbis patet in extremâ Hannibalis vitâ: *Sed nos tempus est hujus Libri facere finem, & Romanorum explicare Imperatores; quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.* Quod ergò residuum est accipe, illustratum vide, restitutum fove.

VARIORUM AUTORUM DE CORNELIO NEPOTE TESTIMONIA & JUDICIA.

Pomponius Mela lib. 3. cap. 5. de situ orbis.

PRÆTER Physicos, Homerumque, qui universum mari circumfusus esse dixerunt, Corn. Nepos ut recentior auctoritate, sic certior tradit.

Idem, lib. 3. cap. 10. & Plin. lib. 2. cap. 67.

Eudoxus quidam avorum nostrorum temporibus, quum Lathyrum regem, Alexandria profugeret, ab Arabico sinu egressus per hoc Pelagus (Africam) ut Nepos affirmat.) Gades usque provectus est.

Idem Plinius, lib. 3. cap. 17.

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Corn. latitudinis tradiderunt, ubi minimum 7 millia passuum, ubi vero plurimum 10 millia.

Idem ibidem.

Messum opulentiâ præcipuum, quod ab Insubribus & Boiis, & Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradit.

Cap. 28. Natural.

Et Nepos Cornel. Padi accola qui Divi Augusti principatu obiit.

Plutarchus, in Lucull. extrem.

Cornelius Nepos neque senio, neque morbo aut alienatâ mente fuisse sed à Callisthene liberto venenis corruptum.

Idem, in Marcello.

Nos autem Livio & Cæsari, & Nepoti, & ex Græcis scriptoribus Regi Juba credimus.

Catullus Veronensis ad Corn. Nepotem.

Cui dono lapidum novum libellum, ut supra in Præfatione.

Auso-

Aufonius Drepanio Pacato Latino.

Cui dono lepidum novum libellum.

Veronensis ait Poëta quondam, &c. ut in Præfatione.

Agellius lib. 15. Noct. Attic. cap. 28.

Corn. Nepos & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maximè, amicus familiarisque fuit.

Suetonius de illustribus Grammaticis.

Corn. Nepos literatos quidem vulgò apellari ait eos, qui aliquid diligenter & acurè, scienterque possint aut dicere, aut scribere : ceterùm propriè sic apellandos Poëtarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominentur.

Idem, in Octavii Augusti vitâ.

Non amplius ter bibere eum solitum super Cœnam in Castris apud Mutinam Cornelius Nepos tradit.

Tertullianus in Apologetico.

Saturnum, quantum literæ docent, neque Diodorus Græcus, aut neque Cassius Severus, aut Corn. Nepos, neque ullus commentator hujusmodi Antiquitatum, aliud quam hominem promulgârunt.

Eusebius in Chronico.

Octaviani Imperii anno quarto, Olympiade cxxcv. Cornelius Nepos scriptor Historicus clarus habetur.

Hieronymus de vitâ Script. Ecclesiast.

Scripserunt de vitâ illustrium scriptorum apud Græcos Hermippus Peripateti us, Antigonus, Caristius, Satyrus doctus vir, & longè omnium, doctissimus Aristoxenus Musicus. Apud Latinos autem Varro, Sautra, Nepos, Hyginus, &c. ut supra in Præfatione.

Minutius Felix Octavio.

Scit hoc Nepos, & Cassius in historiâ, & Thallus, ac Diodorus hoc loquuntur.

Lactantius Firmianus, lib. 1. cap. 13.

Qui res ejus in Italiâ gestas memoriæ tradiderunt, Græci Diodorus & Thallus : Latini, Nepos, & Cassius, & Varro.

Ammianus Marcell. Epist. 14.

Male narras de Nepotis filio, valdè meherculè moveor, & molestè fero, nescieram omnino esse istum puerum.

Servius in 1. Æneid.

Hujus rei testis est Corn. Nepos in eo libro qui vita illustrium inscribitur.

Adde his omnibus testimoniis recentiorum judicia quam plurima, quæ à nobis in Præfatione fusè relata sunt.

CHRONOLOGIA IMPP. GRÆCIÆ
 APUD
 CORNELIUM NEPOTEM
 PER
 OLYMPIADAS

Ex Herodoto Thucydide, Xenophonte ac potissimum Diodoro.

OLYMPIAS lxxii. annus V. C. 261. Mundi 3480.
 putatur.

An. 1.

2.

3. Miltiades Cimonis Filius Atheniensium Dux Darium vicit, unâ cum Aristide cognomento Justo.

Pugna Marathonica Darius Persarum rex profligatur. Herod. Thucyd. Dionys. Gell. & Nepos in Miltiad.

4.

OLYMP. lxxiii.

1.

2.

3.

4.

Xerxes Dario Hytaspis.
 F. mortuo succedit.

OLYMP. lxxiv.

1.

2. Aristides Ostracismo urbe pellitur ab ingratis civibus. Diod. Lib. xi. Plut. & Nepos.

3.

4. Themistocles oraculum interpretatur de muris ligneis.

OLYMP. lxxv.

1.

Bellum Persicum Xerxis in Græciam, Athenæ incensæ.

Aristides

Aristides ante tempus ab exilio revocatur Plut.

Pugna ad Thermopylas duce Leonidâ, qua. 300. Spartani cæsi.

Pugna ad Artemisium Persarum infelix.

2. Aristides Athen. & Pausanias Lacedæm. cum Mardonio pugnant.

Xerxes ad Salaminem victus fugatusque Plut. Herod. Diod. & alii.

Pugna ad Platæas duce Persarum Mardonio occiso, & altera eodem die ad Mycalem.

3. Athenienses consilio Themistoclis muros restaurant, repugnanti. Spartanis Diod. lib. xi.

4. Eiusdem suasu Piræei portus Athenis absolvitur. Diod. ibid.

Pausaniæ Lacedæmoniorum ducis proditio detecta. Necatur fame in Templo Minervæ, Plut. Nepos.

Aristidis æquitate Græcorum Imper. ad Athenienses deferatur, & societatem ineunt.

Eiusdem operâ ærarium Græciæ in Delo constituitur.

OLYMP. lxxvi.

1.

2.

3.

4.

Lacedæmonii maris imperium affectant. Diod.

OLYMP. lxxvii.

1.

2. Themistocles Ostracismo pulsus ad Xerxem fugit & exul moritur.

3. Cimon Atheniensem dux vincit Persas prælio navali ac terrestri eodem die.

4.

Bellum in Persas I. ad Eurymedontem fluv. Diod. & Polyæn.

OLYMP. lxxviii.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Xerxes Persarum Rex ab Artabano trucidatur. Succedit Artaxerxes. Diod. lib. xi. Ctesias. Nepos de Regibus.

OLYMP. lxxix.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Thasii ab Atheniensibus deficient, à Cimone victi. Thucyd. Nepos. Bellum in Persas ii.

OLYMP. lxxx.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Bellum Corinthium excitatum à Megarensibus.

OLYMP. lxxxii.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Atheniensium cum Lacedæmonis per Cimonem fœdus quinquennale. Diod. lib. xi.

OLYMP. lxxxiii.

- 1.
- 2.

3. Cimon Persas in Cypro vincit & maris imperium iis vindicat. Diod. Plutarch. Thucyd. lib. i. & Nepos.

Bellum in Persas iii. ab Atheniensibus motum.

4. Cimoni in Cypro moritur. Auctores iidem.

Persæ à Cimone Athen. duce victi pacem cum Athen. compon.

OLYMP.

OLYMP. lxxxiii.

1. Bellum Lacedæmonium iii. gestum à Lacedæm. cum. Magarenfibus. Diod. lib. xiii.
 2. Athenienses ad Coroneam victi à Bœotis. Diod.
 3. Bellum. Euboic. duce Pericle cum Eubœen. gestum. Diod. xiii.
 - 4.
-

OLYMP. lxxxiv.

- 1.
 - 2.
 - 3.
 4. Bellum Samium quo Samii in potestatem Atheniensium veniunt Pericle duce. Diod. lib. xiii.
-

OLYMP. lxxxv.

1. Bellum Byzantium quo Byzantii subacti. Diod. lib. xiii.
 2. Bellum Corinthium & Corcyræum. Diod.
 - 3.
 4. Corinthiorum & Corcyræorum ad bellum apparatus. Diod.
-

OLYMP. lxxxvi.

1. Corcyræi vincunt Corinthios auxilio Atheniens. Diod.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
-

OLYMP. lxxxvii.

- 1.
2. Bellum Peloponnesiacum incipit. Diod. lib. xiii.
- 3.
- 4.

OLYMP. lxxxviii.

1.

2.

Athenienses duce Chabriâ & Lachete prosperè ad Syracusas pugnant. Diod.

3.

4.

Artaxerxi Reg. Persarum mortuo succedit Xerxes. Diod.

OLYMP. lxxxix.

1.

2.

3.

4.

Xerxes Persarum rex moritur.

OLYMP. xc.

1.

2.

3.

4. Alcibiades instaurationem Rempub. Argivorum. Diod.

OLYMP. xci.

1. Alcibiades Nicias ac Lamachus duces Athen. ad Bellum cum Syracusanis gerendum missi. Diod. lib. xiii.

2. Alcibiadis, quod contra Remp. conjurasset, postulatio. Diod. Syracusanis. Diod. lib. xiii. Nepos & alii.

3.

4.

Bellum Decelicum.

Decelia munitur à Spartanis Alcibiadis jussu contra Athenienses.

OLYMP. xcii.

1. Alcibiades exul agit cum Atheniens. ut restituantur in patriam. Diod. lib. xiii.

2. Alcibiades ab Atheniensibus revocatur. Athenienses duce Thrasyllo & Thra-

()

vocatur. Id. Diod.

Thraſybulο navalī praelio Lacedæmonios ducemq; Mindarum vincunt.

3. Conon ſedat Corcyræ ſeditio-
nem. Diod.

Athenienſes iisdem ducibus Lacedæm. vincunt navalī praelio ad Cyzicum, duce eorum Mindaro occiſo. Diod. ibid.

4. Alcibiades & Thraſybulus in
Thraciâ proſperè pugnant. Di-
od. ibid.

OLYMP. xciii.

1. Alcibiades Athenas reverſus fit
ſummus Imp. & brevi exulat.
Diod. ibid.

Athenienſium ad Andrum cum
Lacedæmoniis pugna ducibus
Alcibiade Adimanto & Thra-
ſybulο. Diod.

2.

Athenienſes Conone duce malè
pugnant cum Callicratide ad
Methymnam, & altera pugna
ad Mitylenem. Diod. lib. xiii.

3.

4. Conon ad Evagoram Cypri
Regem fugit. Diod.

Athenienſ. à Lacedæmon. ad Æ-
gos Potamos à Lyſandro debel-
lati. Diod. l. xi. Nepos in Co-
none.

OLYMP. xciv.

1. Alcibiades opprimitur. Diod.
Plut. Nepos.

2.

3.

4.

Thraſybulus devictis tyrannis A-
thenienſibus libertatem reſtituit.
Diod.

OLYMP. xcv.

1.

2. Conon Athen. exul Perſicæ
claffi præfectus adverſus Lacedæmonios. Diod. lib. xiv.

3.

4.

OLYMP.

Bel-

OLYMP. xcvi.

1. Agefilai cum Persis in Asiâ bellum : Diod. Lysander dux Lacedæm. ad Haliartum interfectus. Diod.
2. Conon vincit. Periarcho Lacedæm. classis præfectum ad Cnidum. Diod. Bellum Sociale Lacedæmonium. Lacedæmonii à Conone victi postea ad Coroneam duce Agefilao prosperè pugnant. Dion.
3. Conon muros Athenien. ope Thebanorum restituit. Belli Corinthiaci initium. Diod.
- Iphicrates ad Lechæum cum Agefilao pugnat. Diod.
4. Iphicrates ad Corinthum feliciter pugnat. Diodor. & Nepos. Deponit Imperium, & Chabrias succedit.

OLYMP. xcvi.

1. Thraſybulus cum classe missus in Thraciam & Lesbum. Diod.
2. Ageſilaus Rex Lacedæm. agrum Corinthium populatur.
3. Thraſybulus ab Aspēdiis necatus. Diod.
- 4.

OLYMP. xcvi.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

OLYMP. xcix.

1. Lacedæmonii arcem Thebarum Cadmæam occupat. Diod. Aristid. Polyb.
- 2.
3. Bellum Laconic. Bœot. Diod. l. xv. Arist. Isocr. in Panegyrico.
- 4.

OLIMP.

OLYMP. c.

- 1.
 2. Thebani exules ope Atheniens. Cadmeam recipiunt. Diod. Xenoph. alii.
 - 3.
 4. Agefilai in Bœoriam expeditio. Bellum Lacedæmoni.
- Chabriæ victoria de Spartanis.
Iphicrates ab Athen. Auxilio regis Persar. Artaxerxi mittitur.

OLYMP. ci.

1. Timotheus Lacedæmonios ad Leucadem superat. Diod. l. xv. Xenoph. lib. v.
- Chabriæ interfecto succedit Iphicrates. Diod. ibid.
- 2.
3. Timotheus Corcyræis contra Lacedæm. subsidio mittitur. Bellum Lacedæmonium ii. inter Athenienses & Lacedæmonios, Diodor. & Xenoph.
- Item. Iphicrates Diod. Xenoph. Nepos. Frontinus.
- Iphicrates Exercitui Conductitio præfectus adversus Ægyptios proficiscitur. Diod. & alitur paulo Nepos. Pharnabazus cum Iphicrate adversus Ægyptios profectus.
- 4.

OLYMP. cii.

- 1.
2. Epaminondas Spartanos ad Leuctra profligat. Bœoticum Bellum. Pugna Leuctrica Spartanorum cum Thebanis Diod. & al.
- 3.
4. Epaminondas Laconiam invadit, Spartam capit, Messenem restituit. Diod. & alii. Bellum Laconicum Arcadicum Lacedæmoniorum cum Arcadibus.
- Iphicrates Lacedæmoniis adversus Arcadas auxilio mittitur. Bœoti duce Epaminondâ in Peloponnesum ingressi, & à Chabriâ Atheniensi. duce repulsi. Diod. Xenoph.

Pelopi-

()

Pelopidas & Epaminondas Arcadibus auxilio à Thebanis mituntur. Diod. Plut. in Pelop. Justin lib. vii. Nepos in Pelop. & alii.

OLYMP. ciii.

1. Pelopidas ab Alexandro Pheræo in vincula conjicitur. Diod. Plut. Nepos. Pausanias in Boeot. Thebanorum cum Arcadibus Bellum. Dionysius Syracusarum Tyrannus moritur.

Probus de regib. Eusebius in Chronico & alii.

2. Pelopidas liberatur.

3.

4.

Bellum Arcadum & Eleorum Diod. lib. xv. Xenoph. Justin. Front.

OLYMP. civ.

1. Pelopidas prælio advers. Alexandr. Pheræum cadit. Plut. Nepos. Diod. Thebani, Epaminondâ perorante, de-maritimo imperio comparando cogitant.

Timotheus in Thraciam profectus, Potidæam, & Toronem occupat. Diod. lib. xv.

Cum Olynthiis bellum gerit. Nepos in vitâ Demosthen. Olynth.

2. Epaminondas Spartam iterum tentat. Lacedæm. ad Mantinæam vincit, ibidemque interficitur. Diod. & alii passim. Pugna Mantinensis duce Epaminondâ.

3. Agefilaus & Chabrias à Rege Persarum deficiunt. Artaxerxi Regi Persarum mortuo succedit Artaxerxes Ochus.

Agefilai interitus. Xenoph. Plut. Diod. Nepos in Agefilao.

4.

Bel-

OLYMP.

OLYMP. cv.

- 1.
- 2.
3. Chabrias & Chares adversus Atheniensium socios Chios, Rhodios, Coos, & Byzantios missus in prælio occubuit. Diod. lib. xvi. & Nepos in Chabriâ. Bellum sociale Atheniensium.
- Dionis fuga & præparatio ad bellum cum Dionysio. Diod. i. bid. Ælian. l. xii. Variar. Hist. c, 44. Nepos in vitâ.
4. Dionis felix cum Dionysio bellum. Diod. Nepos in Vitâ. Alexandri Pheræi interitus. Diod. Plutarch. & alii.

OLYMP. cvi.

1. Iphicrates & Timotheus ab Atheniensibus multantur. Athenienses cum Sociis acriter pugnant, ducibus Charete, Iphicrate & Timotheo. Diod. Nepos in Timoth.
- Dion Syracusas in libertatem vindicat. Diod. lib. xvi.
2. Dion moritur annos natus circiter lv. Euseb. in Chron. ubi vitiosè Dionysius pro Dion legabatur.
- 3.
4. Chares Sextum capit. Diod. Philippus oculum in expugnatione Methones amisit. V. Vitas comparatas.

OLYMP. cvii.

- 1.
2. Phocion. Athen. Persarum dux est contra Cyprios. Diod. lib. xvi.
- 3.
- 4.

OLYMP. cviii.

- 1.
2. Iphicrates Athen. dux Dionysii

()
fii Siculi naves auro donisque
Apollini Delphico consecrandis
onultas intercipit. Diod.

3.
4. Timoleonis in Siciliam expe- Hicetas Princeps Syracusarum à
ditio. Timolonte superatus.
Syracusas in libertatem restituere
conatur. Diodor. Nepos. Plut.
-

OLYMP. cix.

1. Timoleon pulsus Pœnis Syra-
cusis potitur.
 2. Remp. Syracusar. instaurat.
 3. Contra Siculos rem feliciter
gerit. Diod. Nepos in Timol.
 4. Phocion. Athen. dux Clitar-
chum Tyrannum Eretriæ à Phi-
lippo constitutum profligat. Di-
odor. lib. xvi.
-

OLYMP. cx.

1. Timoleon Carthaginienfium
exercitum ad Crinesum supe-
rat. Plut. Nepos in vitâ. Dio-
dor. Polyæn. lib. vi.
 2. Timoleon Carthaginensibus
pacem petentib. concedit. Diod.
 - 3.
 4. Timoleon moritur. Nepos.
Plutarch.
-

Pugna ad Chæroneam quâ Phi-
lippus Athenienses vicit. Diod.
Dionys. ad Amnæum. Pausan.
in Attic. & alii.

OLYMP. cxi.

1. Philippus Rex à Pausaniâ satellire
occiditur. Diod. lib. xvi. Arri-
an. & alii.
- 2.
3. Alexander M. Philippo Patri
succedit.
- 4.

OLYMP.

OLYMP. cxii.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

OLYMP. cxiii.

- 1.
- 2.
- 3.

Hephæstionis mors. Nepos in
Eumene. Ælian. lib. xii. c. vii.
& alii.

- 4.

OLYMP. cxiv.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Alexander Babylone moritur vel
veneno vel intemperantiâ.
Antipater & Craterus Æoliam
oppugnant. Diod.

OLYMP. cxv.

- 1.

Eumenes fit regum tutor.
Phocion ad Antipatrum profici-
ci recusat.

- 3.

Argyraspidum phalanx Eumeni
adjuncta frustra ab Antigono &
Ptolemæo sollicitatur.

4. Eumenes adversus Antigonum
bellum gerit, & Satrapæ Orien-
tis se conjungunt.

OLYMP. cxvi.

1. Eumenis cum Antigono anceps
prælium. Ab Antigono capitur
& occiditur. Diod. Nepos.

- 2.
- 3.
- 4.

NOMINA

NOMINA IMPERATORUM,
QUORUM
Vita à Cornelio Nepote Scripta est.

I.	M ILTIADES.
II.	T HEMISTOCLES.
III.	ARISTIDES.
IV.	PAUSANIAS.
V.	CIMON.
VI.	LYSANDER.
VII.	ALCIBIADES.
VIII.	THRASYBULUS.
IX.	CONON.
X.	DION.
XI.	IPHICRATES.
XII.	CHABRIAS.
XIII.	TIMOTHEUS.
XIV.	DATAMES.
XV.	EPAMINONDAS.
XVI.	PELOPIDAS.
XVII.	AGESILAUS.
XVIII.	EUMENES.
XIX.	PHOCION.
XX.	TIMOLEON.
XXI.	HAMILCAR.
XXII.	HANNIBAL.

Romanorum.

XXIII.	M. PORCIUS CATO.
XXIV.	T. POMPONIUS ATTICUS.

CORNELII NEPOTIS,

DE VITA

Excellentium Imperatorum,

AD

T. POMPONIUM ATTICUM,

LIBER PRIOR.

AUTORIS PRÆFATIO.

NON dubito fore pleròsque, ¹ Attice, qui hoc genus scripturæ leve, & non satis dignum (a) summorum virorum personis judicent; quum relatum legent, quis musicam docuerit Epaminondam, aut in ejus virtutibus commemorari, saltasse eum commodè, scientérque tibiis cantasse. Sed hi erunt ferè, (b) qui expertes literarum Græcarum, nihil rectum nisi quod ipsorum moribus conveniat, putabunt. Qui si didicerint, non eadem omnibus esse honesta atque turpia, sed omnia majorum institutis judicari: non admirabuntur, nos in Grajo-

INTERPRETATIO.

(a) *Et minùs respondens principum dignitati existiment.* (b) *Qui historiarum Græciæ ignari.*

NOTÆ.

¹ *Attice.* Is est ad quem Cicero scribit epistolas ad Atticum, Atticus ideo dictus, quòd quam diu Athenis literis operam dedisset, non minùs Atticæ quàm Romanæ linguæ peritus erat. Idque patet ex Cicerone s. de finibus bon. & mal. his verbis: *Ita enim se Athenis collocavit, ut sit pænè unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.* Sed eà de re postea in vita Attici.

B

rum

rum virtutibus exponendis mores eorum sequutos. ² Neque enim Cimoni fuit turpe, Atheniensium summo viro, ³ sororem Germanam habere in matrimonio; quippe quum cives ejus eodem urentur instituto; at id quidem nostris moribus nefas habetur. (c) ⁵ Laudi in Græcia ducitur adolescentulis, quamplurimos habere amatores. ⁴ Nulla Lacedæmoni tam est nobilis vidua, (d) quæ non ad scenam eat mercede conducta. Magnis in laudibus totâ fuit Græciâ (e) ⁵ victorem Olympiæ citari. In scenam verò prodire & populo esse spectaculo, nemini in eisdem gentibus fuit turpitudini: ⁶ Quæ ¹⁰ omnia apud nos partim infamia, partim humilia atque ab honestate remota ponuntur. Contra ea, plerâque nostris moribus sunt decora, quæ apud illos turpia putantur. Quem enim Romanorum puderet uxorem ducere in convivium? Aut cujus materfamilias (f) non primum locum tenet ædium, atque in celebritate versatur? Quod ¹⁵ multò fit aliter in Græciâ, nam neque in convivium adhibetur, nisi propinquorum: neque sedet nisi in interiore parte ædium, (g) ⁷ quæ *γυναικωνίτις* appellatur: quò nemo accedit nisi propinquâ cognatione conjunctus. Sed plura persequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, ut ea explicem quæ exorsus sum. Quare ad

INTERPRETATIO.

(c) Inter Græcos laudi pueris vertitur. (d) Quæ non personam scenicam agat lucro illecta. (e) Victorem Olympiæ pronunciari. (f) Non in primâ domus parte sedet, & se palam exhibet. (g) Quæ Gynæceum dicitur.

NOTÆ.

² Neque enim Cimoni fuit turpe.] Is Cimon Multiadis filius fuit, mirâ erga Athenienses Concives suos munificentia. De quo infra.

³ Sororem Germanam.] Ex eodem Patre, non Matre genitam, nomine Elpinicen, quia non licebat Athenis uxorem ducere uterinam, ut colligere est ex Demosthene in oratione, quæ inscribitur, *Appellatio adversus Eubulidem*. Et ex Scholiaste Aristophanis in *Nebulas*, actu 5. sc. 2. ubi sic legitur, *παρὰ τῆς Ἰνναίους ἑξῆς γαμῶν τὰς ἐκ πατρός ἀδελφάς*. Sorores autem ex eodem solum Patre genitæ, legibus Romanis, *germanæ*, seu *consanguineæ* vocantur.

⁴ Nulla Lacedæmoni tam est nobilis vidua.] Lacedæmon urbs totius Peloponnesi clarissima, Lycurgi legibus olim florentissima, Menelai Regis, & Helenæ Regiæ, non procul ab Eurota flumine; alio nomine Sparta, nunc vulgò Mizitra. Porro Plutarchus in La-

conum institutis, vetita apud Lacedæmonios legibus Lycurgi scenica spectacula testatur, quod sanè Nepotis opinionioni repugnat; sed ipsi favet Athenæus lib. 13.

⁵ Victorem Olympia citari.] Olympia urbs Elidis, quinquennali ludorum celebritate clara, ad Alphæum flumen sita, nunc vulgò *Pisa*. Citatio autem per præconem fiebat: qui clarâ voce ad Populum, Victorem pronunciabat; quo honore nihil erat majus.

⁶ Quæ omnia apud nos partim infamia.] Histrionum genus apud Romanos non modo legibus ætæ, atque adeo infame, sed etiam ob omni Tribu notatione Censoriâ removebatur. Aug. lib. 2. de Civit. cap. 13. Cicero pro Quintio. Et Quintil. 3. Institut. c. 8.

⁷ Quæ *γυναικωνίτις* appellatur.] Locus erat domus interior, fœminis destinatus, in quo lanificia sua exercebant, & alia id genus; ut patet ex nomi-

propositum veniemus, & in hoc exponemus libro vias excellenti-
um imperatorum:

NOTÆ.

nis Græci etymologiâ. Alias Gynæce- | lib. 6. cap. 10. loquitur, quam & Gy-
um. De istâ ædium parte Vitruvius | næconitum vocat.

I.

MILTIADES CIMONIS FILIUS ATHENIENSIS.

CAP. I.

QUum & antiquitate generis, & gloriâ majorum, & suâ mode-
stia unus omnium maximè floreret; eâque esset ætate, ut non
jam solum de eo bene sperare, sed etiam confidere cives possent sui,
talem futurum qualem cognitum judicarunt; accidit, ut Athenien-
ses ² Cherfonesum colonos vellent mittere. Cujus generis quum ¹⁶
magnus numerus esset, & multi ejus demigrationis peterent societa-
tem: ex his ³ delecti Delphos deliberatum missi sunt, qui consule-
rent Apollinem, quo potissimum duce uterentur. ⁴ Nam tum
Thracæ eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimican-
dum. His consulentibus nominatim ⁵ Pythia præcepit, ut Miltia- ¹⁵

NOTÆ.

* MILTIADESCIMONIS
FILIUS.] Cimon duplex fuit; alter
quidem pater Miltiadis; alter vero fi-
lius Miltiadis, de quo infra. Ille ge-
nus suum ad Cædum postremum A-
theniensium Regem referebat. Vide
typum originis, atque agnationis Mil-
tiadis apud Hieronymum Magium.

² Cherfonesum colonos vellent mitte-
re.] Cherfoneus Peninsula est quæ mari
Ægæo alterâ ex parte alterâ Propon-
tide & Helleponto alluitur, unde Hel-
lepontiaca à Suida, & Thracia à Pto-
lemæo vocatur; ibi urbs Sestus Herûs &
Leandri amore clara. Sunt & aliæ
plures Cherfonei.

³ Delecti Delphos.] Urbs in Pho-

cide Oraculo Apollinis clarissima, in
bicipiti Parnassi jugo sita; quæ hodie
quibusdam *Salona*, aliis *Castri* dici-
tur.

⁴ Nam tum Thracæ.] Thraciæ po-
puli bellicosissimi: Thracia autem à
Septentrione inferiorem Mysiam, nunc
Bulgariam; ab Occasu superiorem,
nunc Serviam, à Meridie mare Ægæ-
um; ab Ortum Bosphorum, ac Propon-
tidem habet.

⁵ Pythia.] Pythonissa etiam, & Phœ-
bas dicebatur, Apollinis Sacerdos, quæ
insidens Tripodi distentis cruribus, gra-
vem è specu subeuntem spiritum exci-
piebat; & sic furore exagitata vatici-
nabatur. Cicero de Divinatione, *Nam*

dem sibi ⁶ imperatorem sumerent. Id si fecissent, incepta prospera futura. Hoc oraculi responso, Miltiades cum delectâ manu, classe Cherfonefum profectus, ⁷ quum accessisset Lemnum, & incolas ejus insulæ sub potestatem redigere vellet Atheniensium, idque ut ⁵ Lemnii suâ sponte facerent, postulasset : ⁸ illi irridentes responderunt, tum id se facturos, quum ille domo navibus proficiscens, vento Aquilone venisset Lemnum. Hic enim ventus à septentrionibus oriens, (a) adversum tenet Athenis proficiscentibus. Miltiades morandi tempus non habens, cursum direxit quod tendebat : pervenit-
¹⁰ que Cherfonefum.

C A P. II. Ibi brevi tempore barbarorum copiis disiectis, totâ regione, quam petierat, potitus, loca castellis idonea communi-
 vit : multitudinem quam secum duxerat, in agris collocavit, crebris-
 que excursionibus locupletavit : neque minus in eâ re prudentiâ
¹⁵ quàm felicitate adjutus est. Nam quum virtute militum devicisset hostium exercitus, summâ æquitate res constituit : atque ipse ibidem manere decrevit. ⁹ Erat enim inter eos dignitate regiâ, quamvis carebat nomine : (b) neque id magis imperio quàm iustitiâ consequutus. Neque eò secius Atheniensibus à quibus erat pro-
²⁰ fectus, officia præstabat. Quibus rebus fiebat ut non minus eorum voluntate perpetuò imperium obtineret qui miserant, quàm illorum cum quibus erat profectus. Cherfonefo tali modo constitutâ, Lemnum revertitur : & ex pacto postulat ut sibi urbem tradant. Illi
²⁵ enim dixerant, quum vento Boreâ domo profectus, eò pervenisset, sese dedituros, se autem domum Cherfonefi habere. ¹⁰ Cares qui

I N T E R P R E T A T I O.

(a) Athenis venientibus adversatur. (b) Nec illud potius violentiâ, quàm ex merito obtinuerat.

N O T Æ.

terra vis Pythiam Delphis incitabat, natura Sibyllam.

⁶ Imperatorum sumerent.] Exercitus Ducem, seu Prætorem ; hæcque prima est hujus nominis acceptio.

⁷ Quum accessisset Lemnum.] Ægæi maris Insulam, Hyplipyles Thoantis filix regiam, & Argonautarum appulsu notissimam, hodie Stalimene dicitur ; Cluverius.

⁸ Illi irridentes responderunt, tum id se facturos.] Hoc responsum non à Lemniis, sed à Pelasgis antiquissimis Græciæ populis, Atheniensibus factum fuisse narrat Herodotus, postquam Delphos misissent, & jussi fuissent poenas Atheniensibus, quas illi vellent pendere, atque Athenas venissent. Cui opi-

nioni subscribit Zenobius his verbis, Καλευόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐαλίπιν τιλὼ Ἀἰμῶν εἶπον οἱ Πελάσγοι, εἴ τις ἀνδραγῶν Ἀθηνῶν Βορέα χρησάμενος ἡ καταπλέουσιεν εἰς τὴν Ἀἴμῶν, ἐκισσοῦνται τῆς χῶρας αὐτῶν.

⁹ Erat enim inter eos dignitate regiâ.] Expulsis è Cherfonefo Thracibus, rebusque suis ibi potenter confirmatis, Miltiadem tyrannicam potestatem usurpassè testatur Plutarchus in libello quem fecit, de serâ numinis vindictâ : Atque adeo regnum ipsi non fuit diuturnum : à Scythis enim primum, deinde à Phænicibus pulsus, Athenas confugit.

¹⁰ Cares qui tum Lemnum incolabant.] Immo Pelasgos tum Lemnum

tum

tum Lemnum incolebant, etsi præter opinionem res ceciderat; tamen non dicto, sed secundâ fortunâ adversariorum capti, resistere ausi non sunt, atque ex insulâ demigrarunt. Pari felicitate cæteras insulas, ¹¹ quæ Cyclades nominantur, sub Atheniensium redegit potestatem.

C A P. III. Eisdem temporibus ¹² Persarum rex Darius ex Asiâ in Europam exercitu trajecto, ¹³ Scythis bellum inferre decrevit: ¹⁴ pontem fecit in Istro flumine, quâ copias traduceret. Ejus pontis, dum ipse abesset, custodes reliquit principes, quos secum ¹⁵ ex Ioniâ & Æolide duxerat: quibus singulis ipsarum urbium perpetuâ ¹⁰ dederat imperia. Sic enim putavit facillimè se Græcâ linguâ loquentes, qui Asiam incolerent, sub suâ retenturum potestate, ¹⁶ si amicis suis oppida tuenda tradidisset: quibus, se oppresso, nulla spes salutis relinqueretur. In hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa custodia crederetur. Hic quum crebri afferrent nuncii, malè rem gerere Darium, premique ab Scythis: Miltiades hortatus est pon- ¹⁵ tis custodes, ne à fortunâ datam occasionem liberandæ Græciæ di-

NOTÆ.

incoluisse scribit Herodotus lib. 6. Carres autem gens fuit quæ quo tempore Romulus Romam condidit, maris Mediterranei Imperium latè tenuit. Euseb. in Chronico. Nec illud impedit quominus olim despectissima fuerit, ejusque inconditi mores proverbii locum fecerint: unde illud, *αἰεὶ καὶ ἄγε ραγίζε. Rusticè agis cum rustico, &c.* Vide Cicer. pro L. Flacco,

¹¹ *Quæ Cyclades nominantur.*] Insulæ Ægæi maris in orbem dispositæ, unde Cyclades dictæ, suntque numero 53. Plin. lib. 4. cap. 12. & Pomp. lib. 2.

¹² *Persarum Rex Darius.*] Hystaspis filius, quem Esdras & Philo Asærum vocant; quique equi sui hinnitu, occisis Magis, regni Persarum usurpatoribus, Rex electus est, unde postea in sigillo sculptum equum habuisse fertur, ut Scholiastes Thucydidis notat. Ille adversus Jancyrum Scytharum Regem in Europâ bellum movit, quod suam filiam sibi uxorem denegasset. Justin. lib. 2.

¹³ *Scythis bellum inferre decrevit.*] Non Asiaticis, sed Europæis, qui Tanaïm inter & Jaxartem amnes siti erant, quos aggressus est Darius cum septingentis hominum millibus. Justin. l. 2. Herodotus l. 6. Diodorus l. 2.

¹⁴ *Pontem fecit in Istro flumine.*] I-

ster omnium Europæ fluviorum maximus, qui & Danubius dicitur: In Euxinum per sex fauces invehitur, postquam sexaginta amnes, medio ferme eorum numero navigabiles recepit, Plin. lib. 4. cap. 12. Isortum habet in jugis Abnobæ Montis Germaniæ. Unde Dionysius:

*Abnoba Mons Istro pater est: cadit
Abnoba hiantu*

*Flumen, in Eoos autem convertitur
axas, &c.*

Hunc secundum post Nilum facit. Ovid. lib. 4. de Ponto.

¹⁵ *Ex Ioniâ, & Æolide.*] Asiæ minoris regiones sunt, in quibus linguæ Græcæ usus familiaris erat: prima, media est Cariam inter & Æolidem; altera in ipso maris Ægæi litore sita.

¹⁶ *Si amicis suis oppida tuenda tradidisset.*] Reges Politicæ studiosi singulare imperium iis imponere solent quos sibi strictiori clientelâ devinxerunt, quosque sciunt devictis civitatibus gratos esse, tum propter morum, cum linguæ conformitatem; quandoquidem si status Popularis in singularem mutatus sit, summa imperii non peregrinis, sed inde natis melius creditur: Nam *suis quisque placidius paret, etiam quum is præest, qui magis timeri potest.* Curt. lib. 6. c. 14.

mitterent. Nam si cum iis copiis, ¹⁷ quas secum transportaverat, interiisset Darius, non solum Europam fore tutam, sed etiam eos qui Asiam incolerent Græci genere, ¹⁸ liberos à Persarum futuros dominatione & periculo. Id & facile effici posse: Ponte enim ref-
 5 cisso, regem vel hostium ferro, vel inopiâ, paucis diebus interitu-
 rum. (c) Ad hoc consilium quum plerique accederent, ¹⁹ Histia-
 us Milesius ne res conficeretur obstitit, dicens, Non idem ipsis, qui
 summas imperii tenerent, expedire & multitudini, quod Darii
 regno ipsorum niteretur dominatio. Quo extincto ipsos potestate
 10 expulsos civibus suis poenas daturos. Itaque aded se abhorrere à
 cæterorum consilio, ut nihil putet ipsis utilius quàm confirmari
 regnum Persarum. Hujus quum sententiam plurimi essent sequuti,
 Miltiades non dubitans, tam multis consciis, ad regis aures con-
 silia sua perventura, Chersonesum reliquit, ac rursus Athenas de-
 15 migravit. (d) ²⁰ Cujus ratio etsi non valuit, tamen magnopere
 est laudanda, quum amior omnium libertati quàm suæ fuerit
 dominationi.

C A P. IV. Darius autem quum ex Europâ in Asiam redisset,
 hortantibus amicis, ut Græciam in suam redigeret potestatem, clas-
 20 sem quingentarum navium comparavit, eique ²¹ Datin præfecit &
 Artaphernem: hisque ducenta peditum millia & decem equitum
 dedit, causam interserens, se hostem esse Atheniensibus, quod eo-
 rum auxilio ²² Iones Sardis expugnassent, suaque præsidia interfe-
 cissent. Præfecti regii ²³ classe ad Eubœam appulsâ, ²⁴ celeriter

I N T E R P R E T A T I O.

(c) In hanc sententiam quum multi descenderent. (d) Cujus consilium quam-
 quam frustra fuit.

N O T Æ.

¹⁷ Quas secum transportaverat.] Sc.
 ultra Isthm Pontem.

¹⁸ Liberos à Persarum futuros do-
 minatione & periculo.] Tanta enim e-
 rat Persarum crudelitas in devictas gen-
 tes, ut ipsas etiam variis suppliciorum
 generibus cruciarent, nec quietem ul-
 lam ipsis concederent. Vide Herodot.
 de Zopyri historia.

¹⁹ Histiaus Milesius.] Miletus urbs
 in finibus Ionie & Carie, ob pretiosâ
 vellera & lanificia olim nobilis; unde
 Milesius.

²⁰ Cujus ratio etsi non valuit, ta-
 men magnopere est laudanda.] Id à
 Nepote dicitur potius ex odio Romanis
 congenito in Reges, quàm ex rei veri-
 tate; multo enim laudabiliorem nemo
 non dixerit Miltiadem, si Persarum Re-

gi fidem dedisset.

²¹ Datin præfecit, & Artaphernem.]

Hi ambo Persæ, & Darii Satrapæ; Ar-
 taphernes quidem Darii frater; uter-
 que post Marathoniam Cladem, in
 Græciâ infelicitè periiit, à Spartanis in
 puteum conjectus, & superfructâ Py-
 ræ vivus suffocatus. *Ælianus.*

²² Iones Sardis expugnassent.] Pro
 Sardeis, plur. numeri. Urbs Lydiæ ad
 latus Tmoli montis, olim Græci regia.

²³ Classe ad Eubœam appulsâ.] Eu-
 bœa Insula est Ægei maris, à Bœo-
 tiæ continente, Euripo freto sejuncta;
 hodie Negrepontem vocant.

²⁴ Celeriter Eretriam ceperunt.] Eu-
 bœæ urbem, quam trium dierum spa-
 tio eos expugnasse scribit *Plato* in Me-
 nexeno.

Eretriam

Eretriam ceperunt: omnesque ejus gentis cives abreptos, ²⁵ in Asiam ad regem miserunt. Inde ad Atticam accesserunt, ac suas copias ²⁶ in campum Marathona deduxerunt. ²⁷ Is abest ab oppido circiter millia passuum decem. Hoc tumultu Athenienses tam propinquo tamque magno permoti, ²⁸ auxilium nusquam nisi à Lacedæmonis petiverunt: Philippidemque cursorem ejus generis, ²⁹ qui hemerodromi vocantur, ³⁰ Lacedæmonem miserunt, ut nunciaret quam celeri opus esset auxilio. Domi autem creati decem prætores, qui exercitui præessent: in eis Miltiades. Inter quos magna fuit contentio (e) utrum mœnibus se defenderent, an obviam irent ¹⁰ hostibus, acieque contenderent. (f) Unus Miltiades maximè nitebatur, ut primo quoque tempore castra fierent. Id si factum esset, & civibus animum accessurum, quum viderent de eorum virtute non desperari: & hostes eadem re fore tardiores, si animadverterent, auderi adversus se tam exiguis copiis ¹⁵ dimicare.

C A P. V. Hoc in tempore nulla civitas Atheniensibus auxilio fuit ³¹ præter Plataensium: ea mille misit militum. Itaque horum adventu decem millia armatorum completa sunt: quæ manus ³² mirabili flagrabat pugnandi cupiditate. Quo fa- ²⁰

INTERPRETATIO.

(e) An se intra Urbem tuerentur. (f) Solus Miltiades vehementer suadebat.

NOTÆ.

²⁵ In Asiam ad Regem miserunt.] Ex Darii mandato, qui scilicet Dati Satrapæ mortem minatus fuerat, nisi ad eum Eretrienſes, Athenienſesque captivos duci curaret. Plato in Menexeno. Unde colligi poteſt antiquitus Regibus uſitatum fuiſſe, ut ſubactas à ſe regiones vacuas incolis facerent, populosque in captivitatem traherent.

²⁶ In Campum Marathona.] Campo Marathone, Marathoniæque pugna nihil in totâ antiquitate clarius. Marathon autem, unde Campus ille nomen habet, oppidum eſt Atticæ, quod Athenis diſtat circiter 10. millia paſſuum, prope Aſopum amnem, victoriâ Theſei, ſuperato Marathonio Tauro, inſigne; & Miltiadis gloriâ, qui ibi c. millia Perſarum proſtigavit.

²⁷ Is abeſt ab oppido.] Athenis.

²⁸ Auxilium nuſquam niſi à Lacedæmoniis.] Tunc Athenienſium fæderatis, qui tamen non niſi poſt Marathoniam pugnam venerunt, neſcio quâ religione detenti, quam ex Lycurgi le-

gibus propter creſcentem, aut evaneſcentem Lunam, habebant; quod Strabo refert ex Herodoto lib. 9. Unde & Juſtinus ſcribit: Quos ubi viderunt quadridui teneri religione, non exſpectato auxilio, &c. lib. 2. c. 9.

²⁹ Qui Hemerodromi vocantur.] Hi curſores erant qui totum diem curſitantes non defatigabantur; ſic dicti ἡμεροδρομοὶ ὅς ἐστιν ἡμεροδρόμος. De triplici hemerodromorum genere vide Lipſium Cent. 3.

³⁰ Lacedæmonem miſerunt.] Hoc iter mille centum quadraginta ſtadiis definiunt, quod decurrit biduo ille Philippides Athenis miſſus, ut refert Herodorus l. 6. φιλίππιδος ὁ ἐν τῷ Ἀθῆναις ἄστει λυὸς ἐν Σπάρτῃ.

³¹ Præter Plataenſium.] Supple, civitatem. Platææ Urbs eſt Bœotiæ, ſub Cithærone monte, non procul à Thebis, ſic dicta à Remorum latitudine. Strabo lib. 9.

³² Mirabili flagrabat pugnandi cupiditate.] Ita Juſtin. l. 2. c. 9.

ctum est ³³ ut plus, quàm collegæ, Miltiades valuerit. Ejus enim autoritate impulsæ Athenienses, copias ex urbe eduxerunt, locoque idoneo castra fecerunt. Deinde postero die sub montis radicibus acie à regione instructâ, novâ arte, vi summâ prælium commiserunt. Namque arbores multis locis erant strata, hoc consilio, ut & montium tegerentur, altitudine, (g) & arborum tractu equitatus hostium impediretur, ne multitudine, clauderentur. Datis, (h) etsi non locum æquum videbat suis, tamen fretus numero copiarum suarum, configere cupiebat: eoque magis, ³⁴ quod prius, quàm Lacedæmonii subsidio venirent, dimicare utile arbitrabatur. Itaque in aciem peditum centum, equitum decem millia produxit, præliumque commisit. In quo tanto plus virtute valuerunt Athenienses, (i) ut decem-
¹⁰ plicem numerum hostium profigarent: adeoque perterruerunt, ¹⁵ ³⁵ ut Persæ non castra, sed naves peterent. Quâ pugna nihil adhuc est nobilius, nulla enim unquam tam exigua manus (k) tantas opes prostravit.

CAP. VI. Cujus victoriæ non alienum videtur, quale præmium Miltiadi sit tributum, docere; quod facilius intelligi possit, eandem omnium civitatum esse naturam. ²⁰ ³⁶ Ut populi nostri honores quondam fuerunt rari & tenues, ob eamque causam gloriosi, (l) nunc autem effusi atque obsoleti: sic olim apud Athenienses fuisse reperimus. Namque huic Miltiadi, qui Athenas totamque Græciam liberavit, talis honos tributus est in porticu, ²⁵ ³⁷ quæ Pœcile vocatur, quum pugna depingeretur Marathonica; ut

INTERPRETATIO.

(g) Et longâ arborum serie adversariorum Equites implicarentur. (h) Quamquam angustius spatium suis cernebat. (i) Ut decies majorem adversariorum multitudinem debellarent. (k) Tamingentes copias prostravit. (l) Jam verò immoderati, & nimis usitati.

NOTÆ.

³³ Ut plus, quàm Collega, Miltiades valuerit.] Quia reliquis Atheniensium ducibus ad pugnandum ægè consentientibus, Miltiades prævaluit. Sic Justin. loco citato, his verbis, Miltiades & Dux belli erat, & auctor non expectandi auxilii, quem tanta fiducia ceperat, ut plus præsidii in celeritate, quàm in sociis duceret.

³⁴ Quod priusquam Lacedæmonii subsidio venirent.] Quia, ut jam dictum est, plenilunium expectabant.

³⁵ Ut Persæ non castra, sed naves peterent.] Ita Justinus l. 2. c. 9. Victi Persæ in naves confugerunt, ex quibus

multæ suppressæ, multæ captæ sunt. Et paulo post, Cynegiri quoque Atheniensis suspendum illud facinus apparuit, qui amputatâ utraq; manu, dentibus postea navem detinuit. Justin. ibid.

³⁶ Ut populi nostri.] Lege, Ut enim populi nostri.

³⁷ Quæ Pœcile vocatur.] Pœcile, porticus erat Athenis, variis picturarum generibus adornata, quarum Auctor Polygnotus Thabius; Diogenes Laërtius in Zenone. In hac porticu pugna Marathonica depicta est.

in decem Prætorum numero prima ejus imago poneretur, isque hortaretur milites, præliumque committeret. Idem ille populus posteaquam majus imperium est nactus, & largitione magistratuum corruptus est, trecentas statuas Demetrio Phalereo decrevit.

C A P. VII. Post hoc prælium classẽ septuaginta navium Athenienses eidem Miltiadi dederunt, ³⁸ ut insulas quæ barbaros adjuverant, bello persequeretur. Quo imperio pleraque ad officium redire coëgit: nonnullas vi expugnavit. Ex his ³⁹ Parum insulam opibus elatam, quum oratione reconciliare non posset, copias è navibus eduxit, (m) urbem operibus clausit, omnique com-¹⁰ meatu privavit: ⁴⁰ Deinde vineis ac testudinibus constitutis, propius muros accessit. (n) Quum jam in eo esset ut oppido potiretur, procul in continenti lucus, qui ex insulâ conspiciebatur, nescio quo casu, nocturno tempore incensus est. Cujus flamma ut ab oppidanis & oppugnatoribus est visa, utrisque venit in opinionem, ¹⁵ signum à classiariis regiis datum. Quo factum est, ut & Parii à deditioe deterrerentur, & Miltiades timens ne classis regia adventaret, incensis operibus, quæ statuerat, cum totidem navibus, atque erat profectus, Athenas magnâ cum offensione civitum suorum rediret. Accusatus ergo prodicionis, quod quum Parum expugna-²⁰ re posset, à rege corruptus, (o) infectis rebus à pugnâ discessisset. Eo tempore æger erat vulneribus, quæ in oppugnando oppido acceperat. Itaque quoniam ipse pro se dicere non posset, verba pro eo facit frater ejus Tisagoras. Causâ cognitâ, capitis absolutus, pecuniâ mulctatus est, (p) eaque lis quinquaginta talentis ²⁵ æstimata est: quantus in classẽ sumptus factus erat. Hanc pecuniam quod solvere non poterat, in vincula publica conjectus est, ibique diem obiit supremum.

C A P. VIII. (q) Hic etsi crimine Pario est accusatus, tamen alia fuit causa damnationis. Namque Athenienses ³⁰ propter Pisistrati tyrannidem, quæ paucis annis antè fuerat, ⁴¹ omnium suo-

INTERPETATIO.

(m) Oppidum vallari coronâ cinxit. (n) Quum brevi futurum esset, ut urbem caperet. (o) Ante captam Urbem obsidionem solvisset. (p) Hacque multa aureorum triginta millibus numerata est. (q) Licet ille solutæ obsidionis in Paro Insulâ reus esset.

NOTÆ.

³⁸ Ut Insulas, quæ Barbaros adjuvant. Nimirum, Cycladas.

³⁹ Parum insulam opibus elatam. Una est ex Cycladibus, marmoris candidi fodinis notissima.

⁴⁰ Deinde vineis, ac testudinibus. Testudo, machina bellica tabularis contexta ad urbium expugnationem.

⁴¹ Propter Pisistrati tyrannidem.]

Hic ex Cive privato Athenis supremam potestatem invaserat: Hippocratis filius fuit, primusque Athenis Bibliothecam publicavit. Vide plura apud Just. & Herodotum lib. 1.

⁴² Omnium Civium suorum potentiam extirpabant.] Plus æqua Civium

rum

rum civium potentiam extimescebant. Miltiades multum in imperiis magistratibusque versatus, (r) ⁴³ non videbatur posse esse privatus: præsertim cum consuetudine ad imperii cupiditatem trahi videretur. Nam Cherfonefi omnes illos quos habitarat annos, 5 perpetuam obtinuerat dominationem; (f) tyrannusque fuerat appellatus, sed iustus. Non erat enim vi consequutus, sed suorum voluntate, eamque potestatem bonitate retinuerat. Omnes autem & habentur & dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetuam in eâ civitate, quæ libertate usa est. Sed in Miltiadē erat cum summa 10 humanitas, tum mira comitas, ⁴⁴ ut nemo tam humilis esset, cui non ad eum aditus patēret: magna autoritas apud omnes civitates: nobile nomen, laus rei militaris maxima. Hæc populus respiciens, maluit eum innoxium plecti, quam se diutius esse in timore.

INTERPRETATIO.

(r) Vitam privatam servare non posse privatus. (f) Rexque fuerat dictus.

NOTÆ.

potestas in liberis Civitatibus odiosa est, & suspecta.

⁴³ Non videbatur posse esse privatus.] Quia tanta est imperii dulcedo, tamque penetrans ambitio, ut vix dedisci possit.

⁴⁴ Ut nemo tam humilis esset.] Qui se nimis, in magnâ dignitate, affabiles, atque aditu faciles præbent, altiora spirare videntur, & Populo in Democratiâ, & Principi in Monarchiâ suspecti sunt.

II.

THEMISTOCLES NEOCLI
FILIUS ATHENIENSIS.

CAP. I.

2 Hujus vitia ineuntis adolescentiæ, magnis sunt emendata virtutibus: adeo ut anteferatur huic nemo, pauci pares putentur. Sed ab initio est ordiendum. Pater ejus Neochus genero

NOTÆ.

1 NEOCLI FILIUS.] Neocles Atheniensis, qui, ut refert Valer. Max. lib. 6. c. 1x. 2. extet. Abdicationis no-

tam suæ famæ inossit.

2 Hujus vitia.] Vide Val. Max. ibidem.

sus fuit, ³ is uxorem Acarnanam civem duxit, ex qua natus est Themistocles. Qui quum minùs esset probatus parentibus, quòd & liberius vivebat, & rem familiarem negligebat; à patre exheredatus est. Quæ contumelia non fregit eum, sed erexit. Nam quum judicasset, sine summâ industriâ non posse eam extinguere, totum se dedidit reipublicæ, (a) diligentius amicis famæque serviens. Multum in judiciis privatis versabatur: sæpe in concionem populi prodibat: nulla res major sine illo gerebatur: celeriterque quæ opus erant, reperiebat, facîle eadem oratione explicabat. Neque minùs in rebus gerendis promptus quàm excogitandis erat, (b) ¹⁰ quòd & de instantibus (ut ait Thucydides) verissimè judicabat, & de futuris callidissimè conjiciebat. Quo factum est ut brevi tempore illustraretur.

C A P. II. Primus autem gradus fuit capeffendæ reipublicæ, ⁴ bello Corcyræo: ad quod gerendum prætor à populo factus, non solum præsentì bello, (c) sed etiam reliquo tempore ferociorem reddidit civitatem. Nam quum pecunia publica quæ ex metallis redibat, largitione magistratuum quotannis interiret: ille persuasit populo, ut eâ pecuniâ classis centum navium ædificaretur. Quâ celeriter effectâ, primùm Corcyræos fregit: deinde maritimos prædones confectando, mare tutum reddidit. In quo cum divitiis ornavit, tum peritissimos belli navalis fecit Athenienses. Id quantæ saluti fuerit universæ Græciæ, Bello cognitum est Persico. ⁵ Nam quum Xerxes & mari & terrâ bellum universæ inferret Europæ, ⁶ cum tantis eam copiis invasit, quantas neque ²⁵ antè, neque postea habuit quisquam. Hujus enim classis mille & ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia onerariarum sequebantur. Terrestris autem exercitus, septingentorum mil-

INTERPRETATIO.

(a) *Accuratius familiares famamque excolens.* (b) *Quia & de præsentibus (juxta Thucydidem) certissimè statuebat.* (c) *Bellicosiores urbem fecit.*

NOTÆ.

³ *Is uxorem Acarnanam civem duxit.* Existimo vel legendum esse *Acarnanam*; quia nullibi me legisse memini *Acarnaniam*: vel nomen esse proprium, quod verisimilius videtur. Variæ autem sunt opiniones ex qua gente fuerit Themistoclis mater; Alii enim Halicarnassiam fuisse scribunt: Alii verò longè plures Treiciam meretriculam Abrotonum nomine asserunt. Sic Athenæus lib. XIII. cap. XIII. Porro Acarnania Epiri pars est, quam Achælus fluvius ab Ætoliâ dividit; unde Acarnan, nomen appellat. com. gen.

⁴ *Bello Corcyræo.* Contrà Herodotus l. 7. & Thucydides l. 1. pro Corcyræo Ægineticum scribunt. Corcyra autem, quæ & Phæacia olim dicta, nunc vulgo *Corfu*; insula est in Ionio mari, hodie Venetæ ditionis, contra Epirum.

⁵ *Nam quum Xerxes.* Darii filius.

⁶ *Cum tantis eam copiis invasit.* De illo ingenti copiarum numero variè variè. At verò discè ex Herodoto lib. 7. quomodo Xerxes exercitum suum dinumeraverit; quem Val-

lium

lium peditum, equitum quadringentorum millium fuerunt. Cuius de adventu quum fama in Græciam esset perlata, & maxime Athenienses peti dicerentur, propter pugnam Marathoniam: miserunt Delphos consultum (d) quidnam facerent de rebus suis. 5 Deliberantibus Pythia respondit, ut mœnibus ligneis se munirent: Id responsum quod valeret quum intelligeret nemo, Themistocles persuasit, consilium esse Apollinis, ut in naves se suæque conferrent: eum enim à Deo significari murum ligneum. Tali consilio probato, addunt ad superiores totidem naves triremes, suæque omnia, quæ moveri poterant, 7 partim Salaminem, partim Trœzenem asportant: arcem sacerdotibus paucisque maioribus natu, ac 10 sacra procuranda tradunt: reliquum oppidum relinquunt.

C A P. III. Hujus consilium plerisque civitatibus displicebat, & in terrâ dimicari magis placebat. Itaque 8 missi sunt delecti cum Leonidâ Lacedæmoniorum rege, 9 qui Thermopylas occuparent, 15 longiusque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hostium non sustinuerunt, 10 eoque loco omnes interierunt. At classis communis Græciæ trecentarum navium, in quâ ducentæ erant Atheniensium, 11 primum apud Artemisium, inter Eubœam continentemque terram cum classiariis regis confligit. Angustias enim The-

I N T E R P R E T A T I O.

(d) Quo pacto res suas tuerentur.

N O T Æ.

ler. Max. lib. 3. cap. 2. gravem mari & terræ vocat, nec hominibus tantum terribilem, sed & Neptuna quoque compedes, & celo tenebras minitantem.

7 Partim Salaminem, partim Trœzenem.] Salamis, five Salamin, vel Salamina, insula est in Sinu Saronico contra Atticam, in quâ Telamon Ajacis & Teucris pater regnavit, non procul ab Ægina ejusdem Sinûs Insulâ, nunc vulgo Coluri; Ægina verò, nunc Engia. Trœzene, five Trœzena, urbs est maritima Peloponnesi in agro Argolico, Argolicum inter & Saronicum Sinum polita.

8 Missi sunt delecti.] Hos fuisse milites gravioris armaturæ, atque ex Lacedæmonijs ccc. tantum, duce Leonidâ, refert Herodorus in Polyhymniâ; Additque ex multis alijs Græciæ civitatibus longè plures missos quos fusc enumerat. Sed tamen illos omnes delectos non ultra mille fuisse testantur Isocrates & Diodor. quanquam Justin.

lib. 2. c. xi. quatuor millia fuisse cum Leonidâ scribit.

9 Qui Thermopylas occuparent.] Viæ sunt angustæ inter montium fauces iis qui è Thessaliâ in Phocidem iter habent, sic dictæ à Thermis, quia aquæ calidæ in ipsis faucibus scaturiunt, & à pylis quas portas vocant.

10 Eoque loco omnes interierunt.] Quibus publica monumenta erecta sunt, ut qui pro libertate patriæ interiissent, inscriptaque trophæis Epigrammata. Vide Strabonem lib. 9. & Herodot. lib. 7. Non tamen omnes in eo loco, sed ccc. Lacedæmonios cum D. circiter socijs cecidisse legimus, quibus Leonidas prandere iussit, tanquam apud inferos cœnaturi essent. Justin. lib. 2. solos Lacedæmonios ibi perisse ait numero sexcentos, reliquis à Leonidâ dimissis.

11 Primum apud Artemisium.] Promontorium Eubœæ, apud quem secundo Græci cum Xerxe decertarunt; nam primò ad Thermopylas.

mistocles

mistocles quærebat, ne multitudine circumiretur. (f) Hic etsi pari prælio discesserant, tamen eodem loco non sunt ausi manere, quod erat periculum ne, si pars navium adversariorum Eubœam superasset, (g) ancipiti præmerentur periculo. Quo factum est ut ab Artemisio discederent, & ex adversum Athenas apud Salami- 5 na classem suam constituerent.

C A P. IV. At Xerxes Thermopylis expugnatis, (h) ¹² protinus accessit Astu : idque nullis defendentibus, interfectis sacerdotibus, quos in arce inveni-erat, incendio delevit. ¹³ Cujus famâ perterriti ¹⁴ classiarii, quum manere non auderent, & plu- 10 rimi hortarentur, ut domos suas quisque discederent, mænibusque se defenderent : ¹⁵ Themistocles unus restitit, ¹⁶ & universos esse pares aiebat : dispersos testabatur perituros. ¹⁷ Idque Eurybiadi regi Lacedæmoniorum, qui tum summæ imperii præerat, fore affirmabat. (i) Quem quum minùs quàm velle, mo- 15 veret, noctu ¹⁸ de servis suis quem habuit fidelissimum, ad regem misit, ut ei nuntiaret suis verbis, adversarios ejus in fugâ esse. Qui si discessissent, majore cum labore & longinquiore tempore bellum confecturum, quum singulos confectari cogeretur ; quos si statim aggrediretur, brevi universos oppressurum. (k) Hoc 20 eò valebat, ut ingratis ad depugnandum omnes cogerentur. Hac re auditâ, Barbarus nihil doli subesse credens, postridie alienissimo

INTERPRETATIO.

(e) Hoc Oraculum quorsum spectaret, quum nullus caperet. (f) Quamquam inde æquo Marte abierant. (g) Hoste, à fronte & à tergo urgerentur. (h) Ex templo ad urbem venit. (i) Cui quum, prout cupiebat, non persuaderet. (k) Id eò tendebat, ut invitì omnes ad pugnam adigerentur.

NOTÆ.

¹² Protinus accessit Astu.] Athenas, quæ apud Atticos A⁵⁰ per excellentiam dicebatur ; quemadmodum Romani Romam suam, Urbem vocabant.

¹³ Cujus famâ.] Aptius fortè legeretur flammâ, ut alii volunt, quum Salamis non adeo remota sit Athenis, ut flamma incensæ urbis hinc cerni non potuerit.

¹⁴ Classiarii.] Græcorum classis milites intellige.

¹⁵ Themistocles unus restitit.] Vide Herodotum, apud quem Themistoclis oratio est, quâ Græcis omnibus, ne domum redirent, persuasit.

¹⁶ Et universos esse pares aiebat.] Insuperabiles sunt universas aggredientibus ; easdem lacerabit & carpet,

qui per partes attentaverit. Frontin. lib. 1. c. 10. Sic & Cicero ad Atticum : Nos disjectâ manu pares adversariis esse non possumus.

¹⁷ Idque Eurybiadi.] Is Leonidæ ad Thermopylas interempto summæ rerum administrationi apud Lacedæmonios successerat.

¹⁸ De servis quem habuit fidelissimum.] Servum hunc Themistoclis liberorum pædagogum fuisse nomine Siccinnum, unde Sicinnis saltatio dicta est, testatur Clemens Alexandr. his verbis : Καὶ τῶν Θεμιστοκλέους παιδῶν ὁ παιδαγωγὸς Σικκίνης, οὕτως ἐκδύμενος ὡς, ὁρῶντα ἑαὶν αὐτὸν ὃ σκηνίζῃ ἐγρηκναι. Hicque suâ sagacitate inter claros Græciæ propugnatores illorum temporum meruit annumerari.

fibi

sibi loco, contrà opportunitissimo hostibus, adedò angusto mari confixit, ut ejus multitudo navium explicari non posuerit. Victus est ergo magis consilio Themistoclis quam armis Græciæ.

C A P. V. Hic barbarus etsi malè rem gesserat, tamen tantas habebat reliquias copiarum, ut etiam cum his opprimere posset hostes. (1) Interim tamen ab eodem gradu depulsus est. Nam Themistocles verens, ne bellare perseveraret, certiorum eum fecit, id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur, ac reditu in Asiam excluderetur. Idque ei persuasit. Itaque quà sex mensibus iter fecerat, eadem minus diebus triginta in Asiam reversus est: seque à Themistocle non superatum, sed conservatum judicavit. Sic unius viri prudentiâ Græcia liberata est, Europæque succubuit Asia. Hæc altera victoria, quæ cum Marathonio possit comparari tropæo. Nam pari modo apud Salamina parvo numero navium maxima post hominum memoriam classis est devicta.

C A P. VI. Magnus hoc bello Themistocles fuit, neque minor in pace. Quum enim Phalereo portu neque magno neque bono Athenienses uterentur, hujus consilio ¹⁹ triplex Piræei portus constitutus est: isque moenibus circumdatus, ut ipsam urbem dignitate æquipararet, utilitate superaret. Idemque muros Atheniensium restituit ²⁰ præcipuo suo periculo. Namque Lacedæmonii causam idoneam nacti, propter excursions barbarorum, quâ negarent oportere extra Peloponnesum ullam urbem haberi, ne essent loca munita quæ hostes possiderent: Athenienses ædificantes prohibere sunt conati. (m) Hoc longè aliò spectabat, atque videri volebant. Athenienses enim duabus victoriis, Marathonîâ & Salaminîâ, tantam gloriam apud omnes gentes erant consequuti, ut intelligerent Lacedæmonii de principatu sibi cum his certamine fore: quare eos quàm infirmissimos esse volebant. Postquam autem audierunt muros instrui, legatos Athenas miserunt qui id fieri vetarent. ²¹ His præsentibus deserunt, ac se de eâ re legatos ad eos missuros dixerunt. Hanc legationem suscepit Themistocles, & solus primò profectus est: reliqui legati, ut tum exirent, quum satis altitudo muri exstructa videretur præcepit: atque ut interim

I N T E R P R E T A T I O.

(1) *Ab eadem occasione rei bene gerendæ dejectus est. (m) Hac in re longè aliud intendebant, quam quod ostendebant.*

N O T Æ.

¹⁹ *Triplex Piræei portus.] Piræeum, quem hodie Portum Leonem vocant, vulgò Porto Leone, XL. stadiis Athenis remotum esse patet ex Laërtio in Antisthene; hicque à Themistocle fortissimo muro civitati conjunctus est.*

²⁰ *Præcipuo suo periculo.] Quod postea explicatur.*

²¹ *His præsentibus deserunt.] Ne, scilicet, à Lacedæmoniiis, & reliquis Peloponnesiis ab opere incepto impedirentur. Diodorus lib. 11.*

omnes servi atque liberi opus facerent, neque ulli loco parcerent, siue facer esset, siue privatus, siue publicus: sed undique, quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum est ut Atheniensium muri ex sacellis sepulcrisque constarent.

C A P. VII. Themistocles autem ut Lacedæmonem venit, a-5
dire ad magistratus noluit: & dedit operam ut quàm longissimè
tempus duceret, causam interponens, se collegas exspectare. Qu-
um Lacedæmonii quererentur opus nihilominus fieri, eumque eâ
re conari fallere: interim reliqui legati, sunt consequuti, à quibus
quum audisset non multum superesse munitionis, (n) ²² ad Epho- 10
ros Lacedæmoniorum accessit; penes quos summum imperium e-
rat: atque apud eos contendit, falsa his esse delata, quare æquum
esse, illos, viros bonos nobilesque mittere quibus fides adhibere-
tur, qui rem explorarent: Interea se obsidem retinerent. Gestus
est ei mos, tresque legati functi summis honoribus, Athenas missi 15
sunt. Cum his collegas suos Themistocles iussit proficisci: (o) eis-
que prædixit, ut ne prius Lacedæmoniorum legatos dimitterent,
quàm ipse esset remissus. Hos postquàm Athenas pervenisse ratus
est, ad magistratum senatumque Lacedæmoniorum adiit, & apud
eos liberrimè professus est, Athenienses suo consilio, quod communi 20
jure gentium facere possent; ²³ deos publicos suosque patrios, ac
penates, quò facilius ab hoste possent defendere, muris sepiisse: (p)
neque eò, quod inutile esset Græciæ fecisse. Nam illorum urbem,
ut propugnaculum oppositam esse barbaris, ²⁴ apud quam jam bis
classis regia fecisset naufragium. Lacedæmonios autem malè & 25
injustè facere, qui id potiùs intuerentur quod ipsorum dominationi,
quàm quod universæ Græciæ utile esset. Quare, si suos legatos
recipere vellent, quos Athenas miserant, se remitterent, aliter il-
los nunquam in patriam essent recepturi.

C A P. VIII. Hic tamen non effugit civium suorum invidi- 30

INTERPETATIO.

(n) *Prope esse ut munitio absolueretur.* (o) *Eisque præmonuit.* (p) *Nec ideo aliquid quod Græciam non juvaret, operatum esse.*

NOTÆ.

²² *Ad Ephoros Lacedæmoniorum accessit.*] Ephori supremi erant Spartano-
rum Magistratus, quales ferè apud Ro-
manos Tribuni plebis: Ut enim a Con-
sulibus ad Tribunos provocare licebat,
sic à Regibus Lacedæmoniorum ad E-
phoros. Tanta insuper erat eorum
potestas, ut etiam Regem in vincula
publica conjicere valerent. Infra in
Pausaniâ.

²³ *Deos publicos suosque patrios, ac*

Penates.] Deos nempe toti Græciæ
communes, & eos qui suæ civitati pe-
culiariter præessent, ut Athenis Mi-
nervam; quique privatis ædificiis præ-
siderent.

²⁴ *Apud quam jam bis Classis Regia
fecisset naufragium.*] Semel in Euripo
freto apud Artemisium promontorium,
ubi Persarum classis malè rem gessit;
deinde semel apud Salaminam insulam
in Sinu Saronico.

am, namque ob eundem timorem, quo damnatus erat Miltiades,
²⁵ testularum suffragiis è civitate ejectus, ²⁶ Argos habitatum concessit. Hic quum, propter multas ejus virtutes, magnâ cum dignitate viveret, Lacedæmonii legatos Athenas miserunt, qui eum
⁵ absentem accusarent, quòd societatem cum rege Persarum ad Græciam opprimendam fecisset. Hoc crimine absens prodicionis est damnatus. Id ut audivit, quòd non satis tutum se Argis videbat, ²⁷ Corcyram dimigravit. Ibi quum ejus principes civitatis animadvertisset timere, ne propter se bellum his Lacedæmonii &
¹⁰ Athenienses indicerent; ²⁸ ad Admetum Molossorum regem, cum quo ei hospitium fuerat, confugit. Huc quum venisset, (q) & in præsentia rex abesset: quò majorè religione se receptum tuetur, ²⁹ filiam ejus parvulam arripuit, & cum eâ se in sacrarium, quod summâ colebatur ceremoniâ, conjecit. Inde non priùs egressus est quàm rex eum, datâ dextrâ, in fidem reciperet, quam
¹⁵ præstitit. Nam quum ab Atheniensibus & Lacedæmoniis exposceretur, (r) publicè supplicem non prodidit, monuitque ut con-

INTERPRETATIO.

(q) Tumque Rex alio in loco versaretur. (r) Fidem supplici datam, publicè non violavit.

NOTÆ.

²⁵ Testularum suffragiis.] Ostracismus erat apud Athenienses Relegationis genus, quo scilicet dum cives poenam alicui irrogandam, vel propter ejus divitias, vel amicos, aliamve potentiam, existimabant, in vas quoddam testulas viritim in concilio ipsis datas suffragiorum loco mittebant, in quibus quisque nomen illius scribebat quem urbe cedere voluisset. Magistratus verò qui huic negotio præerant, universos simul calculos recensabant; qui nisi sex millium numerum excessissent, nil confectum esse judicabatur. At quicumque tali suffragiorum numero damnatus erat, hic ad decennium extra urbem ejiciebatur. Vide Aristot. lib. 3. Politic. Dicitur autem Ostracismus ὀστράκισμος, hoc est à testulis in quibus suffragia scribi solebant. Causa instituti, ne quis ob nimiam potentiam libertate oppressâ tyrannidem occuparet. Sigonius l. 2. de rebus Atheniensium c. 4.

²⁶ Argos habitatum concessit.] Duo sunt præcipua hujus nominis oppida, in Peloponneso. Alterum Hippium, clarissima civitas non procul a Mycæ-

nis ad Inachum amnem,

Ecce autem Inachius sese referebat ab Argis. Virg. l. 7.

quæ ad discrimen aliarum ejusdem nominis urbium, Argos Hippium dicebatur, ab Equorum multitudine. Nam Hippos Græcè dicitur, Latine Equus. Alterum Dipium, ab aquæ penuriâ, quod & Phoronicum dictum est à Phoroneo primo Rege, teste Stephano. Est item Argos oppidum Thessaliæ, quod & Pelagiscon à Pelasgis. Porro Argos locus erat certus ac definitus, in quo commorabantur qui testularum suffragiis urbe ejecti fuerant. Vide Plinium, Strabonem, Ptolemæum.

²⁷ Corcyram demigravit.] Vide supra.

²⁸ Ad Admetum Molossorum Regem.] Molossi à Molossia, quæ pars est Epiri, in qua olim nascebantur egregii canes, qui & Molossi dicebantur. Cur verò ad eum confugerit, infra ostenditur.

²⁹ Filiam ejus parvulam arripuit.] Thucydides lib. 1. c. 8. ferè sub finem, filium, non filiam, eumque, suadente

fuleret

fuleret sibi, difficile enim esse, in tam propinquo loco tutò eum versari. ³⁰ Itaque Pydnam eum deduci iussit, & quod satis esset præsidii dedit. Hac re auditâ hic in navem omnibus ignotus ascendit: Quæ quum tempestate maximâ ³¹ Naxum ferretur; ubi rum Atheniensium erat exercitus: sensit Themistocles, si eò pervenisset, sibi esse pereundum. Hac necessitate coactus, domino navis quis sit, aperit: multa pollicens si se conservasset. At ille clarissimi viri captus misericordiâ; diem noctemque procul ab insulâ in salo navem tenuit in anchoris, neque quenquam ex eâ exire passus est. ³² Inde Ephesum pervenit, ibique Themistoclem exponit: (f) cui ille pro meritis gratiam postea reulit.

C A P. IX. Scio plerosque ita scripsisse, Themistoclem, Xerxe regnante, in Asiam transisse. Sed ego potissimum ³³ Thucydidi credo, quodd ætate proximus erat qui illorum temporum historiam reliquerunt, & ejusdem civitatis fuit. Is autem ait, ³⁴ ad 15 Artaxerxem eum venisse, atque his verbis epistolam misisse: *Themistocles veni ad te, qui plurima mala omnium Grajorum in domum tuam intuli, quum mihi necesse fuit adversus patrem tuum bellare, patriamque meam defendere. Idem multò plura bona feci, postquam in tuto ipse ego, & ille in periculo esse cæpit. Nam quum in Asiam 20 reverti nollit, prælio apud Salamina factio, literis eum certiores feci, id agi ut pons, quem in Hellesponto fecerat, dissolveretur, atque ab hostibus circumiretur. Quo nuncio ille periculo est liberatus. Nunc autem ad te confugi ³⁵ exagitatus à cunctâ Græciâ, tuam petens amicitiam: quam si ero adeptus, non minus me bonum amicum habe-* 25

INTERPRETATIO.

(f) Quem postea meritâ mercede donavit.

NOTÆ.

Reginâ, arripuisse scribit, subjungitque idem Thucydides, Molossorum Regem à Themistocle fuisse vehementer obsecratum, ne rerum inter se ante actarum recordaretur, neque de misero vindictam fumeret, quod in levissimis eum rebus offendisset, hic verò de salute suâ ageretur. Quod silentio præterit Nepos noster, immo verò Themistoclem cum eo hospitium habuisse refert.

³⁰ Itaque Pydnam eum deduci iussit.] Urbem Macedoniæ. Stephanus Cydnam vocat. Hujus meminit Plin. lib. 4. c. 10.

³¹ Naxum ferretur] Unam ex Cycladibus, olim Baccho sacram, quæ hodie Nicia.

³² Unde Ephesum pervenit.] Urbem

Ionix maritimam, Amazonum opus, & celeberrimo Dianæ templo totius Asiæ clarissimam. Stephanus.

³³ Sed ego potissimum Thucydidi credo.] Thucydides Atheniensis, historiæ scriptor peritissimus de bellis Peloponnesi.

³⁴ Ad Artaxerxem.] Artaxerxes, Xerxis filius fuit, qui & Longimanus dictus est, Persarum Rex. Porro inter nomen Xerxis & Artaxerxis illud discrimen est, quod alterum ab altero derivetur cum additamento illo honorifico *Art.* quod quidem apud Persas, Hefychio Interprete, significat magnum; ita ut Artaxerxes sit quasi magnus dominator.

³⁵ Exagitatus ab omni Græciâ.] A

C bis,

bis, quàm fortem inimicum ille expertus est. Ea autem rogo, ut de his rebus, quas tecum colloqui volo, ³⁶ annum mihi temporis des, eo- que transacto, me ad te venire patiaris.

CAP. X. Hujus rex animi magnitudinem admirans, cupi-
 5 ensque talem virum sibi conciliari, (t) veniam dedit. Ille omne
 id tempus literis sermonique Persarum dedit: quibus aded eru-
 ditus est, ut multò commodiùs dicatur apud regem verba fecisse,
 quàm hi poterant, ³⁷ qui in Perside erant nati. Hic quum multa
 regi esset pollicitus, gratissimumque illud, si suis uti consiliis veller,
 10 illum Græciam bello oppressurum: magnis muneribus ab Artax-
 erxe donatus in ³⁹ Asiam rediit, ³⁹ domiciliumque Magnesiæ sibi
 constituit. Namque hanc urbem ei Rex donarat, his usus ver-
 bis, quæ panem præberet: (ex qua regione quinquaginta ei ta-
 lenta quotannis redibant) ⁴⁰ Lampſacum, unde vinumsumeret:
 15 ⁴¹ Myntem, ex qua obsonium haberet. Hujus ad nostram me-
 moriam monumenta manserunt duo: sepulcrum, ⁴² prope op-
 pidum, in quo est sepultus: statuæ in foro Magnesiæ. De cu-
 jus morte multimodis apud plerosque scriptum est. Sed nos e-
 undem potissimum Thucydidem autorem probamus, qui illum ait

INTERPRETATIO.

(t) *Petitioni annuit.*

NOTÆ.

Venatoribus id translatum, qui nullibi
 feram consistere patiuntur, donec in
 potestatem eorum veniat.

³⁶ *Annum mihi temporis des.*] Ni-
 mirum ut per illud literis, sermonique
 Persarum operam daret. Vide Valer.
 Max. lib. 8. c. 7. ext. 15.

³⁷ *Qui in Perside erant nati.*] Hæc
 est imperii Persarum peculiaris regio,
 cujus caput Persæpolis: nam Græci di-
 stinguunt inter Περσικὴς πόλις, & πόλις
 Περσίδος. Sic Salmalius.

³⁸ *In Asiam rediit.*] Sc. minorem,
 quæ hodie Anatolia dicitur.

³⁹ *Domiciliumque sibi Magnesiæ con-
 stituit.*] Magnesiæ urbs Ionix ad Me-
 andrum amnem sita, juxta montem qui
 Thorax dicitur, in quo monte dicunt
 crucifixum fuisse Daphitiam Grammati-
 cum, quod Reges suis versibus inces-
 feret, unde ortum est proverbium, *Ca-
 ve à Thorace*, quo utimur quum ali-
 cujus linguæ petulantiam compescere
 volumus. Ita Strabo lib. 14. & Pius II.
 summus Pontifex in suâ Alia LXXXI.

Magnesiæ autem Themistocli idcir-
 co a Persarum Rege datam esse ex-
 istimo, quæ ei panem præberet, quia
 urbs illa in solo feracissimo sita est, ni-
 mirum in campis patentissimis per quos
 Mæandrus amnis multoties in se recur-
 rens, illos suis aquis mirum in modum
 fecundat.

⁴⁰ *Lampſacum.*] Asiæ oppidum in
 Helleſponti litore clarum & nobile;
 hanc urbem à Priapo Bacchi & Vene-
 ris filio conditam antiqui referunt, in-
 ter quos Plutarchus, in Libello de cla-
 ris mulieribus, & Demosthenes. Ideo
 autem id commentum fuisse puto, quòd
 vini & tritici summa ibi sit copia;
 hinc Themistocli in vinum data.

⁴¹ *Myntem.*] Urbem ad Mæandri
 ostia sitam, omnium piscium ubertate
 & copiâ prædivitem: hinc Themisto-
 cli in obsonium concessa. Vide Dio-
 dorum, Thucydidem, Strabonem, &
 Plinium.

⁴² *Prope oppidum.*] Athenas, juxta
 Pyræum portum. Vide infra.

Mag-

Magnesiæ morbo mortuum : neque negat fuisse famam, ⁴³ venenum suâ sponte sumpsisse, quum se, quæ regi de Graciâ opprimendâ pollicitus esset, præstare posse desperaret. Idem ⁴⁴ ossa ejus clam in Atticâ ab amicis esse sepulta, ⁴⁵ quoniam legibus non concederetur, quoddam prodicionis esset damnatus, memoriæ prodidit.

5

NOTÆ.

⁴³ *Venenum suâ sponte sumpsisse.*] Tauri sanguinem haurisse testatur Valerius Max. lib. 5. v. 6. nimirum in sacrificio, ut ab oppugnandâ suâ patriâ abstineret. Vide etiam Cicer. in Bruto. Thucydides tamen & Herodotus, & alii plures de Taurino sanguine nihil prodiderunt.

⁴⁴ *Ossa ejus clam in Atticâ ab amicis esse sepulta.*] Alii palam & Oraculi jussu id factum aiunt, quod non prius pestis finem fore responderat, quam

Themistoclis ossa Magnesiâ reducta essent. Sic Pausanias in Atticis. At nec Herodotus, nec Thucydides ejus rei mentionem faciunt.

⁴⁵ *Quoniam legibus non concederetur.*] Cautum enim legibus erat ne quicumque sacrilegii reus esset, vel Patriam prodidisset, ejus ossa in Atticâ sepelirentur. Vide eâ de re Xenoph. lib. 1. de rebus Graciæ, c. ultimo ; & Plutarchum in Phocione, de quo infra.

III.

ARISTIDES LYSIMACHI
FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

¹ **Æ**Qualis ferè fuit Themistocli. Itaque cum eo ² de principatu contendit. (a) Namque obrectarunt inter se. In his autem cognitum est quanta antistaret eloquentiæ innocentiae. Quamquam enim adeo excellebat Aristides abstinentiâ, ut unus post hominum memoriam, quod quidem nos audiverimus, ³ cog- ¹⁰

INTERPRETATIO.

(a) *Namque se mutuo criminari sunt.*

NOTÆ.

¹ *Æqualis ferè fuit.*] Id de ætatis & dignitatis æqualitate simul intelligi potest, non verò de morum conformitate ; Aristides enim placidus & animo tranquillus ; Themistocles contra

fervens & ambitiosus.

² *De Principatu contendit.*] Nimirum uter alteri in administrandâ civitate cederet.

³ *Cognomine justus sit appellatus.*]

C 2 nomine

nomine JUSTUS sit appellatus: (b) tamen ⁴ à Themistocle collabefactus testulâ illâ, exilio decem annorum multatus est. Qui quidem quum intelligeret reprimi concitaram multitudinem non posse: cedenſque animadverteret ⁵ quendam ſcribentem, ut patriâ pelleretur, quxiſſe ab eo dicitur, Quare id faceret, aut quid Aristides commiſſet, cur tantâ poenâ dignus duceretur? Cui ille reſpondit, ſe ignorare Ariſtidem, ſed ſibi non placere quòd cupidè elaboraſſet, ut præter cæteros JUSTUS appellaretur. ⁶ Hic decem annorum legitimam poenam non pertulit. Nam poſtquam ¹⁰ Xerxes in Græciam deſcendit, ſexto ferè anno poſtquam erat expulſus, plebiſcito in patriam reſtitutus eſt.

C A P. II. Interiuit autem pugnae navali apud Salamina, ⁷ quæ facta eſt priùs quàm poenâ liberaretur. Idem prætor fuit Athenienſium ⁸ apud Plateas, ⁹ in prælio quo Mardonius fuſus, ¹⁵ barbarorumque exercitus eſt interfectus. Neque aliud eſt ullum hujus in re militari illuſtre factum, quàm hujus imperii memoria: Juſtitia verò & æquitatis & innocentia multa. Imprimis, quòd ejus æquitate factum eſt, quum in communi claſſe eſſet Græciæ ſimul cum Pauſaniâ, quo duce Mardonius erat fugatus, ut ²⁰ ſumma imperii maritimi à Lacedæmoniis transferretur ad Athenienſes. Namque ante id tempus & mari & terrâ duces erant Lacedæmonii. ¹⁰ Tum autem & intemperantiâ Pauſaniæ, & juſtitiâ factum eſt Ariſtidis, ut omnes ferè civitates Græciæ ad Athenienſium ſocietatem ſe applicarent: & adverſus barbaros, hos duces ²⁵ deligerent ſibi, quò faciliùs repellerent, ſi fortè bellum renovare conarentur.

I N T E R P R E T A T I O.

(b) Nihilominus per Themistoclem Oſtraciſmo illo condemnatus.

N O T Æ.

Vide Ciceronem pro Sextio, & Tufcul. 5. *Ariſtides nonne ob eam cauſam expulſus eſt patriâ, quod præter modum juſtus eſſet.* Cui ſubjunge Plutarchum in ejus vitâ.

⁴ *A Themistocle collabefactus testulâ illâ.*] Hæc erat lex Oſtraciſmi, ut paulo ſupra in Themistocle.

⁵ *Quendam ſcribentem, ut patriâ pelleretur.*] Quiſque enim Civium, ut ſupra dictum eſt, in calculo ſuo ejus nomen ſcribebat, quem vellet exulem fieri.

⁶ *Hic decem annorum legitimam poenam non pertulit.*] Ne eo ſenſu intelligas legitimam, quòd for. juſta, ſed

lege Oſtraciſmi decretam.

⁷ *Quæ facta eſt priuſquam poenâ liberaretur.*] Id eſt, priuſquam poenæ tempus Oſtraciſmi lege conſtitutum abſolveretur, quia plebiſcito ante illud revocatus eſt.

⁸ *Apud Plateas.*] Urbem Bœotia, de quâ ſupra in Miltiade.

⁹ *In prælio quo Mardonius.*] Satrapes Xerxis, Natione Medus.

¹⁰ *Tum autem & intemperantiâ Pauſaniæ, & juſtitiâ factum eſt Ariſtidis.*] De Pauſaniæ intemperantiâ poſtea. De juſtitiâ vero Ariſtidis hoc accipe; cùm enim ille iſtum fœdus cum omni Græciâ firmaret, poſt diras

CAP. III. Ad classes ædificandas, exercitusque comparandos, quantum pecuniæ quæque civitas daret, Aristides delectus est, qui constitueret. Ejus arbitrio ¹¹ quadringenta & sexaginta talenta quotannis ¹² Delum sunt collata. Id enim commune ærarium esse voluerunt. Quæ omnis pecunia postero tempore Athenas translata est. Hic quâ fuerit abstinentiâ, nullum est certius indicium, quàm quodd quum tantis rebus præfuisset, in tantâ paupertate decessit, (c) ut quî efferretur, vix reliquerit. Quo factum est ut filiæ ejus publicè alerentur, & de communi ærario dotibus datis, collocarentur. Decessit autem ferè post annum quartum ¹⁰ quàm Themistocles Athenis erat expulsus.

I N T E R P R E T A T I O.

(c) *Ut unde funus fieret agrè ipsi superfuerit.*

N O T Æ.

execrationes, accensos ferreos orbes in mare dejecit; adjurans, ut ita extinguerentur cum omni stirpe & Gente, qui contra fœdus irent. Thucydides lib. 1. & Plutarchus in Aristide.

¹¹ *Quadringenta & sexaginta talenta.*] Duplex erat talentum apud Atticos, magnum, & minus: magnum minas octingentas habebat: minus, coronatos sexcentos. Ideoque vel si de

minore hic sermo est, quadringenta & sexaginta talenta, summam efficient nostri æris Ducenties septuagies sexies mille aureorum Coronatorum. *Schottus.* Vide & Jul. Pollucem lib. 9. & Budæum de Assè.

¹² *Delum sunt collata.*] Una est Cycladum omnium notissima, prius Ortygia à Coturnicibus, quas Græci Ortygas vocant. Plin. lib. 4.

IV.

P A U S A N I A S
L A C E D Æ M O N I U S.

C A P. I.

Magnus homo, sed varius in omni genere vitæ fuit. Nam ut virtutibus eluxit, sic vitiis est obrutus. Hujus illustrissimum

N O T Æ.

[P A U S A N I A S.] Cleombroti filius, Paterque alterius Cleombroti Lacedæmoniorum Ducis, qui temerè cum

Epaminondâ pugnans vulnere occubuit, exercitusque ejus deletus est.

est prælium ² apud Plataeas. Namque illo duce Mardonius, satrapes regius, natione Medus, ³ regis gener, in primis omnium Persarum & manu fortis & ⁴ consilii plenus, cum ducentis millibus peditum, quos viritim legerat, & viginti millibus equitum,
 5 haud ita magnâ manu Græciâ fugatus est: ⁵ eoque ipse dux cecidit prælio. Quâ victoriâ elatus (a) plurima miscere cepit, & majora concupiscere. Sed primùm in eo est reprehensus, quòd quum ex prædâ ⁶ tripodem aureum Delphis posuisset, epigrammate scripto in quo erat hæc sententia, *Suo ductu barbaros apud*
 10 *Plataeas esse deletos, ejusque victoriæ ergo Apollini donum dedisse:*
 7 hos versus Lacedæmonii exscalpserunt, neque aliud scripserunt, quàm nomina earum civitatum, quarum auxilio Persæ erant victi.

C A P. II. Post id prælium, eundem Pausaniam cum classe
 15 communi ⁸ Cyprum atque Hellepontum miserunt, ut ex his regionibus barbarorum præsidia depelleret. Pari felicitate in eâ re usus, elatiùs se gerere cœpit, majoresque appetere res. ⁹ Nam quum Byzantio expugnato cepisset complures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos: hos clam Xerxi remisit; simulans ex vinculis publicis effugisse: & cum his Gongylum Eretriensem, qui literas regi redderet, in quibus hæc fuisse scripta Thucydides memoriæ prodidit: *Pausanias dux Spartaë, quos Byzantii ceperat, postquam propinquos tuos cognovit, tibi muneri misit seque tecum affinitate conjungi cupit. Quare, si tibi videtur, des ei*
 20 *filiam tuam nuptum. Id si feceris, & Spartam & cæteram Græciam sub tuam potestatem, se adjuvante, redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas face,*

I N T E R P R E T A T I O.

(a) Multa turbare aggressus est.

N O T Æ.

² *Apud Plataeas.*] Vide supra in Miltiade.

³ *Regis gener.*] Darii, cujus filiam Artozostren nomine duxerat, Xerxisque tunc Persis Imperantis sororis maritus. Herodotus lib. 6.

⁴ *Consilii plenus.*] In eo tamen plus audaciæ quam prudentiæ fuisse testatur idem Herodotus in Calliope.

⁵ *Eo ipse dux cecidit prælio.*] Ictus nimirum lapide Mardonius periit. Plutarchus in Aristide.

⁶ *Tripodem aureum Delphis posuisset.*] Mos victoribus erat, ut ex hostium prædâ Tripodem Apollini plerumque consecrarent, idque præfer-

tim inter Græcos, quod frequenter in Atticâ historiâ legitur. Thucydides lib. 1. c. 8.

⁷ *Hos versus Lacedæmonii exscalpserunt.*] Idem, ibidem.

⁸ *Cyprum, atque Hellepontum miserunt.*] Cyprus insula est in Pamphili-co mari, Veneri sacra. Hellepontus verò fretum angustum Europam ab Asiâ dividens, Propontidem inter & mare Ægæum, nunc vulgò, *Stretto di Gallipoli.*

⁹ *Nam quum Byzantio expugnato.*] Urbe Thraciæ ad Bosphorum sitâ, nunc Constantinop. a Constantinio instauratore dictâ.

cum quo colloquatur. Rex tot hominum salute, tam sibi necessariorum, magnopere gavisus, confestim cum epistolâ ¹⁰ Artabazum ad Pausaniam mittit, in qua eum collaudat, ac petit, ne cui rei parcat ad ea perficienda, quæ pollicetur. Si fecerit, nullius rei à se repulsam laturum. Hujus Pausanias voluntate cognitâ, alacrior ad rem gerendam factus, in suspicionem cecidit Lacedæmoniorum. In quo facto domum revocatus, accusatus capitis, absoluitur: mulctatur tamen pecuniâ. Quam ob causam ad classem remissus non est.

CAP. III. (b) At ille post non multò, suâ sponte ad exercitum rediit, & ibi non callidâ, sed dementi ratione cogitata parafecit. Non enim mores patrios solùm, sed etiam cultum vestitumque mutavit. Apparatu regio utebatur, ¹¹ veste Medicâ: ¹² satellites Medi & Ægyptii sequebantur: epulabatur more Persarum luxuriosius, quàm qui aderant, perpeti possent. Aditum ¹⁵ per tentibus conveniendi non dabat: superbè respondebat, & crudeliter imperabat. Spartam redire nolebat. ¹³ Colonas, qui locus in agro Troade est, se contulerat: ibi consilia cùm patriæ, tum sibi inimica capiebat. Id postquam Lacedæmonii resciverunt, ¹⁴ legatos ad eum cum scythala miserunt, in qua more illorum erat ²⁰ scriptum, nisi domum reverteretur, se capitis eum damnaturos. Hoc nuncio motus, sperans se etiam pecuniâ & potentiâ instans periculum posse depellere, domum rediit. Huc ut venit, ab ephoris in vincula publica coniectus est. ¹⁵ Licet enim legibus eorum, cuius ephoro hoc facere regi. Hinc tamen se expedit: neque ²⁵ eò magis carebat suspicione, nam opinio manebat, eum cum rege

INTERPRETATIO.

(b) Ille vero post breve tempus privato consilio ad castra reversus est.

NOTÆ.

¹⁰ *Artabazum ad Pausaniam mittit.* Artabazus ille summus Xerxis præfectus fuit, de quo Herodotus lib. 9. & Thucydides lib. 1. quod patet ex ejus nominis Etymologiâ. Hesychius, Stephanus.

¹¹ *Veste Medicâ.* Ut ostenderet se jam ad Medos & Persas defecisse. Medorum autem vestem purpuream fuisse scribit Xenoph. l. 1. de Cyri vitâ.

¹² *Satellites Medi & Ægyptii sequebantur.* Quales Persarum Reges habent, qui Doryphori dicuntur & Melophori, quia aurea mala hastis præfixa ferunt, vel à colore vestis Melino. Ælianus, & Athenæus lib. 12. cap. 3.

¹³ *Colonas.* De hoc loco meminit Thucydides lib. 1. c. 8. Non procul à Lampſaco, Mileſiorum Coloniâ. Strabo lib. 13.

¹⁴ *Legatos ad eum cum scythala miserunt.* Scythala, quantum hic ego conjicio, epistolæ iussoriæ & comminatoriæ genus est, sigillo quodam publico obſignatæ, quâ Lacedæmonii ad revocandos Imperatores suos uti solebant, cujus formam depingunt Plutarchus in Lysandro, & Gellius lib. 17.

¹⁵ *Licet enim cuius Ephoro, legibus eorum, hoc facere Regi.* De Ephorum potestate supra diximus.

habere societatem. ¹⁶ Est genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, servorumque munere fungitur. Hos quoque sollicitare spe libertatis existimabatur. Sed quod harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui posset, non putabant de tali tamque claro viro suspicionibus oportere judicari: sed expectandum, dum se ipsa res aperiret.

CAP. IV. Interim Argilius quidam adolescentulus, quem puerum Pausanias amore Venereo dilexerat, quum epistolam ab eo ¹⁶ ad Artabazum accepisset, eique in suspicionem venisset, aliquid in eâ de se esse scriptum, quod nemo eorum redisset, qui super tali causâ eodem missi erant: vincula epistolæ laxavit, signoque detracto, cognovit, si pertulisset, sibi esse pereundum. Erant in eadem epistola quæ ad ea pertinebant, quæ inter regem Pausaniam ¹⁵ que convenerant. Has ille literas ephoris tradidit. Non est prætereunda gravitas Lacedæmoniorum hoc loco. Nam ne hujus quidem indicio impulsus sunt, ut Pausaniam comprehenderent: neque prius vim adhibendam putaverunt, (c) quàm se ipse indicasset. Itaque huic indici, quid fieri vellent, præceperunt. ¹⁷ Fanum Neptuni est Tænari, quod violari nefas putant Græci: eò ille index confugit: in ara consedit: hanc juxta, locum fecerunt sub terrâ, ex quo posset audiri, si quis quid loqueretur cum Argilio. Huc ex ephoris quidam descenderunt. Pausanias ut audivit, Argilium confugisse in aram, perturbatus eò venit. ¹⁸ Quem ²⁵ quum supplicem dei videret in arâ sedentem, quærit, causæ quid sit tam repentino consilio. Huic ille quid ex literis comperisset, aperit. Tanto magis Pausanias perturbatus orare cœpit, ne enunciaret, nec se meritum de illo optimè, proderet. (d) Quod si eam veniam sibi dedisset, tantisque implicitum rebus sublevasset, magno esse ³⁰ ei præmio futurum.

INTERPRETATIO.

(c) Quàm se reum exhibuisset. (d) Quod si eo beneficio se devinxisset.

NOTÆ.

¹⁶ Est genus quoddam hominum quod Helotes vocatur.] Erant servi publici apud Lacedæmonios, præpositi agris arandis & colendis, quorum tamen tantum jus erat, ut civitatem Spartanam assequi possent. De quibus vide Thucydidem lib. 1. c. 6. Platonem 6. de Legibus, Aristot. 11. Politic. c. 7. Horum fides erat admodum lubrica, & impulsu ad mutationem fa-

cilis. Polyæn. l. 1.

¹⁷ Fanum Neptuni est Tænari.] Tænarus promontorium est Laconicæ regionis, in quo fauces erant ad inferos descendentes, quò hippocampos suos Neptunus subducere credebatur, unde fanum ipsi dicatum est.

¹⁸ Quem quum supplicem Dei.] Id est, Neptuni.

CAP. V. His rebus ephori cognitis, satius putaverunt in urbe eum comprehendi, quod, quum essent profecti, Pausanias placato Argilio (ut putabat) Lacedæmonem reverteretur: in itinere, (e) quum jam in eo esset, ut comprehenderetur, è vultu cujusdam ephori, qui eum admonere cupiebat, insidias sibi fieri intellexit. 5 Itaque paucis antè gradibus, quàm qui sequebantur, ¹⁹ in ædem Minervæ, quæ Chalciæcus vocatur, confugit. Hinc ne exire posset, statim ephori ²⁰ valvas ejus ædis obstruxerunt, tectumque sunt demoliti, (f) quod facilius sub dio interiret. Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ vixisse: (g) eamque jam magno natu, ¹⁰ postquam de scelere filii comperit, in primis ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attulisse. Sic Pausanias magnam belli gloriam turpi morte maculavit. Hic quum semianimis de templo elatus esset, ²¹ confestim animam efflavit. Cujus mortui corpus quum eodem nonnulli dicerent inferri oportere, quod hi qui ¹⁵ ad supplicium essent dati: displicuit pluribus; & procul ab eo loco infoderunt, in quo erat mortuus. ²² Inde posterius, dei Delphici responso erutus, atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat.

INTERPRETATIO.

(e) Quum jam prope esset ut caperetur. (f) Ut celerius sub aperto cælo moreretur. (g) Eamque jam longævam.

NOTÆ.

¹⁹ In ædem Minervæ quæ Chalciæcus vocatur.] De eadem Æde Minervæ sacrâ loquitur Thucydides lib. 1. in quam velut ad Asylum facinorosi confugisse videntur, hucque fugientes impunitate donari: Chalciæcus dictus, teste Suidâ, ἢ, ὅτι Χαλκεὶν οἶκον εἶχεν, ἢ διὰ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάς αὐτὸν κτίσαι.

²⁰ Valvas ejus ædis obstruxerunt.] Non Ephoros, sed Patrem Pausaniæ eas obstruxisse ait Plutarch. qua in re errare videtur, quemadmodum & in ejus Patris nomine, quem Agesilaum vocat; cùm sit Cleombrotus, ut supra dictum est; id vero Matri ejus imputat Nepos, ut infra legitur, cui nomen erat Theano, Polyæno auctore

lib. 8.

²¹ Confestim animam efflavit.] Huc opinioni adversatur Xenophon lib. 3. de rebus Græciæ, scribitque Pausaniam damnatum Tegeam profugisse, ibique morbo periisse.

²² Inde posterius Dei Delphici responso erutus.] Diodorus ait Apollinem, qui Delphicus Deus dicitur, Lacedæmonii iratum, quod supplicium Asylum violassent, respondisse, Supplicem Deo restitui oportere; quod quum fieri non posse viderent, pro uno corpore vivo duas statuas Pausaniæ posuisse. Sic etiam ferè Thucydides, lib. 1. sed præter duas statuas æneas, corpus ejus, oraculi mandato, huc delatum ac conditum esse scribit.

V. CIMON

V.

CIMON MILTIADIS
FILIUS, ATHENIENSIS.

C A P. I.

5 (a) **D**Uro admodum initio usus est adolescentiæ. Nam quum
 pater ejus ¹ litem æstimatam populo solvere non potuif-
 set, ob eamque causam in vinculis publicis decessisset: Cimon
 eadem custodiâ tenebatur, ² neque legibus Atheniensium emitti
 10 poterat, nisi pecuniam, quâ pater multatus esset, solvisset. Habe-
 bat autem in matrimonio ³ sororem suam germanam nomine El-
 pinicen, non magis amore, quàm more ductus, nam Atheniensibus
 licet, eodem patre natas, uxores ducere. ⁴ Hujus conjugii
 cupidus Callias quidam, non tam generosus quàm pecuniosus,
 15 qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone ut eam
 sibi uxorem daret: id si impetrasset, se pro illo pecuniam solutu-
 rum. ⁵ Is quum talem conditionem aspernaretur, Elpinice nega-
 vit se passuram Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire,
 quoniamque prohibere posset, se Calliæ nupturam, si ea, quæ pol-
 20 liceretur, præstitisset.

I N T E R P R E T A T I O.

(a) *Durissimum habuit juventutis exordium.*

N O T Æ.

¹ *Litem æstimatam populo solvere non potuisset.*] Nimirum quinquaginta talentis, ut supra in Miltiade. Vide Senecam l. 4. Controvers. 26. & Quintil. Decl. 103.

² *Neque legibus Atheniensium emitti poterat.*] Tyrannorum filii, apud Græcos, parentum crimina luebant; ut scribit Alex. Neapol. lib. 11. c. 16.

³ *Sororem suam germanam.*] Ut in præfatione.

⁴ *Hujus conjugii cupidus Callias*

quidam.] Vir ditissimus, qui apud Athenienses λαμπρότατος dictus, quod ex puteis & fodinis divitias parasset. Hunc fordide divitem natum vocat Seneca controversiâ 24. lib. 4. De hoc Divite vide Athenæum lib. 12. c. 8, & 17. Et Theophrastum lib. περὶ λίθων.

⁵ *Is quum talem conditionem aspernaretur.*] Contrâ, facilem illum & paratum ad hanc conditionem asserit Plutarchus.

C A P . II . Tali modo custodiâ liberatus Cimon, celeriter ad principatum pervenit. Habebat enim satis eloquentiâ, summam liberalitatem, magnam prudentiam cum juris civilis, tum rei militaris, quod cum patre à puero in exercitu fuerat versatus. ⁶ Itaque hic & populum urbanum in suâ tenuit potestate, & apud exercitum plurimum valuit autoritate. ⁷ Primum imperator apud flumen Strymona ⁸ magnas copias Thracum fugavit : ⁹ oppidum Amphipolim constituit, eoque decem millia Atheniensium in coloniam misit. Idem ¹⁰ iterum apud Micalen ¹¹ Cypriorum & Phœnicum ducentarum navium classem devictam cepit : eodem-¹⁰ que die pari fortunâ in terrâ usus est. Namque hostium navibus captis, ¹² statim ex classe copias suas eduxit, barbarorum uno concursu maximam vim prostravit. Quâ victoriâ, magnâ prædâ potitus, quum domum reverteretur, quod jam nonnullæ insulæ propter acerbiteriam imperii defecerant, (b) bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coëgit. ¹³ Scyrum, quàm eo tempore Dolopes incolebant, ¹⁴ quod contumaciùs se gesserat, vacuefecit : ¹⁵ possessores veteres urbe insulâque ejecit, ¹⁶ agros civibus divisit. ¹⁷ Thasios opulentiâ fretos, suo adventu fregit. His

I N T E R P R E T A T I O .

(b) *Bene affectas corroboravit.*

N O T Æ .

⁶ *Itaque hic & populum urbanum.*] Id est, in urbe morantem.

⁷ *Primum imperator ad flumen Strymona.*] Quo Macedonia à Thraciâ dividitur.

⁸ *Magnas copias Thracum.*] Quia tunc Thraces in Persarum exercitu militabant.

⁹ *Oppidum Amphipolim constituit.*] Sic dictum, quod utrimque Strymonis fluvio alluitur. Plin. 4. 10. 23. & aliis in locis. Urbs ista media est Macedonia inter & Thraciam ; hodie Chrysopoli.

¹⁰ *Iterum apud Mycalen.*] Nomen montis in Cariâ. Ad Eurymedontem fluvium in Pamphiliâ pugnam commissam fuisse ait Pompon. Mela lib. 1. c. 14.

¹¹ *Cypriorum & Phœnicum.*] De Cypro insulâ jam dictum est in Pausaniâ. Phœnices verò populi à Phœniciâ oriundi : Phœnicia autem Regio est Syriæ maritima, Judææ contermina, cujus præcipuæ urbes fuerunt Tyrus & Sidon ad mare.

¹² *Statim ex classe copias suas eduxit.*] De hoc Stratagem. Polyæn. lib. 1.

¹³ *Scyrum, quam eo tempore Dolopes incolebant.*] Scyros insula est in Ægæo mari, in qua Achilles sceminam mentitus delituit inter Lycomedis Regis filias. Dolopes verò populi erant Thessaliæ, è cujus regione Scyros sita est, prope Pindum habitabant, unde Achelous amnis ad Echinadas cursum præcipitat.

¹⁴ *Quod contumaciùs se gesserat, vacuefecit.*] Id est, Insulam à Dolopibus, qui, ut refert Plutarchus, pyratiscam artem exercebant, occupatam repurgavit.

¹⁵ *Sessores veteres urbe insulâque ejecit.*] Quidam legunt Possessores ; solos tamen Dolopes inde ejectos propter eorum rapinas vult Plutarchus.

¹⁶ *Agros civibus divisit.*] Id est, Coloniam huc deduxit, cui agros hujus Insulæ distribuit.

¹⁷ *Thasios opulentiâ fretos.*] Thasus insula est maris Ægæi, Thraciæ ad-

ex manubiis arx Athenarum, quâ ad meridiem vergit, est ornata:

C A P. III. Quibus rebus quum unus in civitate maximè floreret, incidit in eandem invidiam quàm pater suus cæterique Atheniensium principes. ¹⁸ Nam testarum suffragiis, quod illi *ἰσχυρομένον* vocant, decem annorum exilio multatus est. Cujus facti celerius Athenienses quàm ipsum pœnituit. Nam quum ille forti animo, invidiæ ingratorum civium cessisset, bellumque Lacedæmonii Atheniensibus indixissent; confestim notæ ejus virtutis ¹⁹ desiderium consequutum est. Itaque post annum quintum, quo expulsus erat, in patriam revocatus est. ¹⁹ Ille, quod hospitio Lacedæmoniorum utebatur, satiùs existimans contendere Lacedæmonem; suâ sponte est profectus, pacemque inter duas potentissimas civitates conciliavit. Pòst neque ita multò in Cyprum cum ²⁰ ducentis navibus imperator missus, quum ejus majorem partem insulæ devicisset, in morbum implicitus, ²⁰ in oppido Citio est mortuus.

C A P. IV. Hunc Athenienses non solum in bello, sed in pace diu desideraverunt. Fuit enim tantâ liberalitate, quum compluribus locis prædia hortosque haberet, ut nunquam eis custodem posuerit, fructus servandi gratiâ, ne quis impediretur quò minùs ejus rebus, quibus vellet, frueretur. ²¹ Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti, ut si quis opis ejus indigeret, haberet, quod statim daret, ²² ne differendo videretur negare. (c) Sæpe ²⁵ quum aliquem offensum fortunâ, videret minùs bene vestitum, suum amiculum dedit. Quotidie sic cœna ei coquebatur, (d) ut

INTERPRETATIO.

(c) Quum non raro aliquem fortè sibi obvium cerneret male indutum.
(d) Ut quos in foro non invitatos aspiceret, universos invitaret.

NOTÆ.

jacens, generosis vitibus, & insigni marmoris genere nobilitata; unde Thasii, quos Cimon navali prælio debellavit.

¹⁸ Nam testarum suffragiis.] De Ostracismo supra dictum est in Miltiade, & Themistocle.

¹⁹ Ille quod hospitio Lacedæmoniorum utebatur.] Quia, scilicet, in Spartanorum agris exulabat Ostracismi causâ.

²⁰ In oppido Citio est mortuus.] Hanc urbem expugnatam à Cimone negat Thucydides lib. 1. c. 6. Immò vero in obliuione urbis morte fuisse eum occupatum ait; cui opinioni Di-

odorus adversatur; nam & Citium expugnasse, & in cives ejus humanum se præbuisse scribit, unde Plutarchus refert ex Naulicrate Rhetore Citienfes quoddam Cimonis sepulchrum coluisse, qui Oraculi cujusdam jussu eum quasi Deum in adversitatibus venerabantur. Citium autem est urbs Cypri in quâ Zeno Stolicorum Sectæ conditor natus est.

²¹ Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti.] Hos hodie ab elemosynis ministros dicimus. De Cimonis liberalitate, idem refert Plutarch. in Pericle.

²² Ne differendo videretur negare.]

quos

quos invocatos vidisset in foro, omnes devocaret : quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit : multos locupletavit. Complures pauperes mortuos (e) qui unde efferrentur, non reliquissent, suo sumptu ex-
tulit. Sic se gerendo minimè est mirandum, (f) si & vita ejus fu-
it secura, & mors acerba.

INTERPRETATIO.

- (e) *Quibus non supererat unde funus ipsis pararetur, suis impensis paravit.*
(f) *Si & tutè vixit, & cum omnium luctu obiit.*

NOTÆ.

Cui sententiæ illud P. Syri conforme est, <i>Beneficium bis dat, qui dat celeriter.</i> Et illud Aufonii :	Gratia quæ tarda est, ingrata est gratia. Namque, <i>Quæ fieri properat gratia, grata magis.</i>
--	---

VI.

¹ LYSANDER
² LACEDÆMONIUS.

CAP. I.

Magnam reliquit sui famam, magis felicitate quàm virtute par-
tam. Athenienses enim ³ in Pelopponesios sexto & vigesi-
mo anno bellum gerentes confecisse apparet. Id quâ ratione con-
secutus sit, latet. Non enim virtute sui exercitus, sed immode-
stiâ factum est adversariorum, (a) qui quòd dicto audientes im-

INTERPRETATIO.

- (a) *Qui quia Ducum mandatis minimè obtemperabant.*

NOTÆ.

¹ LYSANDER.] Aristocleti fili-
us, ex Heraclidarum genere. Plutar-
chus in Lysandro.

² LACEDÆMONIUS.] Apud
Athenæum lib. 6. Mothacem eum fu-
isse asserit Theopompus. Idem quo-
que testatur Ælianus lib. 12. cap. 43.

*Quod nomen imponebatur iis, quos Pa-
tres in Gymnasiâ locupletum, exerci-
tatum mitterent. Alii Mothaces vo-
lunt fuisse conditione servos; à verbo
Græco μόδαξ, verna; vel μόδος, la-
bor.*

³ In Pelopponesios.] Peloponnesii à
peratoribus

peratoribus suis non erat, dispalati in agris, relictis navibus, in hostium venerunt potestatem. Quo facto Athenienses se Lacedæmoniiis dederunt. Hæc victoriâ Lyfander elatus, quum antea semper factiosus audaxque fuisset, (b) sic sibi indulfit, ut ejus opera in maximum odium Græciæ Lacedæmonii pervenerint. Nam quum hanc causam Lacedæmonii dictitassent sibi esse belli, ut Atheniensium impotentem dominationem refringerent: postquam apud ⁴ Ægos flumen Lyfander classis hostium est potitus, nihil aliud molitus est, quàm ut omnes civitates in suâ teneret potestate, quum id se Lacedæmoniorum causâ facere simularët. Namque undique qui Atheniensium rebus studuissent, ejectis, ⁵ decem delegerat in unaquaque civitate, quibus summum imperium potestatemque omnium rerum committeret. Horum in numerum nemo admittebatur (c) nisi qui aut ejus hospitio contineretur (d) aut se illius fore proprium fide confirmârat.

C A P. II. Ita decemvirali potestate in omnibus urbibus constitutâ, ipsius nutu omnia gerebantur, ⁶ cujus de crudelitate ac perfidiâ satis est unam rem exempli gratiâ proferre, ne de eodem plura enumerando fatigemus lectores. Victor ex Asiâ quum reverteretur, ⁷ Thasumque divertisset, quod ea civitas præcipuâ fide fuerat erga Athenienses, proinde ac si iidem firmissimi solerent esse amici, qui constantes fuissent inimici ⁸ eam pervertere concupivit. Vidit autem, nisi in eo occultasset voluntatem, ⁹ futurum ut Thasii dilaberentur, ¹⁰ consulerentque rebus suis,

I N T E R P R E T A T I O .

(b) Aded se impotenter gessit. (c) Nisi qui vel hospitum ejus numero haberetur. (d) Vel se penitus ipsi addictum sacramento sponderet.

N O T Æ.

Peloponneso dicti, peninsula quæ hodie Morea. de qua supra.

⁴ Ægos.] Chersonesi Thraciæ fluvius, ad cujus ostia Atheniensium classis à Lyfandro aut capta fuit, aut submergita; sic dictus quasi Capræ fluvius. Plin. lib. 2.

⁵ Decem delegerat.] Hos Xenophon *Ἀναξίας* vocat lib. 3. de rebus gr. Athenis autem 30. præfecerat, decem vero, Piræeo. Plutarch. Hi postea urbem oppræsserunt, dictique sunt 30. tyranni. Xenophon ibid.

⁶ Cujus de crudelitate ac perfidiâ.] Hæc sunt illius perfidiæ argumenta, quod dicere solebat, ubi leonina pelis non proficeret, vulpinam esse assuendam. Item, pueros taxillis, homi-

nes vero jurejurando fallendos; vide Plutarchum, qui eum cum Syllâ comparat.

⁷ Thasumque divertisset.] Insulæ nomen simul & civitatis, de qua supra in Cimone.

⁸ Eam pervertere concupivit.] Id est, ab Atheniensium partibus ad Lacedæmoniorum partes eam abducere tentavit.

⁹ Futurumque ut Thasii dilaberentur.] Id est, ut apertè deficerent.

¹⁰ Consulerentque rebus suis.] Quandoquidem hic desunt nonnulla, conjiendum est in iis quædam perfidiæ Lyfandri exempla narrari; & fortè etiam quædam alia, propter quæ Ephori decemviralem potestatem ab eo

Desideratur

Desideratur hic exemplum Lysandri crudelitatis & perfidia in Thasios.

C A P. III. Itaque decemviralem suam potestatem, sive ab illo constitutam sustulerunt. Quo dolore incensus iniit consilia reges Lacedæmoniorum tollere, sed sentiebat id se sine ope deorum facere non posse, quod Lacedæmonii omnia ad oracula referre consueverant. ¹¹ Primum itaque Delphos corrumpere est conatus. Quum id non potuisset, ¹² Dodonam adortus est. Hinc quoque repulsus, dixit se vota suscepisse, ¹³ quæ Jovi Hammoni solveret, ¹⁴ existimans se Afros facilius corrupturum. Hac spe quum profectus esset in Africam, multum eum antistites Jovis fefellerunt, nam non solum corrumpi non potuerunt, sed etiam legatos Lacedæmonia miserunt qui Lysandrum accusarent, quod sacerdotes fani corrumpere conatus esset. Accusatus hoc crimine, iudiciumque absolutus sententiis, ¹⁵ Orchomeniis missus subsidio, occisus est à Thebanis, ¹⁶ apud Haliartum. Quam verè de eo foret iudicatum, oratio indicio fuit, quæ post mortem in domo ejus reperta est, in qua suadet Lacedæmoniis ut regiâ potestate dissolutâ, ex omnibus dux deligatur ad bellum gerendum: sed ita scripta, ut deorum videretur congruere sententiæ, quam ille se habiturum, pecuniâ fidens, non dubitabat. Hanc ei scripisse ¹⁷ Cleon Halicarnasseus dicitur.

C A P. IV. Atque hoc loco non est prætereundum factum ¹⁸ Pharnabazi satrapis regii. Nam quum Lysander præfectus classis, in bello multa crudeliter avaræque fecisset, deque his rebus

N. O T Æ.

in Civitatibus constitutam abrogarent. Vide eâ de re Plutarchum in Lysandro, & Diodorum lib. 12.

¹¹ *Primum itaque Delphos corrumpere est conatus.*] Hos, nempe, qui in Templo Apollinis Delphici Oraculis præerant.

¹² *Dodonam adortus est.*] Urbem Chaoniæ in Epiro Jovi sacram; ab hac urbe quernum illud nemus Dodoneum dictum, ubi templum & oraculum vetustissimum. Lege Sophoclem in Trachiniis, & Herodotum qui multa de hoc oraculo fabulosè scripserunt.

¹³ *Quæ Jovi Hammoni solveret.*] Jovis oraculum fuit in Lybiâ, toto orbe celeberrimum, hîc sub Arietis formâ Jupiter colebatur. Vide Q. Curtium lib. 4. c. 7.

¹⁴ *Existimans se Afros.*] Afri ab Africa dicti, quæ tertia est Orbis terrarum pars ferè tota sub Zonâ torridâ. Ideo autem se Afros facilius cor-

rupturum putabat, quod sint lubricæ fidei, unde apud Livium, *Fraus plusquam Punica.*

¹⁵ *Orchomeniis missus subsidio.*] Orchomenus, seu, Orchomenum Bæotiæ oppidum, ad fluvium ejusdem nominis situm, cui olim Thebani tributum penderunt. Strabo l. 9. Fuit item ejus nominis in Arcadiâ, de quo non hîc sermo est.

¹⁶ *Apud Haliartum.*] Nomen urbis Bæotiæ, quam Haliartus Theandri filius condidit. Strabo lib. 9.

¹⁷ *Cleon Halicarnasseus.*] Nomen Sophistæ ex Halicarnasso urbe Cariæ princeps, juxta quam fons Salmalius, quo veteres crediderunt lavantium corpora effeminari.

¹⁸ *Pharnabazi Satrapis regii.*] Hic alterius Pharnabazi filius, olim Darii & postea Artaxerxis Satrapes, qui Alcibiadem interfecit. Diodor. lib. 14.

suspicaretur

suspicaretur ad cives suos esse perlatum : petiit à Pharnabazo, ut ad Ephoros sibi testimonium daret, quantâ sanctitate bellum gef-
 5 ter pollicetur : (e) librum gravem multis verbis conscripsit, in quo
 summis eum fert laudibus. Quem cum legisset, probassetque, dum
 obsignatur, alterum pari magnitudine, ut discerni non posset, fig-
 natum subjecit, in quo accuratissimè ejus avaritiam perfidiamque
 10 accusarat. Hinc Lysander domum quum redisset, postquam de
 suis rebus gestis apud maximum magistratum, quæ voluerat, dix-
 erat, testimonii loco librum à Pharnabazo datum tradidit. Hunc,
 summoto Lysandro, quum Ephori cognoscent, ipsi legendum dede-
 runt. Ita ille imprudens ipse suus fuit accusator.

I N T E R P R E T A T I O.

(e) *Prolixam Epistolam exaravit, &, ponderosam.*

VII.

ALCIBIADES¹ CLINIÆ FILIUS, ATHENIENSIS.

C A P. I.

15 I N hoc natura quid efficere possit, videtur experta. Constat e-
 nim inter omnes, qui de eo memoriæ prodiderunt, nihil illo
 fuisse excellentius vel in vitiis vel in virtutibus. ² Natus in am-
 plissimâ civitate, summo genere, ³ omnium ætatis suæ multò for-
 20 mosissimus : ad omnes res aptus, consiliiique plenus. Namque
 imperator fuit summus mari & terrâ : disertus, ut in primis di-
 cendo valeret : & tanta erat commendatio oris atque orationis, ut
 nemo ei dicendo posset resistere. ⁴ Dives, quum tempus posce-

N O T Æ.

¹ CLINIÆ FILIUS.] Vide Plutarchum in Alcibiade.

² Natus in amplissimâ civitate.] Id est, Athenis.

³ Omnium ætatis suæ multò formosissimus.] Alcibiadis forma à Petronio

celebratur, & à Val. Max. lib. 7. c. 9. præstantissima dicitur.

⁴ Dives ; quum tempus posceret, laboriosus.] Id à Nepote referri videtur, quasi inter se pugnent divitiæ & labor, in Alcibiade tamen convenient.

rer,

varia lectio Idem.

ret, laboriosus, patiens, liberalis, splendidus non minùs in vitâ quàm victu : affabilis, blandus, ⁵ temporibus callidissimè inserviens. (a) Idem simul ac se remisèrat, nec causâ suberat, quare animi laborem perferret, luxuriosus, dissolutus, libidinosus, intemperans reperiebatur : ut omnes admirentur, in uno homine tantam morum dissimilitudinem, tamque diversam naturam.

C A P. II. ⁶ Educatus est in domo Periclis, ⁷ privignus enim ejus fuisse dicitur ⁸ eruditus à Socrate. Socerum habuit Hipponicum, omnium Græcæ linguæ eloquentiâ ditissimum ; (b) ut si ipse fingere vellet, neque plura bona reminisci, neque majora posset consequi, quàm vel fortuna vel natura tribuerat. Ineunte adolescentiâ, amatus est à multis more Græcorum, in eis à Socrate, ⁹ de quo mentionem facit Plato ¹⁰ in Symposio, namque eum induxit commemorantem se pernoctasse cum Socrate, neque aliter ab eo surrexisse, ac filius à parente debuerit. Postea quam robustior est factus, non minùs multos amavit, in quorum amore, quoad licitum est, odiosa multa delicatè jocosèque fecit ; quæ referremus, nisi majora potioraque haberemus.

C A P. III. ¹¹ Bello Peloponnesiaco, hujus consilio atque auctoritate Athenienses bellum Syracusanis indixerunt : ad quod gerendum ipse dux delectus est. Duo præterea collegæ dati, Nicias & Lamachus. Id quum appareretur, priusquam classis exiret, accidit, ut unâ nocte ¹² omnes Hermæ, qui in oppido erant Athenis, deicerentur, præter unum, qui ante januam Andocidis

I N T R P R E T A T I O.

(a) Ubi ille animum relaxaverat. (b) Ut si ipse excogitare cuperet.

N O T Æ.

⁵ Temporibus callidissimè inserviens.] Illum Chamæleonti non abimilem fuisse scribit Plutarchus, quem etiam in eo vincebat, quod Chamæleon colori candido se simulare non potest.

⁶ Educatus in domo Periclis.] Viri inter Athenienses clarissimi, plurimùmque authoritate pollentis, adeò ut per 40. annos temp. gubernaverit. Plutarch. vide.

⁷ Privignus enim ejus fuisse dicitur.] Immo fororis filium Diodor. Suidas. Aul. Gellius, lib. 25. c. 17. fuisse asserunt : quod tamen facile conciliari potest ; nam reverà si Pericles non Alcibiadis, at saltē uxoris ejus vitricus fuit ; quia Hipponici filiam, quam Hyparetam vocat Plutarchus, Alcibiades uxorem habuit ; hujus ve-

rò Hipponici conjugem in uxorem postea duxit Pericles. Plutarch. in Pericle.

⁸ Eruditus fuit à Socrate.] Philosopho Atheniensi, qui Apollinis Oraculo omnium sapientissimus est judicatus.

⁹ De quo mentionem facit Plato.] De amore illo lege Aristophanem in nebulis.

¹⁰ In Symposio.] Id est, in libro qui inscribitur Symposium, seu convivium.

¹¹ Bello Peloponnesiaco.] De quo Thucydides.

¹² Omnes Hermæ.] Id est, Mercurii statuæ lapideæ quadratæ, & ad cubi figuram conformatæ, nimirum sine manibus, & quorum capita mutari pote-

rat, Andocidisque Hermes vocatus est. Hoc quum appareret, non sine magnâ multorum consensione esse factum, quod non ad privatam, sed ad publicam rem pertineret, magnus multitudini timor est injectus, ne qua repentina vis in civitate existeret, quæ libertatem opprimeret populi. ¹⁴ Hoc maxime convenire in Alcibiadem videbatur, quod & potentior & major, quàm privatus, existimabatur. Multos enim liberalitate devinxerat, (c) plures etiam operâ forensi suos reddiderat. Quare fiebat ut omnium oculos, quotiescunque in publicum prodisset, ad se converteret, neque ei par quisquam in civitate poneretur. Itaque non solum in eo spem habebant maximam, sed etiam timorem, ¹⁵ quod & obesse plurimum & prodesse poterat. Aspergebatur etiam infamiâ, ¹⁶ quod in domo suâ facere mysteria dicebatur, quod nefas erat more Atheniensium, idque non ad religionem, sed ad conjurationem pertinere existimabatur.

C A P. IV. (d) Hoc crimine in contentionem ab inimicis compellebatur. Sed instabat tempus ad bellum proficiscendi. Id ille intuens, neque ignorans civium suorum consuetudinem, postulabat, ut si quid de se agi vellent, potius de præsentis quæstio haberetur, quàm absens invidiæ crimine accusaretur. Inimici verò ejus, quiescendum in præsentia, quia nocere se ei non posse intelligebant, & illud tempus expectandum decreverunt, quo exisset, ut sic absentem aggredierentur: itaque fecerunt. Nam postquam in Siciliam eum pervenisse crediderunt, absentem, quod sacra violasset, reum fecerunt. Quâ de re quum ei nuncius à magistratu in Siciliam missus esset, ut domum ad causam dicendam rediret, essetque in magnâ spe provinciæ benè administrandæ; non parere noluit, & in

I N T E R P R E T A T I O.

(c) Plurimos pariter judicio defensos sibi conciliârat. (d) Reatu illo ad causam dicendam eum adversarii compellebant.

N O T Æ.

rant; unde Cicero ad Atticum lib. 1. *Hermæ, inquit, illi tui Pentelici cum capitibus æneis, de quibus ad me scripsisti, nunc admodum me delectant.* Ideo autem sine manibus, quod omnia, ut inquit Festus, sermo sine manibus conficiat.

¹³ *Andocidisque Hermes.*] Andocides unus ex 10. præcipuis Athen. Rhetoribus.

¹⁴ *Hoc maxime convenire in Alcibiadem videbatur.*] Non directè id factum Alcibiadi imputatum esse quidam scribunt; sed Argis qui privato tunc Alcibiadis hospitio continebantur, qui-

que omnes propterea à civibus concili sunt. Diod. l. 13.

¹⁵ *Quod & obesse plurimum.*] Ad hoc refertur quod Timon ille hominum osor unum Alcibiadem amabat, quod magno malo illum aliquando Atheniensibus fore præfagiret.

¹⁶ *Quod in domo suâ facere mysteria dicebatur.*] Id est, Cereris sacra, Justino teste l. v. ab initio; quæ quidem nocte fiebant, eaq; revelare nefas; at verò duplicis erant generis, magna seu quinquennalia, & parva seu triennalia, quâ de re consule Plin. l. 24.

triremem, quæ ad eum deportandum erat missa, ascendit: ¹⁷ ac Thurios in Italiam pervectus, multa secum reputans de immo-
deratâ civium suorum licentiâ crudelitâque erga nobiles: utilissi-
mum ratus impendentem evitare tempestatem, clam se à custo-
dibus subduxit, & inde primum ¹⁸ Elidem, ¹⁹ deinde Thebas ve-
nit. Postquam autem se capitis damnatum, bonis publicatis, au-
divit, & id quod usu venerat, ²⁰ Eumolpidas sacerdotes à populo
coactos, (e) ut se devoverent, ejusque devotionis, quo testator ef-
fet memoria, exemplum in pilâ lapideâ incisum esse positum in
publico: Lacedæmonem demigravit. Ibi (²¹ ut ipse prædicare
consueverat) non adversus patriam, sed inimicos suos bellum gef-
sit, quod iidem hostes essent civitati, nam quum intelligerent, se
plurimum prodesse reipublicæ, ex eâ ejecisse, plûsq; iræ suæ quàm
utilitati communi paruisse. Itaque hujus consilio Lacedæmonii cum
Persarum rege amicitiam fecerunt: ²² deinde Deceliam in Atticâ
munierunt, præsidioque perpetuo ibi posito, in obsidione Athenas te-
nuerunt. Eiusdem operâ Ioniam à societate averterunt Atheniensium,
quo facto multò superiores bello esse ceperunt.

C A P. V. Neque verò his rebus tam amici Alcibiadi sunt facti,
quàm timore ab eo alienati. Nam quum accerrimi viri præ-
stantem prudentiam in omnibus rebus cognoscerent: pertimuerunt,
ne charitate patriæ ductus, aliquandò ab ipsis descisceret, & cum
suis in gratiam rediret. Itaque tempus ejus interficiendi quærere
instituerunt. Id Alcibiadi diutius celari non potuit, erat enim eâ sa-
gacitate, ut decipi non posset; præsertim quum animum attendis-

INTERPRETATIO.

(e) *Ut se divīs devincerent, & quo execrationis illius memoria magis in-
nolesceret.*

NOTÆ.

¹⁷ *Ac Thurios in Italiam pervectus.*] Thurios, ab oppido Thurio inter Cra-
thim & Sybarina amnes sito; unde
Thurina regio ex quâ Aug. Cæsaris
maiores oriundi erant. Sueton. Olim &
ipsum oppidum Sybaris dicebatur. De
eâ urbe Diodorus lib. 12. & Strabo
lib. 6. Porro legitur *Thurii, orum;* &
Thurium, rii.

¹⁸ *Elidem.*] Peloponnesi regionem
in Occidentali Tractu non procul ab
Olympiâ. Virg. Georg. 3.

¹⁹ *Deinde Thebas.*] Bœotiae oppi-
dum ad Ismenum amnem, cui proximi-
mus mons Cithæron Sphingis fabulâ
clarus.

²⁰ *Eumolpidas Sacerdotes.*] Eumol-
pidæ, ab Eumolpo quodam Rege,

quem Ægyptii generis fuisse refert
Diodorus. Vel ut aliis placet, ab alio
quodam, Eumolpo Atheniensi Poëtâ,
quem Suidas Musæi Poëtæ, quidam
Orphei filium dicunt. Hic ante Ho-
merum fuisse traditur.

²¹ *Ut ipse prædicare consueverat.*] Extat apud Xenophontem lib. 1. c. 10.
hac de re popularis excusatio & abso-
lutio.

²² *Deinde Deceliam in Atticâ muni-
erunt.*] Agri Attici locus est, de quo
frequenter loquitur Thucydides, quo
munito Lacedæmonii Atheniensibus re-
ditus cum è regione, tum ex ar-
genti fodinis intercipient, & ve-
luti obsidione Athenas tenebant. Vi-
de Mocratem in oratione de Pace.

set ad cavendum. Itaque ad Tissaphernem præfectum regis Darii se contulit. Cujus quum in intimam amicitiam pervenisset, & Atheniensium, malè gestis in Siciliâ rebus, opes senescere, contra Lacedæmoniorum crescere videret: initio cum Pisandro præ-
 5 tore, ²³ qui apud Samum exercitum ²⁴ habebat, per internuncios colloquitur, & de reditu suo facit mentionem. Erat enim eodem quo Alcibiades sensu, populi potentie non amicus, & optimatum fautor. ²⁵ Ab hoc destitutus, primum ²⁶ per Trasylulum Lyci filium, ab exercitu recipitur, prætorque fit apud Sa-
 10 mum. Post, ²⁷ suffragante Theramene, plebiscito restituitur, parique absens imperio præficitur simul cum Thrasybulo & Theramene. Horum imperio tanta commutatio rerum facta est, ut Lacedæmonii, qui paulò antè victores vigerant, pertertiti pacem peterent. Victi enim erant quinque præliis terrestribus, ²⁸ tribus
 15 navalibus: in quibus ducentas naves triremes amiserant, quæ capte in hostium venerant potestatem. Alcibiades simul cum collegis receperat Ioniam, Hellespontum, multas præterea urbes Græcas, quæ in orâ sitæ sunt Asiæ, quarum expugnaverant complures ²⁹: in his Byzantium. Neque minùs multas consilio ad ami-
 20 citiam adjunxerant, quòd in captos ³⁰ clementiâ fuerant usi.

C A P. VI. Ita prædâ onusti, locupletato exercitu, maximis rebus gestis Athenas venerunt: ³¹ His quum obviam universa civitas in Pyræum descendisset, tanta fuit omnium expectatio visendi Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus conflueret, perinde ac
 25 si solus advenisset. Sic enim populo erat persuasum, & adversas

N O T Æ.

²³ Cum Pisandro Prætor.] Scilicet Atheniensium.

²⁴ Qui apud Samum.] Samos, vel Samo insula est Icarii maris, ab Ioniâ brevi freto discreta, nec procul ab Epheso, olim Junoni dicata, quod in eâ nata esse crederetur. Est & alia in mari Egæo ad Thraciam, quæ idcirco Samothracia dicitur.

²⁵ Ab hoc destitutus.] Legendum videretur, ad hoc, quod idem est ac præterea, ita ut hic foret sensus. Ad hoc destitutus. Præterea ab amicis desertus: Nam à Pisandro non destitutum, immò adjutum scribit Thucydides. Tamen ex eodem Thucydide legitur reverà ab eo fuisse destitutum postea, & eo invito ab Atheniensibus Alcibiadem fuisse receptum, & rerum summæ præpositum: Vide lib. 8. sub finem; atque adeò nihil mutandum esse arbitror.

²⁶ Per Thrasybulum Lyci filium.]

Thrasybulus Atheniensis dux, exul factus comparato exercitu omnia Athenis restituit, exulesque quos inter Alcibiades erat, plebiscito reduxit. Cicero Philipp. 1. & Val. Max. lib. 4. c. 1.

²⁷ Suffragante Theramene.] Nobili Atheniensi Agonis filio. Vide Thucydidem lib. 8.

²⁸ Tribus navalibus.] Quorum postremum ad Cyzicum, in quo Alcibiades Mindarum Lacedæmoniorum Ducem interfecit. Xenoph. lib. 1.

²⁹ In his Byzantium.] Proditione captum refert Xenophon, & proditorum nomina recenset lib. 1. In quo consentiunt Diodorus lib. 8. & Plutarchus in Alcibiade.

³⁰ Clementiâ fuerant usi.] Nam Byzantinis urbem suam reddiderunt, nec in eos sævierunt. Diodorus lib. 13.

³¹ His quum obviam universa Civitas descendisset.] De glorioso Alcibiades superi-

superiores, & præsentēs secundas res, accidisse ejus operâ. (f) Itaque & Siciliæ amissum, & Lacedæmoniorum victorias culpæ suæ tribuebant, quodd talem virum è civitate expulissent. Neque id sine causâ arbitrari videbantur. Nam postquàm exercitui præesse cœperat, neque terrâ, neque mari hostes pares esse potuerant. 5 Hic ut navi egressus est, quanquam Theramenes & Thrasylbulus eisdem rebus præfuerant, simulque venerant in Pyræum, tamen illum unum omnes prosequēbantur: (& id quod nunquam antea usu venerat, nisi Olympiæ victoribus) ³² coronis aureis æneisque vulgò donabatur. ³³ Ille lacrymans talem benevolentiam civium 10 suorum accipiebat, reminiscens pristini temporis acerbitem. (g) Postquam Adu venit, concione advocatâ, sic verba fecit, ut nemo tam ferus fuerit quin ejus casum lacrymârit, inimicumque his se ostenderit, quorum operâ, patriâ pulsus fuerat: perinde ac si alius populus, non ille ipse qui tum flebat, eum ³⁴ sacrilegii dam- 15 nasset. Restituta ergo huic sunt publicè bona. ³⁵ Idemque illi Eumolpidæ sacerdotes (h) rursus resecreare sunt coacti, qui eum devoverant, pilæque illæ, (i) in quibus devotio fuerat scripta, in mare præcipitata.

C A P. VII. Hæc Alcibiadi lætitia minùs fuit diuturna. Nam 20 quum ei essent omnes honores decreti, totaque respublica domi bellicque tradita, ut unius arbitrio gereretur, & ipse postulasset ut duo sibi collegæ darentur, Thrasylbulus & Adimantus, neque id negatum esset: classe in Asiam profectus ³⁶ quodd apud Cymen minùs ex sententiâ rem gesserat, in invidiam recidit. Nihil enim 25 eum non efficere posse ducebant. Ex quo fiebat, ut omnia minùs prosperè gesta, ejus culpæ tribuerent, quum eum aut negligenter aut malitiosè fecisse loquerentur, sicut accidit. Nam cor-

INTERPRETATIO.

(f) Quannobrem & quod Siciliam amississent, & Lacedæmonii vicissent, imputabant. (g) In urbem reversus. (h) Iterum ad eum sacris restituendum compulsi sunt, qui eum à sacris arcuerant. (i) Quibus execratio insculpta erat.

NOTÆ.

dis in Patriam reditu lege Xenophonem lib. 1. c. 10. Et Justin. lib. 5. c. 4.

³² Coronis aureis æneisque vulgò donabatur.] Sunt qui legant; Coronis aureis, tæniisque: Ego verò vulgatam lectionem sequor, ita ut hic sit verborum sensus, nimirum Alcibiadem pro cujuslibet facultatibus duplici Coronarum genere donatum; à Divitibus quidem, aureis; à Pauperibus verò æneis. Ita Gebhardus in Alcibiade.

³³ Ille lacrymans.] Præ gaudio.

³⁴ Sacrilegiu damasset.] Id est, Cæteris mysteriorum sacrum silentium violasse.

³⁵ Idemque illi Eumolpidæ Sacerdotes.] Vide paulò suprà.

³⁶ Quod apud Cymen.] Urbs est Æolidis prope Lesbium insulam; Pompon. l. 1. quæ & Cuma dicta est, Æolicarum urbium maxima, & fere metropolis.

ruptum à rege, capere Cymen noluisse arguebant. (k) Itaque huic maximè imputamus malo causam fuisse nimiam opinionem ingenii atque virtutis. Timebatur enim non minùs quàm diligebatur, ne secundâ fortunâ magnisque elatus opibus, tyrannidem concupisceret. Quibus rebus factum est ut absenti magistratum abrogarent, & alium in ejus locum substituerent. Id ille ut audivit, domum reverti noluit, ³⁷ & se Perinthum contulit, ibique tria castrilla communivit, ³⁸ Bornos, Byziam, Macrontichos: manùque collectâ, primus Græciæ in Thraciam introiit: gloriosius existimans barbarorum prædâ locupletari quàm Graiorum. Qua ex re creverat cum famâ tum opibus, magnâque amicitiam sibi ³⁹ cum quibusdam regibus Thraciæ pepererat.

C A P. VIII. Neque tamen à charitate patriæ potuit recedere. Nam quum ⁴⁰ apud Ægos flumen Philocles prætor Atheniensium classem constituisset suam, ⁴¹ neque longè abesset Lysander prætor Lacedæmoniorum, qui in eo erat occupatus, ut bellum quam diutissimè duceret, quòd ipsis pecunia à rege suppeditabatur: contra Atheniensibus exhaustis, præter arma & naves ⁴² nihil erat super: Alcibiades ad Atheniensium venit exercitum, (l) ibique præsentè vulgo agere cœpit, si vellent, se coacturum Lysandrum aut dimicare, aut pacem petere. Lacedæmonios eò nolle configere classe, quòd pedestribus copiis plusquam navibus valerent. Sibi autem esse facile Seuthen regem Thracum deducere, ut eos terrâ depelleret. Quo facto necessariò aut classe conficturos, ⁴³ aut bellum composituros. Id etsi verè dictum Philocles animadvertēbat, tamen postulata facere noluit, quòd sentiebat se, Alcibiade recepto, nullius momenti apud exercitum futurum. Et si quid secundi evenisset, (m) nullam in eâ re suam partem fore;

I N T E R P R E T A T I O.

(k) Quamobrem ex immoderatâ expectatione quam de prudentiâ, & ejus fortitudine conceperant, hoc præsertim malum oriri putamus. (l) Hicque præsentibus militibus proponere usus est. (m) Nullatenus se gloriæ participem futurum.

N O T Æ.

³⁷ Et se Perinthum contulit.] Urbem Thraciæ ad Propontidem, quæ & Heraclea dicitur.

³⁸ Bornos, Byziam, Macrontichos.] Bornos non aubi mihi occurrissē meminī. Byzia vero est arx regum Thraciæ à Tereī nefando crimine hircinibus invisa; Plin. lib. 4. c. 11. Macrontichos autem Oppidum est Thraciæ, non procul ab isthmo Chersonesi, sic dictum à longo muro, quem Alcibiades ibi à Propontide ad Melanem

sinum duxit, Chersonesum à reliquâ excludens Thraciâ. Plin. ibid.

³⁹ Cum quibusdam Regibus Thraciæ.] Hos Diodorus lib. 8. Medocum & Seuthen vocat.

⁴⁰ Apud Ægos flumen.] Thraciæ, de quo jam supra.

⁴¹ Neque longe esset Lysander.] Tunc enim erat Lampfaci quæ urbs est in orâ Asiæ ad Propontidem. Vide Strabonem lib. 3.

⁴² Nihil erat super.] Anastrophè, contra

contra ea, si quid adversi accidisset, se unum ejus delicti futurum reum. Ab hoc discedens Alcibiades, *Quoniam*, inquit, *victoriae patriae repugnas, illud moneo, juxta hostes castra habeas nautica. Periculum est enim ne immodestia militum nostrorum occasio detur Lyfandro nostri opprimendi exercitus.* Neque ea res illum fefellit. ⁵ Nam Lylander quum per speculatores comperisset, vulgum Atheniensium in terram prædatum exisse, navisque penè inanes relictas: tempus rei gerendæ non dimisit, (n) eoque impetu totum bellum delevit.

C A P. IX. At Alcibiades, victis Atheniensibus, non satis tu- ¹⁰ ta eadem loca sibi arbitrans: ⁴³ penitus in Thraciam se supra Propontidem abdidit, sperans ibi facillimè suam fortunam oculi posse: falsò. Nam Thraces postquam eum cum magnâ pecuniâ venisse senserunt, insidias ei fecerunt: qui ea, quæ apportavit abstulerunt, ipsum capere non potuerunt. Ille, cernens nullum lo- ¹⁵ cum sibi tutum in Græciâ, ⁴⁴ propter potentiam Lacedæmoniorum, ad Pharnabazum in Asiam transiit. (o) Quem quidem adeò suâ cepit humanitate, ut eum nemo in amicitia antecederet. Namque ei ⁴⁵ Grunium dederat in Phrygiâ castrum, ex quo quinquaginta talenta vectigalis capiebat. Quâ fortunâ Alcibiades non e- ²⁰ rat contentus, neque Athenas victas Lacedæmoniis servire poterat pati. Itaque ad patriam liberandam omni ferebatur cogitatione, sed videbat id ⁴⁶ sine rege Persarum non posse fieri: ideoque eum amicum sibi cupiebat adjungi; neque dubitabat facillè se consequuturum, si modò ejusconveniendi habuisset potestatem. ⁴⁷ Nam ²⁵ Cyrum fratrem ei bellum clam parare, Lacedæmoniis adjuvantibus, sciebat. Id si ei aperuisset, magnam se ab eo initurum gratiam videbat.

INTERPRETATIO.

(m) Nullatenus se gloriæ participem futurum. (n) Eaque aggressione bellum penitus confecit. (o) Cui quidem suæ urbanitatis causâ tam gratus fuit.

NOTÆ.

pro, nihil supererat.

⁴³ Penitus in Thraciam se supra Propontidem abdidit.] In Bithyniam profugisse ait Plutarchus; quod non prorsus alienum est à Nepotis mente; nam & Thraces Bithyniæ partem incolebant, atque ipsi Thraces Bithyni dicti postquam in Asiam transfretæ sunt. Unde Claudianus. *Thyni Thraces, erant quæ nunc Bithynia fertur.* Vide Plin. lib. 1. c. 31.

⁴⁴ Propter potentiam Lacedæmoni-

or m.] Qui devictis Atheniensibus terræ & maris Imperium obtinebant.

⁴⁵ Grunium dederat in Phrygiâ.] Legitur & Grynium in exemplis Babilientibus. De hoc Castro loquitur lib. 3. de reb. gr.

⁴⁶ Sine Rege Persarum.] Artaxerxe qui Dario successerat.

⁴⁷ Nam Cyrum.] Artaxerxis fratrem, & Darii filium, cui Pater testamento legaverat civitates quarum præfectus erat. Justin. lib. 5. c. 11.

CAP. X. Hæc quum moliretur, peterétque à Pharnabazo, ut ad regem mitteretur: ⁴⁸ eodem tempore Critias cæterique tyranni Atheniensium certos homines ad Lylandrum in Asiam miserunt, qui eum certiores facerent, nisi Alcibiadem sustulisset, nihil earum rerum fore ratum, quas ipse Athenis constituisset. Quare si suas res gestas manere vellet, illum persequeretur. ⁴⁹ His Lacon rebus commotus, statuit accuratius sibi agendum cum Pharnabazo. (p) ⁵⁰ Huic ergò renunciat, quæ regi cum Lacedæmoniis essent; nisi Alcibiadem vivum aut mortuum tradidisset. Non tulit hoc satrapes, & violare clementiam, quàm regis opes minui maluit. ⁵¹ Itaque misit Sysamithren & Bagoam ad Alcibiadem interficiendum, ⁵² quum ille esset in Phrygiâ, itérque ad regem pararet. (q) Missi, ⁵³ clam viciniori in quâ tum Alcibiades erat, dant negocium, ut eum interficiant. Illi quum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat, eamque succenderunt, ut incendio conficerent quem manu superari posse diffidebant. Ille autem sonitu flammæ excitatus, quòd gladius ei erat subductus (r) ⁵⁴ familiaris sui subalare telum eripuit. Namque erat cum eo quidam ex Arcadiâ hospes, qui nunquam discedere voluerat. Hunc sequi se jubet, & id quod in præsentia vestimentorum fuit, arripuit. ⁵⁵ His in ig-

INTERPRETATIO.

(p) Illi igitur abnegat Regi cum Lacedæmoniis quidquam fœderis esse.
(q) Ministri latenter iis quibus tum vicinus Alcibiades erat, curam imponunt. (r) Servi sui pugionem extrahit.

NOTÆ.

⁴⁸ Eodem tempore Critias.] 30. Tyrannorum apud Athenienses immanissimus. Cic. lib. 1. Tuscul. quæst. c. 96.

⁴⁹ His Lacon.] Id est, Lyander, Lacon dictus, quia Lacedæmon erat in Laconia.

⁵⁰ Huic ergo renunciat, quæ Regi cum Lacedæmoniis essent.] Aliquid sanè hic supplendum esse, aut restituendum putarem, hoc ferè modo: Huic ergo renunciat fœdera, quæ Regi cum Lacedæmoniis essent, stare non posse: nisi renunciare idem esset, ac irritum facere. Unde Cic. ad Atticum renunciare conditionem, id est, irritum facere. Renunciare alicui hospitium. Idem Cicero. Quod idem est ac si Gallicè diceretur, Declarer à quelqu'un qu'on renonce au droit d'hospitalité avec lui. Renunciare vitæ. Suet. Declarer qu'on renonce à la vie.

⁵¹ Itaque misit Sysamithren & Ba-

goam.] Sysamithren Pharnabazi patruum fuisse quidam volunt ex Plutarcho, quod nomen Persicum est. Bagoam verò, non tam nomen esse proprium; quam commune, apud Persas Eunuchum significans, verisimile est.

⁵² Quum ille esset in Phrygiâ.] Min. Asia regione, Caria, Lydia, Myria, & Bithynia finitimâ; duplex est, superior & inferior; in hac postremâ situm erat Ilium ad Montis Ida radices.

⁵³ Clam viciniori.] Hanc viciniorum Melissam vocatam scribit Athenæus l. 13. Quam urbis nomen esse volunt Geographi; hancque fuisse Phrygia civitatem testatur idem Athenæus ibidem c. 12.

⁵⁴ Familiaris sui subalare telum eripuit.] Quod sica est, seu pugio, sic dictum, quia ejus erat brevitatis, ut sub alis gestari posset.

⁵⁵ His in ignem eiecit.] Ut neminem

nem eiectionis, flammæ vim transit. Quem ut barbari incendium effugisse viderunt, eminus ⁵⁶ telis missis interfecerunt, caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt. ⁵⁷ At mulier quæ cum eo vivere consueverat, muliebri suâ veste contextum, ædificii incendio mortuum cremavit, quod ad vivum interimendum erat comparatum. Sic Alcibiades, annos circiter quadraginta natus, diem obiit supremum.

C A P. XI. ⁵⁸ Hunc infamatum à plerisque, tres gravissimi historici summis laudibus extulerunt: ⁵⁹ Thucydides, qui ejusdem ætatis fuit: Theopompus, qui fuit post aliquantò natus: & ⁶⁰ Timæus, qui quidem duo maledicentissimi, nescio quomodo in illo uno laudando consenserunt. Nam ea, quæ supra diximus, de eo prædicarunt, atque hoc amplius, quum Athenis splendidissimâ civitate natus esset, omnes Athenienses splendore ac dignitate vitæ superasse. Postquàm inde expulsus, Thebas venerit, aded studii ¹⁵ is eorum inservisse, ut nemo eum labore corporisque viribus posset æquiparare. ⁶¹ Omnes enim Bœotii magis firmitati corporis quàm ingenii acumini inserviunt. Eundem ⁶² apud Lacedæmonios, quorum moribus summa virtus in patientiâ ponebatur, (f) sic duritiei se dedidisse, ut parsimoniâ victûs atque cultûs omnes ²⁰

I N T E R P R E T A T I O.

(f) Aded austeram vitam duxisse.

N O T Æ.

pe suo pondere vim flammæ obruerent.

⁵⁶ *Telis missis interfecerunt.*] Varii varia de Alcibiadis morte referunt; alii in cubiculo in quo dormiebat crematum esse dicunt, ut Justin. l. 5. c. 8. his verbis: *Cum occidi apertè non posset, vivus in cubiculo in quo dormiebat, crematus est.* Contra verò Aristoteles lib. 6. de naturâ animalium c. 29. in Elapho Asiæ monte occubuisse memorat, in quo monte omnes Cervæ scissâ sunt aure.

⁵⁷ *At mulier quæ vivere cum eo consueverat.*] Alii Timandram vocant, ut Plutarch. quam Laidis Corinthiæ matrem fuisse refert. Alii Theodotam, ut Athenæus, lib. 13. c. 12.

⁵⁸ *Hunc infamatum à plerisque.*] Athenæus lib. 12. cap. 9. refert Antiphonem quemdam librum contumeliæ scripsisse in Alcibiadem; & l. 13. c. 12. Lyliam oratorem in eundem orationem composuisse.

⁵⁹ *Theopompus.*] Chius orator & Historicus simul, post Thucydidem & Herodotum.

⁶⁰ *Timæus.*] Qui à maledicentiâ suâ Epitimæus dictus est. Id est, objurgator; sicutus historicus, ut Thucydidem & Philistum se facile superaturum jactitaret. Plutarch. in Niciâ. Aliter Cic. 2. de Orat.

⁶¹ *Omnes enim Bœotii.*] Bœotiæ ad Septentrionem Atticæ circa Ilinum amnem populi, qui plus studii & operæ impendunt in acquirendo confirmandoque corporis robore, quam in excolendo ingenio; quos aliqui propterea *πυγὰ τοὺς βόας* denominatos volunt, Cic. de fato; *Athenis tenuerunt, ex quo acutiores etiam censentur Attici: Crassum Thebis; itaque pingues Thebani & valentes,*

⁶² *Apud Lacedæmonios, quorum moribus summa virtus in patientiâ ponebatur.*] Propter austeritatem legum Lycurgi. Vide Hor. Od. 7. l. 1. Carm.

Lacedæ-

Lacedæmonios vinceret. Fuisse apud ⁶³ Thrâcas homines vinolentos ⁶⁴ rebûsque venereis deditos : hos quoque in his rebus antecessisse. Venisse ad Persas, apud quos summa laus esset ⁶⁵ fortiter venari, luxuriosè vivere. Horum sic imitatum consuetudinem, ut illi ipsi eum in his maximè admirarentur. Quibus rebus effecisse, ut, apud quoscunque esset, princeps poneretur, habereturque charissimus. Sed satis de hoc : reliquos ordiamur.

NOTÆ.

⁶³ Thrâcas homines vinolentos.] Quos Græci ἀνεργήτας vocârunt, sicut & Scythas : unde Horatius l. Od.

Natis in usum lætitiæ Scyphis
Pugnare Thracum est.

⁶⁴ Rebusque venereis deditos.] De

his Ovid. 6. Metamorph.

*Digna quidem facies, sed & hanc
innata libido
Exstimulat, &c.*

⁶⁵ Fortiter venari.] Xenoph. lib. 1. Cyropæd. & Strabo lib. 15.

VIII.

THRASYBULUS LYCI FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

SI per se virtus sine fortunâ ponderanda sit, dubito an hunc primum omnium ponam. Illi sine dubio neminem præfero, fide, ¹⁰ constantiâ, magnitudine animi, in patriam amore. Nam quod multi voluerunt, pauci potuerunt, ab uno tyranno patriam liberare, ² huic contigit, ut à triginta oppressam tyrannis, è servitute libertatem vindicaret. Sed nescio quomodò, quum eum nemo antiret his virtutibus, multi ³ nobilitate præcucurrerunt. Primum ¹⁵ Peloponnesio bello ⁴ multa hic sine Alcibiade gessit : ille, nullam

NOTÆ.

¹ THRASYBULUS LYCI FILIUS.] Jam de Lyco Thrasybuli patre in Alcibiade.

² Huic contigit ut à 30 Tyrannis.] Quos nimirum Lacedæmonii victores Atheniensibus à Lyfandro victis præferant, & à quibus Thrasybulus ipse in

exilium pulsus fuerat.

³ Nobilitate præcucurrerunt.] Quædam editiones habent, præcucurrerunt, quod minimè probandum.

⁴ Multa hic sine Alcibiade gessit.] De quibus Xenoph. lib. 1. de reb. gr. Diodor. 13. Et Cicero pro Murænâ.

rem sine hoc, (a) quæ ille universa naturali quodam bono fecit lucrari. Sed illa tamen omnia communia imperatoribus cum militibus & fortunâ, (b) quodd in prælii concursu abire res à consilio ad vires vinque pugnantium. (c) Itaque jure suo nonnulla ab imperatore miles, plurima verò fortuna vindicat: (d) seque his plus valuisse quam ducis prudentiam verè potest prædicare. Quare illud magnificentissimum factum proprium est Thrasybuli: Nam quum triginta tyranni, præpositi à Lacedæmoniiis, servitute oppressas tenerent Athenas, plurimos cives, quibus in bello pepercerat fortuna, partim patriâ expulissent, partim interfecissent, plurimorum bona publicata inter se divisissent: non solum princeps, sed & solus initio bellum his indixit.

C A P. II. ⁶ Hic enim quum Phylon confugisset, (quod est castellum in Atticâ munitissimum) non plus habuit secum ⁷ quàm triginta de suis. Hoc initium fuit salutis Atticorum: hoc robur libertatis clarissimæ civitatis. Neque verò hic contemptus est primò à tyrannis, (e) sed ejus solitudo: (f) quæ quidem res & illis contemnentibus perniciæ, & huic despecto, saluti fuit. Hæc enim illos ad perfequendum segnes, (g) hos autem tempore ad comparandum dato, fecit robustiores. Quò magis præceptum illud omnium in animis esse debet, *Nihil in bello oportere contemni*: nec sine causâ dici, ⁸ *Matrem timidi flere non solere*. (h) Neque tamen pro opinione Thrasybuli auctæ sunt opes, nam jam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quàm pugnant. Hinc in Piræeum transit, ⁹ Munichiamque munivit. Hanc

INTERPRETATIO.

(a) Quæ hic omnia optimâ quadam naturâ adeptus est. (b) Quod inter pugnandum Ducis consiliorum exitus ex bellatorum viribus animisque dependit. (c) Idcirco sibi quædam, ut par est, à Duce miles, plura verò fors repetit. (d) Atque suas vires victoriæ magis, quàm Imperatoris consilium, contulisse, non falsò valet gloriari. (e) Sed, quodd solus esset. (f) Qui quidem contemptus & his qui contemnebant exitium, illi verò qui contemnebatur salutem attulit. (g) Illos vero morâ ad pugnandum datâ, viribus auxit. (h) Minus verò quàm ferebat opinio Thrasybuli vires crevere.

NOTÆ.

⁵ *Ad vires vinque pugnantium.*] Variè à variis hic locus legitur. Laminus enim ad vires virtutemque pugnantium. Puteanus ad vires, vinque pugnantium. Quidam ad vires undique pugnantium. Alii denique ad vires nostrum cujusque pugnantium. At ego nihil mutandum esse arbitror, quia Authoris mens ea est, ut pugna exitum ad corporis vires, & vim animi referat.

⁶ *Hic enim quum Phylon confugisset.*] Locus erat munitus distans Athenis c. stadiis in Oenide tribu, de quo memin. scholia in Aristophanis Plutum, act. 5. sc. 1. Et Xenoph. lib. 11. de reb. gr. c. 8. Justin. lib. 5. c. 9.
⁷ *Quam triginta de suis.*] Septuaginta fuisse refert Xenophon ibidem.
⁸ *Matrem timidi flere non solere.*] De hoc Adagio vide Erasmus.

⁹ *Munichiamque munivit.*] Munichis

bis tyranni oppugnare sunt adorti : ab eâque turpiter repulsi, pro-
 tinus in urbem, armis impedimentisque amissis refugerunt. Usus
 est Thrasylulus non minùs prudentiâ quàm fortitudine, (i) nam
 cedentes violari vetuit, cives enim civibus parcere æquum cense-
 5 bat. Neque quisquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare
 voluit. (k) ¹⁰ Neminem jacentem veste spoliavit : Nil attigit ni-
 si arma, quorum indigebat, & quæ ad victum pertinebant. In se-
 cundo prælio ¹¹ cecidit Critias dux tyrannorum, quum quidem
 exadversus Thrasylulum fortissimè pugnaret.

10 C A P. III. Hoc dejecto, Pausanias venit Atticis auxilio, rex
 Lacedæmoniorum. Is inter Thrasylulum & eos, qui urbem tene-
 bant, fecit pacem his conditionibus : *Ne qui, præter triginta tyran-*
nos, ¹² & decem, qui postea prætores creati, ¹³ superioris more crude-
litatis erant usi, adficerentur exilio : neve cuiusquam bona publicaren-
 15 *tur : ¹⁴ reipublica procuratio populo redderetur.* Præclarum hoc quo-
 que Thrasyluli, quodd reconciliatâ pace, quum plurimum in civi-
 tate posset, legem tulit ; *ne quis anteaclarum rerum accusaretur,*
neve multaretur : ¹⁵ eamque illi legem OBLIVIONIS ap-
 pellârunt. Neque verò hanc tantum ferendam curavit, sed etiam
 20 ut valeret, effecit. Nam quum quidam ex his qui simul cum eo
 in exilio fuerant, cædem facere eorum vellent, cum quibus in gra-
 tiam reditum fuerat ; publicè prohibuit, & id quod pollicitus e-
 rat, præstitit.

INTERPRETATIO.

(i) Nam non resistentibus vim inferri prohibuit. (k) Nullum in acie ca-
 sum exiit.

NOTÆ.

chya tumulus est in Cherfonefi for-
 mam curvatus, ingressum habens ore
 angusto, a quo murus 40. stadiorum
 longitudinis protendebatur, Athenarum
 urbem cum Piræo, duobusque aliis
 portubus conjungens. Ovid. 6. Meta-
 morph.

*Munichyosque volans agros, gra-
 tamque Minervæ
 Despiciebat humum.*

¹⁰ Neminem jacentem veste spolia-
 vit.] Ut se tantum adversus improbos
 & armatos cives pugnare ostenderet ;
 præterquam quod turpe est & forti
 Duce indignum ex mortuis lucrum ca-
 ptare, ut refert Aristoteles Rhet. 11.

¹¹ Cecidit Critias.] Illum cum Hip-
 pomacho cecidisse narrat Xenoph. l. 2.
 de reb. gr. Justinus verò l. 5. c. 9. in eo

bello non Hippomachum, sed Hippolo-
 chum & Critiam omnium tyranno-
 rum sevirissimos periisse ait, quod ad i-
 dem referri puto.

¹² Et decem qui postea Prætores cre-
 ati.] Il sunt qui in Piræo imperabant ;
 Xenoph. lib. 2. de reb. gr.

¹³ Superioris more crudelitatis erant
 usi.] Hoc est, qui triginta tyrannorum
 inhumanitatem æmulati fuerant.

¹⁴ Reip. procuratio populo reddere-
 tur.] Id est, status Democraticus resti-
 tueretur.

¹⁵ Eamque illi legem oblivionis ap-
 pellârunt.] Græci ἀμνηστία vocant, quâ
 lege cautum erat ut ne qua rerum præ-
 teritarum mentio fieret, omnisque me-
 moria sempiternâ oblivione deleteretur.
 Sic Cicero Philippica I. Et Valer. Max.
 lib. 4. cap. 1.

CAP. IV. Huic pro tantis meritis, ¹⁶ honoris corona à populo data est, ¹⁷ facta duabus virgulis oleaginis: (1) quæ, quod amor civium, non vis, expresse- rat, nullam habuit invidiam, magnæque fuit gloria. Bene ergo ¹⁸ Pittachus ille, qui septem sapientum numero est habitus, ¹⁹ quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent, Nolite, rogo vos, (inquit) mihi dare quod multi invideant, plures etiam concupiscant. Quare ex istis nolo amplius quàm centum jugera, quæ & meam animi equitatem & vestram voluntatem indicent. Nam parva munera, diutina: (m) locupletia, non propria esse consueverunt. Illâ igitur coronâ contentus Thrasybulus, neque amplius requisivit, neque quenquam honore se antecessisse existimavit. Hic sequenti tempore quum prætor classem ²⁰ ad Ciliciam appulisset, neque satis diligenter in castris ejus agerentur vigilæ; ²¹ à barbaris, ex oppido noctu eruptione factâ, in tabernaculo interfectus est.

INTERPRETATIO.

(1) Quæ, quia ex Civium benevolentia, non ex violentia, obvenerat. (m) Opulenta, non stabilia esse solent.

NOTÆ.

¹⁶ Honoris corona.] Hac donabatur quisquis de Rep. bene meritus erat in magnâ populi frequentia, adjuncto Præconis elogio. Casaub.

¹⁷ Facta duabus virgulis oleaginis.] Quod etiam in usu fuit apud Romanos antequam Coronas è floribus texere didicissent. Unde Virg. 7. Æn.

Centum Oratores augusta ad mœnia Regis
Ire jubet, ramis velatos Palladis omnes.

Quia vel qui pacem poscebant, vel pacis authores erant, olivæ frondibus coronabantur.

¹⁸ Pittacus ille.] Philosophus Mitylenæus, de quo vide Laertium in ejus vitâ.

¹⁹ Quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent.] Quandoquidem ille ex Lesbo insulâ Melanchrum tyrannum ejecerat, & Phrynonem hostium ducem in singulari certamine reti injecto implicitum superaverat. Vide Laertium, ibidem.

²⁰ Ad Ciliciam appulisset.] Cilicia, hodiè Caramania, Regio est in minori Asiâ, Syriæ proxima, Tauro monti subjecta. Hunc tamen non in Ciliciâ, sed in Pamphiliâ prope Aspendum ejusdem regionis urbem noctu in castris interfectum fuisse scribit Xenoph. l. 4. c. 17.

²¹ A Barbaris.] Hoc est ab Aspendiis, qui propter agrorum suorum devastationem in eum insensu, noctu urbe suâ erumpentes trucidarunt.

IX. CONON

IX.

CONON ATHENIENSIS.

C A P. I.

3 PEloponnesio bello accessit ad rem publicam : in eoque ejus opera magni fuit, nam & prætor pedeltribus exercitibus præfuit, & præfectus classis res magnas mari gessit. Quas ob causas præcipuus ei honos habitus est. ² Namque omnibus unus insulis præfuit. In quâ potestate ³ Theram cepit, coloniam Lacedæmoniorum. Fuit etiam extremo Peloponnesio bello prætor, ⁴ quum apud Ægos flumen copiarum Atheniensium à Lyfandro sunt devictæ. ⁵ Sed tum absuit, eoque pejùs res administrata est, (a) nam & prudens rei militaris, & diligens erat imperii. Itaque nemini erat his temporibus dubium, si adfuisset, illam Athenienles calamitatem accepturos non fuisse.

15 C A P. II. Rebus autem afflictis quum patriam obsideri audisset, non quæsit ubi ipse tutò viveret, sed unde præsidio esset civibus suis. Itaque contulit se ad Pharnabazum satrapem Ioniarum & Lydiarum, ⁶ eundemque generum regis & propinquum : apud quem

I N T E R P R E T A T I O.

(a) Si quidem & artem militarem callebat, & ducis partes strenuè implebat.

N O T Æ.

¹ CONON.] Is Timothei Atheniensis, non Samii filius fuit.

² Namque omnibus unus insulis præfuit.] Hæc opinio cum omnibus aliis pugnare videtur ; nisi fortè id tempus intelligatur quo victis ad Cnidum amnem Lacedæmoniis adjuvante Pharnabazo, Classi regis Persarum præfectus, omnes insulas à Lacedæmoniis avertit, ut infra videbitur.

³ Theram cepit.] Neque sic legendum, neque ut quidam volunt *Pheras*, autumo ; sed mihi magis arridet, *Pharas cepit*, ut colligi potest ex his verbis Xenoph. lib. 4. de reb. gr. *Κατα-αλειούσις ἡ ἀρχὴν εἰς φάρης*, de quâ e-

tiam urbe meminit Pausanias in Achaïcis, estque in Cretâ insulâ, à Messeniis condita. De quâ Plinius, l. 4. c. 12.

⁴ Quum apud Ægos flumen.] De hoc in Lyfandro.

⁵ Sed tum absuit.] Id Xenoph. l. 2. c. 3. de reb. gr. & Plutarchus in vitâ Lyfandri negant, eumque ex eo præliò fugisse ad Evagoram Cypri Regem cum 8. triremibus testantur ; quibus & Justinus l. 6. & Isocrates in Evagorâ non dissentiunt.

⁶ Eundemque generum regis.] Duxerat enim Pharnabazus Apamam unam ex Xerxis filiabus. Plutarchus in Artaxerxe.

ut multum gratiâ valeret, multo labore multisque effecit periculis. Nam quum Lacedæmonii Atheniensibus devictis, in ⁷ societate non manerent, quam cum Artaxerxe fecerant, Agesilaumque bellatum misissent in Asiam, ⁸ maximè impulsus à Tissapherne, qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat, & cum Lacedæmoniis coierat societatem : hunc adversus Pharnabazus habitus est imperator : re quidem verâ exercitui præfuit Conon, ejusque omnia arbitrio gesta sunt. Hic multum ⁹ ducem summum Agesilaum impedivit, sæpèque ejus consiliis obstitit. (b) Neque verò non fuit apertum, si ille non fuisset, Agesilaum Asiam Tauro tenus regi ¹⁰ fuisse erepturum. Qui posteaquàm domum à suis civibus revocatus est, quod Boeotii & Athenienses Lacedæmoniis bellum indixerant : Conon nihilo seciùs apud præfectos regis versabatur, hisque omnibus maximo erat usui.

C A P. III. Defecerat à rege Tissaphernes, neque id tam Artaxerxi quàm cæteris erat apertum. Multis enim magnisque meritis apud regem, etiam quum in officio non maneret, valebat. Neque id mirandum si non faciliè ad credendum inducebatur, reminiscens, ejus se operâ Cyrum fratrem superâsse. Hujus accusandi gratiâ Conon à Pharnabazo ad regem missus, posteaquàm venit, primum ex more Persarum ¹⁰ ad Chiliarchum, qui secundum gradum imperii tenebat, ¹¹ Tithraustem accessit, seque ostendit cum rege colloqui velle, nemo enim sine hoc admittitur. Huic ille inquit, *Nulla mora est : sed tu delibera, utrum colloqui malis, an per literas edere, quæ cogitas. Necessè est enim si in conspectum veneris, venerari te regem,* (c) quod *προσκύνησιν* illi vocant. Hoc si tibi

I N T E R P R E T A T I O.

(b) Manifestumque fuit, si hic defuisset, fore ut Agesilaus Asiam ad Taurum usque Artaxerxi abstulisset. (c) Quod adorare hi nuncupant.

N O T Æ.

⁷ In societate non manerent.] Nepotii refragantur Xenoph. lib. 4. de reb. gr. & Plutarchus in Apophtheg. Illi enim narrant Agesilaum à Lacedæmoniiis in Asiam esse missum, eò quod audierant Artaxerxem exercitum & classes adversus Græcos parare. Non igitur Lacedæmonii, sed Persæ in societate non manebant.

⁸ Maximè impulsus à Tissapherne.] Tissaphernes præfectus Persarum, cui regis jussu caput abscissum est propter prodicionem. Xenoph. in Agesilao ; & Diodor. l. 14.

⁹ Ducem summum Agesilaum.] Hic Archidami filius, qui post Agidis fra-

tris sui mortem regno potitus est.

¹⁰ Ad Chiliarchum.] *Χιλιάρχη* à Græcis dicitur qui mille viris præponitur. Joseph. l. 3. de bello Judaico : *Milites*, inquit, *ad Centuriones*, illi *ad Chiliarchos conveniunt*. Sed ut dicam quod super eâ re sentio ; Chiliarchi gradus secundus erat à Rege, totiusque regis curationem habebat, quemadmodum apud Romanos Præfectus prætorio, & apud Francos olim, *Le Maire du Palais* ; sine cujus veniâ nemo ad regem accedere poterat.

¹¹ Tithraustem.] Nomen ipsius Chiliarchi, qui Regis jussu Tissapherni caput abscidit. Xenoph. in Agesilao.

grave

grave est, (d) per me nihilo feciùs, editis mandatis, conficies quod studes. Tum Conon: Mihi verò, inquit, non est grave quemvis honorem habere regi: sed vereor ne civitati meæ sit opprobrio, si, quum ex eâ sim profectus quæ cæteris gentibus imperare consueverit, potius barbarorum quàm illius more fungar. Itaque quæ volebat, huic scripta tradidit.

C A P. IV. Quibus cognitis, rex tantum autoritate ejus motus est, ut Tissaphernem hostem judicârit, & Lacedæmonios bello persequi jussit, & ei permiserit, ¹² quem veller, eligere ad dispensandam pecuniam. (e) Id arbitrium Conon negavit sui esse consilii, sed ipse, qui optime suos nosse deberet. Sed se suadere, Pharnabazo id negotii daret. Hinc magnis muneribus donatus, ad mare est missus ut Cypriis & Phœnicibus, cæterisque civitatibus maritimis, naves longas imperaret, classemque quæ proximâ ætate mare tueri posset, compararet, dato adjutore Pharnabazo, sicut ipse voluerat. Id ut Lacedæmoniis est nunciatum, (f) non sine curâ administrârunt, quod majus bellum imminere arbitrabantur, quàm si cum barbaro solum contenderent. Nam ducem fortem & prudentem regiis opibus præfuturum, ac secum dimicaturum videbant, quem neq; consilio neque copiis superare possent. Hac mente magnam contrahunt classem: proficiscuntur Pisandro duce. Hos Conon ¹³ apud Cnidum adortus, magno prælio fugat, multas naves capit, complures deprimit. Quâ victoriâ non solum Athenæ, sed etiam cuncta Græcia, ¹⁴ quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio, ¹⁵ liberata est. Conon cum parte navium in patriam venit: muros dirutos à Lyfandro utrosque & Piræei & Athenarum, reficiendos curat, pecuniæque quinquaginta talenta, quæ à Pharnabazo acceperat, civibus suis donat.

I N T E R P R E T A T I O.

(d) Meâ paritèr operâ, scriptis arcana exponendo, quod optas exequèris. (e) Hanc electionem non ad se, sed ad eum pertinere dixit. (f) Non absque sollicitudine res gesserunt.

N O T Æ.

¹² Quem veller eligere ad dispensandam pecuniam.] Is apud Romanos Quæstor dicebatur, qui scilicet cogen-dis administrandisque pecuniis præficebatur.

¹³ Apud Cnidum.] Urbs est in extremo cornu peninsulæ, Cariæ adhaerentis, hodie vulgò Cabo-Erio, non longe ab Halicarnasso, & Co insulâ; hæc olim Praxitelis Venere nobilitata fuit, unde Horatius l. Carm. Ode 30.

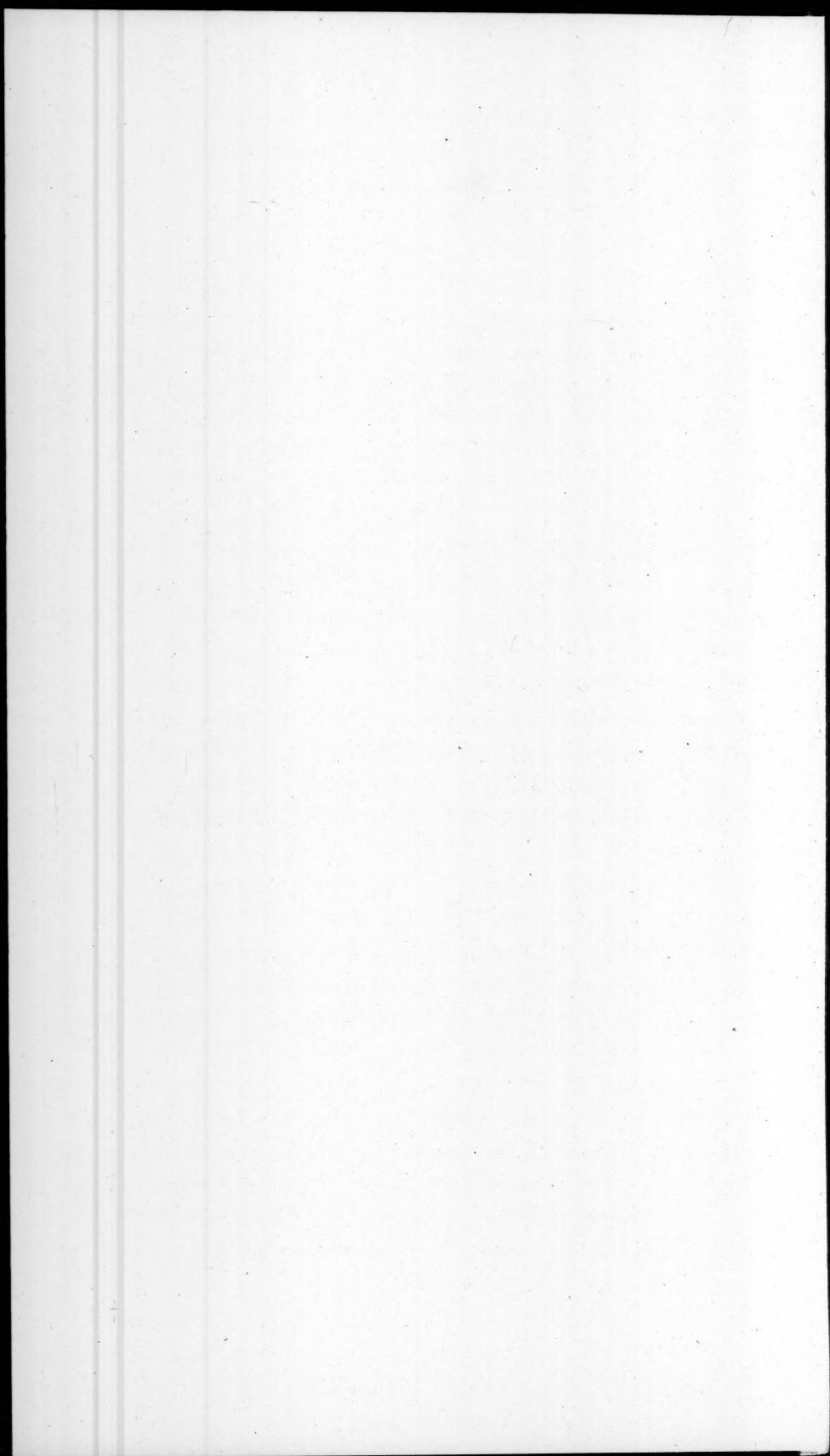
O Venus Regina Cnidi, Paphique,

Sperne dilectam Cyprum, &c.

¹⁴ Quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio.] Scilicet maritimo, de quo tamdiu certamen fuit inter Spartiatas, & Athenienses.

¹⁵ Liberata est.] In perpetuum assertæ Græciæ libertatis monumentum, binæ statuae, sumptu publico, erectæ sunt prope Jovis Servatoris simulachrum, quarum altera Cononi, altera Evagoræ Cypriorum Regi, teste Plutarcho, dicata est.

C A P.

CAP. V. Accidit huic, quod cæteris mortalibus, ¹⁶ *ut inconsideratior in secundâ quàm in adversâ esset fortunâ.* Nam classe Peloponnesiorum devictâ, quum ultum se ¹⁷ injurias patriæ putaret, plura concupivit, quàm efficere potuit. Neque tamen ea non pia & probanda fuerunt, quod potius Patriæ opes augeri, quàm regis, ⁵ maluit. Nam quum magnam auctoritatem sibi pugnâ illâ navali quam apud Cnidum fecerat, constituisset, non solum inter barbaros, sed etiam inter omnes Græciæ civitates: clàm dare operam cœpit, ut Ioniam & Æoliâ restitueret Atheniensibus. Id quum minus diligenter esset celatum, ¹⁸ Teribazus, qui Sardibus præ- ¹⁰ rat, Cononem evocavit, simulans ad regem eum se mittere velle magnâ de re. Hujus nuncio parens, quum venisset, in vincula conjectus: In quibus aliquandiu fuit. Nonnulli eum ad regem abductum, ibique periisse scriptum reliquerunt. Contra ea ²⁹ Di- ¹⁵ non historicus, cui nos plurimum de Persicis rebus credimus, effu- gisse scripsit. Illud addabitur, utrum ¹⁹ Teribazo sciente, an imprudente sit factum.

N O T Æ.

¹⁶ *Ut inconsideratior in secundâ, quàm in adversâ esset fortunâ.*] Idem de Conone refert Polybus 17. histor. Et certè, hoc velut in more positum est, ut quos secunda fortuna amplectitur, hos quoque cæcitatæ suæ participes faciat.

¹⁷ *Injurias Patriæ.*] A Lacedæmoniis illatas.

¹⁸ *Teribazus.*] Qui Sardibus præerat Cononem evocavit. At paulò aliter istud refert Xenophon lib. 4. de reb. gr. Diodorus lib. 14. Aiunt enim Teribazum Cononi, ob res prosperè ab eo gestas, invidisse, & hac

prætextâ causâ, quòd Atheniensibus pecuniâ & classè regiâ urbes acquireret, eum Sardeis perductum in vincula conjecisse. Isocrates tamen per omnia ferè Nepoti consentit, & aperte significat in Panegyrico, Cononem immeritò à Persis esse comprehensum.

¹⁹ *Dion historicus.*] Hic Persicæ scripsit, Clitarchi pater fuit, vixitque tempore Artaxerxis Occhi, & Philipp. Voss. l. 4. de hist. gr. c. 8.

²⁰ *Teribazo.*] Pedestrium copiarum Præfecto. Diodor. lib. 16.

X.

DION HIPPARINI
FILIUS, SYRACUSANUS.

C A P. I.

Nobili genere natus, (a) ² utraq; implicatus tyrannide Dionysiorum. ³ Namque ille superior, ⁴ Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio: ex quâ duos filios, Hipparinum & Nyseum, procreavit: totidemque filias, Sophrosynen & Areten. Quarum priorem Dionysio filio eidem, cui regnum reliquit, numptum dedit: alteram, Areten, Dioni: Dion autem præter nobilem propinquitatem, generosamque majorum famam, multa alia à naturâ habuit bona. In his ingenium docile, come, aptum ad artes optimas: magnam corporis dignitatem, ⁵ quæ non minimum commendat: magnas præterea divitias à patre relictas, quas ipse tyranni muneribus auxerat. Erat intimus Dionysio priori, neque minus propter mores quàm affinitatem. Namque etsi Dionysii crudelitas ipsi displicebat, tamen saluum illum propter necessitudinem, ⁶ magis etiam suorum causâ esse studebat. Aderat in magnis rebus: ejusque consilio multum movebatur tyrannus, nisi quâ in re major ipse cupiditas intercesserat. Legationes verò om-

I N T E R P R E T A T I O.

(a) *Cum utroque Dionysio Tyranno affinitate junctus.*

N O T Æ.

DION HIPPARINI FILIUS.] Hipparinum hunc Syracusanorum optimatum illustrissimum fuisse constat ex Diodoro l. 16. Item ex Suidâ & Plutarcho.

² *Utrâque implicatus tyrannide Dionysiorum.]* Scilicet, patris & filii, qui ambo tyranni dicti sunt.

³ *Namque ille superior.]* Pater, nempe, qui ætate superior.

⁴ *Aristomachen sororem Dionis.]* Duas uxores uno die duxit Dionysius superior, teste Æliano l. 13. var. hist. Alteram Locrensem nomine Doridem, &

alteram nomine Aristænetam Hipparini filiam, Dionis sororem. Unde patet Ælianus & Nepotem circa nomen ultime dissentire. Ex Locrensi Dionysium juniorem habuit; ex Dionis sorore Hipparinum & Nyseum filios, vel Narseum, ut vult Diodorus. Vide Ciceronem s. libro Tusc. Quæst.

⁵ *Quæ non minimum commendat.]* Alias, *Commendatur*, quod non improbo.

⁶ *Magis etiam suorum causâ.]* Nimirum, propter sororis suæ liberos.

nes, quæ essent illustriores, per Dionem administrabantur. Quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter administrando, crudelissimum nomen tyranni suâ humanitate tegebat. Hunc à Dionysio missum (b) Carthaginenses suspexerunt, ut neminem unquam Græcâ linguâ loquentem magis sint admirati.

C A P. II. Neque verò hæc Dionysium fugiebant, nam quantum esset sibi ornamento, sentiebat. Quo fiebat, ut uni huic maxime indulgeret, neque eum secus diligeret ac filium. Qui quidem, quum ⁷ Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata, ⁸ adolescenti negare non potuit, (c) quin cum arcesseret, quum ¹⁰ Dion ejus audiendi cupiditate flagraret. (d) Dedit ergo huic veniam, magnâque eum ambitione ⁹ Syracusas perduxit. Quem Dion adedò admiratus est atque adânavit, ut se totum ei traderet. ¹⁰ Neque verò minùs Plato delectatus est Dione. Itaque quum à Dionysio tyranno ¹¹ crudeliter violatus esset, quippe quem venundari jussisset, tamen ¹² eodem rediit, ejusdem Dionis precibus adductus. Interim in morbum incidit Dionysius: quo cum graviter conflictaretur, quæsit à medicis Dion, quemadmodum se haberet: simulque ab his petiit, si fortè majori esset periculo, ut sibi fierentur. Nam velle se cum eo colloqui de partiendo regno, ¹³ quid ²⁴ sororis suæ filios ex illo natos, partem regni putabat debere habere. Id medici non tacuerunt, & ad Dionysium filium sermonem retulerunt. Quo ille commotus, ne agendi cum eo esset Dioni pote-

I N T E R P R E T A T I O.

(b) *Parni venerati sunt.* (c) *Quominus illum acciret.* (d) *Huic igitur facultatem adducendi fecit, & exquisito apparatu illum Syracusas advenxit.*

N O T Æ.

⁷ *Platonem Tarentum venisse.]* Hodie vulgò Tarento, urbs est Apuliæ notissima, in intimo recessu sinûs, qui ab eâ dicitur Tarentinus.

⁸ *Adolescenti negare non potuit.]* Id est, Dioni qui tum in florente juventû erat, quum Platonem primâ vice audivir, valde docilis, & ingenio acerrimo. Plutarch. in Dione.

⁹ *Syracusas perduxit.]* Civitatem totius Siciliæ tunc facile Principem, quæ sub Pachyno monte sita est, ubi fons Aretusa Poëtarum carminibus celebratus. Vide Cicer. 6. in Verrem; hodie vulgò Saragosa.

¹⁰ *Neque minùs Plato delectatus est in Dione.]* Vide Laertium in ejus vitâ. Hujus etiam rei argumento sunt versus ejus in Dionem, qui dilectum à Platone, atque ardenter amatum indicant.

¹¹ *Crudeliter violatus esset.]* Quia Platonem de virtute viri boni, & de justitiâ disputantem ferre non potuit, quippe qui vitam justorum esse beatam, tyrannorum miseram diceret, idèò inhumaniter eum habuit tyrannus, & tanquam mancipium in foro venundari jussit. Diodorus l. 15. & Plutarchus in Libello cui Titulus est;

Πᾶς ἂν πὶ δραπετὸς τὴν νῆλᾱν.

¹² *Eodem rediit.]* Iterum in Siciliam navigasse Plato ipsemet testis est, sed post mortem Dionysii prioris; quia secundus Dionysius literis ipsi promiserat fore ut si veniret, exulanti Dioni omnia concederet.

¹³ *Quod sororis suæ filios.]* Eos nimirum qui ex Aristomachâ sorore suâ, & Dionysio antiquiore nati erant.

stas, (e) ¹⁴ patri soporem medicos dare coëgit. Hoc æger sumpto, somno sopirus, diem obiit supremum.

C A P. III. ¹⁵ Tale initium fuit Dionis & Dionysii simultatis: eaque multis rebus aucta est. Sed tamen primis temporibus aliquandiu simulata inter eos amicitia mansit, quumque Dion non desisteret obsecrare Dionysium, ut Platonem Athenis arcesseret, & ejus consiliis uteretur: ¹⁶ ille, qui in aliquâ re vellet patrem imitari, ¹⁷ morem ei gessit: eodemque tempore ¹⁸ Philistum historicum Syracusas reduxit, ¹⁹ hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi. Sed de hoc ²⁰ in eo meo libro plura sunt expofita qui de historicis Græcis conscriptus est. Plato autem tantum apud Dionysium autoritate potuit, valuitque eloquentiâ, ut persuaserit tyrannidis facere finem, libertatémque reddere Syracusanis. ²¹ A quâ voluntate Philisti consilio deterritus, aliquantò crudelior esse coëpit.

C A P. IV. Qui quidem quum à Dione se superari videret ingenio, autoritate, amore populi: verens ne, si eum secum haberet, aliquam occasionem sui daret opprimendi: navem ei triremem dedit, ²² quâ Corinthum deveheretur: (f) ²³ ostendens, se id utrius-

I N T E R P R E T A T I O.

(e) Potionem soporiferam Parenti à Medicis dari voluit. (f) Indicant, id à se fieri in commune utriusque bonum, ne, propter mutuam dissidentiam, alteruter alterum supplantaret.

N O T Æ.

¹⁴ Patri [soporem.] Φάρμακον ὑπνῶτικόν, soporiferam potionem quæ ex nigri papaveris, & citutæ succo parari solet, eaque frigidissima est, quo mortis genere Athenienses capite damnatos necare solebant. Unde Juven. Sat. 7.

*hunc inopem vidistis Athenæ
Nil præter gelidas anse conferre
cicutas.*

¹⁵ Tale initium fuit Dionis, & Dionysii simultatis.] Paulo aliter super eâ re sentiunt Diodorus lib. 16. & Plutarch. in Dione.

¹⁶ Ille, qui in aliquâ re vellet patrem imitari.] Nam Dionysius superior Platonem acciverat, ut supra dictum est.

¹⁷ Morem ei gessit.] Id est, Dioni obtemperans ad Platonem scripsit, cujus epistolæ summa extat inter epistolas Platonis.

¹⁸ Philistum historicum.] Cui à Dionysio patre regno pulsus fuerat; re-

vocatus est autem in invidiam Dionis & Platonis; varias ille conscripsit historias de reb. Siculis cum esset Adriæ otiosus & exul. Vossius de historicis Græcis.

¹⁹ Hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi.] Id est, qui non minus tyrannum, quam tyrannidem amabat; reverâ enim cum Dionysio stricto amore copulabatur, nec ejus indoles à tyrannide abhorrebat.

²⁰ In eo meo libro.] Hunc nobis temporum injuria abstulit, solumque ejus desiderium reliquit.

²¹ A quâ voluntate Philisti consilio deterritus.] Hunc, ut mox diximus, ab exilio revocaverat Dionysius junior, ut aliquem haberet qui Platoni & Dioni adversaretur.

²² Quâ Corinthum deveheretur.] Corinthus urbs Achaïæ celeberrima, duobus portibus incluta, in Isthmo Peloponnesi, cujus veluti claustrum est, sita.

²³ Ostendens, se id utriusque facere
que

que facere causâ, ne, quum inter se timerent, alteruter alterum præoccuparet. Id quum factum multi indignarentur, (g) magnæque esset invidiæ tyranno; Dionysius omnia, quæ moveri poterant Dionis, in naveis imposuit, ad eumque misit. Sic enim existimari volebat, id se non odio hominis, sed suæ salutis fecisse causâ. Postea verò quàm audivit eum in Peloponneso manum comparare, sibi bellum facere conari, ²⁴ Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit, ²⁵ filiûmque ejus sic educari jussit, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus. Nam puero priusquam pudes esset, scorta adducebantur, vino epulisq; obraebatur, (h) neq; ullum tempus sobrio relinquebatur. ²⁶ Is usque eò vitæ statum commutatum ferre non potuit, postquàm in patriam rediit pater, (namque apposti erant custodes qui eum ²⁷ à pristino victu deducerent) ut se è superiore parte ædium dejecerit, atque ita interierit.

C A P. V. Sed illuc revertor. Postquam Corinthum pervenit Dion, & eodem perfugit ²⁸ Heraclides ab eodem expulsus Dionysio, qui præfectus fuerat equitum: omni ratione bellum comparare cœperunt: sed non multum proficiebant, ²⁹ quòd multorum annorum tyrannis, magnarum opum putabatur. Quam ob causam ³⁰ pauci ad societatem perducebantur. Sed Dion, fretus non tam suis copiis quàm odio tyranni, maximo animo duabus onerariis navibus, quinquaginta annorum imperium, munitum quingentis longis navibus, decem equitum, centum peditum millibus, profectus oppugnatum, quod omnibus gentibus admirabile est

I N T E R P R E T A T I O.

(g) Magnamque in tyrannum invidiam concitasset. (h) Neque ut sobrius esset spatium dabatur.

N O T Æ.

causâ.] Aliter Plutarchus, aliter Diodorus illud narrant; Plutarchus quidem in Dione, Diodorus verò lib. 15.

²⁴ Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit.] Scilicet, Timocrati familiari suo, sed invitam. Sic Plutarchus ibidem.

²⁵ Filiûmque ejus.] Hunc Areteum alii, alii Hipparinum, alii Hipparionem vocant.

²⁶ Is usque eò vitæ statum commutatum ferre non potuit.] Eâ de re fuse loquitur Plutarchus in Dione.

²⁷ A pristino victu deducerent.] Id est, a pristino vivendi genere, corruptisque moribus revocarent.

²⁸ Heraclides ab eodem expulsus.] Hunc turbulentum, seditiosum, mobi-

lem, infidum, rei militaris imperitum scribit Plutarchus.

²⁹ Quod multorum annorum tyrannis.] Non de Tyranno, sed de Tyrannide hic loquitur, quæ jam quinquaginta ab hinc annis inceperat sub priore Dionysio, qui se relinquere filio tyrannidem adamante, seu vinculis adamantinis vinctam dicebat. Plutarchus in Dione. Diodor. lib. 15. Ælianus lib. 6.

³⁰ Pauci ad societatem.] Triginta Syracusanos qui in Peloponneso exulabant Dionem secutos esse tradit Diodorus, sed multos in Græciâ propter tyranni odium se ipsi adjunxisse verisimile est.

visum, adeò facile perculit, ut post diem tertium, quàm Siciliam attigerat, ³¹ Syraculas introierit. Ex quo intelligi potest, *Nullum esse imperium tutum nisi benevolentia munitum.* ³² Eo tempore aberat Dionysius, & in Italiâ classẽ operiebatur, adversariorum 5 ratus neminem sine magnis copiis ad se venturum: quæ res eum fefellit. Nam Dion his ipsis qui sub adversarii fuerant potestate, (i) regiones spiritus repressit, totiusque ejus partis Siciliae potitus est, quæ sub Dionysii potestate fuerat: parique modo urbis Syracularum, præter arcem ³³ & insulam adjunctam oppido: eoque rem 10 perduxit, ut talibus pacificationibus pacem tyrannus facere vellet: *Siciliam Dion obtineret, Italiam Dionysius,* ³⁴ *Syraculus Apollocrates, cui maximam fidem uni habebat Dion.*

CAP. VI. Has tam prosperas, tamque inopinatas res consequuta est subita commutatio. Quod fortuna suâ mobilitate, quem 15 paulò antè extulerat, demergere est adorta. Primum in filio, de quo commemoravi supra, suam vim exercuit. ³⁵ Nam quum uxorem reduxisset, quæ alii fuerat tradita, filiumque vellet revocare ad virtutem à perditâ luxuriâ; accepit gravissimum parens vulnus morte filii: ³⁶ deinde ortâ dissensione inter eum & Heraclidem; qui quidem principatum non concedens, factionem comparavit. Neque is minis valebat apud optimates, quorum consensu præerat classi, quum Dion exercitum pedestrem teneret. Non tulit hoc animo æquo Dion, & versum illum Homeri retulit ³⁷ ex 20 secundâ rhapsodiâ, in quo hæc sententia est: *Non posse bene gerire rempublicam multorum imperiis.* Quod dictum magna invidia consequuta est. Namque aperuisse videbatur se omnia in suâ potestate esse velle. Hanc ille non lenire obsequio, sed acerbitate op-

INTERPRETATIO.

(i) *Tyrannicam superbiam arcuit.*

NOTÆ.

³¹ *Syraculus introierit.* Huius reditus magnificentiâ, & lætitiâ describunt Plutarchus in Dione, & Diodorus ibidem.

³² *Eo tempore aberat Dionysius.* Tunc enim circa Cauloniam, seu Cilonem erat, oppidum in primâ Italiæ fronte apud Locros situm. Plin. lib. 3. c. 10. Nec nisi septimo post Dionis reditum die Syraculas reversus est. Diodorus lib. 15.

³³ *Et insulam adjunctam oppido.* Insula portio erat urbis; nam Syracule constabant veluti ex quatuor urbibus. Livius 25. annal.

³⁴ *Syraculus Apollocrates.* Hunc

Dionysii filium fuisse scribit Plutarchus, & Strabo lib. 6.

³⁵ *Nam quum uxorem reduxisset.* Nempe Areten, quæ, expulsò Dione, Timocrati invita nupserat, ut supra dictum est.

³⁶ *Deinde ortâ dissensione inter eum & Heraclidem.* Siquidem ille Dionis Principatum non concedebat. Porro, ut inquit Seneca in Agamemnone,

Nec regna socium ferre, nec tædæ sciunt.

Lege Orationem Heraclidis apud Plutarchum.

³⁷ *Ex secunda Rhapsodiâ.* Id est, primere

primere studuit : Heraclidémque, quum Syracusas venisset, interficiendum curavit.

C A P. VII. Quod factum omnibus maximum timorem iniecit, nemo enim illo interfecto se tutum putabat. Ille autem adversario remoto, licentiùs eorum bona, quos sciebat adversus se 5 sensisse, militibus dispertivit, quibus divisís, quum quotidiani maximi fierent sumptus, celeriter pecunia deesse cœpit, (k) ³⁸ neque quò manus porrigeret, suppetebat, nisi in amicorum possessiones. Id ejusmodi erat, ut quum milites reconciliaffet, amitteret optimates. Quarum rerum curâ frangebatur : & (l) insuetus malè au- 10 diendi, non æquo animo ferebat, de se ab his malè existimari, quorum paulò antè in cœlum fuerat clarus laudibus. Vulgus autem, offensâ in eum militum voluntate, liberiùs loquebatur, & tyrannum non ferendum dictitabat.

C A P. VIII. Hæc ille intuens, quum quemadmodum seda- 15 ret, nesciret, & quorsum evaderent, timeret : ³⁹ Callicrates quidam civis Athenienfis, qui simul cum eo ex Peloponneso in Siciliam venerat, homo & callidus & ad fraudem acutus, sine ullâ religione ac fide, adit ad Dionem, & ait eum in magno periculo esse propter offensionem populi, & odium militum : quod nullo modo 20 evitare posset, nisi alicui suorum negotium daret, qui se simularet illi inimicum : quem si invenisset idoneum, facilè omnium animos cogniturum, adversariòsque sublaturum, quòd inimici ejus dissidenti suos sensus aperturi forent. Tali consilio probato, excipit has partes ipse Callicrates, & se armat imprudentiâ Dionis. Ad eum 25 interficiendum socios conquirat : adversarios ejus convenit, conjurationem confirmat. (m) Res, multis consciis quæ gereretur, elata refertur ad Aristomachen sororem Dionis, uxoremque Areten. Illæ timore perterritæ conveniunt, cujus de periculo timebant. At ille negat, à Callicrate fieri sibi insidias : sed illa quæ 30 agerentur, fieri præcepto suo. Mulieres nihilo secius Callicra-

I N T E R P R E T A T I O.

(k) Neque quod raperet, supererat, præter ea quæ ab amicis possidebantur.
(l) Nec qui proba de se audire soleret. (m) Quia per multos conscios res agi-
tabatur, divulgata.

N O T Æ.

ex secundo Iliad. libro, ubi sic legitur,

Οἷα ἀγὰδ ἐν πολυκοιρανίῃ, εἰς κοίρα-
ν' ἕστω,
Εἰς βασιλείῃς, ἃ ἔδωκε θεὸς παῖς ἀνθρώ-
ποισιν.

³⁸ Neque quo manus porrigeret, suppe-

tebat.] Quidam legunt, Neque ampli-
us quid porrigeret, suppetebat, nisi a-
micorum possessiones. Qui sensus fe-
rè idem est.

³⁹ Callicrates quidam.] Hunc Ca-
lippum nominant Plutarchus, Dio-
dorus, Suidas, & Athenæus, lib. 11.
cap. 23.

tem ⁴⁰ in ædem Proserpinæ deducunt, ⁴¹ ac jurare cogunt, (n) nihil ab illo periculi fore Dioni. Ille hac religione non modò ab incepto non deterritus, sed ad maturandum concitatus est, verens ne priùs consilium aperiretur suum, quàm conata perfecisset.

5 C A P. IX. Hac mente, proximo die festo, quum à conventu se remotum Dion domi teneret, atque in conclavi edito recubisset: consciis loca munitiora oppidi tradidit: domum custodibus sepfit: à foribus qui non discederent, certos præfecit. Navem triremem armatis ornat, ⁴² Philocratique fratri suo tradit, eam-
10 que in portu agitari jubet, ut si exercere remiges vellet: cogitans, si fortè consiliis obstitisset fortuna, ut haberet, quò fugeret, ad salutem. Suorum autem è numero ⁴³ Zacynthios adolescentes quosdam elegit cum audacissimos, tum viribus maximis; hisque dat negotium, ut ad Dionem eant inermes, sic ut conveniendi grati-
15 tiâ viderentur venire. Hi propter notitiam sunt intromissi. At illi, ut limen ejus intrârunt, ⁴⁴ foribus obseratis, in lecto cubantem invadunt, ⁴⁵ colligant: fit strepitus, aded ut exaudiri possit foris. Hic, sicut antè sæpè dictum est, quàm *invisa sit singularis potentia,*
& miseranda vita, qui se metui quàm amari malunt, cuivis facile
20 intellectu fuit. Namque illi ipsi custodes, ⁴⁶ si propitiâ fuissent voluntate, foribus effractis servare eum potuissent, quod illi inermes, telum foris flagitantes, vivum tenebant. Cui quum succurreret nemo, Lyco quidam Syracusanus per fenestras gladium dedit, quo Dion interfectus est.

25 C A P. X. Confectâ cæde, quum multitudo visendi gratiâ introiisset, nonnulli ab insciis pro noxiis conciduntur, nam celeri rumore dilato, Dioni vim allatam, multi concurrerant quibus tale

I N T E R P R E T A T I O.

(n) Nullatenus se Dioni nociturum.

N O T Æ.

⁴⁰ *In ædem Proserpinæ.*] Cereris & Jovis filia, quæ cum in Campis Elysæis flores legeret in Siciliâ, a Plutone rapta est, & in hujus honorem templum erectum est. Claudianus de raptu Proserp.

⁴¹ *Ac jurare cogunt.*] Sacramentum ejusmodi, quod maxime formidandum existimabatur, hac solemnitate fiebat, teste Plutarcho in Dione; qui fidem præstabat, in Cereris templum descendens, Deæ purpuram, quibusdam peractis sacrificiis, induebat, tumque facem tenens, se fidem servaturum jurabat.

⁴² *Philocratique fratri suo.*] Aliàs Philostratus nominatur.

⁴³ *Zacynthios adolescentes.*] Zacynthus insula est non longè à Cephaleniâ in Ionio mari, nunc vulgò *Zante*. At verò quidam non Zacynthios, sed Sagunthinos legunt, propter nominis affinitatem.

⁴⁴ *Foribus obseratis.*] Intus ab iis qui intromissi fuerant; quanquam Plutarchus ab illis, qui extra erant clausus seu ad se adductus esse, dicit.

⁴⁵ *Colligant.*] Vinculis astringunt.

⁴⁶ *Si propitiâ fuissent voluntate.*] Aliàs, *propitiâ*.

facinus

facinus displicebat. Hi falsâ suspitione ducti, immerentes, ut sceleratos occidunt. (o) Hujus de morte ut palam factum est, mirabiliter vulgi immutata est voluntas. Nam qui vivum eum tyrannum vocitârant, eundem liberatorem patriæ, tyrannique expulso-rem prædicabant. Sic subitò misericordia odio successerat, ut eum 5 suo sanguine, si possent, (p) 47 ab Acheronte cuperent redimere : 48 Itaque in urbe, celeberrimo loco, elatus publicè 49 sepulcri monumento donatus est. Diem obiit circiter annos quinquaginta quinque natus, quartum post annum, quàm ex Peloponnelo in Siciliam redierat.

10

I N T E R P R E T A T I O .

(o) *Ut mors ejus vulgata est.* (p) *Ad vitam optarent revocare.*

N O T Æ.

47 *Ab Acheronte cuperent redimere.*] Sic Cicero ; *Post reditum in Senatu*, & omnes Metellos præstantissimos cives pænè ex Acheronte excitatos. Porro Acheron est Epiri fluvius apud Geographos, apud Poëtas verò Inferorum, sic dictus, *ὅθεν τὸ αἷμα, καὶ πῖνα*. Quasi doloris fluvius.

48 *Itaque in urbe, celeberrimo loco.*] Quod sanè eximii honoris indicium fuit, quia veteres quemquam, nisi fortè Imperatores, in urbe sepelire non solebant.

49 *Sepulchri monumento donatus est.*] Duplicis erant generis sepulchra ; alia sumptu publico facta ; alia quæ tantum ex decreto publico erigebantur : Prima iis tantum concedebantur qui optimè de Rep. meriti fuerant : Secunda verò claris quidem viris permittebantur, quia in Atheniensium Rep. non licebat sepulchra defunctorum ornare, quantum aut hæredum, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulasset ; sed de tumulis majoris impensæ cognoscatur. Casaubon.

XI.

IPHICRATES
ATHENIENSIS.

CAP. I.

NON tam magnitudine rerum gestarum, ² quàm disciplinâ militari nobilitatus est. Fuit enim talis dux, ut non solum ætatis suæ cum primis compararetur, sed ne de maioribus natu quidem quisquam anteponeretur. Multum verò in bello est versatus; sæpè exercitibus præfuit; ³ nusquam culpâ malè rem gessit; semper consilio vicit, tantumque eò valuit, ut multa in re militari partim nova attulerit, partim meliora fecerit. ⁴ Namque ille pedestria arma mutavit. Quum ante illum imperatorem maximis clypeis, brevibusque hastis, minutis gladiis uterentur; ille è contrario ⁵ peltam pro parmâ fecit, à quo postea peltastæ pedites appellantur, ut ad motus concursusque essent leviores, (a) ⁶ hastæ modum duplicavit, gladios longiores fecit. Idem genus loricarum mutavit, ⁷ & pro ferreis atque æneis, (b) lineas dedit. Quo fa-

INTERPRETATIO.

(a) *Hastas duplo majores fecit.* (b) *Ex lino textas præbuit.*

NOTÆ.

IPHICRATES ATHENIENSIS.] Iphicratem Sutoris filium non pauci existimant, inter quos Aristoteles 1. Rhet. Xenoph. lib. 6. Plutarchus, Athenæus, Ælianus, & alii quam plures.

² *Quàm disciplinâ militari.*] Fuit & præterea optimus Rhetor, unde Justin. lib. 6. c. 5. ait in Iphicrate non imperatorias tantum, verum & oratorias fuisse artes.

³ *Nusquam culpâ malè rem gessit.*] In re militari tamen ejus consilium reprehendit Xenoph. lib. 6. de reb. gr. in fine.

⁴ *Namque ille pedestria arma mu-*

tavit.] Vide Diodorum lib. 13. cum quo Nepos prorsus consentit.

⁵ *Peltam pro parmâ fecit.*] Peltæ amazonicæ hederæ folio similes erant; Thraciæ quadrangulæ, teste Suidâ; pelta autem scutum est brevissimum & ferè quadratum; parma verò, brevius & mobilius, ac ferè rotundum: formam Peltæ describit Xenoph. apud Jul. Pollucem lib. 1. Onomast. c. 10.

⁶ *Hastæ modum duplicavit.*] Quod patet ex his Diodori verbis; Ἡξιστοὶ τὰ δόρατα ἡμιολίῳ μεγέθει. Id est, hastas magnitudinæ sesqui alterâ auxit.

⁷ *Et pro ferris, atque æneis lineas dedit.*] Propterea quod ferreæ & æneæ

cto expeditiores milites reddidit, nam pondere detracto, quod æquè corpus regeret, & leve esset, curavit.

C A P. II. Bellum cum Thracibus gessit; ⁸ Seuthen socium Atheniensium, in regnum restituit. Apud Corinthum tantâ severitate exercitui præfuit, ut nullæ unquam in Græciâ neque exercitationes copiar, (c) neque magis dicto audientes fuerint duci, in eamque consuetudinem adduxit, ut quum prælii signum ab imperatore esset datum, sine ducis operâ sic ordinatæ consisterent, ut singuli à peritissimo imperatore dispositi viderentur. ⁹ Hoc exercitu (d) moram Lacedæmoniorum interfecit, quod maximè totâ celebratum est Græciâ. ¹⁰ Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit, quo factò magnam adeptus est gloriam. ¹¹ Quum Artaxerxes Ægyptio regi bellum inferre voluisset, Iphicratem ab Atheniensibus petivit ducem, (e) quem præficeret exercitui conductitio, cujus numerus ¹² duodecim millium fuit. Quem quidem sic omni disciplinâ militari erudit, ut ¹³ quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenfes apud Græcos in summâ laude fuerint. ¹⁴ Idem subsidio Lacedæmoniis profectus, Epaminondæ retardavit impetus. Nam nisi ejus adven-

INTERPRETATIO.

(c) *Nec magis obsequentes Dux habuerit.* (d) *Partem Spartanorum cecidit.* (e) *Quem mercenarius copiis præponeret.*

NOTÆ.

majori oneri & impedimento essent, quam commodo; lineæ verò maximo essent usui, nullique ferè impedimento: fiebant autem linei Thoraces hoc modo; linum aceto, cui sal esset adjectum, imbuendo & macerando, deinde ita cogeatur ut soliditatem ac Crassitiem linteï decies & amplius in se complicari haberet. Vide super eâ re Nicetam Acominatum l. 1. rerum I-faaci Angeli.

⁸ *Seuthen socium Atheniensium.*] Quidam Scothym legunt; hic est qui apud Curtium l. x. c. 1. Scuthes Odry-fias dicitur, quem non Regem Polix-nus facit 7. Stratag.

⁹ *Hoc exercitu moram Lacedæmoni-orum interfecit.*] Mora vox Græca est, quæ idem valet ac *μῆρα*, hoc est *Pars*; quâ voce utebantur Lacedæmonii & Dores. Diodorus *μῆρας* appellat, quod moram hic dicimus. Hujus Turmæ seu Cohortis cladem multis verbis exponit Xenoph. lib. 4. de reb. gr.

¹⁰ *Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit.*] Et ubi & quando id factum sit, difficile est in aliis historicis detegere, nisi forte hæc sit pugna de quâ loquitur Xenoph. lib. 6. de reb. gr. ferè ab exordio.

¹¹ *Quum Artaxerxes Ægyptio Regi.*] Nimirum Acori, ut vult Lambinus.

¹² *Exercitui conductitio.*] Conductitius exercitus ille est, qui ex militibus mercede conductis, ceu mercenariis constat.

¹³ *Quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenfes apud Græcos, &c.*] Fabiani milites à Fabio maximo qui cunctator dictus, & qui cunctando vires Annibalis attrivit; sic Joviniani, Herculiani milites apud Zozimum & Martinum.

¹⁴ *Idem subsidio Lacedæmoniis profectus.*] Nimirum clade apud Leuctram per Epaminondam egregium

tus appropinquasset, non prius Thebani Spartâ abcessissent quam captam incendio delissent.

C A P. III. Fuit autem & animo magno & corpore, ¹⁵ imperariorique formâ, ut ipso aspectu cuius iniceret admirationem sui: sed in labore remissus nimis, parumque patiens, ut Theopompus memoriæ prodidit. Bonus verò civis, fidēque magnâ: quod cum in aliis rebus declaraverit, tum maximè in ¹⁶ Amyntæ Macedonis liberis tuendis. ¹⁷ Namque Eurydice mater Perdicæ & Philippi, cum his duobus liberis, Amyntâ mortuo, ad Iphicratem confugit, ¹⁸ ejusque opibus defensa est. Vixit ad senectutem ¹⁹ placatis in se suorum civium animis. Causam capitis semel dixit bello sociali simul cum Timotheo, eoque judicio est absolutus. Menesthea filium reliquit ²⁰ ex Thresâ ²¹ Coti Regis filiâ. Is quum interrogaretur *utrum pluris patrem matrēne faceret: Matrem*, inquit. Id ²² quum omnibus mirum videretur: at ille, *Merito*, inquit, *facio* ²³ *nam pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Atheniensem.*

N O T Æ.

Thebanorum Ducem Lacedæmoniis illatâ.

¹⁵ *Imperatorique formâ.*] Quæ in frontis & corporis majestate consistit, unde pulchri dicuntur Imperio digni. Sic Plin. de Trajano in Panegyrico.

¹⁶ *In Amyntæ Macedonis liberis.*] Cujus filius Philippus Alex. magni pater.

¹⁷ *Namque Eurydice mater Perdicæ & Philippi.*] Vide Q. Curtii supplementum in principio, ubi de Eurydice & Perdicâ sermo est.

¹⁸ *Placatis in se suorum Civium animis.*] Nam Athenienses irati Iphicratem & Timotheum in judicium vocatos multis talentis multaverant, & imperandi munere abdicarant, quod

infra videbitur: Sed Polienus cum Nepote conveniens, Iphicratem & accusatum esse significat, & absolutum.

¹⁹ *Ex Thresâ.*] Id est, in Thraciâ natâ.

²⁰ *Coti Regis.*] Is Thraciæ Rex fuit. Alii *Cotyis* legi volunt.

²¹ *Nam pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Atheniensem.*] Sic Patris cum barbarâ matrimonium carpere videtur, eumque solum arguere, si quid alienum à Græcorum urbanitate & moribus haberet; nam Pater ejus quantum in se fuit Thracem genuit, quia uxorem Threissam duxit; immò verò mater, quantum potuit, Atheniensem fecit, quia viro Atheniensi nupsit.

XII.

CHABRIAS

ATHENIENSIS.

CAP. I.

Hic quoque in summis habitus est ducibus, ¹ resque multas memoriâ dignas gessit. Sed ex his elucet maximè Inventum ejus in prælio, quod apud Thebas fecit, cum Boeotiis subsidio venisset. Namque in eâ victoriâ fidente summo duce Agesilao, fugatis jam ab eo conductitiis catervis, ² reliquam phalangem loco veruit cedere (a) ³ obnixoque genu scuto, projectâque hastâ, impetum excipere hostium docuit. Id novum Agesilao intuens, progredi non est ausus, suosque jam incurrentes, rubâ revocavit. Hoc usque eò in Græciâ famâ celebratum est, ut illo statu Chabrias sibi statuam fieri voluerit, quæ publicè ei ab Atheniensibus ¹⁰ in foro constituta est. Ex quo factum est, ⁴ ut postea athletæ ⁵ cæ-

INTERPRETATIO.

(a) Clypeoque ad genu firmiter acclinato, porrectâque hastâ. (b) Receptui cecinit. (c) Eo in corporis habitu statuas ponerent, in quo victoriam obtinissent.

NOTÆ.

¹ Resque multas memoriâ dignas gessit.] De quibus fusè Xenoph. lib. 5. de reb. gr. Diodorus lib. 15. Plutarchus in Phocione. Demosthenes oratione in Leptinem; quem etiam non solum res memoriâ dignas gessisse, sed & dixisse testatur Plutarchus in Apophthegm.

² Reliquam Phalangem.] Dupliciter apud Autores Phalangis nomen accipitur; apud Macedones turba erat constans octo peditum millibus; apud alios Græciæ populos, stabile dicitur agmen sine determinato numero ubi vir viro, arma armis conferta sunt; quo sensu hic accipitur.

³ Obnixoque genu scuto.] De hoc habitu ad præliandum composito vide Marcellinum, & D. Ambrosium; cui Romani testudinem substituerunt.

⁴ Ut postea Athletæ.] Ii dicebantur qui certaminibus, quæ à Græcis ἀγῶνες εἰσλαστικοὶ vocantur, visissent; ii & Gymnici, quia nudi pugnabant quinque certaminum generibus, luctatione, pugilatu, cursu, saltu, pancratio.

⁵ Cæterique artifices.] Quales sunt Scenici, Musici, Pantomimi, & alii ejusmodi.

terique

terique artifices, (c) his statibus in statuis ponendis uterentur, in quibus victoriam essent adepti.

C A P. II. Chabrias autem multa in Europâ bella administravit, quum dux Atheniensium esset : (d) ⁶ multa in Ægypto suâ sponte gessit. Nam Nectanebum adiutum profectus, (e) regnum ei constituit. ⁷ Fecit idem Cypri, sed publicè ab Atheniensibus Evagoræ adjutor datus : neque prius inde discessit quàm totam insulam bello devinceret, quâ ex re Athenienses magnam gloriam sunt adepti. Interim bellum inter Ægyptios & Persas conflatum est, & Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant : Lacedæmonii cum Ægyptiis, ⁸ à quibus magnas prædas Agefilæus rex eorum faciebat. Id intuens Chabrias, quum in re nullâ Agefilæo cederet, ⁹ suâ sponte eos adiutum profectus, Ægyptiæ clausi præfuit, per deficius copiis Agefilæus.

C A P. III. Tum præfecti regis Persiæ, legatos miserunt Athenas questum, quodd Chabrias adversum regem bellum gereret cum Ægyptiis. Athenienses diem certam Chabriæ præstituerunt, quam ante, domum nisi redisset, capitis se illum damnaturos denunciârunt. Hoc ille nuncio Athenas rediit, neque ibi diutius est moratus, quàm fuit necesse. Non enim libenter erat ante oculos civium suorum, quodd & vivebat lautè, & indulgebat sibi liberaliùs, quàm ut invidiam vulgi posset effugere. *Est enim hoc commune vitium in magnis liberisque civitatibus, ut invidia gloriæ comes sit, & libenter de his detrahant, quos eminere videant alii : neque animo æquo pauperes alienam* ¹⁰ *opulentium intuentur fortunam.* Itaque Chabrias quoad ei licebat, plurimùm aberat. Neque verò solus ille aberat Athenis libenter, sed omnes ferè principes fecerunt idem, quod tantùm se ab invidiâ putabant afuturos, ¹¹ quan-

I N T E R P R E T A T I O.

(d) *Plurima ad Nilum privato jure fecit.* (e) *Illi principatum asseruit.*

N O T Æ.

⁶ *Multa in Ægypto suâ sponte gessit.* Id est, sine publicâ authoritate. Tulit autem auxilium Ægyptiis quorum tunc Rex erat *Tachus* ; vel, ut Polyæno placet, *Thamus*, cujus filius *Nectanebus*, alias *Nectenabus*, quem non filium, sed sororis ejus filium vocat Plutarchus in Agefilæo.

⁷ *Fecit idem Cypri.* Pro, in Cypro ; vel fecit idem Cypri Regi.

⁸ *A quibus magnas prædas Agefilæus Rex eorum faciebat.* Sic Cicero in Verrem : maximos quæstus, præ-

dasque fecisse.

⁹ *Suâ sponte eos adiutum profectus.* Id est, sine suffragio & decreto populi, ut jam suprà ; nam Diodorus scribit eum ab Acoride fuisse arcessitum.

¹⁰ *Opulentium intuentur fortunam.* Pro opulentiorum ; opulens, pro opulentus, ex Aufonio. Non opulens nec e-gens, parcus sine sordibus egi. *Violens*, pro violentus, ex Horatio Od. 30. lib. 3.

¹¹ *Quantum à conspectu suorum recessissent.* Quia subductio sui ab o-

tum

tum à conspectu suorum recessissent. Itaque Conon plurimum Cy-
pri vixit, Iphicrates in Thraciâ, ¹² Timotheus Lesbi, ¹³ Chares in
Sigæo. ¹⁴ Dissimilis quidem Chares horum & factis & moribus:
sed tamen Athenis & honoratus & potens.

C A P. IV. Chabrias autem periit bello sociali, tali modo. ⁵
¹⁵ Oppugnabant Athenienses Chium: erat in classe Chabrias pri-
vatus, sed omnes, qui in magistratu erant, auctoritate anteibat,
eumque magis milites quàm qui præerant, aspiciebant. Quæ res
ei maturavit mortem. Nam dum primus studet portum intrare,
& gubernatorem jubet eò dirigere navem, ipse sibi perniciæ fuit. ¹⁰
Quum enim eò penetrâisset, cæteræ non sunt sequutæ. Quo fa-
cto circumfusus hostium concursu, quum fortissimè pugnaret, ¹⁶ na-
vis rostro percussa cæpit fidere. ¹⁷ Hinc quum refugere posset,
si se in mare dejecisset; quòd suberat classis Atheniensium, ¹⁸ quæ
exciperet natantem: perire maluit, ¹⁹ quàm armis abjectis na-
vem relinquere, in quâ fuerat vectus. Id cæteri facere nolue-
runt, qui nando in tutum pervenerunt. At ille, *præstare honestam*
mortem turpi vitæ existimans, comminùs pugnans telis hostium in-
terfectus est.

NOTÆ.

culis vulgi lividi omnem invidiæ vi-
am præcidit.

¹² *Timotheus Lesbi.*] De Timotheo
mox, Lesbos, insula est, de quâ su-
prà.

¹³ *Chares in Sigæo.*] Chares Atheni-
ensium Dux in promissis facilis & prom-
ptus; unde istud *Charetis pollicitati-
ones*; Suidas. Sigæum Idæ promon-
torium est; Arist. l. 5. animalium. Æ-
lianus verò & Pomponius oppidum di-
cunt. Apud Strabonem lib. 13. tamen
duo sunt ejus nominis oppida sibi vi-
cina; ut est apud Plinium.

¹⁴ *Dissimilis quidem Chares.*] Su-
per eâ re Diodorum & Plutarchum in
Apothegm consule.

¹⁵ *Oppugnabant Athenienses Chi-
um.*] Chius insula est Ionum clarissi-
ma, prope Erithras urbem min. Asiæ.
Plin. lib. 5. cap. 31.

¹⁶ *Navis rostro percussa cæpit fide-*

re.] Pro pessum ire, & demergi; nam
fidere Anchoræ dicuntur quæ fundo
infixæ hærent; unde illud Poætæ Ho-
ratii,

Priusque Cælum fidet inferius mari.

Et apud Senecam Rhet. Suasoriar. 1.

*Accumulat fragor ipse metus, jam
fidere limo*

*Navigia, & rapido desertam fla-
mine classem.*

¹⁷ *Hinc quum refugere posset, si se
in mare dejecisset.*] Alii cum negati-
one, leguntque, *hinc quum refugere non
posset, nisi se in mare.* &c. utrumque
non improbandum mihi videtur.

¹⁸ *Quæ exciperet natantem.*] Qui-
dam legunt, *Natantes.*

¹⁹ *Quam armis abjectis.*] Quia
probrum erat, & dedecus militare.

IX. TIMO-

XIII.

TIMOTHEUS CONONIS
FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

Hic à patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus. ² Fuit enim disertus, impiger, ³ laboriosus, rei militaris peritus, neque minùs civitatis regendæ. Multa hujus sunt præclarè facta, sed hæc maximè illustria. ⁴ Olynthios & Byzantios bello subegit: Samum cepit, in quâ oppugnandâ, superiori bello Athenienses mille & ducenta talenta consumpserant. Hanc ille sine ullâ publicâ impensâ populo restituit. ⁵ Adversùs Cotyn bella gessit, ab eoque mille & ducenta talenta prædæ in publicum detulit. ⁶ Cyzicum obsidione liberavit. ⁷ Ariobarzani simul cum Agefilao auxilio profectus est: à ⁸ quo quum Laco pecuniam numeratam accepisset, ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit quàm id sumere, cujus partem domum suam ferre posset. Itaque accepit ⁹ Erichthonem & Sestum.

NOTÆ.

¹ CONONIS FILIUS.] Ex Threiciâ pellice, quæ postea modestiæ exemplum evanit. Athenæus lib. 13. c. 13.

² Fuit enim disertus.] Idem testatur Cicero lib. 1. de Offic. *Africanus*, inquit, *cumularvit bellicam gloriam; quod idem fecit Timotheus Cononis filius, qui quum belli laude non inferior fuisset quàm pater, ad eam laudem, doctrinæ & ingenii gloriam adjecit.*

³ Laboriosus.] Φιλόπονός; seu laboris amicus.

⁴ Olynthios & Byzantios.] Olynthus, urbs Thraciæ, olim Atticæ ditionis. De Byzantio jam suprà dictum est.

⁵ Adversus Cotyn bella gessit.] Vel Cotym; quidam etiam Corum, ut supra in Iphicrate. Hic Paphlagonum;

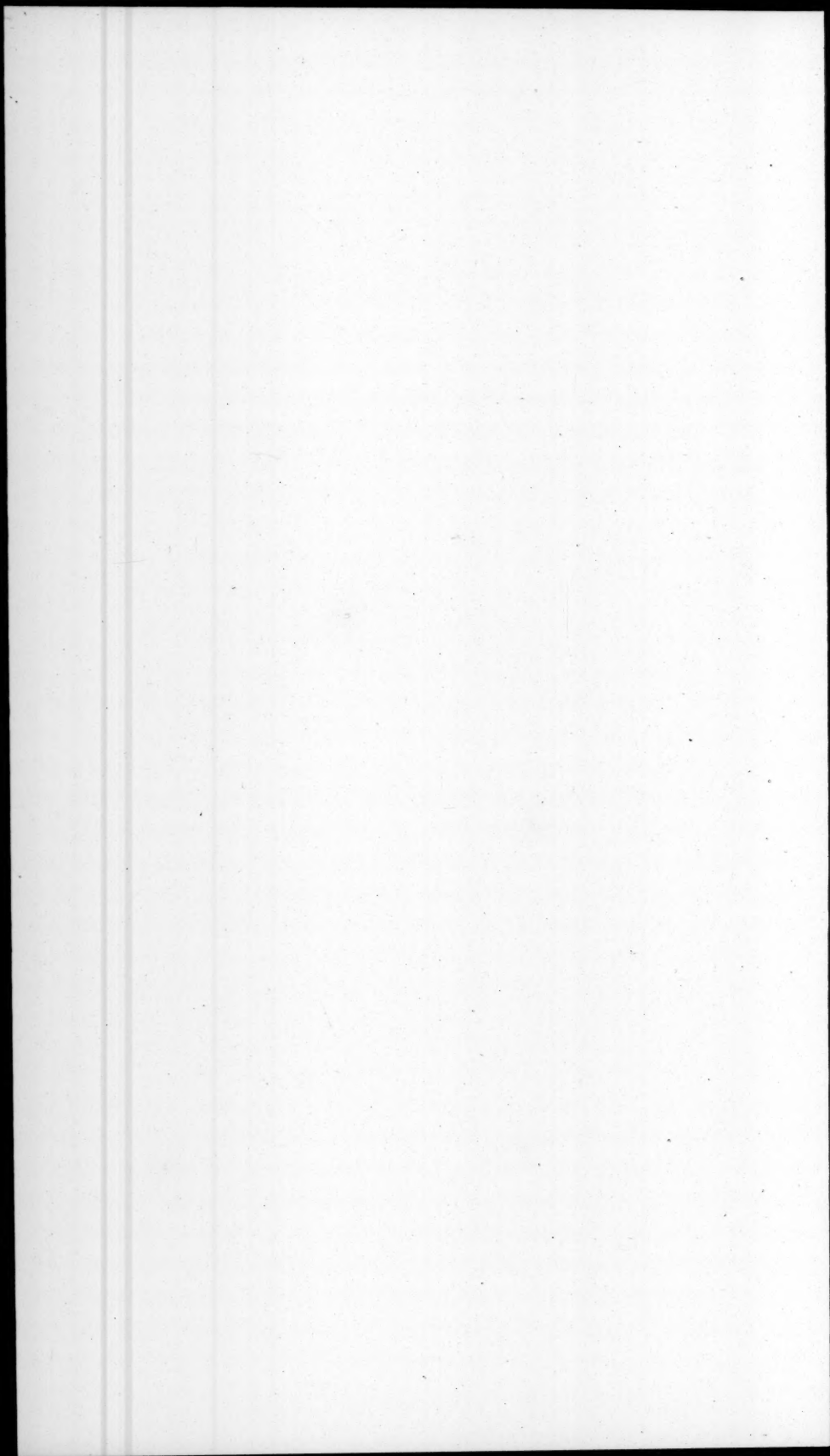
ille Thracum rex fuit.

⁶ Cyzicum obsidione liberavit.] Cyzicus urbs antiqua in Mysiâ ad Propontidem, juxta Ptolemæum, & alios.

⁷ Ariobarzani simul cum Agefilao.] Ariobarzanes ille Persarum Regis Satrapes fuit, qui jam pridem à Rege defecerat.

⁸ A quo quum Laco.] Agefilaus designatur.

⁹ Itaque accepit Erichthonem & Sestum.] Erichthonem Abydi synonymum esse conjicit Abrahamus Ortelius. Sunt qui Erithonem & Sextum legant; quidam Crithonem; quidam etiam Crithoten: Est vero Crithote urbs in Chersoneso Thraciæ, quam Athenienses, Miltiade Duce, incoluerunt, ut supra dictum est in Miltiade, Suidâ

CAP. II. Idem classi præfectus circumvehens Peloponnesum, Laconicam populatus, classem eorum fugavit. ¹⁰ Corcyram sub imperium Atheniensium redegit, sociosque idem adjunxit ¹¹ Epirotas, ¹² Athamanas, Chaonas, omnesque eas gentes quæ ¹³ mare illud adjacent. Quo facto Lacedæmonii de diutina contentione destiterunt, & suâ iponte Atheniensibus ¹⁴ imperii maritimi principatum concesserunt, pacemque his legibus constituerunt; ut *Athenienses mari duces essent*. Quæ victoria tantæ fuit Atticis lætitiæ, ut tum primum ¹⁵ aræ paci publicæ sint factæ, eiq; ¹⁶ dæ pulvinar sit institutum. Cujus laudis ut memoria maneret, ¹⁷ Timotheo publice statuam in foro posuerunt: qui honos huic uni ante hoc tempus contigit; ut quum patri populus statuam posuisset, filio quoque daret. Sic juxta posita recens filii, ¹⁸ veterem patris renovavit memoriam.

CAP. III. Hic quum esset magno natu, & magistratus gere-
re desisset: bello Athenienses undique premi sunt coepti. Defecerat Samus, ¹⁹ descierat Hellepontus, ²⁰ (a) Philippus jam tunc valens Macedo multa moliebatur: ²¹ cui oppositus Chares quum

INTERPRETATIO.

(a) Philippus Macedo jam tum potens, plurimâ machinabatur.

NOTÆ.

&c. Stephanò testibus. Sestus verò ad Hellepontum, Abydo objecta in eadem Chersoneso sita, ut jam dictum est.

¹⁰ *Corcyram sub Imperium Atheniensium redegit.*] Insula est in Ionio mari, nunc vulgo *Corfu*; ut supra.

¹¹ *Adjunxit Epirotas.*] Epiri regionis Græciæ versus Adriaticum mare incolas, qui primò Pyrrhidæ dicti sunt.

¹² *Athamanas.*] Quidam *Athamanas*; alii *Athamantios*; alii *Acarnanas*; ex Diodoro, quod non improbo, quia in eo tractu nulli inveniuntur populi qui superioribus cogniti fuerint. De Acarnanibus autem jam dictum est.

¹³ *Quæ mare illud adjacent.*] Antiqua loquendi forma; pro, quæ mari illi, vel, ad mare illud adjacent.

¹⁴ *Imperii maritimi principatam.*] Quem per septuaginta quinque annos servaverunt; postquam diu de illo cum Lacedæmoniiis Athenienses contendissent.

¹⁵ *Aræ paci publicæ sint factæ.*] Aræ paci jam positas post victoriam Cimonis in Perlas ad Eurymedontem scri-

bit Plutarchus in Cimone; quod Nepoti repugnare videtur.

¹⁶ *Eiq; dæ pulvinar sit institutum.*] Quod apud Romanos nunc more positum est; ut & apud Græcos; ex Livio, & aliis qui frequenter de Læstifterniis loquuntur, seu sacris pulvinaribus.

¹⁷ *Timotheo publice statuam in foro posuerunt.*] Statuam hanc inter eas numerat Pausanias, quæ in Arcæ Minervæ positæ sunt.

¹⁸ *Veterem Patris renovavit memoriam.*] In aliis legitur memoria, quasi dicas; recens filii statua, veterem patris statuam memoriâ renovavit; quod parum mihi probandum videtur.

¹⁹ *Descierat Hellepontus.*] Id est, ora Helleponticâ ab Atheniensium partibus defecerat.

²⁰ *Philippus jam tunc valens.*] Alexandri magni pater.

²¹ *Cui oppositus Chares cum esset.*] Hunc Atheniensium Ducem segnem, tardum, deliciisque affluentem scribit Athenæus, lib. 12. cap. 15. & Theopompus lib. 45. Plutarchus verò in

esset, non satis in eo praesidium putabatur. ²² Fit Menestheus praetor filius Iphicratis, gener Timothei, & ut ad bellum proficiscantur, decernitur. Huic in consilium dantur duo, usu & sapientia praestantes, quorum consilio uteretur, ²³ pater & socer: quod in his tanta erat autoritas, ut magna spes esset, per eos amissa posse recuperari. Hi quum Samum profecti essent, & eodem Chares eorum adventu cognito, cum suis copiis proficisceretur, ne quid absente se gestum videretur: accidit quum in insulam appropinquarent, ut magna tempestas orirerur: quam evitare duo ¹⁰ veteres imperatores utile arbitrati, (b) suam classem suppresserunt. At ille temeraria usus ratione, non cessit majorum natu autoritati, & ut in sua navi esset fortuna, quod contenderat, pervenit, eodemque ut sequerentur, ad Timotheum & Iphicratem nuncium misit. Hinc male re gesta, compluribus amissis navibus, eodem, unde ¹⁵ erat profectus, se recepit, literasque Athenas publice misit, (c) sibi proclive fuisse Samum capere, nisi a Timotheo & Iphicrate desertus esset. Ob eam rem (d) in crimen vocabantur. Populus acer, suspicax, mobilis, adversarius, invidus etiam potentiae domum revocat: accusantur prodicionis. ²⁴ Hoc judicio damnatur Timotheus, lisque ejus aestimatur centum talentis. Ille odio ingratae civitatis coactus, ²⁵ Chalcidem se contulit.

C A P. IV. Hujus post mortem, quum populum judicii sui poeniteret, multae novem partes detraxit, & decem talenta Cononem filium ejus ad muri quandam partem reficiendam jussit dare. ²⁵ In quo fortunae varietas est animadversa. Nam quos avus Conon muros ex hostium praeda patriae restituerat, eisdem nepos cum summam ignominiam familiae, ex sua re familiari reficere coactus est. Timothei autem moderatae sapientisque vitae quum pleraque possimus proferre testimonia, uno erimus contenti, quod ex eo facile ³⁰ conjici poterit quam charus suis fuerit. Quum Athenis adolescens causam diceret, non solum amici privati que hospites ad eum

INTERPRETATIO.

(b) Naves suas continuerunt. (c) A se facile Samum capi potuisse. (d) Ut rei accusabantur.

NOTAE.

Phocione sic de eo censet; Charetem itaque populus non tam suo merito quam Oratorum ambitione, & studiis partium, huic expeditioni praeficiunt.

²² Fit Menestheus Praetor.] Menestheus Iphicratis filius, de quo jam supra in Iphicrate.

²³ Pater & socer.] Id est, Iphicrates, & Timotheus.

²⁴ Hoc judicio damnatur Timotheus.] Quia etsi una cum illo, Iphicrates accusatus fuisset, tamen absolvitur, ut sup. in Iphicrate.

²⁵ Chalcidem se contulit.] Urbem Euboeae ad Euripum; unde Virg. 6. Aen. Chalcidicaque levius tandem super adstitit arce.

²⁶ Jason Tyrannus.] Non clarus ille

defen-

defendendum convenerunt, sed etiam in eis ²⁶ Jason tyrannus, qui illo tempore fuit omnium potentissimus. Hic quum in patriâ sine satellitibus, se tutum non arbitraretur, Athenas sine ullo præsidio venit, tantique hospitem fecit, ut mallet se capitis periculum adire, quam Timotheo de famâ dimicanti deesse. Hunc adversus tamen, Timotheus postea populi jussu bellum gessit. ²⁷ *Patriæ enim sanctiora jura quam hospitii esse duxit.* Hæc extrema fuit ætas imperatorum Athenienium, Iphicratis, Chabriæ, Timothei, neque post illorum obitum quisquam dux in illâ urbe fuit dignus memoriâ. Venio nunc ad fortissimum Virum, maximique consilii omnium barbarorum, exceptis duobus Carthaginienfibus Hamilcare & Hannibale.

NOTÆ.

Argonautarum Dux, sed, ut quidam volunt, Thessalorum tyrannus, cujus meminerunt Xenoph. Diodorus, Plutarchus, & alii complures.

²⁷ *Patriæ enim sanctiora jura, quam hospitii esse duxit.* Quod ei veluti probrum aliquod objicit Æschines Orat. περί πατριωτισμοῦ.

XIV.

DATAMES.

CAP. I.

DE quo hoc plura referemus, quodd & obscuriora sunt ejus gesta pleraque, & ea quæ prosperè ei cesserunt, non magnitudine copiarum, sed consilii ² quo tantum non omnes superabat, acciderunt. Quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. ³ Datames patre Camissare, natione Care, matre Scythiisâ natus, primum militum numero fuit apud Artaxerxem, eorum, qui regiam tuebantur. Pater ejus Camissares, quodd & manu fortis, & bello strenuus, & regi multis locis fidelis erat re-

NOTÆ.

¹ *De quo hoc plura referemus.* Sic omnes ferè editiones incipiunt præter Lambinianam, quæ ab his verbis incipit; *Venio nunc ad fortissimum virum, Ora.* quæ verba membranz veteres Timotheo adscribunt.

² *Quo tantum non omnes superabat.* Aliàs, quo tamen omnes superabat.

³ *Datames patre Camissare, natione Care, matre Scythiisâ.* Id est, cujus pater Camissares ex Cariâ natus erat, mater ex Scythiâ. Porro Caria, nunc vulgò *Lango*, Regio minoris Asiæ, inter Lyciam, & Ioniam. Vide Plin. l. 3. c. 27.

pertus, ⁴ habuit provinciam partem Ciliciæ ⁵ juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri. Datames militare munus fungens primum, qualis esset aperuit bello, quod rex ⁶ adversus Cadusios gessit. Namque hic multis millibus interfectis, magni fuit ejus ⁵ opera. Quo factum est, ut, quum in eo bello cecidisset Camissares, paterna ei traderetur provincia.

C A P. II. Pari se virtute postea præbuit ⁷ quum Autophradates jussu regis bello persequeretur eos qui defecerant. Namque ejus operâ hostes, quum castra jam intrassent, profligati sunt, ¹⁰ exercitusque reliquus conservatus regis est. Quâ ex re majoribus rebus præesse cœpit. Erat eo tempore ⁸ Thyus, Dynastes Paphlagoniæ, antiquo genere natus, à Pylæmene illo, quem Homerus Troïco bello ⁹ à Patroclo interfectum ait. Is regi dicto audiens non erat: quam ob causam bello eum persequi constituit, ¹⁵ it, eiq; rei præfecit Datamen, propinquum Paphlagonis, namq; ex fratre & sorore erant nati. Quam ob causam Datames omnia primum experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret. Ad quem quum venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, penè interiit. Nam Thyus eum clam inter- ²⁰ ficere voluit. Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis: ea quid ageretur rescivit, filiumque monuit, ille fugâ periculum evitavit, bellumque indixit Thyo. ¹⁰ In quo quum ab Ariobarzane, præfecto Lydiæ & Ioniæ, totiusque Phrygiæ, desertus esset, nihilò segnius perseveravit, vivumque Thyum cepit cum uxore & liberis.

²⁵ C A P. III. Cujus facti ne prius fama ad regem, quam ipse perveniret, dedit operam. Itaque omnibus insciis, eò ubi erat rex, venit, posteróque die Thyum, hominem maximi corporis terribilique facie, quod & niger & capillo longo barbâque erat promissâ ¹¹ optimâ veste contexit, quam satrapæ regii gerere consue-

N O T Æ.

⁴ *Habuit provinciam partem Ciliciæ.* Quidam legunt, *habuit provinciam Ciliciæ*; quod minus probo; quia Leucosyri non omnem Ciliciam incolebant, sed partem tantum cui præpositus est. Cilicia autem, nunc vulgo Caramania, regio est minoris Asiæ Tauro monti subiecta.

⁵ *Juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri.* Cappadocia est regio Pontica, quam Euphrates a majore Armeniâ dividit. Leucosyri verò eam Cappadociæ partem incoluerunt, quæ circa ostia Thermodoontis. Plin. l. 6.

⁶ *Adversus Cadusios.* Sunt Mediæ populi ad Caspium mare. Vide Strab. l. 11.

⁷ *Quum Autophradates.* Lydiæ Satrapes, de quo Diodorus l. 15.

⁸ *Thyus Dynastes Paphlagoniæ.* Hunc Paphlagoniæ Regem vocat Athenæus ex Theopompo lib. 4. Paphlagonia minoris Asiæ Regio ad Septentrionale litus versa.

⁹ *A Patroclo interfectum ait.* Ex ipso Homero, non à Patroclo Achillis amico, sed à Menelao Lacedæmoniorum Rege interemptum esse Pylæmenem cognoscimus. Iliad. lib. 5.

¹⁰ *In quo quum ab Ariobarzane.* De quo vide Diodorum, lib. 15.

¹¹ *Optimâ veste contexit.* Nimirum purpurâ, auroque distinctâ, quâ provinciarum rectores ornari solebant; verant.

verant. ¹² Ornavit etiam torque, atque armillis aureis, cæteroque regio cultu. Ipse agresti, duplicique amiculo circumdatus, hirtaq; tunicâ, ¹³ gerens in capite galeam venatoriam, dextrâ manu clavam, (a) finistrâ copulam, vinctum antè se Thyum agebat, ut si feram bestiam captam duceret. Quem quum omnes prospicerent, propter novitatem ornatûs, ignotamque formam, ob eamque rem magnus esset concursus, fuit nemo non qui agnosceret Thyum, regique nunciaret. Primò non accreditit. Itaque Pharnabazum misit exploratum : à quo ut rem gestam comperit, statim admitti iussit, magnoperè delectatus cùm facto, tum ornatu : ¹⁰ in primis quòd non vilis rex in potestatem inopinanti venerat. Itaque magnificè Datamen donatum ad exercitum misit, ¹⁴ qui tum contrahebatur, duce Pharnabazo & Tithrauste ad bellum Ægyptium, (b) parique eum atque illos imperio esse iussit. Postea verò quàm Pharnabazum rex revocavit, illi summa imperii tradita ¹⁵ est.

C A P. IV. Hic quum maximo studio compararet exercitum, Ægyptumque proficisci pararet, subitò à rege literæ sunt ei missæ, ut Aspium aggrediretur, ¹⁵ qui Cataoniam tenebat, quæ gens jacet supra Ciliciam, confinis Cappadociæ. Namque Aspis saltu- ²⁰ osam regionem castellisque munitam incolens. non solum imperio regis non parebat, sed etiam finitimas regiones vexabat, & quæ regi portarentur, abripiebat. Datames, etsi longè aberat ab his regionibus, ¹⁶ & à majore re abstraheretur : tamen regis voluntati morem gerendum putavit. Itaque cum paucis, sed viris fortibus, navem conscendit, existimans, id quod accidit, facilius se imprudentem & imparatum parvâ manu oppressurum, quàm paratum, quamvis magno exercitu. Hac delatus, in Ciliciam egres-

I N T E R P R E T A T I O .

(a) *Levâ vinculum.* (b) *Eumque illis imperio adequavit.*

N O T Æ.

unde Satrapæ, seu Dynastæ illi purpurâ dicebantur.

¹² *Ornavit etiam torque, atque armillis.* Torquis erat inter insignia regia apud Persas, ut & armillæ aureæ, quas Græci *ῥαγανήρια* vocant; fuerunt autem circuli rotundi ex argento, vel auro, quibus summum brachium ornatûs causâ cingebatur. Liv. lib. 1. de Sabinis.

¹³ *Gerens ipse in capite galeam venatoriam.* Galeæ venatoriæ fiebant ex ferarum caesarum exuviis, atque adeo hirsutis pellibus obductæ erant. Vegetius lib. 11. cap. 17.

¹⁴ *Qui tum contrahebatur.* Verisimile est exercitum hunc contractum fuisse potius in Syriâ, quam alibi; quia ut legitur postea, procul erat à Cataoniâ quò iturus Datames navem conscendit, & quia exercitus ille parabatur circa urbem Acen quæ Phœniciæ civitas est, quamque Stephan. Ptolemaïum esse dicit, & Strabo l. 16.

¹⁵ *Qui Cataoniam tenebat.* Cataonia Cappadociæ pars est, teste Plin. l. 6. c. 3. quæ Comagenam attingit.

¹⁶ *Et à majore re abstraheretur.* Scilicet, à bello Ægyptio.

- sus, inde dies noctesque iter faciens, Taurum transiit, eoque, quod studuerat, venit. Quærit quibus locis sit Aspis, cognoscit haud longè abesse: profectumque eum venatum. Quem dum speculatur; adventus ejus causa cognoscitur. ¹⁷ Pisidas cum iis quos secum habebat, ad resistendum Aspis comparat. Id Datames ubi audit, arma capit, suos sequi jubet: ipse equo concitato ad hostem vehitur: quem procul Aspis conspiciens ad se ferentem, pertimescit, atque à conatu resistendi deterritus, sese dedit. Hunc Datames vinctum ad regem ducendum ¹⁸ tradit Mithridati.
- 10 C A P. V. Hæc dum geruntur, Arraxerxes reminiscens (c) à quanto bello ad quàm parvam rem principem ducum misisset, (d) seipsum reprehendit, & nuncium ¹⁹ ad exercitum Acen misit, quod nondum Datamen profectum putabat, qui ei diceret, ne ab exercitu discederet. Hic priusquam perveniret, quod erat profectus, in
 15 itinere convenit; qui Aspidem ducebant. Quà celeritate quum magnam benevolentiam regis Datames consequutus esset, non minorem invidiam aulicorum exceperat, quod illum unum pluris, quàm se omnes fieri videbant. Quo factò, cuncti ad eum opprimendum consenserunt. Hæc Pandates, gazæ custos regis, amicus
 20 Datami, perscripta ei mittit, in quibus docet, *Eum magno fore periculo, si quid illo imperante in Ægypto adversi accidisset. Namque eam esse consuetudinem regum, ut casus adversos hominibus tribuant, secundos fortunæ suæ.* ²² Quo facili fieri, ut impellantur ad eorum perniciem quorum ductu res malè gestæ nuncientur. Illum hoc
 25 majore fore discrimine, (e) quod quibus rex maximè obediat, eos habeat inimicissimos. Talibus ille literis cognitis, quum jam ad exercitum Acœum venisset, quod non ignorabat ea verè scripta, desciscere à rege constituit. Neque tamen quicquam fecit, quod fide suâ esset indignum. Nam Mandrocleum Magnetem exercitui præfecit: ipse cum suis in Cappadociam discedit, conjunctamque huic Paphlagoniam occupat, celans qua voluntate esset in

I N T E R P R E T A T I O.

(c) *A quantâ belli expeditione præcipuum Ducem abstraxisset, ad rem tam levem suscipiendam,* (d) *Consilium mutavit.* (e) *Quia quos Rex præsertim audit.*

N O T Æ.

¹⁷ *Pisidas cum iis quos secum habebat.*] Piiidæ populos, qui antea Soly-mi dicebantur, teste Plin. lib. 20. Piiidia autem Asiæ regio est, Lycaoniæ, I-sauriæ Pamphiliæ finitima; de his populis Claudianus lib. 2. in Eutrop.

¹⁸ *Tradit Mithridati.*] A quo postea perfidè interfectus est, ut postea vide-

bitur; isque Ariobarzani filius fuit.

¹⁹ *Ad exercitum Acen misit.*] Ace Phœniciæ civitas, quæ & postea Ptole-mais dicta est, ut mox diximus ex Ste-phano & Strabone, hæc in sacris literis Accho vocatur. Joseph. lib. 11. belli Judaici, c. 17.

²⁰ *Quo facile fieri.*] Supple solet.

regem:

regem : ²¹ *clām cum Ariobarzanē facit amicitiam, manum comparat, urbes munitas suis tuendas tradit.*

C A P. VI. Sed hæc propter hyemale tempus min⁹ prosperè succedebant. ²² Audit Pisidas qualdam copias adversus se parere : filium eò Arsidæum cum exercitu mittit. Cadit in prælio 5 adolescens : proficiscitur eò pater non itā cum magnā manu, celans quantum vulnus accepisset, quòd pri⁹ ad hostem pervenire cupiebat, quā de malè re gestā fama ad suos perveniret, ne cognitā filii morte, animi debilitarentur militum. Quò contenderat, pervenit, hisque locis castra ponit, ut neque circumveniri multitudine adversariorum posset, neque impediri quò min⁹ ipse ad dimicandum manum haberet expeditam. Erat cum eo Mithrobarzanes socer ejus, præfectus equitum. Is desperatis generi rebus ²³ ad hostes transfugit. Id Datames ut audivit, (g) sensit, si in turbam exisset, ab homine tam necessario se relictum ; futurum ut 15 cæteri consiliū sequerentur : (h) ²⁴ in vulgus edit, suo jussu Mithrobarzanem profectum pro perfugā, quò facili⁹ receptus, interficeret hostes. Quare relinqui eum non par esse, sed omnes confestim sequi : quod si animo strenuo fecissent, futurum ut adversarii non possent resistere, quum & intra vallum & foris cæderentur. Hac re probatā, exercitum educit : Mithrobarzanem persequitur, ²⁵ qui dum ad hostes pervenerat, Datames signa inferri jubet. Pisidæ, novā re commoti, in opinionem adducuntur, (i) perfugas malā fide, compositoque fecisse, ut receptu essent majori calamitati : primū eos adoruntur. Illi, quum quid age- 25 retur, aut quare fieret, ignorarent : coacti sunt cum eis pugnare ad quos transierant, ab hisque stare quos reliquerant. Quibus cum neutri parcerent, celeriter sunt concisi. Reliquos Pisidas re-

I N T E R P R E T A T I O.

(g) Intellexit, si pervulgatum esset. (h) Publicè enunciat. (i) Transfugas proditorie, & ex industriā venisse, quò admissi majorem ipsis perniciem afferrent.

N O T Æ.

²¹ *Clam cum Ariobarzanē facit amicitiam.* De eo suprà, eumque jampridem à rege defecisse diximus.

²² *Audit Pisidas.* Contrā Diodorus non Pisidas, sed Persas adversus Datamen Duce Artabazo venisse narrat lib. 15.

²³ *Ad hostes transfugit.* Idem prorsus sentit Diodorus ibidem.

²⁴ *In vulgus edit, suo jussu, &c.* Paulo aliter illud Datamis stratagema exposuit Frontinus lib. 11. c. 7. Data-

mes, inquit, Dux Persarum adversus Autophradatem in Cappadociā, cum partem equitum suorum transfugere comperisset ; ceteros omnes venire secum jussit, affecutusque transfugas, laudavit, quod eum acriter præcessissent, hortatusque est eos, ut fortiter hostem adorirentur. Pudor transfugas attulit penitentiam, & consiliū suum, quia non putabant deprehensum, mutaverunt.

²⁵ *Qui dum ad hostes pervenerat.*

fistentes Datames invadit, primo impetu pellit, fugientes persequitur, multos interficit, castra hostium capit. Tali consilio uno tempore & proditores perculit, & hostes profligavit, & quod ad suam perniciem fuerat cogitatum, id ad salutem convertit. Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum, neque celerius factum usquam legimus.

C A P. VII. Ab hoc tamen viro ²⁶ Syfnas maximus natu filius disciit, adque regem transiit, & de defectione patris detulit. Quo nuncio Artaxerxes commoratus, quod intelligebat sibi cum viro ¹⁰ forti ac strenuo negotium esse, qui quum cogitasset, facere auderet, & prius cogitare quam conari consuasset: Autophradatem in Cappadociam mittit. Hic ne intrare posset saltum ²⁷ in quo Ciliciæ portæ sunt sitæ, Datames præoccupare studuit: sed tam subito copias contrahere non potuit. A quâ re depulsus; cum eâ ¹⁵ manu quàm contraxerat, locum delegit talem, ut neque circumiretur ab hostibus, neque præteriret adversarius, (k) quàm ancipitibus locis premeretur: & si dimicare eò veller, non multum obesse multitudo hostium suæ paucitati posset.

C A P. VIII. Hæc etsi Autophradates videbat, tamen statuit ²⁰ congregari, quàm cum tantis copiis refugere, aut tam diu uno loco sedere. Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia, ²⁸ quos illi Cardaces appellant, ²⁹ ejusdemque generis tria funditorum. Præterea ³⁰ Cappadocum octo, ³¹ Armeniorum de-

I N T R P R E T A T I O.

(k) Quominus à fronte, & à tergo urgeretur.

N O T Æ.

Quidam legunt, qui vix dum ad hostes pervenerat.

²⁶ Syfnas maximus natu filius.] Quidam Schyfnas; sed Sisfnas præfero, quia ad Perlica nomina propius accedit.

²⁷ Ita quo Ciliciæ portæ sunt sitæ.] Cilicia undique fere perpetuâ montium catenâ cingitur, nec adiri potest nisi per tres angustias, quarum prima adeo arcta est, ut instar portarum sit. 2. Non procul est ab Issò per Amanum montem, unde Amanicæ portæ dicte sunt. 3. Circa Sinum. Ilicum. Plin. lib. 5. cap. 27. & alii omnes Geographi. Vide & Curtium lib. 3. cap. 4.

²⁸ Quos illi Cardaces appellant.]

Apud Persas sic dicebantur qui ex rapto vivebant, nam Carda apud eos bellicosum & violentum significabat. Strabo lib. 15. Polybius tamen, & Arrianus illos Asiæ min. populos esse scribunt.

²⁹ Ejusdem generis funditorum.] Supple millia.

³⁰ Cappadocum octo.] Cappadocia Asiæ min. regio, quam in duas Satrapias à Persis divisam fuisse tradit Strabo; vide & Plin. lib. 6. cap. 2 & 3.

³¹ Armeniorum decem.] Armenia Asiæ pariter min. regio nobilissima inter Taurum & Caucasum sita, quæ in majorem, & minorem dividitur, vide Plin. lib. 1. Strab. lib. 2. & Ptolemæi 4. Tabulam Asiæ.

cem, ³² Paphlagonum quinque, ³³ Phrygum decem, ³⁴ Lydorum quinque. ³⁵ Aspendiorum & ³⁶ Pisidarum circiter tria, ³⁷ Cilicum duo, ³⁸ Captianorum totidem, ex Græciâ conductorum tria millia : levis armaturæ maximum numerum. Has adversus copias, spes omnis consistebat Datami in se locique naturâ, namque 5 hujus partem non habebat vigesimam militum : Quibus fretus conflixit, adversariorumque multa millia concidit, quum de ipsius exercitu non ampliùs hominum mille cecidissent. Quam ob causam postero die tropæum posuit, quò loco pridie pugnatum. Hic quum castra movisset, inferior copiis, superior omnibus præliis discedebat, quòd nunquam manum consereret, nisi adversarios locorum angustiiis clausisset : quòd perito regionum callidèque cogitanti sæpè accidebat. Autophradates quum bellum duci majore regis calamitate, quàm adversariorum videret, ad pacem atque amicitiam hortatus est, ut cum rege in gratiam rediret. Quam 15 ille etsi non fidam fore putabat, tamen conditionem accepit, seque ad Artaxerxem legatos missurum dixit. Sic bellum quòd rex adversus Datamen susceperat, sedatum : Autophrates in Phrygiam se recepit.

C A P. IX. At rex, quòd implacabile odium in Datamen 20 susceperat, postquàm bello eum opprimi non posse animadvertit, insidiis interficere studuit, quas ille plerâsq; vitavit, sicut quum nunciatum esset, quosdam sibi insidiari, qui in amicorum erant numero : ³⁹ de quibus quòd inimici detulerant, neque credendum, neque negligendum putavit : experiri voluit verum falsumne sibi 25 esset relatum. Itaque eò profectus est, in quo itinere futuras insidias illi dixerant. Sed elegit corpore & staturâ similitimum sui, eique vestitum suum dedit, atque eò loci ire, quòd ipse consueverat, jussit, ipse autem ⁴⁰ ornatus vestitu militari, inter corporis custodes iter facere cœpit. At insidiatores, postquàm in eum lo- 30

N O T A E.

³² *Paphlagonum quinque.*] Horum regio in minore Asiâ, olim etiam Palæmenia dicta, de quâ jam supra.

³³ *Phrygum decem.*] Phrygia duplex, major, & minor, major inter Galatiam & Lydiam sita est. Minor verò inter Bithyniam, Cariam, Lycaoniam, & Hellespontum, unde etiam Hellespontica dicitur apud Strabonem.

³⁴ *Lydorum quinque.*] Lydia minoris Asiæ regio Croeso rege, & Pactolo aurifero amne notissima.

³⁵ *Aspendiorum.*] Ii Pamphiliæ populi, ad Aspendo ejus Provinciæ op-

pido ad fluvium Eurymedonta sito. Vide Steph. & Pompon. lib. 1.

³⁶ *Pisidarum.*] De his supra.

³⁷ *Cilicum.*] De Ciliciâ quoque paulò supra dictum est.

³⁸ *Captianorum.*] Quidam Caspianorum legunt, sed hoc improbat Ortelius.

³⁹ *De quibus quod inimici detulerant.*] Non sui, sed amicorum suorum inimici : alioquin quomodo eorum verba non esse negligenda putâset ?

⁴⁰ *Ornatus vestitu militari.*] Hic locus variè legitur ; sed lectionum diversitatem ex Schotto require.

cum

cum agmen pervenit, decepti ordine atque vestitu, in eum faciunt imperum, qui suppositus erat. Prædixerat autem his Datames, cum quibus iter faciebat, ut parati essent facere quod ipsum vidissent. Iple ut concurrentes insidiatores animadvertit, tela in eos
5 coniecit. Hoc idem quum universi fecissent, prius quam pervenirent ad eum, quem aggredi volebant, confixi ceciderunt.

CAP. X. Hic tamen tam callidus vir extremo tempore captus est, Mithridatis Ariobarzanis filii dolo. Namque is pollicitus est regi, se eum interfectorum, si rex promitteret, ut quodcumque
10 vellet, liceret impunè facere, ⁴¹ fidemque de eâ re more Persarum dextrâ dedisset. Hanc ut accepit, simulat se suscepisse cum rege inimiciam, copias parat, & absens amicitiam cum Datame facit: regis provinciam vexat, castella expugnat, magnas prædas capit: quarum partem suis dispertit, partim ad Datamen mittit.
15 Pari modò complura castella ei tradit. Hæc diu faciendo, persuasit homini (1) se infinitum adversus regem suscepisse bellum, quum nihilo magis, ne quàm suspicionem illi præberet insidiarum, neque colloquium ejus petivit, neque in conspectum venire studuit. ⁴² Sic absens amicitiam gerebat, ut non beneficiis mutuis,
20 sed odio communi, quod erga regem susceperant, ⁴³ contineri viderentur.

CAP. XI. Id quum satis se confirmasse arbitratus est, certiorum facit Datamen, tempus esse majores exercitus parari, & bellum cum rege suscipi: de quâ re, si ei videretur, quò vellet
25 in colloquium veniret. Probata re, colloquendi tempus sumitur, locûsque quò conveniretur. Huc Mithridates cum uno cui maximam habebat fidem, antè aliquot dies venit, compluribusque locis separatim gladios obruit, eaque loca diligenter notat. Ipso autem colloquendi die utrique locum, qui explorarent atque ip-
30 sos scrutarentur mittunt: ⁴⁴ deinde ipsi sunt congressi. Hic quum aliquandiu in colloquio fuissent, & (m) diversi discessissent, jam-

INTERPRETATIO.

(1) Irreconciliabili in Regem se implicuisse bello. (m) Et hinc inde se receperunt.

NOTÆ.

⁴¹ Fidemque more Persarum dextrâ dedisset.] Mos enim erat apud Persas, ut quemcumque Rex in fidem reciperet, ipsi dextram daret; ut supra in Themistocle, illudque omni sacramento sanctius ducebatur, atque observabatur. Sic Author scholiorum in Aristophanis Nub. Item docet Diodorus lib. 16.

⁴² Sic absens amicitiam gerebat.] Id est, sic absens absenti amicitiae officia præstabat.

⁴³ Contineri viderentur.] Id est, arctissime coherere viderentur.

⁴⁴ Deinde ipsi sunt congressi.] Id est, Deinde in mutuum colloquium venerunt.

que

que procul Datames abesse, Mithridates, priusquam ad suos perveniret, ⁴⁵ ne quam suspicionem pareret, in eundem locum revertitur, atque ibi, ⁴⁶ ubi telum erat impositum, resedit, ut si à lassitudine cuperet acquiescere, Datamenque revocavit, simulans se quiddam in colloquio esse oblitum: interim telum, quod latebat, ⁴⁷ protulit, nudatumque vaginâ, veste texit, ac Datami venienti ait, digredientem se animadvertisse locum quendam, qui erat in conspectu, ad castra ponenda esse idoneum. ⁴⁸ Quem quum digito monstraret, & ille conspiceret, adversum ferro transfixit: & prius quam quisquam posset succurrere, interfecit. Ita ille vir ¹⁰ qui multos consilio, neminem perfidiâ ceperat, simulatâ captus est amicitia.

NOTÆ.

⁴⁵ Ne quam suspicionem pareret.] Id est, exhiberet, gigneret.

⁴⁶ Ubi telum erat positum.] Hic telum pro quocunque armorum offensivorum genere accipitur.

⁴⁷ Protulit.] Id est, ex terrâ eduxit.

⁴⁸ Quem quum digito monstraret.] Adi Polyænum qui id fuscè narrat l. 7. sed paulo aliter.

XV.

EPAMINONDAS

POLYMNI FILIUS, THEBANUS.

CAP. I.

DE hoc priusquam scribamus, ² hæc præcipienda videntur lectoribus, (a) ne alienos mores ad suos referant, nève ea, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud ceteros fuisse arbitrentur. Scimus enim musicen nostris moribus (b) abesse à principis perso- ¹⁵

INTERPRETATIO.

(a) Ne ex patriis moribus extraneos metiantur. (b) Principem non decere.

NOTÆ.

¹ POLYMNI FILIUS.] Alii legunt Polymmidis, ut Ælianus lib. 11. c. 9. Var. hist. Unde conjiciendum est Nepotem Latinâ terminatione formasse Græcum: quemadmodum supra scrip-

sit Neoclus, pro Neocles; item Periclus, pro Pericles.

² Hæc præcipienda videntur lectoribus.] Hæc eadem jam in præfatione legimus; unde fit ut Magius id memo-

na:

nā: ³ saltare etiam in vitiis poni. Quæ omnia apud Græcos & grata & laude digna ducuntur. Quum autem exprimere imaginem consuetudinis atque vitæ velimus Epaminondæ, nihil videmur debere prætermittere, quod pertineat ad eam declarandam.

5 Quare dicemus primum de genere ejus: deinde quibus disciplinis, & à quibus sit eruditus: tum de moribus ingenique facultatibus, & si qua alia digna memoriâ erunt, postremo de rebus gestis, quæ à plurimis omnium anteponuntur virtutibus.

C A P. II. Natus igitur ⁴ patre, quo diximus, honesto genere; pauper jam à majoribus relictus. ⁵ Eruditus autem sic, ut nemo Thebanus magis ⁶ nam & citharizare & cantare ad chordarum sonum doctus est ⁷ à Dionysio, qui non minore fuit in musicis gloriâ, ⁸ quàm Damon aut Lamprus, quorum pervulgata sunt nomina: ⁹ Carmina cantare tibiis, ¹⁰ ab Olympiodoro; ¹¹ saltare, à Calliphrone. At ¹² philosophiæ præceptorem habuit Lysim Tarentinum Pythagoræum; cui quidem sic fuit deditus, ut adolescens tristem & severum senem omnibus æqualibus suis in familiaritate anteposuerit, neque prius eum à se dimiserit, quàm

N O T Æ.

riæ vitio Nepoti vertat; sed in eo excusari potest, quod absoluto ac perfecto jam operi præfatio supervenerit, ut fieri solet.

³ Saltare etiam in vitiis poni.] Indecorâ apud Romanos saltationem fuisse pluribus in locis innuit Cicero pro Murænâ, pro Plancio, & alibi. Quod tamen de omni saltationum genere minime intelligendum est. Nam Quintilianus negat inhonestam fuisse Pyrrhenc saltationem, quam armati peragebant, & hoc laboriosum erat saltationis genus, quia ejus operâ jactus, iectusque declinabant, ut docet Plato lib. 7. de legibus, & Plin. lib. 7. c. 57.

⁴ Patre honesto genere.] Hæc verba generis ejus mediocritatem innuere videntur; quotiescumque enim Latini alicujus parentes obscuros dicere nolunt, eos quadam sermonis gratiâ, honestos vocant; unde Ælianus lib. 12. scribit Polymnum Epaminondæ patrem fuisse obscurum & humilem.

⁵ Eruditus autem sic.] Vide Cicer. 3. de Orat. & Offic. 1. Plutarchum in Pelopidâ, Diogenem Laertium in Pythagora, Adiciam Just. lib. 6. c. 8.

⁶ Nam & Citharizare.] Pro Citharam tangere; verbum obsoletum.

⁷ A Dionysio.] Hic Lyristes Theba-

nus fuit valde peritus, Plutarchus libro qui inscribitur de Musicâ.

⁸ Quam Damon & Lamprus.] Damonis meminerunt Plato dialogo de rep. & Athenæus lib. 14. c. 11. Huncque Lydiam harmoniam remissam excogitasse testatur Plutarchus lib. supra citato; solebatque ebrios ac petulantes homines harmoniâ suâ ad modestiam reducere. Lamprus ab eodem Plutarcho ibidem inter eos qui rectè movendis instrumentis Lyricis excelluerunt, annumeratur; quamvis à Platone imperitus dicatur Musicus in Menexeno; quâ in re non consentit Athenæus, lib. 1. c. 16. & lib. 11. c. 2.

⁹ Carmina cantare tibiis.] Veteri stio libro abesse, carmina, testatur P. Daniel.

¹⁰ Ab Olympiodoro.] Viro in suâ arte versatissimo, præter quam tamen, & ab Orthagorâ Epaminondam doctum fuisse testatur Athenæus lib. 4. c. ultimo.

¹¹ Saltare, à Calliphrone.] Id nomen alibi mihi occurrisse non memini.

¹² Philosophiæ Professore habuit Lysim.] Laërtius in vitâ Pythagoræ Lysiden vocat. Porro Lysus ille Epaminondam & Philippum simul Amyntæ filium philosophiam Pythagoricam do-

Græcia

doctrinis tantò antecessit condiscipulos, ut facillè intelligi posset, pari modo superaturum omnes in cæteris artibus. Atque hæc ad nostram consuetudinem sunt levìa, & potiùs contemnenda: at in Græciâ utique olim magnæ laudi erant. (c) Postquam ephebus factus est, ¹³ & palæstræ dare operam cœpit: (d) non tam magnitudini virium servivir, quàm velocitati: illam enim ad athletarum usum; hanc, ad belli existimabar utilitatem pertinere. Itaque exercebatur plurimùm ¹⁴ currendo & luctando ad eum finem, quoad stans complecti posset, atque contendere. In armis plurimùm studii consumebar.

C A P. III. Ad hanc corporis firmitatem plura etiam animi bona accesserant. Erat enim modestus, prudens, gravis, temporibus sapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo; adeò veritatis diligens, ¹⁵ ut ne joco quidem mentiretur. Item continens, clemens, patiēsq; admirandum in modum; non solum populi sed etiam amicorum ferens injurias, in primisque ¹⁶ commissâ celans: *quod interdum non minus prodest, quàm disertè dicere.* Studiosus audiendi; ex hoc enim facillimè disci arbitra-

INTERPRETATIO.

- (c) Postquam pubertatem attingit, & gymniciis artibus exerceri orsus est.
(d) Non tam corroborandis viribus, quàm celeritati applicuit.

NOTÆ.

cuit, quæ quidem ex Democriti philosophiâ prodiit; fuitque Epaminondas simul summus Philosophus, & Imperator. Justin. lib. 6. c. 8.

¹³ Et Palæstræ dare operam cœpit.] Hoc erat in more positum apud Græcos, ut juvenus omnis maxime gymniciis artibus exerceretur, & in eo præsertim incumberet: in Palæstrâ autem variis decertabant exercitiis, quorum præcipuam refert Virg. l. 5. Æn.

*Quique pedum cursu valet, & qui viribus audax
Aut jaculo incedit melior, levibusque sagittis.*

¹⁴ Currendo & luctando ad eum finem, quoad stans complecti posset atque contendere.] Hic locus obscurus, variè à variis legitur: Quidam legunt *currendo*, omittâ voce, *luctando*; ad eum finem, quoad stans complecti posset atque contendere. Sic legendum olim Freinshemius existimavit, nimirum: *Ad eum finem quoad stans complecti pos-*

set atque contendere. Adstans, inquit, esset coram factus, igitur non modo currere discebat; id enim nihil aliud quam eum in periculum perdussisset, deinde deseruisset. Sed etiam luctari, quod adstans, & propè hostem positus eum complecti, atque cum eo contendere posset. Quod mihi non improbandum videtur; nam revera is sensus Nepotis esse debet, ut scilicet Epaminondas eatenus curreret, & luctaretur, quatenus adstans complecti posset adversarium atque cum illo contendere.

¹⁵ Ut ne joco quidem mentiretur.] Simile quidpiam de Ptolemæo, *Arrianus*, de Julianò, Mamertinus: de Attico idem Nepos in vitâ ejus. Ideò autem tanto eum odio mendacium habuisse credibile est; quòd & natura & Philosophiæ præcepta illud ipsi instillassent. Super eâ re vide Ælian. lib. 3. hist. anim. c. 23.

¹⁶ Commissâ celans.] Quod in Epaminondâ non adeò mirandum puto: quoniam enim Pythagoricâ philosophiâ

batur.

- batur. Itaque ¹⁷ quum in circulum venisset in quo aut de republica disputaretur, aut de philosophia sermo haberetur, nunquam inde prius discessit, quam ad finem sermo esset deductus. ¹⁸ Paupertatem adeo facile perpeffus est, ut de republica nihil præter gloriam cepit. (e) Amicorum in se tuendo caruit facultatibus; fide ad alios sublevandos sæpe sic usus est, ut possit judicari omnia ei cum amicis fuisse communia. Nam quum aut civium suorum aliquis ab hostibus fuisset captus, aut virgo amici nobilis propter paupertatem collocari non posset; amicorum consilium habebat, & quantum quisque daret, pro facultatibus imperabat: eamque summam quum faceret, priusquam acciperet pecuniam, ¹⁹ adducebat eum, qui quærebat, ad eos qui conferebant, eique ut ipsi numerarent, faciebat: ut ille ad quem ea res perveniebat, sciret quantum cuique deberet.
- ¹⁵ CAP. IV. Tentata autem ejus est abstinencia ²⁰ à Diomedonte Cyziceno. Namque is, rogatus Artaxerxis, Epaminondam pecuniâ corrupendum susceperat. Hic magno cum pondere auri Thebas venit, & Micythum adolescentulum quinque talentis ad suam perduxit voluntatem, quem tum Epaminondas plurimum ²⁰ diligebat. Micythus Epaminondam convenit, & causam adventus Diomedontis ostendit. At ille Diomedonte coram, Nihil, inquit, opus pecuniâ est. Nam si ea rex vult, quæ Thebanis sunt utilia, gratis facere sum paratus: sin autem contraria, non habet auri atque argenti satû, (f) namque orbis terrarum divitias accipere nolo ²⁵ pro patriæ charitate. Te, qui me incognitum tentasti, tuique similem existimasti, non miror: tibi ignosco. Sed egredere propere, ne

INTERPRÆTATIO.

(e) Necessariorum opibus minimè usus est, quibus se tueretur. (f) Major enim est in me amor patriæ, quam ut vellem eum cum terrarum orbis divitiis commutare.

NOTE.

probè imbutus fuisset, quæ religiosissimè silentium, ac fidem præcipiebatur, id facile de ipso crediderim.

¹⁷ Quum in circulum venisset.] Circulus, vulgò dicitur coetus coeuntium ac confabulantium, qui veluti circulum faciunt & coronam. Vide Ovid. lib. 13. Metamor.

Consedere Duces, & vulgi stante coronâ.

¹⁸ Paupertatem adeo facile perpeffus est.] Vide Ælianum. Var. Hist. lib. 11. c. 9. Justin. lib. 6. c. 8. Et Julium

Front. l. 4. c. 3. qui refert Epaminondam, in suppellectile suâ, præter ahenum, & veru unum non habuisse; quod quidem admirandæ ejus abstinentiæ est exemplum.

¹⁹ Adducebat eum, qui quærebat.] Id est, Procum, seu Virginis sponsum.

²⁰ A Diomedonte Cyziceno.] Ex Cyzico Bithyniæ urbe. Tentatus etiam fuit à Jafone Thessalorum Tyranno, qui ad eum summâ paupertate laborantem quinquaginta auri talenta attulerat. Vide Ælianum lib. 11. c. 9.

alios corruptas, quum me non potueris. Tu Micythe, argentum huic redde, aut, nisi id confestim facis, ego te tradam magistratui. Hunc Diomedon quum rogaret, ut tuto exire, suæque quæ attulisset, liceret efferre: Istud, inquit, faciam; neque tuâ causâ, sed meâ: ne si tibi sit pecunia adempta, aliquis dicat ad me ereptionem pervenisse, quod delatum accipere noluissem. A quo quum quæsisset, quod se duci vellet, & ille Athenas diceret; presidium dedit, ut eò tuto perveniret. Neque verò id satis habuit, sed etiam ut inviolatus in navem ascenderet, per Chabriam Atheniensem, (de quo supra mentionem fecimus) effecit. Abstinentiæ erit hoc satis testimo-
nium. Plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est, quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere constituimus, quorum separatim ²¹ multis millibus versuum complures scriptores ante nos explicarunt.

CAP. V. Fuit & disertus, ut nemo Thebanus ei par esset eloquentiâ: neque minus concinnus in brevitate respondendi, quàm in perpetuâ oratione ornatus. ¹² Habuit obrectatorem Meneclidem quendam, invidem Thebis, adversarium in administrandâ republicâ, satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet. Namque illi genti pñus inest virium, quàm ingenii. Is, quòd in re militari florere Epaminondam videbar, hortari solebat Thebanos, ut pacem bello anteferrent, ne illius imperatoris opera desideraretur. Huic ille, Fallis, inquit, verbo cives tuos, quòd hos à bello avocas. Otii enim nomine servitutem concilias, nam paritur pax bello. Itaque qui eâ diutinâ volunt frui, bello exercitati esse debent. (g) Quare si principes Græciæ esse vultis, castris est vobis utendum, non palæstrâ. Idem ille Meneclides quum huic objiceret quòd liberos non haberet, ²³ neque uxorem duxisset: maximeque insolentiam, quòd sibi Agamemnonis, belli gloriam videretur consequurus: at ille, Desine, inquit, Meneclide, de uxore mihi exprobrare, (h) nam nullius in istâ re minùs uti con-

INTERPRETATIO.

(g) Quamobrem si Græcia principatum postulas, belli laboribus, non Palæstricis ludis vobis assuescendum est. (h) Nam tu is omnium es cujus sententiam hoc in negotio minus probo.

NOTÆ.

²¹ Multis millibus versuum.] Hic versus sunt Lineæ; ex quarum numero libros metiri olim solebant, & in ultimâ Cærà adscribebant.

²² Habuit obrectatorem Meneclidem.] De eo Plutarchus in Pelopidâ, huncque ait fuisse διωτάτου τῶν Ἀθηναίων ἀκόλαστον δὲ κακὸν ἄνθρωπον.

²³ Neque uxorem duxisset.] Contra censet Polyænus l. 11. Stratagem, ubi indicat Epaminondam uxorem habuisse; & genuisse filium nomine Stelibrotum, quem iussit interfici, quod in bello adversus Lacedæmonios, se absente, suoque injussu prælium commisisset. Plur. πρὸς παραλλήλως.

filio volo. (i) habebat enim Meneclides suspicionem adulterii) Quod autem me Agamemnonem emulari putas, falleris, ²⁴ namque ille cum universâ Graciâ vix decem annis unam cepit urbem, ego contra ea ²⁵ ex unâ urbe nostrâ, dieque uno, totâ Graciâ, Lacedæmoniis fugatis, liberavi.

- C A P. VI.** Idem quum in conventum venisset Arcadum, petens, ut societatem cum Thebanis & Argivis facerent, ²⁶ contrâque Callistratus Atheniensium legatus, qui eloquentiâ omnes eo præstabat tempore, postularet, ut potius amicitiam sequerentur Atticorum, & in oratione suâ ²⁷ multa invecus esset in Thebanos & Argivos, in eisque hoc posuisset, *Animadvertere debere Arcadas, ²⁸ quales utraque civitas cives procreâset, ex quibus de cæteris possent judicare. Argivos enim fuisse ²⁹ Orestem & Alcæonem, matricidas : ³⁰ Thebis Oedipum natum ; qui quum patrem suum interfecisset, ex matre liberos procreâset.* Hic in respondendo Epaminondas, (k) quum de cæteris perorâset, postquàm ad illa duo opprobria pervenit, *admirari se dixit stultitiâ rhetoris Attici, qui non animadverteret, innocentes illos natos, domi scelere admissio quum patriâ essent pulsi, receptos esse ab Atheniensibus. (l) Sed maximè* ²⁰ *ejus eloquentia eluxit Spartæ legati ante pugnam Leuctricam ;*

INTERPRETATIO.

(i) Meneclides namque suspicionem adulterii notabatur. (k) Cùm ad cætera capita respondisset. (l) At præsertim Lacedæmoni legatus suam facundiam exhibuit.

NOTÆ.

²⁴ Namque ille cum universâ Graciâ.] Id notum est tum ex Homero, cum ex aliis omnibus antiquis scriptoribus, Agamemnonem cum omnibus Graciæ viribus & Principibus per Decennium ad Trojam pugnassee; quod Calchas vates fore prædixerat ex passum numero quos serpens diglutiverat, ut Homerus refert Iliad. 2. Quos versus Latinè vertit Cic. lib. 11. de Divinatione.

²⁵ Ex unâ urbe nostrâ, dieque uno.] De pugna Leuctricâ hic loquitur, in quâ intra unum diem soli Thebani, duce Epaminondâ, omnes Lacedæmoniorum vires frugerunt.

²⁶ Contrâque Callistratus.] Cujus orationem refert Xenoph. lib. 6. c. 4. de reb. Graciæ, quam habuit apud Lacedæmonios. Fuit item Callistratus nomen statuarii. Plin. l. 24. c. 8.

²⁷ Multa invecus esset in Thebanos.]

Eodem utitur loquendi modo, infra, ut; nonnulla inveherentur in Timoleonem: quod alibi rariùs invenies.

²⁸ Quales utraque civitas cives procreâset.] Hæc referuntur ad Orestem, & Clytemnestram ejus matrem; ad Oedipum, Laium, & Jocastam.

²⁹ Orestem, & Alcæonem.] Orestes Agamemnonis & Clytemnestræ filius, qui cruentam patris mortem ulturus, matrem interfecit; propter quod parricidium furis agitatus est, quibus non antè purgari potuit, quam ad Aram Dianæ Tauricæ perpetratum scelus expiaverit. Alcæon vero Amphiaræ & Eriphyles filius, qui pariter matrem interfecit, quod illa monill aureo corrupta, Amphiaræum maritum suum, qui in bello Thebano hiatu terræ absorptus est, prodidisset Polynici.

³⁰ Thebis Oedipum natum, &c.] Pater ejus Laius, quem nescius occidit,

quò

quod quum omnium sociorum convenissent legati, coram frequentissimo legationum conventu sic Lacedæmoniorum tyrannidem coarguit, ut non minùs illà oratione opes eorum concuſſerit, ³¹ quàm Leuctricà pugnâ. Tum enim perfecit, quod post apparuit, ut auxilio sociorum Lacedæmonii privarentur.

CAP. VII. Fuisse patientem, suorumque injurias ferentem civium, ³² quodd se patriæ irasci nefas esse duceret, hæc sunt testimonia. Quum enim propter invidiam cives præficere exercitui noluisſent, duxque eſſet delectus belli imperitus, (m) cujus errore eò eſſet deducta illa multitudo militum, ut omnes de salute pertimescerent, quodd locorum angustiiis clauſi, ab hostibus obſidebantur: desiderari cœpta eſt Epaminondæ diligentia; erat enim ibi privatus numero militum. A quo. quum peterent opem, nullam adhibuit memoriam contumeliæ; & exercitum obſidione liberatum, domum reduxit incolumem. Neque verò hoc ſemel fecit, ¹⁵ ſed sæpiùs. Maxiimè autem fuit illuſtre, quum in Peloponneſum exercitum duxiſſet adverſus Lacedæmonios, haberetque collegas duos, ³³ quorum alter erat Pelopidas, vir fortis ac itrenuus. Hæc cum criminibus adverſariorum, omnes in invidiam veniſſent, ³⁴ ob eamque rem imperium his eſſet abrogatum, atque in eorum locum alii prætores ſucceſſiſſent: Epaminondas plebiſcito non pa-

INTERPRETATIO.

(m) Cujus imperitiâ in eas angustias adductum eſſet numeroſum illud agmen.

NOTÆ.

mator vero Jocaſta Creontis Thebanorum Regis filia, quam ſoluto Sphyn-gis ænigmate uxorem pariter neſcius duxit, ex quâ Etheoclem, & Polyni-cem ſuſcepit, qui de Regno diſceptantes mutuis ſe vulneribus confoderunt. Hæc ſunt ipſiuſmet verba apud Senecam,

— occidi patrem
Sed matrem amavi, proh! loqui hy-menæum pudet.

³¹ Quam Leuctricà pugnâ.] De illâ Diodorus lib. 15. Xenoph. 6. de reb. gr. Plutarchus in Pelopidâ. Pauſanias in Bœoticis; in eâ autem Cleombrotus Lacedæmoniorum Rex cecidit, multaue prodigia & oſtenta cladem illam anteceſſerunt, Cicero. Xenoph. Diodorus. Porro Leuctra vicus eſt Bœ-

otiz juxta Theſpias urbem liberam, Heliconi proximam.

³² Quodd patriæ irasci nefas duceret.] Vide apud Val. Max. lib. 3. c. 7. patientiæ ejus exemplum, cujus hæc ſunt verba: Siquidem Epaminondas cum ei cives irati ſternendarum in oppido viarum contumeliæ cauſâ curam mandarent (erat enim illud miniſterium apud eos ſordidum) ſine ullâ cunctatione id recepit.

³³ Quorum alter erat Pelopidas.] Vide Plutarchum in Pelopidâ, & ipſum Nepotem poſtea.

³⁴ Ob eamque rem imperium his eſſet abrogatum.] Non abrogatum, ſed elapſum tempus imperii lege præſinitum ſcribit Plutarchus in Pelopidâ. Ambo enim, inquit, (de Epaminondâ & Pelopidâ loquitur) cum rediſſent, capitis accerſiti ſunt, quoniam non de-

ruit; idemque ut facerent, persuasit collegis, & bellum quod suscepérat, gessit. Namque animadvertébat, ubi id fecisset, totum exercitum propter prætorum imprudentiam inscitiámque belli perituum. ³⁵ Lex erat Thebis, quæ morte mulctabat, si quis imperium diutiùs retinuisset, quàm lege præfinitum foret. Hanc Epaminondas quum Reipublicæ conservandæ causâ latam videret, ad perniciem civitatis conferre noluit; & quatuor mensibus diutiùs, quàm populus jussérat, gessit imperium.

C A P. VIII. Postquàm domum reditum est, ³⁶ collegæ ejus
 10 hoc crimine accusabantur. Quibus ille permisit (n) omnem ut
 causam in se transferrent, suâque operâ factum contenderent, ut
 legi non obedirent. Quâ defensione illis periculo liberatis, nemo
 Epaminondam responsurum putabat, quòd quid diceret, non ha-
 beret. At ille in judicium venit; nihil eorum negavit quæ ad-
 15 versarii crimini dabant, omniaque quæ collegæ dixerant, confes-
 sus est: neque recusavit quòd minùs legis pœnam subiret: sed u-
 num ab iis petivit, ³⁷ ut in periculo suo conscriberent, EPAMI-
 NONDAS A THEBANIS MORTE MULCTA-
 20 TUS EST, QUOD EOS COEGIT APUD LEU-
 CTRA SUPERARE LACEDÆMONIOS, QUOS
 ANTE SE IMPERATOREM NEMO BOEOTI-
 ORUM ³⁸ AUSUS FUIT ASPICERE IN ACIE:
 QUODQUE UNO PRÆLIO NON SOLUM
 THEBAS AB INTERITU RETRAXIT, SED
 25 ETIAM UNIVERSAM GRÆCIAM IN LI-
 BERTATEM VINDICAVIT: EOQUE RES

I N T E R P R E T A T I O.

(a) *Ut omnem in se culpam rejicerent.*

N O T Æ.

posito magistratu primo futuro mense quo lex jubebat, quatuor item totos menses, præter legem eo functi essent; quibus & in Messeniâ, Arcadiâ, & Laconicâ commorati sunt.

³⁵ *Lex erat Thebis.*] Hujus legis meminit Alexander ab Alexandro lib. 4. c. 6. genialium dierum.

³⁶ *Collegæ ejus.*] Reliquos duces huic legi paruisse testatur Plutarchus in Pelopidâ, præter Epaminondam, ipsumque Pelopidam.

³⁷ *Ut in periculo suo conscriberent.*] Hic locus varie legitur: Lambinus conjicit legendum esse, *in Cippo suo*; Memnius, *in scapulo*; Magius, *brevi-*

culo, Longolius, *perystilio*; Aldus, *sepulchro*; alii, alio modo. Plutarchus, & Ælianus *σῆλιν* vocant, quod idem est ac Cippus, vel, Titulus sepulchri; adeò ut hic sit sensus. *Ut in periculo suo conscribant.* Id est, ut in sepulchri Titulo enarrant.

³⁸ *Ausus fuit aspicere in acie.*] Hoc est, oculis rectis, & irretortis; quasi ante Epaminondam solo aspectu Lacedæmonii Bœotios debellarent: quod & de Romanis testatur Cæsar lib. 1. de bello Gallico, his verbis; *sepenumero cum iis congressos, ne vultum quidem, atque aciem oculorum ferre potuisse*. Flor. lib. 11. c. 18. *Mancinum assiduus*

UTRO-

UTRORUMQUE PERDUXIT, UT THEBANI SPARTAM OPPUGNARENT, LACEDÆMONII SATIS HABERENT SI SALVI ESSE POSSENT: NEQUE PRIUS BELLARE DESTITIT, ³⁹ QUAM, MESSENA CONSTITUTA, URBEM EORUM OBSIDIONE CLAUSIT. Hæc quum dixisset, risus omnium cum hilaritate coortus est, neque quisquam iudex ausus est ferre suffragium. Sic à iudicio capitis maximâ discessit gloriâ.

CAP. IX. Hic extremo tempore imperator ⁴⁰ apud Mantineam, quum acie instructâ audaciùs instaret hostibus, cognitus à Lacedæmoniis, quodd in ejus unius pernicie patriæ sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt: neque priùs abscesserunt, quàm magnâ cæde factâ multisque occisis, fortissimè ipsum Epaminondam pugnantem, ⁴¹ sparo eminùs percussum, concidere viderunt. Hujus casu aliquantùm retardati sunt Bæotii; neque tamen priùs pugnâ excesserunt, quàm repugnantes profligârunt. At Epaminondas, quum animadverteret mortiferum se vulnus accepisse, simulque si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset, animam statim amissurum: ⁴² usque eò retinuit, quoad renunciatum est vicisse Bæotios. Id postquàm audivit, *Satis, inquit vixi, invictus enim morior.* Tum ferro extracto, confestim exanimatus est.

CAP. X. ⁴³ Hic uxorem nunquam duxit: in quo quum reprehenderetur à Pelopidâ, qui filium habebat infamem: malèque cum in eo patriæ consulere diceret, quodd liberos non relinqueret: *Vide, inquit, ne tu pejor consulas, qui talem ex te natum relicturus sis. Neque verò stirps mihi potest deesse, namque ex me natam relinquo pugnam Leuëtricam, quæ non modò mihi superstes, sed etiam immortalis sit, necesse est.* Quo tempore, duce Pelopidâ, exules Thebas occupaverunt, & præsidium Lacedæmoniorum ⁴⁴ ex arce expulerunt; Epaminondas, quamdiu facta est cædes civium, domi se retinuit, quodd neque malos defendere volebat, neque im-

NOTÆ.

cedibus ita subegerunt, ut ne oculos quidem, aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.

³⁹ *Quam Messena constituta.*] Messena civitas Peloponnesi ad mare propè Panisum amnem, unde finus Messeniæ.

⁴⁰ *Apud Mantineam.*] Urbem Arcadiæ, de quâ lege Diodor. 15. & Xenoph. 7. de rebus gr.

⁴¹ *Sparo eminùs percussum.*] Spa-

rus, inquit Servius, telum est rusticum, in modum pedis recurvum, quo frequenter Græci utebantur.

⁴² *Usque eò retinuit quoad renunciatum est vicisse Bæotios.*] Vide Just. lib. 6. c. 8.

⁴³ *Hic uxorem nunquam duxit.*] De hoc supra diximus.

⁴⁴ *Ex arce expulerunt.*] Scilicet, Cadmæâ Thebarum arce.

pugnare, ne manus suorum sanguine cruentaret. Namque *omnem civilem victoriam funestam* putabat. Idemque postquam apud Cadmæam pugnari cum Lacedæmoniis cœpit, in primis stetit. Hujus de virtutibus vitæque satis erit dictum, si hoc unum adjunxero, quod nemo eat inficias: Thebas & ante Epaminondam natum, & post ejusdem interitum, perpetuò alieno paruisse imperio: contra ea quamdiu ille præfuerit reipublicæ, caput fuisse totius Græciæ, ex quo intelligi potest, (o) ⁴⁶ unum hominem pluris quam civitatem fuisse.

INTERPRETATIO.

(o) *Plus unum hominem, quam urbem valuisse.*

NOTÆ.

⁴⁵ *Et post ejus interitum.*] Hac de re lege Xenophon lib. ultimo de reb. gr.

⁴⁶ *Unum hominem pluris quam civitatem fuisse.*] Consule Polybium l. 6. de Thebanorum Rep. loquentem.

XVI.

PELOPIDAS
THEBANUS.

CAP. I.

¹⁰ **M**Agis historiis quam vulgo notus. Cujus de virtutibus dubito quemadmodum exponam: quod vereor, (a) si res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, sed historiam videar scribere, si tantummodò summas attingero, ne rudibus literarum Græcarum minùs lucidè appareat, quantus fuerit ille vir. Itaque ¹⁵ utrique rei occurram, quantum potero: & medebor cum satietati,

INTERPRETATIO.

(a) *Se facta extendere aggrediar.*

NOTÆ.

¹ *Magis historiis quam vulgo notus.*] Aliqui legunt, *historicis*; sed Pelopidæ nomen minùs in ore populi lorum versari, quam in scriptorum monumentis.

tum ignorantiae lectorum. ² Phœbidas Lacedæmonius quum exercitum ³ Olynthum duceret, iterque per Thebas faceret, ⁴ arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur, occupavit, ⁵ impulsu perpaucorum Thebanorum, qui ⁶ adversariæ factioni quò facilius resisterent, Laconum rebus studebant. Idque suo privato, ⁷ non publico, fecit consilio, quo facto, cum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, ⁸ pecuniâque multârunt: neque eò magis arcem Thebanis reddiderunt, ⁹ quod susceptis inimicitiis, satius ducebant eos obsideri, quàm liberari. Nam post Peloponnesium bellum, Athenasque devictas, cum Thebanis sibi rem esse existimabant, & ¹⁰ eos esse solos, qui adversus resistere auderent. Hac mente ¹⁰ amicis suis summas potestates dederant, ¹¹ alterius factionis principes partim interfecerant, alios in exilium ejecerant: in quibus Pelopidas hic, de quo scribere exorsi sumus, pulsus, patriâ carebat.

C A P. II. Hi omnes ferè Athenas se contulerant, non quò sequerentur otium, (b) sed ut quemque ex proximo locum fors obtulisset, eo patriam recuperare niterentur. Itaque quum tempus est visum rei gerendæ, communiter cum his, qui Thebis idem sentiebant, ¹² diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatém- 20

I N T E R P R E T A T I O.

(b) Verum ut quancumque statim occasionem fortuna dedisset, eâ domos suas recuperaturi uterentur.

N O T Æ.

² Phœbidas Lacedæmonius.] De quo vide Diodorum lib. 15. & Xenoph. lib. 5. de reb. gr.

³ Olynthum duceret.] Urbs est inter Athon montem, & Pallenam urbem, ut tradit Suidas; hanc Thraciæ urbem maximam vocant Xenophon, & Libanius.

⁴ Arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur.] Ideò Cadmæa; quia Cadmus Agenoris regis Phœnicum filius ædificaverat.

⁵ Impulsu perpaucorum.] Hos fuisse Archiam, Leontidem, & Philippum testatur Plutarchus, quos vocat ἀνδρες: ὀλιγαρχοί, & ἀλίστοι, & μίτριον οὐδὲν ὀρῶντας.

⁶ Adversariæ factioni.] In quâ erant Ismenias, Pelopidas, Phœrenicus, Androclides, & Epaminondas, quamquam hic propter philosophiam & paupertatem minus timebatur.

⁷ Non publico fecit consilio.] Diodorus tamen lib. xv. author est Ephoros

clam mandasse ut Cadmæam occuparent.

⁸ Pecuniâ multârunt.] Decem myriadibus drachmarum, ut refert Plutarchus.

⁹ Quod susceptis inimicitiis, satius ducebant eos obsideri, quàm liberari.] Hoc est, quòd quum jam propter istud facinus inter se commotæ essent inimicitiae, satius ducebant Thebanos obsideri, quàm liberari.

¹⁰ Amicis suis.] Id est, viris suæ potentiae fautoribus, de quibus mox.

¹¹ Alterius factionis Principes.] Nimirum Ismeniam, Androclidem, Pelopidam, ut supra, ex quibus Ismeniam capitis accusatum damnârunt, Androclidem dolo interficiendum curavit Leontidas. Sic Plutarchus, & Xenoph. lib. 5. de reb. gr. c. 8.

¹² Diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatémque liberandam, eam, quò maximi Magistratus simul consueverant epulari.] Locus iste mi-

que liberandam, eum, quo maximi magistratus simul consueverant epulari: *Magne saepe res non ita magnis copiis sunt gestæ: sed profecto nunquam ab tam tenui initio tantæ opes sunt profligatæ.* ¹³ Nam duodecim adolescentuli coierunt ex his, qui exilio erant multati, ⁵ quum omninò non essent amplius centum, qui tantò se offerrent periculo, quâ paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia. Hi enim non magis adversariorum factioni, quàm Spartanis eo tempore bellum intulerunt, qui principes erant totius Græciæ: ¹⁴ quorum imperiosa majestas, neque ita multò pòst Leuctricâ pugná ¹⁰ ab hoc initio percussâ, cecidit. Illi igitur duodecim, quorum erat dux Pelopidas, (c) quum Athenis interdiu exissent, ut vesperscente cælo Thebas possent pervenire; cum canibus venaticis exierunt, retia ferentes, vestitu agresti, quo minore suspitione facerent iter. Qui quum tempore ipso, quo studuerant, pervenis- ¹⁵ sent, ¹⁵ domum Charonis devenerunt, à quò & tempus & dies erat datus.

C A P. III. Hoc loco libet interponere, etsi sejunctum à re propositâ est; ¹⁶ *Nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse.* Nam magistratum Thebanorum statim ad aures pervenit, exules in ²⁰ urbem devenisse. Id ¹⁷ illi, vino epulisque dediti, usque eò despexerunt, ut ne quærere quidem de tantâ re laborârunt. Acces-

I N T E R P R E T A T I O.

(c) *Quum de die Athenis profecti essent, ut recurrente nocte Thebas ingredi valerent.*

N O T Æ.

nus implicatus mihi videretur, si hoc ordine legeretur. *Ad inimicos opprimendos, civitatemque liberandam diem eum deligerunt quo maximi Magistratus simul epulari consueverant.* Rem hanc fusè narrat Xenoph. lib. 5. de reb. gr. c. 14. aitque eum diem fuisse quo Veneris celebrabatur festum, quòque Magistratus suum Imperium deponere solebant. Vide ibidem reliquam hujus rei narrationem. Plutarchus idem refert, sed aliis circumstantiis.

¹³ *Nam 12. adolescentuli.*] De eorum numero cum Nepote consentit Plutarchus; at sex tantum Exules fuisse cum Melone uno ex Thebanis exulibus, qui septimus erat, refert Xenoph. lib. 5. c. 14. de rebus gr.

¹⁴ *Quorum imperiosa majestas.*] Hec dicuntur ad ostentationem eximii Spartanorum Imperii super om-

nem Græciam; scribit enim Plutarchus in Pelopidâ, ante Leuctricam pugnam tantas Lacedæmoniorum vires fuisse, & tam firmis vinculis eorum imperium fuisse adstrictum, ut vulgò omnes existimarent, solvere illud, aut frangere neminem unquam valiturum.

¹⁵ *Domum Charonis.*] In quibusdam editionibus legitur, *Coronis*; sed nihil immuto, quia sic legitur apud Xenoph. l. 5. c. 14. jam sæpè citato; quem pariter unum ex Conjuratis, sed minimè a tyrannis suspectum ait; *Charon τῶν ἐνοχλῶν παρὰ Χάρωνι πρὶν.*

¹⁶ *Nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse.*] Cui simillimum est istud Velleii Paterc. lib. 11. cap. 118. *Neminem celerius opprimi, quam qui nihil timet, & frequentissimum initium esse calamitatis, securitatem.*

¹⁷ *Illi vino epulisque dediti.*] Simile

fit

fit etiam, quod magis aperiret eorum dementiam; allata est enim epistola Athenis ¹⁸ ab Archiâ Hierophante Archiæ, qui tùm maximum magistratum Thebis obtinebat, in quâ omnia de profectione exulum perscripta erant. Quæ quum jam accubanti in convivio esset data: sicut erat signata, in pulvinum subjiciens, ¹⁹ In crastinum, 5 inquit, differo res severas. At illi omnes, quum jam nox processisset, vinolenti, ab exulibus, ²⁰ duce Pelopidâ, sunt interfecti. Quibus rebus confectis, vulgo ad arma libertatémq; vocato, non solum qui in urbe erant; sed etiam undique ex agris concurrerunt: ²¹ præsidium Lacedæmoniorum ex arce pepulerunt: patriam obsidione liberaverunt: autores Cadmææ occupandæ partim occiderunt, partim in exilium ejecerunt.

C A P. IV. Hoc tam turbido tempore (sicut suprâ diximus) Epaminondas, quoad cum civibus dimicatum est, domi quietus fuit. Itaque hæc liberandarum Thebarum propria laus est Pelopidæ: cæteræ ferè omnes communes cum Epaminondâ. Namque in Leuctricâ pugnâ, imperatore Epaminondâ, ²² hic fuit dux delectæ manûs, quæ prima phalangem prostravit Laconum. Omnibus præterea periculis adfuit: sicut Spartam quum oppugnavit, alterum tenuit cornu: (d) quôq; Messena celerius restitueretur, ²³ 20 legatus in Persas est profectus. Denique ²⁴ hæc fuit altera perso-

I N T E R P R E T A T I O.

(d) Et ut promptius Messena instauraretur.

N O T Æ.

exemplum refert Livius lib. 22. de Syracusis captis inter vini epularumque copiam. Sunt & præterea innumera ejusdem rei exempla.

¹⁸ Ab Archiâ Hierophante Archiæ.] Variè hic locus legitur, quibus tamen Lectionibus prætermisissis, referam illud solum quod mihi arridet magis. Certum est enim Plutarchum scripisse, παρὰ Ἀρχιᾶ τοῦ ἱεροφάντου, ἀπὸς Ἀρχιᾶν. Ergo ille Atheniensis qui scripsit, nomen habuit Archias, qui Hierophantes, id est, Ædituus, seu sacrorum custodiæ præfectus erat; & ille cui scribebatur Archias etiam nuncupabatur; & summam Thebis potestatem tenebat. Vid. Xenoph. loco citato.

¹⁹ In crastinum, inquit, differo res severas.] Schottus mavult serias; quod ferè eodem recidit.

²⁰ Duce Pelopidâ, sunt interfecti.] Vide Xenophontem loco citato, qui hanc historiam fusè describit, sed alias

adhibet circumstantias. Eamdem etiam refert Plutarchus.

²¹ Præsidium Lacedæmoniorum ex Arce pepulerunt.] Cadmæâ, quam quum occupassent, ut suprâ dictum est, Lacedæmonii, Duce Phœbidâ, semper retinuerant valido præsidio.

²² Hic fuit Dux delectæ manûs.] Scilicet, Cohortis trecentorum militum sibi mutuo amore amicitie conjunctorum, qui unâ vincere, aut una perire semper parati erant; hæc etiam sacra cohors dicebatur, cujus Author Gorgias fuit. Polyænus l. 11.

²³ Legatus in Persas est profectus.] Ne scilicet legati à Lacedæmoniiis prius missi de societate cum Persis ineundâ, impedirent ne Messena diruta atque eversa instauraretur, atque incolis frequentaretur.

²⁴ Hæc fuit altera persona Thebis.] Hæc translatio à scenâ sumpta est.

na Thebis, sed tamen secunda, (e) ita ut proxima esset Epaminondæ.

C A P. V. Conflictatus autem est cum adversâ fortunâ. Nam & initio (sicut ostendimus) exul patriâ caruit : &, quum Thessaliâ in potestatem Thebanorum cuperet redigere, ²⁵ *legationisque jure satis tectum se arbitraretur*, ²⁶ *quod apud omnes gentes sanctum esse consueisset* : à Tyranno ²⁷ Alexandro Pheræo, simul cum Ismenia comprehensus, in vincula coniectus est. Hunc Epaminondas recuperavit, ²⁸ bello persequens Alexandrum. Post id factum ¹⁰ nunquam is animo placari potuit in eum, à quo erat violatus. Itaque persuasit Thebanis, ut subsidio Thessaliæ profiscerentur, tyrannolque ejus expellerent. Cujus belli quum ei summa esset data, eoque cum exercitu profectus esset, ²⁷ non dubitavit, simul ac conspexit hostem, configere. In quo prælio Alexandrum ut ¹⁵ animadvertit, incensus irâ, equum in eum concitavit, procûlque digressus à suis, coniectu telorum confossus cecidit. (f) Atque hoc secundâ victoriâ accidit : nam jam inclinatæ erant tyrannorum copiæ. Quo facto omnes Thessaliæ civitates interfectum Pelopidam ³⁰ coronis aureis & statuis æneis, liberósque ejus multo ³⁰ agro donaverunt.

INTERPRETATIO.

(e) Aded ut secundum ab Epaminondâ locum teneret. (f) Idque inclinante in Thessalos belli fortunâ evenit.

NOTÆ.

²⁵ *Legationisque jure satis tectum se arbitraretur.*] Nihil de hac legatione Plutarchus. Diodorus vero lib. 15. scribit Pelopidam & Ismeniam cum Alexandro Pherarum tyranno occurrissent, temerè & sine ullâ ratione ab eo comprehensos esse, & in carcerem coniectos.

²⁶ *Quod apud omnes Gentes sanctum esse consueisset.*] Quanta ubique gentium legatorum nomini habeatur veneratio, satis notum est : Unde Statius l. 11.

Sanctum populis per sacula nomen legatum.

Et Cic. Verr. 3. *Legatorum jus divino,*

humanoque vallatum præsidio.

²⁷ *Alexandro Pheræo.*] Pheræ oppidum Thessaliæ ; unde Pheræus.

²⁸ *Bello persequens Tyrannum.*] Hunc exitum bellum illud habuit, ut tyrannus impetratis triginta dierum induciis Pelopidam liberaret. Plutarchus in Pelopidâ.

²⁹ *Non dubitavit, simul ac conspexit hostem, configere.*] Licet Alexander haberet militum amplius viginti millia Diodorus.

³⁰ *Coronis aureis.*] Quæ etiam mortuis imponi solebant, ut scribit Cic. in oratione pro Flacco : Sic honoris ergo auream Coronam Castricio mortuo imponendam Pergamēnos decrevisse.

XVII.

A G E S I L A U S
L A C E D Æ M O N I U S .

C A P . I .

Cum à cæteris scriptoribus, tum eximè ¹ à Xenophonte Socratico collaudatus est, ² eo enim usus est familiarissimè. Hic primùm de regno cum ³ Leorychide, fratris filio, habuit contentionem. Mos est enim à majoribus Lacedæmoniis traditus, ut duos haberent semper reges, nomine magis quàm imperio, ex duabus familiis ⁴ Proclis & Eurysthenis, qui principes ex progenie Herculis, Spartæ reges fuerunt. (a) Harum ex alterâ, in alterius familiæ locum ⁵ fieri non licebat. Itaque uterque suum retinebat ordinem. Primùm ratio habebatur, qui maximus natu esset ex liberis ejus, qui regnans decessisset. Sin is virilem sexum non reliquisset, tum deligebatur, qui proximus esset propinquitate. Mortuus erat Agis rex, frater Agefilai; ⁶ filium reliquerat Leorychidem, quem ille vivens non agnorat; eundem, moriens, suum esse dixerat. Is de honore regni cum Agefilao suo patruo contendit:

I N T E R P R E T A T I O .

(a) *Fas non erat quemquam ex alterâ familiâ, alterius familiæ vices occupare.*

N O T Æ .

¹ *A Xenophonte Socratico.*] Socratis audire: unâ enim cum Platone Socratem audivit, cujus meminit Gellius lib. 14. c. 3. & Cicero lib. 5. epist. 12. ad Luceium: & lib. 2. de Oratore; fuerunt & alii ejusdem nominis viri egregii, de quibus vide Suidam.

² *Eo enim usus est familiarissime.*] Dubium est uter altero familiariter usus sit, mihi verò id potius ad Agefilam, quam ad Xenoph. referri videtur.

³ *Cum Leorychide.*] Idem ipsi nomen affingitur à Xenophonte in A-

gefilao.

⁴ *Proclis, & Eurysthenis.*] Hi ambo erant ex Heraclidarum familiâ, quorum Successionis Catalogum ab Hercule enumerat Pausanias. De his etiam quædam à Cicer. lib. 11. de divinatione scribuntur.

⁵ *Fieri non licebat.*] Qui enim ex Proclidarum familiâ erat, non poterat Rex fieri in locum ejus, qui ex Eurysthenidarum familiâ esset; & vice versa.

⁶ *Filium reliquerat Leorychidem.*] De quo mox diximus.

neque

neque id, quod petivit, consequutus est. Nam ⁷ Lyfandro fuffragante, homine, ut ostendimus fuprà, factiofo, & his temporibus potente Agefilaus antelatus est.

- C A P. II. Hic, fimul atque imperii potitus est, perfuafit Lacedæmoniis, ut exercitum emitterent in Afiam, bellumque regi facerent, docens, fatius effe in Afia, quàm in Europâ dimicare. Namque fama exierat, Artaxerxem comparare classem, pedestrefque exercitus, quos in Græciam mitteret. Datâ potestate, tantâ celeritate ufus est, ut priùs in Afiam cum copiis pervenerit, quàm ¹⁰ regii fatrapæ eum fcirent profectum. Quo factum est, ut omnes imparatos imprudentelque offenderet. ⁸ Id ut cognovit Tiffaphernes, qui summum imperium tum inter præfectos habebat regios; ⁹ inducias à Lacone petivit, fimulans se dare operam, (b) ut Lacedæmoniis cum rege conveniret: re autem verâ ad copias ¹⁵ comparandas, easque impetravit trimestre. Juravit autem uterque, se sine dolo inducias conservaturum. In quâ pactione, summâ fide mansit Agefilaus. Contra ea, Tiffaphernes nihil aliud quàm bellum comparavit. Id etfi sentiebat Laco, tamen iustandum servabat, multumque in eo consequi se dicebat, *Quod* ²⁰ *Tiffaphernes perjurio suo & homines suis rebus abalienaret, & deos sibi iratos redderet.* (c) *Se autem servatâ religione confirmare exercitum, quum animadverteret* (d) *deorum numen fasere secum, hominesque sibi conciliari amiciores, quod iis studere consueffent, quos conservare fidem viderent.*
- ²⁵ C A P. III. Postquàm induciarum præterit dies, barbarus non dubitans, quod ipsius erant ¹⁰ plurima domicilia in Cariâ, & ea regio his temporibus multo putabatur locupletiffima, eò potiffimum hostes impetum facturos, omnes suas copias eò contraxerat. At Agefilaus in Phrygiam se convertit, eamque priùs ³⁰ depopulatus est, quàm Tiffaphernes usquam se moveret. Mag-

I N T E R P R E T A T I O.

(b) *Ut Lacedæmonios cum Rege conciliaret.* (c) *Se verò non violato sacramento suos milites corroborare.* (d) *Deos sibi esse adjutores.*

N O T Æ.

⁷ *Lyfandro fuffragante.*] Lyfander ille de quo jam fuprà, Agefilaum puerum amaverat, teste Plutarcho in Lyfandro & Agefilao.

⁸ *Id ut cognovit Tiffaphernes.*] Ille Cyrum minorem apud Artaxerxem fratrem criminando, caufa fuit ejus belli quod postea inter fratres exarlit: occifus est tandem ejusdem Artaxerxis iuffu, quod adverfus Agefilaum rem

proditoriè gerere videretur. Vide Xenoph. de rebus Græciæ lib. 3. c. 11.

⁹ *Inducias à Lacone petivit.*] Id est, ab Agefilao; de iisdem induciis proditoriè à Tiffapherne factis loquitur Xenoph. lib. 3. c. 8.

¹⁰ *Plurima domicilia in Cariâ.*] Diodorus refert lib. 14. in ejusmodi domiciliis seu caftellis hortos fuiffe amoeniffimos, omnibusque rebus ad vo-

nâ prædâ militibus locupletatis, ¹¹ Ephesum hyematum exercitum reduxit, atque ibi officinis armorum institutis, magnâ industriâ bellum apparavit: & quò studiosius armarentur, insigniûsque ornarentur, ¹² præmia proposuit, quibus donarentur, quorum e-gregia in eâ re fuisset industria. Fecit idem in exercitationum ⁵ generibus, ut qui cæteris præstitissent; eos magnis afficeret mune-ribus. His igitur rebus effecit, ¹³ ut & ornatissimum & exerci-tatissimum haberet exercitum. Huic quum tempus esset visum co-pias extrahere ex hybernaculis, vidit, si, quò esset iter facturus, palàm pronuntiâset, hostes non credituros, aliâsque regiones oc- ¹⁰ cupaturos, nec dubitatu-ros aliud esse facturum ac pronuntiâset. Itaque quum ille Sardeis se iturum dixisset, Tissaphernes eandem Cariam defendendam putavit. In quo quum eum opinio fefellisset, victumque se vidisset consilio, ¹⁴ serò suis præsidio profectus est. Nam quum illò venisset, jam Agesilaus multis locis expug- ¹⁵ natis, magnâ erat prædâ potitus. Laco autem quum videret hos-tes equitatu superare, (e) nunquam in campo sui fecit potestatem, & his locis manum conferuit, quibus plus pedestres copiae vale- rent. Pepulit ergo, quotiescunque congressus est, multò majores adversariorum copias: & sic in Asiâ versatus est, ut omnium opi- ²⁰ nione victor duceretur.

C A P. IV. Hic quum animo meditaretur proficisci in Persas, & ipsum regem adoriri: nuncius ei domo venit ephorûm jussu, bel-lum Athenienses & Bœotios indixisse Lacedæmoniis; quare venire non dubitaret. In hoc non minùs ejus pietas suspicienda est, ²⁵ quàm virtus bellica, qui quum victori præfesset exercitui maximam-

INTERPRETATIO.

(e) Nusquam in patenti loco suas copias explicuit.

NOTÆ.

luptatem & delicias comparatis instru-ctos.

¹¹ Ephesum hyematum exercitum re-duxit.] Quia exta sacrificanti parum læta fuerant, & victimæ sine fibris etiam extiterant, ideo longius non pro-gressus est. Sic refert Diodorus lib. 14. Adde quod id etiam factum est, quia ipsi equitatus deficiebat, cujus defectu barbaris impar esse videbatur. Xe-noph. lib. 3. de reb. gr.

¹² Præmia proposuit.] De hac re Xenoph. ibidem.

¹³ Ut & ornatissimum, & exerci-tatissimum haberet exercitum.] Id est, exercitum omnibus instrumentis belli-cis optime instructum, & milites in

omni exercitationum genere apprime versatos.

¹⁴ Serò suis præsidio profectus est.] 4. Scilicet die postquam in Lydian ingressus erat, & jam populatus erat Agesilaus. Sic refert Xenoph. lib. 3. c. 11.

¹⁵ In Comitio.] Id est, in loco ubi Comitia habebantur. Quo etiam vo-cabulo in eodem sensu utitur Cic. in Oratione pro Sextio, & in Verrem. Agesilao autem missam fuisse Scyralen, quâ semper in revocandis suis ducibus utebantur Lacedemonii, testis est Xe-noph. lib. 4. c. 4. Porro de Scyralâ, vide supra in Pausaniâ.

que haberet fiduciam regni Persarum potiundi: (f) tantâ modestiâ dicto audiens fuit iudis absentium magistratuum, ut si privatus
 15 in comitio esset Spartæ. 16 Cujus exemplum utinam imperatores nostri sequi voluissent. Sed illuc redeamus. Agefilaus opulentissimo regno præposuit bonam existimationem, multoque gloriosius duxit, si institutis patriæ paruisset, quàm si bello superâisset Asiam. Hac igitur mente Hellespontum copias trajecit, tantaque usus est celeritate, (g) 17 ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic transierit triginta diebus. Quum jam haud longè abesset à Peloponneso, obistere ei conati sunt Athenienses & Bœotii, 18 cæterique eorum socii, 19 apud Coroneam: quos omnes gravi prælio vicit. Hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod quum plerique ex fugâ se 20 in templum Minervæ coniecissent, quærereturque ab eo, quid his fieri vellet; etsi aliquot vulnera acceperat
 15 eo prælio, & iratus videbatur omnibus, qui adversus arma tulerant, tamen antetulit iræ religionem, & eos vetuit violari. Neque hoc solum in Græciâ fecit, ut templa deorum sancta haberet, sed etiam apud barbaros summâ religione omnia simulacra arâsque conservavit. Itaque prædicabat, *mirari se, non sacrilegorum*
 20 *numero haberi qui supplicibus eorum nocuissent, aut non gravioribus pœnis affici, qui religionem minuerent, quàm qui sana spoliarent.*

C A P. V. Pôst hoc prælium collatum est omne bellum circa
 25 Corinthum, ideoque Corinthium est appellatum. Hic quum unâ pugnâ decem millia hostium Agefilao duce cecidissent, eoque facto opes adversariorum debilitatæ viderentur: tantum abfuit ab insolentiâ gloriæ, ut commiseratus sit fortunam Græciæ, quod tam multi à se victi, 21 vitio adversariorum concidissent. (h) Namque illâ multitudine, si sana mens esset Græciæ, supplicium Persas

I N T E R P R E T A T I O.

(f) *Tam modestè absentium Magistratuum mandatis obtemperavit.* (g) *Ut quàm viam anni spatio Xerxes emensus fuerat.* (h) *Per hanc enim multitudinem, si Græci scirent, Persas supplicio affici potuisset.*

N O T Æ.

16 *Cujus exemplum utinam Imperatores nostri.]* Hæc in Julium Cæs. dici videntur, qui invito etiam Senatu exercitum retinuit, nec Romam armis positus redire voluit.

17 *Ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat.]* Quum nimirum bellum Græciæ intulit stiparus decies septies centenis armatorum millibus.

18 *Cæterique eorum socii.]* Scilicet

Eubœenses, Locri, Argivi, Corinthii, & quidam alii, ut Xenoph. refert lib. 4. de reb. gr.

19 *Apud Coroneam.]* Bœotiae urbem.

20 *In templum Minervæ.]* Cognomento Itoniæ, teste Pausaniâ in Laconicis.

21 *Vitio adversariorum.]* Id est, pertinaciâ, & culpâ cæterorum Græcorum,

dare

dare potuisse. Idem, quum adversarios intra moenia compulisset, ut in Corinthum oppugnaret multi hortarentur : negavit id lux virtuti convenire. *Se enim eum esse dixit, qui ad officium peccantes redire cogeret, non qui urbes nobilissimas expugnaret Græciæ. Nam si (inquit) extinguere voluerimus qui nobiscum adversus barbaros steterunt, nosmetipsi nos expugnaverimus, illis quiescentibus, quo facto, sine negotio, quum voluerint, nos opprimant.*

C A P. VI. ²² Interim accidit illa calamitas apud Leuctra Lacedæmoniis, (i) quò ne proficicerentur, quum à plerisque ad ex-
eundum premeretur, ut si de exitu divinaret, exire noluit. Idem, ¹⁰
quum Epaminondas Spartam oppugnaret, ²³ essetque sine muris oppidum ; talem se imperatorem præbuit, ut eo tempore omnibus apparuerit, (k) nisi ille fuisset, Spartam futuram non fuisset. In quo quidem discrimine celeritas ejus consilii saluti fuit universis. Nam quum quidam adolescentuli, hostium adventu per-
territi, ad Thebanos transfugere vellent, & locum extra urbem editum cepissent : Agesilaus, qui perniciosissimum fore videret, si animadversum esset, quenquam ad hostes transfugere conari, cum suis eò venit, atque, ut si bono animo fecissent, laudavit consilium eorum, quòd eum locum occupassent, & se id quoque fieri debere ²⁰
animadvertisse. Sic adolescentulos ²⁴ simulatâ laudatione recuperavit : & adjunctis de suis comitibus, locum tutum reliquit. Namque illi, aucto numero eorum, qui expertes erant consilii, commovere se non sunt ausi : eoque libentiùs, quòd latere arbitrabantur, quæ cogitarent.

INTERPRETATIO.

(i) *Quem in locum ne pergerent, quasi eventum præsentiret, pluribus ad proficiscendum illum urgentibus, proficisci recusavit.* (k) *Si non ille vixisset, Lacedæmonem perituram fuisse.*

NOTÆ.

qui adversus Lacedæmonios fœdus pepigerant.

²² *Interim accidit illa calamitas apud Leuctra.* De illâ ingenti pugna quæ Thebanos inter & Spart. commissa est apud Leuctra loquitur hic Nepos, in quâ ultimi magnâ internecione victi sunt, ut suprà diximus.

²³ *Essetque sine muris oppidum.* Omnes olim Græciæ urbes sine muris fuisse testatur Thucydides in Proemio : At verò inter ceteras Spartam sine mœnibus fuisse ex eo constat, quòd ex præcepto Lycurgi, viri fortitudine suâ pro mœnibus essent : Unde Ovid. Metamorph. x. ait :

*Cum Deus Eurotam, immunitamque frequentat
Sparten.*

Hanc tamen muris fuisse circumdatam docet Livius, lib. 4. c. 5. & 8. Decad. 4. Quia tandem Spartani armis diffili, urbem suam murorum præsidio clausurunt. Just. lib. 14. c. 5.

²⁴ *Simulatâ laudatione recuperavit.* Hoc loquendi modo jam suprà usus est Nepos in Pelopidâ ; scilicet, hunc Epaminondas recuperavit bello ; quamquam verbum illud rariùs de Perionâ dicitur.

C A P. VII. Sine dubio post Leuctricam pugnam (1) Lacedæmonii ²⁵ se nunquam refecerunt, neque prius imperium recuperârunt. Quum interim Agefilaus non destitit, quibuscunque rebus posset patriam juvare. Nam quum præcipue Lacedæmonii indigerent pecuniâ, ²⁶ ille omnibus, qui à rege defecerant, præsidio fuit, à quibus magnâ donatus pecuniâ, patriam sublevavit. Atque in hoc illud imprimis fuit admirabile, quum maxima munera ei ab regibus & dynastis civitatibusque conferrentur; nihil unquam in domum suam contulit, ²⁷ nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit. Domo eadem fuit contentus, ²⁸ quâ Eurysthenes progenitor majorum suorum fuerat usus. Quam qui intrârat, nullum signum libidinis, nullum luxuriæ videre poterat: ²⁹ contra, plurima patientiæ atque abstinentiæ. Sic enim erat instructa, ut nullâ in re differret à cuiusvis inopis atque privati.

C A P. VIII. Atque hic tantus vir, ut naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus; ³⁰ sic maleficam nactus est in corpore, exiguus, & claudus altero pede. Quæ res etiam nonnullam adferebat deformitatem: ³¹ atque ignoti, faciem ejus quum intuerentur, contemnebant: qui autem virtutem noverant, non poterant admirari satis. Quod ei usu venit, quum annorum

I N T E R P R E T A T I O.

(1) Spartani se nunquam restituerunt.

N O T Æ.

²⁵ *Se nunquam refecerunt.*] Id translatum est ab iis qui à deliquio, aut gravi morbo vires reparant. Sic Salust. Quo & ceterorum animos reficeret. Et infra in Hamilcare idem Nepos; si paullulum modo res essent refecta.

²⁶ *Ille omnibus, qui à Rege defecerant, præsidio fuit.*] Tacho in primis qui Ægypti, & Mausolo qui Cariæ Rex erat, à quibus etiam maxima dona accepit. Xenoph. in Agefilao.

²⁷ *Nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit.*] Hoc veluti summum moderationis exemplum proponitur, arguiturque Principum ac populorum vanitas, qui post victorias secundasque res, solent sibi cultum opulentiorum circumdare, ac victu lautior uti: simile quidpiam refert author noster infra in Attico. Et Justinus lib. 44. c. 2. *Viriathi*, inquit, ea verius continentiaque fuit, ut cum Consulares exercitus frequenter vicerit, tan-

tis rebus gestis, non armorum, non vestis cultum, non denique victum mutaverit; quo primum bellare capit, perseveraverit, ut qui vis gregarius miles ipso Imperatore opulentior videretur.

²⁸ *Quâ Eurysthenes progenitor.*] Qui fuit Aristodemi filius, & Prochis frater, de quo paulo supra in eodem Agefilao.

²⁹ *Contra, plurima patientiæ atque abstinentiæ.*] Vide Plutarch. in Agefilao, qui de ejus frugalitate in victu cultuque corporis plurima verba facit.

³⁰ *Sic maleficam nactus est.*] Nam & staturâ fuit humili, & exiguo corpore, ita ut verè eum natura difficilis dici possit. Quemadmodum Ovid. Epistolâ Sapphûs;

*Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo mea.*

³¹ *Atque ignoti, faciem ejus quum*
octoginta

octoginta ³² subsidio Thaco in Ægyptum ivisset, (m) & in acia cum suis accubisset, sine ullo tecto, itratumque haberet tale, ut terra recta esset stramentis, ³³ neque huc amplius quam pellis esset injecta, eodemque comites omnes accubissent, vestitu humili atque obsoleto, ut eorum, ornatus non modò in his regem nemi- 5 nem significaret, (n) sed hominis non beatissimi suspicionem praberet. Hujus de adventu fama ³⁴ quum ad regios esset perlata, celeriter munera eò cujusque generis sunt allata. His quærentibus Agesilaum, vix fides facta est unum esse ex his, qui rùm ad- cubabant. Qui quum regis verbis, quæ attulerant, dedissent: il- 10 le præter vitulina, & hujusmodi genera obsonii, quæ præsens tempus desiderabat, nihil accepit: ungenta, ³⁵ coronas, (o) secundamque mensam, servis dispartit: cætera referri iussit. Quo facto, eum barbari magis etiam contempserunt, quòd eum ignorantia bonarum rerum illa potissimum sumpsisse arbitrabantur, Hic quum 15 ex Ægypto reverteretur, ³⁶ donatus à rege Nectanebe ducentis viginti talentis, quæ ille muneri populo suo daret, ³⁷ venissetque in portum, qui Menelai vocatur, ³⁸ jacens inter Cyrenas & Ægyptum, in morbum implicitus decessit. Ibi eum amici, quò Spartam fa-

INTERPRETATIO.

(m) Et in littore cum suis sedisset. (n) Sed hominem non valde fortunatum se exhiberet. (o) Et secunda fercula famulis distribuì.

NOTÆ.

intuerentur, contemnebant.] Siquidem vulgus eos tantum magnarum rerum capaces existimat, quos eximia specie instructos videt: digna enim est imperii forma.

³² Subsidio Thaco in Ægyptum ivisset.] Nectenabo, non Thaco suppetias tulisse ait Polyænus lib. 11. in Agesilao. Sed Athenæus lib. 14. & Plutarchus in Agesilao cum Nepote conveniunt.

³³ Neque hoc amplius quam pellis esset injecta.] De Tuberone Stoico simile aliquid narrat Cic. pro Murænâ.

³⁴ Quum ad Regios esset perlata.] Id est, quum ad Regis Ægypti ministros pervenisset.

³⁵ Coronas.] Ægyptios Agesilao in Ægyptum proficiscenti inter alia munera Papyrum coronariam misisse refert Athenæus lib. 15. c. 6. Hocque idem esse conjicio quod per, Coronas, intelligit Nepos; nam Coronæ ejus-

modi fiebant ex gramine quodam quod Βούλον Græci vocant, unde Charta seu Papyrus conficiebatur. Præterea Plin. ait lib. 13. cap. 11. Papyri florem ad Deos coronandos usui fuisse. Adde quod Coronarum frequens usus fuit in conviviiis apud veteres, quas primò ex rosis, deinde ex Nardi folio contexebant, & unguentis pretiosissimis aspergebant. Quâ de re vide Carol. Paschalium in opere Coronario.

³⁶ Donatus à Rege Nectanebe.] Polyænus, Nectanebo, loco paulò suprâ laudato. Nam Nectanabus, Nectanabis, & Nectanebis inveniuntur.

³⁷ Venissetque in portum, qui Menelai vocatur.] De quo portu vide Strab. lib. 1.

³⁸ Jacens inter Cyrenas.] Quod de Lybiâ Cyrenaica intelligendum est. Cyrenæ autem insigne Lybiæ oppidum: Vulgò, Coréna.

cilius perferre possent, ³⁹ quod mel non habebant, cerâ circumfuderunt, ⁴⁰ atque ita domum retulerunt.

NOTÆ.

³⁹ *Quod mel non habebant, cerâ circumfuderunt.*] Contra Diodorus scribit Ageilai corpus in melle Spartam deportatum esse; nam antiquitus cadauera quæ servari vellent, melle condiebant. Persarum tamen mos fuit non melle, sed cerâ circumlinire, teste

Herodoto lib. 1. & Cic. in Tuscul.

⁴⁰ *Atque ita domum retulerunt.*] Leges præcipiebant apud Lacedæmonios, ut suorum Regum corpora defuncta domum reducerent: de cæteris vero ducibus non sic jubebatur. Turneb. lib. 26. c. 33.

XVIII.

EUMENES CARDIANUS.

CAP. I.

Hujus si virtuti par data esset fortuna, non ille quidem major, sed multò illustrior, atque etiam honoratior: ² quod magnos homines virtute metimur, non fortunâ. Nam quum ætas ejus incidisset in ea tempora ³ quibus Macedones florerent (a) multum ei detraxit inter eos viventi, ⁴ quod alienæ erat civitatis. Neque aliud huic defuit, quàm generosa stirps, (b) etsi ille domestico

INTERPRÆTATIO.

(a) *Quia alienigena erat, ipsum inter illos degentem valdè depressit.* (b) *Hic quamquam ex summâ familiâ ortus erat.*

NOTÆ.

¹ *EUMENES CARDIANUS.*] Quidam *Sardianus*, sed malè; nam ex Cardia urbe Thraciæ oriundus erat Eumenes, in cujus gratiam inamunem à tributis fecisse Philippum scribit Alexander Myndius.

² *Quod magnos homines virtute metimur non fortunâ.*] Propriè enim homines magni, majoresve solâ virtute dicuntur; At fortunâ illustriores atque honoratiores; hinc Q. Curtius lib. 9. cap. 54. *Sed fortuna quæ rebus famam periculi que constituit, hoc quoque militiæ probrum vertit in gloriam.*

³ *Quibus Macedones florent.*] Vix-

it namque tempore Philippi Macedonum Regis, & Alex. Mag. qui res maximas gesserunt.

⁴ *Quod alienæ erat civitatis.*] Alienigenis enim non tanta tribuitur fides & favor, quantus civibus & propinquis. Unde apud Curtium lib. 8. c. 8. de Calisthene loquentem sic scribitur: *Quem si Macedo esset, tecum introduxissim, dignissimum te discipulo Magistrum. Nunc Olynthio non idem juris est.*

⁵ *Neque aliud huic defuit, quàm generosa stirps, etsi ille domestico summo genere erat.*] Hæc duo sibi parum

summo

summo genere erat, tamen Macedones eum sibi aliquando antepo-
ni, indignè ferebant : Neque tamen non patiebantur ; vincebat e-
nim omnes curâ, vigilantia, patientia, calliditate, & celeritate in-
genii. ⁶ Hic peradolescens ad amicitiam accessit Philippi,
Amyntæ filii ; brevique tempore in intimam pervenit familiarita-
tem. ⁷ Fulgebat enim jam in adolescentulo indoles virtutis. Ita-
que eum habuit ad manum, ⁸ scribæ loco ; quod multò apud Gra-
ios honorificentius est quàm apud Romanos. Nam apud nos re-
verâ, sicut sunt, ⁹ mercenarii scribæ existimantur. At apud illos
contrariò, nemo ad id officium admittitur nisi honesto loco, & fi-
de, & industriâ cognitâ : quòd necesse est omnium consiliorum eum
esse participem. Hunc locum tenuit amicitia apud Philippum
annos septem. Illo interfecto, ¹⁰ eodem gradu fuit apud Alexan-
dram annos tredecim. Novissimo tempore præsuit etiam alreri
equitum alæ (c) ¹¹ quæ *hetærice* appellabatur. ¹² Utrique autem
consilio semper affuit, & omnium rerum habitus est particeps.

I N T E R P R E T A T I O.

(c) *Quæ socialis dicebatur.*

N O T Æ.

coherere videntur. Quomodo enim
defuit illi stirps generosa, si ille dome-
stico summo genere erat ? Itaque hæc
paulò clariùs explicanda sunt ; & hic
sensus mihi esse videtur, nimirum Eu-
menem reipsâ ex parentibus summæ
fortis & nobilitatis ortum esse, sed pa-
rum magnanimis & belli facinoribus
celebrandis.

⁶ *Hic peradolescens in amicitiam accessit Philippi.* Vix ille liqui-
dem 23. ætatis annum attigerat, quum
in Philippi Macedonis amicitiam & fa-
miliaritatem venit : Quum enim ip-
sum Philippus inter reliquos juvenes
decertantem luctantemque conspexis-
set, sibi assumptis ejus fortitudine &
solertiâ delectatus, ut refert Plutar-
chus. Deinde Philippo mortuo eum
simili benevolentia sibi devinxit Alex-
ander Magnus.

⁷ *Fulgebat enim jam in adolescentulo indoles virtutis.* Quemadmodum
ex fructuum præludio futuram arboris
bonitatem cognoscimus ; ita ex pu-
erili indole virtutem plenioris ætatis
præsumimus : Unde Paterculus lib. 2.
cap. 94. *Ut per id quod agebat quan-
tus evasurus esset, eluceret.* Et Claud.
lib. de Laudib. Stilichon.

— *mens ardua semper*
A puero, tenerisque etiam fulgebat
in annis.

⁸ *Scribæ loco.* Scribæ ejusmodi ta-
les erant tunc temporis, quales fere
hodie sunt Cancellarii ; unde fit ut
Plutarchus eum non scribam simplici-
ter, sed Principem seu Præfectum scri-
barum vocet.

⁹ *Mercenarii scribæ existimantur.*
Ii sunt quos abvivè hodie secretarios
Magistratum appellamus, quique re-
verâ serviles sunt ministri, & servili-
ter suis dominis addicti.

¹⁰ *Eodem gradu fuit apud Alexan-
dram annos tredecim.* Cujus & filius
tutor etiam postea datus est, ut vide-
bitur infra.

¹¹ *Quæ hetærice appellabatur.* A
voce Græcâ *ἡταιρία*, quæ socialis est,
atque ita vocabatur alæ equitum ho-
noris causâ apud Macedones, ab ami-
citiâ & sodalitate regiâ. Sic Arrian.
de reb. Alex. Mag. lib. 6. cap. 18.

¹² *Utrique autem consilio semper af-
fuit.* Quoniam & in rebus politicis,
& bellicis plurimum valuit.

C A P. II. Alexandro Babylone mortuo, ¹³ quum regna singulis familiaribus dispartirentur, & summa rerum tradita esset tuenda eidem, ¹⁴ cui Alexander moriens annulum suum dederat, Perdiccæ: ex quò omnes coniecerant, ¹⁵ eum regnum ei commendasse, quoad liberi ejus in suam tutelam pervenissent: (¹⁶ aberant enim Craterus & Antipater, qui antecedere hunc videbantur: ¹⁷ mortuus erat Hephæstio, quem unum Alexander, quòd facillè intelligi posset, plurimi fecerat) hoc tempore ¹⁸ data est Eumeni Cappadocia, (d) sive potiùs dicta. ¹⁹ Nam tum in hostium erat ¹⁰ potestate. Hunc sibi Perdiccas adjuxerat magno studio, quòd in homine fidem & industriad magnam videbat; non dubitans, (e) si eum pellexisset, magno usui fore sibi in his rebus, quas apparabat. Cogitabat enim (quòd ferè omnes in magnis imperiis concupiscunt) omnium partes corripere atque amplecti. Neque vero hoc solus fecit, sed cæteri quoque omnes, qui Alexandri fuerant amici. ²⁰ Primus Leonnatus Macedoniam præoccupare destinaverat. Is multis magnis pollicitationibus persuadere Eumeni

I N T E R P R E T A T I O.

(d) Seu potiùs assignata. (e) Si hunc sibi sociasset.

N O T Æ.

¹³ Quum regna singulis familiaribus dispartirentur.] Hoc notum est ex omnibus Historicis, præsertimque ex Q. Curtio, Justino, Orolio, Arriano, multisque aliis, cum sacris, tum prophanis.

¹⁴ Cui Alexander moriens annulum suum dederat.] Scilicet, Perdiccæ, ut dicitur paulò infra. Vide Just. lib. 12. c. 15. Q. Curt. lib. 10. c. 5. Deinde locus ille posset aliquatenus effici clarior, si immutato paulisper ordine sic legeretur. Et summa rerum tradita esset tuenda eidem Perdiccæ, cui Alexander moriens annulum suum dederat.

¹⁵ Eum regnum ei commendasse.] Alex. Magn. Regnum Macedonum Perdiccæ commendasse ex eo liquet, quòd antiquitùs per transmissionem sigilli videbatur fieri transmissio hæreditatis; quod Casaub. ad Suetonium norat, putatque id causæ fuisse cur Tiberio morienti Caius annulum ademerit. Quod quidem secundum juris privati analogiam factum fuisse apparet: Nam ut videtur tutius patrimonii jus tradi, traditis clavibus ædium; ita & possessio

regni tradi quoque videbatur, tradito Principum sigillo.

¹⁶ Aberant enim Craterus & Antipater.] Craterus qui, ut ait Curtius; erat Regi carus in paucis. Antipater verò Jolai filius, qui inter præcipuos Alexandri Duces, & Successores annumeratur.

¹⁷ Mortuus erat Hephæstio.] Qui carissimus Alex. fuit, & ob cujus mortem, quæ morbo evenit ad Ecbatana, incredibili affectus dolore multa regi indecora fecisse dicitur. Ælianus Var. Hist. lib. 12. cap. 7. refert Alexandrum Achillis monumentum coronasse, Hephæstionem Patrocli; ut ostenderet ita se carum Alexandro, ut Patroclus Achilli olim fuit.

¹⁸ Data est Eumeni Cappadocia.] Cappadociam cum Paphlagoniâ ei datam fuisse scribit Just. lib. 13. quæ sunt regiones ad mare Ponticum vergentes & finitimæ.

¹⁹ Nam tum in hostium erat potestate.] Hanc enim Ariarathes Rex tunc tenebat, nec Imperio Macedonico tunc suberat.

²⁰ Primus Leonnatus.] Hic Euni fistuduit,

studuit, ut Perdiccam desereret, ac secum faceret societatem. Quum perducere eum non posset, interficere conatus est: & fecisset, nisi ille clam noctu ex praesidiis ejus effugisset.

C A P. III. Interim ²¹ constata sunt illa bella, quæ ad inter-
 necionem post Alexandri mortem gesta sunt, ²² omnesque concur-
 rerunt ad Perdiccam opprimendum. Quem etsi infirmum vide-
 bar, quod unus omnibus resistere cogebar; tamen amicum non
 deseruit, neque salutis quam fidei fuit cupidior. Praefecerat eum
 Perdiccas ²³ ei parti Asiae, quæ inter Taurum montem jacet at-
 que Hellespontum; & illum unum opposuerat ²⁴ Europæis ad-
 versariis. Ipse Ægyptum oppugnatum ²⁵ adversus Ptolemæum e-
 rat profectus. Eumenes, quum neque magnas copias, neque fir-
 mas haberet, quod inexercitata, & non multo ante erant contra-
 ctæ: adventare autem dicerentur, Hellespontumque transisse An-
 tipater & Craterus magno cum exercitu Macedonum, viri cum
 claritate, tum usu belli præstantes: Macedones verò milites eâ
 tunc erant famâ, quâ nunc Romani feruntur: etenim semper ha-
 biti sunt fortissimi, ²⁶ qui summam imperii potirentur: Eumenes
 intelligebat, si copiae suæ cognoscerent, ²⁷ adversus quos ducerentur,
 non modò non ituras, sed simul cum nuncio dislapsuras. Ita-
 que hoc ejus fuit prudentissimum consilium, ut devii itineribus mi-
 lites duceret, in quibus vera audire non possent: & his persuade-
 ret, se contra quosdam barbaros proficisci. Itaque tenuit hoc pro-
 positum, & prius in aciem exercitum eduxit, præliumque commi-
 sit, quàm milites sui scirent, cum quibus arma conferrent. ²⁸ Ef- 25

N O T Æ.

lius Pellæ natus, cui obtigerat Phrygia quæ Hellespontum attingit, fueratque ex Alexandri corporis custodibus.

²¹ *Constata sunt illa bella, &c.* De his bellis quæ sanè atrocissima fuerunt, & Imperium Macedonicum in mille partes sciderunt, lege Curt. lib. 10. Just. & alios.

²² *Omnesque concurrerunt ad Perdiccam opprimendum.* Invidiâ, scilicet, commoti, quod ab Alexand. sigillum accipiens, jus quoque & dominium in eos accepisse videretur: Craterus autem & Antipater primi fuerunt, qui in eum arma movère, quos postea sequutus est Antigonus.

²³ *Ei parti Asia quæ inter Taurum montem jacet, atque Hellespontum.* Cappadociam & Bithyniam fuisse existimo, quæ reverâ Hellespontum, & montem Taurum interjacent.

²⁴ *Europæis adversariis.* Cratæo

scilicet, & Antipatro, de quibus mox, multisque aliis.

²⁵ *Adversus Ptolemæum.* Lagi filium, qui ex gregario milite inter Duces, & Successores Alex. habitus est, atque illo mortuo Ægyptum occupavit, a quo postea omnes Ægypti Reges Ptolemæi dicti sunt.

²⁶ *Qui summam Imperii potirentur.* Pro summâ Imperii: nam id secundum veterem loquendi modum in accusativo casu ponitur.

²⁷ *Adversus quos ducerentur.* Sedulo Milites suos celare studuit se adversus Craterum proficisci, quia intelligebat id si reserent, confestim elapsuros, ut infra dicitur.

²⁸ *Effecit etiam illud locorum præ-occupatione.* Id est, ut posset prius loca ad pugnandum sibi idonea occupare.

fecit etiam illud locorum præoccupatione, ut equitatu potius dimicaret, quo plus valebat, quam peditatu, quo erat deterior.

C A P. IV. Quorum acerrimo concursu quum magnam partem diei esset pugnatum, cadit Craterus dux, ²⁹ & Neoptolemus, qui secundum locum imperii tenebat. Cum hoc concurrat ipse Eumenes. ³⁰ Qui quum inter se complexi in terram ex equis decidissent, ut facile intelligi posset inimicâ mente contendisse, animoque magis etiam pugnâsse, quam corpore, (f) non prius distracti sunt, ³¹ quam alterum anima reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes vulneratur: neque eo magis ex prælio excessit, sed acrius hostibus instat. Hic equitibus profligatis, interfecto duce Cratero, multis præterea & maximè nobilibus captis, pedestris exercitus, quod in ea loca erat deductus, ut invito Eumene elabi non posset, pacem ab eo petiit, quam quum impetrâisset, in fide non mansit, & se simul ac potuit, ad Antipatrum recepit. Eumenes Craterum ex acie semivivum elatum recreare studuit. Quum id non potuisset, pro hominis dignitate: proque pristina amicitia (namque illo usus erat Alexandro vivo familiariter) amplo funere extulit, ossaque in Macedoniam uxori ejus ac liberis remissit.

C A P. V. Hæc dum apud Hellepontum geruntur, ³² Perdiccas apud flumen Nilum interficitur ³³ à Seleuco & Antigono, rerumque summa ad Antipatrum deferuntur. ³⁴ Hic qui deseruerant, exercitu suffragium ferente, capitis absentes damnantur: in his Eumenes. Hic ille percussus plagâ, non succubuit, neque eod fecius bellum administravit. Sed exiles res animi magnitudinem

I N T E R P R E T A T I O.

(f) Non ante avulsi sunt, quam alter vitam amisisset.

N O T Æ.

²⁹ Et Neoptolemus qui secundum locum Imperii tenebat.] Neoptolemus ille sinistro cornu præerat, teste Diodoro lib. 28.

³⁰ Qui quum inter se complexi in terram decidissent.] Vide Plutarchum in Eumene, à quo lepidè hæc monomachia describitur.

³¹ Quam alterum anima reliquerit.] Scilicet, Neoptolemum, qui teste Plutarcho, & Diodoro, poplite faucius validè diuque Eumeni integro restitit; sed denique accepto in collo vulnere succubuit.

³² Perdiccas apud flumen Nilum interficitur.] Vix Ægyptum ingressus e-

rat Perdiccas quum per seditionem obtruncatus. Vide Diodorum lib. 18. De ejus tamen morte varie sunt authorum opiniones. Vide eundem Diodor. eodem lib. cap. 36.

³³ A Seleuco & Antigono.] Seleucus Antiochi filius Philopator dictus, qui mortuo Alexandro Syriâ & Babylone potitus est: Sic Cedrenus, Arrianus, Diodorus, & alii. Antigonus verò Philippi Regis Spurius, qui in Asiâ minore diu dominatus est.

³⁴ Hic qui deseruerant.] Id est, omnes illi qui apud flumen Nilum ab Antipatri partibus non steterant.

et si non frangebant, tamen imminuebant. Hunc persequens Antigonus, quum omni genere copiarum abundaret, sæpe in itineribus vexabatur, neque unquam ad manum accedere licebat, nisi his locis, quibus multis possent pauci resistere. Sed extremo tempore quum consilio capi non posset, multitudine circumventus est. Hinc 5 tamen multis suis amissis se expedivit; ³⁵ & in castellum Phrygiæ, quod Nora appellatur, confugit. In quo quum circumfunderetur, & vereretur, ne uno loco manens equos militares perderet, quod spatium non esset agitandi; callidum fuit ejus inventum; quemadmodum stans jumentum caleferi exerceique posset, quod libenti- 10 tius & cibo uteretur, & à corporis motu non removeretur. ³⁶ Substringebat caput loro altius, quàm ut prioribus pedibus planè terram posset attingere: ³⁷ deinde post verberibus cogebat exultare, & calces remittere: qui motus non minùs sudorem excutiebat, quàm si in spatio decurreret. Quo factum est, quod omnibus 15 mirabile est visum, (g) ut jumenta æquè nitida ex castello educeret, quum complures menses in obsidione fuisset, ac si campestribus ea locis habuisset. ³⁸ Eà conclusione quotiescunque voluit, & apparatus & munitiones Antigoni alias incendit, alias disjecit. Tenuit autem se uno loco, quandiu fuit hyems, quod castra 20 sub dio habere non poterat. Ver appropinquabat: ³⁹ Simulatâ deditione, dum de conditionibus tractat, præfectis Antigoni imposuit, seque ac suos omnes extraxit incolumes.

C A P. VI. Ad hunc ⁴⁰ Olympias, mater quæ fuerat Alexandri, quum literas & nuncios misisset in Asiam, consultum utrum 25 repetitum iret Macedoniam, (nam tum in Epiro habitabat) & eas res occuparet: huic ille primùm suavit, ne se moveret, & expe-

INTERPRETATIO.

(g) Ut equos tam comptos ex arce exprimeret.

NOTÆ.

³⁵ Et in castellum Phrygiæ, quod Nora appellatur, confugit.] Noram in Cappadociæ ac Lycaoniæ finibus esse scribit Plutarchus: At verò juxta Taurum montem locat Strabo lib. 12. Et suâ ætate Neroasam appellari dicit.

³⁶ Substringebat caput loro.] Meminit ejus industriæ Front. lib. 4. Stratag. his verbis: *Certis quotidie horis ita suspendebat, ut posterioribus pedibus innixi prioribus allevatis, cum naturalem appetunt consuetudinem, ad sudorem usque crura jactarent.*

³⁷ Deinde post verberibus cogebat exultare.] Parisienfis editio habet, po-

sterioribus, pro, post verberibus; quod magis Frontini verbis mox citatis conforme videtur.

³⁸ Eà conclusione.] Id est, quandiu hoc in castello conclusus est.

³⁹ Simulatâ deditione.] Paulò aliter Plutarchus; ait enim Antigono Noram obsidente Antipatrum obisse, qui Justinò teste lib. 14. c. 2. auxilia Eumeni miserat, atque aliam ob causam obsidionem hanc solutam fuisse.

⁴⁰ Olympias.] Neoptolemi Molossorum Regis filia, quæ Myrtale prius appellata est quam Philippus Macedo uxorem habuit, ex qua Alexan-

ætaret, ⁴¹ quoad Alexandri filius regnum adipisceretur. Sin ali-
quâ cupiditate raperetur in Macedoniam, omnium injuriarum o-
blivisceretur, & in neminem acerbiorē uteretur imperio. Horum
nihil ea fecit; nam & in Macedoniam profecta est, ⁴² & ibi cru-
delissimè se gessit. Petivit autem ab Eumene absente, ne patere-
tur Philippi domus & familiæ inimicissimos stirpem quoque inte-
rimere, terrèrque opem liberis Alexandri. (h) Quam veniam si
daret, quamprimùm exercitus pararet, quos sibi subsidio adduce-
ret. Id quò facilius faceret, se omnibus præfectis, qui in officio
10 manebant, ⁴³ misisse literas, ut ei parerent, ejusque consiliis uteren-
tur. His verbis Eumenes permotus, satius duxit, si ita tulisset for-
tuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam ingratum vivere.

C A P. VII. Itaque copias contraxit, bellum adversus Anti-
gonum comparavit: quodd unâ erant Macedones complures no-
15 biles. ⁴⁴ In his Peucestes, qui corporis custos fuerat Alexandri,
rum autem obtinebat Persidem: ⁴⁵ & Antigenes, cujus sub impe-
rio phalanx erat Macedonum. Invidiam verens (quam tamen ef-
fugere non potuit) si potius ipse alienigena summi imperii potire-
tur, quam alii Macedonum, quorum ibi erat multitudo: ⁴⁶ in
20 principiis ⁴⁷ nomine Alexandri statuit tabernaculum, in eoque sel-
lam auream cum sceptro ac diademate jussit poni, ⁴⁸ eoque omnes

I N T E R P R E T A T I O.

(h) *Quod si concederet.*

N O T Æ.

drum Mag. progeniuit. Vide Justin. lib. 9. c. 7.

⁴¹ *Quoad Alexandri filius.*] Quem Alexander ex Roxane genuerat, quemque alii Philippum, alii Herculem, alii verò, idque probabilius ex patris nomine Alexandrum appellatum fuisse scribunt; ut testatur Pausanias in Atticis & Boeoticis, & Diodorus 19.

⁴² *Et ibi crudelissimè se gessit.*] Quia, ut refert Just. lib. 13. c. 6. muliebri potius iracundiâ quam regio animo se gerens multas virorum illustrium cædes edidit.

⁴³ *Misisse literas.*] Lege Diodorum lib. 18. & Plutarchum in Eumene, apud quos harum literarum formulas & argumenta invenias.

⁴⁴ *In his Peucestes.*] Hic primùm Clipeigerulus, postea factus est unus ex 7. Alexandri custodibus post victum Porum. Arrianus lib. 6.

⁴⁵ *Antigenes.*] Hunc Phalangis Macedonice Ducem scribit Polyænus

lib. 4. quemadmodum & Nepos, secundumque Imperii gradum obtinebat.

⁴⁶ *In principiis.*] Certum est principia in hoc loco designare loca quædam in castris quò Principes ac Duces conveniebant deliberaturi: non definitur autem utrum in medio, vel in extremo castrorum essent; tamen Polyænus medium locum occupare innuere videtur, *ἐν μέσῳ στρατοῦ*. Eo sensu apud Just. lib. 11. cap. 5. scriptum legimus: *Ordines quoque nemo nisi sexagenarius duxit; ut si principia castrorum cerneret, Senatum te alicujus præscæ resp. videre diceret.* Sic Tacitus, sic Florus, sic Val. Max. sic Frontinus, multique alii Scriptores.

⁴⁷ *Nomine Alexandri statuit tabernaculum.*] Ut non suo nomine bellum movere videretur, sed regio, sicque se ab omni affectatæ tyrannidis suspicio-
ne expediret.

⁴⁸ *Eoque omnes quotidie convenire.*] Ne si dedignarentur ad Eumenem tan-
quotidie

quotidie convenire, ut ibi de summis rebus consilia caperentur; credens, minore se invidiâ fore, si specie imperii nominique simulatione Alexandri bellum videretur administralre: quod & fecit. Nam quum non ad Eumenis principia, sed ad regia conveniretur, atque ibi de rebus deliberaretur, quodammodò latebat, quum ta-

C A P. VIII. ⁴⁹ Hic in Paræacis cum Antigono conflixit, non acie instructâ, sed in itinere: eumque malè acceptum in Mediam hyematum cœgit redire, ipse in finitimâ regione Persidis hyematum copias divisit, non ut voluit; sed militum id cogebat voluntas. ⁵⁰ Namque illa phalanx Alexandri Magni quæ Asiam peragraverat, diviceratque Persas, inveteratâ cum gloriâ tum etiam licentiâ, non parère se ducibus, sed imperare postulabat, ⁵¹ ut nunc veterani faciunt nostri. Itaque periculum est, ne faciant, quod illi fecerunt suâ intemperantiâ nimîaque licentiâ, ut omnia perdant, neque minùs eos, cum quibus steterint, (i) quàm adversus quos fecerint. Quod si quis illorum veteranorum legat facta, paria horum cognoscat, neque sem ullam, nisi tempus, interessè judicet. Sed ad illos revertar. Hyberna sumpserant, non ad usum belli, sed ad ipsorum luxuriam, longèque inter se discesserant. Hoc Antigonus quum comperisset, intelligeretque se parem non esse paratis adversariis, statuit aliquid sibi consilii novi esse capiendum. Dux erant viæ, quæ ex Medis, ubi ille hyemabat, ad adversariorum hybernacula posset perveniri. Quarum brevior per loca deserta, quæ nemo incolebat propter aquæ inopiam: cæterum dierum erat fere decem. Illa autem qua omnes commeabant, (k) altero tanto longiorem habebat anfractum, sed erat copiosa; omniumque rerum abundans, Hac si proficisceretur, intelligebat priùs adversarios rescituros de suo adventu, quàm ille tertiam partem confecisset itineris sui: (l) sin per loca sola contenderet; sperabat se imprudentem hostem oppressurum. Ad hanc rem conficiendam

I N T E R P R E T A T I O.

(i) *Quam contra quos pugnaverint.* (k) *Duplo majorem habebat circuitum.*
 (l) *Sin per locorum solitudinem incederet.*

N O T Æ.

quam ad alienigenam accedere, ipse quoque non erubesceret antè ipsorum tentoria conspici, qui Dux exercitus esset.

⁴⁹ *Hic in Paræacis.*] Stephano Παριτάκι πόλις Μηδίας. Ptolemæo Paræaceni Mediæ accensentur. Tamen ex Nepotis verbis conjicere est locum hunc non in Mediâ, sed Mediam inter

& Persidem situm esse, quia Antigonum in Mediam redire cœgit.

⁵⁰ *Namque illa Phalanx.*] De phalange illâ mox dictum est.

⁵¹ *Ut nunc veterani faciunt nostri.*] Hic carpit veteranorum sui temporis arrogantiam, in quam etiam Cic. acriter invehitur Philipp. 1. cap. 6. & multis aliis in locis.

H 4 imperat

imperat quàm plurimos utres atque etiam culleos comparari: Post hæc pabulum, præterea cibaria cocta dierum decem, utque quàm minimè fieret ignis in castris. Iter quod habebat, omnes celat.

- 5 C A P. IX. Sic paratus, quà constituerat, proficiscitur. Dimidium ferè spatium confecerat, quum ex fumo castrorum ejus ⁵² suspicio allata est ad Eumenem, hostem appropinquare. Conveniunt duces, quæritur quid opus sit facto. Intelligebant omnes, tam celeriter copias ipsorum contrahi non posse, quàm Antigonus
- 10 adfuturus videbatur. ⁵³ Hic omnibus titubantibus, & de rebus summis desperantibus, Eumenes ait, ⁵⁴ *Si celeritatem velint adhibere, & imperata facere, quod antè non fecerint, se rem expediturum. Nam quod diebus quinque hostis transire posset, se effecturum, ut non minus totidem dierum spatio retarderetur.* ⁵⁴ *Quare circumirent, suas quisque copias contraheret.* Ad Antigoni autem refrænandum impetum tale capit consilium: (m) certos omittit homines ad infimos montes, qui obvii erant itineri adversariorum, hisque præcipit, (n) ut primâ nocte quàm latissimè possint, ignes faciant quàm maximos, atque hos secundâ vigiliâ minuant, tertiâ perexiguos reddant: (o) & ⁵⁵ adsimulatâ castrorum consuetudine, suspicionem injiciant hostibus, his locis esse castra, ac de eorum adventu esse prænuntiatum: (p) Idemque postera nocte faciant. Quibus imperatum erat, diligenter præceptum curant. Antigonus tenebris obortis ignes conspicatur, credit de suo adventu esse
- 25 auditum, & adversarios illuc suas contraxisse copias. Murat consilium, & quoniam imprudentes adoriri non posset, flectit iter suum, & illum anfractum longiorem copiosæ viæ capit; ibique diem unum opperitur, ad lassitudinem sedandam militum, ac reficienda jumenta, (q) quò integriore exercitu decerneret.

I N T E R P R E T A T I O.

(m) *Fides r Inquit milites ad montium radices.* (n) *Ut primâ vigiliâ.* (o) *Et observato castrorum usu.* (p) *Pariterque quartâ vigiliâ agant.*

N O T Æ.

⁵² *Suspicio allata est ad Eumenem.]* Nimirum à Barbaris qui non fumum, sed ignium fulgorem videntes, teste Plutarcho, ex summitate collium circumjacentium Camelis cursoribus nuntium Eumeni & Pencestæ attulerunt, ut refert Diodorus; Plutarchus verò soli Pencestæ, quippe qui propior esset hostibus.

⁵³ *Hic omnibus titubantibus.]* Id est,

trepidantibus. Nonius, titubare trepidare est.

⁵⁴ *Quare circumirent.]* Sua hyberna circumeundo Milites suos congregarent.

⁵⁵ *Adsimulatâ castrorum consuetudine.]* Ignis scilicet accendendo, rumores & strepitum excitando, & cætera ejusmodi castrensia exhibendo.

CAP. X. Hic Eumenes callidum imperatorem ⁵⁶ vicit consilio, celeritatēque impedivit ejus, neque tamen multum profecit. Nam invidiā ducum, cum quibus erat, ⁵⁷ perfidiāque militum Macedonum veteranorum, ⁵⁸ quum superior prælio discessisset, Antigono est deditus, ⁵⁹ quum exercitus ei ter ante separatis temporibus jurasset se eum defensurum, nec unquam deserturum. Sed tanta fuit nonnullorum virtutis obtrectatio, ut fidem amittere mallerent, quā eum non prodere. Atque hunc Antigonus, (r) quum ei fuisset infestissimus, conservasset, si per suos esset licitum, quod ab nullo se plus adjuvari posse intelligebat in his rebus, quas impendere jam apparebat omnibus. ⁶⁰ Imminebant enim Seleucus, Lyfimachus, Ptolemæus, opibus jam valentes, cum quibus ei de summis rebus erat dimicandum. Sed non passi sunt hi, qui circa erant, quod videbant, Eumene recepto, omnes præ illo parvi futuros. Ipse autem Antigonus adeo erat incensus, ut nisi magnā spe maximarum rerum leniri non posset.

CAP. XI. Itaque quum eum in custodiam dedisset, & præfectus custodum quælisset, *Quemadmodum servari vellet; ut acerrimum, inquit, leonem, aut ferocissimum elephantum.* Nondum enim statuerat, eum conservaret necne. (f) Veniebat autem ad Eumene utrumque genus hominum, (t) & qui propter odium fructum oculis ex ejus casu capere vellent, & qui propter veterem amicitiam colloqui consolarique cuperent. Multi etiam, qui ejus formam cognoscere studebant, qualis esset, quem tamdiu, tamque valde timuissent, cujus in perniciē positam spem habuissent victoriæ. At Eumenes, quum diutius in vinculis esset, ait Onomarcho,

INTERPRETATIO.

(r) *Quamvis eum maximè odisset.* (f) *Conveniebat verò Eumenem duplex hominum genus.* (t) *Et qui præ odio, ex illius infortunia oculos voluptate passerent.*

NOTÆ.

⁵⁶ *Vicit consilio.*] Idem sentit Plutarchus.

⁵⁷ *Perfidiāque militum.*] Ad hanc prodicionem impulsos fuisse milites Justinus scribit lib. 14. & Plutarchus in Eumene; ut uxores & liberos suos, & quæ in prælio amiserant ab Antigono reciperent.

⁵⁸ *Quum superior prælio discessisset.*] Immo Antigonom superiorem fuisse scribit Just. eodem l. 14. c. 3. cujus hæc verba sunt: *Ad postremum quum Antigonom venire cum exercitu nunciatum esset, compellit eos in aciem*

descendere. Ibi dum Ducis imperia contemnunt, hostium virtute superantur.

⁵⁹ *Quum exercitus ei ter, &c.*] Quater Just. ut patet ex his illius verbis: *Quater intra hunc annum in mea verba jurejurando obstricti estis*, lib. 14. cap. 4.

⁶⁰ *Imminebant enim Seleucus, Lyfimachus, Ptolemæus.*] Seleucus Babylo-niæ præfectus. Lynmachus Thraciam occupaverat cum regionibus finitimis. Ptolemæus Ægyptum invaserat, de quo jam supra.

penes quem summa imperii erat custodiæ, *Se mirari, quare jam tertium diem sic teneretur, non enim hoc convenire Antigoni prudentiæ, (u) ut sic deuteretur victo, quin aut interfici, aut missum fieri juberet.* Hic quum ferocius Onomarcho loqui videretur: *Quid tu?* 5 inquit, *animo si isto eras, cur non prælio cecidisti potius, quam in potestatem inimici venires:* Huic Eumenes, *Utinam quidem istud evenisset, inquit: sed eò non accidit, quòd nunquam cum fortiore sum congressus. Non enim cum quoquam arma contuli, quin is mihi succubuerit. Non enim virtute hostium, ⁶¹ sed amicorum perfidià decidi.* Neque id falsum, (x) nam & dignitate fuit honesta, & viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quàm figurâ venustâ.

C A P. XII. De hoc Antigonus, quum solus constituere non auderet, ad consilium retulit. Hic quum ⁶² plerique omnes prius 15 mò perturbati admirarentur, non jam de eo sumptum esse supplicium. à quo tot annos adedò essent malè habiti, ut sæpè ad desperationem forent adducti, quique maximos duces interfecisset; (y) denique in quò uno esset tantum, ut quoad ille viveret, ipsi securi esse non possent: interfecto, nihil habituri negotii essent; postremò, si illi redderet salutem, quærebant quibus amicis esset u- 20 surus; sese enim cum Eumene apud eum non futuros: Hic cognitâ consilii voluntate, tamen usque ad septimum diem deliberandi sibi spatium reliquit. Tum autem quum vereretur, ne qua seditione exercitus oriretur, venit ad eum quenquam admitti, & quotidianum victum amoveri jussit. ⁶³ Nam negabat se ei vim allaturum, qui aliquandò fuisset amicus. Hic tamen non ampliùs quàm triduum fame fatigatus, cum castra moverentur, insciente Antigono jugulatus est à custodibus.

30 C A P. XIII. Sic Eumenes annorum quinque & quadraginta, quum ab anno vigesimo (ut suprà ostendimus) (z) septem annos Philippo apparuisset, & tredecim apud Alexandrum eundem locum obtinuisset; in his uni equitum alæ præfuisse; post autem Alexandri Magni mortem imperator exercitus duxisset, summòsque 35 duces partim repulisset, partim interfecisset; captus non Antigoni virtute, sed Macedonum perjurio, talem habuit exitum vitæ. De

I N T E R P R E T A T I O.

(u) Ut sic abuteretur. (x) Nam & decoram speciem habuit. (y) Qui tandem unus tantum valeret. (z) Septem annos cum Philippo fuisset.

N O T Æ.

⁶¹ Sed amicorum perfidià decidi.] Id est, de meâ fortunâ dejectus sum. rum.] Quasi vim inferre non fuisset inediâ & fame hominem necare; immò sanè illud inter crudelitatis exempla referri debet.

⁶² Plerique omnes.] Hellenismus est.

⁶³ Nam negabat se ei vim allatu-

quo

quo quanta fuerit omnium opinio eorum, qui post Alexandrum Magnum reges sunt appellati, ex hoc facile potest judicari, ⁶⁴ quod nemo Eumene vivo rex appellatus est, sed præfectus. Iidem post hujus occasum statim regium ornatum noménque sumpserunt: neque quod initio prædicârunt, se Alexandri liberis regnum servare, id præstare voluerunt: & uno propugnatore sublato, quid sentirent aperuerunt. Hujus sceleris principes fuerunt Antigonus, Ptolemæus, Seleucus, Lyfimachus, Cassander. Antigonus autem Eumenem mortuum propinquis ejus sepeliendum tradidit. Hi militari honestoque funere, comitante toto exercitu, humaverunt, ossaque ejus in Cappadociam ⁶⁵ ad matrem atque uxorem liberósque ejus deportanda curârunt.

N O T Æ.

⁶⁴ Quod nemo Eumene vivo Rex appellatus est.] Hoc non Eumenis, sed verecundiæ causâ fecisse scribit Just. lib. 15.

⁶⁵ Ad matrem atque uxorem.] Ux-

or ejus Barsine natione Persica, filia Artabazi, ex quâ filium nomine Herculem susceperat Alexander, ut refert Q. Curtius, lib. 10.

XIX.

P H O C I O N .
A T H E N I E N S I S .

C A P . I .

ET si ² sæpè exercitibus præfuit, summósque magistratus cepit; tamen multó ejus notior integritas est vitæ, ³ quàm rei militaris labor. ⁴ Itaque hujus memoria est nulla, illius autem ma- ¹⁵

N O T Æ.

¹ PHOCION.] Hujus patrem, quem Suidas Phocum vocat, Fabrum Cochlearium fuisse scribit Ælianus Var. Hist. lib. 22. c. 43.

² Sæpè exercitibus præfuit.] Id præsertim ex Plutarcho patet, quod quinques & quadragies exercitibus præfuit, cum ne semel quidem Comitibus interfuisset.

³ Quam rei militaris labor.] Sum-

mam ac ferè incredibilem ejus integritatem fuisse necesse est, quum etiam notior dicatur ejus belli laboribus; siquidem, ut mox dictum est ex Plutarcho, quinques & quadragies exercitibus præfuit, & octogesimum etiam agens annum à populo præesse jussus est, ex eodem Plutarcho.

⁴ Itaque hujus memoria est nulla.]

Id fanè respectivè dicitur, & habitâ ratione

gna

gna fama : ⁵ ex quo cognomine BONUS est appellatus. ⁶ Fuit enim perpetuò pauper, quum ditissimus esse posset, propter frequentes delatos honores, potestatesque summas, quæ ei à populo dabantur. Hic quum ⁷ à rege Philippo munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatique hortarentur accipere ; simulque admonerent, (a) *Si ipse his facile careret, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset in summâ paupertate tantam paternam tueri gloriam : His ille, Si mei similes erunt, idem hic,* inquit, *agellus illos alet qui me ad hanc dignitatem perduxit : sin dissimiles sunt futuri, nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.*

CAP. II. Eidem quum propè ad annum octogesimum prospera permanisset fortuna, extremis temporibus magnum in odium pervenit suorum civium. ⁸ Primò cum Demadè de urbe tradendâ ⁹ Antipatro consenserat, ejusque consilio Demosthenes cum cæteris, qui benè de republicâ mereri existimabantur, plebiscito in exilium erant expulsi, Neque in eo solùm offenderat, quòd patriæ malè consuluerat, sed etiam quòd amicitia fidem non præstiterat. Namque auctus adjutusque à Demosthene, eum, quem tenebat, ascenderat gradum, ¹⁰ quum adversus Charetem eum sub-

INTERPRETATIO.

(a) *Si eorum egestatem non aegrè pateretur.*

NOTÆ.

tione ejus eximie integritatis ; aloquin falsum esset, quum toties bellis præponi non potuerit quia res præclare gesserit, & quin earum memoria fuerit. At verò non rarò evenit, ut in viro bono si una virtus prælucens cæteras non obruat, saltem palmam, & gloriæ locum præripiat.

⁵ *Ex quo cognomine bonus est appellatus.*] Sic Aristides dictus fuit justus propter morum æquitatem, ut supra in Aristide. Cæterum olim gloriæ ducebatur à virtutibus moralibus nomen imponi ; quod postea vitio temporum obsolevit. Phocion verò multis præclaris virtutibus id sibi cognomen comparaverat, quod ex Valer. Max. verbis lib. 3. c. 8. evidenter patet. *Placidi & misericordes & liberales, omniq; suavitate temperati mores Phocionis, quos optimè profectò consensus omnium bonitatis cognomine decorandos censuit :* Unde Xenocrus à Suidâ dictus est, quia aliis omnibus magis quàm sibi utilis erat.

⁶ *Fuit enim perpetuò pauper.*] Vide

Athenæum lib. 10. cap. 3. Et Plutarchum, *περί φιλοσοφίας.*

⁷ *A Rege Philippo munera magna pecuniæ.*] Aelianus lib. 1. Var. Hist. non à Philippo, sed ab Alexandro centum argenti talenta Phocioni missa fuisse scribit, & quatuor Civitates quarum quancumque ad libitum deligere jussit, oblatas : Quæ omnia Phocion repudiavit. Sic etiam Plutarchus in Apophtheg. & vitâ Phocionis.

⁸ *Primò cum Demadè.*] Demades Atheniensis Orator fuit æmulus Demosthenis, qui ex Macedonum gratiâ potestatem sibi & opes quærebat, contra verò Demosthenes ad solam Patriæ libertatem spectabat.

⁹ *Antipater.*] Qui ab Alexandro Magno ad expeditionem Persicam discedente, Macedoniæ præpositus est, & in quâ ipso mortuo, regnavit.

¹⁰ *Quem adversus Charetem.*] Atheniensium Ducem, in promittendo facilem & promptum : Unde Proverb. *Charetis pollicitationes.* Suidas.

ornaret

ornaret, ab eodem in judiciis, quum capitis causam diceret, defensus aliquotiens, liberatus discesserat. Hunc non solum in periculis non defendit, sed etiam prodidit. Concidit autem maximè uno crimine; quia ¹¹ quum apud eum summum esset imperium populi; ¹² & Nicanorem Cassandri præfectum insidiari Piræo; Atheniensium ¹³ à Dercyllo moneretur; idemque postularer, ut provideret, ne comitatibus civitas privaretur: hinc audiente populo, *Phocion negavit esse periculum, seque ejus rei obsidem fore pollicitus est.* Neque ita multò post Nicanor Piræo est positus. Ad quem recuperandum, sine quo Athenæ omninò esse non possunt, quum populus armatus concurrisset, ille non modò neminem ad arma vocavit, sed ne armatis quidem præesse voluit.

C A P. III. Erant eò tempore Athenis duæ factiones; quarum una ¹⁴ populi causam agebat, altera optimatum. In hac erant Phocion & ¹⁵ Demetrius Phalereus. Harum utraque Macedonia donum patrociniis nitebatur. ¹⁶ Nam populares Polyperchonti favebant, optimates cum Cassandro sentiebant. Interim à Polyperchonte Cassander Macedonia pulsus est. Quo facto populus superior factus, statim duces adversariæ factionis, capitis damnatos, patriâ propulit: In his Phocionem & Demetrium Phalereum: ²⁰ deque eâ re legatos ad Polyperchontem misit, qui ab eo peterent, ut sua decreta confirmaret. Huc eodem profectus est Phocion, quò ut venit, causam ¹⁷ apud Philippum regem verbo, re ipsâ quidem apud Polyperchontem jussus est dicere. Namque is tum

N O T Æ.

¹¹ *Quum apud eum summum esset imperium populi.*] Archontem tunc fuisse scribit Plutarchus in ejus vitâ; idque est summum imperium populi tenere; nam Archontes exordium habuerunt Athenis ab excessu Codri ultimi Regis, quorum primus fuit Medon Codri filius; Vell. Paterc. initio Hist. Rom. Et penes eos totius reip. regimen, summaque rerum erat.

¹² *Et Nicanorem Cassandri præfectum.*] Cassander Antipatri filius, unus fuit ex Alex. Ducibus & mortis ejus authoribus, qui ipso mortuo regium nomen accepit, & Macedoniam invadens Olympiadem Alex. Mag. Matrem occidi jussit, & immani sævitâ omnem familiam regiam abolevit. Just. lib. 14. cap. 6.

¹³ *A Dercyllo moneretur.*] Atticæ præfecto; illum enim ei regioni Antipater præposuerat, ut refert Plutarchus.

¹⁴ *Populi causam agebat.*] Cui parum studebat tunc temporis Phocion cum Demade Demosthenis æmulo; Callimedonte, & Pericle, ut refert Plutarchus in Phocione.

¹⁵ *Demetrius Phalereus.*] Hic Theophrasti discipulus fuit, cui propter eximias ejus virtutes trecentas sexaginta statuas æreas Athenienses erexerunt. Vide Polyænum, lib. 4.

¹⁶ *Nam populares Polyperchonti favebant.*] Ille præpositus fuerat ab Antipatro Græciæ & Macedonia, tandemque occisus est cum Neoptolemo in prælio quod adversus Eumenem commiserant. Just. lib. 13. c. 8. Populares autem seu Democratia studiosi hujus partes sustinebant.

¹⁷ *Apud Philippum Regem.*] Non Philippum Alex. magni Patrem, sed Philippum Arideum, quem penes tantum Regis nomen, potestas verò & Imperium penes Eurymedon uxorem e-

regis rebus præerat. ¹⁸ Hic quum ab Agnonide accusatus esset, quod Piræum Nicanori prodidisset, ¹⁹ ex consimili sententiâ in custodiam conjectus, Athenas deductus est, ut ibi de eo legibus fieret iudicium.

5 C A P. IV. Huc ubi perventum est, quum propter ætatem (b) pedibus jam non valeret, ²⁰ vehiculóque portaretur, magni concursus sunt facti, quum alii reminiscentes veteris famæ, ætatis misererentur; plurimi verò ita exaceruerentur propter prodicionis suspicionem Piræi: maximéque quod adversus populi commoda
10 in senectute steterat. Quâ de re ne perorandi quidem ei data est facultas, & dicendi causam. Inde iudicio, ²¹ legitimis quibusdam confectis, damnatus, ²² traditus est undecimviris, quibus ad supplicium, more Atheniensium, publicè damnati tradi solent. Hic quum ad mortem duceretur, ²³ obvius ei fuit Emphyletus,
15 quo familiariter fuerat usus. Is quum lacrymans dixisset, *O quam indigna perpeteris Phocion!* huic ille, *At non inopinata*, inquit, ²⁴

I N T E R P R E T A T I O.

(b) *Pedes incedere tunc non posset.*

N O T Æ.

ius, aliosque adulatorem. Quâ de re vide Just. lib. 14. c. 5.

¹⁸ *Hic quum ab Agnonide.*] In quibusdam exemplaribus legitur, *Agnone*: & reipsâ Athenæus lib. 12. c. 18. meminit Agnonis hominis deliciis affluentis. Verum legendum esse *Agnonide*, patet ex Plutarcho, qui eum Agnonidem sycophantam fuisse ait in Phocione.

¹⁹ *Ex consimili sententiâ.*] Quidam legunt, *ex consilii sententiâ*, hancque lectionem interpretatione tuetur Savaro, quam sanè non improbandam censerem, nisi jam prius lata fuisset sententia Athenis, cui relativum est verbum *consimili*.

²⁰ *Vehiculoque portaretur.*] Sic solebant deferri antiquitus, quemadmodum & hodie, omnes capite damnati, non quidem propter rationem à Nepote allatam; sed potius ignominie causâ, & ut omnium aspectui facilius paterent; Undè Ammianus Marcellinus lib. 29. cap. 11. ait, *Promiscuè juvenes aliique membris omnibus capti ad supplicia sellis gestatoriis ducebantur.*

²¹ *Legitimis quibusdam confectis.*] Quæ legitima confecta fuerint parum liquet, illâ enim lege constituta erant

ad accusandum & audiendum reum; At verò ne ipsi quidem causam dicendi data est facultas; unde factum est ut plerique, præsertim boni cives iudicium illud averfati sint. Vide Valer. Max. de fato Phocionis loquentem lib. 5. c. 3. extern. 3.

²² *Traditus est undecim viris.*] Hos νομοφύλακες, & ἑπαρχοι Græci vocabant, nec Romanis triumviris capitalibus multum absimiles fuisse scribit Budæus. Ad id autem præsertim instituti fuerant, ut facinorosos homines comprehensos in carcerem conjicerent, & capitis damnatos ad supplicium ducerent; quod ex Platone in Phædone, Aristot. lib. 6. c. ultimo, de optimâ administrandæ reip. formâ, & aliis manifestum est.

²³ *Obvius ei fuit Emphyletus.*] De hujus viri nomine dubium est; quidam enim Evippum vocant, narranturque Plutarchi autoritate qui viri hujus nominis meminit in Phocione. Ælianus verò lib. 13. c. 41. hunc Thudippum vocat; Aristidem, Seneca in consolat. ad Helviam cap. 13. Ego tamen nihil mutandum arbitror.

²⁴ *Hunc enim exitum plerique clari viri Athenienses habuerunt.*] Vide c-

hunc

hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienses. In hoc tantum fuit odium multitudinis, ²⁵ ut nemo ausus sit eum liber sepelire. Itaque à fervis sepultus est.

NOTÆ.

orum Catalogum apud Lucianum in Dialogo, *de non temerè credendo calumniae*.

²⁵ *Ut nemo ausus sit eum liber sepelire.*] Propter legem Atticam quā non licebat proditiōnis damnatos sepelire, ut jam dictum in Themistocle; & ut

patet ex ipsis Valer. Max. verbis, lib. 5. c. 3. Phocion non tantum equuleo ab Atheniensibus impositus est; sed certè post obitum nullam, Atticæ regionis, quæ ossibus ejus injiceretur glebulam invenit; jussus extra fines projici intra quos optimus civis vixerat.

XX.

TIMOLEON
CORINTHIUS.

CAP. I.

Sine dubio magnus omnium judicio hic vir extitit. Namque huic uni contigit, quod nescio an ulli, ut patriam, in quā erat natus, ² oppressam à tyranno liberaret; & à Syracusis, quibus auxilio erat missus, inveteratam servitutem depelleret, totamque ³ Siciliam multos annos bello vexatam, ⁴ à barbarisque oppressam, suo adventu in pristinum statum restitueret. Sed in his rebus non simplici fortunā conflictatus est: & id quod difficilius ¹⁰ putatur, multò sapientiùs tulit secundam quàm adversam fortunam. Nam quum frater ejus Timophanes dux à Corinthiis delectus, tyrannidem per milites mercenarios occupasset, participaque regni posset esse: tantum abfuit à societate sceleris, ut ante-

NOTÆ.

¹ TIMOLEON CORINTHIUS. U.S.] Cujus Pater fuit *Timænetus*, ex Diodoro, lib. 16. Ex Plutarcho verò in Timoleonte, *Timodemus*. Quo ad erymologiam nominis nihil moror; alii enim scribunt Timoleon; & τὸ τῷ Τιμῶν; alii Tymoleon & τὸ τῷ Τυμῶν.

² *Oppressam à Tyranno.*] Nimirum à fratre suo Timophane, ut infra vide-

bitur.

³ *Siciliam multos annos bello vexatam.*] Partim regnante Dionysio majore, ut supra in Dione; partim Dione interfecto per tyrannidem Callipi, Hipparini, & Dionysii Junioris, postquam amissum Imperium recuperavit. Ex Diodoro loco mox citato.

⁴ *A Barbarisque oppressam.*] Nimirum

rulerit suorum civium libertatem fratris salutē, & patriæ legibus obtemperare sanctius duxerit quàm imperare patriæ. Hac mente per aruspīcem communēque affinem, cui soror ex iisdem parentibus nata, nupta erat: fratrem tyrannum interficiendum curavit.

5 Ipse non modò manus non attulit, ⁵ sed ne aspīcere quidem fratrum sanguinem voluit. Nam dum res conficeretur, procul in præsidio fuit, ne quis satellites posset succurrere. Hoc præclarissimum ejus facinus non pari modo probatum est ab omnibus. Nonnulli enim læsam ab eo pietatem putabant, & invidiā laudem
10 virtutis obtrebant. Mater verò post id factum neque domum ad se filium admisit; neque aspexit, quin eum fratricidam impiūque detestans compellaret. Quibus verbis adeò est commotus, ⁶ ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conspectu morte decedere.

15 C A P. II. Interim Dione Syracusis interfecto, Dionysius rursus Syracusarum potitus est. Cujus adversarii opem à Corinthiis petiverunt, ducēque, quo in bello uterentur, postulāunt. Huc Timoleon missus, incredibili felicitate Dionysium totā Siciliā depulit. Quum interficere posset, noluit, ⁷ tutoque, ut Corinthum
20 perveniret, effecit, quòd utrorūque Dionysiorum opibus Corinthii sæpè adjuti fuerant. Cujus benignitatis memoriam volebat exstare, eamque præclaram victoriam ducebat, ⁸ in quā plus esset clementiæ quàm crudelitatis. Postremò, ut non solū auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur, quem, & ex quanto regnò

N O T Æ.

rūm à Carthaginienſibus.

⁵ Sed ne aspīcere fratrum sanguinem voluit.] Quod moderatioris animi indicium est suam patriam vindicantis, quia qui vultum sanguine imbuir, oculosque supplicio pascit, hic certè plus se, quàm Patriam vindicat.

⁶ Ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit.] Id magnanimitati ejus parū respondere videtur, quòd propter clamores & mulieris querelas tantoperè commoveretur. Illud tamen ex Plutarcho liquet, qui eum inediā se extingui voluisse ait.

⁷ Tutoque ut Corinthum perveniret, effecit.] Ubi, scilicet, propter inopiam literas puerulos docuit; unde Proverb. Dionysius Corinthi. Quā de re vide Plutarchum in Timoleonte. Cic. ad Atticum 9 Valer. Max. lib. 6. c. 9.

⁸ In quā plus esset clementiæ, quàm crudelitatis.] Dubitari, nec abs re, potest utrum Timoleon magis ad clemen-

tiam, quàm ad acerbiorē vindictam spectaverit, quum ad tantos calamitatis sensus Dionysium reservavit. Nam ipsi vitam servando eò miseriorem efficiebat, & supplicium ejus magis protrahebat: omni quippe morte acerbior est totā vitā supplicium pati, & quotidie magis ac magis sentire se perire. Attamen quum vita omnium rerum sit pretiosissima, hacque concessa recuperandæ aliæ fortunæ spes adempta non videatur; ideò qui servavit incolumem, satis libi temperasse putandus est: unde Tacitus lib. 12. cap. 19. ait, Bellorum egregios fines esse, quoties ignoscendo transigatur. Et c. 37. ibid. Et si incolumem servaveris, æternum clementiæ exemplar ero. Quam sententiam verba Senecæ egregie illustrant lib. 1. de Clementiā c. 21. Et quisquis ex alto ad inimici pedes abjectus alienam de capite suo sententiam expectavit, in servatoris sui glo-

ad

ad quam fortunam detrussisset. Post Dionysii decessum, ⁹ cum I-
cetâ bellavit, qui adversatus fuerat Dionysio; (a) quem non odio
tyrannidis dissensisse, sed cupiditate, indicio fuit, quod ipse, expul-
so Dionysio, imperium dimittere noluit. Hoc superato Timole-
on maximas copias Carthaginensium ¹⁰ apud Crimessum flumen 5
fugavit, (b) ac satis habere coëgit, si liceret Africam obtinere, qui
jam complures annos possessionem Siciliae tenebant. ¹¹ Cepit e-
tiam Mamercum Italicum ducem, hominem bellicosum & poten-
tem, qui tyrannos adiutum in Siciliam venerat.

C A P. III. Quibus rebus confectis, quum propter diuturni- ¹⁰
tatem belli non solum regiones, sed etiam urbes desertas videret;
conquisivit quos potuit, primum Siculos, deinde Corintho arcessi-
vit colonos, quod ab his initio Syracusae erant conditae. Civibus
veteribus sua restituit, novis bello vacuefactas possessiones divisit;
urbium moenia disiecta, sanâque deleta refecit; civitatibus leges ¹⁵
libertatemque reddidit; ex maximo bello tantum otium toti in-
sulâ conciliavit, ut hic conditor urbium earum, non illi, qui ini-
tio deduxerant, videretur. ¹² Arcem Syracusis, quam munierat
Dionysius ad urbem obsidendam, à fundamentis disjecit; cætera
tyrannidis propugnaeula demolitus est, (c) deditque operam, ut ²⁰
quàm minime multa vestigia servitutis manerent. Quum tantis
esset opibus, ut etiam invitis imperare posset, tantum autem habe-
ret amorem omnium Siculorum, ut nullo recusante regnum obtri-
neret: ¹³ maluit se diligi quàm metui. Itaque, quum primum

INTERPRETATIO.

(a) Qui non tanquam tyrannidis osor, sed ambitiosus rebellasse visus est,
quoniam post ejectum Dionysium, à dominatione discedere recusavit. (b) Eo-
que ipsos adegit, ut satis sibi esse crederent, si Africâ potiri fas esset. (c) Cu-
ravitque ut quàm paucissima servitii reliquiae superessent.

NOTÆ.

riam vivet, plusque nomini ejus con-
feret incolumis, quàm si ex oculis ab-
latus esset: assiduam enim spectaculum
alienae virtutis est; in triumpho citò
transisset.

⁹ Cum Icetâ bellavit.] Hic unus ex
amicis Dionis fuit.

¹⁰ Apud Crimessum.] Plutarcho,
Κρίμινον, fluvius est Siciliae. Diony-
sio Halicarnass. lib. 1. Straboni 6. &
Suidæ Crimisum; Lycophroni verò
Crimissum.

¹¹ Cepit etiam Mamercum.] De quo
lege Polyæn. lib. Strat. & Plutarchum
qui hunc Catanæ tyrannum fuisse ait.

¹² Arcem Syracusis.] Arces enim

obsidione perpetuâ, & quasi compedi-
bus cives premunt, & Tyrannis æter-
nam securitatem pollicentur. Unde Se-
neca in Thyeste:

In Arce summâ Pelopis una est pars
domus

Conversa in Austros, cujus extremum
latus

Æquale monti crescit, atque urbem
premit,

Et contumacem Regibus populum suis
Habet sub ictu.

¹³ Maluit se diligi, quàm metui.]
Simile quidpiam refert Aurelius Victor

potuit, imperium deposuit, & privatus Syracusis, quod reliquum vitæ fuit, vixit. Neque verò id imperitè fecit. Nam quoddam cæteri reges imperio vix potuerunt, hic benevolentiam tenuit. Nullus honos huic defuit, neque postea Syracusis res ulla gesta est publica, de qua prius sit decretum, quam Timoleonis sententia cognita. Nullius nunquam consilium non modò antelatum, sed ne comparatum quidem est: neque id magis benevolentiam factum est, quam prudentiam.

C A P. IV. Hic quum ætate jam provectus esset, sine ullo morbo ¹⁴ lumina oculorum amisit, quam calamitatem ita moderatè tulit, ut neque eum querentem quisquam audierit, neque eò minùs privatis publicisque rebus interfuerit. Veniebat autem in theatrum, quum ibi concilium populi haberetur, (d) ¹⁵ propter valetudinem vestus jumentis junctis, atque ita de vehiculo, quæ videbantur, dicebat; neque hoc illi quisquam tribuebat superbiæ. Nihil enim unquam neque insolens, neque gloriosum ex ore ejus exiit. Qui quidem quum suas laudes audiret prædicari, nunquam aliud dixit, quam *se in eâ re maximas diis gratias agere, atque habere, quod quum Siciliam recreare constituisset, tum se potissimum ducem esse voluissent.* Nihil enim erum humanarum sine deorum numine agi putabat.

C A P. V. ¹⁶ Itaque suæ domi sacellum *autogratias* constituebat, idque sanctissimè colebat. Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles accesserunt casus. Nam prælia maxima ¹⁷ natali die suo fecit omnia: quò factum est, ut ejusdem natalem fe-

I N T E R P R E T A T I O.

(d) *Infirmittatis causâ bigis deductus.*

N O T Æ.

c. 15. de Antonino Pio, his verbis: *A deo tremantibus eum, atque amantibus curatis Regibus, Nationibusque, & populis, ut parentem suum, patronum magis quam Dominum Imperatorem vere putarent.*

¹⁴ *Lumina oculorum amisit.*] Diastole. Sic etiam de eo Plutarchus; & Cic. Tusc. 5. multos qui & oculis capti fuerint, moderatèque eum casum tulerint, enumerat.

¹⁵ *Propter valetudinem vestus jumentis junctis.*] Sic apud Romanos Appius Claudius Cæcus lecticâ in Senatum ferebatur.

¹⁶ *Itaque suæ domi sacellum Autogratias constituebat.*] *Autogratias* Deæ alicujus nomen fuisse certum est; sed

dubitatur cujusnam Deæ. Quidam per id casum fortuitum; quidam fortem fortunam intelligi volunt. Quo posteriori sensu accipiendum esse puto: quia Siculi fortunam tanquam omnium actionum, laborumque humanorum Dominam venerabantur; cui & Græci, Romanique multa monumenta consecrârunt, & ad hujus Deæ auspicia ac Numen Timoleon retulit quidquid sibi unquam prosperè evenit.

¹⁷ *Natali die suo fecit omnia.*] Sic præterito sæculo Carolus V. Imperator die Divo Matthiæ sacro, quo natus erat, Regnum Hispaniæ obtinuerat, Imperator proclamatus fuerat, & memorabilem Ticini victoriam in Francos retulerat.

stum

stium haberet universa Sicilia. Huic quidam ¹⁸ Laphystius, homo petulans & ingratus, (e) vadimonium quum vellet imponere, quòd cum illo se lege agere diceret, & complures concurrissent, qui procacitatem hominis manibus coercere conarentur: Timoleon oravit omnes, ne id facerent. *Namque id ut Laphystio, ceterisque liceret, se maximos labores summamque adisse pericula. Hanc enim speciem libertatis esse, si omnibus, quod quisque vellet, legibus experiri liceret.* Idem, quum quidam Laphystii similis nomine Demænetus, in concione populi rebus gestis ejus detrachere cœpisset, ac nonnulla invehere in Timoleonta, dixit, (f) *Nunc demum se voti esse damnatum, namque hoc à diis immortalibus semper precatum, ut talem libertatem restituerent Syracusanis, in quâ cuius liceret, de quo vellet, impune dicere.* Hic quum diem supremum obiisset, publicè à Syracusanis ¹⁹ in gymnasio, quòd Timoleonteum appellatur, totà celebrante Sicilia, sepultus est. 15

I N T E R P R E T A T I O.

(e) In iudicium conaretur traducere. (f) Nunc denique finem optatum obtinuisse.

N O T Æ.

¹⁸ *Laphystius.*] Sic legendum ex Plutarcho, non Lamestius, ut quidam habent codices.

¹⁹ *In Gymnasio, quod Timoleonteum appellatur.*] Vide Polyænum in Aga-

thoclem lib. 5. Plutarchus tamen in foro, non in Gymnasio sepultum scribit; at verò Gymnasium illud in hujus gratiam fuisse constitutum.

R E G E S.

C A P. I.

HI fere fuerunt Græciæ ¹ gentis ducēs, qui memoriā digni videantur, ² præter reges. ³ Namque eos attingere noluimus, quòd omnium res gestæ ⁴ separatim sunt relatæ: neque tamen hi

N O T Æ.

¹ *Græcia Gentis.*] In quibusdam legitur, *Græcia Gentis.* Sed nihil muto, quia Græcia gens dicitur, quemadmodum *Italia terra, Hispania regio, &c.*

² *Præter Reges.*] Nimirum earum Gentium, quæ aliis præluxerant.

³ *Namque eos attingere.*] Legitur & *adungere*, id est, vitis excellentium Græciæ Imperatorum.

⁴ *Separatim.*] Id est, alio in libro qui Regum vitas complectebatur, qui quidem liber injuriâ temporum periisse creditur.

admodum sunt multi. Lacedæmonius autem Agesi-
 laus, ⁵ nomi-
 ne, non potestate, fuit rex, sicut cæteri Spartani. Ex his verò, qui
 dominatum imperio tenuerunt, excellentissimi fuerunt, ut nos ju-
 dicamus, Perfarum, ⁶ Cyrus, & ⁷ Darius Hystaspis filius; ⁸ quo-
 rum uterque privatus, virtute regnum est adeptus. ⁹ Prior ho-
 rum, apud Massagetæ in prælio cecidit: ¹⁰ Darius, senectute
 diem obiit supremum. Tres sunt præterea ejusdem generis, ¹¹
 Xerxes, & duo Artaxerxes, Macrochir & Mnemon. Xerxi max-
 imè est illustre, quòd maximis post hominum memoriam exerci-
 tibus terrâ marique bellum intulit Græciæ. At Macrochir præci-
 puam habet laudem amplissimæ pulcherrimæque corporis formæ,
 quam incredibili ornavit virtute belli. Namque illo Perfarum
 nemo fuit manu fortior. Mnemon autem justitiæ famâ floruit.
¹² Nam quum matris suæ scelere amisisset uxorem, ¹³ tantum in-
 dulsit dolori, ut eum pietas vinceret. ¹⁴ Ex his duo eodem no-
 mine, morbo naturæ debitum reddiderunt. ¹⁵ Tertius ab Artaba-
 no præfecto ferro interfectus est.

NOTÆ.

⁵ *Nomine, non potestate fuit Rex.*] Vide quæ jam dicta sunt à Nepote in Agesi-
 laus, ubi dictum est morem esse Lacedæmoniorum, ut duos Reges sem-
 per haberent, nomine magis quam Imperio. Unde Dionysius Halicarnassensis
 Reges improprie dictos fuisse scribit.

⁶ *Cyrus.*] Ex Mandane Astyagis fi-
 liâ, & Cambyse Persâ natus, qui suâ
 virtute Medorum Regnum adeptus est,
 ac Imperium à Medis ad Persas tran-
 sivit.

⁷ *Et Darius Hystaspis filius.*] De hoc
 jam supra.

⁸ *Quorum uterque privatus.*] Cyrus
 enim Perfarum armis adjutus Astya-
 gem Regno expulit. Darius verò, Ma-
 gis oculis, qui Perfarum Regnum frau-
 de usurpaverant, ex privato Rex per
 equi sui hinnitum salutatus est. Vide
 Just. lib. 1. c. 10.

⁹ *Prior horum apud Massagetæ.*] Quum
 Cyrus adversus Thomirim Re-
 ginam Scytharum, vel Massagetarum,
 bellum movisset, secundo prælio vi-
 ctus inter mortuos inventus est. Por-
 rò Massagetæ Gentes erant supra mare
 Caspium sitæ; unde Getæ & Scythæ
 eas circiter regiones incolebant, quæ
 hodie Catai nominantur. Vide Ptole-
 mæum.

¹⁰ *Darius senectute diem obiit su-*

preum.] Eum regnasse 36. annos He-
 rodotus ait lib. 4. Quanquam nonnul-
 li 31. tantum & dies 30. asserunt.

¹¹ *Xerxes, & duo Artaxerxes.*] Jam
 de Xerxe supra. Notandum tamen
 est Xerxis nomen commune fuisse Per-
 farum Regibus, quemadmodum & Cy-
 ri. Quantum verò ad duo Artaxer-
 xes; alter Xerxis filius fuit, & dictus
 est Macrochir, seu Longimanus: alter
 Cyri junioris frater, cognomento Mne-
 mon, seu Memor.

¹² *Nam quum matris suæ scelere a-
 misisset uxorem.*] Scilicet, Statiram,
 quam ejus mater veneno peremerat.
 Ctesias lib. 16.

¹³ *Tantum indulsit dolori, ut eum pi-
 etas vinceret.*] Pietas, scilicet, erga
 matrem, non erga uxorem occisam,
 quia solam matris animum sceleris mi-
 nistrant supplicio affecit. Idem Ctesias
 ibidem.

¹⁴ *Ex his duo eodem nomine.*] Scili-
 cet duo Artaxerxes, quorum prior re-
 gnavit 41. annos sine consorte, Sulpic.
 Et præterea 16. cum patre Xerxe. Po-
 sterior autem regnavit, teste Plutarcho,
 & Sulpicio 62. annos; licet Euseb. 40.
 tantum numeret.

¹⁵ *Tertius ab Artabano præfecto fer-
 ro interfectus est.*] Quæ de re Justinum
 lege lib. 3. c. 1.

C A P. II. Ex Macedonum autem genere, duo multò cæteros antecesserunt rerum gestarum gloriâ, Philippus Amyntæ filius & Alexander Magnus, Horum alter Babylone ¹⁶ morbo consumptus est: ¹⁷ Philippus Ægis à Pausaniâ, quum spectatum ludos iret, juxta theatrum occisus est. ¹⁸ Unus Epirotes, Pyrrhus; qui cum populo Romano bellavit. Is quum ¹⁹ Argos oppidum oppugnaret in Peloponneso, ²⁰ lapide ictus interiit. ²¹ Unus item Siculus, Dionysius prior, nam & manu fortis & belli peritus fuit, & id quod in tyranno non facîle reperitur, minimè libidinosus, non luxuriosus, non avarus, nullius rei denique cupidus, nisi singularis perpetuæque imperii, ob eamque rem crudelis. (a) Nam dum id studuit munire, nullius pepercit vitæ, quem ejus insidiatorem putaret. Hic quum virtute (b) tyrannidem sibi peperisset, magnâ retinuit felicitate, majorque annos sexaginta natus, ²² decessit florente regno. Neque in tam multis annis cujusquam ex suâ stirpe funus vidit, ²³ quum ex tribus uxoribus liberos procreâset, multique ei nati essent Nepotes.

C A P. III. Fuerunt præterea multi reges ²⁴ ex amicis Alex-

I N T E R P R E T A T I O.

(a) *Quamdiu enim illud asserere curavit.* (b) *Regnum adeptus esset.*

N O T Æ.

¹⁶ *Morbo consumptus est.*] Seu potius veneno ætatis anno trigésimo secundo cum tribus mensibus, & regni 12. cum 8. mensibus. Arrianus. Sed tamen de hoc tempore varii Authores, varias opiniones habent. Quapropter vide Cic. Euseb. Just. Strabon. Gellium, & alios.

¹⁷ *Philippus Ægis à Pausaniâ.*] Ægis Macedoniæ oppidum, ubi olim Macedonum Regum sepulturæ erant; ut Plinius refert. Pausanias verò juvenis inter Macedones nobilitate clarus, ob neglectam à Philippo vindictam, quam ab ipso petebat de injuriâ sibi turpiter illatâ eundem interfecit; quâ de re vide Curtii supplementum, & alios.

¹⁸ *Unus Epirotes, Pyrrhus.*] Hic quemadmodum Alexander, paterno genere ab Hercule, materno ab Achille se esse gloriabatur. Just. 17.

¹⁹ *Argos oppidum.*] Duo sunt, ut jam dictum est, ejus nominis oppida in hoc tractu, quamobrem vide quæ supra diximus.

²⁰ *Lapide ictus interiit.*] Just. lib. 25. c. 5. & Paulus Diaconus lib. 2. c.

²⁰ cum Nepote de lapidis ictu consentiunt quo Pyrrhus interiit. At verò Plutarchus, Pausanias, Polyænus, & Strabo regulæ ictu periisse scribunt, quos sequitur Ovid. in Ibin.

*Aut ut Achilleidem cognato nomine clarum
Opprimat hostili tegula jacta manu.*

²¹ *Unus item Siculus; Dionysius prior.*] Vide quæ de illo apud Cic. v. Tusc. dicuntur; & apud Just. lib. 20.

²² *Decessit florente regno.*] Præ gaudio quod habuit ex nuncio reportatæ victoriæ, cum amicis suis vino & epulis largius usum in morbum incidisse quo mortuus est, refert Diodorus. Quantum verò temporis regnaverit, ex his Ciceronis verbis accipe. *Duo de quadraginta Dionysius Tyrannus annos fuit opulentissimæ & beatissimæ civitatis.*

²³ *Quum ex tribus uxoribus liberos procreâset.*] De his in Dione jam dictum est.

²⁴ *Ex amicis Alex. Max.*] De ejus

andri Magni, qui post obitum ejus imperia ceperunt. ²⁵ In his Antigonus, ²⁶ & hujus filius Demetrius: ²⁷ Lyfimachus, Seleucus, Ptolemæus. Ex his Antigonus, quum adversus Seleucum Lyfimachumque dimicaret; in prælio occisus est. ²⁸ Pari leto affectus est Lyfimachus à Seleuco. Nam societate dissolutâ, bellum inter se gesserunt. At Demetrius, quum filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset, neque eò magis fida inter eos amicitia manere potuisset, (c) ²⁹ captus bello in custodiâ focer generi ³⁰ periit morbo. Neque ita multò post Seleucus ³¹ à Ptolemæo Cerauno dolo interfectus est; quem ille à patre expulsum Alexandriâ, alienarum opum indigentem, receperat. Ipse autem Ptolemæus, quum vivus filio regnum tradidisset, ³² ab illo eodem vitâ privatus dicitur. De quibus quoniam satis dictum putamus, non incommodum videtur non præterire Hamilcarem & Hannibalem, quos & animi magnitudine, & calliditate omnes in Africâ natos præstitisse constat.

INTERPRETATIO.

(c) In generi vinculis prælio victus focer morbo extinctus est.

NOTÆ.

Ducibus hic loquitur, qui eo mortuo omnes sibi diademata imposuerunt, ut fert Author Machab.

²⁵ In his Antigonus.] Asiæ & Syriæ Satrapes primus, qui tandem à Seleuco & Ptolemæo victus est.

²⁶ Et hujus filius Demetrius.] Hic Urbium obsessor dictus est. Plin. lib. 7. cap. 38. Qnam nominis arrogantiam arguit Plutarchus in Demetrio: Seleuco Nicanori Syriæ Regi filiam suam Stratonicen uxorem dedit, & expulso Athenis Demetrio Phalereo, pristinam Reip. ac libertatis formam Atheniensibus restituit.

²⁷ Lyfimachus, Seleucus, Ptolemæus.] Lyfimachus unus quondam è Custodib. Alex. Max. illustri Macedoniæ loco natus, sed virtute illustrior. Vide Just. lib. 15. c. 3. Seleucus qui cognominatus est Nicanor Rex Syriæ, de quo jam dictum est. Ptolemæus verò omnibus Ægyptiis Regibus nomen suum dedit, vir quoque magnus fuit, & prudentiâ insignis, de quo jam supra dictum est in Eumene.

²⁸ Pari leto affectus est Lyfimachus.] Demetrio mortuo Lyfimachus cum Seleuco conflixit; & hæc ultima pugna fuit Successorum Alexandri Ma-

gni in quâ occisus est Lyfimachus, nimirum anno 42. ab Alex. interitu.

²⁹ Captus bello.] Nimirum in Idumæâ ad urbem Gazam, ut vult Just. Plutarchus, & Arrianus. Hunc à Macedonibus relictum scribit Cic. Offic. 2. At si Justino credimus non captus est, sed seipsum Seleuci fidei tradidit, ut pater ex his verbis: *Demetrius quoque à tot exercitibus circumventus cum posset honestè mori; turpiter se dedere Seleuco maluit.*

³⁰ Periit morbo.] In quem incidit, ut refert Plutarchus, biennio post, cum à Seleuco perhumaniter exceptus fuisset, & regio apparatu; sed quum inertis otioque se dedisset, neque solito vivendi more uteretur, ex nimia cruditate in morbum incidit, & ita interiit. Plutarch. in Demet.

³¹ A Ptolemæo Cerauno.] Hic filius fuit Ptolemæi prioris, Ceraunus dictus ab audaciâ, & ingenii velocitate; *κεραυνός* enim fulmen significat. Cæl. lib. 24. cap. 6.

³² Ab illo eodem vitâ privatus dicitur.] Hic opinioni adversatur Just. lib. 24. qui eum à Gallis, quos spreverat, victum, vitâ & regno spoliatum scribit.

XXI.

'HAMILCAR HANNIBALIS

FILIUS ² COGNOMINE

BARCHAS CARTHAGINIENSIS.

C A P. I.

Primo Punico bello, ³ sed temporibus extremis, admodum adolescentulus, in Siciliâ præesse cœpit exercitui. Quum antè ejus adventum & mari & terrâ malè res gererentur Carthaginien-
sum; ipse ubi adfuit, nunquam hosti cessit, neque locum nocendi dedit: sæpèque è contrario occasione datâ, laceessivit, semper-
que superior discessit. Quo factò, quum penè omnia in Siciliâ Pœni amisissent, ⁴ ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non videretur. Interim Carthaginienfes classè ⁵ apud insulas Ægates à C. Luctatio Consule Romanorum superati, statuerunt belli finem facere, eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. ¹⁰ Ille etsi flagrabat belli cupiditate, ⁶ tamen paci serviendum putavit, quòd patriam exhaustam sumptibus, diutius calamitatem belli ferre non posse intelligebat: sed ita ut statim mente agitarer, si pau-

N O T Æ.

¹ HAMILCAR HANNIBALIS FILIUS.] Hamilcar nomen est Punicum, quod Regem significat, hic patrem habuit Hannibalem antiquiorem, & ipse pater fuit magni Hannibalis æterni Romanorum hostis,

² COGNOMINE BARCHAS.] Hoc gentile nomen fuisse patet ex his Siliî Italici verbis, lib. 1. in principio:

——— ortus
Serranâ prisçi Barcæ de Gente.

³ Sed temporibus extremis.] Id est, sub finem hujus primi belli Punici.

⁴ Ille Erycem sic defendit.] Eryx urbs Siciliæ ad Montem ejusdem nominis

Veneri sacrum, supra Drepanum oppidum. De hujus situ accuratissimè inter alios scribit Polybius lib. 1. Hodie, Monte S. Juliano.

⁵ Apud insulas Ægates à Cæio Luctatio Consule Rom. superati.] Ægusæ dicuntur illæ insulæ a Polybio, suntque ad Promontorium Lilybæum, juxta quas classis Romanorum, quam trecentarum Navium fuisse tradit Plinius de viris illustribus, Classem Carthaginensium, cui Dux Hanno erat, superavit.

⁶ Tamen paci serviendum putavit.] Quibus conditionibus facta fuerit, vide Polybium lib. 3.

- lulūm modò res essent resectæ, bellum renovare, Romanòsque armis persequi : ⁷ donicum aut vi certè vicissent ; aut victi manum dedissent. Hoc consilio pacem conciliavit : (a) in quā tanta fuit ferocia ⁸ ut quum Catulus negaret se bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem tenuerant, armis relictis, Siciliā decederent : succumbente patriā, *Ipse periturum se potius dixerit, quàm cum tanto flagitio domum rediret. Non enim suæ esse virtutis, arma à patria accepta adversus hostes, adversariis tradere.* Hujus pertinaciæ cessit Catulus.
- 10 C A P. II. At ille ⁹ ut Carthaginem venit, multò aliter, ac sperabat, rempublicam se habentem cognovit. Namque diuturnitate externi mali ¹⁰ tantum exarsit intestinum bellum, ut nunquam pari periculo fuerit Carthago, ¹¹ nisi quum deleta est. ¹² Primò mercenarii milites, qui adversus Romanos fuerant, disciverunt, quorum numerus erat viginti millium. ¹³ Hi totam abalienarunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnarunt. Quibus malis adeò sunt Pœni perterriti, ut auxilia etiam à Romanis petiverint, eaque impetraverint. Sed extremò, quum propè jam ad desperationem pervenissent, ¹⁴ Hamilcarem imperatorem fecerunt. Is non solum hostes à muris Carthaginis removit ; quum ampliùs centum millia facta essent armatorum, sed etiam eò compulit, ut locorum angustiis clausi, plures fame quàm ferro interirent. Om-

I N T E R P R E T A T I O.

(b) *In quā tantam exhibuit firmitatem.*

N O T Æ.

⁷ *Donicum aut vi.]* Donicum, pro donec, apud veteres.⁸ *Ut quum Catulus.]* Scilicet, Q. Lælius Catulus, Consul Rom.⁹ *Ut Carthaginem venit.]* Urbem olim totius Africæ terrā marique florentissimam, Romæ æmulam, à Phœnicibus in Libyæ littore conditam ad mare internum ; quæque tertio Punico bello à Scipione Æmiliano penitus diruta est.¹⁰ *Tantum exarsit intestinum bellum.]* Hujus belli causa narratur à Polybio, qui etiam ejus Autores recenset.¹¹ *Nisi quum deleta est.]* Deleta autem fuit, ut mox diximus, à Scipione anno 567. postquam condita fuerat, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummiō Coss. Velleius Patere. lib. 1. cap. 12. Ad quam opinionem quodammodo accedit Cic. 1. de Rep. his verbis ; *Nec**tantum Carthago habuisset opum sexcentos fere annos, sine consiliis & disciplinā ;* cui etiam opinioni Orofius non multum dissentit lib. 4. c. 6. Alii plus, alii minus, adeò ut parum inter se consentiant Autores hac in re. Cæterum urbs incendio diruta fuit, & per continuos decem & septem dies vix potuit incendium extingui. Flor. lib. 2. cap. 15.¹² *Primò mercenarii milites.]* Quos ex variis gentibus fuisse memorant, nimirum Gallos, Hispanos, Ligures, Nomades, Afros, aliosque.¹³ *Hi totam abalienarunt Africam.]* Supple à Carthaginensibus.¹⁴ *Hamilcarem Imperatorem fecerunt.]* Quum antea Hannonem, & Gisconem Asdrubalis patrem ab initio hujus belli præfecissent, eosque tanto malo impares esse cognovissent. Lamb.

nia oppida abalienata; ¹⁵ in his Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africæ, restituit patriæ, neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propagavit: totâ Africâ tantum otium reddidit, ut nullum in eâ bellum videretur multis annis fuisse.

C A P. III. Rebus his ex sententiâ peractis, fidenti animo atque infesto Romanis, quò facilius causâ bellandi reperiretur, effecit, ut imperator cum exercitu in Hispaniam mitteretur, eoque secum duxit filium Hannibalem annorum novem. Erat præterea cum eo adolescens illustris & formosus, Hasdrubal, ¹⁶ quem nonnulli diligi turpius, quàm par erat, ab Hamilcare loquebantur. ¹⁰ Non enim maledici tanto viro deesse poterant. Quo factum est, ¹⁷ ut à præfecto morum Hasdrubal cum eo vetaretur esse. Huic ille filiam suam in matrimonium dedit, ¹⁸ quòd moribus eorum (b) interdici non poterat socero gener. De hoc idè mentionem fecimus, ¹⁹ quòd Hamilcare occiso, ille exercitui præfuit, ²⁰ res- ¹⁵ que magnas gessit, ²¹ & princeps largitione vetustos pervertit mo-

I N T E R P R E T A T I O.

(b) *A soceri contubernio gener prohiberi non poterat.*

N O T Æ.

¹⁵ *In his Uticam, atque Hipponem.] Utica urbs totius Africæ, si Carthaginem excipias, clarissima, quæ sexaginta stadiis ab ipsâ Carthagine distabat occasum versus, inquit Appianus, ad Bagradam amnem; ea quemadmodum & Carthago à Tyriis condita fuit, sed longè ante, quod videtur testari Silius Italicus lib. 3.*

Proxima Sidoniis Utica est effusa maniplis,

Priscæ situ, veteresque ante Arces condita Byrsa.

Quod ad Hipponem verò, quam & Diodorus lib. 20. vocat Hippuacram, urbs est ad Hippî Promontorium ita, à quo nomen habere videtur, cui stagnum adjacet Hipponense, unde à Græcis *Διάπυρα* dicta est propter aquarum irrigua. Vide quid Plinius de eâ scribat lib. 9. Epist.

¹⁶ *Quem nonnulli diligi turpius.] Vide quid super eâ re referat Livius 21. annal.*

¹⁷ *Ut à Præfecto morum Hasdrubal.] Quales apud Rom. Censores erant, penes quos erat jus animadvertendi in mores Civium; tales fere erant Præ-*

fæti seu Magistri. morum apud Carthaginenses, ad quos pariter pertinebat morum censura & animadversio, & præterea facultatum cujusque æstimatio.

¹⁸ *Quod moribus eorum interdici non poterat socero gener.]* Apud Rom. tamen summum inter utrumque erat verecundia argumentum, quòd, ut ait Cic. l. 1. Offic. *Non lavantur cum soceris generi.*

¹⁹ *Quod Hamilcare occiso.]* In prælio, scilicet, contra Vettones citerioris Hispaniæ populos, ut postea dicitur, intra Anam & Tagum fluvios, Plin. lib. 4. cap. 20. Reliquitque quatuor filios quos se in Romanorum perniciem alere dicebat, veluti quatuor Catulos Leoninos, quorum tamen nullus in locum patris missus est statim ab ejus morte, propter immaturam ætatem. Valer. Max. lib. 9. cap. 3.

²⁰ *Resque magnas gessit.]* De quibus Polybius lib. 11.

²¹ *Et Princeps largitione vetustos pervertit mores Carthaginensium.]* Is namque ut Borcinae factioni, cujus auctor erat, faventem populum redderet, immodicis largitionibus utebatur: & ut ait Livius 21. Annal. *Plura consilio*

res Carthaginensium: ²² ejusdemque post mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.

C A P. IV. At Hamilcar, ²³ posteaquàm mare transiit, in Hispaniàmque venit, magnas res secundâ gessit fortunâ, maximas bel-
 5 licosissimâsque gentes subegit: equis, armis, viris, pecuniâ, totam locupletavit Africam. Hic quum in Italiam bellum inferre meditaretur, nono anno postquàm in Hispaniam venerat, in prælio pugnans ²⁴ adversus Vettones occisus est: Hujus perpetuum odi-
 10 Punicum. ²⁵ Namque Hannibal, filius ejus, assiduus patris obtestationibus ed est perductus, ut interire, quàm Romanos non ex-
 periri mallet.

N O T Æ.

quàm vi gerens, auspiciis regulatorum magis, conciliandisque per amicitiam principum novis Gentibus, quàm bello aut armis rem auxit.

²² *Ejusdemq; post mortem.*] De cujus mortis genere non consentiunt histori- ci. Livius 21. Annal. Et Appianus, ip- sum in venatione interfectum scribunt. Justinus & Valer. Max. a Servo sui do- mini mortis ulciscendæ causâ occisum esse aiunt. Polybius verò de nocte in diverforio suo à quodam Gallo pri- vatarum injuriarum causâ interemp- tum refert.

²³ *Posteaquàm mare transiit.*] Sci- licet, fretum Gaditanum, & Herculis

columnas.

²⁴ *Adversus Vettones.*] De quibus mox diximus, quorum Metropolim, E- meritam Vettohum dictam, flumen A- nas præterfluit. Prudentius Hymno de S. Eulaliâ.

²⁵ *Namque Hannibal filius ejus assi- duus patris obtestationibus.*] Vide Va- ler. lib. 9. cap. 3. ubi ait quòd quum Hamilcar trajecturus esset exercitum in Hispaniam: & ob id sacrificaret, Hannibalem filium ejus 9. annos na- tum altaria tenentem jurejurando pro- misisse, se cùm primum per ætatem posset, acerrimum hostem pop. Rom. futurum.

XXII.

HANNIBAL HAMILCARIS
FILIUS CARTHAGINIENSIS.

C A P. I.

SI verum est, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute superârit, non est inficiandum, ¹ Hannibalem tanto præstitisse cæteros imperatores prudentiâ; quanto populus Romanus antecedeat fortitudine cunctas nationes. Nam quotiescunque cum eo congressus est in Italiâ, semper discessit superior. ⁵ Quod nisi domi ² civium suorum invidiâ debilitatus esset, Romanos videtur superare potuisse. Sed multorum obrectatio divicit unius virtutem. Hic autem velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos sic confirmavit, ut prius animam, quam id deposuerit, qui quidem quum patriâ pulsus esset, & aliena- ¹⁰ rum opum indigeret, nunquam destiterit animo bellare cum Romanis.

C A P. II. Nam, ³ ut omittam Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis; ⁴ omnium his temporibus potentissimus rex Antiochus fuit. Hunc tantâ cupiditate incendit bellandi, ut ¹⁵

N O T Æ.

¹ *Hannibalem tanto præstitisse cæteros Imperatores prudentiâ.* Prudentissimum quidem & sagacissimum fuisse ex ejus bellicis facinoribus nemo non intelligit, quanquam tamen à Scipione in ipsius Carthaginis conspectu superatus est. Vide apud Lucianum in Dialogis mortuorum, ludicram illam contentionem de præstantiâ Scipionis, Hannibalis, & Alexandri Magni.

² *Civium suorum invidiâ debilitatus esset.* Hujus in Hannibalem invidiæ causas recenset Livius lib. 30. Quæ quidem nullæ sunt aliæ præter optimam Reip. administrationem, & reinos Magistratuum abusus, quibus emendandis fortiter incumberebat.

³ *Ut omittam Philippum.* Hic Demetrii filius fuit, & pater Persei Regis Macedonum, quem devictum acie, & captum Paulus Æmilius in triumphum Romam duxit. Velleius Paterc. lib. 1. c. 9. Vide & Just. lib. 29.

⁴ *Omnium potentissimus Rex Antiochus.* Ille enim septem & triginta annos Asiam, Syriam, Mediam, & Persiam tenuit; præter Hircaniam, Bactrianam, & omnes (si Parthiam exceperis) Regiones superioris Asiae. Quod ex Just. lib. 40. & Polybio passim cognoscitur. Porro Antiochus ille Magni cognomentum accepit propter victoriarum amplitudinem, huncque ad inferendum Rom. bellum impulit Hannibal. Idem Just. lib. 32.

usque

usque ⁵ à rubro mari arma conatus sit inferre Italiae. ⁶ Ad quem quum legati venissent Romani, qui de ejus voluntate explorarent, darentque operam consiliis clandestinis, ⁷ ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent, tanquam ab ipsis corruptum alia atque antea sentire; neque id frustra fecissent; idque Hannibal ⁸ comperisset, seque ab interioribus consiliis segregari vidisset: tempore dato adiit ad regem, eique quum multa de fide sua, & odio in Romanos commemorasset, hoc adjunxit: *Pater (inquit) meus Hamilcar, ⁹ puerulo me, utpotè non ampliùs novem annos nato, in Hispaniam imperator proficiscens Carthagine, Jovi Optimo Maximo hostias immolavit. Quae divina res dum conficiebatur, quaesivit à me, vellèmne secum in castra proficisci. Id quum libenter accepiissem, atque ab eo petere cœpiissem, ne dubitaret ducere: tum ille, Faciam (inquit) si fidem mihi quam postulo dederis: simulque ad aram adduxit, apud quam sacrificare instituerat, ¹⁰ eamque, ceteris remotis, tenentem, jurare jussit, nunquam me in amicitia cum Romanis fore. Id ego jusjurandum patri datum, usque ad hanc diem ita conservavi, ut nemini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim futurus. Quare (a) si quid amicè de Romanis cogitabis, non imprudenter feceris, si me celaris, quum quidem bellum parabis, teipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris.*

C A P. III. Hâc igitur ætate cum patre in Hispaniam perfectus est. Cujus post obitum ¹⁰ Hasdrubale imperatore suscepto, equitatu omni præfuit. Hoc quoque interfecto, exerci-

I N T E R P R E T A T I O.

(a) Si alicujus amicitiae cum Romanis ineundæ consilium tibi erit.

N O T Æ.

⁵ *A rubro mari.*] Cujus sinus Arabicus est portio, qui Ægyptum ab Oriente alluit, & ab Arabia determinat. Pars est Oceani sinu Persico terminata, ἑρυθρὰν θάλασσαν Græci vocant, ab Erythrâ Rege qui ibi regnâsse dicitur; cui opinioni subscribit Arrianus lib. 8. Ideo autem à Latinis dictum est mare rubrum, quod quum audirent à Græcis Erythræum vocari, existimaverunt à rubedine aquarum ita dictum.

⁶ *Ad quem quum legati venissent Romani.*] Justinus pariter lib. 31. ad Antiochum legatos à Rom. fuisse missos scribit eodem consilio quo Nepos refert, sed eorum nomina non recenset. Quapropter Livium Dec. 4. lib. 5. & Plutarchum in Flaminio consule.

⁷ *Ut Hannibalem in suspicionem Regi adducerent.*] Quod assequuti sunt teste Livio, lib. 35.

⁸ *Puerulo me.*] Quia vix tunc ad 9. ætatis annum pervenerat, ut supra in Hamilcare. Author tamen de Viris illustrib. 11. annos natum testatur.

⁹ *Eamque ceteris remotis tenentem.*] Vide quæ supra sunt in Hamilcare, quæque Valer. Max. lib. 9. cap. 3. super eâ re refert. Vide & Livium 35. Mos autem erat antiquitus ut jurantes aram tenerent. Cic. pro Flacco: Ergo is, qui si aram tenens juraret, crederet nemo, per Epistolam, quod volet, injuratus probabit.

¹⁰ *Hasdrubale Imperatore suscepto.*] Is gener erat Hamilcaris, ut supra.

tus ¹¹ summam imperii ad eum derulit. Id Carthaginem delatum, publice comprobatum est. Sic Hannibal minor quinque & viginti annis natus, imperator factus, ¹² proximo triennio omnes gentes Hispaniæ bello subegit. ¹³ Saguntum foederatam civitatem ¹⁴ vi expugnavit: ¹⁵ tres exercitus maximos comparavit. Ex his unum in Africam misit, ¹⁶ alterum cum Hasdrubale fratre in Hispaniâ reliquit, tertium in Italiâ secum duxit: ¹⁷ saltum Pyrenæum transiit: quâcunque iter fecit, cum omnibus incolis conflictit: neminem nisi victum dimisit. ¹⁸ Ad Alpes posteaquàm venit, quæ Italiâ ab Galliâ sejungunt, quas nemo unquam cum exercitu ante eum ¹⁹ præter Herculem Graium transferat (²⁰ quo

N O T Æ.

¹¹ *Summam imperii.*] Huic etiam opinioni suffragatur Polybius lib. 3. qui uno ore, & communi omnium militum consensu electum fuisse Imperatorem Hannibalem scribit.

¹² *Proximo triennio omnes Gentes Hispaniæ bello subegit.*] Id verum est si Gentes ultra Iberum amnem intelligas, & Saguntinos etiam excipias, quos postea obsessos ad extremas miseriarum angustias redegit, & urbem eorum ferro flammâque diruit. Vide Liv. lib. 21.

¹³ *Saguntum foederatam civitatem.*] Quanta fuerit olim hæc civitas intelligi potest ex his Livii verbis: *Civitas ea longè opulentissima ultra Iberum fuit, sita passus mille ferme à mari.* Cui sententiæ subscribit Florus; *Saguntus*, inquit, *vetus Hispaniæ civitas & opulenta, fideique erga Romanos magnum quidem, sed triste monumentum.* Hæc ad flumen Duriâ sita erat propè urbem Valentiam, quæ hodie caput est regni hujus nominis in Hispaniâ. Plinius lib. 16. cap. 40. refert conditam fuisse ducentis annis antè Trojæ excidium, quod maximæ antiquitatis argumentum est. Hæc hodie vulgò, *Morvedre*.

¹⁴ *Vi expugnavit.*] Anno ab urbe cond. 535. bello Punico 2. post octavum obdionis mensem, ut refert Polybius. Porro Saguntus partim Hannibalis partim Civium manibus diruta est, qui quum ad extremam rerum omnium inopiam & famem redacti essent, se suæque omnia in pyram conjecerunt, nec victoris arbitrium expe-

ctârunt. Livius lib. 21.

¹⁵ *Tres exercitus maximos comparavit.*] Vide Polybium, & Livium ibidem.

¹⁶ *Alterum cum Hasdrubale.*] Hannibalis fratre, quem ad tuendam Hispaniam cum Afforum peditum undecim millibus & amplius, præter ingentem aliarum gentium multitudinem, cum Elephantis 14. reliquit. Præterea Classis ipsi data est maxima ad oræ maritimæ tutelam. Idem, ibidem.

¹⁷ *Saltum Pyrenæum transiit.*] Id est, Montes Pyrenæos, qui saltibus & sylvis circumducebantur, postquàm Celtiberos aliosque earum regionum accolâs dejecit. Vide Appianum, & alios.

¹⁸ *Ad Alpes posteaquàm venit.*] Quæ, ut refert Plin. lib. 3. hist. natur. cap. 17. Poeniniæ dictæ sunt ab Hannibale Poeno.

¹⁹ *Præter Herculem Graium.*] Unde Silius Italicus:

Primus inexpertas adiit Tiryntius Arces.

Et apud Livium Hannibal se Herculis itinerum æmulum esse gloriatur.

²⁰ *Quo facto is hodie saltus Graius appellatur.*] Multa etiamnum supersunt transitus Herculis per Alpes vestigia, nimirum Herculis Monœci Portus, Alpium Graiæ fauces, quæ indicant hac ipsum transivisse; & Herculeâ via apud Aristotelem de admirandis, quæ dupit. ex Italiâ per Galliam usque ad Celtiberos.

facto is hodie saltus Graius appellatur) ²¹ Alpicoſ conantes prohibere tranſitum, concidit : loca patefecit, itinera muniit, effecitque ut eâ elephantaſ ornataſ ire poſſet, quâ antea unuſ homo inermiſ vix poterat repere. ²² Hâc copiaſ traduxit, ²³ in Italiâque per-

5 venit.

C A P. IV. ²⁴ Conſlixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione conſule, eumque pepulerat. ²⁵ Cum hoc eodem de Claſtidio apud Padum decernit, ²⁶ ſaucium inde ac fugatum dimittit. Tertiò idem Scipio ²⁷ cum collegâ Ti. Longo, ²⁸ apud Tre-

10 biam adverſuſ eum venit. Cum hiſ manuſ conſeruit, ²⁹ utroſ-

NOTÆ.

²¹ *Alpicoſ conantes prohibere tranſitum, concidit.* Id eſt, Alpiñoſ, ſeu Alpium incolâſ. Viam autem hâc aperuit ſibi multo labore, magnâque induſtriâ ; nam, ut Liviuſ reſert, magnâſ ſtruceſ ex arboribuſ quâſ cædebant erectâſ incendebant, & ardentia ſaxa ſuperfuſo aceto mollebant, & comminuebant. Vide Livium ad Hannibaliſ tranſitum in Italiâ.

²² *Hâc copiaſ traduxit.*] Vulgaris opinio eſt Hannibalem traduxiſſe ſuum exercitum per eam Alpium partem, quam vulgò montem Cinifum vocant, perque vallem Segufianam ; quod Plutarchuſ ſentire videtur.

²³ *In Italiâque pervenit.*] Conſumptiſ in Alpium tranſitu 15. diebuſ, teſte Polybio, & Livio 21.

²⁴ *Conſlixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione.*] Huic opinioni Liviuſ refragatur, aſſeritque ; P. C. Scipionem triduo ſerè poſtquam Hannibal ab ripâ Rhodani movit, quadrato agmine ad caſtra hoſtium veniſſe, nullam dimicandi moram facturum : cæterum ubi deſerta munimenta videt, ad navē rediſſe, tutiùſ faciliùſque ita deſcendenti ab Alpibuſ Hannibali occuſurum. Ita etiam Polybiuſ reſert ; ita Floruſ, Eutropiuſ, & alii ſere omneſ Romani ſcriptoreſ.

²⁵ *Cum hoc eodem de Claſtidio apud Padum decernit.*] Nihil hic arbitror deſſe ; ſed ſic iſte locuſ mihi videtur explicandus ; ſcilicet, Iterum Hannibal cum Scipione decertat : ut videret utri Claſtidium cederet ; quia oppidum erat, ut tradit Liviuſ, quo magnam frumenti copiam Romani congeſſerant, atque adeo cum Scipione Hannibal de-

cernit de Claſtidio utri eſſet, quod futurum erat alterutriuſ partibuſ grave momentum. Nam reverâ poſt illam pugnam ad Padum fluven, ex quâ Hannibal victor diſceſſit, miſiſ itatim ſui exercituſ partem ad oppidum illud occupandum, quia frumenti inopiâ laborabat ; & hoc primum fuit Scipioniſ cum Hannibale certamen. Liviuſ ibidem.

²⁶ *Saucium inde ac fugatum dimittit.*] Reverâ Scipio in illo certamine ad Padum non ad Trebiam, ut vult Pliniuſ, vulnuſ acceperit, Livio & Floro teſtibuſ ; & in manuſ hoſtium propè erat, ut veniret, *Niſi periculum intercuſuſ tum primum pubeſcentiſ filii propuſſatum*, Liviuſ ; Hinc Floruſ etiam hiſ verbis : *Tunc Scipione Duce ſuſuſ exercituſ, Sauciuſ etiam ipſe veniſſet in manuſ hoſtium Imperator, niſi protectum patrem prætextatuſ admodum filiuſ ab ipſâ morte rapuiſſet.*

²⁷ *Cum collegâ Tiberio Longo.*] Hic Tiberiuſ Semproniuſ Longuſ Conſul factuſ eſt cum Cornelio Scipione, quumque ad Siciliam tuendam profectuſ eſſet, hinc revocatuſ eſt ut junctiſ viribuſ Hannibali reſiſterent ; hunc tamen Liviuſ non *Tiberium*, ſed Titum vocat.

²⁸ *Apud Trebiam.*] Fluviuſ eſt propè Placentiam in Galliâ Ciſalpinâ.

²⁹ *Utroſque proſtigavit.*] Utrumque Conſulem in hoc prælio aduſſiſ teſtatur Appianuſ, quidam negant ; Liviuſ tamen Sempronium aduſſiſ teſtari videtur, eumque priore prælio ſuperatum, Romam veniſſe, deinde in caſtrâ rediſſe, & ad Placentiam cum Hannibale conſiſſiſſe.

que

que profligavit. ³⁰ Inde per Ligures ³¹ Apenninum transit, ³² petens Hetruriam. Hoc itinere adeo ³³ gravi morbo afficitur oculorum, (b) ³⁴ ut postea nunquam dextro æquè bene usus sit. Quà valetudine quum etiam premeretur, lecticaque ferretur ³⁵ C. Flaminium consulem apud Trasimenum ³⁶ cum exercitu insidiis circumventum occidit. Neque multò post ³⁷ C. Centenium prætorem, ³⁸ cum delectâ manu ³⁹ saltus occupantem. ⁴⁰ Hinc in Apuliam pervenit. Ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius & Lucius Æmilius. ⁴¹ Utriusque exercitus uno prælio fu-

INTERPRETATIO.

(b) *Ut deinceps dextrum debiliorem semper senserit.*

NOTÆ.

³⁰ *Inde Ligures.*] Hæc duo prælia antequam in Liguriam Hannibal perveniret commissâ sunt, ut testatur Livius. Porro Ligures inter Varum & Macram amnes in imis Alpium jugis adhærent, Florus.

³¹ *Apenninum.*] Montem altissimum; Italiam mediam secundum longitudinem intersecat; in cujus transitu multum quoque laboravit. Vide Livium locis jam citatis.

³² *Petens Hetruriam.*] Italix regionem ad primam usque Tiberis ripam protensam, & à Liguribus Macrâ amne discretam, cujus hodie Metropolis Florentia.

³³ *Gravi morbo afficitur oculorum.*] Sic etiam Livius lib. 22.

³⁴ *Ut postea nunquam dextro æquè bene usus sit.*] Factus est enim Luscus, unde Poeta Satyricus 10.

O qualis facies, & quali digna tabella!

Cum Getula Ducem portaret bellua Luscum.

³⁵ *C. Flaminium Consulem apud Trasimenum.*] Qualis fuerit Consul Flaminius videre est ex his Livii verbis: *Consul ferox ab consulatu priore, & non modo legum, aut Patrum majestatis, sed ne Deorum quidem satis metuens erat*: Trasimenus verò lacus est in agro Perusino, nunc vulgo, *Lago di Perugia*: de quo Ovid. lib. 6. Fastorum:

*Sunt tibi Flaminius, Thrasumena-
que littora testes.*

³⁶ *Cum exercitu insidiis circumventum, occidit.*] Flaminium cum Romanis circumclulit lacu & montibus Hannibal, hostemque sic circumclusum militi suo ad satietatem præbuit cadendum. Quanta autem fuerit Rom. clades disce ex Polybio, & Livio. At Polybii verba non testantur Flaminium ab Hannibale, sed a Gallis in eadem pugna interemptum, cui quidem prodigiosa signa imminem illi cladem prædixerant.

³⁷ *C. Centenium.*] Alii Centronium, quem à Senatu contra Hannibalem missum scribit Livius. Polybius verò hunc à Cn. Servilio altero Consule, audito Hannibalis in Etruriam transitu, præmissum, refert.

³⁸ *Cum delectâ manu.*] Nimirum cum sex vel octo equitum millibus, si Appiano credimus in *Hannibale* quatuor verò, si Polybio, & Livio.

³⁹ *Saltus occupantem.*] Hoc est, jugam montium prærupta, & viarum antractus sylvis obductos, quâ transeundum erat Hannibali, ubi a fronte & a tergo circumventus perit.

⁴⁰ *Hinc in Apuliam pervenit.*] Apulia Italix regio mari Adriatico contermina, quæ & Japygia dicta est, in quâ Cannæ ignobilis vicus juxta Aufidum amnem, ingenti Romanorum internecone ab Hannibale nobilitatus.

⁴¹ *Utriusque exercitus uno prælio fugavit.*] Quanta fuerit Rom. clades

gavit,

gavit, ⁴² Paulum consulem occidit, & aliquot præterea consulares. In his Cn. Servilium Geminium, qui anno superiore fuerat consul.

C A P. V. Hac pugna pugnata, ⁴³ Romam profectus est, nullo resistente. ⁴⁴ In propinquis urbis montibus moratus est. Quum aliquot ibi dies castra habuisset, & reverteretur Capuam, ⁴⁵ Q. Fabius Maximus, ⁴⁶ dictator Romanus, ⁴⁷ in agro Falerno ei se objecit. ⁴⁸ Hic clausus locorum angustis, noctu sine ullo detrimento exercitus se expedit. ⁴⁹ Fabio callidissimo imperatori ¹⁰ dedit verba. Namque obducta nocte, ⁵⁰ sarmenta in cornibus jumentorum deligata incendit, ejusque generis multitudinem magnam dispalatam immisit. Quo repentino objectu viso, tantum terrorem injecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum ne-

NOTÆ.

ad Cannas, ex hoc intelligi potest, quod, ut Florus refert, duo illi exercitus caesi sunt, donec Hannibal diceret militi suo, parce ferro; quod altero Consule fugiente alter occisus est; quod cruentus aliquandiu Ausfidus amnis; quod Pons Hannibalis jussu ex cadaveribus factus est; quod modii duo annulorum Carthaginem missi sunt; quod 80. Senatores, Consulares atque Prætorii, aut Ædilitii triginta ibi fuerunt trucidati. Quâ de re vide amplius Polybium, & Livium, lib. 22.

⁴² *Paulum Consulem occidit, & aliquot præterea Consulares.*] Vide annotationem superiorem. Paulus secundum consulatum agebat quo tempore mortuus est. Vide Livium lib. 22.

⁴³ *Romam profectus est.*] Immo relicta Româ Campaniam Tarentumque peragrarè maluit. Vide Liv. ibidem; & iterum lib. 23. 26. 30. & Florum lib. 2.

⁴⁴ *In propinquis urbis montibus moratus est.*] Scilicet, ad flumen Anienum, sed longè post Cannensem pugnam, ac dum se Capuam frumentum & subsidium intromittere, obsidionemque solvere posse desperavit: nam ut Florus ibidem ait, ejus amissio tantum Pœno Duci dolorem dedit, ut inde totis viribus Romam converteretur; sed moventi castra à tertio lapide Hannibali, tanta vis imbrum effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus summovei ab Urbis moenibus, & Capitolio videretur.

⁴⁵ *Q. Fabius Maximus.*] Qui novam de Hannibale victoriam commentus est, non pugnare. Hinc cognomen illi novum & reip. salutare, Cunctator. Hinc imperii scutum dictus est, isque primus fuit qui ex eâ familiâ Maximus est appellatus.

⁴⁶ *Dictator.*] Jus Dictatoris supremum fuit, creabaturque Dictator in summo Reip. periculo, summus erat Magistratus, sine provocatione, & tantum semelstris. Porro Fab. Maximus factus fuerat Dictator statim à pugna ad Tralimenum. Vide Polyb. lib. 3.

⁴⁷ *In agro Falerno.*] Campaniæ pars est, ubi vites generosissimæ, unde vinum Falernum. Consentit autem Author de Viris illustribus in vitâ Fabii cum Nepote, his verbis: *Hannibalem in agro Falerno inclusit.* Et Florus lib. 2. *Itaque per Samnium totum, per Falernos, Gauranosque saltus sic maceravit Hannibalem, ut qui frangi virtute non poterat, morâ comminuere-tur.*

⁴⁸ *Hinc clausus locorum angustis.*] Vide eâ de re Appianum in Hannibale.

⁴⁹ *Fabio callidissimo imperatori.*] Id ex ejus præclaris facinoribus & bellicis artibus facile cognoscitur, atque ex præclaris titulis & nominibus quibus in suis triumphis donatus est.

⁵⁰ *Nam sarmenta in cornibus.*] Vide Frontinum in Stratagem: Appianum ibidem, & alios.

mo sit ausus. Hanc post rem gestam, non ita multis diebus, M. Minutium Rufum magistrum equitum, ⁵¹ pari ac dictatorem imperio, dolo perductum in prælium, fugavit. ⁵² T. Sempronium Gracchum, iterum consulem, ⁵³ in Lucanis absens, (c) in insidiis inductum sustulit. ⁵⁴ M. Claudium Marcellum quinquies consulem, ⁵⁵ apud Venusiam pari modo interfecit. Longum est enumerare prælia. Quare hoc unum satis erit dictum, ex quo intelligi possit, quantus ille fuerit. ⁵⁶ Quandiu in Italiâ fuit, nemo ei in acie resistit, nemo adversus eum post Cannensem pugnam, in campo castra posuit.

C A P. VI. ⁵⁷ Hic invictus patriam defensum revocatus, bellum gessit ⁵⁸ adversus P. Scipionis filium, quem ipse primùm apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebeiam fugaverat. Cum hoc, exhaustis jam patriæ facultatibus; cupivit in præsentiarum bellum componere, quod valentior postea congrederetur. In colloquium convenit, conditiones non convenerunt.

INTERPRETATIO.

(c) *Insidiis circumventum interemit.*

NOTE.

⁵¹ *Pari ac Dictatorem imperio.*] Quod nunquam fuerat ante pugnam cum Hannibale; idque primâ vice accidit quum suffragante Metello, M. Minucius, consilio Varronis a Senatu obtinuit, ut jus Dictatoris & Magistris equitum æquaretur. Polyb. & Appianus ibidem.

⁵² *T. Sempronium Gracchum, iterum Consulem.*] Hunc bis Consulem fuisse testatur Plutarchus in Gracchorum vitâ, habuitque collegam in secundo Consulatu M. Juventium Helviam, anno urbis conditæ 591.

⁵³ *In Lucanis absens, in insidiis inductum, sustulit.*] Quidam in agro Beneventano interemptum volunt ab hostibus inter salicta latentibus. Sed Florus lib. 2. cap. 6. cum Nepote consentit, ut patet ex his verbis: *Ausus & Sempronio Graccho Duce per Lucaniam sequi, & premere terga cedentis.* Sic etiam Liv. Decad. 3. 5. Lucani autem populi sunt Italiæ à Samnitibus oriundi, secundum mare extenti, à Picentinis fluvio Silaro, à Brutiis Lacu sejuncti. Plin. lib. 3. c. 5.

⁵⁴ *M. Claudium Marcellum quinquies Consulem.*] Alii legunt, *Quintum Consulem.* Consul autem tunc fu-

it cum T. Quinctio Crispino, ut ex fastis constat.

⁵⁵ *Apud Venusiam pari modo interfecit.*] Venusia Colonia Roman. inter Apuliam & Lucaniam; quantum verò ad modum quo interfectus est. Vide Liv. lib. 27. Annal. & Appianum in Hannibale.

⁵⁶ *Quandiu in Italiâ fuit.*] Sexdecim annos, Livius lib. 30. Annal. & Just. lib. ultimo. & alii.

⁵⁷ *Hic invictus patriam defensum revocatus.*] Quanam ratione invictus dicatur, vix intelligi potest, qui à Fabio Maximo fractus, à Valerio Flacco repulsus, à Graccho & Marcello fugatus, mox in Africam revocatus, & a Scipione superatus. Author de Viris illustribus in Hannibale.

⁵⁸ *Adversus Scipionis filium.*] Qui patrem in pugna, quæ ad Padum commissa est, objectu corporis morti subduxerat, aut vinctus; cuique, ut inquit Florus, tam grande de Africâ nomen fata decreverant; nam ille victo Hannibale, subactâque Africâ, Africanus dictus est: quamvis nomen illud commune fuerit duobus Scipionibus.

Post id factum, paucis diebus ⁵⁹ apud Zamam cum eodem conflictit. Pulsus, incredibile dictu, biduo & duabus noctibus ⁶⁰ Adrumetum pervenit, quod abest à Zamâ circiter millia passuum trecenta. In hâc fugâ Numidæ, qui simul cum eo acie excesserant, insidiati sunt ei : quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit. Adrumeti reliquos ex fugâ collegit, novis delectibus, paucis diebus multos contraxit.

C A P. VII. Quum in apparando acerrimè esset occupatus, Carthaginienſes ⁶¹ bellum cum Romanis composuerunt. Ille nihilo ſeciùs exercitui postea præfuit, résque in Africâ gessit. Itemque Mago frater ejus, ⁶² usque ad Publium Sulpicium & Caium Aurelium Coss. His enim magistratibus legati Carthaginienſes Romam venerunt, qui ſenatui populôque Romano gratias agerent, quòd cum his ⁶³ pacem fecissent, ob eamque rem coronâ aureâ eos donarent, simulque peterent, ⁶⁴ ut obsides eorum Fregellis essent, captivique redderentur. His ex ſenatusconsulto responſum est, munus eorum gratum acceptumque esse, obsides quo loco rogarent, futuros, captivos non remissuros, quod Hannibalem, cujus operâ susceptum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, & nunc cum imperio apud exercitum haberent : itemque fratrem ejus Magonem. Hoc responſo Carthaginienſes cognito, Hannibalem domum Magonemque revocârunt. Huc ut rediit, ⁶⁵ prætor factus est, postquam rex fuerat anno secundo & vigesimo. Ut enim Romæ consules, sic Carthagine quotannis ²⁵ annui bini reges creabantur. In eo magistratu pari diligentia se Hannibal præbuit, ac fuerat in bello. Namque effecit, ex novis vectigalibus non solum ut esset pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur, sed etiam superesset, quæ in arario poneretur.

N O T Æ.

⁵⁹ Apud Zamam.] Urbem Africæ, apud quam Hannibal à Scipione victus fuit, de quâ Silius Italicus, lib. 3.

Et Zama, & uberior Rutulorum sanguine Tapsus.

⁶⁰ Adrumetum pervenit.] Civitatem Libyæ maritimam non procul à Carthagine.

⁶¹ Bellum cum Romanis composuerunt.] Vide quibus conditionibus apud Eutrop. lib. 3. Præter quas, plures alias addit Livius, lib. 30.

⁶² Usque ad Publium Sulpicium.] Id est, ad annum Urbis conditæ 540. ut scribit Livius 31. Annal. ut patet ex his verbis: Anno quingentesimo qua-

dragesimo ab Urbe conditâ P. Sulpicio Galba, C. Aurelio Cottâ Coss. bellum cum Rege Philippo initum est, paucis mensibus post pacem Carthaginienſibus datam.

⁶³ Ut obsides eorum Fregellis essent.] Fregellæ civitas clarissima inter Sinuessam & Formias sita, non procul à Liri amne, nunc vulgò Ponte Corvo, de quâ Silius, lib. 8.

Obs. sse Campo squallente Fregellæ.

⁶⁴ Prætor factus est.] Justin. l. 31. scribit eum factum esse Consulē, quod idem est apud Carthaginienſes.

⁶⁵ Postquam Rex fuerat.] Impropiè Rex dicitur, quemadmodum &

Deinde

Deinde anno post præturam, ⁶⁶ M. Claudio, Lucio Furio Coss. Romani legati Carthaginem venerunt. Hos Hannibal sui exposcendi gratiâ missos ratus, (d) priusquàm his senatus daretur, navem conscendit clam, atque in Syriam ad Antiochum profugit. Hac re palàm factâ, Pœni naves duas, quæ eum comprehenderent, 5 si possent consequi, miserunt; bona ejus publicârunt, domum à fundamentis disjecerunt; ipsum exulem judicârunt.

C A P. VIII. At Hannibal anno tertio, postquàm domo profugerat, L. Cornelio, Quinto Minutio Coss. cum quinque navibus Africam accessit ⁶⁷ in finibus Cyrenæorum si fortè Cartha- 10 ginienfes ad bellum, Antiochi spe fiduciâque inducere posset, cui jam persuaserat, ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. ⁶⁸ Huc Magonem fratrem excivit. Id ubi Pœni resciverunt, Magonem, eadè quâ fratrem, poenâ affecerunt. Illi desperatis rebus quum solvissent naves, ac vela ventis dedissent, Hannibal ad 15 Antiochum pervenit. De Magonis interitu duplex memoria prodita est. Namque alii naufragio, alii à servis ipsius interfectum eum, scriptum reliquerunt. Antiochus autem si tam in agendo bello parère voluisset consiliis ejus, quàm in suscipiendo instituerat, propius Tiberi quàm Thermopylis de summâ imperii dimi- 20 casset. Quem etsi ⁶⁹ multa stultè conari videbat, tamen nullâ deseruit in re. Præfuit paucis navibus, quas ex Syriâ jussus erat in Asiam ducere, hisque adversus Rhodiorum classẽ ⁷⁰ in Pamphilio mari confixit. Quo quum multitudine adversariorum sui superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior. 25

INTERPRETATIO.

(d) *Antequam in Senatum admitterentur.*

NOTÆ.

Reges apud Lacedæmonios improprie Reges erant, ut dictum est in Agellao.

⁶⁶ *M. Claudio, Lucio Furio Coss.*] Id est, anno urbis conditæ 558.

⁶⁷ *In finibus Cyrenæorum.*] Vel Cyrenensium, ut scribit Sallust. in bello Jugurthino. Cyrena autem Africæ civitas est intra magnam Syrtẽ, & Hammonis templum, de quâ Lucanus lib. 9.

Proximus in muros, & mania Cyrenarum, &c.

Ab eâ tota Regio Cyrenæa dicta est.

⁶⁸ *Huc Magonem fratrem excivit.*] Vel duos fratres hujus nominis habuisse Hannibalem necesse est, vel certè hoc verum minimè est, quia Mago Hannibalis frater occisus fuerat in prælio adversus P. Quintilium Varum Prætorem, & M. Cornelium Proconsulem in Insulribus. Livius 30. & alii.

⁶⁹ *Multa stultè conari.*] Id intelligitur ex his Gellii verbis l. 5. c. 5. Noct. Attic. *Hicne, inquit, (scilicet Antiochus) exercitus Romanis sufficiet?* Sufficiet, respondit Pappus, vel maxime avaris. Nam exercitum conscripserat Antiochus armis inauratis, quem ostendit Hannibali.

⁷⁰ *In Pamphilio mari.*] Quod &

- C A P. IX. Antiocho fugato, verens ne dederetur, (quod si-
ne dubio accidisset, si sui fecisset potestatem) ⁷² Cretam ad Gor-
tynios venit, ut ibi quod se conferret, consideraret. Vidit autem
vir omnium callidissimus, magno se fore periculo, nisi quid præ-
vidisset, propter avaritiam Cretensem. Magnam enim secum pec-
5 uniam portabat, (e) de quâ sciebat exisse famam. Itaque capit
tale consilium. Amphoras complures complet plumbo, (f) sum-
mas operit auro & argento. Has Gortynius præsentibus deponit
in templo Dianæ, simulans se suas fortunas illorum fidei crede-
10 re. His in errorem ductis, statuas æneas, quas secum portabat,
omnes suâ pecuniâ complet, easque in propatulo domi abjicit.
Gortynii templum magnâ curâ custodiunt, non tam à cæteris
quàm ab Hannibale, ne quid ille inscientibus his tolleretur, secum-
que asportaret.
- 15 C A P. X. Sic conservatis suis rebus Pœnus, illis Creten-
sibus omnibus, ⁷³ ad Prusiam in Pontum pervenit: apud quem
eodem animo fuit erga Italiam: neque aliud quicquam egit quàm
regem armavit & excitavit adversus Romanos. Quem quum
videret domesticis rebus minùs esse robustum, conciliabat cæteros
20 reges, adjungebátque bellicosas nationes. Diffidebat ab eo ⁷⁴ Per-
gamenus rex Eumenes ⁷⁵ Romanis amicissimus, bellumque inter
eos gerebatur & mari & terrâ. Quod magis cupiebat eum Han-
nibal opprimi: sed utrobique Eumenes plus valebat, propter Ro-
manorum societatem. Quem si removisset, faciliora sibi cætera

I N T E R P R E T A T I O.

(e) De quâ rumorem sparsum fuisse noverat. (f) In summitate aurum & argentum apponit.

N O T Æ.

Phaselicum mare dicitur, in confinio Lyciæ & Pamphiliæ. Vide Livium

37. ⁷¹ Antiocho fugato.] Vide Justin.

31.

⁷² Cretam ad Gortynios venit.] Cre-
ta insula est maris Mediterranei cele-
berrima. De quâ Virg. 3. Æneid.

*Creta Jovis magni medio jacet insu-
la Ponto.*

Gortynii verò sunt dicti à Gortynâ e-
jus insulæ civitate, in parte meridio-
nali sitâ. Plin. lib. 4. cap. 12.

⁷³ Ad Prusiam in Pontum perve-
nit.] Is Prusias Rex Bithyniæ, fuit

qui Hannibalem hospitio excepit, post-
quàm ab Antiocho, factâ cum Ro-
manis pace, discessit. De quo vide
Valer. Max. 3. 7. Just. 23. Cicer. 2. de
Divinatione.

⁷⁴ Pergamenus Rex Eumenes.] Per-
gamum, live Pergamus, Urbs insignis
Asiæ, non procul à Cæico amne: ex
quâ urbe Galenorum medicorum præstan-
tissimus. Porro à Pergameno Rege
Eumene primum repertas esse mem-
branas Varronis testimonio refert Plin-
ius. Is Eumenes Attalici Regis pater
fuit. Flor. lib. 2. c. 20.

⁷⁵ Romanis amicissimus.] Hunc so-
cium & Commilitonem pop. Rom.
vocat Florus ibidem. Et Valer. Max.

fore arbitrabatur. Ad hunc interficiendum, talem iniit rationem. Classe paucis diebus erant decreturi. Superabatur navium multitudine; dolo erat pugnandum, quum par non esset armis. ⁷⁶ Imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi, easque in vasa fictilia conjici. Harum quum confecisset magnam multitudinem, die ipso quo facturus erat navale praelium, classarios convocat, hisque praecepit, *Omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, a ceteris tantum satis habeant se defendere: id facile illos serpentum multitudine consequuturos.* Rex autem, quam nave verberetur, ut scirent, se facturum: quem si aut cepissent, aut interfecissent, magno his pollicetur premio fore. 10

CAP. XI. Tali cohortatione militum facta, classis ab utriusque in praelium deducitur. Quarum acie constituta, priusquam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis quo loco Eumenes esset, ⁷⁷ tabellarium iu scapha cum caduceo mittit. 15 Qui ubi ad naves adversariorum pervenit, epistolam ostendens, se regem professus est querere. Statim ad Eumenem deductus est, quod nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptum. Tabellarius ducis nave declarata suis, eodem unde ierat, se recepit. At Eumenes soluta Epistola nihil in ea reperit, nisi quod ⁷⁸ ad irridendum eum pertineret. Cujus etsi causam mirabatur, neque reperiabatur: tamen praelium statim committere non dubitavit. Horum in concursu, ⁷⁹ Bithyni, Hannibalis praecepto, universi navem Eumenis adoriuntur: quorum vim quum rex sustinere non posset, fuga salutem petiit: quam consequutus non esset, nisi intra 25 sua praesidia se recepisset, quae in proximo littore erant collocata. Reliquae Pergamenae naves quum adversarios premerent acrius, repente in eas vasa fictilia (de quibus supra mentionem fecimus) conjici coepta sunt. Quae jacta initio risum pugnantibus excitaverunt. Neque quare id fieret, poterat intelligi. Postquam autem 30 naves completas conspexerunt serpentibus, nova re perterriti, quum quid potissimum vitarent non viderent, puppes averterunt, seque ad sua castra nautica retulerunt. Sic Hannibal consilio arma

N O T A E.

Asiae Rex Eumenes amantissimus nostrae urbis. Ideoque dictus est à Plutarcho in Catone εὐνοτάτατος.

⁷⁶ Imperavit quam plurimas venenatas serpentes.] Lege Front. lib. 4. Statag. c. 7. Justinum lib. 32. Serpentum loco alii alias feras venenatas fuisse ferunt, quales sunt Nepae, Scorpiones, & alia id genus.

⁷⁷ Tabellarium cum Caduceo.] Caduceus, indicium pacis. Unde autem

Caducei sit origo, consule Plinium 29. 3. Scævium ad 4. & 8. Aeneid.

⁷⁸ Ad irridendum eum.] Pro, ad irridendum se. Sic paulo supra. Nequid ille inscientibus illis tolleret; pro, inscientibus se.

⁷⁹ Bithyni.] Prusiae subditi, quia Prusias Rex erat Bithyniae, ut supra dictum est, ad quem Hannibal se receperat.

Pergamenorum superavit. Neque tum solum, sed sæpè aliàs pedetribus copiis pari prudentiâ pepulit adversarios.

C A P. XII. Quæ dum in Asiâ geruntur, accidit casu, ut legati Prusiæ Romæ ⁸⁰ apud L. Quintium Flaminium consularem cœnarent: Atque ibi de Hannibale mentione factâ, ex his unus diceret, eum in Prusiæ regno esse. Id postero die Flamininus senatui detulit. Patres contcripti, qui Hannibale vivo nunquam se sine insidiis futuros existimabant, legatos in Bithyniam miserunt, ⁸¹ in his Flaminium, qui à rege peterent ne inimicissimum suum ¹⁰ secum haberet, sibi que dederet. His Prusias negare ausus non est. Illud recusavit, ne id à se fieri postularent, quod adversus jus hospitii esset: ipsi si possent, comprehenderent: locum ubi esset, faciliè inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat, in castello quod ei ab rege datum erat muneri, idque sic ædificarat, ¹⁵ ⁸² ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet, semper verens ne usû veniret, quod accidit. Huc quum legati Romanorum venissent, ac multitudine domum ejus circumdedissent: puer ab januâ prospiciens, Hannibali dixit plures præter consuetudinem armatos apparere. Qui imperavit ei, ut omnes fores ædificii circumiret, ac properè sibi renunciaret, num eodem modo undique obsideretur. Puer quum celeriter, quid esset renunciâisset, omnesque exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sed se peti, neque sibi diutiùs vitam esse retinendam; quam ne ²⁰ alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum, ⁸³ venenum, quod semper secum habere consueverat, sumpsit.

C A P. XIII. Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, ⁸⁴ anno acquievit septuagesimo. Quibus consulibus interierit, non convenit. Namque ⁸⁵ Atticus, M. Claudio Marcel-

N O T Æ.

⁸⁰ Apud L. Quintium Flaminium.] Vel ut quibusdam placet *Flaminium*. Hic C. Flamini Consulis, qui apud Trasimenum in acie ab Hannibale occisus est, filius fuit.

⁸¹ In his Flaminium.] Ad Prusiam legatus Quintius Flamininus venit; ut refert Livius 39. Annal.

⁸² Ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet.] Sic etiam sentit Livius. Et Plutarchus in Hannibale scribit locum in quo commorabatur Hannibal, Lybissum dictum fuisse.

⁸³ Venenum, quod semper secum habere consueverat.] De Hannibalis morte non benè consentiunt; sunt enim qui lapidibus obrutum fuisse à Cartha-

ginienfis ob rem malè gestam dicant; sunt qui cruci affixum volunt: plerique tamen veneno periisse asserunt, quod sub annuli gemmâ servabat, licet diverso modo. Alias opiniones refert Plutarchus. Porro Livius hæc suprema fuisse Hannibalis verba refert: *Solvamus diuturnâ curâ populum Rom. quando mortem senis expectare longum censet.*

⁸⁴ Anno acquievit septuagesimo.] Q. Fabio Labeone, & M. Claudio Marcello Coss. anno urbis conditæ 571. ut patet ex Cassiodori Chronicis. Insignis hic annus trium toto orbe maximorum Imperatorum mortibus fuit, scilicet, Hannibalis, Philopœmenis, &

Io, & Q. Fabio Labeone Coss. mortuum, in Annali suo scriptum reliquit : at Polybius, ⁸⁶ Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo ; ⁸⁷ Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo. Atque hic tantus vir, tantisque bellis districtus, nonnihil temporis tribuit literis. Namque aliquot ejus libri sunt Græco-sermone confecti. In his ad Rhodios ⁸⁸ de Cn. Manlii Volsonis in Asiâ rebus gestis. ⁸⁹ Hujus bella gesta multi memoriæ prodiderunt : sed ex his duo qui cum eo in castris fuerunt, simulque vixerunt quàm diu fortuna passa est, Philinus, ⁹⁰ & Sosilus Lacedæmonius. Atque hoc Sosilo Hannibal literarum Græcarum usus est doctore. ⁹¹ Sed nos tempus est ⁹² hujus libri facere finem, & Romanorum explicare imperatores, quò facilius collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.

NOTÆ.

Scipionis Africani. Just. lib. 32. cap. ultimo.

⁸⁵ *Atticus.*] Vel, Attius ut alii volunt, qui annorum septingentorum historiam uno libro colligavit, ut refert Cic. de Oratore ; & lib. 1. de legibus idem Tullius scribit. Nam quid Attium commemorem ? Cujus loquacitas habet aliquid argutiarum, nec id tamen ex eruditâ illâ Græcorum copiâ.

⁸⁶ *Lucio Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo.*] Qui Consules fuerunt anni sequentis, ut ex Cassiodori Chronicis patet.

⁸⁷ *Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo.*] Qui immediatè superioribus in consulatu successerunt. Ibid.

⁸⁸ *De Cn. Manlii Volsonis.*] Hic habuit Collegam in consulatu M. Fulvium Nobiliorem. De ipso Livius 38. Annal. Asia autem illi forte obrigerat, Ætolia verò M. Fulvio Nobiliori. Plura Livius. Plin. Flor. & alii.

⁸⁹ *Hujus bella gesta.*] Quidam legunt belli gesta.

⁹⁰ *Et Sosilus.*] Alii putant legendum esse, *Sosibius* ; quidam *Sosilus* ; sed in Polybio nomen Σώσιλος, invenitur, & in Diodoro.

⁹¹ *Sed nos tempus.*] Vulgati ; nunc tempus est.

⁹² *Hujus libri facere finem.*] Nam hi de quibus hætenus loquutus est, extranei sunt Duces, cùmque jam sit dicturus de Romanis, finem facit primo libro qui de externis agit.

F R A G M E N T U M

Q U O D E X

C O R N E L I I N E P O T I S

Libro Posteriori Superest.

M. PORCII CATONIS VITA.

C A P. I.

CATO ortus ² municipio Tusculo, adolescentulus, (a) priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis: quodd ibi hæredium ³ à patre relictum habebat. Hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu consuræque habuit collegam, (⁴ ut ⁵ M. Perperna Censorinus narrare solitus est) Romam demigra-

I N T E R P R E T A T I O.

(a) *Antequam in dignitatibus versaretur.*

N O T Æ.

¹ CATO.] Cujus prænomen Marcus Porcius. Anno postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verucosus, qui Tarentum receperat, ego natus sum: sic eum de seipso loquentem introducit Cic. in lib. de Senectute.

² Municipio Tusculo.] Hinc Cic. Num, quando vides Tusculanum aliquem, de M. Catone illo in omni virtute principe, num de T. Coruncanio municipe suo, num de tot Fabiis gloriari? Et Val. Max. lib. 3. c. 4. M. Porcius Cato, qui nomen suum Tus-

culi ignobile, Romæ nobilissimum reddidit. Porro Tusculus civitas olim Latii celeberrima, quæque municipalis fuit, id est, suo jure & legibus utens, muneribus tamen pop. Rom. atque honoribus perfungens.

³ A patre relictum.] Id est, prædium avitum.

⁴ Ut M. Perperna Censorinus.] Quidam legunt Confobrinus. Is Græcus & peregrinus fuit & tamen consul factus est antequam civitatem esset adeptus, quod legibus erat prohibitum. Val. Max. lib. 3. cap. 4.

vit,

vit, (b) in foro esse cepit. (c) ⁵ Primum stipendium meruit annorum decem septemque, Q. Fabio Maximo, M. Claudio Marcello COSS. ⁶ Tribunus militum in Sicilia fuit. Inde ut rediit, castra sequutus est ⁷ C. Claudii Neronis: magnique opera ejus æstimata est in prælio ⁸ apud Senam, quo cecidit Haldrubal frater Hannibalis. ⁹ Quæstor obtigit P. Africano consuli, ¹⁰ cum quo non pro fortis necessitudine vixit. ¹¹ Namque ab eo perpetuâ dissensit vitâ. ¹² Ædilis plebis factus est cum C. Helvio. ¹³ Prætor provinciam obtinuit Sardiniam, ¹⁴ ex quâ Quæstor superiore tempore ex Africâ decedens, ¹⁵ Q. Ennium po- 10

INTERPRETATIO.

(b) Rebus forensibus primum vacavit. (c) Militiam ingressus est 17. annos natus.

NOTÆ.

⁵ *Primum stipendium meruit annorum decem septemque.*] Ea ætas erat quâ artem militarem juvenes incipiebant profiteri. Liphius 1. de Militiâ Rom. Dial. 2.

⁶ *Tribunus militum in Sicilia fuit.*] M. Claudio Marcello T. Quintio Coss. Tribunus autem militum talis erat tunc, qualis ferè hodie apud nos Marefchallus, seu præfectus militum.

⁷ *C. Claudii Neronis.*] Is magnis Cladibus Hannibalis fratrem affecit, quum exercitu recenti cinctus, Alpes transgressus esset, eumque tandem cum quinquaginta sex millibus hominum occidit ad Metaurum Umbriæ amnem. Liv. 27.

⁸ *Apud Senam.*] Senogalliam urbem in Umbriâ non procul à Metauro amne.

⁹ *Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano Consuli.*] Catonem Scipioni Quæstorem fuisse testatur Lælius 29. Annal. Iterumque Cethego & Tuditano Consulibus, ut testatur Cic. in Bruto.

¹⁰ *Cum quo non pro fortis necessitudine vixit.*] Quandoquidem, ut refert Cicero pro Plancio, & in Verrem l. 1. Prætores aut Consules liberorum loco habebant Quæstores.

¹¹ *Namque ab eo perpetuâ dissensit vitâ.*] Cujus rei testimonio hæc sunt Livii verba 38. Morte Africani crevere inimicorum animi, quorum prin-

ceps fuit M. Porcius Cato, qui vivo quoque eo, allaturare ejus magnitudinem solitus erat.

¹² *Ædilis plebis factus est.*] Ædiles plebis dicti sunt, quod ædes sacras & privatas curarent: ii quoque curatores erant urbis, annonæ, ludorumque solennium; duo tantum ab initio fuerunt. Pomp. lib 2. de Orig. Juris. postea verò, ex Julii Cæsaris instituto sex creati sunt, duo Patricii, qui Cereales dicti sunt, & quatuor ex plebe.

¹³ *Prætor provinciam obtinuit Sardiniam.*] Penes Prætorem omnis publici privatiq; Juris erat potestas, ut & novum jus condere, & vetera abrogare: primò quidem unus creatus est, cui suffectus alter propter concursum advenarum, & eorum multitudinem, hicque dictus est Prætor extraneus seu peregrinus. Deinde postquam Sardiniam, Siciliam, Hispaniam, & Narbonensem provinciam subegerunt Romani, tot instituti sunt Prætores, quot erant subactæ Provinciæ. Quod spectat ad Sardiniam, insula est maris Libyci, sic dicta à Sardo quodam Herculis Africani filio, teste Pausaniâ in Phocicis.

¹⁴ *Ex quâ Quæstor.*] Magistratus pecuniæ publicæ præpositus. Præterea dicitur, qui præest judiciis exercendis, & maleficiis puniendis.

¹⁵ *Q. Ennium Poetam deduxerat.*]

etiam deduxerat : quod non minoris æstimamus, quàm quemlibet amplissimum Sardiniensem triumphum.

C A P. II. Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco ; ¹⁶ forte provinciam nactus Hispaniam citeriorem : ¹⁷ ex quâ triumphum deportavit. Ibi quum diutiùs moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum, cujus in priori consulatu Quæstor fuerat, ¹⁸ voluit eum de provinciâ depellere, & ipse ei succedere. ¹⁹ Neque hoc per senatum efficere potuit, quum quidem Scipio in civitate principatum obtineret : quod tum non potentiâ, sed jure respublica administrabatur. Quâ ex re iratus, ²⁰ senatu peracto, privatus in urbe mansit. At Cato Cenfor cum eodem Flacco factus, ²¹ severè præfuit ei potestati. ²² Nam & in complures nobiles animadvertit, & multas res novas in edictum addidit : quâ re luxuria reprimeretur, quæ jam tum incipiebat pullulare. ²³ Circiter annos octoginta, usque ad extremam ætatem, ab adolescentiâ, reipublicæ causâ suscipere inimicitias non destitit. ²⁴ A multis tentatus, non modò nullum detrimentum existimationis fecit, sed quoad vixit, virtutum laude crevit.

N O T Æ.

Hic Tarentinus fuit, si Eusebio credimus ; sed Pompon. Mela eum esse Calabrum scribit, cui suffragatur Silius :

Miserunt Calabri, Rudia genere vestiti.

Hunc quoque Cic. pro Archiâ Poëtâ, Ennium Rudium hominem vocat.

¹⁶ Sorte provinciam nactus Hispaniam.] Consulibus creatis Provinciæ nominabantur, ut eas ipsi vel inter se compararent, vel fortirentur, quos ire ad bellum, quos præesse exercitibus oporteret : Vide Livium lib. 33. cujus hæc sunt verba : L. Valerius, & M. Porcius Cato, quo die Magistratum inierunt, de Provinciis quum ad Senatum retulissent ; Patres censuerunt, cum in Hispaniâ tantum glisceret bellum, ut jam consulari & duce, & exercitu opus esset ; placere Consules Hispaniam Citeriorem, & Italianam provincias, aut comparare inter se, aut sortiri.

¹⁷ Ex quâ triumphum deportavit.] Triumphasse Catonem testatur Appianus in Ibericis, & Plutarchus in vitâ ejus, quâ de re utrumque consule.

¹⁸ Voluit eum de Provinciâ depelle-

re.] Propter similitudines & repugnantias utriusque, de quibus paulò supra.

¹⁹ Neque hoc per Senatum efficere potuit.] Testatur paulò aliter Plutarchus ; scribitque solummodò Scipionem non potuisse assequi, ut Catonis acta Senatus improbare, sed Hispaniam provinciam obtinuisse.

²⁰ Senatu peracto.] Quidam legunt Consulatu peracto ; quod valde probò.

²¹ Severè præfuit huic potestati.] Unde illi Cenforium nomen inditum est. Hinc Lucanus de Catone ipso scripsit :

——— rigidi servator honesti.

²² Nam & in complures nobiles animadvertit.] Vide Livium 39. Et Sext. Aurelium Victorem in Catone Cenforio.

²³ Circiter annos octoginta.] Octogenarius erat quum Galbam accusavit, accusator assiduus malorum. Idem Aurel. Victor ibidem.

²⁴ A multis tentatus.] Ipse quadragies quater accusatus, gloriose absolutus. Idem ibid. Immò & Plutarchus fere quinquagies accusatum fuisse scribit.

CAP. III. In omnibus rebus singulari fuit prudentiâ & industriâ. ²⁵ Nam & agricola solers, & reipublicæ peritus, & juris consultus, & magnus imperator, ²⁶ & probabilis orator, & cupidissimus literarum fuit. Quorum studium etsi senior arripuerat, tamen tantum progressum fecit ut non faciliè reperire possis, neque de Græcis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ²⁷ Ab adolescentiâ confecit orationes: senex historias scribere instituit, quarum sunt libri septem. Primus continet res gestas regum populi Romani. Secundus & tertius, unde quæque civitas orta sit Italica: ²⁸ ob quam rem omnes Origines videtur appellâsse. In quarto autem, bellum Punicum primum: in quinto, secundum. Atque hæc omnia capitulatim sunt dicta. Reliqua bella pari modo persecutus est ²⁹ usque ad Præturam Ser. Galbæ, qui diripuit Lusitanos. Atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. In iisdem exposuit quæ in Italiâ Hispaniisque viderentur admiranda. In quibus multa industria & diligentia compareret, multa doctrina. Hujus de vitâ & moribus plura ³⁰ in eo libro persecuti sumus, quem separatim de eo fecimus rogatu Titi Pomponii Attici: Quare studiosos Catonis ad illud volumen relegamus.

20

N O T Æ.

²⁵ Nam & Agricola solers.] Id patet ex libris quos scripuit de re rusticâ.

²⁶ Et probabilis Orator.] Alii legunt, probatissimus Orator; Oratorem autem fuisse patet ex hoc Plinii textu lib. 7. Cato tres summas in homine res præstitisse existimatus est, optimus Orator, optimus Imperator, optimus Senator.

²⁷ Ab adolescentiâ confecit Orationes.] Quæ citantur à Cic. & Gellio.

²⁸ Ob quam rem omnes Origines videtur appellâsse.] De his lege Cic. in Catone.

²⁹ Usque ad Præturam Servii Gal-

bæ.] Galba ille dictus est Servius, non Sergius, quia erat Sulpitiæ Gentis non Sergiæ, vir Consularis, ut patet ex his Suetonii verbis: *Servius Galba consularis, temporum suorum eloquentissimus; quem tradunt Hispaniam ex Præturâ obtinentem xxx. Lusitanorum millibus perfidiâ trucidatis, Viriati bellâ causam extitisse.* Extat reprehensio Rutilii Rufi in Serv. Sulpicio Galbam apud Cic. lib. 1. de Oratore. De eodem Servio Galbâ loquitur Valer. Max. lib. 9. c. 6.

³⁰ In eo libro.] Qui non apparet, sed cujus fragmentum elegans extat apud Gellium lib. 2. c. 2.

T. POM-

T. P O M P O N I I
A T T I C I V I T A ,
E X
C O R N E L I O N E P O T E .
C A P . I .

¹ P O m p o n i u s A t t i c u s , ² ab origine ultimâ stirpis Romanæ generatus, perpetuò à majoribus acceptam ³ equestrem obtinuit dignitatem. Patre usus est diligente, indulgente, &, ut tum erant tempora, diti, imprimisque studioso literarum. Hic, prout
⁵ ipse amabat literas, omnibus doctrinis, quibus puerilis ætas imper-
tiri debet, filium erudit. Erat autem in puero, præter docili-
tatem ingenii, summa suavitas oris, ac vocis; (a) ut non solum
celeriter acciperet, quæ tradebantur, sed etiam excellenter pro-
nunciaret: quâ ex re in pueritiâ nobilis inter æquales ferebatur,
¹⁰ (b) clariùsque exsplendescbat, quàm generosi condiscipuli animo

I N T E R P R E T A T I O .

(a) Ut non modo sine morâ conciperet quæ docebatur. (b) Splendidiùsque e-
micabat, quàm id à generosis scientiarum æmulis sine invidia ferri valeret.

N O T Æ .

¹ P O M P O N I U S A T T I C U S .] De quo jam in præfatione. Porro gens Pomponia familias habuit Bas-
forum, Secundorum, Labeonum, &
Atticorum: quod si ita est malè opi-
natur Manucius, eum idè Atticum
dici, quia sic Græcè loquebatur, ut
Athenis natus videretur: id nihilomi-
nus Cic. confirmat autoritate suâ lib.
5. de finibus, his verbis. Ita enim A-
thenis se collocavit, ut sit panè unus
ex Atticis, ut id etiam cognomine vi-
deatur habiturus.

² Ab origine ultimâ stirpis Roma-
næ.] Scilicet, regiâ: nam gens Pom-

ponia originem suam referebat ad Nu-
mam Pompilium qui inter 4. filios u-
num Pomponem vocavit, à quo po-
stea Pomponii dicti sunt; quumque
esset ultimus, idè hic dicitur *ab o-
rigine ultimâ*. Vel ut aliis placet,
ultima, pro, *prima*, hic sumitur, ut
apud Virgil. lib. 8. Æneid. de Satur-
no, primo Latini regis progenitore lo-
quens, ait:

— qui sanguinis ultimus Author.

Ultimus enim, quasi ultra omnia, sive
retrò, sive ante respicias.

³ Equestrem obtinuit dignitatem.]

æquo

æquo ferre possent. Itaque incitabat omnes suo studio: quo in numero fuerunt L. Torquatus, ⁴ C. Marius, C. F. M. Cicero: quos consuetudine suâ sic sibi devinxit, ut nemo iis perpetuò fuerit carior.

C A P. II. Pater maturè decessit. Ipse adolescentulus propter affinitatem ⁵ P. Sulpitii, qui Tribunus pl. interfectus est, non expers fuit illius periculi. Namque Anicia, Pomponii consobrina, nupserat M. Servio fratri Sulpicii. Itaque, interfecto Sulpicio, posteaquàm vidit ⁶ Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam; neque sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin ¹⁰ alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis, Athenas se contulit: neque eò seciùs adolescentem Marium, hostem judicatum, jovit opibus suis: cujus fugam pecunia sublevavit. Ac, ne illa peregrinatio detrimentum ¹⁵ aliquod afferret rei familiari, eòdem magnam partem fortunarum trajecit suarum. Hic ita vixit, ut universis Atheniensibus meritò esset carissimus, nam præter gratiam, quæ jam adolescentulo magna erat, sæpe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. (c) Cum enim versuram facere publicè necesse esset, neque ejus ²⁰ conditionem æquam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram unquam ab iis acceperit, (d) neque longiùs, quàm dictum esset, eos debere passus sit, quod utrumque erat iis salutare. (e) Nam neque indulgendo inveterascere eorum æs alienum patiebatur, neque multiplicandis usuris crescere. Auxit hoc ²⁵ officium aliâ quoque liberalitate. Nam universos frumento dona-

INTERPRETATIO.

(c) *Quum enim publica necessitas ea esset ut æs alienum alieno dispungeretur, nec nisi majori sanore id fieri posset.* (d) *Neque ultra diem datam ad solvendum veniam dederit.* (e) *Neque enim indulgentiâ suâ debitæ eorum prorogari sinebat.*

NOTÆ.

Non Senatoriam recusando, sed eam non affectando; quia eam recusantibus altera adimebatur. Sueton. Equestres autem dignitatis hæc erant ornamenta & insignia, equus publicè datus, & annulus aureus. Censui verò ad hunc ordinem obtinendum requirebatur quadringentorum millium nummorum: hic ordo medius erat inter Patritios & plebeios.

⁴ C. Marius.] Is Caius Marius C. Marii septies consulis filius fuit.

⁵ P. Sulpitii.] Clarissimi Oratoris, sed cum Tribunus plebis esset & perniciosas leges authore Mario ferre vellet, occisus est. Cic. Catilin. 3. & lib. 3. de oratore.

⁶ Cinnano tumultu.] Quantas turbas excitaverint in repub. Sylla, Marius, & Cinna nemo nescit qui vel tantillum historiam Rom. delibaverit.

⁷ Quum enim versuram facere publicè necesse esset.] Ii Versuram facere

vix;

vit; ita ut singulis VI. modii tritici darentur, ⁸ qui modus mensuræ *Medimnus* Athenis appellatur.

C A P. III. Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur, quo factum est, ut huic omnes honores, ⁵ quos possent, publicè haberent, civemque facere studerent. ⁹ Quo beneficio ille uti noluit: quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam aliâ adscitâ. Quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit; absens prohibere non potuit. ¹⁰ Itaque aliquot Pnyce & Pœcile locis sanctissimis posuerunt. Hunc ¹⁰ enim in omni procuratione Reip. actorem, auctoremque habebant. Igitur primum illud munus fortunæ, quod in eâ potissimum urbe natus est, in quâ domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem & patriam haberet, & domum. Hoc specimen prudentiæ, quod cum in eam se civitatem contulisset, ¹¹ quæ antiquitate, humanitate, doctrinâ præstaret omnes; ei unus ante alios fuerit carissimus.

C A P. IV. ¹² Huc ex Asiâ Sulla decedens cum venisset; quamdiu ibi fuit, secum habuit Pomponium, captus adolescentis & humanitate & doctrinâ. Sic enim Græcè loquebatur, ut ²⁰ Athenis natus videretur. Tanta autem erat suavitas sermonis Latini, ut appareret in eo nativum quendam leporem esse, non adscitum. ¹³ Idem poemata pronuntiabat & Græcè, & Latinè, sic, ut supra nihil posset addi. Quibus rebus factum est, ut Sulla nunquam eum à se dimitteret, cuperétque secum deducere, qui cum ²⁵ persuadere tentaret; *Noli, oro te*, inquit Pomponius, *adversum eos*

N O T Æ.

dicuntur, qui mutato creditore satisfaciunt eâ pecuniâ quam à novo acceperunt pari vel majori fœnore.

⁸ *Qui modus mensura Medimnus Athenis appellatur.*] Medimnum etiam dicitur, & utrumque Cic. usurpat. Medimnus autem genus mensuræ erat continens sex modios, teste Suidâ & aliis.

⁹ *Quo beneficio ille uti noluit.*] Rationem subjungit; nam reipsâ jure Quiritium idem duarum civitatum civis esse non poterat. Cic. pro Cæcinnâ, & pro Cornelio Balbo; *Duarum civitatum civis esse nullo jure civili nemo potest*, &c.

¹⁰ *Itaque aliquot Pnyce & Pœcile locis sanctissimis posuerunt.*] Hic locus variè legitur, & plurimi reponunt, *Itaque aliquot ipsi, & Piliæ, &c.* Quod valde probò; nam Piliam Attici fuisse

se uxorem certum est ex Cicerone, & cujus nuptiis adfuisse ipsemet testatur Epist. 3. lib. 2. ad Quintum fratrem, hancque nomine designat lib. 4. Epist. ad Atticum Epistolâ 4. Item lib. 14. Epist. 15, & alibi. Qui aliter legunt nihil nisi obscuritatem offendunt.

¹¹ *Quæ antiquitate, humanitate, doctrinâ præstaret omnes.*] Hæc sunt elogia Athenarum. Quantum ad antiquitatem, hæc Just. l. 2. c. 6. *Non advenæ, neque passim collecta populi coluvies originem urbi dedit*, &c. De humanitate verò, & doctrinâ quis ambigit?

¹² *Hunc ex Asiâ Sulla decedens.*] Qui Dictator fuit postquam Marianam factionem penitus delevit.

¹³ *Idem Poemata pronuntiabat Græcè & Latinè.*] Commentarium de Cicer. Consulatu Græcè scripsisse, sed pa-

me velle ducere, cum quibus ne contra te arma ferrem, Italiam reliqui. At Sulla, adolescentis officio collaudato, omnia munera ei, quæ Athenis acceperat, proficiscens iussit deferri. Hic complures annos moratus, cum & rei familiari tantum operæ daret, quantum non indiligens deberet paterfamilias, & omnia reliqua tempora ¹⁴ aut literis, aut Atheniensium Reip. tribueret, nihilominus amicis urbana officia præstitit, nam & ad comitia eorum ventitavit; & si qua res major acta est, non defuit: sicut Ciceroni in omnibus ejus periculis singularem fidem præbuit: cui ex patriâ fugienti HS. CC. & quinquaginta millia donavit. Tranquillatis ¹⁰ autem rebus Romanis, remigravit Romam, ut opinor, L. Cottâ, & L. Torquato COSS, quem sic universa civitas Atheniensium profecuta est, ut lacrymis desiderii futuri dolorem indicaret.

CAP. V. ¹⁵ Habebat avunculum Q. Cæcilium, equitem Romanum, ¹⁶ familiarem L. Luculli, divitem, difficillimâ naturâ: cujus sic asperitatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, hujus sine offensione ad summam senectutem retinuerit benevolentiam; quo facto, tulit pietatis fructum. ¹⁷ Cæcilius enim moriens testamento adoptavit eum, (g) hæredemque fecit ex dodrante, ²⁰ ex quâ hæreditate accepit circiter centies HS. ¹⁸ Erat nupta soror Attici Q. Tullio Ciceroni: easque nuptias M. Cicero conciliârat, cum quo à condiscipularu vivebat conjunctissimè, multò etiam familiariùs, quàm cum Quinto: ut judicari possit *plus in amicitia valere similitudinem morum, quàm affinitatem.* Utebatur ²⁵

INTERPRETATIO.

*(f) Cujus acerbitem ita excolendo demulsi. (g) Reliquitque hæredem ex novem partibus.

NOTÆ.

rum comptè testatur ipse Cic. lib. 2. epist. 1. ad Atticum.

¹⁴ *Aut literis.*] Scilicet Philosophiæ Epicuræ, ut Cicer. testatur de legibus.

¹⁵ *Habebat avunculum Q. Cæcilium.*] Hunc quoque avunculum Attici fuisse testatur Cic. lib. 1. ad Atticum, Epist. 1. lib. 2. 19.

¹⁶ *Familiarem Lucii Luculli.*] Hic Consul adversus Mithridatem missus est, cujus res ferro & fame afflixit, eumque regno suo Pontico expulit, atque iterum cum Tigrahe Armenorum Regè superavit.

¹⁷ *Cæcilius moriens testamento adoptavit eum.*] Quod etiam patet ex his Valer. Max. verbis lib. 7. cap. 9. *Pomponium Atticum testamento adoptavit, omniumque bonorum reliquit hæredem.*

¹⁸ *Erat nupta soror Attici Q. Tullio Ciceroni.*] Hic M. T. Cic. Oratorum principis frater fuit, qui duxit Pomponiam Attici sororem.

¹⁹ *Plus in amicitia valere similitudinem morum.*] Hinc Cic. in Lælio. Nihil est quod ad se rem tam alliciat, tam attrahat, quàm ad amicitiam similitudo.

autem intinè Q. Hortensio, ²⁰ qui iis temporibus principatum eloquentiæ tenebat, ut intelligi non posset, uter eum plus diligeret, Cicero, an Hortensius: & id, quod erat difficillimum, efficiebat, ut inter quos tantæ laudis esset æmulatio, nulla intercederet obre-
 5 ctatio, essetque talium virorum copula.

C A P. VI. In Republ. ita est versatus, ut semper Optimatum partium & esset & existimaretur; neque tamen se civilibus fluctibus committeret; quod non magis eos in suâ potestate existimabat esse, qui se iis dedissent, quàm qui maritimis jactarentur. Honores non petiit, cùm ei paterent propter vel gratiam, vel dignita-
 10 tem; ²¹ quod neque peti more majorum, neque capi possent, conservatis legibus, in tam effusis ambitûs largitionibus, neque retineri sine periculo, corruptis civitatis moribus. (h) ²² Ad hastam publicam nunquam accessit. Nullius rei ²³ neque præ, neque
 15 manceps factus est, neminem suo nomine, neque subscribens accusavit. In jus de sua re nunquam iit; iudicium nullum habuit, Multorum Consulum, Prætorumque præfecturas delatas sic accepit, ut neminem in provinciam sit secutus, honore fuerit contentus; rei familiaris despexerit fructum, ²⁴ qui ne cum Q. quidem Ci-
 20 cerone voluerit ire in Asiam, cùm apud eum legati locum obtinere posset. Non enim decere se arbitrabatur, cùm Præturam gerere noluisse, affectam esse Prætoris. Quâ in re non solum dignitati serviebat, sed etiam tranquillitati, cùm suspiciones quoque vitaret criminum; quo fiebat, ut ²⁵ ejus observantia omnibus es-
 25 set carior, cùm eam officio, non timori, neque spei tribui viderent.

C A P. VII. ²⁶ Incidit Cæsarianum civile bellum, cùm habe-

INTERPRETATIO.

(h) *Publicæ venditioni nunquam adfuit.*

NOTÆ.

²⁰ *Qui his temporibus principatum eloquentiæ tenebat.*] Præsertim autem eloquentiæ vis Hortensii in incredibili gestûs suavitate consistebat. Cicer. in Bruto.

²¹ *Quod neque peti possent more majorum.*] Hic Nepos sui sæculi vitia carpit quibus mos & consuetudo majorum in postulandis dignitatibus despiciebatur.

²² *Ad hastam publicam nunquam accessit.*] Quod veniebat, hastæ subjici dicebatur.

²³ *Neque præ, neque manceps.*]

Quod falsum est, si, ut refert Cicero lib. 1. Epist. 19. apud Sicyonios vectigalia exercuit.

²⁴ *Qui ne quidem cum Q. Cicerone voluerit ire in Asiam.*] Is, ut mox dictum est, sororem Attici duxerat, & Prætor fuit, M. Valer. Messalâ, & M. Pulio Pisone Coss. Asiam Provinciam sortitus Lucio Flacco successit. Vide Cic. ad Atticum lib. 1.

²⁵ *Ejus observantia.*] Quâ, scilicet, ipse alios observabat.

²⁶ *Incidit Cæsarianum civile bellum.*] Mar. Marcello, & Servio Sul-

ret annos circiter sexaginta ; (i) ²⁷ Usus est ætatis vacatione, neque se quodquam movit ex urbe ; quæ amicis suis opus fuerant ad Pompeium proficiscentibus, omnia ex suâ re familiari dedit, ipsum Pompeium non junctus non offendit, (k) ²⁸ nullum enim ab eo habebat ornamentum, ut cæteri, qui per eum aut honores, aut 5 divitias ceperant : quorum partim invitissimi castra sunt secuti, ²⁹ partim summâ cum ejus offensione domi remanserunt. Attici autem quies tantoperè Cæsari fuit grata, ut victor cum privatis pecunias per epistolas imperaret, huic non solum molestus non fuerit, sed etiam sororis filium & Q. Ciceronem ex Pompeii castris 10 concesserit. Sic vetere instituto vitæ effugit nova pericula.

CAP. VIII. Secutum est illud ³⁰ occiso Cæsare, cum Re-
spub. penes Brutos videretur esse, & Cassium, ac tota civitas se
ad eum convertisse videretur : sic M. Bruto usus est, (l) ³¹ ut
nullo ille adolescens æquali familiariùs, quàm hoc sene : neque 15
solum eum principem consilii haberet, sed etiam in convictu. Ex-
cogitatum est à quibusdam, ut privatum ærarium Cæsaris interse-
ctoribus ab Equitibus Romanis constitueretur. Id faciliè effici pos-
se arbitrati sunt, si & principes illius ordinis pecunias contulissent :
itaque appellatus est à C. Flavio, Bruti familiari, Atticus, ut ejus 20
rei princeps esse vellet : at ille, qui officia amicis præstanda sine
factione existimaret, semperque à talibus se consiliis removisset ;
respondit, si quid Brutus de suis facultatibus uti voluisset, usurum,

INTERPRETATIO.

(i) *Senectutis immunitate fruitus est, nec pedem Româ extulit.* (k) *Nul-
lam enim ab eo dignitatem acceperat.* (l) *Ut ipsi juveni coævus nemo fami-
liarior fuerit, quam senex ille.*

NOTÆ.

picio Coss. vel, ut aliis placet, anno
Urb. Cond. 705. L. Corn. Lentulo, &
Claudio Marcello Coss. ex Cassiodori
Chronicis.

²⁷ *Usus est ætatis vacatione.*] Va-
cationes sunt excusationes à muneribus
publicis militaribus, & aliis, quæ seni-
bus concedebantur. Unde Quintil. De-
clam. 306. *Est præcipuum jus senectu-
tis, quoniam non una subit omnis æ-
tas, non perpetuò Senatorem citat
Consul, est sua Legationibus requies,*
Ctc.

²⁸ *Nillum enim ab eo habebat or-
namentum.*] Quidam rectius legi pu-
tant, autoramentum.

²⁹ *Partim summâ cum ejus offensa-
ne domi remanserunt.*] Quod Cic. pro

Ligario, & Seneca Philosophus com-
probant ; aiunt enim Pompeium pro
hostibus se habere dixisse, qui extra ca-
stra sua essent. Cæsarem verò eos qui in
hostium castris non essent, pro amicis
habiturum.

³⁰ *Occiso Cæsare.*] Nemo nescit Jul.
Cæsarem tribus & viginti vulneribus
in curiâ occisum fuisse à Bruto & Cas-
sio cædis autoribus, postquam devictis
Pompeianis partibus Dictaturam per-
petuam invalisset, idibus Martii anno
Urbis Cond. 100cx. ipso Julio Cæsare,
& M. Antonio Coss.

³¹ *Ut nullo ille adolescens.*] Ille vo-
catur adolescens qui Praturam exerce-
bat, ad quam exercendam quadrage-
narium esse oportebat. Attamen à 17,

L quan-

quantum eæ paterentur; se neque cum quoquam ³² de eâ re collocuturum, (m) neque coiturum. (n) Sic ille ³³ consensionis globus hujus unius dissensione disiectus est. Neque multò post superior esse coepit Antonius, ita, ut Brutus & Cassius provinciarum, ³⁴ quæ necis iis causâ datæ erant à consulibus, desperatis rebus, in exilium proficiscerentur. Atticus, qui pecuniam simul cum cæteris conferre noluerat, florenti illi parti, ³⁵ abjecto Bruto, Italiæque cedenti HS. centum millia muneri misit: eidem in Epiro absens CCC. jussit dari: neque eo magis ³⁶ potenti adulat¹⁰us est Antonio, neque desperatos reliquit.

C A P. IX. ³⁷ Secutum est bellum gestum apud Mutinam, in quo si tantum eum prudentem dicam; minus, quàm debeam, prædicem; cum ille potius divinus fuerit; si divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas, quæ nullis casibus augetur, neque ¹⁵ minuitur. ³⁸ Hostis Antonius judicatus, Italiâ cesserat; spes restituendi nulla erat. Non solum ³⁹ ejus inimici qui tùm erant potentissimi, & plurimi, sed etiam amici ⁴⁰ adversariis ejus se dabant; & in eo lædendo se aliquam consecuturos sperabant commoditatem, familiares insequabantur, uxorem Fulviam omnibus ²⁰ rebus spoliare cupiebant, liberos etiam extinguere parabant. Ar-

I N T E R P R E T A T I O.

(m) *Neque in concilium venturum.* (n) *Ita hunc consentientium cætum, unus ille dissentiens disturbavit.*

N O T Æ.

ad 46. annum, adolescentia antiquitus pertingebat, ut ab antiquis observatum est. Nihilominus Varro ad 30. tantum pertingere ait.

³² *Ea de re collocuturum, neque coiturum.*] Id est, neque privatim eâ de re cum quoquam loqui velle, neque publicè & palàm in Concilio agere; quia colloqui, potest esse privatorum; hic verò, coire, est concilium habere publicum; unde Comitia.

³³ *Consensionis globus.*] Sic Val. Max. pugnantium globos, hostium globos dixit.

³⁴ *Quæ necis iis causâ datæ erant à Consulibus.*] Sic legit Savaro ex MSS. Sed contra Lambinus ac Schottus dicis causâ legunt: quod magis probo, nam hæc antiqua loquendi formula *dicis causâ, dicis gratiâ*; Anglice, *For form or fashion sake*. Quia Brutus & Cassius per speciem & nomen provinciarum e Rep. remoti fuerant, & ve-

luti exulati. Sic etiam loquitur Cic. lib. 1. epist. 18. ad Atticum, pro Murænâ, & alibi.

³⁵ *Abjecto Bruto.*] Reffante fortunâ prostrato.

³⁶ *Potenti adulatus est Antonio.*] Quia tunc Antonius supremam rerum administrationem cum Lepido invaserat.

³⁷ *Secutum est bellum gestum apud Mutinam.*] Cujus belli causa fuit testamentum Cæsaris. Vide Florum lib. 4. c. 4. Hoc autem inter Antonium & Octavium Cæsarem tum juvenem motum est. Mutina verò urbs est Galliæ Cisalpinæ, nunc vulgò, *Modena*.

³⁸ *Hostis Antonius judicatus.*] Causam hujus judicii accipe à Cic. Philipp. 2.

³⁹ *Ejus inimici.*] Ex quorum numero acerrimus fuit Cicero.

⁴⁰ *Adversariis ejus se dabant.*] Pro, cedebant.

ticus,

ticus, cùm Ciceronis intimâ familiaritate uteretur, amicissimus esset Bruto, non modò nihil iis indulgit ad Antonium violandum, sed è contrario familiares ejus, ex urbe profugientes, quantum potuit, texit; quibus rebus indiguerunt, adjuvit: ⁴¹ P. verò Volumnio ea tribuit, ut plura à parente proficisci non potuerint. Ip-
⁵ si autem Fulviæ, cùm litibus distineretur, magnisque terroribus vexaretur, tantâ diligentia officium suum præstitit, (o) ut nullum illa stiterit vadimonium sine Attico, sponsor omnium rerum fuerit; quin etiam, (p) cùm illa fundum secundâ fortunâ emisset in diem; neque post calamitatem versuram facere potuisset, ille se in-
¹⁰ terposuit; pecuniamque sine fœnore, sineque ullâ stipulatione credidit, maximum existimans quæstum, memorem gratumque cognosci, simulque aperire, se non fortunæ, sed hominibus solere esse amicum: quæ cùm faciebat, nemo eum temporis causâ facere poterat existimare. Nemini enim in opinionem veniebat, An-
¹⁵ tonium rerum potiturum. Sed sensus ejus à nonnullis optimatibus reprehendebatur, quòd parùm odisse malos cives videretur.

C A P. X. (q) Ille autem sui judicii, potius, quid se facere par esset, intuebatur, quàm quid alii laudaturi forent. Conversa fortuna est: ut Antonius rediit in Italiam, nemo non magno
²⁰ in periculo Atticum putârat, propter intimam familiaritatem Ciceronis & Bruti. Itaque ad adventum Imperatorum de foro decesserat, ⁴² timens proscriptionem: latebâtque apud P. Volumnium, cui, ut ostendimus paulò antè, opem tulerat. Tanta varietas in his temporibus fuit fortunæ, ut modò hi, modò illi in sum-
²⁵ mo essent aut fastigio, ut periculo. Habebat secum ⁴³ Gellium Canium, æqualem, simillimumque sui. Hoc quoque sit Attici bonitatis exemplum, quòd cum eo, (r) quem puerum in ludo cognôrat, adedò conjunctè vixit, ut ad extremam ætatem amicitia eorum creverit. Antonius autem, etsi tanto odio ferebatur in Ci-
³⁰ ceronem, ut non solum ei, sed etiam omnibus suis amicis esset

INTERPRETATIO.

(o) Ut illa nusquam in judicium venerit absente Attico. (p) Cum hæc prædium in prosperitate emisset certo tempore solvendum; nec adversante fortunâ ab alio solvere valuisset. (q) His verò suo judicio nitens, quid æquum sibi faciendum esset, magis perpendebat. (r) Qui a pueritiâ in scholis sibi notus fuerat.

NOTÆ.

⁴¹ P. verò Volumnio.] Is inter Antonii familiarissimos erat, qui & Eutrapelus dicebatur præfectus fabrûm, de quo Cic. epist. 26. lib. 9.

⁴² Timens proscriptionem.] Hanc Florus Sullanam vocat ob immanem ejus crudelitatem. Et ea est quâ Ci-

cero cum filio, fratre, fratrisque filio omnibus denique clientibus, & amicis proscriptus est.

⁴³ Gellium Canium.] Quidam Canum, non Canium legunt; sed tamen sic scribit Martialis, lib. 1.

Gaudent jocosæ Canio suo Gades.

inimicus, eosque vellet proscribere; multis hortantibus tamen, Attici memor fuit officii: & ei, cum requisisset, ubinam esset, suâ manu scripsit, ne timeret, statimque ad se veniret: se eum, & Gellium Canium de proscriptorum numero exemisse, ac, ne quod periculum incideret, quod noctu fiebat, præsidium ei misit. (f) Sic Atticus in summo timore non solum sibi, sed etiam ei, quem carissimum habebat, præsidio fuit; (t) neque enim suâ solum à quocumque auxilium petiit salutis, sed conjunctim, ut appareret nullam sejunctam sibi ab eo velle fortunam. Quod si gubernator
 10 præcipuâ laude fertur, qui navem ex hyeme, marique scopuloso servat; cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot, tamque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit?

C A P. XI. Quibus ex malis ut se emerferat, nihil aliud egit, quam ut plurimis, quibus rebus posset, esset auxilio. (u)
 15 Cum proscriptos præmiis Imperatorum vulgus conquireret, nemo in Epirum venit, cui res ulla defuerit. Nemini non ibi perpetuò manendi potestas facta est: quin etiam, ⁴⁴ post prælium Philippense, interitumque, C. Cassii, & M. Bruti, L. Julium Mocillam Prætorium, & filium ejus, Aulumque Torquatum, cæterosque pari fortunâ perculosos institerit tueri, atque ex Epiro iis omnia Samothraciam supportari jussit: difficile enim est omnia persequi, & non necessaria. Illud unum intelligi volumus, (x) illius liberalitatem neque temporariam, neque callidam fuisse. Id ex ipsis rebus, ac temporibus judicari potest, (y) quod non florentibus se
 20 venditavit, sed afflictis semper succurrit: qui quidem ⁴⁵ Serviliam Bruti matrem non minus post mortem ejus, quam florentem, coluerit. Sic liberalitate utens, nullas inimicitias gessit, quod neque ladebat quenquam; neque, si quam injuriam acceperat, non malebat oblivisci, quam ulcisci. (z) Idem immortalî memoriâ
 30 præcepta retinebat beneficia, quæ autem ipse tribuerat, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat. Itaque hic se-

I N T E R P R E T A T I O.

(f) Hoc pacto Atticus se non tantum à maximo metu, verum etiam eum, quem summo perè diligebat, liberavit. (t) Nec enim separatim quenquam suæ vitæ protectorem quaesivit. (u) Cum plebs triumvirorum mercede illecta exules investigaret. (x) Hujus munificentiam nec temporis causâ factam, nec captativam existitisse. (y) Quod potentibus non obsequutus est. (z) Idem perpetuò beneficiorum à se ante acceptorum recordabatur.

N O T Æ.

⁴⁴ Post prælium Philippense.] In quo Brutus & Cassius interfectores J. Cæsaris perierunt, & poenas cædis ejus dederunt.

⁴⁵ Serviliam Bruti matrem.] Hæc

erat soror Catonis Uticensis, eamque Julius Cæsar adolescens amaverat, unde quidam crediderunt Brutum à Julio Cæsare genitum fuisse. Vide Plutarchum & Suetonium.

cit,

cit, ut verè dictum videatur, (a) SUI CUIQUE MORES FINGUNT FORTUNAM. Neque tamen priùs ille fortunam, quàm se ipse, finxit, qui cavit, ⁴⁶ ne quàm in re plecteretur.

C A P. XII. His igitur rebus effecit, ⁴⁷ ut M. Vipsanius Agrippa, intimâ familiaritate conjunctus adolescenti Cæsari, cum propter suam gratiam, & Cæsaris potentiam (b) nullius conditionis non haberet potestatem, potissimum ejus diligeret affinitatem, præoptaretque equitis R. filiam generosam nuptiis; atque harum nuptiarum conciliator fuit (non enim est celandum) M. Antonius ¹⁰ Triumvir Reip. constituendæ; cujus gratiâ cum augere possessiones posset suas, tantum abfuit à cupiditate pecuniæ, ut nullâ in re usus sit eâ, (c) nisi in deprecandis amicorum, aut periculis, aut incommodis: ⁴⁸ quod quidem sub ipsâ proscriptione perillustre fuit. Nam cum L. Saufeii, equitis R. æqualis sui, qui complures ¹⁵ annos, studio ductus philosophiæ Athenis habitabat, habebatque in Italiâ pretiosas possessiones, Triumviri bona vendidissent, consuetudine eâ, quâ tunc res gerebantur; Attici labore atque industriâ factum est, ut eodem nuntio Saufeius fieret certior, se patrimonium amisisse, & recuperâsse. Idem L. Julium Calpurnium, quem ²⁰ post Lucretii, Catullique mortem multò elegantissimum poetam, nostram tulisse ætatem, verè videor posse contendere; neque mi-

INTERPRETATIO.

(a) Quisque sibi pro moribus suis fortunam statuit. (b) Penes eum omne congiugium esset. (c) Nisi ut ab amicis aut pericula, aut incommoda propulset.

NOTÆ.

⁴⁶ Ne quàm in re plecteretur.] Addunt quidam ex manuscriptis, jure plecteretur; quod Nepotis menti conformius est, ut legenti cuilibet patebit.

⁴⁷ Ut M. Vipsanius Agrippa.] Hic, ut fert Seneca epist. 21. Attici gener erat, atque tres habuit uxores, quarum prima Pomponja Attici filia, altera Marcella Octaviæ filia, tertia Julia Aug. Cæsaris, ex quâ Caium & Lucium Cæsares, Posthumum Agrippam, Agrippinam & Juliam habuit; Dux quoque belli peritissimus fuit, de quo Virg. lib. 8. Æneid.

Parte alia ventis, & Diis Agrippa secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum

Tempora navali fulgent rostrata corona.

⁴⁸ Quod quidem sub ipsâ proscriptione perillustre fuit.] Quia cum ætulatione, & certatim proscriptorum bona tunc temporis ab omnibus triumvirorum amicis postulabantur, quod recusavit Atticus.

⁴⁹ Post Lucretii Catullique mortem.] Lucretius Poëta insignis & Philosophus Epicureus, qui scripsit de rerum naturâ libros sex. Catullus verò Veronensis Poëta mordax & lascivus, qui vixit Sylle & Marti temporibus, de quo Ovid. 2. Tristium:

Sic sua lascivo cantata est sepe
Catullo
Fœmina.

nus virum bonum, optimisque artibus eruditum, post proscriptionem Equitum, propter magnas ejus Africanas possessiones, in proscriptionum numerum à P. Volumnio, ⁵⁰ præfecto fabrū Antonii, absentem relatum, expedit, quod in præsentī utrum ei la-
 5 boriosus an gloriosus fuerit, difficile fuit judicare, quòd in eorum periculis non secus absentes, quàm præsentēs amicos Attico esse curæ, cognitum est.

C A P. XIII. Neque verò minùs ille vir, bonus paterfamilias habitus est, quàm civis. Nam cùm esset pecuniosus, ⁵¹ nemo illo
 10 minùs fuit emax, minùs ædificator. (d) Neque tamen non in primis benè habitavit, omnibùsque optimis rebus usus est. Nam domum habuit ⁵² in colle Quirinali ⁵³ Tamphilianam, ab avunculo hæreditate relictam, cujus amœnitas non ædificio, sed silvâ constabat: (e) ipsum enim tectum, antiquitùs constitutum, plus salis,
 15 quàm sumptus, habebat; in quo nihil commutavit, nisi si quid vetustate coactus est. Usus est familiâ, si utilitate judicandum est, optimâ; si formâ, vix mediocri. Namque in eâ erant pueri literatissimi (f) ⁵⁴ anagnostæ optimi, & plurimi librarii; ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchrè
 20 facere posset. Pari modò artifices cæteri, quos cultus domesticus desiderat, apprimè boni. Neque tamen horum quenquam, nisi domi natum, domique factum, habuit: quod est signum non solum continentiæ, sed etiam diligentiæ. Nam & non intemperanter concupiscere, quod à pluribus videas, continentis debet duci;
 25 & diligentiam, quàm pretio, parare, non mediocris est industriæ. Elegans non magnificus; splendidus, non sumptuosus; omni diligentiam munditiam non affluentem affectabat. ⁵⁵ Supellex non modica, non multa; (g) ut in neutram partem conspici posset. Nec

INTERPRETATIO.

(d) Et tamen inter optimates commodas ades habuit. (e) Nam ipsa domus ab antiquo structa, plus venustatis, quàm impensæ, exhibebat. (f) Lectores peritissimi, & amanuenses multi. (g) Ut nec quid sordidi, nec quid superflui videri valeret.

NOTÆ.

⁵⁰ Præfecto fabrū.] Ille erat qui fabris, eorumque operibus & machinis quibus maxime in bellis opus est, præerat.

⁵¹ Nemo illo minùs fuit emax, minùs ædificator.] Ex publicâ Attici vitâ ad privatam transit Nepos, cujus sententiæ subscribit Cic. parad. 6. his verbis; *Non esse emacem vestigal est.* Et Lacones, si cui mala imprecabantur, quatuor ipsi accidere optabant, quorum

primum erat ædificandi desiderium locus extat apud Suidam.

⁵² In colle Quirinali.] Unus ex 7. urbis Romæ montibus, est in 6. regione, statim post templum Quirini.

⁵³ Tamphilianam.] Sic dictam à quodam Tamphilo Rom.

⁵⁴ Anagnostæ optimi.] Hi erant lectores apud Romanos.

⁵⁵ Supellex non modica, non multa.] Id est, modo, non copiâ æstimanda.

hoc

hoc præteribo (quanquam nonnullis leve visum iri putem) cum in primis laurus esset eques R. & non parùm liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret; scimus non ampliùs, ⁵⁶ quàm terna millia æris peræquè in singulos menses ⁵⁷ ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum: atque hoc non auditum, sed cognitum prædicamus. Sæpe enim, propter familiaritatem, domesticis rebus interfuimus.

C A P. XIV. (h) Nemo in convivio ejus ⁵⁸ aliud ἀκούσας audivit, ⁵⁹ quàm anagnosten: quod nos quidem jucundissimum arbitramur: neque unquam sine aliquâ lectione apud eum cœnatum est; ⁶⁰ ut non minùs animo, quàm ventre, convivæ delectarentur, namque eos vocabat, quorum mores à suis non abhorrent. Cum tanta pecuniæ facta esset accessio, nihil de quotidiano cultu mutavit, nihil de vitæ consuetudine: tantæque usus est moderatione, (i) ut neque in HS. vicies, quod à patre acceperat, parùm se splendidè gesserit, neque in HS. centies, affluentius vixerit, quàm instituerat, parique fastigio steterit in utràque fortunâ, nullos habuerit hortos, ⁶¹ nullam suburbanam, aut maritimam sumptuosam villam; neque in Italiâ, ⁶² præter Ardeatinum, & Nomentanum, rusticum prædium: omnisque ejus pecuniæ reditus ²⁰

INTERPRETATIO.

(h) Nullus ex ejus convivis alium recitantem audivit, quàm lectorem. (i) Ut nec in viginti s. stertium millibus sibi à patre relictis.

NOTÆ.

⁵⁶ Quàm terna millia æris.] Mille æris tunc temporis 250. sesterios, denarios 62. faciebat. Vide Gronovium lib. 3. de pecuniâ vetere.

⁵⁷ Ex Ephemeride.] Id est, ex libello seu commentario quotidianarum expensarum, & erogationum.

⁵⁸ Aliud ἀκούσας audivit.] Partim feriis, partim jocolis recitationibus, adjunctis etiam Cantorum & Tibicinum modulis constabant ἀκοῦσματα. Vide Plutarchum in Symposio, Macrobius & Athenæum.

⁵⁹ Quàm anagnosten.] Is est, qui recitat.

⁶⁰ Ut non minùs animo, quàm ventre convivæ delectarentur.] Unde Cic. in Catone majore: Neque, inquit, ipsorum conviviorum delectationem voluptatibus corporis magis, quàm catu amicorum, & sermonibus metiebar, &c. Antiquissimus autem mos ille fuit, ut inter cœnandum recitaretur aliquid, ut patet ex Macrobio lib. 1. Saturn. ex

Gellio lib. 3. cap. 2. & ex multis aliis.

⁶¹ Nullam suburbanam, aut maritimam sumptuosam villam.] Huic opinioni videtur repugnare Cic. lib. 1. ad Atticum, ubi sic habet: Ego te arbitror casis apud Amalthæam tuam vicinis statim esse ad Sicyonem oppugnandum profectum. Et rursus ibidem; Velim ad me scribas cujusmodi sit Ἀπαλπίον tuum, &c. Unde deducimus Pomponium habuisse villam sumptuosam & magnificam.

⁶² Præter Ardeatinum & Nomentanum.] Ardeani Dauni Regis Rutulorum regiam fuisse ex Virg. 10. Æneid. discimus, quæ in decimo octavo ab Urbe milliaro posita erat, & inter Rom. Colonias annumerat Livius; unde Ardeatinum prædium. Nomentum verò Latinorum urbs mediterranea, nunc vulgo Lamentana, unde Nomentana via.

constabat ⁶³ in Epiroticis, & urbanis possessionibus; ex quo cognosci potest, eum usum pecuniæ, non magnitudine, sed ratione metiri solitum.

C A P. XV. Mendacium neque dicebat, neque pati poterat. 5 Itaque ejus comitas non sine severitate erat, neque gravitas sine facilitate: ut difficile esset intellectu, utrum eum amici magis vererentur, an amarent. Quidquid rogabatur, religiosè promittebat; quod non liberalis, sed levis arbitrabatur, polliceri, quod præstare non posset. Idem in nitendo quod semel admisisset, tantâ erat curâ, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere, nunquam 10 suscepti negotii eum pertæsum est, suam enim existimationem in eâ re agi putabat, quâ nihil habebat carius; quo fiebat, ut omnia Marci & Quincti Ciceronum, Catonis, Marii, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum prætereâ Equitum Romanorum negotia pro- 15 curaret: ex quo judicari poterat, non inertiam, sed judicio fugisse Reipub. procuracionem.

C A P. XVI. Humanitatis verò nullum afferre majus testimonium possum, ⁶⁴ quàm quod adolescens idem seni Sullæ fuerit jucundissimus, senex adolescenti M. Bruto; cum æqualibus autem 20 suis Q. Hortensio, & M. Cicerone sic vixerit, ut judicare difficile sit, cui ætati fuerit aptissimus: quanquàm eum præcipuè dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quinctus carior fuerit, aut familiarior. Ei rei sunt indicio, præter eos libros; in quibus de 25 eo facit mentionem, qui in vulgus sunt editi, ⁶⁵ sexdecim volumina epistolarum ab Consulatu ejus usque ad extremum tempus ad Atticum missarum: quæ qui legat, (k) non multum desideret historiam contextam eorum temporum: sic enim omnia de studiis principum, vitis ducum, ac mutationibus Reip. perscripta sunt, ut nihil in his non appareat; & faciliè existimari possit, prudentiam quodammodò esse divinationem: non enim Cicero ea solum, 30 quæ vivo se acciderunt, ⁶⁶ futura prædixit; sed etiam, quæ nunc usu veniunt, cecinit, ut vates.

I N T E R P R E T A T I O.

(k) *Implicitam hujus sæculi historiam non valdè ignoret.*

N O T Æ.

⁶³ *In Epiroticis.*] Huic opinioni subscribit Cic. lib. 1. Epist. his verbis: *Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere.*

⁶⁴ *Quam quod adolescens idem seni Sullæ.*] Quæ de re paulo supra.

⁶⁵ *Sexdecim volumina Epist.*] Quicquid olim circumvolvi solebat in char-

tâ, aut scripto codice, volumen dicebatur; id autem patet ex 16. Epist. lib. ad Atticum.

⁶⁶ *Futura prædixit.*] Multa sanè hic afferri possent exempla, quibus Ciceronem futura prædixisse probetur, quæ quidem exempla passim in Epist. ejus legentibus occurrunt; sed illud instar

CAP. XVII. De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipsum verè gloriantem audierim in funere matris suæ, quàm extulit annorum nonaginta, cum esset septem, & sexaginta, se nunquam cum matre in gratiam rediisse, nunquam cum sorore fuisse in similitudine, (1) ⁶⁷ quam prope æqualem habebat. Quod est signum, aut nullam unquam inter eos querimoniam intercessisse, aut hunc eam fuisse in suos indulgentiâ, ut, quos amare deberet, irasci eis, nefas duceret. Neque id fecit naturâ solum (⁶⁸ quanquam omnes ei paremus) sed etiam doctrinâ. Nam & principum Philosophorum ita precepta habuerat præcepta, ut his ad vitam agendam, ⁶⁹ non ad ostentationem, uteretur.

CAP. XVIII. Moris etiam majorum summus imitator fuit, antiquitatisque amator: quam adeò diligenter habuit cognitam, ut eam totam in eo volumine exposuerit, ⁷⁰ quo magistratus ornavit. Nulla enim lex, neque pax, neque bellum, neque res illustris est populi R. quæ non in eo suo tempore sit notata: &, quod difficillimum fuit, sic familiarum originem subtexit, ut ex eo clarorum virorum propagines possimus cognoscere. Fecit hoc idem separatim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu, ⁷¹ Juniam familiam à stirpe ad hanc ætatem ordine enumeravit, notans, qui à quòque ortus, quos honores, quibûsque temporibus cepisset. Pari modo

INTERPRETATIO.

(1) *Quæ illi ferè cœva erat.*

NOTÆ.

omnium erit, quod ex Philippicâ 2. excerptum est, ubi M. Antonio futuram ejus perniciem prædicit his verbis: *Quis autem meum consulatum præter P. Clodium, qui vituperaret, inventus est? Cujus quidem te fatum, sicuti C. Curionem manet; quoniam id domi tuæ est, quod fuit illorum utriusque fatale.*

⁶⁷ *Quam prope æqualem habebat.* Quidam legunt *etate æqualem.*

⁶⁸ *Quanquam ei paremus.*] Sic Chrysippus: τὸ τέλος εἶναι ἀκολούτως τῆ εὐσυνέτη. Et Seneca de vitâ beatâ c. 3. Interim, quod inter omnes Stoicos convenit, rerum naturæ assentire, ab illâ non deerrare, & ad illius legem explumque formari, sapientia est.

⁶⁹ *Non ad ostentationem.*] Eorum instar, de quibus D. Hieronymus Epist.

34. Philosophus gloriæ animal, & popularis auræ vile mancipium.

⁷⁰ *Quo magistratus ornavit.*] Vossius censet legendum esse *ordinavit* 1. de hist. Latin. 2. De eo autem Attici volumine sic loquitur Cic. in Bruto. Eam utilitatem habuit Attici liber, quam requirebam; ut explicatis ordinibus temporum, uno conspectu omnia viderem. Vide eundem ibidem paulò post; & Epist. 23. lib. 12. ad Atticum.

⁷¹ *Juniam familiam à stirpe.*] Gens Junia una est ex nobilissimis quæ à Trojanis & Æneâ originem sumpserunt, ex quâ Brutus fuit, cujus rogatu Atticus de eâ stirpe scripsit, ab ejus Antiqui Bruti tertio filio, qui fratrum conjugationis expers fuit, quique una cum patre reges eiecit, originem ducens,

⁷² Marcelli Claudii, de Marcellorum; ⁷³ Scipionis Corneli, & Fabii Maximi, de ⁷⁴ Fabiorum, & ⁷⁵ Æmiliorum: quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum. Attingit quoque poetice, credimus, ne ejus
 5 expers esset suavitatis. Namque versibus, qui honore, rerum gestarum amplitudine ceteros Romani populi præstiterunt, exposuit, ita, ut sub singulorum imaginibus acta magistratusque eorum non amplius quaternis, quinque versibus describeret: quod vix credendum sit, tantas res tam breviter potuisse declarari. ⁷⁶ Est etiam
 10 unus liber Græcè confectus De consulatu Ciceronis.

CAP. XIX. Hactenus, Attico vivo, edita hæc à nobis sunt: nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur: & quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, *suos cuique mores plerumque*
 15 *conciliare fortunam.* Namque hic contentus ordine Equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit Imperatoris; (m) ⁷⁷ Divi filii, cum jam ante familiaritatem ejus esset consecutus, nullâ aliâ re, quàm elegantiam vitæ, quâ ceteros ceperat principes civitatis, dignitate pari, fortunâ humiliorē: tanta enim prosperitas
 20 Cæsarem est consecuta, ut nihil ei non tribueret fortuna, quod cuicumque ante detulerit, & conciliaret, quod civis Romanus quivis consequi. ⁷⁸ Nata autem est Attico neptis ex Agrippâ, cui vir-

INTERPRETATIO.

(m) *Julii Cæsaris filii.*

NOTÆ.

ut ait Cic. Tusc. Quæst. 4. & Philippicâ 1. Huic tamen sententiæ refragatur Dionysius lib. 4.

⁷² *Marcelli Claudii, de Marcellorum.* Vide Plutarchum, Posidonium, & Livium, inter quos Plutarchus Marcellum à Marte deducit.

⁷³ *Scipionis Corneli, & Fabii Maximi de Corneliorum.* Certum est apud omnes historicos Gentem Corneliam amplissimam, & nobilissimam omnium esse, sive dignitatem, sive res præclare gestas consideremus. Vide C. Sigonius in suo Scipione Æmiliano, & Streinius de Gente Cornelia.

⁷⁴ *Fabiorum.* Qui suam originem ad Fabium Herculis filium referunt.

Plutarchus in Maximo. Vide eundem Streinius de Gente Fabiâ.

⁷⁵ *Æmiliorum.* Qui similiter ab Æmio Ascanii filio se ortos credebant: Festus. Plutarchus verò eos à Mamercio Numæ Regis filio natos fuisse scribit. Unde Æmilii dicti sunt & Mamertini.

⁷⁶ *Est etiam unus liber Græcè confectus.* De hoc à principio in Attico.

⁷⁷ *Divi filii.* Inferendum est, *Julii*, ut legitur in aliis, qui Augustus est.

⁷⁸ *Nata est Attico neptis ex Agrippâ.* Hanc Agrippinam vocat Suetonius in Tiberio cap. 7. Hanc tamen Tacitus Vipsianam vocat.

ginem

ginem filiam collocavit. Hanc Cæsar (n) vix anniculam ⁷⁹ Ti. Claudio Neroni, Drusillâ nato, privigno suo, despondit, quæ conjunctio ⁸⁰ necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiore.

C A P. XX. Quamvis ante hæc sponsalia non solum cum ab urbe abesset, nunquam ad suorum quenkum literas misit, ⁸¹ quin Attico mitteret, quid ageret; inprimis, quid legeret, quibusque in locis, & quamdiu esset moraturus: sed & cum esset in urbe, & propter suas infinitas occupationes minus sæpe, quam veller, Attico frueretur, nullus dies timerè intercessit, quo non ad eum scriberet, quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret; modò aliquam quæstionem poëticam ei proponeret; interdum jocans ejus verbosiores eliceret epistolas: ex quo accidit, ⁸² cum ædes Jovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo constituta, vetustate atque incuriâ detecta prolaberetur, ut Attici admonitu Cæsar eam reficiendam curaret. Neque verò à M. Antonio minus absens literis colebatur, adeò ut accuratè ille ⁸³ ex ultimis terris quid ageret, quid curæ sibi haberet, certior faceret Atticum. Hoc quale sit, facilius existimabit is, qui judicare poterit, quantæ sit sapientiæ, eorum retinere usum benevolentiamque, inter quos maxime imarum rerum non solum æmulatio, sed obrectatio tanta intercedebat, quantam fuit intercedere necesse inter Cæsarem, atque Antonium; cum se uterque principem non solum urbis Romæ, sed orbis terrarum esse cuperet.

C A P. XXI. Tali modo ⁸⁴ cum septem, & septuaginta annos complèssset, atque ad extremam senectutem non minus dignitate,

I N T E R P R E T A T I O.

(n) *Vix annum habentem.*

N O T Æ.

⁷⁹ *Tiberio Claudio Neroni, Drusillâ nato.*] Is Tiberius Imperator fuit, & successor Augusti Cæsaris, & privignus ejus; Drusilla verò dicta est, quæ & Livia Imperatrix, & uxor ejusdem Augusti, nec non Tiberii mater.

⁸⁰ *Necessitudinem eorum sanxit.*] Quidam legunt *auxit*, quia jam Cæsarem inter & Atticum necessitudo erat, quæ hac affinitate adaucta est.

⁸¹ *Quin Attico mitteret.*] Id est, scriberet, seu nunciaret.

⁸² *Cum ædes Jovis Feretrii in Capitolio.*] Hoc templum à Romulo conditum fuit, ex spoliis hostium, sic di-

ctum, teste Livio l. i. quia hostium Rege occiso, spolia ejus suspensa, fabricato ad id aptè Feretro gerens, in Capitolium ascendit, & ejus templi fines designavit, & sub nomine Jovis Feretrii construxit.

⁸³ *Ex ultimis terris.*] Id est, ut interpretatur Manucius, *ex Ægypto*. Alii legunt, *exul tum his terris*; quia hostis judicatus Antonius Italiâ cesserat; sed hanc lectionem minus probo.

⁸⁴ *Cum septem & septuaginta annos complèssset.*] Nimirum anno ab Urbe Condita 1563. Cn. Domitio & C. Sossio Cosl. anno xi. post mortem Ciceronis, ut dicetur postea.

quàm

- quàm gratiâ fortunâq; crevisset, (multas enim hæreditates nullâ aliâ re, quàm bonitate, consecutus) tantâq; prosperitate ulus esset valetudinis, ut annis xxx. medicinâ non indiguisset : nactus est morbum, quem initio & ipse, & medici contempserunt : (o) ⁸⁵ nam putârunt esse *τῆσις μόνον* : cui remedia celeria, faciâq; proponebantur. In hoc cùm tres menses sine ullis doloribus, præterquàm, quos ex curatione capiebat, consumpsisset, subitò tanta vis morbi in unum intestinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos fistula putris eruperit, at hoc priùs quàm ei accideret, postquàm indies dolores
- 10 accrescere, febrèique accessisse sensit ; Agrippam generum ad se arcessiri iussit, & cum eo ⁸⁶ L. Cornelium Balbum Sextumque Peducaum. Hos ut venisse vidit, in cubitum innixus : *Quantam, inquit, curam diligentiamque in valetudine meâ tuendâ hoc tempore adhibuerim, cùm vos testes habeam, nihil necesse pluribus verbis commemorare* :
- 15 *quibus quoniam, ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me pertingeret, reliquum est, ut egomet mihi consulam. Id vos ignorare nolui, nam* ⁸⁷ *mibi stat, alere morbum desinere. Namque his diebus quicquid cibi sumpsi, ita produxi vitam, ut auxerim dolores, sine spe salutis. Quare à vobis peto, primum, ut*
- 20 *consilium probetis meum ; deinde ne frustra dehortando conemini.*

- C A P. XXII. Hâc oratione habitâ, tantâ constantiâ vocis atque vultûs, ut non ex vitâ, sed ex domo in domum videretur migrare ; cùm quidem Agrippa eum flens, atque osculans oraret atque obsecraret, *Ne ad id, quod natura cogeret, ipse quoque sibi ac-*
- 25 *celeraret ;* (p) &, *quoniam tùm quoque posset temporibus superesse, se sibi, suisque reservaret ;* ⁸⁸ *preces ejus taciturnâ suâ obstinatione decessit. Sic cùm biduum cibo se abstinuisset, subitò febris decessit, leviôrque morbus esse cœpit : tamen propositum nihilo seciùs peregit. Itaque die quinto postquam id consilium inierat, pri-*

I N T E R P R E T A T I O.

(o) *Existimârunt enim levem esse dysenteriam.* (p) *Et quia tunc etiam aliquandiu vitam producere posset.*

N O T Æ.

⁸⁵ *Nam putârunt esse Tensesmon.*] Hic morbus est dysenterix affinis, & veluti prænunciatus, estque crebra & inanis voluntas egerendi, ut refert Plin. lib. 28. Hist. Natur.

⁸⁶ *L. Cornelium Balbum, Sextumque Peducaum.*] Attici familiarissimos, quorum alter, scilicet Balbus, genere Gaditanus erat, quem, cùm de civitate in periculum vocaretur, Cicero defen-

dit, cujus extat oratio. Alter verò prætor fuit.

⁸⁷ *Mibi stat alere morbum desinere.*] Cibum sumendo, & vitam prorogando.

⁸⁸ *Preces ejus taciturnâ suâ obstinatione decessit.*] In aliis, compressit, quod idem videtur atque cohibuit. Sic, ut, si alicui comprimere ; *To stop one's mouth.*

die Kal. April. Cn. Domitio, C. Sosio COSS. decessit. ⁸⁹ Elatus est in lecticulâ, ut ipse præscripserat, ⁹⁰ sine ullâ pompâ funeris, comitantibus omnibus bonis, maximâ vulgi frequentiâ. ⁹¹ Sepultus est juxta viam Appiam, ⁹² ad quintum lapidem, in monumento Q. Cæciliï avunculi sui.

5

NOTÆ.

⁸⁹ *Elatus est in lecticulâ.*] Honestioris conditionis mortui lecticâ hexaphoro efferebantur: at inferioris sortis Sandapilâ, cui subjuncti homines 4. Vide Martialem, lib. 8.

⁹⁰ *Sine ullâ pompâ funeris.*] Sic Tacitus 3. Annal. fuerunt qui funeris publici pompam requirerent.

⁹¹ *Sepultus est juxta viam Appiam.*] Quam Appius Claudius Consul

lapidibus stravit, juxta quàm celebriora erant Romanorum sepulchra; vide Cic. in Milone.

⁹² *Ad quintum lapidem.*] Nam tunc temporis in urbe sepeliri vetitum lege 12. Tabularum, quam legem his verbis refert Cic. 11. de Ligibus: *Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito.*

Haftenus de vitis Virorum Illustrum Cornelii Nepotis.

CORNELII

CORNELII NEPOTIS FRAGMENTA CHRONICORUM Lib. I.

¹ Vixit Homerus ante Romam conditam annis circiter C & LX.
Agell. Noct. Accic. l. xvii. c. xxi.

² Roma condita Olympiadis Septimæ anno Secundo. *Solinus Polyistoris, cap. ii.*

³ Archilochus Tullo Hostilio Romæ regnante jam tunc Poëmaticus clarus & nobilis. *Agell. l. xvii. c. xxi.*

NOTÆ.

¹ VIXIT *Homerus ante Romam conditam annis circiter C, & LX.*] Homerum & Heliolum vixisse longe ante conditam Romam patet ex his Gellii verbis: *De Homero & Hesiodo inter omnes fere constitit, utrumque ante Romam conditam vixisse, Silvius Albæ regnantibus, annis post bellum Trojanum plus C, & LX. ante Romam autem conditam, ut Corn. Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter C, & LX.* Porro Homerum *ἄριστος ἢ δεύτερος ἢ τρίτος ποιητής* vocat Plato. Vide Herodotum qui vitam ejus scripsit. Præterea Solinus cum Nepote consentit in eo annorum numero, quibus suffragantur fere omnes Latini scriptores, ex quorum præsertim numero sunt Plin. lib. 7. c. 16. qui scribebat anno Urbis octogentesimo trigesimo: Juvenalis qui scripsit ab initio Imperii Nervæ, post Plinium circiter 20. annis: Et Velleius Patere. qui annos fere nongentos & quinquaginta ante ipsius ætatem floruisse Homerum tradit, lib. 1. c. 5. Sed longè major est discordia eâ de re inter scriptores Græcos: Alii enim belli Trojani temporibus vixisse aiunt: Alii C.

annis abfuisse à Troicis temporibus: Alii C. quadraginta: Alii etiam C. sexaginta octo, ut Herodotus qui ejus vitam scripsit, ut suprà diximus. Sed malim cum scriptoribus Latinis sequi Apollodorum Athenientem, qui anno centesimo migrationis Ionice floruisse ait, quod recidit in eum annum quem astruimus.

² *Roma condita est Olympiadis Septimæ anno secundo.*] Anno primo, non secundo Olympiadis Septimæ conditam fuisse testari videtur Solinus c. 11. his verbis: *Quapropter cum octingentesimo primo anno Urbis conditæ ducentesima septima Olympias computetur, par est Romam septimæ Olympiadis annoprimo credi conditam.* Et Dionysius l. 1. Jornandes simpliciter septimam dicit, non expresso anno. Alii aliter censent. Hanc conditam fuisse iplis Palilibus, id est, xi. Cal. Maii, Sole in Tauro, Lunâ in Librâ constitutis, quidam scriptores prodiderunt; quo sensu intelligenda sunt ista Ciceronis verba, lib. 2. de Divin. c. 98. *Taruntius Romam, quum esset in Jugo Luna, natam esse dicebat.*

³ *Archilochus Tullo Hostilio Romæ*

† M.

¹ M. Manlius Romæ, qui Gallos in obsidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, convictus est consilium de regno occupando iniisse: damnatusque capitis, è Saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, præceps datus est: ut Cornel. autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est. *Ibid.*

² Alexander Magnus Pellæ ortus, M. Fabio Ambusto, Tito Quinctio Capitolino Coss. post Romam conditam anno trecentesimo octuagesimo quinto. *Solin. cap. XLIII. Polyistor.*

³ P. Terentius Scipionis Africani & C. Lælii æqualis. *Donatus in Vitâ.*

CORNELII NEPOTIS

Exemplorum Lib. II.

⁴ A virgine Vestale. *Fl. Carisus lib. I. Gramm.*

L I B. V.

⁵ Multis in Senatu placuit, ut qui captivorum Romanorum; ab Annibale, redire nollent, datis custodibus ad Annibalem deducerentur: sed ex sententiâ numero plurium, quibus id non videretur superata: ii tamen qui ad Annibalem non rediissent, usque adeò detestabiles invisque fuerunt, ut tædium vitæ ceperint, necemque sibi consciverint. *Agell. lib. VII. cap. XVIII.*

N O T Æ.

regnante jam tunc Poëmatibus clarus, & nobilis. Agell. lib. XVII. c. XXI.] De tempore quo vixit Archilochus scriptores non consentiunt. Cic. eum regnante Romulo vixisse refert, id est, quadraginta quatuor, aut circiter annos ante tempus à Nepote designatum. Porro eum clarissimum Poëtam fuisse patet præsertim ex his Paterculi verbis; *Neque quenquam alium, cujus operis primus auctor fuerit, in eo perfectissimum, præter Homerum, & Archilochum, reperiemus.*

¹ *M. Manlius Romæ qui Gallos, &c.]* Is postea ob defensum Capitolium Capitolinus dictus est, & domum in Capitolio publicè accepit. Hunc tamen affectatæ tyrannidis postea damnatum è rupe Tarpeia præcipitem dederunt, domus diruta, & bona ejus publicata. Auctor de viris Illustrib. Hunc non præcipitem datum, sed verberibus ne-

carum refert Nepos.

² *Alex. Magnus Pellæ ortus, &c.]* Pella Regni Macedonum Urbs primaria fuit; ad flumen Erigona, juxta Thessalonicum Sinum: unde Alexander Pellæus dicitur, Juvenalis:

Pellæo juveni totus non sufficit orbis.

³ *P. Terentius Scip. Africani & C. Lælii æqualis.]* Vide Cic. in Lælio, ubi Terentium familiarem suum vocat Lælius. Quis porro Terentium ignorat omnium Poëtarum comicorum disertissimum, & purioris Latinitatis amantissimum, natione Afrum, patriâ Carthaginiensem.

⁴ *A virgine Vestale.]* Virgines Vestales Vestæ Deæ sacras, perpetuæque ignis custodiæ dicatas nemo nescit. De his vide Plutarchum in Numâ.

⁵ *Multis in Senatu placuit, &c.]* Fidem & hostibus nostris datam servare tenemur: quâ de re vide Cic. offic. I.

CORNELII NEPOTIS

Illustrium Virorum Lib. II.

Subinde. *Sospater Caris*, lib. 2. cap. 80.

LIB. XV.

1 Harum partum. *Ibid.*

LIB. XVI.

A Fratre Patruale. *Ibid.*

Incerta quo Libro Virorum Illustr. Posita.

2 **C**arthago antea speciem habuit duplicis oppidi, quasi aliud alterum amplecteretur: cujus interior pars Byrsa dicebatur, exterior Magalia. Hujus rei testis est Cornel. Nepos in eo libro, qui Vita Illustrium inscribitur. *Serv. in 1. Æn.*

4 Propius Grammatico accessi. *Diomedes lib. 1. Gramm.*

5 A. Albinus, qui cum L. Lucullo Consul fuit, res Romanas oratione Græcâ scriptitavit. In ejus Historiæ Principio scriptum est ad hanc sententiam: neminem succensere sibi convenire, si quid in his libris parum compositè aut minùs eleganter scriptum foret: nam sum homo Romanus, natus in Latio: Græca oratio à nobis alienissima est: ideoque veniam gratiamque malæ exitimationis, si quid

NOTÆ.

1 *Harum partum.*] Pro *partium*; sic, *cut, Mensum*, pro, *Mentum*. Lege Vossium de Analog. 11. 14.

2 *Carthago antea speciem habuit duplicis oppidi, &c.*] Virg. Carthaginem & Byrsam conjunxit, ut urbes vicinas: Byrsæ autem appellationem à Corio ductam esse volunt, plurimi: quidam tamen Byrsam locum quendam frumentum esse volunt, quale est Romæ Capitolium, Athenis Acropolis; cui opinionioni situs ipsius Byrsæ favere videtur; Byrsa enim erat interior pars urbis, & veluti Arx munitissima, ut refert ipse Nepos, hoc in loco. Adde quod Byrsa Punicâ linguâ locus munitus dicebatur.

3 *Exterior Magalia.*] Magalia erant Afrorum Tuguria seu Caste. Vide Ser-

vium in 4. Æneid. Ubi Magalia & Mapalia idem significare scribit: Palea enim, vel Pales Syris, est Agricola: hinc Mapale deductum, proprium Agricolaë Tugurium. Quemadmodum & Magar, linguâ Punicâ, villam significat. Unde Ilidorus, Magalia, quali, Magaria dicta fuisse refert: hincq; fit ut Plautus in Pœnulo, Magaria, dixerit.

3 *Propius Grammatico accessi.*] Sic Cic. lib. 1. epist. 14. ait, proximus Pompeio sedebam.

5 *A. Albinus qui cum L. Lucullo Consul fuit, &c.*] De eodem Aulo Albino loquitur Tullius de Claris 81. his verbis. Albinus, is qui Græcè scripsit historiam, & Arad. 137. Albinus homo doctus. P. Scipione, &

esser

esset erratum, postulavit. Ea cum legisset M. Cato : Næ tu, inquit, Aule, nimium nugator es, cum maluisti culpam deprecari, quam culpâ vacare. Nam veniam petere solemus, aut cum imprudentes erravimus, aut cum compulsi peccavimus. Tibi, inquit, oro te, quis perpulit, ut id committeres, quod priusquam faceres, peteres ut ignosceretur. *Agell. lib. xi. cap. viii. Noct. Attic. 3. Macrob. præfat. Saturnal.*

CORNELII NEPOTIS

Lib. I. De Vitâ Ciceronis.

Cornelius Nepos, & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maximè amicus familiarisque fuit : atque is tamen in primo libro, quos de vitâ illius composuit, ¹ errâsse videtur, cum eum scripsit tres & viginti annos natum primam causam iudicii publici egisse : Sextumque Roscium parricidii reum defendisse. *Agell. lib. xv. Noct. Attic. cap. xxviii.*

Tullius, me præsentē, iisdem penè verbis, quibus edita est ; eam ² pro Cornelio seditioso Tribuno defensionem peroravit. *D. Hieronym. Epist. LXXI. ad Pammach.*

CORNELII NEPOTIS

Lib. I. Epistolarum ad Ciceron.

³ **T**antum abest ut ego magistrum esse putem vitæ Philosophiam, beatæque vitæ perfectricem ; ut nullis magis existimem opus esse magistris vivendi, quàm plerisque, qui in eâ disputando

N O T Æ.

M. Marcello Coss. Græcè historiam scripsit.

¹ *Errâsse videtur, &c.*] Quintilianus l. 12. c. 6. scribit Cic. septimum & vicesimum annum attigisse cum Roscium defendit, publicè scilicet, (nam pro Quintio privatam causam apud Aquilium Gallum iudicem egit.) Dixit & pro sexto Amerino adolescens contra Syllæ dominantis potestatem. Vide & Fabricii historiam Cicer. ad annum 26, & 27.

² *Pro Cornelio Seditioso Tribuno, &c.*] Hanc defensionem fuisse prægrandem refert Plin. lib. 1. epist. 20.

Et omnia quæ per 4. dies latius dixerat, coarctasse dicit Ciceronem ; quod pugnare videtur cum Nepote, qui refert, iisdem penè verbis, quibus edita est, peroratam. Idem tamen ferè legitur in eo Libro qui inscriptus est, de laudibus Philosophiæ, apud Lactantium lib. 6. c. 11. his verbis : *Mallo vel unum parvum de officio libellum, quam longam orationem pro seditioso homine Cornelio.*

³ *Tantum abest ut ego Magistrum esse putem vitæ Philosophiam, &c.*] Hæc scripsisse videtur, ut contradiceret his Cic. verbis quæ existant in Tus.

M versan.

versantur: Video enim magnam partem eorum, qui in Scholâ de pudore & continentia præcipiant argutissimè, eisdem in omnium libidinum cupiditatibus vivere. *Lactant. lib. III. cap. xv. Divin. Instit.*

M. TULLII CICERONIS

A D

CORNELIUM NEPOTEM

Epistolarum Lib. II.

Itaque nostri cum omnia quæ dixissemus, dicta essent: quæ facere & breviter & acutè locuti essemus, eo proprio nomine appellari dicteria voluerunt. *Macrob. lib. II. cap. I. Saturn.*

Ad eundem ex libro incerto.

² Hoc restiterat etiam, ut à te fictis aggrederer donis. *Priscian. lib. VIII. Gramm.*

*

³ Qui habet, ultrò appetitur; qui est pauper, aspernatur. *Ibidem.*

Quid? oratorum quem Cæsari antepones eorum qui nihil aliud egerunt? ⁴ quis sententiis aut acutior aut crebrior? quis verbis aut ornatior aut elegantior. *Sueton. in Cæsare. cap. XXI.*

*

Neque enim quidquam aliud est felicitas, nisi honestarum rerum prosperitas: vel ut alio modo definiam, Felicitas est fortuna adiutrix consiliorum bonorum, quibus qui non utitur, felix nullo pa-

N O T Æ.

cul. Quæstionibus: O vitæ Philosophia Dux! o virtutis indagatrix! &c. Et lib. II. In eo magistra vitæ tot sæcula permaneret philosophia.

¹ Itaque nostri, cum omnia quæ dixissemus, dicta essent, &c.] Ciceronem naturâ suâ jocularibus scommatibus valdè delectatum fuisse certum est: unde ab invidis, Consularis scurra dicebatur. Vide *Macrob. lib. II. Saturn.*

² Hoc restiterat etiam, ut à te fictis aggrederer donis.] Hoc verbum passivè hic sumitur.

³ Qui habet, ultrò appetitur; qui est pauper, aspernatur.] Id quoque passivè intelligendum est. Vide id genus innumera apud *Priscianum lib. 8.*

⁴ Quis sententiis aut acutior, aut crebrior?] Vide *Cicer. ad Brutum O-ratores enumerans, negat se videre, cui Cæsar debeat cedere.*

de
ni-
xv.

cto esse potest. Ergò in perditis impiisque consiliis, quibus Cæsar usus erat, nulla potuit esse felicitas: feliciorque meo iudicio ¹ Camillus exulans, quàm temporibus iisdem Manlius, etiamsi, ² id quod cupierat, regnare potuisset. *Am. Marcell. lib. xxi.*

Quidam veterum, formidantes ea, quæ scriptoribus Historiæ suorum temporum solent sæpe fraudi esse atque invidiæ, cognitionis actuum variorum, stylis jam uberibus explicatas non edidit superfluites. *Id. lib. xxvi. in fin.*

*

³ Infelices esse qui omnia sibi licere existimârunt. *Id. l. xxvi.*

*

Idem ad Atticum de Nepote.

Nepotis epistolam expecto. Cupidus ille meorum, qui ea quibus maxime γαυριᾶ legenda non putet? & ais μετ' ἀμύμονα: tu verò ἀμύμων, ille quidem ἀμείροτος. *Lib. xvi. Ep. v.*

⁴ Malè narras de Nepotis filio, valdè meherculè moveor & molestè fero. Nescieram omninò esse istum puerum.

N O T Æ.

¹ *Camillus exulans.*] Ille & alter Romulus dictus fuit, propterea quod ad internecionem deletis Gallis qui urbem incenderant, & Capitolium obsidebant, Remp. Rom. restituit. De quo vide Val. Max. l. 5. c. 3.

² *Id quod cupierat, regnare potuisset.*] Quoniam, ut paulò supra diximus, servato Capitolio, de Regno invadendo cogitabat.

³ *Infelices esse qui omnia sibi licere existimârunt.*] Unde D. August. lib.

5. de Civit. Dei: O miserum cui peccare licebat! Et lib. 13. de Trinitate c. 5. ait: *Velle, quod non deceat, miserimum: nec tam miserum est, non adipisci, quod velis, quàm adipisci velle, quod non oporteat, &c.*

⁴ *Malè narras de Nepotis filio, &c.*] Id cognationis, non proprium nomen esse puto, nam de Corneli Nepotis filio nihil mihi uspiam occurrissè memin.

CORNELII NEPOTIS FRAGMENTA

Incerta Partim quo Libro Posita,

Partim quibus verbis Concepta.

¹ **N**Epos auctore certo comperiisse se ait C. Lælium quondam ² in Puteolano Cal. Martiis admonitum ab uxore ³ temporius ut discumberet, petiisse ab eâ ne interPELLARETUR, seriùs tandem ingressum triclinium dixisse, non sæpè in scribendo magis successisse sibi: deinde rogatum, ut scripta illa proferret, pronunciâsse versus qui sunt in *ἰαυτοτιμογεμῖτα*.

Sati pol proterve me Syri promissa huc induxerunt:

Donatus in vitâ Terentii.

⁴ L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum scribere historiam orsus, non nisi ab honestissimo quoque scribi solitam. Cnei enim Pompeii Magni, quem docuit, patrique ejus res gestas compluribus libris exposuit. *Sueton. de Clar. Rhetor.*

Cornelius Nepos literatos quidem vulgò appellari ait eos, qui aliquid diligenter & acutè scienterque possint aut dicere aut scribere: cæterùm propriè sic appellandos poëtarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominentur. *Suet. de illustr. Grammat.*

NOTÆ.

¹ *Nepos auctore certo comperiisse se ait C. Lælium, &c.*] Hunc Velleius inter Oratores annumerat. De eo etiam Cic. pro Archiâ poëtâ.

² *In Puteolano Cal. Martiis.*] Puteolanus a Puteoli, hodie Pozzuoli, oppidum maritimum Campaniæ, à Neapoli octavo lapide distans, à Samiis conditum. Dicti Puteoli, sive à copiâ puteorum aquis calidis scatentium, sive à putore, propter aquas sulphureas. Vide Fr. Schottum in Urbis Romæ admirandis.

³ *Temporius ut discumberet, &c.*] Comparativus à *tempore*, quo usi sunt aliquando Ovid. lib. 4. *Metamorph.* & Columella lib. 9.

⁴ *L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum, &c.*] Quia, ut inquit Terent.

Servum hominem causas orare, leges non sinunt.

Vide de eo, Otacilio Pilito Suetonium de Claris Rhetorib.

⁵ *Cæterùm propriè sic appellandos Poëtarum interpretes, qui à Græcis Grammatici nominentur.*] Audi quid Seneca dicat Epist. 88. *Grammaticus*, inquit, *est circa curam sermonis versatur; & si latius evagari vult, circa historias. Jam ut longissime fines suos proferat, circa carmina.* Vide &

Præte^r

Præter Physicos Homerumque, qui universum mari circumfufum esse dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior auctoritate, sic certior tradit: ¹ Testem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, eumque ita retulisse commemorat. Cum Galliis Proconsul præfesset, Indos quosdam à rege Suevorum dono sibi datos, unde in eas terras devenissent requirendo, cognosse vi tempestatum ex Indicis æquoribus abreptos emensósque, quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exiisse. *Pompon. Mela. lib. III. cap. v. de situ orbis, & Plin. lib. II. cap. LXVII.*

² *Largitudo. Charis, lib. I.*

³ Eudoxus quidam avorum nostrorum temporibus, cum Lathyrum regem * Alexandria profugeret, ⁴ Arabico sinu egressus per hoc Pelagus (Africam) (ut Nepos affirmat) Gades usque proventus est. *Mela lib. III. cap. x. & Plin. lib. II. cap. LXVII. & Martini. Capell. lib. VI.*

N O T Æ.

Quintilianum lib. II. cap. I. At vero triplex est Grammaticorum genus. Alii enim Technici; alii Historici; alii Critici. Technici, elementa, orationis partes, & verborum structuram docent; hi potius Grammatistæ, quam Grammatici vocandi. Historici explicant nomina Regionum, Fluminum, Montium, Urbium; Genealogias Deorum ac priscorum Heroum exquirunt. Omnium autem nobilissimi sunt Critici, qui tanquam iudices omnia probant, vel improbant, & ex eorum censurâ librorum omnium pretium augetur, vel deprimitur.

¹ *Testem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, &c.* Quia, ut refert Plinius, l. II. à Suevorum Rege quosdam Indos dono accepit Metellus Celer, qui ex Indiâ commercii causâ navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti.

² *Largitudo.* Nomen illud inusitatum, & peculiare Nepoti, unde Charisius ibidem citatus dicit: *Largitudo nusquam invenitur, nisi apud Nepotem.*

³ *Eudoxus quidam avorum nostrorum temporibus, cum Lathyrum Regem Alexandria profugeret, ab Arabico sinu egressus per hoc Pelagus (Africam) (ut Nepos affirmat) Gades usque proventus est.* Eudoxus iste, de quo hic sermo, non idem ac ille ejus-

dem nominis Astrologus, de quo Cic. lib. 2. de Divinatione loquitur; & Lucan. lib. 10. his verbis:

Nec meus Eudoxi concedet fastibus annus.

Sed quidam alius minùs notus, nec tamen navigationis imperitus, qui Ptolomæum cognomento Lathyrum, vel potius Lathurum, à nomine Græco λαθυρος, qui antepenultimus fuit Ægypti Rex ex Ptolomæorum prosapia, fugiens Gades usque pervenit.

⁴ *Ab Arabico sinu.* Arabicus sinus, aliàs mare rubrum dicitur, ab Accolis *Mar di Mecha*. Gades verò, seu *Gadir*, Tyriâ linguâ, vulgò *Caliz*, nomen est insulæ, atque etiam Urbis, de quâ sic loquitur Rufus Avienus in descriptione Orbis:

*Gadir prima fretum solidâ supereminet arce,
Attollitque caput geminis inserta columnis, &c.*

Plinius duas insulas esse scribit, ultra finem Batiçæ Provinciæ, & in extremo nostri Orbis versus Occidentem, ubi Europa ab Africâ dirimitur fretto Herculco. Vide eundem lib. 4. cap. 22. Non potuit autem Eudoxus ille ab Arabico sinu, Gades usque

¹ Ab Heneto Paphlagonēs in Italiam tranſveſti, mox Veneti ſunt nominati. *Solin. c. 56. Polyſt. & Plin. lib. vi. c. 11.*

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis traderunt, ubi minimum, VII. M. paſſ. ubi verò plurimum X. M. *Plin. l. 111. præmio. Ibid. l. 111. c. 17.*

² Melpum opulentiâ præcipuum, quod ab Inſubribus & Boiis, & Senonibus deletum eſſe eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradit. *Plin. lib. 111. cap. 17.*

³ Ultra Aquileiam VI. M. paſſ. Formio amnis, ab Ravennâ CLXXXIX. M. paſſ. antiquus auctæ Italiæ terminus, nunc verò Iſtriæ: quam cognominatam tradunt ⁴ à flumine Iſtro in Adriam effluente à Danubio amne, eidemque Iſtro ex adverſo Padi fauces, contrario eorum percuſſo mari interjecto dulceſcente plerique dixe-
re falſò, & Nepos Cornelius etiam Padi accola. *Plin. l. 111. c. 28. Natural.*

⁵ Alpes in longitudine X. M. Paſſum patere à ſupero mari ad inferum Lælius tradit. Timagenes XX. M. Paſſ. deductis in latitudinem Cornel. Nepos C. M. T. Liv. tria M. Stadiorum uterque diverſis in locis. *Lib. 111. cap. 19.*

N O T Æ.

pervenire, quin totam ferè Africam circuitu legerit, & Promontorium, quod vocant *bonæ ſpei*, tranſierit; quæ hodie navigatio notiſſima eſt.

¹ Ab Heneto, Paphlagonēs in Italiam tranſveſti, &c.] Henetum quandam olim vicum in Paphlagoniâ fuiſſe, unde populos illos qui poſtea Heneti dicti, ortos fuiſſe, innuere videtur Nepos hoc in loco; quamvis in confeſſo ſit apud omnes ferè Autores, Enetos fuiſſe populos ex Paphlagoniâ regione, non ex quodam oppido, ad Trojam à Pylemene adductos, ut reſert Honerus ll. 2. & 5. qui poſt Trojam captam quum diu decraſſent, tandem Italiæ oras appulerunt per ſinum Adriaticum, & Veneti dici cœperunt. Præterea Strabo lib. 12. ſcribit Enetos nobiliſſimam ac præcipuam Paphlagoniæ fuiſſe gentem.

² Melpum opulentiâ præcipuum.] Inſubriæ oppidum ditiffimum, quod à vicinis gentibus deletum eſt, ut reſert Plinius, lib. 3.

³ Ultra Aquileiam VI. M. paſſ. Formio amnis, &c.] Aquileia Romanorum Colonia ad Natifonem fluvium ſita, juxta quam Timavus deſluit; unde

Martialis:

Et cutre Ledaſo felix Aquileia Timavus.

Hanc Romani duodecies mille paſſibus à mari collocârunt adverſus Illyricas & Pannonicas gentes. Vide Livium de bello Macedonico. Quidam Aquileiam dictam volunt à perennibus aquarum fontibus; fuitque civitas tam auguſta quondam, ut altera Roma diceretur; hodie Venetis paret, & ad ſolitudinem propemodum perducta eſt, ac ex ejus deſtructione, quæ primò ab Attilâ Hunnorum rege facta eſt, Venetia ſuum habuit incrementum. Quod ſpectat verò ad Formionem, fluvius eſt Iſtriæ, hodie *Riſano*.

⁴ A flumine Iſtro in Adriam effluente à Danubio amne, &c.] In eo errore fuerunt antiqui omnes, ut crederent e Danubio fluvium in Adriam confluere juxta Iſtros populos; unde & Jaſonis e Ponto in Adriaticum ſinum tranſitus locum habuit Hiſtoriæ, quo in errore Corn. Nepos ſimiliter verſatus eſt.

⁵ Alpes in longitudine X. M. paſſum patere, &c.] Eximiæ eſſe longitu-

¹ Inter

¹ Inter duos Bosphoros Thracium & Cimmerium directo cursu, ut auctor est Polybius, Cl. M. Pass. intersunt. Circuitu verò totius Ponti vices semel centena quinquaginta M. ut auctor est Varro, & ferè veteres. Nepos Cornelius CCC. M. L. adjicit. *Lib. IV. cap. 12.*

² Minus profectò mirentur portentosa Græciæ mendacia de hortis Hesperidum & amne Lixo prodita, qui cogitent nostros nuper paulò minus monstrifica quædam de iisdem tradidisse: ³ prævalidam hanc urbem majoremque Carthagine magnâ: ⁴ præterea ex adverso ejus sitam & ⁵ propè immenso tractu ab Tingi: quæque alias Cornel. Nepos avidissimè credidit. *Lib. v. cap. 1.*

Inter Pontum & Caspium mare CCCLXXV. M. Pass. non amplius interesse tradiderunt: Cornel. Nepos. C. LM. *Lib. VI. c. XI.*

Polybius in extremâ Mauritaniâ contra Montem Atlantem ⁶ à terrâ stadia octo abesse prodidit Cernen. Nepos Cornel. ex ad-

N O T Æ.

dinis Alpes patet ex his Melæ verbis lib. 11. *Alpes ipsæ ab iis litoribus longè latèque diffusæ, primò ad Septentrionem magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniam attigerunt, verso impetu in Orientem abeunt, direptisque populis immanibus, usque in Thraciam penetrant.*

¹ Inter duos Bosphoros Thracium & Cimmerium, &c.] Duo sunt Bosphori, alter juxta Byzantium, qui & Thracius dicitur, estque ostium Ponti, per quod in Propontidem influit, dictum à tractu Jovis in Bovem transformati. Vide Valer. Flacc. lib. 4. Argon. Alter est Bosphorus in introitu Mæotidis Paludis, per quem in Pontum defluit. Ovid.

Bosphorus & Tanais superant, Scythique paludes.

Hic etiam Cimmerius dicitur, à Cimmeriis populis, partem ejus frigidissimam incolentibus. Vide Ovid. de Ponto.

² Minus profectò mirentur portentosa Græciæ mendacia de hortis Hesperidum, & amne Lixo prodita, &c.] Nihil vanius & mendacius illis fabulis quæ Hesperidas Nymphas, & earum hortos prodidere. Porro illi horti à Virg. & Plin. describuntur in Mauritaniâ Tingitanâ propè Lixum, quan-

quam idem Plin. & Ptolem. eos constituent in Pentapoleos regione, omni arborum genere refertos, in quibus mala erant aurea à Dracone pervigili servata, quem Hercules interfecisse dicitur. Vide Plura apud Solinum & Plin. qui Draconem hunc ceu Serpentem interpretantur fuisse æstuarium maris, meatu fluctuoso instar Draconis, quod hortos Hesperidum amplectebatur.

³ Prævalidam hanc Urbem, &c.] Nimirum Lixon, nam & amnis & urbis nomen est; ut ex his patet Plinii verbis: *A Claudio Cæsare Colonia facta Lixos; vel fabulosissimè ab antiquis narrata. Ibi Regia Antæi, certamenque cum Hercule, & Hesperidum horti.*

⁴ Præterea ex adverso ejus sitam.] Hoc est è regione Carthaginis, quemadmodum Virg. 1. Æneid. dixit: *Carthago Italiam contra, &c.*

⁵ Propè immenso tractu ab Tingi.] Tingis Pomp. lib. 1. & Plin. lib. 5. Mauritaniæ pervetus oppidum ab Antæo, ut ferunt, conditum, ex cujus nomine Mauritania Tingitana dicta est. Hæc cum Colonia Rom. à Claudio Cæsare facta esset *Julia traducta* dicta est; hodie *Tanger*.

⁶ A terrâ stadia octo abesse prodidit Cernen.] Cerne Atlantici Oceani insula contra Atlantem montem, Pto-

verso maximè Carthaginis à continente passus mille non ampliorum circuitu duobus millibus. *Lib. vi. cap. 31. de Insulis Æthiopici maris.*

Nepos Corneliū, qui Divi Augusti principatu obiit: ¹ Me, inquit, juvene violacea purpura vigeat, cujus libra denariis centum venibat: nec multò post rubra Tarentina. ² Huic successit Dibapha Tyria, quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hac Lentulus Spinther Ædilis Curulis primus ³ in prætextâ usus improbabatur: nam purpura quis non inquit, ⁴ tricliniaria facit. *Lib. ix. cap. 17. & cap. 39.*

⁵ Onychem etiam tùm in Arabiæ montibus, nec usquam alibi nasci putavere nostri veteres sed in Germaniâ potiori vasis inde factis primùm, dein pedibus lectorum Sellisque Cornelius Nepos tradit magno fuisse miraculo, cùm P. Lentulus Spinther amphoras ex eo & urceos magnitudine cadorum ostendisset: post quinquennium deinde triginta duorum pedum longitudine, columnas vidisse se. *Lib. xxxvi. cap. 7.*

Νέπος ὁ Κορνήλιος οὐχ ὑπὸ γήραος φησὶν οὐδ' ὑπὸ νόσου παρελλάξαι τὸν Λεύκουλλον, ἀλλὰ φαρμάκοις ὑπὸ πινυτοῦ ἀπὸ ἀλδύων Καλλιθέου διαφθάρειν. Cornelius Nepos ait neque senio, neque morbo, aut alienatâ mente fuisse, tucillum sed à Callisthene liberto venenis corruptum. *Plutarc. in Lucull. extrem. & an seni gerenda Respub.*

Νέπος ὁ Κορνήλιος φησὶν οὐ Κράσσου, Βράτου ὁ Δελαμβούσαντος ἀπὸ Λυστανῶν θυγάτηρα γήμαι Γάιον. Cornelius Nepos non Crassi sed Bruti, ejus qui de Lusitanis triumphavit, filiam nuptum Gaio datam refert. *In Gracchis.*

N O T Æ.

Iemæo teste; quod & scribit Polybius gravis Author. Plin. tamen hanc inter insulas Æthiopiæ annumerat: Cerne, inquit, nominatur insula adversa Æthiopiæ, cujus neque magnitudo, neque intervallum à continente constat. Hanc nonnulli Maderam, alii Gratiolam insulam esse putant.

¹ Me, inquit, juvene violacea purpura vigeat, &c.] De variis purpuræ generibus vide Coelium, Bayfium, & Salmasium, qui omnium accuratissimè in Notis ad Tertullianum de Pallio scripsit. Purpura autem violacea tingebatur circa littora Africae quæ puniceum succum emittebat. Vide eundem Salmasium loco citato.

² Huic successit Dibapha Tyria.]

Purpura quæ bis tingebatur. Unde Cic. in Vatinius, *Strumam Sacerdotii Dibapho vestiunt*; They cover his infamy, by promoting him to the Priesthood.

³ In prætextâ usus improbat.] Causam aperit Plin. his verbis: *Spinther ædilis fuit Urb. Cond. anno septingentesimo, Cic. Cons. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta esset, veluti magnifico impendio; qualiter nunc omnes commodiores purpura tinguntur.*

⁴ Tricliniaria facit.] Hoc est, ut explicat Salmasius, accubitalia, quibus lecti tricliniarii sternuntur.

⁵ Onychem etiam tùm in Arabiæ montibus, &c.] Notum est omnibus Onychem esse gemmæ cujusdam genus,

Αννίβα ὃ ᾧ μὴ ἄλλων, ἡγάχους ἡ λόγῳ. Μάρκελλον ὃ πεπρωκέναι
 πυθόμενῳ, αὐτὸς ἐξέδεσθαι ἐπὶ τῷ Τόπον. καὶ τῷ νεκρῷ παραστῆς. καὶ
 πολλῷ χερόνῳ τήντε Ρώμῃ τῷ σώματι ἡ χλαμαδῶν καὶ τὸ εἶ-
 δῶ οὐτε φωνῇ ἀφῆκον ἡσθήσανεν οὐτε ἀπὸ ὀψέως τὸ χαῖρον. ὡς ἀνίς
 ἐργῶδι πολέμιον, καὶ βαρὺ ἀπεκρίσας ἐξέφηνεν, ὅτι ἐπιδωμάσας τὴν παρὰ-
 λορον τὴν τελευτῆς, τὴν μὴ δακτύλιον ἀφείλετο. τὸ ὃ σῶμα κοσμήσας πρὸς
 ποντὶ κόσμῳ καὶ πελιδίας ἐντῶν ἐκασσε καὶ τὰ λείψανα σαυτοῖς εἰς χλαμν
 ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἐμβάων ἐφανον, ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱόν. ᾧ ὃ Νομά-
 δων πνὲς πελιδνῶν τῶν κομίζουσιν ὥρμισαν ἀφαιρέσθαι τὸ τεῦχος. Ἀν-
 πλαμψανομένων δὲ ἐκείνων ἐκδιδάσκοντες καὶ μαχόμενοι διέτριβον τὰ ὅσα.
 Πυθόμενῳ ὃ Αννίβας καὶ πρὸς τὰς παρόντας εἰπὼν, οὐδὲν ἄρα δυνάτον
 γενέσθαι ἀκονίσθαι, τοῖς μὴ Νομάσιν, ἐπέθηκε δῖκλιν οὐκ ἐπὶ ὃ κομίδης
 ἢ συλλογῆς ᾧ Ἀγλαῶν ἐφρόντισεν, ὡς δὴ κατὰ θεὸν πνῆ καὶ τὴν τελευτῆς ἀ-
 ταφίας, παρὰ λόγῳ οὕτω τῷ Μαρκελλῷ ἡμομῶν. Ταῦτα μὴ ἔν ὃι περὶ Κόρ-
 νήλιον Νήποτα καὶ Ουαλέριον Μάξιμον ἰσότησιν. Λίσιθ ὃ καὶ Καῖσαρ ὃ
 Σεβαστὸς, κομίδηναι τὴν ὕδραν πρὸς τὸν υἱὸν εἰρήνησιν καὶ ταφῆναι λαμπρῶς.
 Hannibal verò cùm reliquos minimi faceret, Marcellum cecidisse
 audito, ipse ad locum accurrit : cadaveriq; adsistens, diuq; corporis
 robur & formam contemplatus, neque superbam ullam emisit vo-
 cem, neque vultu lætitiā (ut consentaneum erat eum, qui tam
 molestum & gravem hostem interfecisset) præ se tulit : Sed inopi-
 natum viri exitum miratus, anulum ei abstulit, corpus digno ha-
 bitu ornatum, vestibulq; decentibus amictum cremavit, reliquias
 in urnam argenteam lectas, aureā superadditā coronā, ad filium e-
 jus misit. Sed quidam Numidæ cum in ferentes ea incidissent, adi-
 mere vi conati sunt : illis reluctantes, ac vim vi repellentibus of-
 fesa disiecta sunt. Hannibal hoc audito, ad eos qui aderant, Nihil,
 inquit, utique Diis invitis fieri potest : sumpto de Numidis supplicio
 nullam præterea de Marcelli reliquiis colligendis curam habuit : ut
 qui Dei alicujus numine Marcello hunc exitum vitæ & sepulturæ
 privationem ita præter omnium opinionem evenisse crederet. Hæc
 Cornel. Nepos, & Valerius Maximus narrant : Livius & Augu-
 stus Cæsar perlatam ad filium Marcelli urnam, & honorificè sepul-
 tas ejus reliquias, perhibent. In Metello.

Αννίβαν ὃ Μάρκελλῳ, ὡς μὴ οἱ περὶ Πολύβιον λέγουσιν, οὐ ὃ ἀπαξ
 ἐνίκησεν. ὅτι ἀνίκηθαι ἀνὴρ δοκεῖ διαγνέσθαι μέχει Σκηπίωνῳ. ἡμεῖς

N O T Æ.

humani unguis candorem referentis ;
 Plin. lib. 37. cap. 5. Est etiam Onyx
 Marmoris genus, in montibus Arabiæ
 præcipuè nascens, postea etiam in Ger-
 mania inventum. Author idem Plin.

lib. 36. cap. 7 & 8. Ex hoc marmore
 fiebant olim pretiosissima pavimenta ;
 unde Martialis lib 3.

Ciliatusque tuo sub pede lucet Onyx.

ἢ Λεῖω Κάισαι κὺ Νήποσι κὺ τῷ Ἑλληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰόλῳ. πρὸς τοὺς ἡπείας πνύας κὺ προπύας ἔσθ' Μαρκέλλου τῷ αὐτῷ Ἀντίῳ Ἰουδαίῳ. Hannibalem Marcellus, ut Polybius narrat, ne semel quidem vicit : sed invictus hic vir fuisse videtur usque ad Scipionem. Nos autem Livio & Cæsari & Nepoti, & ex Græcis scriptoribus regi Jubæ credimus aliquoties Hannibalem à Marcello victum & in fugam versum esse. *In Marcello.*

Cornelius Nepos, qui Divi Augusti principatu obiit, ¹ cum scriberet turdos paulò antè cæptos saginari, addidit ² ciconias magis placere quàm grues : cum nunc hæc ales inter primas expetatur, illam verò nemo velit tetigisse. *Plin. lib. x. cap. 33.*

³ Præcipuam olim auctoritatem fuisse, lupo & asellis Corn. Nepos & ⁴ Laberius Poëta mimorum tradidere. *Lib. ix. cap. 17.*

⁵ Magnitudo loto arbori, quæ piro : quanquam Nepos Cornel. brevem tradit : vinum quoque exprimitur huic simile mulso, quod ultra denos dies negat durare idem Nepos. *Lib. xiii. cap. 17.*

⁶ Scandulâ contectam fuisse Romam usque ad Bellum Pyrrhi

N O T Æ.

¹ Cum scriberet turdos paulò antè cæptos saginari.] Turdus genus est avis simul & piscis. Martialis lib. 13.

*Inter aves Turdus, mecum si iudice
certes,
Inter quadrupedes, &c.*

² Ciconias magis placere, quàm Gru-
es, &c.] Id forsan dicitur, quod Ciconiarum genus sit pietatis & gratitudinis erga parentes symbolum. Unde Petronius Arbitr in Satyrico de Ciconiâ :

*Ciconia etiam grata, peregrina, hospita ;
Pietatis cultrix, gracilipes, crotalifera,
Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitia nidum in cacabo fecit meo.*

³ Præcipuam olim auctoritatem fuisse, Lupo & Asellis, &c.] Lupus hic nomen est piscis quem Romani omnibus aliis prætulerunt, quem Catillonem & Liguritorem vocabant ; metaphorâ ductâ ab hominibus gulosis & delicatis, quos ideo Catillones vocabant antiqui, quod absumptis cibis ipsos etiam Catillos lingerent. Græcè λελωγῆς, lu-

porum laudatissimi, qui appellantur lanati à candore mollitiæque carnis. Unde Martialis lib. 13.

*Laneus Eugani lupo excipit ora Ti-
marvi
Equoreo dulces cum sale pastus aquas.*

Asellus similiter, est piscis laudatissimus. Vide Plin. lib. 9.

⁴ Laberius Poëta mimorum, &c.] Hic Poëta mimographus fuit, vide Macrobi. Saturn. lib. 2. Gellium & Senecam lib. 7. Declamationum ; & Horatium in Serm. cujus hæc verba sunt, & haberi mimos, ut pulch. poemata mirer.

⁵ Magnitudo loto arbori, quæ piro.] Lotus arbor frequens in Africâ fuit apud Syrthes, unde Lotophagi populi quod ejus arboris fructu credantur vitare, cujus cibus est tam dulcis, ut advenis incutiat patriæ oblivionem : itaq ; cum Ulyssis socii delati fuissent Africam, & Lotum gustâssent, vix inde abduci potuerunt. Hom. 9. Odyss.

⁶ Scandulâ contectam fuisse Romam usque ad bellum Pyrrhi, &c.] Scandula, quasi, scindula, à scindendo ; quia ejusmodi sunt regulæ lignæ, non ferræ, sed bipennibus scissæ. Vel scandulæ à scandendo, quia in culminibus

annis

annis quadringentis LXX. Cornel. Nepos auctor est. *Lib. xvi. cap. 10.*

Cornelius Nepos tradit ante Syllæ Victoriam duo tantum tridinia Romæ fuisse argentea. *Lib. xxxiii. cap. 11.*

Primus invenit lineas colorare, testâ ut ferunt tritâ, Cleophantus Corinthius. Hunc, aut eodem nomine alium fuisse tradit Cornelius Nepos, secutum in Italiam Demaratum Tarquinii Prisci Romani regis patrem fugientem ¹ à Corintho injurias Cypseli Tyranni, *Lib. xxxv. cap. 3.*

Primum Romæ parietes crustâ marmoris operuisse totius domûs suæ in Cælio Monte Cornel. Nepos tradidit ² Mamurram Formis natum, equitem Romanum præfectum fabrorum C. Cæsaris in Galliâ : adjecit eum primum totis ædibus nullam, nisi è marmore, columnam habuisse, omnes solidas ³ è Carystio aut Lunensi. *Lib. xxxvi. cap. 7.*

Ædes Martis est in Circo Flaminio ⁴ architectata ab Hermodoro Salaminio. *Priscian. lib. viii.*

⁵ Non amplius ter bibere Augustus solitus, super cœnam, in castris apud Mutinam. *Sueton. August. cap. lxxvii.*

⁶ In extremâ Britanniae parte Memmâ ⁷ quam Cornel. etiam Annalium scriptor narrat metallis plurimis copiosam, herbis fre-

N O T Æ.

testorum, ad tegulas imbricesque sustinendos collocantur, quò scandentes pervenire solent. Inde tectum scandulare dicitur, quod ex scandulis constat.

¹ *A Corintho injurias Cypseli tyranni.*] Tyrannus ille Corinthius Cypselus dictus à Cistulâ, quam Græci Cypselon vocant, in quâ delituit occultatus à matre, cum ad mortem quæreretur. Vide Cic. in Tusce, quæst. lib. 5. & lib. de Fato.

² *Mamurram Formis natum.*] Hunc propterea Catullus carpit in Epigrammate in quo scribit eum in ædibus suis habuisse, quicquid habuisset Gallia comata, quia Præfectus fabrorum Cæsaris in Galliâ fuit. Vide de eodem Plin. lib. 36. c. 6.

³ *E. Carystio, aut Lunensi.*] Quia in Carysto insulæ Eubœæ civitate, autore Strabone lib. 1. Carystiarum columnarum incisio erat: ibique Apollinis Marmorei templum. Carystii marmoris meminit, Plin. lib. 4. cap. 12. & lib. 36. cap. 6. Item Lucanus lib. 5. de in-

sulâ Eubœâ loquens:

Qua maris angustas fauces saxosa Carystos.

Sita est ad Pelagus Myrtoum, sub Ochâ monte. In hac, si qua Solino fides est, olim Titanes regnavere. Luna vero Hetruriae oppidum est ad mare situm, fecundissimis candidi marmoris fodinis nobilitatum.

⁴ *Architectata ab Hermodoro Salaminio.*] Hermodori Architecti celeberrimi meminit Vitruvius lib. 3. cap. 1. Architect.

⁵ *Non amplius ter bibere Augustus solitus, &c.*] Sic Suetonius, cujus hæc sunt verba: *Non amplius ter bibere eum solitum super cœnam in Castris Mut. Cornelius Nepos tradit.*

⁶ *In extremâ Britanniae parte Memmâ, &c.*] Mona, non Memma hic legi debere videtur, quia invenitur quidem passim in Autoribus Mona insula Angliam inter & Hiberniam sita, quæ hodie etiam ~~non~~ vocatur ab incolis Bri-

quentem,

quentem, & his feraciorem omnibus, quia pecora magis, quam homines alat. Labi verò per eam multa quàm maxima relabique flumina gemmas margaritasque volventia.

Jordanus sive Gornandes de rebus Gothicis.

N O T Æ.

tannis, qui linguam avitam retinent : sed nullibi Memma legitur, nisi solum hoc in libro. Hæc insula angusto vado tantum à Britannia continente jungitur, ut Ptolemæus, Cæsar, & Plinius eam describunt.

⁷ *Quam Cornelius etiam Annalium scriptor, &c.] Hunc Cornelium Tacitum cum Schotto & Lindenbrogio existimo, ut videre est ex ejus Annalibus pluribus in locis, ac præsertim ex Agricola vitâ quam ipse scripsit.*

EPISTOLA CORNELIÆ MATRIS GRACCHORUM.

Dices pulchrum esse inimicos ulcisci. Id neque majus, neque pulchrius cuiquam, ¹ atque esse mihi videtur ; ² sed si liceat Respub. salvâ ea persequi. Sed quatenus id fieri non potest, multo tempore, multisque partibus inimici nostri non peribunt, atque uti nunc sunt, erunt potiùs, quàm Respub. profligetur atque pereat.

Eadem alio loco.

Verbis conceptis ³ dejerare ausim, præterquàm qui Tiberium Gracchum necârunt, neminem inimicum tantum molestiæ, tantumque laboris, quantum te, ob has res mihi tradidisse : quem oportebat omnium eorum, quos ante habuerim, liberos, ⁴ partis eorum tolerare : atque curare, ut quam minimum sollicitudinis in senectâ haberem : utique quæcunque ageres, ea velles maximè mihi placere : atque uti nefas haberes rerum majorum adversum meam sententiam quicquam facere ; præsertim mihi, cui parva pars vitæ superest. Ne id quidem tam breve spatium potest opitulari, quin &

N O T Æ.

¹ *Atque esse mihi videtur.] Steph. Pighius esse omittit.*

² *Sed si liceat Rep. salvâ ea persequi.] Eos persequi, scilicet inimicos, mallet cum eodem Pighio.*

³ *Dejerare ausim.] Id est, Deos jurare. Quemadmodum Apuleius dix-*

it, quàm sanctissimè dejerantes. Quia autem solenne erat, & expressum jurandi genus, ideò dicitur, conceptis verbis.

⁴ *Partis eorum tolerare.] Idem quod Partes.*

mihi

mihi aduerferis & Remp. profliges. Denique ¹ quæ pausa erit? & quando desinet familia nostra insanire ²? & quando modus ei rei haberi poterit? & quando desinemus ³ & habentes & præbentes, ⁴ molestiis desistere? ⁵ & quando perpudescet miscendâ atque perturbandâ Rep.? Sed si omnino id fieri non potest; ubi ego mortua ero, petito Tribunatum; post me facito, quod libebit, cum ego non sentiam. Ubi mortua ero parentabis mihi, ⁶ & invocabis Deum parentem. ⁷ In eo tempore non pudet te ⁸ eorum Deum preces expetere, quos vivos atque præsentis, relictos atque desertos habueris? Ne ille *sinat* Jupiter, te ea perseverare: nec tibi tantam dementiam venire in animum; & si perseveras, vereor ne in omnem vitam tantum laboris culpâ tuâ recipias, uti in nullo tempore tute tibi placere possis.

N O T Æ.

¹ *Quæ pausa erit?*] Sic in Plauto legitur; atque adeo corruptè quosdam legere censeo, quæ causa erit?

² *Et quando modus ei rei haberi poterit?*] Gebhardus, & Gifanius, *ecquando*, quod idem est ac, *num quando*: vel, *an aliquando*.

³ *Et habentes, & præbentes.*] Melius legi existimarem; ut quidam legunt, & *absentes & præsentis*.

⁴ *Molestiis desistere.*] Quidam legunt, *desipere*; quod non probo.

⁵ *Et quando perpudescet miscendâ, atque perturbandâ Rep.*] Id dicitur quemadmodum apud Tacitum legitur, *pudet dicto*; & similia.

⁶ *Et invocabis Deum parentem.*] Rutgerfius conjicit legendum esse, *In-*

vocabis Deum parentem Numen. Quidam scribunt: *Et invocabis Deos manes parentis.* *Eo tempore ne pudeat eorum Deum preces expetere.* Eorum Deum; hoc est, Deorum Manium, juxta Ovidii mentem, qui ait,

Perque tuos manes qui mihi Numen erant.

⁷ *In eo tempore non pudet te, &c.*] Mallem cum Pighio legere, *non pudebit.* Vel cum Salmasio, *ne pudeat.*

⁸ *Eorum Deum preces expetere.*] *Deum*, pro, *Deorum.* Pro preces sunt qui pace legi velint; quod fateor me minus capere.

F I N I S.

INDEX OMNIUM VERBORUM

QUÆ IN VITA

Excellentium Imperatorum

A

CORNELIO NEPOTE

CONSCRIPTA CONTINENTUR.

*Prior numerus paginam, alter verò, vel alii ad proximam
usque lineolam, paginae lineam vel lineas significant.*

A.

A. 4. 7. 19 | 5. 16.
6. 3. | & *alibi*
quàm plurimis
in locis.

ab. 2. 10 | 5. 15 | 9. 14 |
10. 16 | & *alibi quàm*
plur.

abalienaret. 90. 20

abalienarunt. 120. 15

abalienata. 121. 1

abdidit. 39. 12

abductum. 49. 14

aberrat. 54. 4 | 62. 26, 27 |
69. 23 | 98. 5

aberrant. 78. 5

abesse. 70. 3 | 72. 4

abesset. 5. 9 | 16. 12 | 38.
15 | 75. 1 | 92. 10 | 155.
6

abest. 7. 3 | 130. 3

abfuit. 46. 7 | 92. 27 | 111.
14 | 149. 12

abhorre. 6. 10

abhorrent. 151. 12

abjectis. 63. 15

abjecto. 146. 7

abjicit. 132. 11

abit. 43. 3

abreptos. 7. 1

abripiebat. 69. 23

abrogarent. 38. 5

abrogatum. 81. 20

abscesserunt. 83. 13

abscessissent. 60. 1

absens. 16. 6 | 34. 20 | 36.
11 | 74. 12, 19 | 123.
13 | 129. 4 | 142. 8 | 146.
9 | 155. 16

absente. 66. 8 | 102. 5

absentem. 16. 5 | 34. 23,
24 | 150. 4

absentes. 100. 24 | 150. 6

absenti. 38. 5

absentium. 92. 2

absolutus. 9. 24 | 31. 14 |
60. 12

absolvitur. 23. 7

abstinentia. 78. 15

abstinentiâ. 19. 9 | 21. 6

abstinentiâ. 79. 10 | 94. 13

abstinuisset. 156. 27

abstrahebatur. 69. 24

abstulerunt. 39. 14

abundans. 103. 28

abundaret. 101. 2

ac. 6. 14 | & *alibi plur.*

ac. *quàm.* 33. 15 | 51. 8

101. 17

ac. *relat. ad aliter.* 120.

10

ac. *ut.* 130. 26

Acarmanam. 11. 1

accedere. 101. 3

accederent. 6. 6

accedit. 2. 17

acceserant. 77. 12

acceserunt. 7. 2 | 114. 24

acceffio. 151. 13

acceffisse. 156. 10

acceffisset. 4. 3

acceffit. 9. 12 | 13. 8 | 15.
11 | 46. 1 | 47. 22 | 86.
21 |

- 21 | 97. 4 | 131. 10 | 144.
14
accessurum. 7. 13
acceleraret. 156. 24
accidebat. 73. 13
accideret. 156. 9
acciderunt. 67. 15 | 152.
31
accidisse. 37. 1
accidisset. 70. 21 | 132. 2
accidit. 3. 6 | 33. 23 | 37.
28 | 49. 1 | 66. 8 | 69.
26 | 88. 17 | 93. 8 | 106.
7 | 134. 3, 16 | 155. 13.
acceperat. 9. 23 | 48. 29 |
92. 14 | 143. 3 | 148. 28.
31 | 151. 15
acceperit. 141. 22
acceperit. 83. 19
acceperissem, *approbassem*.
124. 12
acceperisset. 24. 10 | 64. 11
71. 7
accepit. 54. 18 | 64. 13 |
73. 16 | 74. 11 | 95. 12 |
122. 2 | 143. 21 | 144.
17
accepta. 120. 8
acceptam. 64. 1 | 140. 2
acceptum. 103. 8
acceptum, *probatum*. 130.
17
accepturos. 46. 15
accipere. 78. 24 | 79. 6 |
108. 5
acciperet. 78. 11 | 140. 8
acciperetur. 112. 23
accipiebat. 37. 11
accredidit. 69. 8
acrescere. 156. 10
accubanti. 87. 2
accubasset. 95. 2, 4
accurate. 32. 3 | 155. 17
accuratissime. 32. 8
accuratius. 40. 7
accusabantur. 82. 10
accusandi. 47. 19
accusantur. 66. 19
accusarat. 32. 9
accusarent. 16. 5 | 31. 12
accusaretur. 34. 20 | 44.
17
accusator. 32. 13
accusatus. 9. 20 | 23. 7 |
31. 13
accusatus est. 9. 29
accusatus esset. 110. 1
accusavit. 144. 15
Acen. *n. p. urbis*. 70. 12
acer. 66. 17
acerba. 29. 6
acerbiore. 102. 3
acerbitate. 54. 27
acerbitatem. 27. 15 | 37.
11
acerrime. 130. 8
acerrimi. 35. 20
acerrimo. 100. 3
acerrimum. 105. 18
Acheronte, *morte*. 57. 6
acie. 8. 4 | 82. 22 | 83. 11 |
100. 16 | 103. 8 | 129.
9 | 130. 4 | 133. 13
acieque. 7. 11
aciem. 8. 11 | 99. 24
Accum. 70. 27
acquiescere. 75. 4
acquievit, *obiit*. 134. 28
acrius. 100. 11 | 133. 27
ακριως. 151. 8
acta, *maris ripa*. 95. 1
acta pecticp. 143. 8
actorem. 142. 10
acumini. 41. 18
acutius, *adject.* 72. 5
acutus. 55. 18
2d. 6. 19 | 6. 6, 13, 24 | &
alibi quam plur.
ad *prope*. 124. 14
ad *apud*. 131. 4 | 132. 2,
16 | 145. 2
ad, *pro*. 133. 1
ad, *usque*. 60. 10 | 143.
18
ad, *usque ad*. 147. 29 |
153. 21 | 155. 26
adamavit. 51. 13
aducabant. 95. 9
addi. 142. 23
addidit. 138. 13
addubitar. 49. 16
adducebantur. 53. 10
adducebat. 78. 12
adducerent. 124. 4
adduceret. 102. 8
adductus. 51. 17
adducuntur. 71. 23
adducti. 106. 17
addunt. 12. 91
adduxit. 59. 7 | 124. 14
adempta. 79. 5
adeo. 6. 10 | 14. 1 | 18. 6 |
19. 9 | & *alibi*.
adeoque. 8. 14
adeo ut. 10. 15 | 56. 17 |
155. 17
adepti. 62. 2, 9
adeptus. 17. 25
adeptus est. 59. 12 | 116. 5
aderant. 23. 15
aderat. 50. 13
adferebat. 94. 19
adficerentur. 44. 14
adfuisset. 46. 10
adfuit. 87. 19 | 119. 4
adfuturus. 104. 10
adhibendam. 24. 18
adhibendus. 79. 11
adhibere. 104. 11
adhiberetur. 15. 13
adhibetur, *admittitur*. 2.
15.
adhibuerim. 156. 13
adhibuit. 81. 14
adhuc. 8. 15
adjacent. 65. 5
adiisse. 115. 6
adiit. 15. 19 | 124. 7
adipisceretur. 102. 1
adire. 15. 5 | 67. 5
adit. 55. 19
aditum, *subst.* 23. 15
aditus, *subst.* 10. 11
Adimantus, *n. p. hominis*.
37. 23
adjungebat. 132. 20
adjungi. 39. 24
adjunctam. 54. 9
adjunctis. 93. 22
adjunxerant. 36. 20
adjunxerat. 98. 10
adjunxero. 84. 4
adjunxit. 65. 3
adjunxit, *addidit*. 124. 8
adjutum, *supinum*. 113. 9
adjutus est. 4. 15
adjutusque. 108. 18
adjuti fuerant. 112. 24
adjutor. 62. 7
adjutore. 48. 16
adjutum *supinum*. 62. 5,
13
adjuvante. 22. 26
adjuvantibus. 39. 26
adjuvari. 105. 10
adjuverant. 9. 7
adjuvit. 147. 4
Admetum, *n. p. hominis*.
16. 10
administrabantur. 51. 8
administrabatur. 138. 9
administranda. 79. 18
administrandæ. 34. 27
administrando. 51. 2
administrare. 103. 3
administrarunt. 48. 18
administrata. 46. 8
admi-

- administravit. 62. 3 | 100.
26
admirabile. 53. 25 | 94. 7
admirabuntur. 1. 9
admiranda. 139. 16
admirandum. 77. 15
admirans. 18. 4
admiratur. 33. 5
admirarentur. 42. 5 | 106.
15
admirari. 80. 17 | 94. 21
admirati. 51. 5
admirationem. 60. 4
admiratus est. 51. 13
admisit. 152. 9
admisit. 112. 11
admisso. 80. 18
admittebatur. 30. 14
admitti. 69. 10 | 106. 25
admittitur. 47. 23 | 97. 10
admodum. 26. 1 | 116. 1 |
119. 1
admonere. 25. 5
admonerept. 108. 5
admonitu. 155. 15
adolescens. 71. 6 | 76. 17 |
121. 9 | 145. 15 | 152.
18
adolescentis. 142. 18 | 143.
2
adolescenti. 51. 10 | 149.
6 | 152. 19
adolescentem. 141. 13
adolescentes. 56. 12
adolescentiā. 33. 11 | 138.
15 | 139. 7
adolescentiæ. 10. 15 | 26. 1
adolescentuli. 86. 4 | 93.
15
adolescentulis. 2. 5
adolescentulo. 97. 6 | 141.
18
adolescentulos. 93. 21
adolescentulum. 78. 18
adolescentulus. 24. 8 | 66.
30 | 119. 1 | 136. 1 | 141.
5
adoptavit. 143. 20
adoriri. 91. 23 | 104. 26
adoriuntur. 71. 25 | 133.
24
adortus. 48. 23
adortus est. 31. 7
adorta. 54. 15
adorti. 44. 1
Adrumeri. *n. p.* 130. 6
Adrumetum. *n. p.* 130. 2
adscitā. 142. 7
adscitum, *adjectum*. 142.
21
adsumulatā. 104. 20
adventare. 99. 14
adventaret. 9. 17
adventu. 7. 19 | 12. 2 | 27.
19 | 66. 7 | 93. 15 | 95.
7 | 103. 29 | 104. 21.
24 | 111. 9
adventus. 70. 4 | 78. 21
adventum. 119. 3 | 147.
22
advenisset. 36. 25
adversā. 49. 2 | 88. 3
adversam. 111. 11
adversariā. 85. 4 | 109.
19
adversarii. 54. 6 | 71. 19 |
82. 14
adversariis. 99. 10 | 103.
22 | 120. 8 | 146. 17
adversario. 55. 4
adversariorum. 5. 2 | 13.
3 | 29. 11 | 54. 4 | 71.
11 | 73. 7, 14 | 81. 19 |
86. 7 | 91. 20 | 92. 27,
29 | 103. 23 | 104. 17 |
131. 24 | 133. 16
adversarios. 13. 17 | 55.
23, 26 | 73. 11 | 93. 1 |
103. 28 | 104. 25 | 133.
27 | 134. 2
adversarius. 79. 18
adversarius. 66. 18 | 72.
16
adversas. 36. 25
adversatus. 113. 2
adversū. 39. 1 | 70. 21
adversos. 70. 22
adversum. 4. 8 | 75. 9
adversum, *præp.* 13. 5 |
62. 16 | 102. 14 | 142.
25
adversus, *præp.* 7. 15 | 17.
18 | 20. 24 | *Or alibi.*
adversus, *adverb.* 85. 11 |
92. 15
adulatus. 146. 9
adulterii. 80. 1
advocatā. 37. 12
ædem, *templum*. 25. 6 | 56.
1
ædes, *templum*. 155. 13
ædis. 25. 8, 12
ædium. 2. 14, 16 | 53. 14
ædificandas. 21. 1
ædificantes. 14. 24
ædificarat. 134. 14
ædificaretur. 11. 19
ædificator. 150. 10
ædificii. 41. 4 | 134. 15, 19
ædificio. 150. 13
ædilis. 137. 8
Ægates. *n. p.* 119. 9
æger. 9. 21 | 52. 1
Ægis, *urbs*. 117. 4
Æges, *fluv.* 30. 8 | 38. 14 |
46. 11
Ægypto. 62. 4 | 70. 21 |
95. 16
Ægyptum. 69. 18 | 95. 11,
18 | 99. 11
Ægyptiæ. 62. 13
Ægyptii. 23. 14
Ægyptiis. 62. 11, 17
Ægyptio. 59. 13
Ægyptios. 62. 9
Ægyptium. 69. 13
Æmilio. *n. p.* 135. 2
Æmiliorum. 154. 2
Æmilius. 127. 9
æmulari. 80. 2
æmulatio. 144. 4 | 155.
21
æneas. 132. 10
æneis. 37. 9 | 58. 13 | 88.
9
Æolide, *regio*. 5. 10
æqualem. 147. 27 | 153.
5
æquales. 140. 9
æquali. 145. 15
æqualibus, *coætaneis*. 76.
17 | 152. 19
æqualis. 19. 6 | 149. 15
æquam. 141. 21
æquē. 59. 2 | 101. 16 | 127.
3
æquitate. 4. 16 | 20. 18
æquitatem. 45. 8
æquitatis. 40. 17
æquiparare. 41. 17
æquipararet. 14. 20
æquo. 54. 23 | 55. 11 |
141. 1
æquum. 8. 8 | 15. 12 | 44.
4
ærario. 21. 9 | 130. 28
ærarium. 21. 4 | 145. 17
æris. 151. 4
æs, *pecunia*. 141. 24
æstate. 48. 14
æstimamus. 138. 1
æstimata. 9. 26 | 137. 5
æstimatam. 26. 6
æstimatur. 66. 20
ætās. 67. 8 | 96. 5 | 140.
5
ætate. 3. 4 | 17. 14 | 114.
91

- 9 | 124. 22
 ætatem. 110. 5 | 138. 15 |
 147. 29 | 149. 22 | 153.
 21
 ætati. 152. 21
 ætatis. 32. 18 | 41. 10 | 58.
 2 | 110. 7 | 145. 1
 Æoliam. 49. 9
 affabilis. 33. 2
 affecerunt. 131. 14
 affectabat. 150. 27
 affectus. 118. 4
 afferre. 152. 17
 afferret. 141. 16
 afferrent. 5. 15
 afficeret. 91. 6
 affici. 92. 21
 afficitur, *affligitur*. 127. 2
 affinem. 112. 3
 affinitate. 22. 24
 affinitatem. 50. 11 | 141.
 6 | 143. 25 | 149. 8 | 154.
 16
 affirmabat. 13. 15
 afflictis. 46. 16 | 148. 25
 affluentem. 150. 27
 affluentius. 151. 16
 affuit. 97. 16 | 142. 7
 Africâ. 118. 15 | 121. 3 |
 130. 10 | 137. 10
 Africæ. 121. 2
 Africam. 31. 10 | 113. 6 |
 120. 16 | 122. 6 | 125.
 6 | 131. 10
 Africano. 137. 6
 Africanus. 138. 5
 Africanas. 150. 2
 Afros. 31. 9
 afuturos. 62. 28
 Agamemnonem. 80. 2
 Agamemnonis. 79. 29
 agebat. 109. 14
 agebat, *movebat*. 69. 4
 Agellus. 108. 8
 agendam. 153. 11
 agendi. 51. 23
 agendo. 131. 18
 agendum. 40. 7
 agere. 38. 20 | 114. 18 |
 115. 3 | 152. 10
 agerent. 130. 14
 agerentur, *fierent*. 45. 13 |
 55. 31
 ageret. 155. 17
 ageretur. 68. 21 | 71. 25
 Ageilai. 89. 12
 Ageilao. 61. 4 | 62. 12 |
 64. 9 | 89. 14 | 92. 25
 Ageilaum. 47. 3, 8, 10 |
 95. 9
 Ageilaus. 61. 7 | 62. 11,
 14 | 90. 1, 17, 29 | 91. 15,
 30 | 93. 17, 26 | 116. 1
 aggredierentur. 34. 23
 aggredieretur. 13. 20 | 69.
 19
 aggredi. 40. 14 | 74. 6
 agi. 14. 8 | 17. 22 | 34. 20 |
 114. 21 | 152. 12
 Agis. *n. p.* 89. 12
 agitandi. 101. 9
 agitare, *volueret*. 119. 13
 agitari. 56. 10
 agmen. 74. 1
 Agnonide, *n. p.* 110. 1
 agnorat. 89. 13
 agnosceret. 69. 7
 agresti. 69. 2 | 86. 13
 agri. 45. 6
 Agricola. 139. 2
 Agrippa. *n. p.* 149. 5 | 156.
 23
 Agrippâ. 154. 22
 Agrippam. 156. 10
 agro. 23. 18 | 64. 11 | 88.
 20 | 128. 7
 agros. 24. 2 | 27. 18
 aiebat. 13. 13
 ait. 11. 11 | 17. 15 | 18.
 19 | 55. 19 | 68. 13 | 75.
 7 | 104. 11 | 105. 26
 alacrior. 23. 5
 alæ, *cornu*. 97. 15 | 106.
 33
 Alcibiade. 38. 27 | 42. 15
 Alcibiadem. 34. 5 | 40. 4,
 9, 11
 Alcibiades. 36. 7, 16 | 38.
 19 | 39. 2, 10, 20 | 40.
 13 | 41. 6
 Alcibiadi. 35. 19, 24 | 37.
 20
 Alcæmonem, *n. p.* 80. 13
 alere. 156. 17
 alerentur. 21. 9
 alet. 108. 8
 Alexander. 98. 3, 7 | 117.
 3
 Alexandri. 98. 15 | 99. 5 |
 101. 24 | 102. 1, 7, 16,
 20 | 103. 3, 11 | 106. 33 |
 107. 5 | 117. 18
 Alexandriâ. 118. 10
 Alexandro. 88. 7 | 98. 1 |
 100. 18
 Alexandrum. 88. 9, 14 |
 97. 13 | 106. 32 | 107.
 1
 ali, *verbum*. 108. 10
 alia. 9. 30 | 50. 6 | 76. 7 |
 124. 4
 aliâ. 141. 26 | 142. 7 | 154.
 18 | 156. 1
 alias. 91. 10
 aliâs, *adverb.* 101. 19 | 134.
 1
 alicui. 55. 21
 alienam. 62. 25
 alienarum. 118. 10 | 123.
 10
 alienatas. 27. 16
 alienati. 35. 20
 alienæ. 96. 7
 alienigena. 102. 18
 alienissimo. 13. 22
 alieno. 84. 6 | 134. 25
 alienos. 75. 13
 alienum. 8. 18 | 141. 24
 alii. 53. 7 | 54. 17 | 81. 21 |
 102. 19 | 110. 7 | 131.
 17 *bis* | 141. 11, 12 |
 147. 19
 aliis. 60. 7 | 153. 20
 aliò, *adverb.* 14. 25
 alios. 78. 6 | 79. 1 | 85. 13 |
 142. 15
 aliud. 20. 15 | 22. 11 | 30.
 9 | 90. 17 | 91. 11 | 96.
 8 | 114. 18 | 132. 17 |
 148. 13 | 151. 8
 alium. 38. 6
 alius. 37. 15
 aliquâ. 52. 7 | 102. 1 | 151.
 10
 aliquam. 52. 18 | 146. 18 |
 154. 3 | 155. 11
 aliquandiu. 49. 13 | 52. 4 |
 74. 31
 aliquando. 35. 22 | 97. 1 |
 106. 27
 aliquantò. 41. 10 | 50. 14
 aliquantum. 83. 16
 aliqueum. 28. 25
 aliquid. 24. 10 | 103. 22 |
 133. 18 | 155. 11
 aliquis. 78. 8 | 79. 5
 aliquod. 141. 16
 aliquot. 74. 27 | 92. 14 |
 100. 9 | 128. 16 | 135.
 5 | 142. 9
 aliquotiens. 109. 2
 aliter. 2. 15 | 15. 28 | 33.
 14 | 120. 10
 allata. 87. 1 | 95. 8 | 104.
 7
 allatam. 56. 27
 alaturum. 106. 26
 N Alpes.

- Alpes. *n. p.* 125. 9
 Alpico. 126. 11
 alter. 81. 18 | 117. 3
 altera. 14. 13 | 87. 21 | 89. 7 | 109. 14
 alteram. 50. 6
 alteri. 97. 14
 alterius. 85. 12 | 89. 7
 altero. 94. 18
 altero tanto. 103. 26
 alterum. 32. 7 | 53. 1 | 87. 20 | 100. 9
 alterum, *secundum*. 125. 6
 alteruter. 53. 1
 alterutram. 141. 11
 altitudine. 8. 6
 altitudo. 14. 34
 altiis. 62. 24 | 101. 12
 amabat. 140. 5
 amœnitas. 150. 13
 amare. 153. 8
 amarent. 152. 7
 amari. 56. 19
 amator. 153. 14
 amatores. 2. 5
 amatus est. 33. 12
 amavit. 33. 16
 ambitione, *apparatu*. 51. 12
 ambitus. 144. 12
 amicē. 124. 19
 amici. 30. 22 | 35. 19 | 66. 31 | *& alibi*.
 amicior. 6. 16
 amiciores. 90. 24
 amicis. 5. 12 | 6. 19 | 11. 6 | *& alibi*.
 amicissimus. 132. 21 | 147. 1
 amicitia. 52. 5 | 118. 7 | 147. 29
 amicitia. 39. 18 | 47. 5 | 75. 12 | 100. 17 | 124. 16 | 143. 24
 amicitia. 97. 12 | 108. 17
 amicitiam. 17. 24 | 35. 15 | 36. 2, 19 | 38. 11 | *& alibi*.
 amico. 68. 18
 amicorum. 55. 8 | 73. 23 | 77. 16 | 78. 5, 9 | 106. 9 | 149. 13
 amicos. 150. 6
 amiculo. 69. 2
 amiculum. 28. 26
 amicum. 17. 25 | 39. 24 | 52. 9 | 99. 7
 amicus. 36. 7 | 70. 19 | 106. 26
 amiserant. 36. 15
 amississe. 149. 20
 amississent. 119. 7
 amississet. 116. 14
 amissit. 114. 10
 amissa. 66. 5
 amissis. 44. 2 | 66. 14 | 101. 6
 amissum. 37. 2
 amissurum. 83. 20
 amita. 68. 20
 amittere. 105. 8
 amitteret. 55. 9
 amitti. 142. 6
 amor. 45. 3
 amore. 24. 9 | 26. 12 | 33. 16 | 42. 10 | 52. 17
 amorem. 113. 23
 amoveri. 106. 26
 Amphipolim. *n. p.* 27. 8
 amphoras. 132. 7
 amplecti. 98. 14
 amplissima. 32. 16
 amplissima. 116. 11
 amplissimum. 138. 2
 amplitudine. 154. 6
 amplius. 41. 13 | 45. 11
 amplius. 45. 7 | 73. 8 | 86. 5 | 95. 3 | 106. 27 | 120. 20 | 124. 9 | 151. 3 | 154. 8
 amplo. 100. 18
 Amynta. *n. p.* 60. 9
 Amyntæ. 60. 7 | 97. 5 | 117. 2
 an. 7. 10 | 42. 8 | 47. 24 | 49. 16 | 150. 5
 an, *utrum*. 111. 5
 an, *vel*. 144. 3 | 152. 7
 anagnostæ. 150. 18
 anagnosten. 151. 9
 anchoris. 17. 9
 ancipiti. 13. 4
 ancipitibus. 72. 16
 Andocidis, *n. p.* 33. 24 | 34. 1
 anfractum. 103. 27 | 104. 27
 angustias. 12. 19
 angustis. 73. 12 | 81. 11 | 120. 22 | 128. 8
 angusto. 14. 1
 Anicia, *n. p.* 141. 7
 anima. 100. 9
 animam. 25. 14
 animam, *vitam*. 83. 20 | 123. 9
 animadversa. 66. 25
 animadversum. 93. 18
 animadvertebat. 38. 25 | 82. 2
 animadvertere. 80. 11
 animadverterent. 7. 15
 animadverteret. 20. 4 | 80. 18 | 83. 18
 animadvertisse. 75. 7 | 93. 21
 animadvertisset. 16. 9
 animadvertit. 73. 21 | 74. 4 | 88. 15 | 138. 12
 animatas. 27. 15
 animi. 18. 4 | 33. 4 | 42. 10 | *& alibi*.
 animis. 43. 21 | 60. 11 | 141. 11
 animo. 28. 29 | 53. 22 | 54. 23 | 55. 11 | *& alibi*.
 animo, *affectu*. 123. 11
 animo, *odio*. 132. 17
 animos. 55. 22
 animum. 7. 13 | 35. 25
 annali. 135. 1
 annicula. 155. 1
 annis. 9. 31 | 80. 3 | 117. 15 | 121. 4 | 125. 3 | 156. 3
 anno. 20. 10 | 29. 9 | 92. 8 | 106. 31 | 122. 7 | 128. 2 | 130. 23 | 131. 1, 8 | 134. 28
 annorum. 20. 2, 9 | 28. 6 | 53. 20, 23 | 94. 21 | 106. 30 | 121. 8 | 137. 1 | 153. 3
 annos. 10. 4 | 14. 6 | 57. 9 | 97. 13, 14 | 106. 16, 31 | 111. 8 | 113. 7 | 117. 14 | 124. 9 | 138. 14 | 143. 4 | 145. 1 | 149. 16 | 155. 25
 annui. 130. 25
 annulum. 98. 3
 annum. 18. 2 | 21. 10 | 28. 10 | 57. 9 | 108. 11
 ante. 20. 21 | 33. 24 | 58. 8 | *& alibi*.
 ante, *adv.* 9. 31 | 11. 26 | 25. 6 | *& alibi*.
 ante, *supra*. 142. 15 | 154. 17
 antea. 30. 3 | 37. 8 | 124. 5 | 126. 3
 anteaclarum. 44. 17
 antecedeat, *superab.* 123. 4
 ante-

- antecedere. 98. 6
 antecederet. 39. 18
 antecesserunt. 117. 2
 antecessisse. 42. 2 | 45. 11
 antecessit. 77. 1
 anteferatur. 10. 15
 anteferrent. 79. 22
 anteibat. 63. 7
 anteiret. 42. 14
 antelatum. 114. 6
 antelatus est. 90. 3
 anteponeretur. 58. 4
 anteponi. 97. 1
 anteponuntur. 76. 8
 anteposuerit. 76. 18
 antetulerit. 111. 14
 antetulit. 92. 16
 Antigenes. *n. p.* 102. 16
 Antigoni. *n. p.* 101. 19,
 22 | 104. 15 | 106. 2
 Antigono. 100. 22 | 103.
 7 | 105. 5 | 106. 29
 Antigonum. 102. 13
 Antigonus. 101. 1 | 103.
 21 | 104. 9, 23 | 105.
 8, 15 | 106. 13 | 107.
 8 *bis* | 118. 2, 3
 Antiochi. *n. p.* 131. 11
 Antiocho. 132. 1
 Antiochum. 131. 4, 16
 Antiochus. 123. 15 | 131.
 18
 Antipater. *n. p.* 98. 6 | 99.
 14
 Antipatro. 108. 14
 Antipatrum. 100. 15, 23
 antiquitate. 3. 3 | 142. 14
 antiquitatis. 153. 14
 antiquitus. 150. 14
 antiquo. 68. 12
 antistare. 132. 8
 antistites. 31. 10
 Antonii. *n. p.* 150. 3
 Antonio. 146. 10 | 155.
 16
 Antonium. 147. 2, 15 |
 155. 22
 Antonius. 146. 4, 15 | 147.
 20, 21 | 149. 10
 Apenninum. *n. p.* 127. 1
 aperire. 147. 13
 aperiret. 24. 7 | 87. 1
 aperiretur. 56. 4
 aperit. 17. 7 | 24. 27
 apertum. 24. 4 | 47. 10,
 16
 aperturi. 55. 14
 aperuerunt. 107. 7
 aperuisse. 54. 26
 aperuisset. 39. 27
 aperuit. 68. 3
 Apollinem. 3. 13
 Apollini. 22. 10
 Apollinis. 12. 7
 Apollocrates. 54. 11
 apparabat. 98. 12
 apparando. 130. 8
 appararetur. 33. 22
 apparatu. 23. 13
 apparatum. 101. 19
 apparavit. 91. 3
 appareat. 84. 14 | 152. 29
 apparebat. 105. 11
 apparere. 67. 15 | 134. 19
 appareret. 34. 1 | 142. 21 |
 148. 8
 apparet. 29. 9
 apparuerit. 93. 13
 apparuisset. 106. 32
 apparuit. 81. 4
 appellabatur. 97. 15
 appellanda. 146. 13
 appellans. 72. 22
 appellantur. 58. 10
 appellaretur. 20. 8
 appellarunt. 44. 18
 appellasse. 139. 10
 appellatur. 2. 17 | 101. 7 |
 115. 14 | 126. 1 | 142.
 2
 appellati. 59. 17 | 107. 2
 appellatum. 92. 25
 appellatus. 10. 5 | 20. 1 |
 107. 3 | 108. 1 | 145.
 20
 appetere. 22. 17
 Appiam. 157. 4
 applicarent. 20. 24
 apportavit. 39. 14
 appofiti. 53. 13
 apprimere. 150. 21
 appropinquabat. 101. 21
 appropinquare. 104. 7
 appropinquarent. 66. 8
 appropinquasset. 60. 1
 appulsu. 6. 24
 appulisset. 45. 14
 Aprilis. 157. 1
 aptissimus. 152. 21
 aptum. 50. 7
 aptus. 32. 20
 apud. 2. 10, 12 | 8. 22 | 10,
 11 | & *alibi plur.*
 apud, *in.* 130. 20
 apud, *prope.* 17. 21 | 20.
 12, 14 | 22. 1, 9 | & *n-*
libi.
 apud, *super.* 124. 15
 Apuliam. 127. 8
 aquae. 103. 25
 Aquilone. 4. 7
 ara. 24. 21, 25
 arae. 65. 9
 aram. 24. 24 | 124. 14
 aras. 92. 18
 arbitrabantur. 48. 18 | 93.
 24 | 95. 15
 arbitrabatur. 8. 11 | 77.
 18 | 133. 1 | 152. 8
 arbitramur. 151. 9
 arbitrans. 39. 11
 arbitaretur. 67. 3 | 88. 6
 arbitrari. 37. 4
 arbitrati. 66. 10 | 145. 19
 arbitratus est. 74. 22
 arbitrentur. 75. 3
 arbitrio. 21. 3 | 37. 22 | 47.
 7 | 119. 10 | 134. 25
 arbitrium. 48. 11
 arbores. 8. 5
 arborum. 8. 7
 Arcadia. 80. 11
 Arcadia. 40. 19
 Arcadum. 80. 6
 arce. 13. 9 | 83. 31 | 87.
 10.
 arcem. 12. 10 | 54. 9 | 85.
 2, 7 | 113. 18
 arcesceret. 51. 10
 arcesceret, *acciret.* 52. 6
 arcessiri. 156. 11
 arcessivit. 113. 12
 Archia. *n. p.* 87. 2
 Archia. 87. 2
 Arceatium. 151. 19
 Areten. *n. p.* 50. 4, 6 | 53.
 7 | 55. 28
 argenti. 78. 24
 argento. 132. 8
 argentum. 79. 1
 Argilio. *n. p.* 24. 23 | 25.
 3
 Argilium. 24. 24
 Argilius. 24. 8
 Argis. *n. p.* 16. 7
 Argivis. *n. p.* 80. 7
 Argivos. 80. 11, 13
 Argos. 16. 2 | 117. 6
 arguebant. 38. 1
 argui. 24. 5
 Ariobarzane. *n. p.* 68. 22 |
 71. 1
 Ariobarzani. 64. 9
 Ariobarzanis. 74. 8
 Aristidem. *n. p.* 20. 7
 Aristides. 19. 9 | 20. 6
 Aristidis. 20. 23
 N 2 Ari-

- Aristomachen, *n. p.* 50. 2 | 55. 28
 arma. 38. 18 | 44. 7 | 58. 8 | 70. 6 | 87. 8 | 92. 15 | 99. 25 | 106. 8 | 109. 12 | 120. 7 | 124. 1 | 133. 33 | 143. 1
 armarentur. 91. 3
 armat. 55. 25
 armatis. 56. 9 | 109. 12
 armatorum. 7. 19 | 120. 21
 armatos. 134. 18
 armaturæ. 73. 4
 armatus. 109. 11
 armavit. 132. 18
 Armeniorum, *n. p.* 72. 23
 armillis. 69. 1
 armis. 3. 14 | 44. 2 | 68. 17 | 77. 9 | 120. 5 | 122. 5 | 133. 3
 armorum. 91. 2
 arripuerat. 139. 4
 arripuit. 16. 13 | 40. 21
 Artabano, *n. p.* 116. 16
 Artabazum, *n. p.* 23. 2 | 24. 10
 Artaphernem, *n. p.* 6. 21
 Artaxerxe, *n. p.* 18. 10 | 47. 3 | 62. 10
 Artaxerxem. 17. 16 | 67. 17 | 86. 7
 Artaxerxes. 59. 13 | 70. 10 | 72. 9 | 116. 8
 arte. 8. 4
 Artemisio, *n. p.* 13. 5
 Artemisium. 12. 18
 artes. 50. 7
 artibus. 77. 2 | 150. 1
 artifices. 62. 1 | 150. 20
 aruspicum. 112. 3
 arx. 28. 1
 ascenderat. 108. 19
 ascenderet. 79. 9
 ascendit. 17. 3 | 35. 1
 Asia. 14. 13
 Asiâ. 5. 6 | 30. 19 | 90. 6 | 91. 20 | 134. 3 | 135. 6
 Asiæ. 36. 18 | 99. 9
 Asiam. 5. 12 | 6. 3, 18 | 7. 1 | 17. 13, 20 | 18. 11 | 37. 24 | 39. 17 | 40. 3 | 47. 4, 10 | 90. 5, 9 | 92. 7 | 101. 25 | 103. 11 | 131. 23 | 144. 20
 aspectu. 60. 4
 Aspidiorum, *n. p.* 73. 2
 aspergebatur. 34. 12
 asperitatem. 143. 17
 aspernaretur. 26. 17
 asperxit. 112. 11
 aspicere. 82. 22 | 112. 5
 aspiciebant. 63. 8
 Aspim, *n. p.* 69. 19 | 70. 15
 Aspis, *n. p.* 69. 20 | 70. 2, 5, 7
 asportant. 12. 10
 asportaret. 132. 14
 assecclam. 144. 22
 assiduis. 122. 10
 Astu, *Athenas*. 13. 8 | 37. 12
 at. 2. 4 | 12. 16 | 13. 7 | *alibi plur.*
 at, *contra*. 79. 30
 Athamanas, *n. patronym.* 65. 4
 Athenæ. 48. 24 | 109. 10
 Athenarum. 28. 1 | 48. 27
 Athenas. 6. 14 | 8. 23 | 9. 19 | 13. 5 | 14. 30 | 15. 15, 18, 28 | 16. 4 | 21. 5 | 35. 16 | 36. 22 | 39. 21 | 43. 9 | 62. 16, 19 | 66. 15 | 67. 3 | 79. 7 | 85. 16 | 110. 3 | 141. 13
 Athenasque. 85. 10
 Atheniensem. 60. 17 | 79. 9
 Athenienses. 3. 6 | 7. 4 | 8. 2, 13, 22 | 9. 5, 30 | 11. 22 | 12. 3 | 14. 18, 24, 26 | 15. 20 | 16. 10 | 20. 20 | 28. 7, 18 | 29. 8 | 30. 2, 21 | 33. 20 | 41. 14 | 46. 14 | 47. 12 | 62. 8, 10, 17 | 63. 6 | 64. 5 | 65. 7, 16 | 91. 24 | 92. 10 | 111. 1
 Atheniensibus. 4. 19 | 6. 22 | 7. 17 | 16. 16 | 26. 12 | 28. 9 | 38. 18 | 39. 10 | 47. 2 | 49. 9 | 59. 14 | 61. 10 | 62. 6 | 65. 6 | 80. 19 | 141. 17
 Athenientis. 55. 17
 Atheniensium. 2. 2 | 4. 4 | 5. 4 | 12. 18 | 14. 20 | 15. 4 | 17. 9 | 20. 14, 23 | 26. 4 | 27. 8 | 28. 5 | 30. 6, 11 | 34. 14 | 35. 17 | 36. 3 | 38. 14, 19 | 39. 6 | 40. 3 | 46. 11 | 59. 4 | 62. 4 | 63. 14 | 65. 3 | 67. 8 | 80. 8 | 109. 6 | 110. 13 | 143. 6, 12
 Athenis. 4. 8 | 21. 11 | 23 | 40. 5 | 41. 13 | 52. 6 | 62. 27 | 63. 4 | 66. 30 | 86. 11 | 87. 2 | 109. 13 | 142. 2, 19 | 143. 3 | 149. 16
 Athleta. 61. 11
 Athletarum. 77. 6
 atque. 1. 8 | 2. 10, 14 | 4. 16 | *et alibi plur.*
 atque, *quam*. 14. 25
 attendisset. 35. 25
 Atticâ, *n. p.* 19. 4 | 35. 15 | 43. 14
 Atticam. 7. 2
 Attice, *n. p. hom.* 1. 1
 Attici. 139. 19 | 143. 22 | 145. 7 | 147. 27 | 148. 1 | 149. 18 | 153. 1 | 155. 15
 Attici, *adject.* 80. 17
 Atticis. 44. 10 | 65. 8
 Attico. 147. 8 | 150. 6 | 154. 11, 22
 Atticorum. 43. 15 | 80. 10
 Atticum. 147. 21 | 152. 26 | 155. 18
 Atticus. 134. 29 | 140. 1 | 145. 20 | 146. 6, 20 | 148. 6
 attigerat. 54. 2
 attigero. 84. 13
 attigit. 44. 6 | 154. 4
 attingere. 101. 13 | 115. 17
 attulerant. 95. 10
 attulerit. 58. 7
 attulisse. 25. 12
 attulisset. 79. 3
 attulit. 112. 5
 avarè. 31. 24
 avaritiam. 32. 8 | 132. 5
 avarus. 117. 10
 aucta est. 52. 4
 auctæ. 43. 23
 aucto. 93. 23
 Auctorem, *consiliar.* 142. 10
 auctus. 108. 18
 audacissimos. 56. 13
 audacius. 83. 11
 audax. 30. 4
 auderent. 13. 10 | 40. 15 | 85. 11
 auderet. 72. 10 | 106. 14
 auderi. 7. 15
 audiendi, *particip.* 51. 11
 audiendi, *gerund.* 55. 10 | 77. 18
 audiens, *obsequens*. 68. 14
 92. 2

audiente. 109. 7
audientes, obsequentes. 29.
 11 | 59. 6
 audierim. 153. 2
 audierit. 114. 11
 audierunt. 14. 30
 audire. 99. 22
 audiret. 114. 17
 audiri. 24. 22
 audisset. 15. 10 | 46. 16
 audit. 71. 4
 audirā. 13. 22 | 17. 3
 auditum. 104. 25 | 151. 5
 audiverimus. 19. 10
 audivit. 16. 7 | 24. 23 | 35.
 6 | 53. 6 | 70. 6 | 71. 14 |
 83. 21
 averterunt. 35. 17
 augere. 149. 11
 augeri. 49. 5 | 64. 11 | 108.
 10
 augetur. 146. 14
 Auli, *n. p.* 152. 13
 Aulicorum. 70. 17
 Aulum. 148. 19
 avocas. 79. 24
 aureā. 130. 15
 auream. 102. 21
 Aurelium, *n. p.* 130. 12
 aures. 6. 13 | 86. 19
 aureis. 37. 9 | 69. 1 | 88.
 19
 aureum. 22. 8
 auri. 78. 23
 auribus. 112. 23
 auro. 132. 8
 auri. 5. 3 | 13. 2 | 93. 24
 aufus. 61. 8 | 82. 22 | 83.
 8 | 111. 2 | 129. 1 | 134.
 10
 aut. 1. 4 | 2. 13 | 30. 14 |
& alibi plur.
 autem. 4. 26 | 6. 18 | 7. 8 |
& alibi plur.
 autem, *sed.* 55. 4 | 66. 28 |
& alibi plur.
 autem, *verò.* 97. 15
avvragtas. 114. 22
 Autophradates, *n. p. homi-*
nis. 72. 11
 Autophradates, *n. p.* 68. 7 |
 72. 19 | 73. 13, 18
 autorem. 18. 19
 autores. 87. 11
 autoritas. 10. 11 | 66. 5
 autoritate. 8. 2 | 27. 6 | 33.
 19 | 48. 7 | 52. 12, 17 |
 63. 7
 autoritatem. 32. 4 | 49. 6

autoritari. 66. 11
 avunculi. 157. 5
 avunculo. 150. 12
 avunculam. 143. 15
 avus. 66. 25
 auxerat. 50. 10
 auxerim. 156. 19
 auxilia. 120. 17
 auxilio. 6. 23 | 7. 8, 17 |
 22. 12 | 44. 10 | 64. 10 |
 81. 5 | 111. 7 | 148. 14
 auxilium. 7. 5 | 148. 8
 auxit. 64. 1 | 141. 25

B.

Babylone. 98. 1 | 117. 3
 Bagoam, *n. p.* 40. 11
 Balbum, *n. p.* 156. 11
 barbâque. 68. 28
 barbari. 41. 1 | 95. 14
 barbaris. 15. 24 | 45. 14
 barbarisque. 111. 8
 barbaro. 48. 19
 barbarorum. 4. 11 | 14. 22 |
 20. 15 | 22. 16 | 27. 12 |
 38. 10 | 48. 5 | 67. 11 |
 72. 21
 barbaros. 9. 6 | 12. 15 | 20.
 24 | 22. 9 | 49. 7 | 92.
 18 | 93. 5 | 99. 23
 barbarus. 13. 22 | 14. 4 |
 90. 25
 beatissimi. 95. 6
 bella. 62. 3 | 64. 7 | 99. 4 |
 135. 7 | 139. 13
 bellandi. 121. 6 | 123. 15
 bellare. 14. 7 | 17. 18 | 83.
 4 | 123. 11
 bellatum. 47. 4
 bellavit. 113. 2 | 117. 6
 belli. 11. 22 | 25. 13 | 30.
 6 | 37. 22 | *& alibi.*
 bellica. 91. 26
 bellicosas. 132. 20
 bellicosissimas. 122. 4
 bellicosum. 113. 8
 bellis. 135. 4
 bello. 9. 7 | 11. 15, 16 | 14.
 16 | *& alibi plur.*
 bellorum. 139. 14
 bellum. 5. 7 | 11. 24 | 13.
 19 | 16. 9 | *& alibi pl.*
 bellumque. 68. 22
 benè. 3. 5 | 27. 15 | 28. 25 |
 34. 27 | 45. 4 | 54. 24 |
 102. 12 | 108. 15 | 127.
 3 | 150. 11
 beneficia. 148. 30

beneficiis. 74. 19
 beneficio. 142. 6
 benevolentia. 54. 3 | 114.
 3, 7
 benevolentiam. 37. 10 | 70.
 16 | 143. 18 | 155. 20
 benignitatis. 112. 21
 bestiam. 69. 5
 biduo. 130. 2
 biduum. 156. 27
 bini. 130. 25
 bis. 15. 24 | 44. 1
 Bithyni, *n. p.* 133. 23
 Bithyniam. 134. 8
 blandus. 33. 2
 Bæbio, *n. p.* 135. 2, 3
 Bæotii. 41. 17 | 47. 12 | 83.
 16 | 92. 10
 Bæotius. 61. 3
 Bæotiorum. 82. 21
 Bæotios. 83. 21 | 91. 24
 bona. 17. 19 | 93. 10 | 37.
 16 | 43. 11 | 44. 14 | 50.
 7 | 55. 5 | 77. 12 | 131.
 6 | 149. 17
 bonam. 92. 5
 bonarum. 95. 14
 boni. 43. 24 | 150. 21
 bonis. 157. 3
 bonis, *facultatibus.* 35. 6
 bonitas. 146. 14
 bonitate. 10. 7 | 156. 2
 bonitatem. 114. 23
 bonitatis. 147. 27
 bono. 14. 17 | 43. 1 | 93.
 19
 bonos. 15. 13
 bonum. 17. 25 | 150. 1
 bonus. 60. 6 | 108. 1 | 150.
 8
 Boreā. 4. 25
 Bornos, *n. p.* 38. 8
 brevi, *adjec.* 4. 11 | 11.
 12 | 97. 5
 brevi, *adverb.* 13. 20
 brevibus. 58. 9
 brevior. 103. 24
 brevitare. 79. 16
 breviter. 154. 9
 Brut, *n. p.* 145. 20 | 147.
 22 | 148. 18, 26 | 153.
 20
 Bruto. 145. 14 | 146. 7 |
 147. 2 | 152. 19
 Brutos. 145. 13
 Brutus. 145. 23 | 146. 4
 Byzantii, *n. p.* 22. 22
 Byzantio. 22. 18
 Byzantios. 64. 4

Byzan-

Byzantium. 36. 19
Byziam, *n. p.* 38. 8

C.

Cadmæa, *n. p.* 85. 3
Cadmææ. 87. 11
Cadmæam. 84. 3
cadit. 71. 5 | 104. 4
Caduceo. 133. 15
Cadusios, *n. p.* 68. 3
Cæcili, *n. p.* 157. 5
Cæcilium. 143. 15
Cæcilius. 143. 19
cæde. 56. 25 | 83. 14
cædem. 44. 21
cæderentur. 71. 20
cædes. 83. 32
Cæsar, *n. p.* 155. 1, 15
Cæsare. 145. 12
Cæsarem. 154. 20 | 155. 22
Cæsari. 145. 8 | 149. 6
Cæsaris. 145. 17 | 149. 7
Cæsarianum. 144. 27
cætera. 95. 13 | 113. 19 | 132. 24
cæteræ. 63. 11 | 87. 16
cæteram. 22. 25
cæteri. 28. 4 | 40. 2 | 62. 1 | *& alibi.*
cæteris. 47. 16 | 48. 4, 14 | *& alibi.*
cætero. 69. 1
cæterorum. 6. 11
cæteros. 20. 8 | 75. 14 | 117. 1 | 123. 3 | 132. 19 | 148. 19 | 154. 6, 18
cæterum. 103. 25
Caii, *n. p.* 141. 2 | 148. 18
Caio. 119. 9 | 137. 8 | 145. 20
Caium. 127. 4, 6 | 130. 12
Caius. 127. 8 | 141. 2
calamitas. 93. 8
calamitate. 73. 14
calamitatem. 46. 14 | 114. 10 | 119. 12 | 147. 10
calamitati. 71. 25 | 86. 18
calces. 101. 14
calefieri. 101. 10
Calidium, *n. p.* 149. 20
Calliæ, *n. p.* 26. 19
Callias, *n. p.* 26. 14
Callicrate, *n. p.* 55. 30
Callicratem. 53. 31
Callicrates. 55. 16, 25
callida. 23. 11
callidam. 148. 23

callidè. 73. 12
callidissimè. 11. 12 | 33. 2
callidissimo. 128. 9
callidissimus. 132. 4
calliditate. 97. 3 | 118. 15
callidum. 101. 9 | 105. 1
callidus. 55. 18 | 74. 7
Calliphronè, *n. p.* 76. 15
Callistratus, *n. p.* 80. 8
Camissare, *n. p.* 67. 16
Camissares. 67. 18 | 68. 5
campestribus. 101. 17
campo. 91. 17 | 129. 10
campum. 7. 3
canibus. 86. 12
Canium, *n. p.* 147. 27 | 148. 4
Cannensem, *n. p.* 129. 9
cantare. 76. 11, 14
cantasse. 1. 5
cantare. 38. 1 | 39. 15 | 66. 16 | 105. 22
caperentur. 103. 1
capeffendæ, *administra-*
dæ. 11. 14
capi. 101. 5 | 144. 11
capiebat. 23. 19 | 39. 20 | 156. 7
capiendum. 103. 22
capillo. 68. 28
capit. 48. 24 | 70. 6 | 72. 2 | 74. 14 | 104. 16, 27 | 132. 6
capite. 69. 3
capitis, *supplicium capit.*
9. 24 | 23. 7, 21 | 35. 6 | 60. 11 | 62. 18 | 83. 9 | 100. 24 | 109. 1, 19
Capitolio, *n. p.* 155. 14
capitulatim. 139. 12
Cappadocia, *n. p.* 98. 9
Cappadociæ, 69. 20
Cappadociam. 68. 1 | 70. 30 | 72. 12 | 107. 11
Cappadocum. 72. 23
captam. 60. 2 | 69. 5
captæ. 36. 15
capti, *decepti.* 5. 2
Captianorum, *n. p.* 73. 3 |
captis. 27. 12 | 100. 12
captivi. 130. 16
captivos. 130. 18
captos. 36. 20
captus. 17. 8 | 78. 8 | 106. 35 | 118. 8
captus, *illectus.* 142. 18
Capuam. 128. 6
caput. 41. 2 | 84. 7 | 101. 12
Cardaces, *n. patronym.* 72. 23
Cares, *n. p. patronym.* 67. 16
carebat. 4. 18 | 23. 26 | 85. 14
careret. 108. 6
Caria, *n. p. populi.* 4. 26
Cariam, *n. p. reg.* 90. 26
Cariam. 91. 13
carior. 141. 4 | 144. 25 | 152. 22
carissimum. 148. 6
carissimus. 141. 18 | 142. 16
carius. 152. 22
carmina. 76. 14
Carthagine, *n. p.* 124. 10 | 130. 24
Carthaginem. 120. 10, 16 | 125. 1 | 131. 2
Carthaginienfes. 51. 4 | 119. 8 | 130. 9, 12, 21
Carthaginienfibus. 67. 11
Carthaginienfium. 113. 5 | 119. 3 | 122. 1
Carthaginis. 120. 20
Carthago. 120. 13
caruit. 78. 5 | 88. 4
casam. 40. 15
casibus. 146. 14
Cassander, *n. p.* 107. 8 | 109. 18
Cassandro. 109. 5
Cassandro. 109. 17
Cassii, *n. p.* 148. 18
Cassium. 145. 13
Cassius. 146. 4
castella. 38. 8 | 74. 13, 15
castellis. 4. 12 | 69. 21
castello. 101. 16 | 134. 14
castellum. 43. 14 | 101. 6
castra. 7. 12 | 8. 3, 15 | 39. 3 | 68. 9 | 71. 10 | 72. 2 | 73. 10 | 75. 8 | 101. 20 | 104. 21 | 106. 28 | 124. 12 | 128. 6 | 129. 10 | 133. 33 | 137. 4 | 145. 6
castris. 45. 13 | 79. 26 | 104. 3 | 135. 8 | 145. 10
castrorum. 104. 6, 20
castrum. 39. 20
casu. 9. 14 | 83. 16 | 105. 22 | 134. 3
casum. 37. 13
casus. 70. 22 | 114. 24
Cata-

- Cātaoniam, *n. p.* 69. 19
 Carervis. 61. 5
 Caro, *n. p.* 136. 1 | 138.
 11
 Catonis. 139. 19 | 152. 13
 Catulli, *n. p.* 149. 21
 Catulus, *n. p.* 120. 4, 9
 cavendum. 36. 1
 cavit. 149. 3
 causā. 9. 30 | 33. 3 | 70. 4 |
 121. 6
 causā. 9. 24 | 24. 12 | 30.
 10 | 37. 4 | 43. 22 | 50.
 13 | 53. 5 | 79. 4 | 82. 6 |
 138. 16 | 146. 5 | 147.
 14
 causā. 24. 25
 causam. 6. 22 | 8. 21 | 14.
 22 | 15. 7 | 23. 8 | 26.
 3 | 30. 6 | 34. 26 | 38.
 2 | 53. 21 | 60. 11 | 66.
 31 | 68. 14, 16 | 73. 8 |
 78. 20 | 82. 11 | 109. 1,
 14, 23 | 133. 21
 causas. 46. 3
 ceciderat, *evenerat.* 5. 1
 ceciderunt. 74. 6
 cecidissent. 73. 8 | 92. 26
 cecidisset. 68. 5
 cecidisti. 106. 5
 cecidit. 23. 6 | 86. 10
 cecidit, *perit.* 22. 5 | 44.
 8 | 88. 16 | 116. 6 | 137.
 5
 cecinit. 152. 32
 cedens. 20. 4
 cedentes. 44. 4
 cedenti, *exerenti.* 146. 8
 cedere. 61. 6
 cederet. 62. 13
 celandum. 149. 10
 celans. 70. 31 | 71. 6 | 77.
 17
 celari. 35. 24
 celaris. 124. 20
 celat. 104. 4
 celatum. 49. 10
 celeberrimo. 57. 7
 celebrante. 115. 15
 celebratum est. 59. 11 | 61.
 9
 celebritate, *catu.* 2. 14
 celeri. 7. 8 | 56. 26
 celeria. 156. 5
 celeritas. 93. 14
 celeritate. 70. 15 | 90. 9 |
 92. 8 | 97. 3
 celeritatem. 104. 11 | 105.
 2
 celeriter. 6. 24 | 11. 8, 20 |
 27. 1 | 55. 8 | 71. 28 |
 95. 8 | 104. 9 | 134. 21 |
 140. 8
 celerius. 72. 5
 celerius. 28. 7 | 87. 20
 censebat. 44. 4
 censor. 38. 11
 censurā. 136. 4
 Centenium, *n. p.* 127. 6
 centies. 143. 21 | 151. 16
 centum. 8. 11 | 11. 19 | 45.
 8 | 53. 24 | 66. 20 | 86.
 5 | 120. 20 | 146. 8
 ceperant. 145. 6
 ceperat. 22. 23 | 75. 11
 ceperat, *conciliarat.* 154.
 18
 ceperit. 78. 5
 ceperunt. 7. 1 | 118. 1
 cepissent. 93. 17 | 133. 10
 cepisset. 22. 18 | 153. 22
 cepit. 22. 6 | 27. 10 | 46.
 9 | 64. 5 | 65. 24 | 80. 3 |
 107. 13 | 113. 7
 cepit, *conciliavit.* 39. 18
 cerā. 96. 11
 Cerauno, *n. p.* 118. 9
 ceremonia. 16. 14
 cernens. 39. 15
 cerneretur. 112. 24
 certam. 62. 17
 certamen. 14. 28
 certē. 120. 2
 certiore. 14. 7 | 17. 21 |
 40. 4 | 74. 22 | 155. 18
 certius. 21. 6
 certos. 40. 3 | 56. 8 | 104.
 16
 certum, *fidum.* 22. 27
 cesserat, *exierat.* 146. 15
 cesserunt. 67. 14
 cessisset. 28. 8
 cessit. 66. 11 | 119. 4 | 120.
 9
 Cethego, *n. p.* 135. 3
 Chabria, *n. p.* 62. 17 | 67.
 8
 Chabriam. 79. 9
 Chabrias. 61. 9 | 62. 3, 12,
 16, 26 | 63. 5, 6
 Chalcidem, *n. p.* 66. 21
 Chalcioecus, *n. p.* 25. 7
 Chaonas, *n. patrou.* 65. 4
 Chares, *n. p.* 63. 2, 3 | 65.
 18 | 66. 6
 Charetem. 108. 19
 charissimus. 42. 7
 charitate. 35. 22 | 38. 13 |
 78. 25
 Charonis, *n. p.* 86. 15
 charus. 66. 30
 Cherfonei, *n. p.* 4. 26 | 10.
 9
 Cherfoneo. 4. 22
 Cherfoneum. 3. 7 | 4. 3,
 10 | 6. 14
 Chiliarchum. 47. 21
 Chium, *n. p.* 63. 6
 chordarum. 76. 11
 Cibaria. 104. 2
 cibi. 156. 18
 cibo. 101. 11 | 156. 2, 7
 Cicero, *n. p.* 141. 2 | 143.
 22 | 144. 3 | 152. 2, 23, 30
 Cicerone. 144. 19 | 152.
 20
 Ciceronem. 145. 10 | 14. 17.
 30
 Ciceroni. 143. 8, 22. *um.*
 Ciceronis. 147. 1, 21 | 154. *ant.*
 10
 Ciceronum. 152. 13
 Cilicia, *n. p.* 68. 1 | 72. 7 |
 13
 Ciliciam. 45. 13 | 69. 29,
 28
 Cilicum. 73. 2
 Cimon, *n. p.* 26. 3 | 27.
 1
 Cimone. 26. 15
 Cimoni. 2. 2
 Cinnanis, *adjef.* 141. 12
 Cinnano, *adjef.* 141. 9
 circa. 40. 15 | 92. 24 | 105.
 14
 circiter. 7. 4 | 41. 6 | 57. 8 |
 73. 2 | 130. 3 | 138. 14 |
 143. 21 | 145. 1
 circulum, *catum.* 78. 1
 circumdatus. 14. 19 | 69. 2
 circumdedit. 134. 17
 circumfuderunt. 96. 1
 circumfus. 63. 12
 circumirent. 104. 14
 circumiret. 134. 19
 circumiretur. 13. 1 | 72.
 15
 circumfederetur. 101. 7
 circumvehens. 65. 1
 circumveniri. 71. 10
 circumventum. 127. 5
 circumventus. 101. 5
 citari, *vocari.* 2. 8
 citharizare. 76. 11
 citiore. 138. 4
 Citio, *n. p.* 28. 16
 civem. 11. 1 | 142. 5
 cives.

- cives. 2. 3 | 7. 1 | 32. 1 | 22 | 54. 4 | 65. 2 | 66. 10 | 27 | 30. 20 | 49. 9 | 52. 15 | 55. 7 | 63. 13 | 68. 11 | 73. 30 | 77. 5 | 84. 3 | 119. 2 | 137. 1 | 146. 4 | 156. 28
 43. 9 | 44. 4 | 64. 11 | 90. 7
 79. 23 | 80. 12 | 81. 8
 civibus. 6. 10 | 7. 13 | 27. 18 | 44. 4 | 46. 18 | 47. 11 | 48. 29 | 87. 14 | 113. 13
 civile. 144. 27
 civilem. 84. 2
 civilibus. 144. 7 | 148. 12
 civilis. 27. 3
 civis. 55. 17 | 60. 6 | 150. 9 | 154. 21
 civitas. 7. 17 | 21. 2 | 30. 20 | 36. 22 | 80. 12 | 109. 7 | 139. 9 | 143. 12 | 145. 13
 civitate. 10. 9 | 16. 2 | 28. 3 | 30. 12 | 32. 19 | 34. 4 | 10 | 37. 3 | 41. 13 | 44. 16
 civitatem. 11. 17 | 84. 9 | 85. 20 | 125. 4 | 141. 9 | 142. 14
 civitates. 10. 11 | 28. 14 | 30. 9 | 49. 8 | 88. 18
 civitati. 35. 12 | 48. 3
 civitatibus. 12. 11 | 48. 14 | 62. 23 | 94. 8 | 113. 15
 civitatis. 16. 8 | 17. 15 | 43. 16 | 64. 3 | 66. 20 | 82. 7 | 96. 11 | 144. 13 | 154. 18
 civitatum. 8. 20 | 22. 12
 civium. 9. 19 | 10. 1 | 15. 30 | 28. 8 | 34. 18 | 35. 3 | 45. 3 | 60. 11 | 62. 21 | 78. 8 | 81. 7 | 83. 32 | 108. 13 | 123. 6 | 141. 11
 clam. 19. 4 | 22. 24 | 39. 26 | 40. 13 | 49. 8 | 68. 19 | 71. 1 | 99. 3 | 131. 4
 clandestinis. 124. 3
 clari. 111. 1
 clarissimæ. 43. 16
 clarissimi. 17. 8
 claritate. 99. 16
 clarius. 140. 10
 claro. 24. 6
 clarorum. 153. 18 | 154. 4
 classe. 4. 2 | 6. 24 | 20. 18 | 22. 14 | 27. 12 | 37. 14 | 38. 22, 24 | 49. 2 | 63. 6 | 119. 8 | 133. 2
 classēm. 6. 19 | 9. 5, 26 | 13. 6 | 23. 8 | 27. 10 | 38. 15 | 45. 12 | 48. 15, 22 | 54. 4 | 65. 2 | 66. 10 | 90. 7
 classēm. 131. 23
 classes. 21. 1
 classi. 54. 22 | 62. 13 | 65. 1
 classarii. 13. 10
 classariis. 9. 16 | 12. 19
 classarios. 133. 6
 classis. 9. 17 | 11. 19, 26 | 12. 16 | 14. 15 | 15. 25 | 30. 8 | 31. 23 | 33. 22 | 46. 3 | 63. 14 | 133. 12
 Clastidio, *n. p.* 126. 7
 clavam. 69. 4
 claudendum. 25. 11
 Claudii, *n. p.* 137. 4 | 154. 1
 Claudio. 131. 1 | 134. 29 | 137. 2 | 155. 2
 Claudium. 129. 5
 claudus. 94. 18
 clausi. 81. 11 | 120. 22
 clausisset. 73. 12
 clausit. 9. 10 | 83. 6
 clausus. 128. 8
 clemens. 77. 15
 clementiā. 36. 20
 clementiæ. 112. 23
 clementiam. 40. 10
 Cleon, *n. p.* 31. 20
 Clypeis. 58. 9
 Cnæi, *n. p.* 135. 6
 Cnæio. 135. 2 | 157. 1
 Cnæium. 128. 2
 Cnidum, *n. p.* 48. 23 | 49. 7
 coacti. 37. 17
 coacti sunt. 71. 26
 coactos. 35. 8
 coacturum. 38. 20
 coacturus. 17. 6 | 66. 21
 coactus est. 66. 27 | 150. 16
 coarguit. 81. 2
 cocta. 104. 2
 coegit. 9. 8 | 27. 16 | 52. 1 | 82. 19 | 103. 9 | 113. 6
 cœlo. 86. 12
 cœlum. 55. 12
 cœna. 28. 26
 cœnarent. 134. 5
 cœnatum. 151. 10
 cœperat. 37. 5
 cœperunt. 35. 18 | 53. 19
 cœpissēm. 124. 13
 cœpisset. 115. 9
 cœpit. 17. 20 | 22. 17 | 24. 27 | 30. 20 | 49. 9 | 52. 15 | 55. 7 | 63. 13 | 68. 11 | 73. 30 | 77. 5 | 84. 3 | 119. 2 | 137. 1 | 146. 4 | 156. 28
 cœpta. 81. 12 | 133. 29
 cœpti. 62. 16
 cœrcere. 115. 4
 cogebat. 101. 13 | 103. 10
 cogebatur. 99. 7
 cogerentur. 13. 21
 cogeret. 93. 4 | 156. 24
 cogeretur. 13. 19
 cogitabat. 98. 13
 cogitans. 56. 10
 cogitanti. 73. 21
 cogitare. 72. 11
 cogitarent. 93. 25
 cogitas. 47. 25
 cogitasset. 72. 10
 cogitata. 23. 11
 cogitatione. 39. 22
 cogitatum, *particip.* 72. 4
 cogitatum, *subst.* 72. 5
 cognitione. 72. 17
 cognitā. 9. 24 | 23. 5 | 71. 8 | 97. 11 | 106. 21 | 114. 6
 cognitam. 153. 14
 cognitis. 25. 1 | 48. 7 | 70. 26
 coghito. 66. 7 | 130. 22
 cognitum. 3. 6 | 11. 23 | 19. 8 | 150. 7 | 151. 6
 cogniturum. 55. 23
 cognitus. 83. 11
 cognomine. 19. 10 | 108. 1
 cognōrat. 147. 28
 cognoscat. 103. 18
 cognoscere. 105. 24 | 153. 19
 cognoscerent. 35. 21 | 99. 19
 cognosci. 147. 12 | 152. 1
 cognoscit. 70. 2
 cognoscitur. 70. 4
 cognōssent. 32. 12
 cognovit. 22. 23 | 24. 13
 cognovit, *accepit.* 120. 11
 cognū. 56. 1
 cohortatione. 133. 12
 coierat, *inierat.* 47. 6
 coierunt. 86. 4
 coitatum. 146. 2
 colebat. 114. 23
 colebatur. 16. 14 | 155. 17
 colit. 24. 3
 collabefactus. 20. 2
 collata. 21. 4
 colla-

- collatis, *comparatis*. 135.
 12
 collatum est. 92. 24
 collaudat. 23. 3
 collaudato. 143. 2
 collaudatus est. 89. 2
 colle. 150. 12
 collecta. 38. 9
 collegâ. 126. 9
 collegæ. 8. 2 | 33. 21 | 37.
 23 | 82. 9, 15
 collegam. 136. 4
 collegas. 15. 7, 16 | 81.
 17
 collegis. 36. 16 | 82. 1
 collegit. 130. 6
 colligant. 56. 17
 colligi. 133. 4
 collocarentur, *nubarentur*.
 21. 10
 collocari, *nubere*. 78. 9
 collocata. 133. 26
 collocavit. 4. 13
 collocavit, *nupit*. 155. 1
 collocuturum. 146. 1
 colloquatur. 23. 1
 colloquendi. 74. 25, 29
 colloqui. 18. 2 | 47. 23, 24 |
 51. 20 | 105. 23
 colloquio. 4. 31 | 75. 5
 colloquitur. 36. 6
 colloquium. 74. 18, 25 | 129.
 16
 Colonas. 23. 17
 coloniam. 27. 8 | 46. 9
 colonos. 3. 7 | 113. 13
 coluerit. 148. 26
 come. 50. 7
 comes. 62. 23
 comitante. 107. 10
 comitantibus. 157. 3
 comitas. 10. 10 | 152. 5
 comites. 95. 4
 comitia. 143. 7
 comitibus. 93. 22
 comitio. 92. 3
 commeabant. 103. 26
 commeatibus. 109. 7
 commeatu. 9. 10
 commemorantem. 33. 14
 commemorare. 156. 14
 commemorem. 153. 1
 commemoravi. 54. 16
 commemorari. 1. 5
 commemorâisset. 124. 8
 commendâsse. 98. 4
 commendat. 50. 9
 commendatio. 32. 22
 comminus. 63. 18
 commiseratus. 92. 28
 commiserunt, *fecerunt*. 8.
 5
 commisisset. 20. 6
 commissa. 77. 17
 commisit, *dedit*. 8. 12 | 99.
 24
 committere, *inire*. 133. 22
 committeret. 9. 2 | 30. 13
 committeret, *exponet*. 144.
 8
 commoda. 110. 9
 commodè. 1. 5
 commoditatem. 146. 18
 commodius. 18. 7
 commoti. 71. 23
 commotus. 40. 7 | 51. 23 |
 72. 9 | 112. 12
 commovere. 93. 23
 commune. 21. 4 | 62. 22
 communem. 112. 3
 communes. 87. 16
 communi. 15. 20 | 20. 18 |
 21. 9 | 22. 15 | 35. 14 |
 74. 20
 communia. 43. 2 | 78. 7
 communis. 12. 16 | 142.
 3
 communiter. 85. 19
 communivit. 4. 12 | 38. 8
 commutatio. 36. 12 | 54.
 14
 commutatum. 53. 12
 commutavit. 150. 15
 comparandas. 90. 15
 comparandos. 21. 1
 comparandum. 43. 19
 comparare. 53. 6, 18 | 90.
 7
 compararetur. 58. 3
 comparari. 14. 13 | 104.
 1
 comparat. 70. 5 | 71. 1
 compararet. 48. 16 | 69.
 17
 comparatum. 41. 5 | 114.
 7
 comparavit. 6. 20 | 54. 21 |
 90. 18 | 102. 14.
 comparavit, *collegit*. 125.
 5
 comparet. 139. 17
 compellaret. 112. 12
 compellebatur. 34. 16
 comperisset. 24. 26 | 39. 6 |
 103. 20
 comperisset, *rescivisset*. 124.
 6
 comperit. 25. 11 | 69. 9
 completi. 77. 9
 complêisset. 155. 26
 complet. 132. 7, 11
 completa. 7. 19
 completas. 133. 31
 complexi. 100. 6
 complura. 74. 15
 complures. 22. 18 | 29. 3 |
 36. 18 | 48. 24 | 79. 14 |
 101. 17 | 102. 14 | 113.
 7 | 115. 3 | 132. 7 | 138.
 12 | 143. 3 | 149. 15
 compluribus. 28. 19 | 66.
 14
 complurium. 79. 13
 componere, *sedare*. 129.
 15
 composito. 71. 24
 composituros. 38. 25
 compositurum, *sedaturum*.
 102. 4
 composuerunt, *sedârunt*.
 130. 9
 comprehenderent. 24. 17 |
 131. 5 | 134. 12
 comprehenderetur. 25. 4
 comprehendi. 25. 2
 comprehensus. 88. 8
 comprobatum. 125. 2
 compulisset. 93. 1
 compulit. 120. 21
 conantes. 126. 1
 conarentur. 20. 26 | 115.
 4
 conari. 15. 9 | 53. 7 | 72.
 11 | 93. 18 | 131. 21
 conata. 56. 4
 conati. 14. 25 | 92. 10
 conatu. 70. 8
 conatus, *particip*. 31. 7;
 13 | 99. 2 | 124. 1
 concedens. 54. 20
 concederetur. 19. 4
 concesserit. 145. 11
 concesserunt. 65. 7
 concessit, *ivit*. 16. 3
 concidere. 83. 15
 concidissent. 92. 29
 concidit. 109. 3 | 73. 7
 concidit, *cædit*. 126. 2
 conciduntur. 56. 26
 conciliabat, *alliciebat*. 132.
 19
 conciliârat. 143. 22
 conciliare. 154. 15
 conciliari. 18. 5 | 90. 23
 conciliârit. 154. 21
 concilias. 79. 24
 conciliator. 149. 10
 concili-

- conciliavit. 28. 14 | 113.
 17
 conciliavit, *sancivit*. 120.
 3
 concilium. 114. 13
 concinnus. 79. 16
 concione. 37. 12 | 115. 8
 concionem, *cærum*. 11. 7
 concisî. 71. 28
 concitasse. 122. 9
 concitatam. 20. 3
 concitato. 70. 6
 concitatus. 56. 3
 concitavit. 88. 15
 conclavi. 56. 6
 concludere. 79. 13
 conclusionem, *obsidione*. 101.
 18
 concupiscant. 45. 7
 concupiscere. 22. 7
 concupisceret. 38. 4
 concupiscunt. 98. 13
 concupivit. 30. 23 | 49. 4
 concurrant. 133. 7
 concurrentes. 74. 4
 concurrerant. 56. 27
 concurrerunt. 87. 9 | 99.
 5
 concurrissent. 115. 3
 concurrisset. 109. 11
 concurrit. 100. 5
 concursu. 27. 13 | 43. 3 |
 63. 12 | 100. 3 | 133.
 23
 concursus. 18. 11 | 69. 7 |
 110. 7
 concusserit. 81. 3
 condiscipulatu. 143. 23
 condiscipuli. 140. 10
 condiscipulos. 77. 1
 conditæ. 113. 13
 conditionem. 26. 17 | 73.
 16 | 141. 21
 conditiones. 129. 16
 conditionibus. 44. 12 | 101.
 22
 conditionis. 149. 7
 conditor. 113. 17
 conducta, *illecta*. 2. 7
 conductitiis. 61. 5
 conducto. 59. 14
 conductorum. 73. 3
 conemini. 156. 20
 confecerat. 92. 8 | 104. 6
 confecit, *composuit*. 193. 7
 confecit. 29. 9
 confecisset. 103. 29
 confecisset, *collegisset*. 133.
 5
 confectâ. 56. 25
 confecti, *scripti*. 135. 6
 confectis. 87. 8 | 110. 12 |
 113. 10
 confecturum. 13. 19
 confectus. 154. 10
 conferebant. 78. 12
 conferre. 82. 7 | 146. 7
 conferrent. 12. 7 | 99. 25
 conferrentur. 94. 8
 conferret. 132. 3
 confessus est. 82. 15
 confestim. 23. 2 | 25. 14 |
 28. 9 | 71. 19 | 79. 2 |
 83. 22
 conficerent. 40. 16
 conficeretur. 112. 6
 conficeretur, *absolveretur*.
 124. 11
 conficiendam. 103. 31
 conficies. 48. 1
 confidere. 3. 5
 confinis. 69. 20
 confirmarat. 30. 15
 confirmare. 90. 21
 confirmaret. 109. 22
 confirmari. 6. 11
 confirmasse. 74. 22
 confirmat. 55. 27
 confirmavit. 27. 15 | 123.
 9
 confixi. 74. 6
 conflata sunt. 99. 4
 conflatum est. 62. 9
 conflaretur. 51. 18
 conflictatus. 88. 3
 conflictatus est. 111. 10
 conflictuos. 38. 24
 configere. 8. 9 | 38. 22 | 88.
 14
 conflixerat. 126. 6
 conflixit. 12. 19 | 14. 1 | 73.
 6 | 103. 7 | 125. 8 | 130.
 1 | 131. 24
 confliueret. 36. 24
 confossus. 88. 16
 confugi. 17. 24
 confugisse. 24. 24
 confugisset. 43. 13
 confugit. 16. 11 | 24. 21 |
 25. 7 | 60. 9 | 101. 7
 congererent. 15. 3
 congrederetur. 129. 15
 congregi. 72. 20
 congressi. 74. 30
 congressus. 106. 8 | 123. 5
 congressus est. 91. 19
 congruere. 31. 19
 conjecerant. 98. 4
 conjecissent. 92. 13
 conjecit. 16. 14 | 74. 5
 coniectu, *subst.* 88. 16
 coniectus. 9. 27 | 23. 24 |
 49. 13 | 88. 8 | 110. 3
 conjici. 66. 30 | 133. 50,
 29
 conjiciebat. 11. 12
 conjugii. 26. 8
 conjunctam. 70. 30
 conjuncte, *amicæ*. 147. 29
 conjunctim. 148. 8
 conjunctio. 155. 2
 conjunctissime. 143. 23
 conjunctus. 2. 18 | 149. 6
 conjugii. 22. 24
 conjurationem. 34. 14 | 55.
 26
 Canon. 47. 7, 13, 20 | 48.
 2, 11, 23, 26
 Canonem. 49. 11 | 66. 23
 conquiescet. 148. 15
 conquirat. 55. 26
 conquisivit. 113. 12
 conscendit. 69. 26 | 131. 4
 consciis. 6. 13 | 55. 27 | 56.
 7
 conscriberent. 82. 17
 conscripsit. 32. 5
 conscripti. 132. 7
 conscriptus est. 52. 11
 consuetudo. 11. 21
 consuetari. 13. 19
 consecuta. 154. 20
 consecuturos. 133. 9 | 146.
 18
 consecutus. 29. 9 | 156. 2
 consedit. 24. 21
 consenserat. 108. 14
 consenserunt. 41. 12 | 70.
 19
 consensione. 34. 2
 consensionis. 146. 2
 consensu. 54. 21
 consequi. 33. 11 | 90. 19 |
 131. 6 | 154. 22
 consequuta est. 54. 14, 25
 consequuti. 14. 27 | 15. 9
 consequutum est. 28. 10
 consequuturum. 39. 24
 consequutus. 4. 19 | 10. 6 |
 70. 16 | 79. 30 | 90. 1 |
 133. 25
 consereret. 73. 11
 conservandæ. 82. 6
 conservari. 124. 17
 conservatis. 132. 15
 conservare. 90. 24
 conservaret. 105. 20
 con-

- conservasset. 17. 7 | 105.
 9
 conservatis. 144. 12
 conservatum. 14. 11
 conservaturum. 90. 16
 conservatus. 68. 10
 conservavit. 92. 19
 conservit. 9. 18 | 126. 10
 consideraret. 132. 3
 consilia. 6. 13 | 23. 18 | 31.
 3 | 103. 1
 consilii. 22. 3 | 32. 20 | 48.
 11 | 67. 10, 14 | 93. 14,
 23 | 103. 22 | 106. 22 |
 145. 16
 consiliis. 18. 9 | 47. 9 | 52.
 7 | 56. 11 | 102. 10 | 124.
 6 | 131. 19 | 145. 22
 consiliis, *conventibus*. 124.
 3
 consilio. 6. 11 | 8. 6 | 12.
 8 | 14. 3, 18 | 15. 20 |
 24. 26 | 33. 19 | 35. 14 |
 36. 19 | 43. 3 | 48. 21 |
 50. 14 | 52. 14 | 55. 24 |
 58. 6 | 66. 4 | 72. 2 | 75.
 11 | 79. 31 | 85. 6 | 91.
 14 | 97. 16 | 101. 5 | 105.
 1 | 108. 14 | 120. 3
 consilio, *industria*. 133.
 33
 consiliorum. 97. 11
 consilium. 6. 6 | 12. 7, 12 |
 56. 4 | 66. 3 | 71. 16 |
 78. 9 | 93. 19 | 99. 21 |
 104. 16, 25 | 106. 14 |
 114. 6 | 132. 7 | 156. 20,
 29
 consimili. 10. 2
 consistebat. 73. 5
 consisterent. 59. 8
 consobrina. 141. 7
 consolari. 105. 23
 conspectu. 63. 1 | 112. 14
 conspectum. 47. 25 | 74.
 18
 conspexerunt. 133. 31
 conspexit. 88. 14
 conspiciatur. 104. 24
 conspiceret. 75. 9
 conspici. 150. 28
 conspiciens. 70. 7
 conspiciebatur. 9. 13
 constabat. 150. 13 | 152.
 1
 constantes. 30. 22
 constantia. 42. 10 | 156.
 21
 constarent, *fierent*. 15. 4
 constat. 32. 15 | 118. 15
 constituenda. 149. 11
 constituerat. 104. 5 | 114.
 22
 constituere, *judicare*. 106.
 13
 constituerent. 13. 6
 constitueret. 21. 3
 constitueretur. 145. 18
 constituerunt. 65. 7
 constituimus. 79. 13
 constituissent. 114. 19
 constituisset. 38. 15 | 40.
 5 | 49. 7
 constituit. 4. 16 | 18. 12 |
 27. 8 | 62. 6 | 68. 14 |
 70. 28
 constituta est. 62. 6
 constituta, *constructa*. 155.
 14
 constituta. 4. 22 | 30. 16 |
 83. 5
 constituta, *instructa*. 133.
 13
 constituta est. 61. 11
 constitutam. 31. 3
 constitutis. 9. 11
 constitutum. 150. 14
 constitutus est. 14. 19
 consuasset. 72. 11 | 88. 7 |
 90. 23
 consuetudine. 10. 3 | 104.
 20 | 141. 3 | 149. 17 |
 151. 15
 consuetudinem. 34. 18 | 42.
 4 | 59. 7 | 70. 22 | 77.
 3 | 134. 18
 consuetudinis. 76. 3
 consueverant. 31. 6 | 68.
 29 | 86. 1
 consueverat. 35. 11 | 41. 4 |
 73. 28 | 134. 26
 consueverit. 48. 4
 consueverunt. 45. 10
 Consul. 128. 3 | 138. 6
 consulam. 156. 16
 Consularem. 134. 4
 Consulares. 128. 1
 consulas. 83. 27
 Consulatum. 138. 3
 Consulatu. 136. 4 | 138.
 6 | 152. 25 | 154. 10
 Consule. 119. 9 | 126. 7
 Consulem. 127. 5 | 128. 1 |
 129. 4, 5
 consulentibus. 3. 12
 consulere. 83. 26
 consulerent. 3. 9 | 30. 24
 consuleret. 16. 17
 Consules. 127. 8 | 130. 12;
 24
 Consuli. 137. 6
 Consulibus. 131. 1, 9 | 134.
 28 | 135. 1 | 137. 3 | 143.
 12 | 146. 5 | 157. 1
 Consulum. 144. 17
 consultum. 12. 4 | 101. 25
 consultus. 139. 3
 consuluerat. 108. 17
 consumebat. 77. 10
 consumpserant. 64. 6
 consumpsisset. 156. 7
 consumptus est. 117. 3
 cunctum. 41. 4
 contemnebant. 94. 20
 contemnenda. 77. 3
 contemnentibus. 43. 18
 contemni. 43. 21
 contempserunt. 95. 14 | 156.
 4
 contemptus. 43. 16
 contenderat. 66. 12 | 71.
 9
 contendere. 28. 12 | 77. 9 |
 149. 22
 contenderent. 7. 11 | 48.
 19 | 82. 11
 contenderet. 103. 30
 contendisse. 100. 7
 contendit. 15. 12 | 19. 7 |
 89. 14
 contentio. 7. 10
 contentione. 65. 5
 contentionem. 34. 16 | 89.
 3
 contenti. 66. 29
 contentus. 39. 21 | 45. 10 |
 94. 10 | 121. 2 | 144. 18 |
 154. 15
 contextit. 68. 29
 contextam. 152. 27
 contigit. 42. 12 | 65. 12 |
 111. 5
 continens. 77. 15
 continentemque. 12. 18
 continentiae. 150. 23
 continentis. 150. 24
 continentis, *terrae*. 9. 13
 containeretur. 30. 14
 contineri. 74. 20
 continet. 139. 8
 contracta. 99. 13
 contraheret. 104. 15
 contrahi. 104. 9
 contrahunt. 48. 22
 contra, *prae*. 2. 12 | 39.
 1 | 49. 14 | 60. 16 | 80.
 3, 7 | 90. 17 | 99. 23 |
 O 2 143.

143. 1
 contra. 14. 1 | 36. 3 | 38.
 18 | 90. 7 | 94. 13
 contrahebatur. 69. 13
 contrahere. 72. 14
 contraria. 78. 23
 contrario, *adject.* 58. 9 |
 119. 5 | 147. 3
 contrariò. 97. 9
 contraxerat. 72. 15 | 90.
 29
 contraxisse. 104. 25
 contraxit. 102. 13
 contraxit, *comparav.* 130.
 7
 contulerant. 85. 16
 contulerat. 23. 18
 contulerunt. 40. 15
 contuli. 106. 8
 contulissent. 145. 19
 contulisset. 142. 14
 contulit. 36. 2 | 38. 7 | 46.
 18 | 66. 21 | 94. 9 | 141.
 13
 contumaciùs. 27. 17
 contumelia. 11. 4
 contumeliæ. 81. 14
 convenerant. 24. 15
 convenerunt. 67. 1 | 129.
 16
 conveniat. 1. 7
 conveniendi. 23. 16 | 39
 25 | 56. 14
 convenire. 34. 5 | 93. 3 |
 103. 1 | 106. 2
 conveniret. 90. 14
 conveniretur. 74. 26 | 103.
 4
 convenissent. 81. 1
 convenit. 55. 26 | 70. 15 |
 78. 20 | 129. 16 | 134.
 29
 conveniunt. 55. 29 | 104.
 7
 conventu. 56. 5 | 81. 2
 conventum. 80. 6
 conversa. 147. 19
 converteret. 34. 9
 convertisse. 145. 14
 convertit. 72. 4 | 90. 29
 convictu. 145. 16
 convivæ. 151. 11
 convivio. 87. 4
 convivium. 2. 13, 15
 convocat. 133. 7
 coortus est. 83. 7
 copiae. 46. 11 | 59. 6 | 88.
 18 | 91. 18 | 99. 19
 copiarum. 8. 9 | 14. 5 | 67.
 14 | 101. 2
 copias. 5. 8 | 7. 2 | 82. 9 |
 9. 9 | 27. 7, 12 | 59. 11 |
 71. 4 | 72. 14 | 73. 4 |
 74. 12 | 86. 14 | 98. 14,
 28 | 91. 8, 20 | 92. 7 |
 99. 12 | 102. 13 | 103.
 9 | 104. 9, 15, 25 | 113.
 5 | 126. 4
 copias. 4. 11 | 6. 1 | 7. 15 |
 11. 25 | 38. 22 | 48. 21 |
 53. 22 | 54. 5 | 62. 14 |
 66. 7 | 72. 20 | 73. 10 |
 86. 2 | 90. 9
 copiosa. 103. 27
 copiosæ. 104. 27
 copula, *societas.* 144. 5
 copulam. 69. 4
 coquebatur. 28. 26
 coram, *præp.* 78. 21 | 81.
 1
 Corcyram, *n. p.* 16. 8 | 65.
 2
 Corcyrao. 11. 15
 Corcyæos, *n. patron.* 11.
 20
 Corinthii. 112. 20
 Corinthiis, *n. p.* 111. 12 |
 112. 16
 Corinthium. 92. 25
 Corintho. 113. 12
 Corinthum. 52. 19 | 53. 16 |
 59. 4 | 92. 25 | 93. 2 |
 112. 19
 Cornelii, *n. p.* 154. 1
 Cornelio. 126. 6 | 131. 9 |
 135. 3
 Corneliolum. 156. 11
 cornibus. 128. 10
 cornu. 87. 20 | 131. 25
 corona. 45. 1
 coronâ. 45. 10 | 130. 14
 coronas. 95. 12
 Coroneam. 92. 11
 coronis. 37. 9 | 88. 19
 corpore. 73. 27 | 60. 3 |
 83. 19 | 94. 18 | 100.
 8 | 106. 11
 corporis. 41. 16, 17 | 50.
 8 | 68. 27 | 73. 27 | 77.
 11 | 101. 11 | 102. 15 |
 116. 11
 corpus. 25. 15 | 59. 2
 corripere. 98. 44
 corrumpas. 79. 1
 corrumpendum. 78. 17
 corrumpere. 31. 6, 13
 corrumpi. 31. 11
 corruptus. 144. 13
 corruptum. 38. 1 | 124. 4
 corrupturum. 31. 9
 corruptus. 9. 21
 corruptus est. 9. 4
 Coti, *n. p.* 60. 13
 Cottâ, *n. p.* 143. 11
 Cotyn, *n. p.* 64. 7
 craftinum. 87. 5
 Cratero, *n. p.* 100. 12
 Craterum. 100. 16
 Craterus. 98. 6 | 99. 15 |
 100. 4
 creabantur. 130. 25
 creati. 7. 8 | 44. 13
 crebri. 5. 14
 credendus. 4. 13
 credendum. 47. 18 | 73. 24 |
 154. 8
 credens. 13. 22 | 103. 2
 credere. 132. 9
 crederetur. 5. 14
 crediderunt. 34. 24
 credidit, *mutuum dedit.*
 147. 11
 credimus. 154. 4
 credit. 104. 24
 credituros. 91. 10
 credo. 17. 14
 crescere. 36. 4 | 141. 25
 Cretam, *n. p.* 132. 2
 Cretensibus. 132. 15
 Cretensium. 132. 5
 creverat. 38. 11
 creverit. 147. 30
 crevisset. 156. 1
 crevit. 138. 18
 Crimestum, *n. p.* 113. 5
 crimen. 24. 5 | 66. 17
 crimine. 9. 29 | 16. 6 | 31.
 13 | 34. 16, 20 | 82. 10 |
 109. 4
 crimini. 82. 15
 criminibus. 81. 19
 criminum. 144. 24
 Critias, *n. p.* 40. 2 | 44.
 8
 crudelis. 117. 11
 crudelior. 52. 15
 crudelissimè. 102. 4
 crudelissimum. 51. 2
 crudelitas. 50. 12
 crudelitate. 30. 17 | 35.
 3
 crudelitatis. 44. 13 | 112.
 23
 crudeliter. 23. 16 | 31. 24 |
 51. 15
 cruentaret. 84. 1
 cubantem. 56. 16

cubiturum. 156. 12
 cui. 5. 14 | 10. 10 | 17. 11 |
& alibi.
 cuique. 78. 14 | 149. 1 |
 154. 14
 cuiquam. 154. 21
 cuivis. 23. 25 | 56. 19 |
 60. 4 | 115. 12
 cuius. 2. 13 | 3. 7 | 5. 15 |
& alibi plur.
 cuiusdam. 25. 4
 cuiusque. 95. 8
 cuiusquam. 117. 15
 cuiusvis. 94. 14
 culleos. 104. 1
 culpā. 58. 5
 culpæ. 37. 2 | 37. 27
 cultu. 69. 2 | 151. 14
 cultus. 150. 20
 cultūs. 41. 20
 cum, *præpositio*. 3. 11 | 4.
 2, 22 | 6. 1 | *& alibi*
plur.
 cum, *adverb. dum*. 71. 28 |
 106. 28 | 141. 11 | *&*
alibi.
 cum, *& relat. ad tum*. 10.
 9 | 11. 21 | 23. 18 | 27.
 3 | 38. 11 | 56. 13 | 60.
 6 | 69. 10 | 84. 15 | 89.
 1 | 99. 15 | 103. 12
 cum, *postquam*. 142. 14,
 17 | 147. 6 | 148. 2 | *&*
alibi.
 cum, *quoniam*. 51. 17 | 48.
 25 | 144. 23 | 146. 13 |
& alibi.
 cum, *quāvis*. 144. 21 |
 149. 11 | 150. 9 | 151.
 1, 13 | 153. 3 | 156. 23
 cuncta. 17. 24 | 48. 25
 cunctas. 123. 4
 cuncti. 70. 18
 cuperent. 57. 6 | 105. 23
 cuperet. 75. 4 | 88. 5 | 142.
 24 | 155. 24
 cupide. 20. 7
 cupidior. 99. 8
 cupidissimus. 132. 15
 cupiditate. 7. 20 | 51. 11 |
 102. 2 | 113. 3 | 119. 11 |
 123. 15 | 149. 12
 cupiditatem. 10. 3 | 154.
 3
 cupiditatibus. 53. 9
 cupidus. 26. 14 | 117. 10
 cupiebant. 146. 20
 cupiebat. 8. 9 | 25. 5 | 39.
 24 | 71. 8 | 132. 22

cupiens. 18. 5
 cupit. 22. 24
 cupivit. 129. 14
 cur. 20. 6 | 106. 5 | 148.
 11
 curā. 48. 18 | 55. 10 | 97.
 3 | 132. 12 | 152. 9
 curæ. 150. 7 | 155. 18
 curam. 156. 13
 curant. 104. 23
 curaret. 155. 16
 curarunt. 107. 12
 curat. 48. 28
 curatione. 156. 6
 curavit. 44. 19 | 55. 2 | 59.
 2 | 112. 4
 curando. 77. 8
 cursorem. 7. 6
 cursum. 4. 9
 custodem. 28. 20
 custodes. 5. 9, 16 | 53. 13 |
 56. 20 | 73. 29
 custodum. 105. 18
 custodia. 5. 14
 custodiā. 26. 4 | 27. 1 |
 118. 8
 custodiæ. 106. 1
 custodiam. 105. 17 | 110.
 3
 custodibus. 35. 4 | 56. 7 |
 106. 29
 custodiunt. 132. 12
 custos. 70. 19 | 102. 15
 Cyclades. 5. 4
 Cymen, *n. p.* 37. 24 | 38.
 1
 Cypri, *n. p.* 62. 6 | 63. 1
 Cypriis. 48. 14
 Cypriorum. 27. 9
 Cyprum. 22. 15 | 28. 14
 Cyrenæorum. 131. 10
 Cyrenas. 95. 18
 Cyrum, *n. p.* 39. 26 | 47.
 19
 Cyrus. 116. 4
 Cyziceno. 78. 16
 Cyzicum. 64. 9

D.

DAbant. 82. 15 | 146. 17
 dabantur. 108. 3
 dabat. 23. 16
 damnantur. 100. 24
 damnasset. 37. 15
 damnati. 110. 13
 damnationis. 9. 30
 damnatos. 109. 19
 damnatum. 35. 6 | 115. 10

damnatur. 66. 19
 damnatos. 23. 21 | 62.
 17
 damnatus. 16. 1 | 16. 7 |
 19. 5 | 110. 12
 Damon, *n. p.* 76. 13
 dant. 40. 14
 dantur. 66. 3
 dare. 45. 6 | 49. 8 | 52. 1 |
 66. 24 | 77. 5 | 90. 13 |
 93. 1
 darent. 45. 6
 darent, *collocarent*. 124. 3
 darentur. 37. 23 | 142. 1
 daret. 21. 2 | 26. 16 | 28.
 24 | 32. 2 | 48. 13 | 52.
 18 | 55. 21 | 65. 13 | 78.
 10 | 95. 17 | 102. 8
 daret, *impenderet*. 136. 2 |
 143. 4
 daretur, *pateferet*. 131. 3
 dari. 141. 10 | 146. 9
 Darii, *n. p.* 6. 8 | 36. 1
 Darium. 5. 15
 Darius. 5. 6 | 6. 2, 18 |
 116. 4, 6
 dat. 56. 13
 data. 45. 2 | 87. 5 | 88. 13 |
 96. 3 | 98. 8 | 110. 10
 datā. 16. 15 | 90. 8
 datā, *oblata*. 119. 5
 datæ. 146. 5
 datum, *oblata*. 5. 16
 Datame, *n. p.* 68. 20 | 74.
 12
 Datamen. 68. 15 | 69. 12 |
 70. 13 | 73. 18, 20 | 74.
 14, 23
 Datamenque. 75. 4
 Datames. 67. 16 | 68. 2,
 16 | 69. 23 | 70. 5, 9,
 16 | 71. 14, 22 | 72. 1,
 13 | 74. 2 | 75. 1
 Datami. 70. 20 | 73. 5
 dati. 25. 16 | 33. 21
 Datin, *n. p.* 6. 20
 datis. 8. 8 | 21. 10
 dato. 43. 20 | 48. 16
 dato, *designato*. 124. 7
 datum. 9. 16 | 32. 11 | 59.
 8 | 124. 17 | 134. 14
 daturos. 6. 10
 datus. 62. 7 | 86. 16
 de, *præpositio*. 3. 5 | 7. 13 |
& alibi plur.
 de, *propter*. 49. 12
 de, *pro*. 144. 16
 de, *ex*. 21. 9 | 25. 13 | 138.
 7

deæ.

debeam. 146. 12
 debeat. 124. 18
 debent. 79. 26
 debere. 51. 21 | 76. 4 | 80. 11 | 93. 20 | 141. 23
 deberet. 48. 12 | 78. 14 | 143. 5 | 153. 8 | 140. 6 | 150. 24
 debilitarentur. 71. 9
 debilitare. 92. 27
 debilitatus. 123. 6
 debitum. 116. 16
 debuerit. 33. 15
 decedens. 137. 10 | 142. 17
 decedere. 112. 14
 decederent. 120. 5
 Deceliam, *n. p.* 35. 15
 decem. 6. 21 | 7. 3, 8, 19 | 8. 12 | 9. 1 | 20. 2, 8 | 27. 8 | 28. 6 | 30. 11 | 44. 13 | 53. 24 | 66. 23 | 72. 23 | 73. 1 | 80. 3 | 92. 26 | 103. 26 | 104. 2 | 137. 2
 decemplicem. 8. 13
 decemviralem. 31. 2
 decemvirali. 30. 16
 decepti. 74. 1
 decere. 144. 21
 decerneret, *pugnaret.* 104. 29
 decernit. 126. 8
 decernitur. 66. 3
 deceſſerat. 147. 22
 deceſſiſſet. 26. 3 | 89. 10
 deceſſit. 21. 8, 10 | 95. 19 | 156. 27
 deceſſit, *ubiit.* 117. 15 | 141. 5 | 157. 1
 deceſſum. 113. 1
 decidi, *viſtus ſum.* 106. 10
 decidiffent. 100. 6
 decipi. 35. 25
 declarandam. 76. 4
 declarari. 154. 9
 declaratâ. 133. 19
 declaraverit. 60. 7
 decora. 2. 11
 decreta. 109. 22
 decreti. 37. 21
 decretum. 114. 5
 decreturi, *pugnaturi.* 133. 2
 decreverunt. 34. 22
 decrevit. 4. 17 | 5. 7 | 9. 4

decurreret. 101. 15
 dederant. 85. 12
 dederat. 5. 11 | 39. 19 | 98. 3
 dederet, *traderet.* 134. 10
 dederetur. 132. 1
 dederis, *promiſeris.* 124. 14
 dederunt. 9. 6 | 32. 12
 dediderunt. 30. 3
 dedidiſſe. 41. 20
 dedidit. 11. 6
 dediſſe. 22. 10
 dediſſent. 95. 10 | 120. 3 | 131. 15
 dediſſent, *expoſuiſſent.* 144. 9
 dediſſet. 22. 29 | 74. 11 | 105. 17 | 118. 7
 dedit. 6. 12 | 15. 6 | 17. 3 | 18. 5, 6 | 28. 26 | 50. 5 | 51. 11 | 52. 18 | 53. 8 | 56. 23 | 68. 26 | 70. 8 | 73. 28 | 79. 7 | 145. 3
 deditque. 113. 20
 dedit, *permiſit.* 119. 5
 dedit, *impoſuit.* 128. 10
 dediti. 86. 20
 dedituros. 4. 26
 deditione. 9. 17 | 101. 22
 deditos. 42. 2
 deditus. 76. 16
 deducere. 142. 24
 deducere, *ſuadere.* 38. 23
 deducerent. 53. 13
 deduci. 17. 2
 deducitur. 133. 13
 deducta. 81. 10
 deductus. 78. 3 | 100. 13
 deductus eſt. 110. 3 | 133. 17
 deducunt. 56. 1
 deduxerat. 138. 1
 deduxerunt. 7. 3
 deſſe. 55. 7 | 67. 5 | 83. 28 | 121. 11
 deſecerant. 27. 15 | 68. 8 | 94. 5
 deſecerat. 47. 5, 15 | 65. 16
 deſectione. 72. 8
 defendendam. 91. 13
 defendendum. 67. 1
 defendentibus. 13. 8
 defendere. 15. 22 | 17. 19 | 133. 8
 defenderent. 7. 10 | 13. 12
 defendit. 109. 3 | 119. 7
 deſenſa eſt. 60. 10

deſenſione. 82. 12
 deſenſum. 129. 11
 deſenſurum. 105. 6
 deſenſus. 109. 1
 deſerri. 143. 3
 deſertur. 100. 23
 deformitatem. 94. 19
 deſuerit. 148. 16
 deſuit. 29. 3 | 96. 8 | 114. 4 | 143. 8
 dehortando. 156. 20
 Dei. 24. 25 | 25. 17
 deſecerit. 53. 14
 deſeciſſet. 63. 14
 deſecto, *caſo.* 44. 10
 deſicerentur. 33. 24
 deinde. 8. 3 | 9. 11 | 11. 20 | 35. 5, 15 | 54. 19 | 74. 30 | 76. 5 | 101. 13 | 113. 12 | 131. 1 | 156. 20
 delata. 15. 12
 delatas, *datas.* 144. 17
 delatos. 108. 3
 delatum. 79. 6 | 125. 1
 delatus. 69. 28
 delectâ. 4. 2 | 127. 7
 delectæ. 87. 17
 delecti. 3. 9 | 12. 13
 delectarentur. 151. 11
 delectatus. 69. 10
 delectatus eſt. 51. 14
 delectibus. 130. 6
 delectus. 81. 9 | 111. 12
 delectus eſt. 21. 2 | 33. 21
 delexerat. 30. 12.
 delegerunt. 85. 20
 delegit. 72. 15
 deſſent. 60. 2
 deleta. 113. 15 | 120. 12
 delectos, *viſtos.* 22. 10
 delevit. 13. 9
 delevit, *conſecit.* 39. 9
 delibera. 47. 24
 deliberandi. 106. 22
 deliberantibus, *conſulenti-*
bus. 12. 5
 deliberaretur. 103. 5
 deliberatum. 3. 9
 delicate. 33. 17
 deligata. 128. 11
 deligatur. 31. 18
 deligabatur. 89. 11
 deligerent. 20. 25
 delicti. 39. 1
 Delphici. 25. 17
 Delphis. 22. 8
 Delphos. 3. 9 | 12. 4 | 31. 6
 Delum. 21. 4

- Demade, *n. p.* 108. 13
 Demænetus, *n. p.* 115. 8
 dementi. 23. 11
 dementiam. 87. 1
 demergere. 54. 15
 Demetrio, *n. p.* 9. 4
 Demetrium. 109. 20
 Demetrius. 109. 15 | 118.
 2. 6
 demigrârunt. 5. 3
 demigrationis. 3. 8
 demigravit. 6. 14 | 35. 10 |
 136. 5
 demoliti. 25. 9
 demolitus est. 113. 20
 Demosthene. 108. 18
 Demosthenes. 108. 14
 demum. 115. 10
 denique. 87. 21 | 106. 18 |
 117. 10
 denunciârunt. 62. 18
 Deo. 12. 11
 Deorum. 31. 4, 19 | 90.
 22 | 92. 17 | 114. 21
 Deos. 15. 21 | 90. 20
 depellere. 23. 23 | 138. 7
 depelleret. 22. 16. | 38. 24 |
 111. 7
 depingeretur. 8. 25
 deponit, *collocat.* 132. 8
 depopulatus est. 90. 30
 deportanda. 107. 12
 deportandum. 35. 1
 deportavit. 138. 5
 deposuerit. 123. 10
 deposuit. 114. 1
 deprecandis, *defendendis.*
 149. 13
 deprimi. 48. 24
 depugnandum. 13. 21
 depulit. 112. 18
 depulsus. 72. 14
 depulsus est. 14. 6
 Dercyllo. 109. 6
 des. 18. 2 | 22. 24
 descenderunt. 24. 23
 descendisset. 36. 23
 descendit. 20. 10
 descierat. 65. 17
 desciiit. 72. 8
 desciscere. 70. 28
 descisceret. 35. 22
 desciverunt. 120. 14
 descripsit. 154. 8
 desereret. 99. 1
 deseruerant. 100. 23
 deserta. 103. 24
 desertas. 113. 11
 deserturum. 105. 6
 desertus. 66. 16 | 68. 23
 deseruit. 99. 8 | 126. 11
 desiderabat. 95. 12
 desideraretur. 79. 22
 desiderari. 81. 12
 desiderat. 150. 21
 desideraverunt. 28. 19
 desideret. 152. 26
 desiderii. 143. 13
 desiderium. 28. 10
 desierunt. 14. 31
 desine. 79. 30
 desinere. 156. 17
 desisset. 65. 16
 desisteret. 52. 6
 despecto. 43. 18
 desperantibus. 104. 11
 desperaret. 19. 3
 desperari. 7. 14
 desperationem. 106. 16 |
 120. 18
 desperatis. 71. 13 | 131. 14 |
 146. 5
 desperatos. 146. 10
 despexerit. 144. 19
 despexerunt. 86. 20
 despondit. 155. 2
 destinaverat. 98. 16
 destitit. 123. 11
 destitit. 83. 4 | 94. 3 | 138.
 16
 destitutus. 36. 8
 detecta. 155. 15
 deterior. 100. 2
 detererentur. 9. 17
 deterritus. 52. 14 | 56. 3 |
 70. 8
 detestans. 112. 12
 detur. 39. 4
 detracto. 24. 12 | 59. 1
 detrahant. 62. 24
 detrahare. 115. 9
 detraxit. 66. 23 | 96. 7
 detrimento. 128. 8
 detrimentum. 138. 17 | 141.
 15
 detrusisset. 113. 1
 detulerant. 73. 24
 detulerit. 154. 21
 detulit. 64. 8 | 72. 8 | 125.
 1
 detulit, *nuntiavit.* 134. 7
 deveheretur. 52. 19
 devenerunt. 86. 15
 devenisse. 86. 20
 deviceratque. 103. 12
 devicisset. 4. 15 | 28. 16
 devicit, *superavit.* 123. 7
 devicta. 14. 15
 devicta. 49. 3
 devictæ. 46. 11
 devictam. 27. 10
 devictas. 85. 10
 devictis. 47. 2
 devius. 99. 21
 devinceret. 62. 8
 devinxerat. 34. 7
 devinxit, *conciliavit.* 141.
 3
 devocaret. 29. 1
 devotio, *execratio.* 37.
 18
 devotionis, *execrationis.*
 35. 8
 devoverant. 37. 18
 devoverent. 35. 8
 deuteretur, *abuteretur.* 106
 3
 dextrâ. 16. 15 | 69. 3 | 74.
 11
 diademate. 102. 21
 Dianæ, *n. p.* 132. 9
 dicam. 146. 12
 dicat. 79. 5
 dicatur. 18. 7
 dicebat. 90. 19 | 114. 15 |
 152. 4
 dicebatur. 34. 13
 dicemus. 76. 5
 dicendam. 34. 26
 dicendi. 110. 11
 dicendo. 32. 21, 23 | 79.
 19
 dicens. 6. 7
 dicere, *sub causam.* 9. 23 |
 77. 18 | 109. 24 | 115.
 13
 dicerent. 25. 15
 dicerentur. 12. 3 | 99. 14 |
 diceret. 66. 31 | 70. 13 |
 79. 7 | 82. 13 | 83. 26 |
 109. 1 | 115. 3
 dici. 43. 22
 dicitur. 20. 5 | 25. 9 | 31.
 21 | 33. 8 | 118. 12
 dicta, *assignata.* 98. 9
 dicta. 139. 12
 Dictator. 128. 7
 Dictatorem. 129. 2
 dictitabat. 55. 14
 dictitassent. 30. 6
 dicto, *sermoni.* 5. 2
 dicto, *mandato.* 29. 11 |
 59. 6 | 68. 13 | 92. 2
 dictu. 130. 2
 dictum. 38. 25 | 54. 25 |
 56. 18 | 84. 4 | 129. 7 |
 141.

141. 23 | 149. 1
 dictum, *relatum*. 118. 13
 dicuntur. 10. 8
 didicerint. 1. 8
 die. 8. 3 | 27. 11 | 56. 5 |
 68. 27 | 73. 9 | 74. 29 |
 80. 4 | 114. 25 | 133. 6 |
 134. 6 | 156. 29
 diebus. 6. 5 | 14. 10 | 92.
 9 | 104. 13 | 129. 1 |
 130. 1, 7 | 133. 2 | 156.
 18
 diei. 100. 4
 diem. 9. 28 | 17. 8 | 29. 2 |
 4. 16 | 52. 2 | 54. 1 | 57.
 8 | 62. 17 | 85. 20 | 104.
 27 | 106. 2, 22 | 115. 13 |
 116. 7 | 129. 17 | 147.
 9
 dierum. 103. 25 | 104. 2,
 14
 dies. 70. 14, 27 | 86.
 15 | 90. 25 | 128. 6 |
 156. 9
 differendo. 28. 24
 differo. 87. 6
 differret. 94. 14
 difficile. 17. 1 | 148. 21 |
 150. 5 | 152. 6, 20
 difficile, *adverb.* 108. 7
 difficilelius. 111. 10
 difficillimâ, *molestissimâ*.
 143. 16
 difficillimum. 144. 3 | 153.
 18
 diffidebant. 40. 17
 digito. 79. 8
 digna. 76. 2, 7
 dignas. 61. 2
 digni. 115. 16
 dignitate. 4. 17 | 14. 19 |
 16. 3 | 41. 14 | 100. 17 |
 106. 10 | 141. 10 | 154.
 19 | 155. 26
 dignitatem. 50. 8 | 108. 9 |
 140. 3 | 144. 10
 dignitati. 144. 22
 dignum. 1. 2
 dignus. 20. 6 | 67. 9
 digredientem. 75. 7
 digressus. 88. 16
 Diu. 114. 18 | 115. 11
 dilaberentur. 30. 24
 dilapsuras. 99. 20
 dilato. 56. 27
 dilexerat. 24. 9
 dilexit. 152. 21
 diligebat. 78. 20
 diligebatur. 38. 3
 diligens. 46. 13
 diligens, *amator*. 77. 14
 diligente. 140. 4
 diligenter. 45. 13 | 49. 10 |
 51. 2 | 74. 28 | 104. 23 |
 153. 14
 diligentia. 81. 12 | 139.
 17
 diligentia. 130. 25 | 147.
 7 | 150. 25, 26
 diligentia. 150. 23
 diligentiam. 156. 13
 diligentius. 11. 6
 diligeret. 51. 8 | 144. 3 |
 149. 8
 diligi. 113. 24 | 121. 10
 dimicandum. 3. 11 | 71.
 11 | 105. 13
 dimicanti. 67. 5
 dimicare. 7. 15 | 8. 11 |
 38. 21 | 72. 17 | 90. 6
 dimicaret. 100. 1 | 118. 4
 dimicari. 12. 13
 dimicasset. 131. 20
 dimicatum. 87. 14
 dimicaturum. 48. 20
 dimidium. 104. 5
 dimigravit. 16. 8
 dimiserit. 76. 18
 dimisit. 39. 8 | 125. 9
 dimittere. 113. 4
 dimitterent. 5. 16 | 15. 17
 dimitteret, *relinquer*. 134.
 25 | 142. 24
 dimittit. 126. 8
 Dinon, *n. p.* 49. 14
 Diomedon, *n. p.* 79. 3
 Diomedonte. 78. 15, 21
 Diomedontis. 78. 21
 dio. 25. 9 | 101. 21
 Dion, *n. p.* 50. 5 | 51. 11,
 13, 18 | 52. 5 | 53. 17,
 21 | 54. 6, 11, 12, 22, 23 |
 56. 6, 24
 Dione. 51. 14 | 52. 16 |
 112. 15
 Dionem. 51. 1 | 55. 19 |
 54. 14
 Dioni. 50. 5 | 51. 23 | 56.
 2 | 56. 27
 Dionis. 50. 2 | 51. 16 | 52.
 3 | 53. 4, 7 | 55. 25,
 28
 Dionysii. 50. 11 | 52. 3 |
 54. 8 | 113. 1
 Dionysio. 50. 4, 10 | 51.
 3, 15 | 53. 17 | 76. 12 |
 113. 2, 4
 Dionysiorum. 50. 1 | 112.
 20
 Dionysium. 51. 6, 22 | 52.
 6, 12 | 112. 18
 Dionysius. 51. 17 | 53. 3 |
 54. 4, 11 | 112. 15 | 113.
 19 | 117. 8
 direxit. 4. 9
 dirigere. 63. 10
 diripuit. 139. 14
 dirutos. 48. 27
 discedebat. 73. 10
 discedens. 39. 2
 discedere. 40. 20
 discederent. 13. 5 | 13. 11 |
 56. 8
 discederet. 70. 14
 discedit. 70. 30
 discerni. 32. 7
 discesserant. 13. 2 | 103.
 20
 discesserat. 109. 2
 discessissent. 13. 18 | 74.
 31
 discessisset. 9. 21 | 105. 4
 discessit. 62. 7 | 78. 3 | 83.
 9 | 119. 6 | 123. 5
 disci, *verbum*. 77. 18
 disciplinâ. 58. 1 | 59. 16
 disciplinis. 76. 5
 discrimine. 70. 25 | 93.
 14
 disertè. 77. 17
 disertus. 32. 21 | 64. 2 |
 79. 15
 disjecerunt. 131. 7
 disjecit. 110. 19 | 113. 19
 disjecta. 110. 15
 disjectis, *diffipatis*. 4. 11
 disjectus, *diffipatus*. 146. 3
 dispalatam. 128. 12
 dispalati. 30. 1
 dispendandam. 48. 10
 dispersos. 13. 13
 dispertirentur. 98. 2
 dispertiit. 95. 13
 dispertit. 74. 13
 dispertivit. 55. 6
 displicebat. 12. 12 | 50. 12 |
 57. 1
 displicuit. 25. 16
 dispositi. 59. 9
 disputaretur. 78. 2
 disensione. 54. 19 | 146. 3
 dissensisse. 113. 3
 dissensit. 137. 8
 dissidebat. 132. 20
 dissidenti. 55. 23
 dissimiles. 108. 9
 dissimilis. 63. 3

- dissimilitudinem. 33. 6
 dissociatis. 141. 11
 dissolveretur. 14. 8 | 17.
 22
 dissoluta. 31. 17
 dissoluta, *rupta*. 118. 5
 dissolutus. 33. 4
 distineretur. 147. 6
 distracti sunt. 100. 8
 districtus, *occupatus*. 135.
 4
 diti, *adject.* 140. 4
 ditissimum. 33. 9
 ditissimus. 108. 2
 diversam. 33. 6
 diversi. 74. 31
 divertisset. 30. 20
 dives. 32. 23
 Divi, *genit. sing.* 154. 16
 divina. 124. 11
 divinaret. 93. 10
 divinatio. 146. 13
 divinationem. 152. 30
 divinus. 146. 13
 divisus. 55. 6
 divisissent. 43. 11
 divisit. 27. 19 | 103. 10 |
 113. 14
 divitem. 143. 16
 divitias. 50. 9 | 78. 24 |
 145. 6
 divitiis. 11. 22
 diu. 28. 19 | 74. 15 | 135.
 9
 diutina. 45. 9
 diutina. 65. 5 | 79. 25
 diutissime. 38. 17
 diutius. 10. 13 | 35. 24 |
 62. 19 | 82. 5, 7 | 105.
 26
 diutius. 119. 12 | 138. 5
 diuturna. 37. 20
 diuturnitate. 120. 11
 diuturnitatem. 113. 10
 dixerant. 4. 25 | 73. 27 |
 82. 15
 dixerat. 89. 14
 dixerit. 120. 6
 dixerunt. 14. 32
 diximus. 41. 12 | 76. 9
 dixisset. 83. 7 | 91. 12 |
 110. 15
 dixit. 31. 8 | 60. 11 | 73.
 17 | 80. 17 | 93. 3 | 114.
 18 | 115. 10 | 134. 18
 docebimus. 154. 13
 docens. 90. 6
 docere. 8. 19
 docet. 70. 20
 docile. 50. 7
 docilitatem. 140. 6
 doctore. 135. 10
 doctrina. 139. 17
 doctrinâ. 142. 15 | 153.
 9
 doctrinis. 77. 1 | 140. 5
 doctus est. 76. 12
 docuerit. 1. 4
 docuit. 61. 7
 Dodonam, *n. p.* 31. 7
 doctante. 143. 20
 doli. 13. 22
 dolo. 74. 8 | 90. 16 | 118.
 9 | 129. 3 | 133. 3
 Dolopes, *n. p.* 27. 17
 dolore. 31. 3
 dolorem. 143. 13
 dolores. 156. 9, 19
 dolori. 116. 15
 doloribus. 156. 6
 domesticis. 132. 19 | 151.
 7
 domesticus. 96. 8
 domesticus. 150. 20
 domi. 7. 8 | 37. 21 | 56.
 6 | 80. 18 | 83. 32 | 87.
 14 | 114. 22 | 123. 6 |
 132. 11 | 145. 7 | 150.
 22 *bis*.
 domicilia. 90. 26
 domicilium. 18. 11 | 142.
 12
 dominatio. 6. 9
 dominatione. 6. 4
 dominationem. 10. 5 | 30.
 7
 dominationi. 6. 17 | 15.
 26
 dominatum, *subst.* 116. 3
 domino. 17. 6
 Domitio, *n. p.* 157. 1
 domo. 4. 25 | 31. 16 | 33.
 7 | 34. 13 | 91. 23 | 94.
 10 | 156. 22
 domo, *patriâ*. 4. 6 | 131.
 8
 domos. 13. 11
 domum. 4. 26 | 17. 17 |
 23. 21, 23 | 27. 14 | 32.
 9 | 34. 26 | 38. 7 | 56.
 7 | 62. 18 | 64. 12 | 66.
 18 | 81. 15 | 82. 9 | 86.
 15 | 94. 9 | 96. 2 | 112.
 10 | 120. 7 | 130. 22 |
 131. 6 | 134. 17 | 142.
 13 | 150. 12 | 151. 1 |
 156. 22
 domum, *patriam*. 23. 7 |
 47. 11
 domus, *generis*. 102. 6
 donabatur. 37. 10
 donarat. 18. 12
 donarent. 130. 15
 donarentur. 91. 4
 donatum. 69. 12
 donatus. 18. 11 | 48. 13 |
 94. 6 | 95. 16
 donatus est. 57. 8
 donaverunt. 88. 20
 donavit. 141. 26 | 143. 10
 donicum, *donec*. 120. 2
 donum. 22. 10
 doribus. 21. 9
 Drusilla, *n. p.* 155. 2
 duabus. 14. 26 | 45. 2 | 53.
 22 | 89. 5 | 130. 2
 duæ. 103. 23 | 109. 13
 duas. 28. 13 | 131. 5
 dubio. 42. 9 | 94. 1 | 111.
 4 | 132. 2
 dubitabat. 31. 20 | 39. 24 |
 133. 18
 dubitans. 6. 13 | 90. 26 |
 98. 11
 dubitaret, *hæsitaret*. 124.
 13
 dubitat. 123. 1
 dubitatuus, 91. 11
 dubitavit. 88. 13
 dubitavit, *hæsitavit*. 133.
 22
 dubito. 1. 1 | 42. 8 | 84.
 10
 dubium. 46. 14 | 124. 18
 duce. 3. 10 | 20. 19 | 22.
 1 | 48. 22 | 61. 4 | 69.
 13 | 83. 30 | 87. 7 | 92.
 26 | 100. 11
 ducebant. 70. 15
 ducebant, *putabant*. 37.
 26 | 85. 8
 ducebat. 112. 22
 ducem. 47. 8 | 48. 19 |
 59. 14 | 112. 17 | 113.
 8 | 114. 20
 ducendum. 70. 9
 ducenta. 6. 21 | 64. 6, 8
 ducentæ. 12. 17
 ducentarum. 11. 27 | 27.
 10
 ducentas. 36. 15
 ducentis. 22. 3 | 28. 15 |
 95. 16
 ducere. 2. 13 | 26. 13 |
 124. 13 | 131. 23 | 143.
 1
 ducerentur. 99. 19
 P duce-

duceret. 15. 7 | 69. 5 | 81. 7 | 85. 2 | 99. 22
 duceret, *astimaret*. 153. 8
 duceret, *protraheret*. 38. 17
 duceretur. 110. 14
 duceretur, *putaretur*. 20. 6 | 91. 21
 Duces. 20. 12, 24 | 65. 8 | 104. 8 | 106. 17, 35 | 109. 19 | 115. 16 | 139. 14
 duci, *verb.* 79. 6
 duci, *verb. trahi*. 73. 13
 duci, *astimari*. 150. 24
 duci, *nom.* 59. 6
 ducibus. 61. 1 | 103. 13
 ducis. 43. 6 | 59. 8 | 133. 19
 ducitur, *vertitur*. 2. 5
 ducti. 57. 1
 ductis. 132. 10
 ductu. 22. 9 | 70. 24
 ductus. 26. 12 | 35. 22 | 149. 16
 ducum. 70. 11 | 105. 3 | 152. 28
 ducuntur. 76. 2
 dulcius. 154. 3
 dum. 5. 9 | 32. 6 | 63. 9 | & *alibi*.
 dum, *donec*. 24. 7
 dum, *quandiu*. 117. 12
 duo. 11. 27 | 18. 16 | 33. 21 | 37. 23 | 41. 11 | 66. 3, 9 | 73. 3 | 80. 16 | 116. 8, 15 | 117. 1 | 127. 8 | 135. 8
 duobus. 60. 9 | 67. 11
 duodecim. 59. 15 | 86. 4, 10
 duos. 50. 3 | 81. 18 | 89. 4
 duplex. 131. 16
 duplici. 69. 2
 duritiei, *austerae vitae*. 41. 20
 duro. 26. 1
 Dux. 22. 5, 22 | 31. 18 | 33. 21 | 44. 8 | 58. 2 | 62. 4 | 67. 9 | 81. 9 | 86. 11 | 87. 17 | 100. 4 | 111. 12
 duxerat. 4. 13 | 5. 10
 duxerit. 112. 2
 duxisset. 79. 28 | 81. 17 | 106. 34
 duxit, *in uxorem*. 11. 1 |

83. 24
 duxit, *putavit*. 67. 7 | 92. 6 | 102. 1
 duxit. 121. 8 | 125. 7
 Dynastes. 68. 11
 Dynastis. 94. 8

E.

E. 8. 4 | 16. 2 | & *alibi*.
 ea. 2. 11, 19 | 7. 18 | & *alibi*.
 ea, *tam multa*. 147. 5
 ea. 3. 4 | 4. 14 | 10. 8 | & *alibi plur.*
 eadem. 1. 8 | 11. 9 | 39. 11
 eadem. 7. 14 | 24. 13 | 26. 4 | 94. 10 | 124. 18 | 131. 14
 eadem, *adverb.* 14. 10
 ex. 146. 1
 eam, *pronom.* 8. 21 | 10. 7 | 11. 5, 25 | & *alibi*.
 eandem. 8. 20 | 28. 4 | 91. 12 | 142. 13
 earum. 22. 12 | 40. 5 | 113. 17
 eas, *prom.* 3. 11 | 65. 4 | 90. 15 | 101. 26 | 132. 11 | 133. 4, 28 | 143. 22
 eant. 56. 14
 eat. 2. 7 | 84. 5
 edere, *exponere*. 47. 25
 edictum. 138. 13
 edit, *exponit*. 71. 16
 edita, *in lucem exposita*. 154. 11
 editi, *expositi*. 152. 24
 editis, *expositis*. 48. 1
 edito, *alto*. 56. 6
 editum, *altum*. 93. 16
 educari. 53. 8
 educatus. 33. 7
 educeret. 101. 17
 educit. 71. 21
 eduxerunt. 8. 2
 eduxit. 9. 10 | 27. 12 | 99. 24
 effecisse. 42. 6
 effecit. 44. 20 | 47. 1 | 79. 10 | 91. 7 | 99. 25 | 112. 20 | 121. 6 | 126. 2 | 130. 26 | 149. 5
 effecta. 11. 20
 effecturum. 104. 13
 efferre. 79. 4
 efferrentur. 29. 4
 efferretur. 21. 8
 efficere. 32. 15 | 37. 26 | 49. 4 | 138. 8
 effici. 6. 4 | 145. 18
 efficiebat. 144. 3
 efflavit. 25. 14
 effractis. 56. 21
 effugere. 62. 22 | 102. 17
 effugisse. 22. 20 | 41. 2 | 49. 15
 effugisset. 99. 3
 effugit. 15. 30 | 130. 5 | 145. 11
 effuli, *immoderati*. 8. 22
 effulis. 144. 12
 egit. 26. 15 | 132. 17 | 148. 13
 ego. 17. 13, 20 | 79. 2 | 80. 3 | 124. 16
 egomet. 156. 16
 egredere. 78. 26
 egredi. 128. 13
 egregia. 91. 4
 egressus. 16. 14 | 37. 6 | 69. 28
 ei. 6. 20 | 13. 17 | 14. 9 | 15. 15 | & *alibi*.
 eidem. 9. 6 | 50. 5 | 98. 3 | 108. 11 | 146. 8
 ejecerant. 85. 13
 ejecerunt. 87. 12
 ejecisse. 45. 13
 ejecit. 27. 18
 ejectis. 30. 11 | 41. 1
 ejectus. 16. 2
 eis. 7. 9 | 15. 16 | 28. 20 | 67. 1 | 71. 26 | 80. 11 | 153. 8
 eidem. 2. 9 | 5. 6 | 37. 7
 ejus. 1. 4 | 2. 3 | 3. 8 | 4. 3 | & *alibi quam plur.*
 ejusdem. 17. 15 | 35. 17 | 41. 9 | 51. 16 | 72. 22 | 84. 6 | 114. 25 | 116. 7 | 122. 1
 ejusmodi. 55. 9
 elabi. 100. 13
 elaborâssiet, *conatus esset*. 20. 8
 elata, *vulgata*. 55. 27
 elatam. 9. 9
 elatius. 22. 17
 elatum. 100. 16
 elatus. 25. 13 | 55. 12 | 57. 7 | 157. 1
 elatus, *superbus*. 22. 6 | 30. 3 | 38. 4
 elegans. 150. 26
 elegantia. 154. 18
 elegantissimum. 149. 21
 elegit.

- elegit. 56. 13 | 73. 27
 elephantum. 105. 19
 elephantus. 126. 3
 eliceret. 155. 13
 Elidem, *n. p.* 35. 5
 eligere. 48. 9
 eloquentia. 19. 8 | 80. 20
 eloquentiâ. 33. 9 | 52. 12 |
 79. 16 | 80. 8
 eloquentiæ. 27. 2 | 144. 1
 Elpinice, *n. p.* 26. 17
 Elpinicen. 26. 11
 elucet. 61. 2
 eluxit. 21. 13 | 80. 20
 emax. 150. 10
 emendata. 10. 14
 emerferat. 148. 13
 eminere. 62. 24
 eminus. 41. 2 | 83. 15
 emisset. 147. 9
 emitterent. 90. 5
 emitti. 26. 4
 Emphyletus. 110. 14
 enarrare. 84. 12
 enim, *conjunctio caus.* 2.
 1
 enim. 2. 12 | 4. 7, 17, 25 |
 5. 11 | & *alibi quàm*
plur.
 Ennium, *n. p.* 137. 10
 enumerando. 30. 19
 enumerare. 129. 6
 enumeraverit. 153. 26
 enunciaret. 24. 27
 eo, *pronomen.* 3. 5 | 9. 12,
 22, 24 | 12. 16 | & *ali-*
bi quàm plur.
 eò, *ad eò.* 53. 11 | 61. 9 |
 86. 20
 eò, *ad id.* 122. 11
 eò, *eatenus.* 13. 21 | 15.
 23
 eò, *adv. temporis.* 83. 20
 eò, *huc.* 4. 19 | 17. 5 | 27.
 8 | & *alibi.*
 eò, *huc usque.* 54. 10
 eò, *ibi.* 72. 17
 eò, *ideo.* 23. 26 | 38. 21 |
 85. 7 | 100. 10 | 118. 7 |
 141. 13
 eò, *relativum ad quòd.*
 106. 7
 eò, *tantò.* 8. 10 | 46. 12 |
 93. 24 | 114. 11
 eodem, *pronomen.* 2. 3 |
 14. 6 | 25. 18 | & *a-*
libi.
 eodem, *adverb. motus.* 24.
 12 | 25. 15 | 51. 16 |
 53. 17 | 66. 6, 12, 14 |
 95. 4 | 109. 22 | 133.
 19 | 141. 16
 eorum. 2. 1 | 4. 20 | 6. 22 |
 & *alibi.*
 eos. 4. 17 | 6. 2 | 14. 29 |
 & *alibi.*
 eodẽm. 66. 26
 Epaminondâ, *n. p.* 87. 16
 Epaminondæ. 59. 19 | 76.
 3 | 81. 12 | 88. 1
 Epaminondam. 1. 4 | 78.
 16, 20 | 79. 21 | 82. 13 |
 83. 15 | 84. 5
 Epaminondas. 78. 19 | 80.
 15 | 81. 21 | 82. 5, 17 |
 83. 18, 32 | 87. 13 | 88. 8 |
 93. 11
 ephebus. 77. 4
 Ephemeride. 151. 4
 Ephefum, *n. p.* 17. 10 | 91.
 1
 Ephori. 25. 1, 5, 8 | 32.
 12
 Ephoris. 23. 23
 Ephoro. 23. 25
 Ephoros. 15. 10 | 32. 2
 Ephorum. 91. 23
 epigrammate. 22. 8
 Epiro. 101. 26 | 146. 8 |
 148. 16
 Epirotas. 65. 3
 Epirotas. 117. 5
 Epiroticis. 152. 1
 Epirum, *n. p.* 148. 16
 epistola. 87. 2
 epistolâ. 23. 2 | 24. 14 |
 133. 20
 epistolâ. 24. 12
 epistolam. 17. 16 | 24. 9 |
 133. 16
 epistolarum. 152. 25
 epistolas. 145. 9 | 155. 13
 epulabatur. 23. 14
 epulari. 86. 2
 epulis. 53. 10 | 86. 20
 eques. 151. 2
 equestrem. 140. 2
 equestri. 154. 15
 equis. 100. 6 | 122. 5
 equitatu. 91. 17 | 100. 1
 equitatu. 124. 24
 equitatus. 8. 7
 equitibus. 100. 11 | 145.
 18
 equitem. 143. 15
 equitis. 149. 9, 15
 equitum. 6. 21 | 8. 12 | 12.
 1 | 22. 4 | 53. 18, 24 |
 71. 13 | 97. 15 | 106. 33 |
 equo. 70. 6
 equos. 101. 8
 equum. 88. 15
 erant. 8. 5 | 11. 9 | 12. 17 |
 14. 27 | & *alibi plur.*
 eras. 106. 5
 eras. 3. 11 | 4. 17, 19 | 9.
 19 | & *alibi plur.*
 ereptum. 79. 5
 erepturum. 47. 11
 Eretriam, *n. p.* 7. 1
 Eretrienlem, *n. patronym.*
 22. 21
 erexit. 11. 4
 erga. 30. 21 | 35. 3 | 74.
 10 | 122. 9 | 123. 9 | 132.
 17
 ergo. 9. 20 | 14. 3 | 37. 16 |
 40. 8 | 45. 4 | 51. 11 |
 91. 19
 ergo, *causâ.* 22. 10
 Erichthonem, *n. p.* 64. 13
 erimus. 66. 29
 eripuit. 40. 19
 erit. 79. 10 | 84. 4 | 129.
 7
 ero. 17. 25
 errore. 81. 9
 errorem. 132. 10
 eruditum. 150. 1
 eruditus. 18. 6 | 33. 8 | 76.
 6, 10
 erudivit. 59. 16 | 140. 6
 erunt. 1. 6 | 76. 7 | 108.
 8
 eruperit. 156. 8
 eruptione. 45. 14
 erutus. 25. 17
 Erycem, *n. p.* 119. 7 | 120.
 5
 esse. 1. 8 | 2. 9 | 6. 22 | 8.
 20 | & *alibi quàm pl.*
 esse, *sup. officium.* 120. 7
 etic, *conversari.* 121. 12
 essent. 6. 12 | 14. 23 | &
alibi.
 essent, *afferrent.* 71. 24
 esset. 3. 4 | 7. 8, 13 | 9. 12 |
 & *alibi quàm plur.*
 esset, *afferret.* 51. 7 | 53.
 3
 est. 2. 6 | 5. 15 | 6. 16 |
 8. 1 | & *alibi quàm*
plur.
 et, *conjunct. copul.* 1. 2 | 2.
 8 | 3. 1, 8 | & *alibi*
quàm plur.
 et, *atque.* 6. 8

- et, *etiam*. 43. 12 | 103. 3
et, *augment*. 8. 6 | 9. 16 |
10. 8 | 20. 21 | & *alibi plur.*
etenim. 99. 17
etſi, *conj.* quanquam. 5. 1 |
6. 15 | 8. 8 | & *alibi.*
etſi, *quamvis*. 13. 1 | 14. 4 | 38. 25 | & *alibi.*
etiam. 3. 5 | 6. 2 | 11. 16 |
14. 5 | & *alibi plur.*
evaderent. 55. 16
Evagoræ, *n. p.* 62. 7
Eubœam, *n. p.* 6. 24 | 12. 18 | 13. 3
eveniſſet. 38. 28 | 106. 6
evitare. 35. 4 | 55. 21 | 66. 9
evitavit. 68. 21
eum. 1. 5 | 10. 11, 13 |
11. 4 | & *alibi quam plur.*
eundem. 16. 1 | 18. 19 |
22. 14 | 41. 18 | 46. 19 |
57. 4 | 75. 2 | 89. 13 |
106. 32
Eumene, *n. p.* 100. 13 |
102. 5 | 105. 14 | 106. 21 | 107. 3
Eumenem. 104. 7 | 105. 20 | 107. 9 | 133. 17
Eumenes. 99. 12, 18 | 100. 6, 10, 15, 25 | 102. 11 |
104. 11 | 105. 1, 26 |
106. 6, 30 | 132. 21, 23 |
133. 15, 20
Eumeni. 98. 8, 17
Eumenis. 103. 4 | 133. 7, 24
Eumolpidæ. 37. 17
Eumolpidas. 35. 7
evocavit. 49. 11
Europæ. 6. 18 | 62. 3 | 90. 6
Europæ. 11. 25 | 14. 12
Europæis. 99. 10
Europam. 5. 7 | 6. 2
Eurybiadi, *n. p.* 13. 14
Eurydice, *n. p.* 60. 8
Euryſthenes, *n. p.* 94. 11
Euryſtheni. 89. 6
ex. 3. 9 | 4. 23 | 5. 3, 6, 9 |
& *alibi quam plur.*
ex, *inter*. 117. 18 | 125. 6 |
134. 5 | 135. 8
ex, *pro*. 156. 6
ex, *de*. 45. 7 | 47. 21 | 66. 26, 27 | & *alibi.*
exacuerentur. 110. 8
exadverſus. 44. 9
exagritatus. 17. 24
exanimatus. 83. 23
exarſit. 120. 12
exaudiri. 56. 17
excellerat. 19. 9
excellentem. 114. 23
excellenter. 140. 8
excellentiſſimi. 116. 3
excellentiſſimum. 3. 1 | 79. 12
excellentiſſus. 32. 17
exceſſerant, *exierant*. 130. 4
exceſſerunt. 83. 17
excellit. 100. 10
excepit. 70. 17
exceptis. 67. 11
excipere. 61. 7
exciperet. 63. 15
excipit. 55. 24
excitarunt. 133. 29
excitatus. 40. 17
excitavit. 132. 18
excivit. 131. 13
excluderetur. 14. 9
excogitandis. 11. 10
excogitatum. 145. 16
excursionibus. 14. 22
excursionibus. 4. 14
excutebat. 101. 14
exemiſſe. 148. 4
exempli. 30. 18
exemplis. 154. 13
exemplum. 35. 9 | 92. 3 |
147. 28
exercebatur. 77. 8
exercere. 56. 10
exerceri. 101. 10
exercitati. 79. 25
exercitationum. 91. 5
exercitatiores. 59. 5
exercitatiſſimum. 91. 7
exercitatum. 79. 19
exercitibus. 46. 2 | 58. 5 |
107. 13 | 116. 9 | 131. 12
exercitu. 5. 7 | 27. 4 | 36. 9, 21 | 59. 9 | 69. 28 |
70. 14 | 71. 5 | 73. 7 |
85. 6 | 88. 13 | 99. 15 |
100. 24 | 104. 29 | 107. 10 | 121. 7 | 122. 2 |
125. 11 | 127. 5
exercitui. 7. 9 | 37. 4 | 47. 7 | 59. 5, 14 | 70. 29 |
81. 8 | 91. 26 | 119. 2 |
121. 15 | 128. 13 | 130. 10
exercitum. 23. 10 | 27. 5 |
36. 5 | 38. 19, 27 | 54. 22 | 69. 12, 17 | 70. 12, 27 | 71. 21 | 81. 14, 17 |
82. 3 | 85. 1 | 90. 5, 21 |
91. 1, 8 | 99. 24 | 130. 20
exercitus. 4. 16 | 11. 28 |
17. 5 | 20. 15 | 21. 1 |
29. 10 | 39. 5 | 68. 10 |
74. 23 | 90. 8 | 100. 12 |
102. 8 | 105. 5 | 106. 25, 34 | 124. 24 | 125. 5 |
127. 9 | 128. 9
exercuit. 54. 16
exeundum. 93. 9
exhæredatus. 11. 3
exhaustum. 119. 12
exhaustis. 38. 18
exhaustis, *conſumptis*. 129. 14
exierat. 90. 7
exierunt. 86. 12
exigua. 8. 16
exiguus. 94. 18
exiit. 114. 17
exiles. 100. 26
exilio. 20. 2 | 28. 6 | 44. 14, 21 | 86. 4
exilium. 85. 13 | 87. 12 |
108. 16 | 146. 6
exire. 17. 9 | 25. 7 | 79. 3 | 93. 10
exirent. 14. 33
exiret. 33. 22
exiſſe. 39. 7
exiſſe, *ſparſam fuiſſe*. 132. 6
exiſſent. 86. 11
exiſſet. 34. 22 | 71. 15
exiſteret. 34. 4
exiſtimabant. 85. 10 | 134. 8
exiſtimabat. 77. 7 | 144. 8
exiſtimabatur. 24. 4 | 34. 7, 15
exiſtimabit. 155. 19
exiſtimans. 28. 12 | 31. 9 |
38. 9 | 63. 18 | 69. 26 |
147. 12
exiſtimantur. 97. 9 | 108. 15
exiſtimare. 147. 15
exiſtimaret. 145. 22
exiſtimaretur. 144. 7
exiſtimari. 53. 4 | 55. 11 |
152. 29
exiſti.

existimâsti. 78. 26
existimationem. 92. 5 | 152.

II

existimationis. 138. 17
existimavit. 45. 12
existimetur. 148. 11
exitu. 93. 10
exitum. 106. 36 | 111. 1
exitus. 134. 15, 22
exorfi. 85. 14
exorfus. 2. 19
expectandum. 24. 6 | 34.
22
expectare. 15. 7
expectaret. 101. 27
expectatio. 36. 23
expedire. 6. 8
expeditam. 71. 12
expeditiores. 59. 1
expediturum. 104. 12
expeditur. 101. 6 | 128. 9 |
150. 4*

expellerent. 88. 12
expensum. 151. 5
experiri. 68. 17 | 73. 25 |
115. 7 | 122. 11
expers. 141. 7 | 154. 5
experta. 32. 15
expertes. 1. 6 | 93. 23
expertus. 18. 1
explicabat. 11. 9
explicare. 84. 12 | 135. 12
explicari, *extendi*. 14. 2
explicârunt. 79. 14
explicata. 67. 15
explicem. 2. 19
exprobrare. 79. 31
explorarent. 15. 14 | 74.
29 | 124. 2
exploratum. 69. 9
exponam. 84. 11
exponemus. 3. 1
exponendis. 2. 1
exponit. 17. 10
exposcendi. 131. 2
exposceretur. 16. 16
exposita. 52. 10
exposuerit. 153. 15
exposuit. 139. 15 | 154. 6
expresserat. 45. 3
exprimere. 76. 2
expugnat. 74. 13
expugnatis. 13. 7 | 91. 15
expugnato. 22. 18
expugnare. 9. 20
expugnaret. 93. 4
expugnâssent. 6. 23.
expugnaverant. 36. 18
expugnaverimus. 93. 6

expugnavit. 9. 8 | 125. 5
expulerunt. 83. 32
expulissent. 37. 3 | 43. 10
expulsi. 108. 16
expulso. 113. 3
expulsores. 57. 4
expulsos. 6. 10
expulsum. 118. 10
expulsus. 20. 10 | 21. 11 |
28. 11 | 41. 15 | 53. 17
exscalperunt. 22. 11
explendefcebat. 140. 10
exitare. 112. 22
extructa. 14. 34
externi. 120. 12
extimescebant. 10. 1
extincto. 6. 9
extinguere. 93. 5 | 146.
20
extingui, *tolli*. 11. 5
extitit. 111. 4
extra, *præp.* 14. 23 | 93.
16 | 128. 13
extracto. 83. 22
extrahere. 91. 9
extraxisset. 83. 20
extraxit. 101. 23
extrema. 67. 7
extremam. 138. 15 | 147.
29 | 155. 26
extremis. 108. 12 | 119. 1
extremo. 46. 10 | 74. 7 |
83. 10 | 101. 4 | 156. 8
extremo, *tandem*. 120. 18
extremum. 152. 25
extulerat. 54. 15
extulerunt. 41. 9
extulit. 29. 4 | 100. 19
extulit. 153. 3
exul. 88. 4
exulem. 131. 7
exules. 83. 30 | 86. 19
exulibus. 87. 7
exultare, *exilire*. 101. 13

F.

Fabiani, *adject.* 59. 17
Fabii, *n. p.* 154. 1
Fabio, *n. p.* 128. 9 | 137.
2
Faborum. 154. 2
Fabius, *n. p.* 128. 7
fabrum. 150. 3
face, *fac.* 22. 27
facere. 15. 21, 26 | 23. 25 |
29. 1 | 30. 10 | 31. 5 |
34. 13 | 38. 26 | 44. 21 |
52. 13 | 53. 1, 7 | 54. 10 |

63. 16 | 72. 10 | 73. 30 |
74. 3, 10 | 78. 23 | 90.
22 | 104. 12 | 112. 13 |
141. 20 | 142. 5 | 147.
10, 14, 18 | 150. 20
facere, *ponere*. 119. 10 |
135. 11
facerent. 4. 5 | 12. 4 | 15.
2 | 40. 4 | 80. 7 | 82. 1 |
86. 13 | 90. 6 | 115.
5
faceret. 20. 5 | 60. 14 | 78.
11 | 85. 2 | 99. 1 | 102.
9 | 133. 14 | 155. 18
faciam. 79. 4 | 124. 13
faciant. 103. 14 | 104. 18,
22
facie. 68. 28
faciebat. 62. 12 | 74. 3 |
78. 13 | 147. 14
faciem. 94. 19
faciendo. 74. 25
faciens. 70. 1
facile. 64. 11. 9 | 39. 24 |
47. 18 | 54. 1 | 55. 22 |
56. 19 | 66. 29 | 70. 23 |
77. 1 | 78. 4 | 98. 7
100. 7 | 107. 2 | 108. 6 |
117. 9 | 133. 8 | 134. 13 |
139. 5 | 145. 18
facile, *adject.* 38. 23
facilia. 156. 5
faciliora. 132. 24
facilitate. 152. 5
facilius. 8. 19 | 15. 22 | 20.
25 | 25. 9 | 31. 9 | 121.
6 | 135. 12 | 155. 19
facillime. 5. 11 | 39. 12 |
77. 18
facinus. 57. 1 | 112. 8
facio. 60. 16
facis, *verbum*. 79. 2
facit. 9. 24 | 36. 6 | 71. 1 |
74. 22 | 152. 24
faciunt. 74. 1 | 103. 14
facta. 20. 13 | 36. 12 | 45.
2 | 83. 32 | 95. 9 | 148.
17 | 151. 13
facta. 45. 14 | 83. 14 | 133.
12 | 131. 5 | 134. 5
facta, *subst.* 64. 3 | 103.
17 | 154. 7
facta, *collecta*. 120. 21
factæ. 65. 9
facti. 35. 19 | 110. 7
facti, *subst.* 28. 6 | 68. 25
factione. 145. 22
factionem. 54. 27
factiones. 109. 13

facti.

- factioni. 85. 4 | 86. 7
 factionis. 85. 12 | 109. 19
 factioſo. 90. 2
 factioſus. 30. 4
 factis, *ſubſt.* 63. 3 | 135. 12
 factio. 17. 21 | 30. 2 | 35. 18 | 38. 24 | 58. 13 | 59. 12 | 63. 11 | 65. 5 | 70. 18 | 85. 6 | 88. 18 | 93. 6 | 95. 13 | 104. 8 | 109. 18 | 119. 6 | 126. 1 | 143. 19
 factio, *ſubſt.* 23. 6 | 92. 26
 factum. 7. 12, 20 | 9. 16 | 11. 12 | 13. 4 | 15. 3 | 20. 18, 23 | 21. 8 | 29. 11 | 34. 2 | 38. 5 | 43. 7 | 49. 17 | 55. 3 | 57. 2 | 61. 11 | 68. 5 | 82. 11 | 88. 9 | 90. 10 | 101. 15 | 112. 10 | 114. 7, 25 | 121. 11 | 130. 1 | 134. 22 | 142. 4, 23 | 149. 19 | 150. 22
 factum, *ſubſt.* 20. 16 | 31. 22 | 53. 2 | 72. 5
 facturos. 4. 6 | 90. 28
 facturus. 91. 9 | 133. 6
 facturum. 91. 11 | 133. 10
 factus. 9. 26 | 11. 15 | 23. 6 | 33. 16 | 77. 5 | 109. 19 | 125. 3 | 130. 23 | 137. 8 | 138. 11 | 144. 15
 facultas. 110. 11
 facultatem, *poſteſtat.* 141. 10
 facultatibus. 76. 6 | 78. 5
 facultatibus, *opibus.* 78. 10 | 129. 14 | 145. 23
 Falerno, *n. p.* 128. 7
 fallere. 15. 9
 falleris. 80. 2
 fallis. 79. 23
 falſa. 15. 12
 falſa. 57. 1
 falſo, *adv.* 39. 13
 falſum. 73. 25 | 106. 10
 fama. 12. 2 | 51. 9 | 68. 25 | 71. 8 | 90. 7 | 95. 7 | 108. 1
 famâ. 13. 9 | 38. 11 | 61. 9 | 67. 5 | 99. 17 | 116. 13
 famæ. 11. 6 | 110. 7
 famam. 19. 1 | 29. 7 | 50. 6
 famam, *rumorem.* 132. 6
 fame. 106. 28 | 120. 22
 familiâ. 150. 16
 familiæ. 66. 27 | 89. 8 | 102. 6
 familiam. 153. 20
 familiarem. 11. 3 | 143. 16
 familiares. 146. 19 | 147. 3
 familiari. 66. 27 | 143. 4 | 145. 3, 20
 familiari, *domeltico.* 141. 16
 familiaribus. 98. 2
 familiarior. 152. 23
 familiaris. 29. 3 | 40. 18 | 144. 19
 familiariffimè. 89. 2
 familiaritate. 76. 18 | 147. 1 | 149. 6
 familiaritatem. 97. 5 | 147. 21 | 151. 6 | 154. 17 | 155. 3
 familiariter. 100. 18 | 110. 15
 familiarius. 143. 24 | 145. 15
 familiis. 89. 6
 fama. 113. 15
 fana, *templa.* 92. 21
 fani. 31. 13
 fanum. 24. 19
 faſtigio. 147. 26 | 151. 17
 faterentur. 51. 19
 fatigatus. 106. 28
 fatigemus. 30. 19
 favebant. 109. 16
 faverent. 141. 12
 fautor. 36. 8
 fautricem. 94. 16
 febres. 156. 10
 febris. 156. 27
 fecerant. 47. 3
 fecerat. 14. 8, 10 | 17. 22 | 26. 15 | 49. 7 | 98. 8
 feceris. 22. 25 | 124. 20
 fecerint. 103. 16 | 104. 12
 fecerit. 23. 4 | 58. 7
 fecerunt. 8. 3 | 24. 21 | 34. 23, 25 | 35. 15 | 39. 14 | 62. 27 | 83. 13 | 103. 15 | 120. 19
 feci. 17. 19, 21
 fecimus. 139. 19
 fecimus, *habuimus.* 79. 10 | 121. 15 | 133. 28
 feciſſe. 15. 23 | 18. 7 | 37. 28 | 53. 5 | 71. 24 | 156. 15
 feciſſent. 4. 1 | 71. 19 | 74. 5 | 93. 19 | 124. 5 | 130. 14
 feciſſet. 15. 25 | 16. 6 | 31. 24 | 82. 2 | 99. 2
 feciſſet, *permiſſiſſet.* 132. 2
 fecit. 5. 8 | 11. 22 | 14. 7 | 33. 17 | 37. 12 | 43. 1, 20 | 44. 12 | 58. 10, 12 | 61. 3 | 62. 6 | 67. 4 | 70. 28 | 81. 15 | 85. 6 | 91. 5, 17 | 92. 17 | 98. 15 | 102. 4 | 103. 3 | 114. 2, 25 | 125. 8 | 138. 17 | 139. 5 | 143. 20 | 148. 31 | 153. 8, 19
 fefellerunt. 31. 10
 fefelliſſet. 91. 13
 fefellit. 39. 5 | 54. 6
 felicitate. 4. 15 | 5. 3 | 22. 16 | 29. 7 | 112. 18 | 117. 14
 feneltas. 56. 23
 feram. 69. 5
 ferè. 1. 6 | 19. 7 | 20. 10, 23 | 21. 10 | 62. 27 | 85. 16 | 87. 16 | 98. 13 | 103. 26 | 104. 6 | 115. 16
 ferebant. 97. 2
 ferebat. 55. 11
 ferebatur. 39. 22 | 147. 30
 ferebatur, *aſtimabat.* 140. 9
 ferendam. 44. 19
 ferendum. 55. 14 | 106. 11
 ferens. 77. 16
 ferente. 100. 24
 ferentem. 70. 7 | 81. 6
 ferentes. 86. 13
 Feretrii. 155. 14
 ferocia. 120. 4
 ferociorem. 11. 16
 ferociſſimum. 105. 19
 ferocius. 106. 4
 ferus. 37. 13
 ferre. 53. 12 | 64. 12 | 83. 8 | 151. 5
 ferre, *pai.* 119. 12
 ferre, *tolerare.* 141. 1 | 143. 17
 ferrem. 143. 1
 ferret. 102. 7
 ferretur. 7. 4 | 127. 4
 ferro. 40. 14 | 75. 9 | 83. 22
 ferro, *gladio.* 6. 5 | 116. 17 | 120. 22
 ferrum. 83. 19

- ferreis. 58. 13
 fert. 32. 6
 fertur. 148. 10
 feruntur. 99. 17
 festinatio. 2. 19
 festo. 56. 5
 festum. 114. 25
 fictilia. 133. 5, 28
 fida. 118. 7
 fidam, *adject.* 73. 16
 fide. 30. 15, 21 | 42. 9 |
 55. 19 | 60. 6 | 70. 29 |
 71. 24 | 78. 6 | 90. 17 |
 97. 10 | 100. 14 | 124. 7
 fidei. 99. 8 | 132. 9
 fidelis. 67. 19
 fidelissimum. 13. 16
 fideliter. 51. 2
 fidem. 16. 15 | 54. 12 | *& alibi.*
 fidens. 31. 20
 fidenter. 61. 4
 fidenti, *constanti.* 121. 5
 fides. 15. 13 | 29. 2 | 95. 9
 fiducia. 86. 18
 fiducia. 131. 11
 fiebat. 4. 20 | 34. 8 | 37.
 26 | 51. 7 | 144. 24 |
 148. 5 | 152. 12
 fierent. 7. 12 | 55. 7
 fieret. 71. 26 | 104. 3 | 110.
 4 | 133. 30 | 149. 19
 fieri. 14. 30 | 15. 8 | 24.
 19 | 25. 5 | 39. 23 | 55.
 30, 31 | 61. 10 | 70. 18,
 23 | 89. 8 | 92. 14 | 93.
 20 | 134. 11
 figurâ. 106. 12
 filiâ. 60. 13
 filia. 21. 9
 filiam. 16. 13 | 22. 25 | 118.
 6 | 121. 3 | 155. 1
 filias. 50. 4
 filii. 25. 11 | 54. 19 | 65.
 13 | 71. 9 | 74. 8 | 97.
 5 | 154. 17
 filio. 50. 4 | 54. 15 | 65.
 12 | 89. 3
 filios. 50. 3 | 51. 21
 filium. 25. 11 | 36. 9 | 51.
 8, 22 | 53. 8 | 54. 17 |
 60. 12 | 66. 24 | 68. 21 |
 71. 5 | 83. 25 | 89. 12 |
 112. 11 | 121. 8 | 129.
 12 | 140. 6 | 145. 10 |
 148. 19
 filius. 33. 15 | 66. 2 | 72.
 7 | 102. 1 | 116. 4 | 117.
 2 | 118. 2 | 122. 10
 finem. 52. 13 | 77. 8 | 78.
 3 | 112. 13 | 119. 10 |
 135. 11
 fines, *terminos.* 121. 3
 fingere. 33. 10
 fingunt. 149. 2
 finibus. 131. 10
 finitimâ. 103. 9
 finitimas. 69. 22
 finxit. 149. 3
 firmas. 99. 12
 firmis. 106. 11
 firmissimi. 30. 21
 firmitatem. 77. 11
 firmitati. 41. 17
 fistula. 156. 8
 fit. 2. 15 | 36. 9 | 56. 17 |
 66. 1
 Flacci, *n. p.* 136. 4
 Flacco. 138. 3, 11
 flagitantes. 56. 22
 flagitio. 120. 7
 flagrabat. 7. 20 | 119. 11
 flagraret. 51. 11
 Flaminium, *n. p.* 127. 4
 Flamininum. 134. 4, 9
 Flamininus. 134. 6
 Flamma. 9. 14
 flammâ. 40. 17 | 41. 1
 Flavio, *n. p.* 145. 20
 flebat. 37. 15
 flectit. 104. 26
 flens. 156. 23
 flere. 43. 22
 florente, *vigente.* 117. 15
 florentem, *virent.* 148. 26
 florenti. 146. 7
 florentibus. 148. 24
 florere. 79. 21
 florent. 96. 6
 floreret. 3. 4 | 28. 3
 floruit. 116. 13
 fluctibus, *motibus.* 144. 7
 flumen. 27. 6 | 30. 8 | 38.
 14 | 46. 11 | 100. 22 |
 113. 5
 flumine. 5. 8
 foederatam. 125. 4
 foedere. 130. 27
 foenore. 147. 11
 fore. 1. 1 | 6. 2 | 7. 14 | 13.
 15 | *& alibi.*
 forensi. 34. 8
 fores. 134. 19
 forent. 55. 24 | 106. 17 |
 147. 19
 foret. 31. 16 | 82. 5 | 130. 19
 foribus. 56. 8, 16, 21
 foris, *extra.* 56. 17
 foris, *adv.* 56. 22 | 71. 20
 foro. 18. 17 | 29. 1 | 61.
 11 | 65. 11 | 137. 1
 formâ. 60. 4 | 150. 17
 formâ. 116. 11
 formosissimus. 32. 19
 formosus. 121. 9
 formam. 69. 6 | 105. 24
 fors. 85. 17
 forte. 20. 25 | 51. 19 | 56.
 11 | 131. 10
 fortem. 18. 1 | 48. 19
 forti. 28. 8 | 72. 10
 fortibus. 69. 25
 fortior. 116. 13
 fortiore. 106. 7
 fortis. 22. 3 | 67. 19 | 77.
 13 | 81. 18 | 117. 8
 fortissimè. 44. 9 | 63. 12 |
 83. 14
 fortissimi. 99. 18
 fortissimum. 67. 10
 fortissimus. 134. 27
 fortiter. 42. 3
 fortitudine. 44. 3 | 123. 4
 fortius. 43. 24
 fortuito. 134. 22
 fortuna. 33. 11 | 43. 5, 10 |
 54. 14 | 56. 11 | 66. 12 |
 96. 3 | 102. 11 | 108. 12 |
 135. 9 | 147. 20 | 154.
 12, 20
 fortunâ. 5. 2, 16 | 27. 11 |
 28. 25 | 38. 4 | 39. 20 |
 42. 8 | 43. 3 | 49. 2 |
 88. 3 | 96. 5 | 111. 10 |
 122. 4 | 147. 9 | 148. 20 |
 151. 17 | 154. 19 | 156. 1
 fortunæ. 65. 25 | 70. 23 |
 142. 11 | 147. 13, 25
 fortunam. 39. 12 | 62. 25 |
 92. 28 | 111. 11 | 113.
 1 | 148. 9 | 149. 2 *bis* |
 154. 15
 fortunarum. 141. 16
 fortunas. 132. 9
 frangebant. 101. 1
 frangebatur. 55. 10
 frater. 9. 24 | 89. 12 | 111.
 12 | 130. 11 | 137. 6 |
 152. 22
 fraternum. 112. 5
 fratre. 68. 16 | 125. 6
 fratrem. 39. 26 | 47. 19 |
 112. 4 | 130. 21 | 131.
 13, 14
 fratri. 141. 8
 fratricidam. 112. 11
 fratris. 89. 3 | 112. 1
 frau-

- fraudem. 55. 18
 Fregellis, *n. p.* 130. 16
 fregit, *depressit.* 11. 4
 fregit, *vicit.* 11. 20 | 27. 19
 frequentes. 108. 2
 frequentia. 157. 3
 frequentiorum. 155. 4
 frequentissimæ. 81. 1
 fretos. 27. 19
 fretus. 8. 9 | 53. 22 | 73. 6
 fructum. 105. 21 | 143. 19 | 144. 19
 fructus. 28. 21
 frueretur. 28. 22
 frui. 79. 25
 frumento. 141. 26
 frustra. 124. 5 | 156. 20
 frustraberis. 124. 20
 fuerant. 36. 20 | 44. 21 | 54. 6 | 98. 15 | 120. 14 | 145. 2
 fuerat. 9. 31 | 10. 5 | 16. 11 | 27. 4 | *& alibi.*
 fuerint. 59. 6, 18
 fuerit. 6. 16 | 21. 6 | 37. 13 | 66. 30 | *& alibi.*
 fuerit, *attulerit.* 11. 23
 fuerunt. 8. 21 | 12. 1 | 49. 5 | 89. 7 | *& alibi.*
 fugâ. 13. 17 | 68. 21 | 92. 13 | 130. 4, 6 | 133. 25
 fugam. 141. 15
 fugat. 48. 23
 fugaris. 61. 5 | 80. 5
 fugato. 132. 1
 fugatum. 126. 8
 fugatus. 20. 19 | 22. 5
 fugaverat. 129. 13
 fugavit. 27. 7 | 59. 12 | 65. 2 | 113. 6 | 127. 2 | 129. 3
 fugeret. 56. 11
 fugiebant. 51. 6
 fugientes. 72. 1
 fugienti. 143. 9
 fugisse. 152. 15
 fuisse. 8. 23 | 19. 1 | 22. 21 | *& alibi.*
 fuissent. 30. 22 | 56. 20 | 74. 31
 fuisset. 30. 4 | 47. 10 | 78. 7 | 91. 5 | 93. 13 | 101. 17 | 105. 9 | 106. 27
 fuit. 2. 2, 7 | 5. 13 | 7. 10 | 9. 30 | *& alibi plur.*
 fuit, *attulit.* 2. 9 | 7. 18 | 63. 10 | 65. 8
 fulgebat. 97. 6
 Fulviæ, *n. p.* 147. 6
 Fulviam. 146. 19
 fumo. 104. 6
 functi. 15. 15
 fundamentis. 113. 19 | 131. 7
 funditorum. 72. 23
 fundum. 147. 9
 funere. 100. 18 | 107. 10 | 153. 2
 funeris. 157. 2
 funestam. 84. 2
 fungar. 48. 5
 fungens. 68. 2
 fungitur. 24. 3
 funus, *mortem.* 117. 16
 Furio, *n. p.* 131. 1
 fusus. 20. 14
 futura. 4. 2 | 152. 31
 futuram. 32. 4 | 93. 13
 futuras. 73. 26
 futuri. 108. 9 | 143. 13
 futuris. 11. 12
 futuros. 6. 3 | 105. 15 | 106. 21 | 130. 18 | 134. 8
 futurum. 3. 6 | 24. 30 | 30. 23 | 38. 27 | 39. 1 | 71. 15, 19
 futurus. 124. 18

 G.
 Galbæ, *n. p.* 139. 13
 galeam. 69. 3
 Gallia. 125. 10
 gavius. 23. 2
 gazæ. 70. 19
 Gellium, *n. p.* 147. 26 | 148. 3
 Geminium, *n. p.* 128. 2
 gener. 22. 2 | 66. 2 | 121. 121. 14
 genera. 95. 11
 generatus. 140. 1
 genere. 6. 3 | 21. 12 | 32. 17 | 50. 1 | 68. 12 | 76. 5, 9 | 97. 1 | 101. 2 | 117. 1
 generi, *genit.* 71. 13 | 118. 8
 generibus. 91. 6
 generis. 3. 3, 7 | 72. 22 | 95. 8 | 116. 7 | 128. 11
 generis, *conditionis.* 7. 6
 generosa. 96. 8
 generosam. 50. 6
 generosarum. 149. 9
 generosi. 140. 10
 generosus, *nobilis.* 10. 16 | 26. 14
 generum, *accus.* 46. 19 | 156. 10
 gens. 69. 19
 gentes. 14. 27 | 65. 4 | 88. 6 | 122. 5 | 123. 2 | 125. 4
 genti. 79. 20
 gentibus. 2. 9 | 48. 4 | 53. 25
 gentis. 7. 1 | 115. 16
 gentium. 15. 21
 genu. 61. 6
 genuit. 60. 16
 genus. 1. 1 | 24. 1 | 58. 12 | 105. 21
 gerebantur. 30. 17 | 149. 18
 gerebat. 74. 19 | 142. 3
 gerebatur. 132. 22
 gerebatur, *fiabat.* 11. 8
 gerendâ. 39. 8 | 85. 19
 gerendam. 23. 6
 gerendis, *faciendis.* 11. 10
 gerendo. 29. 5
 gerendum. 31. 18 | 33. 20 | 69. 25
 gerendum, *faciendum.* 11. 15
 gerens. 69. 3
 gerentes. 29. 9
 gerere. 5. 15 | 22. 17 | 65. 15 | 144. 21
 gerere, *ferre.* 68. 29
 gererentur. 119. 3
 gererentur, *fierent.* 103. 6
 gereret. 62. 16
 gereretur. 55. 27
 gereretur, *regeretur.* 37. 22
 geri. 54. 24
 geri, *ferri.* 22. 27
 germanam. 2. 2 | 26. 11
 geruntur. 70. 10 | 134. 3
 geruntur, *fiunt.* 100. 21
 gesserat. 14. 4 | 27. 17
 gesserat, *fecerat.* 37. 25
 gesserit. 151. 16
 gesserunt. 118. 6
 gessisset. 32. 2
 gessit. 35. 11 | 52. 8 | 58. 5 | 59. 3 | 61. 2 | 62. 5 | 64. 7 | 67. 6 | 68. 4 | 82. 2, 8 | 102. 5 | 121. 16 | 122. 4 | 129. 12 | 130. 10 | 131. 25 | 138. 3 | 148. 27
 gessit, *fecit.* 42. 15 | 46. 3
 gesta.

- gesta. 47. 8 | 99. 5 | 114. 4 | 135. 7
 gesta, *facta*. 37. 27
 gesta, *particip.* 66. 14 | 71. 8
 gesta, *subst.* 67. 14
 gesta. 70. 24 | 86. 2 | 115. 18
 gestam. 129. 1
 gestam, *factam*. 69. 9
 gestarum. 58. 1 | 117. 2 | 154. 5
 gestas. 40. 6 | 139. 8
 gestis. 32. 10 | 36. 3, 22 | 76. 7 | 115. 9 | 135. 7
 gestum. 119. 7 | 146. 11
 gestum, *factum*. 66. 8
 gestus. 15. 14
 gladiis. 58. 9
 gladios. 58. 12 | 74. 28
 gladium. 56. 23
 gladius. 40. 18
 globus, *cervus*. 146. 2
 gloria. 45. 4
 gloriâ. 3. 3 | 76. 13 | 83. 9 | 103. 12 | 117. 2
 gloriâ. 62. 23 | 92. 28
 gloriam. 14. 27 | 25. 12 | 59. 12 | 62. 8 | 64. 1 | 78. 5 | 79. 29 | 108. 7
 gloriantem. 153. 2
 gloriosi. 8. 21
 gloriosius. 38. 9 | 92. 5
 gloriosum. 114. 16
 gloriosus. 150. 5
 Gongylus. 22. 20
 Gortynii, *n. patron.* 132. 12
 Gortyniis. 132. 8
 Gortynios. 132. 2
 Gracchum, *n. p.* 29. 4
 gradibus. 25. 6
 gradu. 14. 6 | 97. 13
 gradum. 47. 22 | 108. 19
 gradus. 11. 14
 Gracâ. 5. 11 | 51. 4
 Græcarum. 1. 6 | 84. 14 | 135. 10
 Græcæ. 33. 9
 Græcas. 36. 17
 Græcæ. 142. 19, 22 | 154. 10
 Græci. 6. 3 | 24. 20
 Græcia. 2. 5 | 14. 12 | 48. 25
 Graciâ. 2. 7, 15 | 17. 24 | 19. 2 | 22. 5 | 39. 16 | 59. 5, 11 | 61. 9 | 73. 3 | 77. 4 | 80. 3 | 92. 17
 Graciæ. 5. 16 | 11. 23 | 12. 17 | 14. 3 | 15. 23, 27 | 20. 19, 23 | 30. 5 | 38. 9 | 49. 8 | 79. 26 | 84. 7 | 86. 8 | 92. 28, 30 | 93. 4 | 115. 16 | 116. 10
 Græciam. 6. 19 | 8. 24 | 12. 2 | 16. 5 | 18. 10 | 20. 10 | 22. 26 | 80. 4 | 82. 25 | 90. 8
 Græcis. 52. 11 | 139. 6
 Græco. 135. 5
 Græcorum. 33. 12
 Græcos. 59. 17 | 76. 1
 Graiorum. 1. 9 | 17. 17 | 38. 10
 Graios. 97. 7
 Graium. 125. 11
 Graius. 126. 1
 gratiâ. 28. 21 | 30. 18 | 47. 1, 20 | 56. 14, 25 | 149. 11 | 156. 1
 gratiâ, *causa*. 131. 3
 gratiam. 17. 11 | 35. 23 | 39. 27 | 44. 21 | 73. 15 | 102. 12 | 141. 18 | 144. 10 | 149. 7 | 153. 4
 gratias. 114. 18 | 130. 13
 grata. 76. 2 | 145. 8
 gratis. 78. 23
 gratissimum. 18. 9
 gratum. 130. 17 | 147. 12
 gratus. 148. 31
 grave, *molestum*. 48. 1, 2
 gravem. 32. 5
 gravi. 92. 11
 gravi, *molesto*. 127. 2
 gravibus. 148. 12
 gravioribus. 92. 20
 gravis. 77. 13
 gravitas. 24. 16 | 152. 5
 graviter. 51. 17
 gravissimi. 41. 8
 gravissimum. 54. 18
 Grunium, *n. p.* 39. 19
 gubernator. 148. 9
 gubernatorem. 63. 10
 gymnasio. 115. 14
 γυναικείον, *gynæceum*. 2. 17
 habebant. 34. 11 | 62. 10 | 96. 1
 habebat. 14. 5 | 26. 10 | 27. 1 | 36. 5 | 54. 22 | *alibi*.
 habebis. 17. 25
 habens. 4. 9
 habent. 154. 3
 habentem, *existentem*. 129. 11
 habentur, *astimantur*. 10. 8
 habere. 2. 3, 5 | 4. 26 | 24. 1 | 48. 3 | 51. 21 | 113. 6 | 114. 19
 haberemus. 33. 18
 haberet. 18. 15 | 28. 20, 23 | 51. 18 | 52. 17 | *alibi*.
 haberet, *servaret*. 134. 10
 haberent. 83. 3 | 89. 4 | 130. 20 | 141. 21
 haberent, *tribuerent*. 142. 5
 haberetur. 34. 19 | 42. 6 | 78. 2 | 114. 13
 haberi. 14. 23 | 92. 20
 habet. 78. 23 | 116. 11
 habetur, *putatur*. 2. 4
 habitâ. 156. 21
 habitabat. 101. 26 | 149. 16
 habitârat. 10. 4
 habitatum. 16. 2
 habitavit. 150. 11
 habiti. 99. 17 | 106. 16
 habituri. 106. 19
 habiturum. 31. 19
 habitus. 45. 5 | 46. 4 | 47. 6 | 61. 1 | 97. 16
 habitus, *astimatus*. 150. 9
 habuerat. 94. 16 | 153. 10
 habuerit. 151. 18
 habuerunt. 111. 1
 habuissent. 105. 25
 habuisset. 39. 25 | 101. 18 | 128. 6
 habuit. 11. 26 | 13. 16 | 33. 8 | 43. 14 | *alibi*.
 hac, *pronomen*. 13. 21 | 17. 3, 6 | 30. 3 | 31. 9 | *alibi*.
 hac, *adverb.* 103. 28 | 126. 4
 haftenus. 154. 11
 hæc. 10. 12 | 14. 13 | 22. 2
 9,

H.

Hæbeam. 156. 14
 habeant. 133. 8
 habeas. 39. 3
 habeat. 70. 26
 habebatur. 89. 9

- 9, 21 | *& alibi.*
 hæredem. 143. 20
 hæreditate. 123. 8 | 143.
 21 | 150. 13
 hæreditates. 156. 1
 hæredium. 136. 3
 Haliartum, *n. p.* 31. 15
 Halicarnasseus, *n. patron.*
 31. 21
 Hamilcar, *n. p.* 122. 3 | 124.
 9
 Hamilcare. 67. 11 | 121.
 10, 15
 Hamilcarem. 118. 14 | 120.
 19
 Hamilcaris. 119. 10
 Hammoni. 31. 8
 hanc. 9. 26 | 14. 32 | 18.
 12 | 24. 21 | *& ali-*
bi.
 Hannibal, *n. p.* 122. 1, 10 |
 124. 5 | 125. 2 | 130.
 26 | 131. 2, 8, 15 | 132.
 22 | 133. 14, 33 | 134.
 13 | 135. 10
 Hannibale. 67. 12 | 132.
 13 | 134. 5, 7
 Hannibalem. 118. 14 | 121.
 8 | 123. 2 | 124. 3 | 130.
 18, 22
 Hannibali. 134. 18
 Hannibalis. 133. 23 | 137.
 6
 harum. 24. 4 | 89. 7 | 133.
 5 | 149. 9
 has. 24. 15 | 54. 13 | 55.
 24 | 73. 4 | 132. 8
 Hasdrubal, *n. p.* 121. 9,
 12 | 137. 5
 Hasdrubale. 124. 23 | 125.
 6
 hastâ. 61. 6
 hastæ. 58. 11
 hastam. 144. 13
 hastili. 83. 19
 hastis. 58. 9
 haud. 22. 5 | 92. 9
 Helvio, *n. p.* 137. 9
 Hellesponto. 14. 8 | 17.
 22
 Hellespontum. 22. 15 | 36.
 17 | 92. 7 | 99. 10 | 99.
 14 | 100. 21
 Hellespontus. 65. 17
 Helotes. 24. 1
 Hemerodromi. 7. 7
 Hephæstio, *n. p.* 98. 7
 Heraclidem, *n. p.* 54. 19 |
 55. 1
 Heraclides. 53. 17
 Herculem, *n. p.* 125. 11
 Herculis. 89. 7
 Hermæ, *Mercurii statuae.*
 33. 23
 Hermes. 34. 1
 Hæterice. 97. 15
 Hæterice. 97. 15
 Hetruriam, *n. p.* 127. 2
 hi. 1. 6 | 12. 15 | 18. 8 |
& alibi.
 hic, *pronomen.* 4. 7 | 9. 29 |
 15. 30 | *& alibi plur.*
 hic, *adverb.* 5. 14 | 13. 1 |
 14. 4 | *& alibi.*
 Hierophante, *n. p.* 87. 2
 hilaritate. 83. 7
 hinc. 23. 25 | 25. 7 | 31.
 7 | 32. 9 | 43. 25 | 48.
 13 | 63. 13 | 66. 14 |
 101. 5 | 127. 7
 Hipparinum, *n. p.* 50. 3
 Hipponem. 121. 1
 Hipponicum. 33. 8
 hirta. 69. 2
 his. 3. 9, 12 | 6. 21 | 9. 8 |
& alibi quàm plur.
 Hispaniâ. 125. 7
 Hispaniæ. 125. 4
 Hispaniam. 121. 7 | 122.
 3, 7 | 124. 9, 22 | 138.
 4
 Hispaniis. 139. 16
 Histiæus, *n. p.* 6. 6
 hitoriam. 17. 14 | 84. 12 |
 152. 6
 historias. 139. 7
 historici. 41. 8
 historicis. 52. 11
 historicum. 52. 8
 historicus. 49. 15
 historiis. 84. 10
 hoc, *pronomen.* 1. 1 | 3. 1 |
 4. 1 | 5. 14 | *& alibi*
quàm plur.
 hoc, *adverb.* ed. 67. 13 |
 70. 24
 hodie. 126. 1
 Homeri, *n. p.* 54. 23
 Homerus. 68. 12
 homine. 71. 15 | 90. 2 |
 98. 11
 hominem. 22. 27 | 52. 9 |
 68. 27 | 84. 8 | 113. 8
 homines. 40. 3 | 42. 1 | 86.
 20, 22 | 96. 5 | 104. 16 |
 151. 3
 homini. 74. 16
 hominibus. 70. 22 | 147.
 13
 hominis. 53. 5 | 95. 6 | 100.
 17 | 114. 23 | 115. 4 |
 hominum. 14. 15 | 19. 10 |
 23. 1 | 24. 1 | 73. 8 |
 105. 21 | 112. 14 | 116.
 9
 homo. 21. 12 | 55. 18 | 126.
 3
 honesta. 1. 8
 honestâ. 106. 10
 honestam. 63. 17
 honestate. 2. 10
 honesto. 76. 9 | 97. 10 |
 107. 10
 honorator. 96. 4
 honoratus. 63. 4
 honore. 45. 11 | 85. 14 |
 144. 18 | 154. 5
 honorem. 48. 3
 honores. 8. 21 | 37. 21 | 108.
 3 | 144. 9 | 145. 5
 honoribus, *dignitatibus.*
 15. 15 | 136. 2
 honorificentius. 97. 8
 honoris. 45. 1
 honos. 8. 24 | 46. 4 | 65.
 11 | 114. 4
 hortantibus. 6. 19 | 148.
 1
 hortarentur. 13. 11 | 93.
 2 | 108. 5
 hortaretur. 9. 2
 hortari. 79. 21
 hortatu. 136. 3
 hortatus. 5. 15 | 73. 15
 Hortenii, *n. p.* 152. 13
 Hortensio. 144. 1 | 152.
 20
 Hortensius. 144. 3
 hortos. 28. 20 | 151. 18
 horum. 7. 19 | 30. 13 | 36.
 12 | *& alibi.*
 hos. 15. 18 | 20. 24 | 22.
 11 | *& alibi.*
 hospes. 40. 19
 hospitem. 67. 4
 hospites. 66. 31
 hospitii. 67. 7 | 134. 12
 hospitio. 28. 11 | 30. 14
 hospitium. 16. 11
 hoste. 15. 22
 hostem. 6. 22 | 48. 8 | 70.
 7 | 71. 7 | 88. 14 | 103.
 31 | 104. 7 | 123. 13 |
 141. 14
 hostes. 7. 14 | 14. 6, 24 |
 35. 12 | 37. 5 | 39. 3 |
 68. 9 | 71. 14, 18, 22 |
 72.

72. 3 | 90. 28 | 91. 10, januâ. 134. 17
 16 | 93. 18 | 120. 8, 20 januam. 33. 24
 hosti. 119. 4 ibi, *adverb. quietis.* 4. 11 |
 hostias. 124. 10 9. 28 | 16. 8 | 17. 10 |
 hostibus. 7. 11 | 14. 1 | 17. *& alibi plur.*
 22 | 72. 16 | 78. 8 | 81. ibidem. 4. 16
 11 | 83. 11 | 100. 11 | *iceta, n. p.* 113. 1
 104. 21 ictus. 117. 7
 hostis. 104. 13 | 146. 15 id. 2. 4 | 4. 1, 4, 18 | 6.
 hostium. 4. 16 | 6. 5 | 8. 7, 4 | *& alibi quam plur.*
 14 | 12. 15 | 27. 11 | 30. idem. 6. 7 | 9. 2 | 14. 20 |
 1, 8 | 36. 16 | 61. 7 | 63. *& alibi plur.*
 12, 18 | 66. 26 | 72. 2, ideo. 39. 23 | 92. 25 | 121.
 18 | 92. 26 | 93. 15 | 98. 14
 9 | 106. 9 idonea. 4. 12
 huc. 16. 11 | 23. 23 | 24. idoneam. 14. 22
 23 | 74. 26 | *& alibi.* idoneo. 8. 3
 huic. 8. 23 | 10. 15 | 24. idoneum. 15. 2 | 55. 22 |
 19 | 32. 4 | *& alibi* 75. 8 | 141. 12
plur. ierat, *venerat.* 133. 19
 hujus. 6. 12 | 10. 14 | 11. igitur. 45. 10 | 76. 9 | 86.
 26 | 12. 12 | *& alibi* 10 | 91. 7 | 92. 7 | 124.
plur. 22 | 142. 11 | 149. 5
 hujusmodi. 95. 11 ignem. 40. 21
 humanarum. 114. 20 ignes. 104. 18, 24
 humanitas. 10. 10 ignis. 104. 3
 humanitate. 39. 18 | 51. ignominia. 66. 27
 3 | 142. 15, 19 ignorabat. 70. 27
 humanitatis. 152. 17 ignorans. 34. 18
 humaverunt. 107. 10 ignorantia. 95. 14
 humili. 95. 4 ignorantia. 85. 1
 humilia, *abjecta.* 2. 10 ignorare. 20. 7 | 156. 17
 humiliore, *viliore.* 154. 19 ignorarent. 71. 26
 humilis, *abjectus.* 10. 10 ignosco. 78. 26
 hunc. 28. 18 | 32. 11 | 40. ignotam. 69. 6
 20 | 41. 8 | *& alibi.* ignoti. 94. 19
 hyberna. 103. 19 ignotus. 17. 3
 hybernacula. 103. 24 iis. 6. 1 | 70. 4 | 82. 17 |
 hybernaculis. 91. 9 90. 23 | *& alibi.*
 hyemabat. 103. 23 iidem. 30. 21 | 35. 12 | 37.
 hyemale. 71. 3 16 | 107. 3
 hyematum. 91. 1 | 103. 9 | iidem. 112. 2 | 139. 15
bis. iit. 144. 16
 hyeme. 148. 10 illa. 5. 14 | 55. 30 | 80. 16 |
 hyems. 101. 20 *& alibi.*
 Hyftaspis' *n. p.* 116. 4 illa. 20. 2 | 67. 9 | 92. 30
 37. 18 | 55. 29
 46. 10 | 77. 6
 4. 6 | 9. 1 | 11. 18 |
 14. 8 | *& alibi quam plur.*
 illi. 4. 5, 24 | 28. 5 | 37. 16 | *& alibi.*
 illis. 43. 18, 23 | 82. 12 | 93. 6
 illius. 30. 15 | 48. 5 | 107. 15 | 141. 7 | 145. 19 |
 148. 22
 illo. 11. 8 | 22. 1 | 24. 28 |

*& alibi.*illo, *adv. illuc.* 91. 15

illorum. 4. 21 | 15. 23 | 17.

14 | 23. 20 | 67. 9 | 103.

17 | 108. 9

illos. 2. 12 | 10. 4 | 15. 13 |

*& alibi.*illuc, *adv.* 53. 16 | 92. 4 |

104. 25

illud. 18. 9 | 34. 22 | 39.

3 | *& alibi.*

illum. 18. 10, 19 | 37. 8 |

& alibi.

illusis. 132. 15

illustraretur, *celebraretur.*

11. 13

illustre. 20. 16 | 81. 16 |

116. 9

illustria. 64. 4

illustrior. 96. 4

illustriores. 51. 1

illustris. 121. 9 | 153. 16

illustrissimum. 21. 13

imago. 9. 1

imaginem. 76. 2

imaginibus. 154. 7

imbueretur. 53. 9

imitari. 52. 7

imitator. 153. 13

imitatum. 42. 4

immerentes, *infantes.* 57.

I

imminebant. 105. 11

imminere. 48. 18

imminuebant. 101. 1

inmilit. 128. 12

immoderata. 35. 2

immodestia. 29. 10 | 39.

4

immortali. 148. 21

immortalibus. 115. 11

immortalis. 83. 30

immolavit. 124. 11

immutata. 57. 3

imparatos. 90. 11

imparatum. 69. 27

impedimentis. 44. 2

impediretur. 8. 7 | 28. 21

impediri. 71. 11

impedivit. 47. 8 | 105. 2

impellantur. 70. 23

impendentem. 35. 4

impendere. 105. 11

impensa. 64. 7

impentis. 108. 9

imperabat. 23. 17 | 78. 10

imperante. 70. 21

imperare. 48. 4 | 103. 13 |

112. 2 | 113. 22

(22) impera-

I.

Jacens. 95. 18

jacentem. 44. 6

jacet. 69. 20 | 99. 9

jacta. 133. 29

jactarentur. 144. 9

jam. 3. 5 | 9. 12 | 15. 24 |

25. 4 | *& alibi plur.*jam-tum, *ex eo tempore.*

43. 23

- imperaret. 48. 15
 imperaret, *exigeret*. 145.
 9
 imperat. 104. 1
 imperata. 104. 12
 imperator, *dux*. 27. 6 | 28.
 15 | 32. 21 | 47. 6 | 83.
 10 | 106. 34 | 121. 7 |
 124. 10 | 125. 3 | 139.
 3
 imperatore. 43. 5 | 59. 7,
 9 | 124. 23
 imperatorem. 4. 1 | 58. 8 |
 82. 21 | 93. 12 | 105. 1 |
 120. 19
 imperatores. 66. 10 | 92.
 3 | 123. 3 | 135. 12
 imperatori. 128. 9
 imperatoriā. 60. 3
 imperatoribus. 29. 11 | 43.
 2
 imperatoris. 72. 5 | 79. 22 |
 154. 16
 imperatorium. 3. 2 | 67. 8 |
 147. 22 | 148. 15
 imperatum. 104. 33
 imperavit. 133. 3 | 134.
 19
 imperia, *dominia*. 5. 11
 imperia, *regna*. 118. 1
 imperii. 6. 8 | 13. 14 | 20.
 20 | 46. 13 | 47. 22 | 62.
 6 | 69. 15 | 90. 4 | 99.
 18 | 100. 5 | 102. 18 |
 103. 2 | 106. 1 | 117. 11 |
 121. 3 | 125. 1 | 131. 20 |
 142. 12
 imperii, *dominationis*. 10.
 3 | 27. 15
 imperii, *principatus*. 20.
 16
 imperiis. 10. 1 | 54. 25 |
 98. 13
 imperio. 4. 18 | 9. 7 | 36.
 11, 12 | 48. 25 | 69. 14,
 21 | 84. 6 | 89. 5 | 102.
 3 | 102. 16 | 114. 3 |
 116. 3 | 129. 2 | 130.
 20
 imperiosa. 86. 9
 imperite. 114. 2
 imperitus. 81. 9
 imperium, *dominatum*. 4.
 18
 imperium, *dominium*. 9. 3 |
 30. 12 | 53. 23 | 94. 2
 imperium. 15. 11 | 54. 2 |
 65. 3 | 81. 20 | 82. 4, 8 |
 90. 12 | 109. 4 | 113. 4 |
 114. 1 | 122. 2
 impetiri, *incumbere*. 140.
 5
 impetrasset. 26. 11 | 100.
 14
 impetraverint. 120. 18
 impetravit. 90. 15
 impetu. 39. 8 | 72. 1
 impetum. 61. 7 | 74. 2 |
 83. 13 | 90. 28 | 104.
 16
 impetus. 59. 19
 impiger. 64. 2
 impium. 112. 11
 implacabile. 73. 20
 implicatus. 50. 1
 implicitum. 24. 29
 implicitus. 28. 16 | 95. 19
 imponere. 115. 2
 impositum. 75. 3
 imposuit. 53. 4 | 101. 23
 impotentem, *immodera-*
tum. 30. 7
 imprimis, *adverb.* 20. 17 |
 69. 11 | 94. 7 | 140. 4
 imprudens. 32. 13
 imprudente. 49. 16
 imprudentem. 69. 27 | 103.
 31
 imprudenter. 124. 19
 imprudentes. 90. 11 | 104.
 26
 imprudentiā. 55. 25
 imprudentiam. 82. 3
 impugnar. 44. 5 | 83. 33
 impulsi. 8. 2 | 24. 17 | 47. 4
 impulsu. 85. 3
 impune. 74. 10 | 115. 13
 imputamus. 30. 2
 in, *cum accusat.* 5. 7 | 6.
 18, 19 | 7. 1, 3 | 8. 11 |
 & *alibi quam plur.*
 in, *cum ablat.* 1. 4, 9 | 2.
 3, 5, 7, 9, 14, 15 | &
alibi quam plur.
 in, *erga*. 70. 31
 in, *pro*. 138. 13
 in, *per*. 117. 15
 in, *inter*. 118. 1 | 121. 1 |
 128. 2
 inanes. 39. 7
 incendio. 13. 9 | 40. 16 |
 41. 4 | 60. 2
 incendit. 101. 19 | 123. 15 |
 128. 11
 incendium. 41. 1
 incensis. 9. 18
 incensus. 9. 14 | 31. 3 | 88.
 15 | 105. 15
 incepta. 4. 1
 incepto. 56. 3
 incideret. 148. 3
 incidisset. 96. 5
 incidit. 51. 17
 ineidit, *accidit*. 144. 27
 incipiam. 84. 12
 incipiebat. 138. 14
 incisum. 35. 9
 incitabat. 141. 1
 inclinata. 88. 17
 incognitum. 78. 25 | 139.
 6
 incolas. 4. 3
 incolebant. 5. 1 | 27. 17 |
 incolebat. 103. 25
 incolens. 69. 21
 incolerent. 5. 12 | 6. 3
 incolis. 125. 8
 incolumem. 81. 15
 incolumes. 101. 23
 incolumitatem. 148. 12
 incolunt. 68. 2
 incommodis. 149. 14
 incommodum, *intempesti-*
vum. 118. 13
 inconsideration. 49. 1
 incredibile. 130. 2
 incredibili. 112. 18 | 116.
 12
 incuriā. 155. 15
 incurrentes. 61. 8
 inde. 7. 1 | 16. 14 | 17. 10 |
 25. 17 | & *alibi*.
 index. 24. 21
 indicasset. 24. 18
 indicaret. 143. 13
 indicent. 45. 9
 indicerent. 16. 10
 indici. 24. 19
 indicio. 24. 17 | 31. 16 |
 113. 3 | 152. 23
 indicium. 21. 7
 indidem. 79. 18
 indigebat. 44. 7
 indigentem. 118. 11
 indigerent. 94. 5
 indigeret. 28. 23 | 123. 11
 indigna. 110. 16
 indignarentur. 53. 2
 indignē. 97. 2
 indignum. 70. 29
 indiguerunt. 147. 4
 indiguisset. 156. 3
 indiligens. 143. 5
 indixerant. 47. 12
 indixerunt. 33. 20
 indixisse. 91. 24
 indixissent. 28. 9
 indix-

- indixit. 43. 12 | 68. 22
 indoles. 97. 6
 inducebatur. 47. 18
 inducere. 131. 11
 induciarum. 90. 25
 inducias. 90. 13, 16
 inductum. 129. 5
 indulgebatur. 62. 21
 indulgendo. 53. 8 | 141. 24
 indulgente. 140. 3
 indulgentiâ. 153. 7
 indulgeret. 51. 8
 induluit. 30. 4 | 116. 14 | 147. 2
 industria. 87. 5 | 139. 16
 industriâ. 11. 5 | 91. 2 | 97. 11 | 139. 1 | 149. 18
 industriæ. 150. 25
 industriam. 98. 11
 induxit. 33. 14
 inermes. 56. 14, 21
 inermis. 126. 3
 inertiâ. 152. 15
 inest. 79. 20
 ineunte. 33. 11
 ineuntis. 10. 14
 inexercitate. 99. 13
 infamatum. 41. 8
 infamem. 83. 25
 infamia. 2. 10
 infamiâ. 33. 34
 infectis, *non peractis*. 9. 21
 inferior. 73. 10
 inferre. 5. 7 | 59. 13 | 122. 6 | 124. 1
 inferret. 11. 24
 inferri. 25. 15 | 71. 22
 infestissimus. 105. 9
 infesto, *inimico*. 121. 6
 inficiendum. 123. 2
 inficias. 84. 5
 infimis. 142. 3
 infimos. 104. 16
 infinitas. 155. 9
 infinitum. 74. 16
 infirmissimos. 14. 29
 infirmum. 99. 6
 infoderunt. 25. 17
 ingenii, *prudentiæ*. 38. 2
 ingenii. 41. 18 | 76. 6 | 79. 20 | 197. 3 | 140. 7
 ingenio. 52. 16
 ingenium. 50. 7
 ingratæ. 66. 20
 ingratis, *adv.* 13. 21
 ingratorum. 28. 8 | 112. 13
 ingratum. 102. 12
 ingratus. 115. 2
 inject. 55. 3
 inject, *intulit*. 128. 13
 injecta. 95. 4
 injectus. 34. 4
 inierat. 156. 29
 injiceret. 60. 4
 injiciant. 104. 21
 iniit. 31. 3
 iniit, *suscepit*. 133. 1
 inimica. 23. 19
 inimicâ. 100. 7
 inimici. 30. 22 | 34. 20 | 55. 23 | 33. 24 | 106. 6 | 146. 16
 inimicis. 34. 16
 inimicissimos. 70. 26 | 102. 6
 inimicissimum. 130. 19 | 134. 9
 inimicitiam. 74. 12
 inimicitias. 138. 6 | 148. 27
 inimicitii. 85. 8
 inimicos. 35. 11 | 85. 20
 inimicum. 18. 1 | 37. 13 | 55. 22
 inimicus. 148. 1
 initio. 10. 16 | 26. 1 | 36. 4 | 43. 12 | 86. 3, 10 | 88. 4 | 107. 5 | 113. 13, 17 | 133. 29 | 156. 4
 initium. 43. 15 | 52. 3
 initurum. 39. 27
 injuriam. 148. 28
 injurias. 49. 3 | 77. 16 | 81. 6
 injuriarum. 102. 2
 injuste. 15. 26
 innocentia. 19. 8 | 20. 7
 innocentes. 80. 18
 innexus. 156. 12
 innoxium. 10. 13
 inopiâ. 6. 5
 inopiam. 103. 25 | 141. 19
 inopis. 94. 14
 inopinanti. 69. 11
 inopinata. 110. 16
 inopinatas. 54. 13
 inquit. 39. 2 | 45. 6 | 43. 24 | 48. 2 | 60. 14, 15 | 78. 21 | 79. 4 | 79. 23, 30 | 83. 22 | 87. 6 | 93. 5 | 105. 19 | 106. 5, 7 | 108. 8 | 110. 16 | 124. 8, 13 | 142. 25 | 156. 12
 insciente. 106. 28
 inscientibus. 132. 13
 insciis. 56. 26 | 68. 26
 inscitiam. 82. 3
 insequabantur. 146. 19
 intersuens. 33. 2
 intersuisse. 41. 16
 intersuunt. 41. 18
 insidiari. 73. 23 | 109. 5
 insidiarum. 74. 17
 insidias. 25. 5 | 39. 14 | 55. 30 | 68. 19 | 73. 26 | 129. 4
 insidiati. 130. 5
 insidiatorem. 117. 12
 insidiatores. 73. 30 | 74. 4
 insidiis. 73. 22 | 127. 5 | 134. 8
 insignius. 91. 3
 insolens. 114. 16
 insolentiâ. 92. 28
 insolentiam. 79. 29
 instabat. 34. 17
 instans. 23. 22
 instaret. 83. 11
 instantibus, *presentibus*. 11. 11
 institerit. 148. 20
 institit. 100. 11
 instituerat. 124. 15 | 131. 19 | 151. 17
 instituerunt. 35. 24
 instituit, *decrevit*. 139. 8
 institutis. 91. 2
 institutis, *legibus*. 1. 9 | 92. 6
 instituto. 145. 11
 instituto, *consuetud.* 2. 4
 institutum. 65. 9
 instructa. 94. 14
 instructâ. 8. 4 | 83. 11 | 103. 8
 instrui. 14. 37
 insuetus. 55. 10
 insulâ. 5. 3 | 9. 13 | 17. 8 | 27. 18
 insulæ. 4. 4 | 27. 14 | 28. 16 | 113. 16
 insulam. 4. 9 | 54. 9 | 62. 7 | 66. 8
 insulas. 5. 4 | 9. 6 | 119. 8
 insulis. 46. 4
 integriore. 104. 29
 integritas. 107. 14
 intellectu. 56. 20 | 152. 6
 intellexit. 25. 5

- intelligebant. 34. 21 | 104.
 8
 intelligebat. 72. 9 | 99. 19 |
 103. 28 | 105. 10 | 119.
 13
 intelligerent. 14. 28 | 35.
 12
 intelligeret. 12. 6 | 20. 3 |
 103. 21
 intelligi. 8. 19 | 54. 2 | 77.
 1 | 84. 8 | 98. 7 | 100.
 7 | 129. 7 | 133. 30 | 144.
 2 | 148. 22
 intemperans. 33. 4
 intemperantiā. 20. 22 |
 103. 15
 inter. 4. 17 | 7. 9 | 12. 18 |
 19. 7 | & *alibi*.
 intercedebat. 155. 21
 intercedere. 155. 22
 intercederet. 144. 4
 intercesserat. 50. 15
 intercessisse. 153. 7
 intercellit. 155. 10
 interdici, *prohiberi*. 121.
 14
 interdiu. 86. 11
 interdum. 77. 17 | 155.
 12
 interea. 15. 14
 interessē. 103. 18
 interfecerant. 85. 13
 interfecerunt. 41. 2
 interfecissent. 6. 23 | 43.
 10 | 133. 10
 interfecisset. 80. 14 | 106.
 17 | 106. 35
 interfecit. 59. 10 | 75. 10 |
 129. 6
 interfecti. 87. 7
 interfectis. 13. 8 | 68. 4
 interfecto. 55. 4 | 97. 13 |
 100. 11 | 106. 19 | 112.
 15 | 124. 24 | 141. 8
 interfectoris. 145. 17
 interfectum. 68. 13 | 88.
 18 | 131. 17
 interfecturum. 74. 9
 interfectus. 20. 15 | 45. 15 |
 56. 24 | 63. 18 | 116. 17 |
 118. 10 | 141. 6
 interficere. 68. 19 | 73. 22 |
 99. 2 | 112. 19
 interficeret. 71. 17
 interfici. 106. 3
 interficiant. 40. 14
 interficiendi. 35. 23
 interficiendum. 40. 12 | 55.
 1, 26 | 112. 4 | 133. 1
 interficit. 72. 2
 interficitur. 100. 22
 interfuerit. 114. 12
 interfuimus. 151. 7
 interfuit. 20. 12
 interierit. 53. 14 | 134. 28
 interierunt. 12. 16
 interiusset. 6. 2
 interijt. 68. 19 | 117. 7
 interim. 14. 6, 34 | 15.
 9 | 24. 8 | 51. 17 | 62.
 9 | 75. 5 | 93. 8 | 94. 3 |
 99. 4 | 109. 17 | 112.
 15 | 119. 8
 interimendum. 41. 5
 interimere. 102. 6
 interiore. 2. 16
 interioribus, *secretis*. 124.
 6
 interire. 26. 18 | 122. 11
 interirent. 120. 22
 interiret. 25. 9
 interiret, *absumeretur*. 11.
 18
 interitu. 82. 24 | 131. 16
 interitum. 84. 6 | 148. 18
 interiturum. 6. 5
 internecionem. 99. 4
 internuncios. 36. 5
 interponens. 15. 7
 interponere. 86. 17
 interpoluit. 141. 21 | 147.
 10
 interpretantur. 142. 6
 interrogaretur. 60. 13
 interferens. 6. 22
 intestinum, *internum*. 120.
 12
 intestinum. 156. 7
 intimā. 147. 1 | 149. 6
 intimam. 36. 2 | 97. 5 |
 147. 21
 intīmē. 144. 1
 intimis. 47. 5
 intimus. 50. 10
 intra. 71. 20 | 93. 1 | 133.
 25
 intrarat. 94. 12
 intrare. 63. 9 | 72. 12
 intrarunt. 56. 16
 intrāsset. 68. 9
 introierit. 54. 2
 introiisset. 56. 25
 introiit. 38. 9
 introitum. 25. 12
 intromissi. 56. 15
 intuebatur. 147. 19
 intuens. 34. 18 | 55. 15 |
 61. 7
 intuerentur. 15. 26 | 94.
 20
 intulerunt. 86. 8
 intuli. 17. 18
 intulit. 116. 10
 intuuntur. 62. 25
 invadit. 72. 1
 invadunt. 56. 17
 invasit. 11. 25
 invehctus. 80. 10
 inveheretur. 115. 9
 invenerat. 13. 9
 invenisset. 55. 22
 inventum. 61. 2 | 101. 9
 inventuros. 134. 13
 inveterascere. 141. 24
 inveteratā. 103. 12
 inveteratam. 111. 7
 invictus. 83. 22 | 129. 11
 invident. 45. 7
 invidia. 62. 23
 invidiā. 54. 25 | 62. 28 |
 103. 2 | 105. 3 | 112.
 9 | 123. 6
 invidiā. 28. 8 | 34. 20 |
 53. 3
 invidiam. 15. 30 | 28. 4 |
 37. 25 | 45. 3 | 62. 22 |
 70. 17 | 81. 8, 19 | 102.
 17
 invidus. 66. 18
 inviolatus. 79. 8
 invisa. 56. 18
 invitaret. 151. 3
 invitis. 113. 22
 invitissimi. 145. 6
 invito. 100. 13
 invocatos. 29. 1
 inutile. 15. 23
 jocans. 155. 12
 joco. 77. 14
 jocose. 33. 17
 Iones, *n. patron*. 61. 23
 Ioniā, *n. p.* 5. 10
 Ioniæ. 46. 18 | 68. 23
 Ioniā. 35. 17 | 36. 17 |
 49. 9
 Iason, *n. p.* 67. 1
 Jovi, *n. p.* 31. 8 | 124. 10
 Jovis. 31. 10 | 155. 13
 Iphicratenses. 59. 17
 Iphicrate, *n. p.* 66. 16
 Iphicratem. 59. 13 | 60.
 9 | 66. 13
 Iphicrates. 63. 2
 Iphicratis. 66. 2 | 67. 8
 ipsa. 24. 7
 ipsā. 149. 14
 ipsam. 14. 19 | 120. 16
 ipsa-

- ipſarum. 5. 10
 ipſe. 4. 16 | 5. 9 | 9. 23 |
 15. 18 | *& alibi plur.*
 ipſi. 32. 12 | 42. 5 | 50.
 12 | 56. 20 | 74. 30 |
 78. 13 | 93. 6 | 106.
 18 | 134. 12 | 147. 5
 ipſis. 6. 7, 11 | 38. 17 | 54.
 6 | 75. 15 | 124. 4 | 148.
 23
 ipſius. 30. 17 | 48. 12 | 50.
 15 | 73. 7 | 90. 26 | 131.
 17
 ipſo. 60. 4 | 74. 28 | 86.
 14 | 133. 6
 ipſorum. 1. 7 | 6. 9 | 15.
 26 | 103. 20 | 104. 9
 ipſos. 6. 9 | 74. 29 | 130.
 5
 ipſum. 39. 15 | 74. 3 | 83.
 14 | 91. 23 | 131. 7 |
 145. 3 | 150. 14 | 153.
 2
 irā. 88. 15
 irafci. 81. 7 | 153. 8
 iratus. 92. 15 | 138. 10
 irā. 35. 13 | 92. 16
 ire. 73. 28 | 126. 3 | 144.
 20
 irent. 7. 10
 iret. 101. 26
 iri. 151. 1
 irridendum. 133. 20
 irridentes. 4. 5
 is. 7. 3 | 9. 1 | 11. 1 | 17.
 15 | *& alibi.*
 Iſnemā, *n. p.* 88. 7
 iſtā. 79. 31
 iſtis. 45. 7
 iſto. 106. 5
 iſtro, *n. p.* 5. 8
 iſtud. 79. 4 | 106. 6
 ita, *ſic.* 17. 12 | 30. 16 | 31.
 18 | 32. 13 | 53. 14 | 75.
 10 | 96. 2 | 102. 11 |
 118. 9
 ita, *adeo.* 22. 5 | 28. 14 |
 71. 6 | 86. 2 | 86. 9 |
 109. 9 | 110. 8 | 114.
 10
 ita. 36. 21 | 119. 13 | 124.
 17 | *& alibi.*
 Italiā, *n. p.* 34. 4 | 123. 5 |
 129. 8 | 139. 16 | 146.
 8 | 149. 17 | 151. 19
 Italiæ. 124. 1
 Italiam. 35. 1 | 54. 11 |
 122. 6 | 125. 7, 10 |
 126. 4 | 131. 12 | 132.
 17 | 143. 1 | 147. 20
 Italica. 139. 10
 Italicis. 139. 6
 Italicum. 113. 8
 itaque. 6. 10 | 7. 18 | 8. 11 |
 9. 23 | *& alibi plur.*
 itaque, *ſicque.* 34. 23
 itaque, *ergo.* 92. 19
 itaque, *idcirco.* 99. 20
 ita ut. 88. 1 | 142. 1 | 154.
 7
 item. 77. 14 | 117. 7 | 130.
 10, 20
 iter. 14. 10 | 40. 12 | 70.
 1 | 73. 30 | 74. 3 | 85.
 2 | 86. 14 | 91. 9 | 92.
 8 | 104. 3 | 104. 26 |
 125. 8
 iterum. 27. 9 | 59. 11 |
 129. 4, 13 | 138. 6
 itinera. 126. 2
 itinere. 25. 3 | 70. 15 | 103.
 8 | 127. 2
 itineri. 104. 17
 itineribus. 99. 21 | 101. 2
 itineris. 103. 30
 ituras. 99. 20
 iturum. 91. 12
 iuberet. 106. 13
 iubet. 40. 20 | 56. 10 | 63.
 10 | 70. 6 | 71. 23
 jucundiffimum. 151. 9
 jucundiffimus. 152. 19
 judex. 83. 8
 judicabat. 11. 11
 judicamus. 116. 3
 judicandum. 150. 16
 judicare. 80. 13 | 150. 5 |
 152. 20 | 155. 19
 judicari. 1. 9 | 24. 6 | 78.
 7 | 107. 2 | 135. 13 |
 143. 24 | 148. 24 | 152.
 15
 judicārit. 48. 8
 judicārunt. 3. 6
 judicārunt, *damnār.* 131.
 7
 judicāſſet. 11. 5
 judicatum. 31. 16 | 141.
 14
 judicatus. 146. 15
 judicavit. 14. 11
 judicent. 1. 3
 judicet. 103. 18
 judicii. 66. 22 | 147. 18
 judiciis. 11. 7 | 109. 1
 judicio. 60. 12 | 66. 19 |
 83. 9 | 110. 11 | 111. 4 |
 152. 15 •
 judicium. 82. 14 | 110. 4 |
 144. 16
 jugera. 45. 8
 jugerum. 45. 5
 jugulatus. 106. 29
 iuſſet. 95. 1
 Julium. 148. 18 | 149. 20
 jumenta. 101. 16 | 104.
 29
 jumentis. 114. 14
 jumentorum. 128. 10
 jumentum. 101. 10
 Juniam, *ſup. famil.* 153.
 20
 junctis. 114. 14
 junctus. 145. 4
 jura. 67. 7
 jurare. 56. 1 | 124. 16
 jurāſſet. 105. 6
 juravit. 90. 15
 jure. 15. 21 | 43. 4 | 88.
 6 | 138. 9
 juris. 27. 3 | 139. 2
 jus. 134. 12 | 144. 16
 juſjurandum. 90. 18 | 124.
 17
 juſſerat. 82. 8
 juſſerit. 48. 10 | 148. 21
 juſſis, *ſubſt.* 92. 2
 juſſiſſet. 51. 16
 juſſit. 15. 16 | 17. 2 | 53.
 8 | 66. 24 | 69. 10, 14 |
 73. 29 | 95. 13 | 102.
 21 | 106. 26 | 124. 16 |
 143. 3 | 146. 9 | 156.
 11
 juſſu. 67. 6 | 68. 8 | 71.
 16 | 91. 23
 juſſus. 109. 24 | 131. 22
 juſtitia. 4. 18 | 20. 22
 juſtitia. 20. 17 | 116. 13
 juſtus. 10. 6 | 20. 1, 8
 juvare. 94. 4
 juvit. 141. 14
 juxta. 24. 2 | 39. 3 | 65.
 13 | 68. 1 | 117. 5 |
 157. 4
 L.
 Labeone, *n. p.* 135. 1
 labor. 107. 15
 laborarint. 86. 21
 labore. 13. 18 | 41. 15 |
 47. 1 | 60. 5 | 149. 18
 laborem. 33. 4 | 106. 11
 labores. 115. 5
 laboribus. 134. 28
 laborioſius. 150. 4
 labo.

- laboriosus. 33. 1 | 64. 2
 Lacedæmona, *n. p.* 31. 12
 Lacedæmonem. 7. 7 | 15.
 5 | 25. 3 | 28. 12 | 35.
 10
 Lacedæmoni. 2. 6
 Lacedæmonii. 8. 10 | 14.
 12, 28 | 15. 8 | 16. 2, 9 |
 20. 21 | 22. 11 | 23. 19 |
 28. 8 | 30. 5, 6 | 31. 5 |
 35. 14 | 36. 13 | 47. 2 |
 62. 10 | 65. 5 | 81. 5 |
 83. 2 | 85. 6 | 94. 1,
 3
 Lacedæmoniiis. 7. 5 | 16.
 16 | 20. 20 | 30. 2 | 31.
 17 | 39. 21, 26 | 40. 8 |
 47. 5, 12 | 48. 17 | 59.
 18 | 80. 4 | 83. 12 | 84.
 3 | 89. 4 | 90. 4, 14 | 91.
 24 | 93. 8
 Lacedæmoniorum. 12. 14 |
 13. 14 | 15. 11, 17, 19 |
 23. 6 | 24. 2, 16 | 28.
 11 | 30. 10 | 31. 4 | 36.
 4 | 37. 2 | 38. 16 | 39.
 16 | 44. 11 | 46. 5 | 48.
 25 | 59. 10 | 81. 2 | 83.
 31 | 86. 6 | 87. 10
 Lacedæmonios. 15. 25 |
 38. 21 | 41. 18 | 42. 1 |
 48. 8 | 81. 17 | 82. 20
 Lacedæmonius. 85. 1 | 116.
 1 | 135. 9
 laceffivit. 119. 5
 Laco, *n. patronym.* 64. 10 |
 90. 18 | 91. 16
 Lacon. 40. 7
 Lacone. 90. 13
 Laconicam. 65. 2
 Laconum. 85. 5 | 87. 18 |
 94. 10
 lachrymans. 37. 10 | 110.
 15
 lacrymârit. 37. 13
 lachrymis. 143. 13
 lædebat. 148. 28
 lædendo. 146. 18
 læsam. 112. 9
 lætitia. 37. 20
 lætitia. 65. 8
 Lamachus, *n. p.* 33. 22
 Lamprus, *n. p.* 76. 13
 Lampfacum, *n. p.* 18. 14
 Laphystii, *n. p.* 119. 8
 Laphystio. 115. 5
 Laphystius. 115. 1
 lapide. 117. 7
 lapidem. 25. 12 | 157. 4
 lapideâ. 35. 9
 largitione. 9. 3 | 11. 18 |
 121. 16
 largitionibus. 144. 12
 lassitudine. 75. 3
 lassitudinem. 104. 28
 latam. 82. 6
 latebat. 75. 3 | 103. 5
 147. 23
 latere. 93. 24
 latet. 29. 10
 Latine. 142. 22
 Latini, *adject.* 142. 20
 latissime. 104. 18
 laturum. 23. 5
 laudanda. 6. 16
 laudando. 41. 12
 laudatione. 93. 21
 laudaturi. 147. 19
 laudavit. 93. 19
 laude. 59. 18 | 76. 2 | 138.
 18 | 148. 10
 laudem. 112. 9 | 116. 11
 laudes. 114. 17
 laudi. 2. 5 | 77. 4
 laudibus. 2. 7 | 32. 6 | 41.
 9 | 55. 12
 laudis. 65. 10 | 144. 4
 laus. 10. 12 | 42. 3 | 87.
 15 | 92. 12
 lautè. 62. 21
 lautus. 151. 2
 laxavit. 24. 12
 lecticâ. 127. 4
 lecticulâ. 157. 2
 lectione. 151. 10
 lecto, *subst.* 56. 16
 lectores. 30. 19 | 154. 13
 lectoribus. 75. 13
 lectorum. 85. 1
 legat. 103. 17 | 152. 26
 legati. 14. 33 | 15. 9, 15 |
 80. 20 | 81. 1 | 108. 5 |
 124. 2 | 130. 12 | 131.
 2 | 134. 3, 16 | 144.
 29
 legationem. 14. 32
 legationes. 50. 15
 legationis. 88. 5
 legationum. 81. 2
 legatos. 14. 30, 31 | 15. 17,
 27 | 16. 4 | 23. 20 | 31.
 11 | 62. 15 | 73. 17 |
 109. 21 | 134. 8
 legatus. 80. 8 | 87. 21
 lege. 82. 5 | 115. 3
 legem. 44. 17, 18
 legendum. 32. 12
 legent. 1. 3
 legerat. 22. 4
 legeret. 155. 7
 legi, *subst.* 82. 12
 legibus. 19. 4 | 23. 24 |
 26. 4 | 65. 7 | 110. 3 |
 112. 1 | 115. 7 | 144.
 12
 legimus. 72. 6
 legis. 82. 16
 legisset. 32. 6
 legitimam. 20. 9
 legitimis. 110. 11
 Lemnii, *n. patronym.* 4.
 5
 Lemnum, *n. p.* 4. 3, 7, 22 |
 5. 1
 lenire. 54. 27
 leniri. 105. 16
 leonem. 105. 19
 Leonidâ, *n. p.* 12. 14
 Leonatus, *n. p.* 98. 16
 Leotychide, *n. p.* 89. 3
 Leotychidem. 89. 12
 leporem. 142. 21
 leto, *morte.* 118. 4
 levavit. 141. 19
 Leucosyri, *n. patron.* 68.
 2
 Leuctra, *n. p.* 82. 19 | 93.
 8
 Leuctricâ. 81. 4 | 86. 9
 Leuctricam. 80. 20 | 83.
 29 | 94. 1
 leve. 1. 2 | 59. 2. | 151.
 1
 levia. 77. 3
 levior. 156. 28
 leviora. 75. 14
 leviores. 58. 11
 levis. 73. 4 | 152. 8
 lex. 82. 4 | 153. 16
 libenter. 62. 20, 24, 27 |
 124. 12
 libentius. 93. 24 | 101. 10
 liberalis. 33. 1 | 152. 8
 liberalitate. 28. 19 | 34. 7 |
 148. 27
 liberalitatem. 27. 3 | 148.
 22
 liberaliter. 32. 4 | 151.
 2
 liberalius. 62. 21
 liberandæ. 5. 16
 liberandam. 39. 22 | 86.
 1
 liberandarum. 87. 15
 liberare. 42. 11
 liberaret. 20. 13
 liberaret. 111. 6

- liberari. 85. 9
 liberata. 14. 12 | 48. 26
 liberatorem. 57. 4
 liberatum. 81. 14
 liberatus. 17. 23 | 27. 1 | 109. 2
 liberaverunt. 87. 11
 liberavi. 80. 5
 liberavit. 8. 24 | 64. 9
 liber. 111. 2 | 154. 10
 liberi, *adject.* 15. 1
 liberi, *subst.* 60. 8, 9 | 68. 24 | 89. 10 | 100. 19 | 102. 7 | 107. 5 | 108. 6
 liberis, *adject.* 62. 23
 liberius. 11. 3 | 55. 13
 liberus, *adject.* 6. 3
 liberus, *subst.* 79. 28 | 80. 15 | 83. 26 | 88. 19 | 107. 12 | 117. 16 | 146. 20
 liberrimè. 15. 20
 libertate. 10. 9 | 43. 24
 libertatem. 34. 5 | 42. 13 | 52. 13 | 82. 25 | 87. 8 | 112. 1 | 113. 16 | 115. 11
 libet. 86. 17
 libidinis. 94. 12
 libidinofus. 33. 4 | 117. 9
 librarii. 150. 18
 libri. 135. 5, 11 | 139. 8
 libris. 153. 20 | 154. 2
 libro. 3. 1 | 52. 10
 libros. 152. 23
 librum. 32. 5, 11
 licebat. 62. 26 | 89. 8 | 101. 3
 licentiâ. 35. 3 | 103. 13, 15
 licentiûs. 55. 5
 liceret. 74. 10 | 79. 3 | 113. 6 | 115. 5, 7, 12
 licet. 23. 24 | 26. 8
 licitum. 33. 17 | 105. 9
 ligna. 40. 15
 ligneis. 12. 5
 ligneum. 12. 8
 Ligures, *n. patronym.* 127. 1
 limen. 56. 16
 lineas, *adject. ex lino.* 58. 13
 lingua. 5. 11 | 51. 5
 linguæ. 33. 9
 lis. 9. 25 | 66. 20
 litrem. 26. 2
 litibus. 147. 6
 literarum. 1. 6 | 84. 12 | 135. 10 | 139. 4 | 140. 4
 literæ. 69. 18
 literas. 22. 21 | 24. 15 | 47. 25 | 66. 15 | 101. 25 | 102. 10 | 140. 5 | 155. 6
 literatissimi. 150. 17
 literis. 17. 21 | 18. 6 | 24. 26 | 70. 26 | 135. 5 | 143. 6 | 155. 16
 listore. 133. 26
 loca. 4. 12 | 14. 24 | 39. 11 | 56. 7 | 74. 28 | 100. 13 | 103. 24, 30 | 126. 2
 loci. 73. 5, 28
 locis. 8. 5 | 28. 20 | 67. 19 | 70. 2 | 71. 10 | 72. 17 | 74. 27 | 91. 15, 18 | 101. 3 | 101. 18 | 104. 21 | 142. 9 | 155. 8
 loco. 8. 3 | 12. 16 | 13. 2 | 14. 1 | 15. 1 | 17. 1 | 24. 16 | 25. 17, 18 | 31. 22 | 32. 11 | 57. 7 | 61. 5 | 72. 20 | 73. 9 | 97. 7, 10 | 101. 8, 20 | 119. 7 | 130. 18 | 133. 14 | 134. 13
 locorum. 73. 11 | 81. 11 | 100. 1 | 120. 21 | 128. 8
 locum. 2. 14 | 8. 8 | 24. 21 | 38. 6 | 39. 15 | 72. 15 | 73. 30 | 74. 29 | 75. 2, 7 | 81. 20 | 85. 17 | 89. 8 | 93. 16, 20, 22 | 97. 12 | 100. 5 | 106. 32 | 134. 12 | 144. 20
 locum, *occasionem.* 119. 4
 locus. 23. 17 | 74. 26
 locupletari. 38. 10
 locupletatis. 91. 1
 locupletato. 36. 21
 locupletavit. 4. 14 | 29. 3 | 122. 6
 locupletia. 45. 9
 locupletissima. 90. 27
 longarum. 11. 27
 longas. 48. 15
 longè. 14. 25 | 38. 15 | 69. 23 | 70. 3 | 92. 9 | 103. 20
 longinquiore. 13. 18
 longiorem. 103. 27 | 104. 27
 longiores. 58. 12
 longis. 53. 24
 longissime. 15. 6
 longius. 12. 15 | 141. 22
 longo. 68. 28
 Longo, *n. p.* 126. 9
 longum. 129. 6
 loquebantur. 43. 24 | 121. 10
 loquentem. 51. 5
 loquentes. 5. 11
 loquerentur. 37. 28
 loqueretur. 24. 22
 loqui. 106. 4
 loricarum. 58. 12
 loro. 101. 12
 Lucanis, *n. p.* 129. 4
 lucidè. 84. 14
 Lucii, *n. p.* 136. 3 | 143. 16 | 149. 15
 Lucio, 131. 1, 9 | 138. 3 | 143. 11, 12
 Lucium. 134. 4 | 148. 18 | 149. 20 | 156. 11
 Lucius. 127. 9 | 141. 2
 Luculli, *n. p.* 143. 16
 Lucretii, *n. p.* 149. 21
 lucri. 43. 1
 luctando. 77. 8
 Luctatio, *n. p.* 119. 9
 lucus. 9. 13
 ludo. 147. 28
 ludos. 117. 4
 lumbos. 156. 8
 lumina. 114. 10
 Lusitanos, *n. pat.* 139. 14
 luxuria. 138. 13
 luxuriâ. 54. 18
 luxuriæ. 94. 12
 luxuriam. 103. 20 | 108. 10
 luxuriosè. 42. 4
 luxuriosius. 23. 15
 luxuriosus. 33. 4 | 117. 10
 Lyci, *n. p.* 36. 9
 Lyco. 56. 23
 Lydiæ, *n. p.* 46. 19 | 68. 23
 Lydorum. 73. 1
 Lyfander, *n. p.* 30. 3, 8 | 31. 23 | 32. 9 | 38. 15 | 39. 6
 Lytandro. 32. 12 | 39. 4 | 46. 11 | 48. 27 | 90. 1
 Lyfandrum. 31. 12 | 38. 20 | 40. 3
 Lyfim, *n. p.* 76. 15
 Lylimachus, *n. p.* 105. 12 | 107. 8 | 118. 2, 5

M.

- M**acedo. 65. 18
 Macedones. 96. 6 | 97. 1 | 99. 16 | 102. 14
 Macedonis. 60. 7
 Macedonia. 109. 18
 Macedoniam. 98. 16 | 100. 19 | 101. 26 | 102. 2, 4
 Macedonum. 99. 15 | 102. 17, 19 | 105. 4 | 106. 36 | 109. 15 | 117. 1
 Macrochir. 116. 8, 10
 Macrontichos. 38. 8
 maculavit. 25. 13
 magis. 4. 18 | 8. 10 | 12. 13 | 14. 3 | & *alibi plur.*
 magistratibus. 10. 2 | 130. 12
 magistratu. 34. 25 | 63. 7 | 130. 25
 Magistratui. 79. 2
 magistratum. 15. 19 | 32. 10 | 38. 5 | 87. 3
 magistratus. 15. 6 | 65. 15 | 86. 1 | 107. 13 | 153. 15 | 154. 7
 magistratuum. 9. 3 | 11. 18 | 86. 19 | 92. 2
 magna. 7. 9 | 10. 11 | 24. 2 | 45. 3 | 66. 5, 9 | 107. 15 | 141. 19
 magnâ. 9. 19 | 16. 3 | 22. 5 | 27. 13 | & *alibi.*
 magnæ. 53. 2 | 77. 4 | 86. 2 | 108. 4
 magnam. 25. 12 | 27. 3 | 29. 7 | 32. 3 | & *alibi.*
 magnarum. 53. 20
 magnas. 26. 10 | 27. 7 | 46. 3 | 50. 9 | 62. 8 | 74. 13 | 99. 12 | 121. 16 | 122. 4 | 150. 2
 Magnetiæ, *n. p.* 18. 11, 17 | 19. 1
 Magnetem, *n. p. hominis.* 70. 29
 magni. 46. 2 | 68. 4 | 103. 11 | 106. 34 | 110. 6 | 118. 1 | 137. 4
 magnifice. 69. 12
 magnificentissimum. 43. 7
 magnificus. 150. 26
 magnis. 2. 7 | 10. 14 | 18. 10 | 38. 4 | & *alibi.*
 magnitudine. 32. 7 | 42. 10 | 58. 1 | 67. 14 | 118. 14
 magnitudinem. 18. 4 | 100. 26
 magnitudini. 77. 5
 magnitudo, *ampl.* 2. 18
 magno. 7. 5 | 14. 16 | 24. 29 | 25. 10 | & *alibi.*
 magnoperè. 6. 15 | 23. 2 | 69. 10
 magnos. 96. 4
 magnum. 107. 2 | 108. 12
 magnus. 3. 8 | 14. 16 | 21. 12 | 34. 3 | 69. 7 | 111. 4 | 117. 3 | 139. 3
 Mago, *n. p.* 130. 11
 Magonem. 130. 21, 22 | 131. 13 *bis.*
 Magonis. 131. 16
 majestas. 86. 9
 major. 11. 8 | 34. 6 | 50. 15 | 96. 3 | 143. 8
 major, *antiquior.* 117. 14
 majora. 22. 7 | 33. 10, 18
 majore. 13. 18 | 16. 12 | 69. 24 | 70. 25 | 73. 13
 majorem. 28. 15
 majores. 22. 17 | 74. 23 | 91. 19
 majori. 51. 19 | 71. 25
 majoribus. 68. 10 | 76. 10 | 89. 4
 majoribus, *natu.* 12. 10
 58. 3
 majoribus, *veteribus.* 140. 2
 majorum. 1. 9 | 3. 3 | 50. 6 | 66. 11 | 94. 11 | 144. 11 | 153. 13
 majus. 9. 3 | 48. 18 | 152. 17
 mala. 17. 17
 malâ. 71. 24
 male. 5. 14 | 14. 4 | 15. 25 | 36. 3 | 55. 10, 11 | 66. 14 | 70. 24 | 71. 8 | 83. 25 | 103. 8 | 106. 16 | 108. 17 | 119. 3
 malebat. 148. 29
 maledicentissimi. 41. 11
 maledici. 121. 11
 maledicam. 94. 17
 mali. 120. 12
 malis. 120. 16 | 148. 13
 malis, *verb.* 47. 24
 malitiosè. 37. 28
 mallent. 105. 8
 mallet. 67. 4
 mallet, *eligeret.* 122. 12
 malo, *subst.* 38. 2
 malos. 83. 33 | 147. 17
 maluit. 10. 13 | 40. 11 | 49. 6 | 63. 15 | 64. 11 | 113. 24
 malunt. 56. 19
 Mamercum, *n. p.* 113. 8
 manceps. 144. 15
 mandatam. 152. 10
 mandatis. 48. 1
 Mandroclem, *n. hominis.* 70. 29
 manebant. 102. 10
 manebat. 23. 26
 manendi. 148. 17
 manens. 101. 8
 manere. 4. 17 | 13. 2, 10 | 40. 6 | 118. 7
 manerent. 47. 3 | 113. 21
 maneret. 47. 17 | 65. 10
 manibus. 115. 4
 Manlii, *n. p.* 135. 6
 manserunt. 18. 16
 mansit. 52. 5 | 90. 17 | 100. 15 | 138. 11
 Mantineam, *n. p.* 83. 10
 manu. 22. 3 | 40. 17 | 67. 20 | 69. 3 | 71. 6 | 77. 13 | 116. 13 | 117. 8 | 148. 3
 manu, *turbâ.* 4. 2 | 22. 5 | 38. 8 | 69. 27 | 72. 15
 manu, *agmine.* 127. 7
 manubiis. 28. 1
 manum. 71. 12 | 73. 11 | 91. 18 | 97. 7 | 120. 2 | 126. 10
 manum, *copias.* 53. 6
 manum, *turbam.* 71. 1
 manum, *pugnam.* 101. 3
 manus. 55. 8 | 84. 1 | 112. 5
 manus, *turba.* 7. 20 | 8. 16 | 87. 18
 Marathonæ, *n. p. agri.* 7. 3
 Marathonia. 8. 25
 Marathonîa. 14. 26
 Marathonius, *adject.* 12. 3
 Marathonio. 14. 13
 Marcelli, *n. p.* 154. 1
 Marcello. 134. 29 | 137. 2
 Mar-

- Marcellorum. 154. 1
 Marcellum 129. 5
 Marci. 148. 18 | 152. 13 |
 153. 20
 Marco. 131. 1 | 134. 29 |
 135. 3 | 137. 2 | 141. 8 |
 145. 14 | 152. 19, 20 |
 155. 16
 Marcus. 129. 1, 5
 Marcus. 136. 5 | 141. 2 |
 143. 22 | 149. 5, 10
 Mardonius, *n. p.* 20. 14,
 19 | 22. 1
 mare. 11. 21 | 37. 19 | 48.
 13, 16 | 63. 14 | 65. 4 |
 122. 3
 mari. 11. 24 | 14. 1 | 20.
 21 | 32. 21 | 37. 5 | 46.
 3 | 65. 8 | 116. 10 | 119.
 3 | 124. 1 | 131. 24 | 132.
 22 | 148. 10
 Marii, *n. p.* 152. 13
 maritimam. 151. 18
 maritimi. 20. 20 | 65. 6
 maritimis. 48. 14 | 144.
 9
 maritimos. 11. 20
 Marium, *n. p.* 141. 14
 Marius. 141. 2
 Massagetas, *n. p.* 116. 6
 mater. 60. 8, 16 | 68. 20 |
 101. 24 | 112. 10
 materfamilias. 2. 13
 matre. 67. 16 | 80. 15 |
 153. 4
 matrem. 25. 10 | 43. 22 |
 60. 14 *bis.* | 107. 11 |
 148. 26
 matricidas. 80. 14
 matrimonio. 2. 3 | 26. 6 |
 50. 3
 matrimonium. 118. 6 |
 121. 13
 matris. 116. 14 | 153. 2
 maturandum. 56. 3
 maturavit, *acceleravit.* 63.
 9
 maturè. 141. 5
 maxima. 10. 12 | 14. 15 |
 92. 12 | 94. 7 | 114.
 24
 maximâ. 17. 4 | 83. 9 |
 157. 3
 maximam. 27. 13 | 34.
 11 | 54. 12 | 74. 26 |
 91. 26
 maximarum. 105. 16 |
 155. 20
 maximas. 113. 5 | 114.
 18 | 122. 4
 maximè. 3. 4 | 7. 11 | 12 |
 2 | *& alibi.*
 maximi. 55. 6 | 67. 10 |
 68. 27 | 86. 1
 Maximi, *n. p.* 154. 2
 maximis. 36. 21 | 56. 13 |
 58. 8 | 116. 9
 maximo. 47. 14 | 53. 22 |
 69. 17 | 77. 13 | 113.
 16 | 124. 10
 Maximo, *n. p.* 137. 2
 maximos. 104. 19 | 106.
 17 | 115. 6 | 125. 5
 maximum. 30. 5 | 32. 10 |
 55. 3 | 73. 4 | 87. 2 |
 147. 12
 maximus. 72. 7 | 89. 9
 Maximus, *n. p.* 128. 7
 me. 17. 25 | 18. 3 | 48.
 1 | *& alibi.*
 meâ. 79. 4
 meâ. 48. 3
 meam. 17. 19 | 45. 8
 medebor. 84. 15
 Medi, *n. p.* 23. 14
 Mediam, *n. p.* 103. 8
 Medicâ, *n. p.* 23. 13
 medici. 51. 22 | 156. 4
 medicinâ. 156. 3
 medicis. 51. 18
 medicos. 52. 1
 medimnus. 142. 2
 mediocri. 150. 17
 mediocris. 150. 25
 Medis, *n. p.* 103. 23
 meditaretur. 91. 22 | 122.
 6
 Medus, *n. p.* 22. 2
 mei. 108. 8
 meis. 108. 9
 mel. 96. 1
 meliora. 58. 7
 meminerat. 148. 31
 memor. 134. 25 | 148. 1
 memoria. 20. 16 | 35. 9 |
 65. 10 | 107. 15 | 131.
 16
 memoriâ. 61. 1 | 67. 10 |
 76. 7 | 115. 4 | 148.
 29
 memoriæ. 19. 5 | 22. 22 |
 32. 15
 memoriæ, *posteritati.* 135.
 7
 memoriam. 14. 15 | 18.
 15 | 19. 10 | 65. 14 |
 81. 14 | 112. 21 | 116.
 9
 mendacium. 152. 4
 Meneclide, *n. p. homin.* 79.
 30
 Meneclidem. 79. 17
 Meneclides. 79. 27 | 80.
 1
 Menelai, *n. p.* 95. 18
 Menesthea, *n. p.* 60. 12
 Menestheus. 66. 1
 mens. 92. 30
 mensam. 95. 13
 menies. 101. 17 | 151. 4 |
 156. 6
 mensibus. 14. 10 | 82. 7
 mensurâ. 56. 5 | 142. 1
 mente. 48. 21 | 89. 11 | 92.
 7 | 112. 2 | 119. 13 |
 124. 18
 mentione. 134. 5
 mentionem. 33. 13 | 36.
 6 | 79. 10 | 121. 14 |
 133. 28 | 152. 24
 mentiretur. 77. 14
 meo. 52. 10
 mercede, *lucra.* 2. 7
 mercenarii. 97. 9
 mercenarii, *stipendiarii.*
 120. 14
 mercenarios. 111. 13
 mereri. 108. 15
 meridiem. 28. 1
 meritis. 17. 11 | 45. 1 | 47.
 16 | 102. 12
 merito. 60. 15 | 141. 17
 meritum. 24. 28
 meruit. 137. 1
 Messena, *n. p.* 83. 5 | 87. 20
 metallis. 11. 18 | 26. 10
 metimur. 96. 5
 metiri. 152. 2
 metui. 113. 24
 metui, *infin.* 56. 19
 meum. 156. 20
 meus. 124. 8
 Micythe, *n. p.* 79. 1
 Micythum. 78. 18
 Micythus. 78. 20
 migrare. 156. 22
 mihi. 17. 18 | 18. 2 | 45.
 6 | 48. 2 | 79. 31 | 83.
 28, 29 | 106. 8 | 124.
 14 | 156. 16, 17
 miles. 43. 5
 Miletius, *adject.* 6. 7
 militare. 68. 2
 militares. 101. 8
 militari. 20. 16 | 58. 1, 6 |
 59. 16 | 73. 29 | 79. 21 |
 107. 10

- militaris. 10. 12 | 27. 3 |
 46. 9 | 64. 2 | 107. 14
 milites. 9. 2 | 55. 9 | 59.
 1, 17 | 63. 8 | 99. 16,
 21, 25 | 111. 13 | 120.
 14
 militibus. 43. 2 | 55. 6 |
 91. 1
 militum. 4. 15 | 7. 18 |
 39. 4 | 55. 13, 20 | 67.
 17 | 71. 9 | 73. 6 | 81.
 10, 13 | 103. 10 | 104.
 28 | 105. 3 | 133. 12 |
 137. 3
 mille. 7. 18 | 11. 26 | 64.
 6, 8 | 73. 8
 millia. 6. 21 | 7. 4, 19 |
 8. 12 | 11. 27 | 27. 8 |
 45. 5 | 72. 22 | 73. 4,
 7 | 92. 26 | 120. 21 |
 130. 3 | 143. 10 | 146.
 8 | 151. 4
 millibus. 22. 3, 4 | 54. 24 |
 68. 4 | 79. 14
 millium. 11. 28 | 12. 1 |
 59. 15 | 120. 15
 Miltiade, *n. p.* 10. 9
 Miltiadem, *n. p.* 3. 12
 Miltiades, *n. p.* 4. 2, 8 | 5.
 14, 16 | 6. 13 | 7. 9,
 11 | 8. 1 | 9. 17 | 10. 1 |
 16. 1
 Miltiadi. 8. 19, 23 | 9. 6
 Miltiadis. 26. 13
 Minervæ, *n. p.* 25. 7 | 92.
 13
 minimè. 29. 5 | 104. 3 |
 113. 21 | 117. 9
 minimum. 50. 9
 minor. 14. 16
 minor, *junior.* 125. 2
 minore. 76. 12 | 86. 13 |
 103. 2
 minorem. 70. 16
 minoris. 138. 1
 minuant. 104. 19
 minuerent. 92. 21
 minui. 40. 27
 minuitur. 146. 15
 minus, *adverb.* 4. 14, 20 |
 11. 2, 10 | 13. 15 | *et*
alibi.
 Minutio, *n. p.* 131. 9
 minutis. 58. 9
 Minutium, *n. p.* 129. 2
 mira. 10. 10
 mirabatur. 133. 21
 mirabile. 101. 16
 mirabiles. 114. 24
 mirabili. 7. 20
 mirabiliter. 57. 2
 mirandum. 29. 5 | 47. 18
 mirari. 92. 19 | 106. 1
 mirum. 60. 15
 miscere, *turbare.* 22. 6
 miseranda. 56. 19
 miserant. 4. 21 | 15. 28
 misererentur. 110. 8
 misericordia. 57. 5
 misericordiâ. 17. 8
 miserunt. 7. 2, 7 | 12. 3 |
 14. 30 | 16. 4 | 22. 15 |
 23. 20 | 31. 12 | 40. 3 |
 62. 15 | 131. 6 | 134.
 8
 misisse. 17. 16 | 102. 10
 misissent. 47. 4
 misisset. 70. 11 | 101. 25
 misit. 7. 18 | 13. 17 | 22.
 23 | 27. 9 | 40. 11 | 53.
 4 | 66. 13, 15 | 69. 9,
 12 | 70. 12 | 109. 21 |
 125. 6 | 146. 8 | 148. 5 |
 155. 6
 missa. 35. 1
 missæ. 69. 18
 missarum. 152. 26
 missi, *sunt.* 3. 9 | 12. 13 |
 15. 15
 missi, *erant.* 24. 12
 missi. 40. 13
 missis. 41. 2
 missos. 131. 3
 missum. 51. 4
 missum, *fieri.* 106. 3
 missuros. 14. 32
 missurum. 73. 17
 missus. 28. 15 | 31. 14 | 47.
 20 | 48. 14 | 111. 7 |
 112. 18
 missus, *esset.* 34. 26
 Mithridates, *n. p.* 74. 26 |
 75. 1
 Mithridati, *n. p.* 70. 9
 Mithridatis. 74. 8
 Mithrobarzanem, *n. p.* 71.
 16, 21
 Mithrobarzanes. 71. 12
 mittas. 22. 27
 mittere. 3. 7 | 15. 13 | 49.
 11
 mitteret. 90. 8 | 155. 7
 mitteretur. 40. 2 | 121.
 7
 mittit. 23. 3 | 70. 20 | 71.
 5 | 72. 12 | 74. 14 | 133.
 15
 mittunt. 74. 30
 Mitylenæi, *n. patron.* 45.
 5
 Mnemon, *n. p.* 116. 8, 13
 mobilis. 66. 18
 mobilitate. 54. 14
 Mociſſam, *n. p.* 148. 18
 moderatæ. 66. 28
 moderatè. 114. 10
 moderatione. 151. 14
 modestiâ. 3. 3 | 92. 1
 modestus. 77. 12
 modica. 150. 27
 modii. 142. 1
 modo, *subſt.* 4. 22 | 14. 14 |
 27. 1 | 54. 8 | 55. 20 |
 63. 5 | 74. 15 | 75. 14 |
 77. 2 | 112. 8 | 129. 6 |
 134. 20 | 139. 13 | 150.
 20 | 153. 22 | 155. 25
 modo, *adv.* 39. 25 | 56.
 2 | 83. 29 | 95. 5 | 99.
 20 | 109. 11 | 112. 5 |
 114. 6 | 147. 2
 modo, *nunc.* 120. 1 | 155.
 11
 modo, *solum.* 138. 17
 modo, *tum.* 147. 25 *bis.*
 modum. 58. 11 | 77. 15
 modus. 79. 11 | 142. 1
 mœnia. 93. 1 | 113. 15
 mœnibus. 7. 10 | 12. 5 |
 13. 10 | 14. 19
 molestus. 145. 9
 moliebatur. 65. 18
 moliretur. 40. 1
 molitus *est.* 30. 9
 Molossorum, *n. p.* 16. 10
 momenti. 38. 27
 moneo. 39. 3
 moneretur. 109. 6
 monstraret. 75. 9
 montem. 99. 9
 montes. 104. 17
 montis. 8. 3
 montium. 8. 6
 monuit. 16. 17 | 68. 21
 monumenta. 18. 16
 monumento. 57. 7 | 157.
 4
 mora. 47. 24
 moram, *partem.* 59. 10
 morandi. 4. 8
 moraretur. 138. 5
 moraturus. 155. 8
 moratus. 62. 20 | 143. 4
 morbi. 156. 7
 morbo. 19. 1 | 114. 10 |
 116. 16 | 117. 3 | 118.
 8 | 127. 2
 mor-

- morbum. 28. 16 | 51. 17 |
 95. 19 | 156. 3, 17
 morbus. 156. 28
 more. 23. 14, 20 | 26. 12 |
 33. 12 | 34. 14 | 44. 13 |
 47. 21 | 48. 5 | 74. 10 |
 110. 13 | 144. 11
 morem. 52. 8 | 69. 25
 mores. 23. 12 | 50. 12 |
 75. 14 | 121. 16 | 149.
 1 | 151. 12 | 154. 14
 mores, *consuetud.* 2. 1
 moribus. 1. 7 | 2. 11 | 41.
 19 | 63. 3 | 75. 16 | 76.
 6 | 139. 18 | 144. 13
 moribus, *legibus.* 2. 4 |
 121. 13
 moriens. 89. 13 | 98. 3 |
 143. 19
 morior. 83. 22
 moris. 153. 13
 mors. 29. 6
 mortalibus. 49. 1
 morte. 18. 18 | 25. 13 |
 54. 19 | 57. 2 | 71. 9 |
 82. 4, 18 | 112. 14
 mortem. 31. 16 | 63. 9,
 18 | 66. 22 | 99. 5 | 106.
 34 | 110. 14 | 148. 26 |
 149. 21
 mortiferum. 83. 18
 mortui. 25. 14
 mortuo. 60. 9
 mortuos. 29. 4
 mortuum. 19. 1 | 40. 9 |
 41. 5 | 107. 9 | 135.
 1
 mortuus. 25. 17 | 28. 17 |
 89. 11 | 98. 7
 morum. 33. 6 | 121. 12 |
 133. 25
 mos. 15. 15 | 89. 4
 motu. 101. 11
 motus. 23. 22
 motus, *subst.* 58. 11 | 101.
 14
 motus, *est.* 48. 7
 movebatur. 50. 15
 moveri. 53. 3
 moveri, *transfervi.* 12. 9
 moverentur. 106. 28
 moveret. 13. 15 | 90. 30 |
 101. 27
 movisset. 73. 10
 movit. 145. 2
 mulctabat. 82. 4
 mulctaretur. 44. 18
 mulctarunt. 85. 7
 mulctati. 85. 4
 mulctatur. 23. 8
 mulctatus *est.* 9. 25 | 20.
 2 | 28. 6 | 82. 18
 mulciatus, *effet.* 26. 5
 muliebri. 41. 4
 mulier. 41. 3
 mulieres. 55. 31
 multa. 17. 7 | 18. 8 | 20.
 17 | 31. 24 | & *ali-*
bi.
 multæ, *subst.* 66. 23
 multas. 16. 3 | 36. 17, 19 |
 48. 23 | 61. 1 | 138. 13 |
 156. 1
 multi. 3. 8 | 42. 11, 14 |
 45. 7 | 53. 2 | 56. 27 |
 92. 29 | 93. 2 | 105.
 23 | 116. 1 | 117. 17,
 18 | 135. 7
 multimodis. 18. 18
 multiplicandis. 141. 25
 multis. 6. 13 | 8. 5 | 32.
 5 | 47. 1 | & *alibi.*
 multitudinem. 13. 1 | 71.
 10 | 92. 30 | 101. 5 |
 131. 24 | 133. 2, 9 |
 134. 17
 multitudinem. 4. 13 | 20.
 3 | 122. 11 | 133. 5
 multitudini. 6. 8 | 34. 3
 multitudinis. 111. 2
 multum. 14. 1 | 56. 25 |
 72. 18 | 81. 10 | 102.
 19
 multo. 2. 15 | 17. 19 | 18.
 7 | 28. 14 | & *alibi.*
 multo, *adject.* 47. 1 | 86.
 9 | 88. 19
 multorum. 34. 2 | 53. 19 |
 123. 7 | 144. 17 | 152.
 14
 multos. 29. 3 | 33. 16 |
 34. 7 | 72. 2 | 111. 8 |
 130. 7
 multum. 10. 1 | 11. 7 | 15.
 10 | & *alibi.*
 munditiam. 150. 27
 munera. 45. 9 | 94. 7 | 95.
 8 | 108. 4 | 143. 2
 munere. 24. 3
 muneri. 22. 23 | 45. 6 |
 95. 17 | 134. 14 | 146.
 8
 muneribus. 18. 10 | 48.
 12 | 50. 10 | 91. 6
 Munichiam. 43. 25
 municipio. 135. 1
 municiendum. 15. 3
 munierat. 113. 18
 munierunt. 35. 16
 muniri. 126. 2
 munire, *stabilire.* 117. 12
 munirent. 12. 5
 munita. 14. 24
 munitam. 69. 21
 munitas. 71. 2
 munitiones. 101. 19
 munitionis. 15. 10
 munitiora. 56. 7
 munitissimum. 43. 14
 munitionum. 53. 23 | 54. 3
 munivit. 43. 25
 munus. 68. 2 | 130. 17 |
 142. 11
 muri. 14. 34 | 15. 4 | 66.
 24
 muris. 15. 22 | 93. 11 |
 120. 20
 muros. 9. 12 | 14. 20, 30 |
 48. 27 | 66. 26
 murum. 12. 8
 musicam. 1. 4
 musicen. 75. 15
 musicis. 76. 12
 mutat. 104. 25
 mutationibus. 152. 28
 mutavit. 23. 13 | 58. 8,
 13 | 94. 10 | 151. 14
 Mutinam, *n. p.* 146. 11
 mutuis. 74. 19
 Mycalen, *n. p. montis.* 27.
 9
 mysteria. 34. 13
 Myntem, *urbis.* 18. 15

N.

- Nacti. 14. 22
 nactus. 9. 3 | 94. 17
 nactus, *consequutus.* 138.
 4
 nactus, *laxus.* 156. 3
 nam. 2. 15 | 3. 10 | 4. 15 |
 6. 1 | & *alibi quam*
plur.
 namque. 8. 5, 23 | 9. 30 |
 16. 1 | & *alibi plur.*
 nando. 63. 17
 narrare. 136. 5
 nata. 112. 4 | 154. 22
 natalem. 114. 25
 natali. 114. 24
 natantem. 63. 15
 natas. 26. 13
 nati. 18. 8 | 68. 16 | 117.
 17
 natione. 22. 2 | 67. 16
 nationes. 123. 4 | 132. 2
 nati-

- nativum. 142. 21
 nato. 124. 9 | 155. 2
 natos. 51. 21 | 80. 18 | 118. 15
 natu. 25. 10 | 58. 3 | 65. 15 | 66. 11 | 72. 7 | 89. 9
 natum. 80. 14 | 83. 27 | 84. 5 | 150. 22
 natura. 32. 15 | 33. 11 | 156. 24
 naturâ. 73. 5 | 153. 9
 naturâ, *indole*. 143. 16
 naturæ. 116. 16
 naturali. 43. 1
 naturalis. 146. 14
 naturam. 8. 20 | 33. 6 | 94. 16
 natus. 32. 16 | 41. 6, 10 | 50. 1 | 57. 9 | 67. 17 | 68. 12 | 76. 9 | 111. 6 | 117. 14 | 142. 20
 natus *effet*. 41. 14
 natus *est*. 11. 1
 navale. 133. 6
 navali. 20. 12 | 49. 6
 navalibus. 36. 15
 navalis. 11. 22
 nave. 133. 9, 19
 naveis. 53. 4
 navem. 17. 3, 9 | 52. 18 | 56. 8 | 63. 10, 15 | 69. 26 | 79. 9 | 131. 3 | 133. 8, 23
 naves. 8. 15 | 12. 7, 9 | 36. 15 | 38. 18 | 39. 7 | 48. 15, 23 | 131. 5, 15 | 133. 16, 27, 31
 naufragio. 131. 17
 naufragium. 15. 25
 navi. 37. 6 | 66. 12
 navibus. 4. 6 | 9. 10, 18 | 27. 11 | 28. 15 | 30. 1 | 38. 22 | 53. 23, 24 | 66. 14 | 131. 9, 22
 navis. 17. 7 | 63. 12
 navium. 6. 20 | 9. 5 | 11. 19, 27 | 12. 17 | 13. 3 | 14. 2, 14 | 27. 10 | 48. 26 | 133. 2
 nautica. 39. 3 | 133. 33
 Naxum, *n. p. inf.* 17. 4
 ne, *ut. non.* 5. 16 | 23. 3 | 28. 24 | 30. 18 | & *alibi plur.*
 ne, *quominus.* 6. 7 | 8. 8 | 13. 1 | 14. 23 | 25. 7 | 51. 23 | 109. 7 | 112. 5
 ne, *ut.* 9. 17 | 13. 1 | 14. 7 | 16. 9 | & *alibi.*
 ne, *non.* 15. 17 | 24. 16, 27 | 58. 3 | & *alibi.*
 ne, *num.* 60. 14 | 73. 25 | 124. 12
 nec. 24. 28 | 33. 3 | 43. 21 | 91. 11 | 105. 6 | 150. 28
 necessaria. 148. 22
 necessario. 71. 15
 necessario. 37. 8
 necessariorum. 23. 1
 necesse. 17. 18 | 47. 25 | 62. 20 | 141. 20 | 155. 22 | 156. 14
 necesse *est*. 83. 30 | 97. 11
 necessitate. 17. 6
 necessitudine. 137. 7
 necessitudinem. 50. 12 | 155. 3
 necis. 146. 5
 necne. 105. 20
 Nectanebe, *n. p. hominis.* 95. 16
 Nectanebum, *n. p.* 62. 5
 nefas. 2. 4 | 24. 20 | 34. 23 | 81. 7 | 153. 8
 negabat. 106. 26
 negare. 28. 24 | 51. 10 | 134. 10
 negarent. 14. 22
 negaret, *recusaret.* 120. 4
 negat. 19. 1 | 55. 30
 negatum. 37. 24
 negavit. 26. 17 | 48. 11 | 82. 14 | 93. 2 | 109. 8
 negligendum. 73. 25
 negligenter. 37. 27
 negocium. 40. 14
 negotia. 152. 14
 negotii. 48. 13 | 106. 19 | 152. 11
 negotio. 93. 6
 negotium. 55. 21 | 56. 14 | 72. 10
 neminem. 42. 9 | 44. 6 | 51. 4 | 54. 5 | 75. 11 | 95. 5 | 102. 3 | 109. 11 | 125. 9 | 144. 15, 18
 nemini. 2. 9 | 46. 13 | 124. 17 | 147. 15 | 148. 16
 nemo. 2. 17 | 10. 10, 15 | 12. 6 | 24. 11 | & *alibi plur.*
 nemo, *non.* 69. 7
 Necolus, *n. p. hominis.* 10.
- 16
 Neoptolemus, *n. p.* 100. 4
 nepos. 66. 26
 nepotes. 117. 17
 neptis. 154. 22
 Neptuni. 24. 20
 neque. 2. 1, 15, 16 | 4. 14, 18, 19 | & *alibi quàm plur.*
 Neroni, *n. p.* 155. 2
 Neronis. 137. 4
 nescio. 9. 13 | 41. 11 | 42. 13 | 111. 5
 nesciret. 55. 16
 neve. 44. 14, 18 | 75. 14
 neutram. 150. 28
 neutri. 71. 28
 Nicanor, *n. p.* 109. 9
 Nicanorem. 109. 5
 Nicanori. 110. 2
 Nicias, *n. p. hominis.* 33. 21
 niger. 68. 28
 nihil. 1. 6 | 6. 11 | 8. 15 | 13. 22 | & *alibi plur.*
 nihilo. 68. 23 | 74. 17 | 130. 9 | 156. 28
 nihilominus. 15. 8 | 143. 6
 nihilo feciùs. 47. 13 | 48. 1 | 55. 31
 nil. 44. 6
 Nilum, *n. p.* 100. 22
 nimia. 86. 18
 nimia. 103. 15
 nimiam. 38. 2
 nimis. 60. 5
 nisi. 1. 7 | 2. 15, 16, 17 | 7. 5 | & *alibi plur.*
 nitebatur. 109. 16
 nitebatur, *impellebat.* 7. 12
 nitendo. 152. 9
 niterentur. 85. 18
 niteretur. 6. 9
 nitida. 101. 6
 nobile, *celebre.* 10. 12
 nobilem. 50. 5
 nobiles. 15. 13 | 22. 18 | 55. 3 | 102. 14 | 138. 12
 nobili. 50. 1
 nobilibus. 100. 12
 nobilis. 2. 6 | 140. 9
 nobilissimas. 93. 4
 nobilitate. 42. 14
 nobilitatus *est*. 58. 2
 nobilius. 8. 16
 nobis. 154. 11

- nobiscum. 93. 5
 nocendi. 119. 4
 nocere. 34. 21
 nocte. 33. 23 | 104. 22 |
 128. 10
 noctem. 17. 8
 noctes. 70. 1
 noctibus. 130. 2
 noctu. 13. 16 | 40. 15 |
 45. 14 | 99. 3 | 128. 8 |
 148. 5
 nocturno. 9. 14
 nocuissent. 92. 20
 nolebat. 23. 17
 noli. 142. 25
 nolite. 45. 6
 nolle. 38. 21
 nollet. 17. 21
 nolo. 45. 7 | 78. 24 | 108.
 9
 noluerat. 146. 7
 noluerunt. 63. 16
 nolui. 156. 17
 noluius. 115. 17
 noluisse. 38. 1
 noluissem. 79. 6
 noluisissent. 81. 9
 noluisset. 144. 22
 noluit. 15. 6 | 34. 27 | 38.
 7. 26 | 82. 7 | 93. 10 |
 112. 19 | 113. 4 | 142.
 6
 nomen. 10. 12 | 51. 3 |
 107. 4
 Nomentanum, *n. p.* 151.
 19
 nomina. 22. 12 | 76. 14
 nominatim. 3. 12
 nominantur. 5. 4
 nominatur. 85. 3
 nominavit. 139. 14
 nomine. 4. 18 | 26. 6 | 79.
 24 | 89. 5 | 102. 20 |
 115. 8 | 116. 1, 15 | 144.
 15
 nemini. 130. 19
 nominibus. 139. 15
 nominis. 103. 2
 non. 1. 1, 2, 8, 9 | 2.
 6, 13 | 3. 4 | & *alibi*
quam plur.
 nonaginta. 145. 9
 nondum. 70. 13 | 105. 19
 nonnihil. 135. 4
 nonnulla. 43. 4 | 115. 9
 nonnulla. 27. 14
 nonnullam. 94. 18
 nonnullas. 9. 8
 nonnulli. 25. 15 | 49. 13 |
56. 26 | 112. 8 | 121. 9 |
 142. 6
 nonnullis. 147. 16 | 151.
 1
 nonnullorum. 104. 7
 nonnullos. 22. 19
 nonnunquam. 112. 13
 Nora, *n. p. loci.* 101. 7
 nos. 1. 9 | 2. 10 | 18. 18 |
 19. 10 | 79. 14 | 93. 6,
 7 | 97. 8 | 116. 3 | 135.
 11 | 151. 9 | 154. 12
 nosmet ipsi. 93. 6
 nosse. 48. 12
 nostra. 80. 4
 nostram. 18. 15 | 77. 3 |
 149. 22
 nostri. 8. 20 | 39. 5 | 92.
 4 | 103. 14
 nostris. 2. 4, 11 | 75. 15
 nostrorum. 39. 4
 notæ. 28. 9
 notat. 74. 28
 notans. 153. 21
 notata. 153. 17
 notavit. 139. 15
 notior. 107. 14
 notitiæ. 154. 3
 notitiam. 56. 15
 notus. 84. 10
 nova. 58. 7 | 145. 11
 novâ. 8. 4 | 71. 23 | 133.
 31
 novas. 138. 13
 novem. 66. 23 | 121. 8 |
 124. 9
 noverant. 94. 20
 novi. 103. 22
 novis. 113. 14 | 130. 6,
 26
 novissimo. 97. 14
 novitatem. 69. 6
 novum. 61. 7
 nox. 87. 6
 noxiis. 56. 26
 nubilis. 78. 9
 nudatum. 75. 6
 nulla. 2. 6 | 5. 13 | 7. 17 |
 8. 16 | 11. 8 | 47. 24 |
 107. 15 | 144. 4 | 146.
 16 | 153. 16
 nullâ. 94. 14 | 149. 12 |
 154. 17 | 156. 1
 nullæ. 59. 5
 nullam. 38. 28 | 42. 15 |
 45. 3 | 81. 13 | 148. 8 |
 151. 18 | 153. 6
 nullas. 68. 18 | 148. 27
 nulli. 29. 2 *ter.*
- nullis. 13. 8 | 146. 14
 nullius. 23. 4 | 38. 27 | 79.
 31 | 114. 6 | 117. 10,
 12 | 144. 14 | 149. 7
 nullo. 55. 20 | 105. 10 |
 113. 23 | 128. 4 | 145.
 15
 nullos. 151. 17
 nullum. 21. 6 | 24. 4 | 29.
 2 | 39. 15 | 54. 2 | 94.
 12 *bis* | 121. 4 | 138.
 17 | 144. 16 | 145. 4 |
 147. 7 | 152. 17
 nullus. 114. 3 | 155. 10
 num, *si non.* 134. 20
 numen. 90. 22
 numerarent. 78. 13
 numeratam. 64. 10
 numero. 5. 13 | 8. 9 | 9.
 1 | 14. 14 | 45. 5 | 56.
 12 | 67. 17 | 73. 24 |
 81. 13 | 92. 20 | 93. 23 |
 141. 2 | 148. 4
 numerum. 8. 14 | 30. 13 |
 73. 4 | 150. 3
 numerus. 3. 8 | 59. 15 |
 120. 15
 Numidæ, *n. p.* 130. 4
 numine. 114. 21
 nummis. 28. 23
 nunc. 8. 22 | 17. 23 | 67.
 10 | 99. 17 | 115. 10 |
 130. 20 | 152. 31 | 154.
 12
 nunciaret. 7. 7 | 13. 17 |
 69. 8
 nuntiatum. 48. 17 | 73.
 23
 nunciatur. 70. 24
 nuncii. 5. 14
 nuncio. 17. 23 | 23. 22 |
 49. 12 | 62. 19 | 72. 8 |
 99. 20 | 149. 19
 nuncios. 101. 25
 nuncium. 66. 13 | 70. 12
 nuncius. 34. 25 | 91. 23
 nunquam. 15. 29 | 28. 20 |
 37. 8 | 40. 20 | & *ali-*
bi plur.
 nupterat. 141. 8
 nupta, *erat.* 112. 4 | 143.
 21
 nuptiarum. 149. 10
 nuptias. 143. 22
 nuptiis. 149. 9
 nuptum. 22. 25 | 50. 5 |
 53. 8
 nupuram. 26. 19
 nusquam. 7. 5 | 58. 5

nutu. 30. 17

Nyctæum, *n. p.* 50. 4

O.

O. 110. 15

ob. 8. 21 | 16. 1 | 26. 3 | 46. 3 | *& alibi.*obductâ, *clausâ.* 128. 10

obediat. 70. 25

obedirent. 82. 12

obesse. 34. 11 | 72. 17

obeundo. 51. 2

objectit, *opposuit.* 128. 8

objectu. 128. 12

objiceret. 79. 28

obiisset. 115. 13

obiit. 9. 28 | 41. 6 | 52. 2 | 57. 8 | 116. 7

obitum. 67. 9 | 118. 1 | 124. 23

oblitum, *obliviscor.* 75. 5

oblivionis. 44. 18

oblivisceretur. 102. 2

oblivisci. 148. 29

obnixo. 61. 6

obortis. 104. 24

obrueratur. 53. 10

obruit, *texit.* 74. 28obrutus *est.* 21. 13

obscuriora. 67. 13

obsecrare. 52. 6

obsecraret. 156. 24

obsequendi. 141. 13

obsequio. 54. 27

obseratis. 56. 16

observantia. 144. 24

oblidiebantur. 81. 11

oblidem. 15. 14 | 109. 8

oblidendam. 113. 19

oblideretur. 134. 21

oblideri. 46. 12 | 85. 9

oblides. 130. 15, 17

oblidione. 35. 16 | 64. 9 | 81. 14 | 83. 6 | 87. 10 | 101. 17

obsignatur. 32. 7

obstiteret. 92. 10

obsoleti, *nimis frequentis.* 8. 22

obsoleto. 95. 5

obsonii. 95. 11

obsonium. 18. 15

obstinatone. 156. 26

obstitisset. 56. 11

obstitit. 6. 7 | 47. 9

obstruxerunt. 25. 8

obtemperare. 112. 2

obterebant. 112. 10

obtestationibus. 122. 10

obtrigit. 137. 6

obtrinebat. 87. 3 | 102. 16

obtinere. 113. 6 | 144. 20

obtineret. 4. 21 | 54. 11 | 113. 23 | 138. 9

obtinuerat. 10. 5

obtinuisset. 106. 33

obtinuit. 137. 9 | 140. 2

obtreclârunt, *criminati sunt.* 19. 7

obtreclatio. 105. 7 | 123. 7 | 144. 4 | 155. 21

obtreclatorem. 79. 17

obtulisset. 85. 17

obviam, *adverb.* 7. 10 | 36. 22 | 127. 8

obvii. 104. 17

obvius. 110. 14

occasio. 39. 4

occasione. 119. 5

occasionem. 5. 16 | 52. 18

occasum, *mortem.* 107. 4

occiderunt. 87. 11

occidit. 127. 6 | 128. 1

occidunt. 57. 2

occilis. 83. 14

occiso. 121. 15 | 145. 12

occisus. 31. 15 | 117. 5 | 118. 4 | 122. 8

occuli, *celari.* 39. 12

occultasset. 30. 23

occupandæ. 87. 11

occupantem. 127. 7

occuparent. 12. 14

occuparet. 101. 27

occupassent. 93. 20

occupasset. 111. 13

occupat. 70. 31

occupationes. 155. 9

occupatos. 134. 22

occupaturos. 91. 10

occupatus. 38. 16 | 130. 8

occupaverunt. 83. 31

occupavit. 85. 3

occurram. 84. 15

octo. 72. 23

octogelimum. 108. 11

octoginta. 95. 1 | 138. 15

oculis. 105. 22 | 112. 24

ocnlorum. 114. 10 | 127. 2

oculos. 34. 8 | 62. 20

odio. 53. 5, 22 | 57. 5 | 66. 20 | 74. 20 | 113. 2 | 124. 7 | 147. 30

odiosa. 33. 17

odisse. 147. 17

odium. 30. 5 | 55. 20 | 73. 20 | 105. 21 | 108. 12 | 111. 2 | 122. 8 | 123. 8

Oedipum, *n. p.* 80. 14

offenderat. 108. 16

offenderet. 90. 11 | 141. 11

offendit. 145. 4

offensâ. 55. 13

offensione. 9. 19 | 143. 18 | 145. 7

offensionem. 55. 20

offensum. 28. 25

offerrent. 86. 5

officia. 4. 20 | 143. 7 | 144. 21

officii. 148. 2

officinis. 91. 2

officio. 47. 17 | 102. 9 | 143. 2 | 144. 25

officium. 9. 7 | 27. 16 | 68. 17 | 93. 3 | 97. 10 | 141. 26 | 147. 7

oleaginis. 45. 2

olim. 8. 22 | 77. 4

Olympiæ, *n. p.* 2. 8 | 37. 9Olympias, *n. p.* 101. 24Olympiodoro, *n. p.* 76. 44Olynthios, *n. patronym.* 64. 4Olynthum, *n. p.* 85. 2

omittam. 123. 13

omittit, *relinquit.* 104. 16

omne. 18. 5 | 92. 24

omnem. 82. 10 | 84. 1

omnes. 7. 1 | 10. 4, 7, 11 | 12. 16 | *& alibi plur.*

omni. 9. 10 | 21. 12 | 39. 22 | 53. 18 | 59. 16 | 101. 2 | 124. 24 | 142. 10 | 150. 26

omnia. 1. 8 | 2. 10 | 12. 9 | 30. 17 | *& alibi.*omnibus. 1. 8 | 17. 3 | 30. 16 | 31. 18 | *& alibi.*

omnino. 86. 5 | 109. 10

omnis. 21. 5 | 73. 5 | 151. 20

omnium. 3. 4 | 6. 16 | 8. 20 | 9. 31 | *& alibi.*

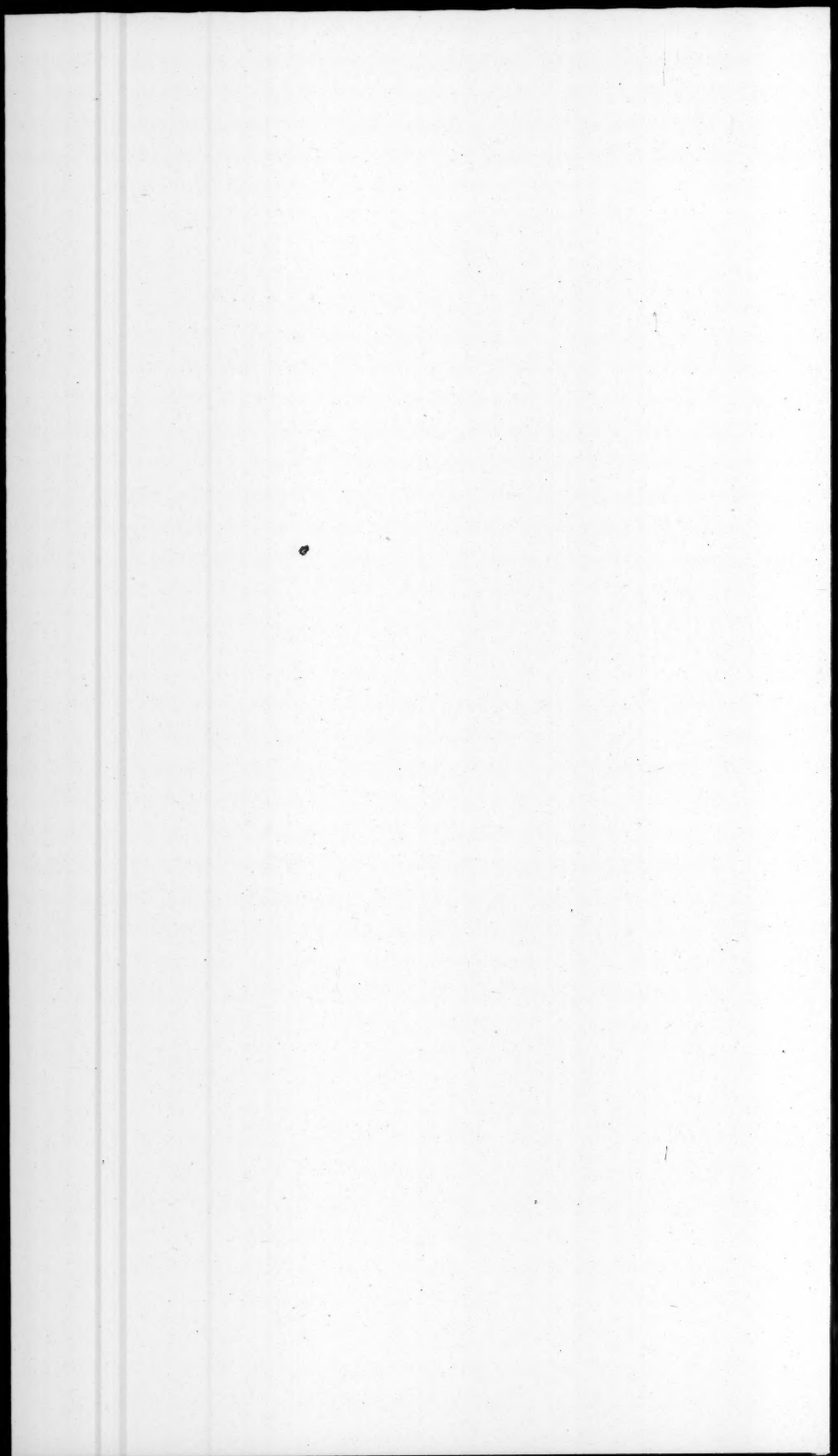
onerariarum. 11. 27

onerariis. 53. 23

Onomarcho, *nomen off-*

5.
|
0.
|
2.
2.
-
i-
0.
i-
1.
8.

ff-

- tii apud Persas.* 105.
 26 | 106. 4
onusti. 36. 21
ope. 31. 4
opem. 81. 13 | 102. 7 |
 112. 16 | 147. 24
opera. 29. 2 | 46. 1 | 68.
 5 | 79. 22 | 137. 4
operā. 30. 4 | 34. 8 | 35.
 17 | 37. 1. 14 | 47. 19 |
 59. 8 | 68. 9 | 82. 11 |
 130. 19
operæ. 143. 4
operam. 15. 6 | 49. 8 | 68.
 26 | 77. 5 | 90. 13 | 113.
 20 | 124. 3
operam, studium. 136. 2
operibus. 9. 10, 18
opērit. 132. 8
opes, copias. 8. 17
opes. 36. 3 | 40. 10 | 43.
 23 | 49. 5 | 81. 3 | 86.
 3 | 92. 27
opibus. 9. 9 | 38. 4, 11 |
 48. 20 | 60. 10 | 105.
 12 | 112. 20 | 113. 22 |
 141. 14, 19
opinio. 23. 26 | 91. 13 |
 107. 1
opinione. 43. 23 | 91. 20
opinonem. 5. 1 | 9. 15 |
 38. 2 | 71. 23 | 147. 15
opinor. 143. 11
opis. 28. 23
oportere. 14. 23 | 24. 6 |
 25. 15 | 43. 21
opperiebatur, expectabat.
 54. 4
opperitur, expectat. 104.
 28
oppida. 5. 13 | 121. 1
oppidanis. 9. 15
oppidi. 56. 7 | 85. 3
oppido. 7. 3 | 9. 12, 22 |
 28. 16 | 33. 23 | 45. 14 |
 54. 9
oppidum. 12. 11 | 18. 16 |
 27. 7 | 93. 12 | 117. 6
opportunissimo. 14. 1
oppositam. 15. 24
oppositus. 65. 18
opposuerat. 99. 10
oppressam. 42. 12 | 111. 6,
 8
oppressas. 43. 9
oppressit. 130. 5
oppresso, vincta. 5. 13
oppressurum. 13. 20 | 18.
- 10 | 69. 27 | 103. 31
opprimendā. 19. 2
opprimendam. 16. 6
opprimendi. 39. 5 | 52.
 18
opprimendos. 85. 20
opprimendum. 70. 18 | 99.
 6
oppriment. 93. 7
opprimere. 14. 5 | 54. 27
opprimeret. 34. 5
opprimi. 73. 21
opprobria. 80. 17
opprobrio. 48. 3
oppugnabant. 63. 6
oppugnandā. 64. 5
oppugnando. 9. 22
oppugnare. 44. 1
oppugnarent. 83. 2
oppugnaret. 93. 2, 11 |
 117. 6
oppugnāunt. 120. 16
oppugnatoribus. 9. 15
oppugnatum, supinum. 53.
 25 | 99. 11
oppugnavit. 87. 19
optimā. 68. 29 | 150. 12
optimas. 50. 8
Optimates. 54. 21 | 55.
 9 | 109. 17
optimatibus. 147. 16
optimatum. 36. 7 | 109.
 14 | 144. 6
optime. 24. 28 | 48. 12
optimi. 150. 18
optimis. 150. 1, 11
optime. 124. 10
opulentia. 27. 19
opulentissimo. 92. 4
opulentium. 62. 25
opum. 53. 20 | 118. 11 |
 123. 11
opus, subst. indecl. 7. 8 |
 11. 9 | 78. 22 | 104. 8 |
 145. 2
opus. 15. 1, 8
orā. 36. 18
oracula. 31. 5
oraculi. 4. 2
orare. 24. 27
oraret. 156. 23
oratio. 31. 16
oratione, sermone. 9. 9
oratione. 11. 9 | 79. 17 |
 80. 10 | 81. 3 | 156.
 21
orationes. 139. 7
orationis. 32. 22
- orator.* 139. 3
oravit. 115. 4
orbis. 78. 24 | 142. 12 |
 155. 24
Orchomeniis, n. patron.
 31. 14
ordiamur. 42. 7
ordiendum. 10. 16
ordinate. 59. 8
ordine. 74. 1 | 153. 21 |
 154. 15
ordinem. 89. 9
ordinis. 145. 19
ordinum. 151. 3
ore. 114. 6
Orestem, n. p. 80. 13
origine. 140. 1
originem. 153. 18
origines. 139. 10
oriens, veniens. 4. 8
oriretur. 66. 9 | 106. 25
oris. 32. 22 | 140. 7
ornamento. 51. 7
ornamentum. 145. 5
orarentur. 91. 4
ornatissimum. 91. 7
ornata. 28. 1
ornatum, subst. 95. 5 | 107.
 +
ornatus, subst. 69. 6 | 95.
 5
ornatus, a. i. ject. 79. 17
ornatus, instructus. 126.
 3
ornavit. 69. 1 | 116. 12 |
 153. 15
ornavit, locuplet. 11. 22
oro. 142. 25
orta. 139. 10
ortā. 54. 19
ortus, partic. 136. 1 | 153.
 22 | 154. 16
osculans. 156. 23
ossa. 19. 3 | 100. 19 | 107.
 11
ostendens. 52. 19 | 133.
 16
ostenderit. 37. 14
ostendimus. 88. 4 | 90. 2 |
 106. 31 | 147. 24
ostendisset. 134. 22
ostendit. 47. 22 | 78. 21
ostentationem. 153. 11
οὐρανὸν μόν. 28. 6
otii. 79. 24
otium. 85. 17 | 113. 16 |
 121. 3

P.

- P**Abulum. 104. 2
pace. 14. 17 | 44. 16 | 133. 18
pacem. 28. 13 | 36. 13 | 38. 21 | 44. 12 | 54. 10 | 65. 7 | 73. 14 | 79. 22 | 100. 14 | 120. 3 | 130. 14
paci. 65. 9 | 119. 11
pactione. 90. 16
pactionibus. 54. 10
pacto. 4. 24
Padum, *n. p.* 26. 8 | 129. 13
palam. 57. 2 | 91. 10 | palæstrâ. 79. 27
palæstræ. 77. 5
Pamphilio, *n. p.* 131. 23
Pandates, *n. p.* 70. 19
panem. 18. 13
Paphlagoniæ, *n. p.* 68. 11
Paphlagoniam. 70. 31
Paphlagonis, *n. patronym.* 68. 15, 20
Paphlagonum. 73. 1
par. 34. 10 | 71. 18 | 79. 15 | 96. 3 | 133. 3 | 142. 4
par, *decus.* 121. 10
par, *conveniens.* 147. 19
parabant. 146. 20
parabis. 124. 20
parare. 39. 26 | 71. 4 | 150. 25
pararet. 40. 12 | 69. 18 | 102. 8
parari. 74. 23
parat. 74. 12
parati. 74. 3
paratis. 103. 2
paratum. 69. 27
paratus. 78. 23 | 104. 5
parcat. 23. 4
parcere. 44. 4
parcerent. 15. 1 | 71. 28
parēbat, *obediebat.* 69. 22
parēmus, *obedimus.* 153. 9
parens, *obediens.* 49. 12
parens, *pater.* 54. 18
parente, *patre.* 33. 15 | 147. 5
parentibus. 11. 2 | 112. 3
parēre, *obedire.* 34. 27 | 103. 13 | 131. 19
parērent, *obedirent.* 102. 10
10
pareret, *gigneret.* 75. 2
parem, *equalem.* 103. 21
pares, *equales.* 10. 15 | 13. 13
Parætacis, *n. p. loci.* 103. 7
pari. 5. 3 | 13. 2 | 14. 14 | 22. 6 | *& alibi.*
paria. 103. 17
Parii, *Parum incolentes.* 9. 16
Pario, *adject.* 9. 29
paritur. 79. 24
parmâ. 58. 10
pars. 13. 3
parlimoniâ. 41. 20
partam. 29. 7
parte. 2. 16 | 48. 26 | 53. 14
partem. 28. 15 | 38. 28 | 51. 21 | 64. 12 | 66. 24 | 68. 1 | 73. 6 | 74. 14 | 100. 3 | 103. 29 | 141. 11, 16 | 105. 28
partes. 55. 25 | 66. 23 | 98. 14
parti. 99. 9 | 146. 7
partibus. 134. 15 | 141. 12
partis. 54. 7
partium. 144. 7
particeps. 97. 16 | 111. 13
participem. 97. 12
partiendo. 51. 20
partim. 2. 10 *bis* | 12. 9 *bis* | 43. 10 *bis* | 58. 7 *bis* | 74. 14 | 85. 13 | 87. 11, 12 | 106. 35 *bis* | 145. 6, 7
parva. 45. 9
parvâ. 69. 27
parvam. 70. 11
parvi. 105. 15
paruisse. 35. 14 | 84. 6
paruisset. 92. 6
paruit. 81. 21
Parum, *n. p.* 9. 8, 20
parum, *adv.* 60. 5 | 147. 17 | 151. 2, 15
parvo. 14. 14
parvulam. 16. 13
passâ. 135. 9
passi, *sunt.* 105. 13
passuram. 26. 13
passus. 141. 23
passus *est.* 17. 10
passuum. 7. 4 | 130. 3
patefecit. 23. 11 | 126. 2
pater. 10. 16 | 26. 2, 5 | 28. 4 | 53. 12 | *& alibi.*
paterfamilias. 143. 5 | 150. 8
paterna. 68. 6
paternum. 123. 8
patērent. 144. 10
patēret. 10. 11
paterentur. 12. 15 | 146. 1
pateretur. 102. 5
pati. 152. 4
patiaris. 18. 3
patiebantur. 97. 2
patiebatur. 141. 25
patiens. 33. 1 | 60. 5 | 77. 15
patientem. 77. 15
patientiâ. 41. 19 | 97. 3
patre. 11. 3 | 26. 13 | 27. 4 | 50. 9 | 64. 1 | 67. 16 | 76. 9 | 118. 10 | 124. 22 | 136. 3 | 140. 3 | 151. 15
patrem. 17. 18 | 52. 7 | 60. 14 | 80. 14
Patres, *Senatores.* 134. 7
patri. 52. 1 | 65. 12 | 124. 17
patrimonium. 149. 19
patrios. 15. 21 | 23. 12
patri. 65. 13 | 72. 8 | 122. 10
patriâ. 20. 4 | 37. 14 | 43. 10 | 67. 2 | 80. 19 | 85. 14 | 88. 4 | 109. 20 | 120. 6, 8 | 123. 10 | 143. 9
patriæ. 23. 18 | 35. 22 | 38. 13 | 39. 3 | 49. 3, 5 | 57. 4 | 66. 26 | 67. 6 | 78. 25 | 81. 7 | 83. 12, 26 | 92. 6 | 108. 16 | 112. 1, 2 | 121. 2 | 129. 14
patriam. 15. 29 | 17. 19 | 20. 11 | 28. 11 | 35. 11 | 39. 22 | 42. 10, 11 | 46. 11 | 48. 26 | 53. 12 | 85. 18 | 87. 10 | 94. 4, 6 | 111. 5 | 119. 12 | 129. 11 | 142. 13
patrociniis. 109. 16
Patroclo, *n. p.* 68. 13
patruo. 89. 14
pauci. 10. 15 | 42. 11 | 53. 21 | 101. 4
paucis. 6. 5 | 9. 31 | 12. 10 | 25. 6 | 69. 25 | 130. 1,

- 1, 7 | 131. 22 | 133. *pejūs*. 46. 12 | 83. 27
 2 *pelleretur*. 20. 5
paucitate. 86. 6
paucitati. 72. 18
paulò 36. 13 | 54. 15 | 55. 12 | 147. 24
Paulo, *n. p.* 135. 2
paululum. 119. 13
Paulum, *n. p.* 128. 1
pauper. 76. 10 | 108. 2
pauperes. 29. 3 | 62. 25
paupertate. 21. 7 | 108. 7
paupertatem. 78. 4, 9
Paulaniā, *n. p.* 20. 19 | 117. 4
Pausaniæ. 20. 22 | 25. 10
Pausaniam. 22. 14 | 23. 3 | 24. 14, 17
Pausanias. 22. 22 | 23. 5 | 24. 9, 23, 27 | 25. 2, 12 | 44. 10
pax. 79. 25 | 153. 16
peccantes. 93. 3
pecunia. 11. 17 | 21. 5 | 38. 17 | 55. 7 | 79. 5 | 130. 27 | 141. 15
pecuniā. 9. 25 | 11. 19 | 23. 8, 22 | 31. 20 | 39. 13 | 78. 17, 22 | 85. 7 | 94. 5, 6 | 122. 5 | 132. 11
pecuniæ. 21. 2 | 48. 28 | 108. 4 | 149. 12 | 151. 13, 20 | 152. 2
pecuniam. 9. 26 | 26. 5, 16 | 48. 11 | 64. 10 | 78. 12 | 132. 5 | 146. 6 | 147. 11
pecunias. 26. 15 | 145. 8, 19
pecuniosus. 26. 14 | 150. 9
pede. 94. 18
pedibus. 101. 12 | 110. 6
pedestrem. 54. 22
pedestres. 90. 7 | 91. 18
pedestria. 58. 7
pedestribus. 38. 22 | 46. 2 | 62. 14 | 134. 1
pedestris. 100. 12
pedissequi. 28. 22
pedissequus. 150. 13
peditatu. 100. 2
pedites. 58. 10
peditum. 6. 21 | 8. 11 | 12. 1 | 22. 4 | 53. 24 | 72. 21
Peducæum, *n. p.* 156. 11
pejūs. 46. 12 | 83. 27
pelleretur. 20. 5
pellexisset. 98. 12
pellis. 95. 3
pellit. 72. 1
Pelopidā, *n. p.* 83. 25, 30 | 87. 7
Pelopidæ. 87. 15
Pelopidam. 88. 18
Pelopidas. 81. 18 | 85. 13 | 86. 11
Peloponnesium. 85. 9
Peloponnesiaco. 33. 18
Peloponnesio. 42. 15 | 46. 1, 6
Peloponnesiorum. 49. 2
Peloponnesios. 29. 8
Peloponneso, *n. p.* 53. 6 | 55. 17 | 57. 9 | 92. 10 | 117. 7
Peloponnesum. 14. 23 | 65. 1 | 81. 16
peltam. 58. 10
peltatæ. 58. 10
penates. 15. 22
penderetur, solveret. 130. 28
penē. 39. 7 | 68. 19 | 119. 6
penes. 15. 11 | 106. 1 | 145. 13
penetrasset. 63. 11
penitus. 39. 11
pepercerat. 43. 9
pepercit. 117. 12
pepererat, comparaverat. 38. 12
peperisset, acquisivisset. 117. 13
pepulerat. 126. 7
pepulerunt. 87. 10
pepulit. 91. 19 | 134. 2
per. 36. 5, 8 | 39. 6 | 42. 8 | *& alibi*.
peractis. 121. 5
peractō. 138. 10
peradolescentulus. 97. 4
peræque. 151. 4
peragraverat. 103. 11
percepta. 153. 10
perculit. 54. 1 | 72. 3
perculsa. 86. 10
perculos. 148. 20
perculsus. 100. 25
perculsa. 63. 13
perculsa est. 86. 6
perculsum. 83. 15
perdant. 103. 15
perderet. 101. 8
Perdicæ, *n. p.* 60. 8 | 98. 4
Perdiccam. 99. 1, 6
Perdiccas. 98. 10 | 92. 9 | 100. 21
perditā. 54. 18
perducebantur. 53. 21
perducere. 99. 2
perductum. 129. 3
perductus. 122. 11
perduxit. 51. 12 | 54. 10 | 78. 19 | 83. 1 | 108. 9
peregir. 156. 29
peregrinatio. 141. 15
pereundum. 17. 6 | 24. 13
perexiguos. 104. 19
perexisset. 56. 4
perfecti. 81. 4
perferre. 96. 1
perferret. 33. 4
perficienda. 23. 4
perfidia. 30. 18 | 75. 11 | 105. 3 | 106. 9
perfidiam. 32. 8
perfugā. 71. 17
perfugas. 71. 24
perfugit. 53. 17
perfunctus. 134. 27
Pergamenæ, *n. pat.* 133. 27
Pergamenorum, *n. patron.* 134. 1
Pergamenus. 132. 20
Periclis, *n. p.* 33. 7
pericula. 115. 6 | 145. 11
periculi. 53. 21 | 56. 2 | 141. 7
periculis. 47. 1 | 87. 19 | 109. 2 | 143. 9 | 149. 13 | 150. 6
periculo. 6. 4 | 13. 3 | 14. 21 | 17. 20, 23 | *& alibi*.
periculo, cippo. 82. 17
periculum. 13. 3 | 23. 22 | 39. 3 | 67. 4 | 68. 21 | 103. 14 | 109. 8 | 148. 4
periissi. 49. 14
periit. 63. 5 | 118. 8
per-illustre. 149. 14
perinde, ac. 36. 24 | 37. 14
Perinthum, *n. p.* 38. 7
perire. 63. 15 | 102. 12
peritissimo. 59. 9
peritissimos. 11. 22
perito. 73. 12
peritus. 64. 2 | 77. 13 | 117. 8 | 139. 2
perituros. 13. 13
 S 2 peri-

- peritum. 82. 3 | 120. 6
perjurio. 90. 20 | 106. 36
perlata. 12. 2 | 51. 9 | 55.
7
perlatum. 32. 1
permanisset. 108. 12
permiserit. 48. 9
permisit. 82. 10
permiserunt, *reliquerunt*.
119. 10
permoti. 7. 5
permotus. 102. 11
pernicie. 83. 12 | 105. 25
pernicii. 43. 18 | 63. 10
perniciem. 70. 24 | 72. 4 |
82. 7
perniciosissimum. 93. 17
pernoctasse. 33. 14
perorandi. 110. 10
perorasset. 80. 16
perpaucorum. 85. 3
Perperna, *n. p.* 136. 5
perpeffus est. 78. 4
perpeteris. 110. 16
perpeti. 23. 15
perpetua. 5. 10 | 146. 14
perpetua. 10. 8 | 79. 17 |
137. 8
perpetuam. 10. 5
perpetui. 117. 11
perpetuo. 4. 21 | 84. 6 |
108. 2 | 140. 2 | 141.
3 | 148. 16
perpetuo, *adject.* 35. 16
perpetuum. 122. 8
Perse, *n. patron.* 8. 15 |
22. 12
Perfarum. 5. 6 | 6. 3, 12 |
16. 5 | 18. 6 | 22. 3, 18 |
23. 14 | 35. 15 | 39. 23 |
47. 21 | 74. 10 | 92. 1 |
116. 4 | 116. 12
Perfas. 42. 3 | 62. 9 | 87.
21 | 91. 22 | 92. 30 |
103. 12
per scripta. 70. 20 | 87. 4 |
152. 28
persecutus. 139. 13
persequemur. 154. 12
persequendum. 43. 19
persequens. 83. 9 | 101. 1
persequeretur. 9. 7 | 40.
6 | 68. 8
persequitur. 72. 1
persequi. 2. 18 | 48. 9 | 68.
14 | 120. 2 | 148. 21
persequitur. 71. 21
persequuti. 139. 18
perseveraret. 14. 7
perseveravit. 68. 24
Perse, *n. p.* 62. 15
Periclis. 49. 15
Perico. 11. 23
Perilde, *n. p.* 18. 8
Perlidem. 102. 16
Perlidis. 103. 9
persona. 87. 21
personâ. 75. 15
personis. 1. 3
persuadere. 98. 17 | 142.
25
persuaderet. 99. 22
persuaserat. 131. 12
persuaserit. 52. 12
persuasit. 11. 19 | 12. 7 |
14. 9 | 74. 15 | 82. 1 |
88. 11 | 90. 4
persuasum. 36. 25
pertasum. 152. 11
perterritâ. 55. 29
perterriti. 13. 10 | 36. 13 |
93. 15 | 120. 17 | 133.
31
perterruerunt. 8. 14
pertimescerent. 81. 10
pertimescit. 70. 8
pertimuerunt. 35. 21
pertinaciâ. 120. 8
pertineat. 76. 4
pertinebant. 24. 14 | 44. 7
pertinere. 34. 15 | 77. 7
pertineret. 34. 3 | 133. 21 |
156. 16
pertulisset. 24. 13
pertulit. 20. 9
perturbatam. 141. 9
perturbati. 106. 15
perturbatus. 24. 24, 27
perveclus. 35. 2
pervenerat. 71. 22
pervenerint. 30. 5
pervenerit. 90. 9
pervenerunt. 63. 17
perveniebat. 78. 14
pervenire. 68. 2 | 86. 12
pervenirent. 74. 5
perveniret. 68. 26 | 70. 14 |
71. 8 | 75. 1 | 79. 8 |
112. 20
perveniri. 103. 24
pervenisse. 15. 18 | 34. 24 |
79. 5
pervenissent. 86. 14 | 98.
5 | 120. 19
pervenisset. 4. 25 | 17. 5 |
36. 2
pervenit. 4. 9 | 17. 10 |
27. 2 | 53. 16 | 66. 12 |
71. 10 | 74. 1 | *Galibi*.
perventura. 6. 14
perventum est. 110. 5
perventum. 30. 22
perventit, *corruptit*. 121. 16
pervulgata. 76. 13
petens. 17. 24 | 80. 6
petens, *proficiens*. 127. 1
petentibus. 23. 15
petere. 38. 21 | 124. 13
petenter. 3. 8 | 8. 15 | 36.
14 | 81. 13 | 109. 21 |
130. 15 | 134. 9
peteret. 40. 1
peti. 144. 11
peti, *invadi*. 12. 3
peti. *queri*. 134. 24
petierat, *adverat*. 4. 12
petiit. 32. 1 | 51. 19 | 100.
14 | 144. 10 | 148. 8
petiit, *quesivit*. 133. 25
petit. 23. 3
petiverint. 120. 17
petiverunt. 7. 6 | 112. 17
petivit. 59. 14 | 74. 18 |
82. 17 | 90. 1 | 90. 13 |
102. 5
peto. 156. 19
petulans. 115. 2
Peucestes, *n. p.* 102. 15
phalangem. 61. 5 | 87. 18
phalanx. 102. 17 | 103. 11
Phalereo, *n. p.* 9. 4 | 14.
17
Phalereum. 109. 20
Phalereus. 109. 15
Pharnabazi, *n. p.* 31. 23
Pharnabazo. 32. 1, 11 |
40. 1, 7 | 47. 20 | 48
11, 15, 27 | 69. 13
Pharnabazum. 39. 17 | 41.
3 | 46. 14 | 69. 8, 15
Pharnabazus. 47. 6
Pherao, *n. p.* 88. 7
Philinus, *n. p.* 135. 9
Philippense, *adject.* 148.
17
Philippi, *n. p.* 60. 8 | 97.
4 | 102. 6
Philippidem, *n. p.* 7. 6
Philippo. 106. 32 | 108. 4
Philippum. 97. 12 | 109.
23 | 123. 13
Philippus. 65. 17 | 117. 2,
4
Philisti, *n. p.* 52. 14
Philistum. 52. 8
Philocles, *n. p.* 38. 14, 25
Philocrati, *n. p.* 56. 9
phi-

- philosophiâ. 78. 2
 philosophiæ. 76. 15 | 149.
 16
 philosophorum. 153. 10
 Phocion, *n. p.* 109. 8, 22 |
 110. 16
 Phocionem. 109. 20
 Phœbidas, *n. p.* 85. 1
 Phœnicibus, *n. patron.* 48.
 14
 Phœnicum. 27. 10
 Phrygiæ, *n. p.* 39. 19 | 40.
 12
 Phrygiæ. 68. 23 | 101. 6
 Phrygiam. 73. 18 | 90. 29
 Phrygum. 73. 1
 Phylon, *n. p.* 43. 13
 pia. 49. 4
 pietas. 91. 25 | 116. 15
 pietate. 153. 1
 pietatem. 112. 9
 pietatis. 143. 19
 pilâ. 35. 9
 pilæ. 37. 18
 Piræei, *n. p.* 14. 18 | 48.
 26 | 110. 9
 Piræeo. 109. 5, 9
 Piræeum. 110. 2
 Pifidæ, *n. p.* 71. 23
 Pifidarum. 73. 2
 Pifidas. 70. 4 | 71. 4 | 71.
 28
 Pifistrati, *n. p.* 9. 30
 Pifandro, *n. p.* 36. 4 | 48.
 21
 Pittachus, *n. p.* 45. 4
 placari. 88. 10
 placatis. 60. 10
 placato. 25. 2
 placebat. 12. 13
 placere. 20. 7
 plagâ. 100. 25
 plagis. 100. 9
 planè. 101. 12
 Plateas, *n. p.* 20. 14 | 22.
 1, 10
 Plateensium, *n. patronym.*
 7. 18
 Plato. 33. 13 | 51. 14 | 52.
 11
 Platonem. 51. 9 | 52. 6
 plebiscito. 20. 11 | 36. 10 |
 81. 21 | 108. 15
 plecteretur. 149. 3
 plecti. 10. 13
 plenus. 22. 3 | 32. 20
 pleræque. 2. 11 | 66. 28 |
 67. 14
 pleræque. 0. 7 | 73. 22
 plerique. 6. 6 | 92. 13 |
 106. 14 | 111. 1
 plerisque. 12. 12 | 41. 8 |
 93. 9
 plerisque. 1. 1 | 17. 12 |
 18. 18
 plerumque. 154. 14
 plumbo. 132. 7
 plura. 2. 18 | 17. 19 | 30.
 19 | 33. 10 | & *alibi.*
 plures. 34. 7 | 45. 7 | 120.
 22 | 134. 18
 pluribus. 25. 16 | 150. 24 |
 156. 14
 plurima. 17. 17 | 22. 6 |
 79. 11 | 90. 26 | 94. 13
 plurimas. 133. 4
 plurimi. 6. 12 | 13. 10 | 93.
 8 | 110. 8 | 146. 17 |
 150. 18
 plurimis. 76. 8 | 148. 14
 plurimorum. 43. 10
 plurimos. 43. 9
 plurimum. 27. 6 | 34. 12 |
 35. 13 | 44. 16 | 49. 15 |
 62. 26 | 63. 1 | 77. 8,
 10 | 78. 19
 pluris. 60. 14 | 70. 17 | 84. 8
 plus. 8. 1 | 35. 13 | 43. 6,
 14 | 79. 20 | 91. 18 |
 100. 2 | 105. 10 | 112.
 22 | 132. 23 | 143. 24 |
 144. 2 | 150. 14
 plusquam. 38. 22
 Pnyce, *n. p.* 142. 9
 Pœcile, *n. p.* 8. 25 | 142.
 9
 poëmata. 142. 22
 poenâ. 20. 6, 13 | 131. 14
 poenam. 20. 9 | 82. 16
 poenas. 6. 10
 Pœni, *n. patron.* 119. 7 |
 120. 17 | 131. 5, 13
 poenis. 92. 20
 Pœnus. 132. 15
 poeniteret. 66. 23
 poenituit. 28. 7
 poetam. 137. 10 | 149. 21
 poeticam. 155. 12
 poeticen. 154. 4
 pollicens. 17. 7
 polliceretur. 26. 19
 polliceri. 152. 8
 pollicetur. 22. 26 | 23. 4 |
 32. 5 | 133. 11
 pollicitationibus. 98. 17
 pollicitus. 18. 11 | 44. 22
 pollicitus *esset.* 19. 3
 pollicitus *est.* 109. 8
 Polybius, *n. p.* 135.
 Polyperchonte, *n. p.* 17
 17
 Polyperchontem. 109. 1,
 24
 Polyperchonti. 109. 16
 pompâ. 157. 2
 Pompeii, *n. p.* 145. 10
 Pompeium. 145. 3, 4
 Pomponii, *n. p.* 139. 19 |
 141. 7
 Pomponium. 142. 18
 Pomponius. 140. 1 | 142.
 25
 ponam. 42. 9
 ponebatur. 41. 19
 ponenda. 75. 8
 ponendis. 62. 1
 poneretur. 9. 1 | 34. 10 |
 42. 6
 poneretur, *erigeretur.* 142.
 8
 poni. 76. 1 | 102. 21
 ponit. 71. 10
 pons. 14. 8 | 17. 22
 ponte. 6. 4
 pontem. 5. 8
 pontis. 5. 9, 15
 Pontum, *n. p.* 132. 16
 ponuntur. 2. 11
 populares. 109. 16
 populatus. 65. 2
 populi. 8. 20 | 11. 8 | 34.
 5 | 36. 7 | 52. 17 | 55.
 20 | 67. 6 | 77. 16 | 109.
 5, 14 | 110. 9 | 114. 13 |
 115. 9 | 139. 9 | 153.
 17 | 154. 6
 populo. 2. 8 | 11. 15, 19 |
 26. 2 | 35. 7 | 36. 25 |
 44. 15 | 45. 1 | 64. 7 |
 95. 17 | 108. 3 | 109.
 7 | 117. 6 | 130. 13
 populam. 27. 5 | 66. 22
 populus. 9. 1 | 10. 12 | 37.
 15 | 65. 12 | 66. 17 |
 82. 8 | 109. 11, 18 | 123.
 1, 3
 porrigeret. 55. 8
 portæ. 72. 13
 portabat. 132. 6, 10
 portarentur. 69. 23
 portaretur. 110. 6
 porticu. 8. 24
 portu. 14. 17 | 56. 10
 portum. 63. 9 | 95. 18
 portus. 14. 18
 pueret. 32. 23
 posita. 65. 13
 positam

- positam. 105. 25
 posito. 35. 16
 positum. 35. 9
 possessionem. 113. 7
 possessiones. 55. 8 | 113. 14 | 149. 11, 17 | 150. 2
 possessionibus. 152. 1
 possesores. 27. 18
 possē. 6. 4 | 10. 2 | 11. 5 | 19. 3 | & *alibi*.
 possemus. 79. 11
 possent. 3. 5 | 15. 21, 22 | 23. 15 | & *alibi*.
 posset. 9. 9, 21, 23 | 24. 5, 22 | & *alibi plur*.
 possiderent. 14. 24
 possumus. 66. 28 | 153. 19
 possint. 104. 18
 possis. 139. 5
 possit. 8. 18 | 14. 13 | 32. 15 | 56. 17 | 78. 6 | 129. 8 | 135. 13 | 143. 24 | 152. 29
 possum. 152. 18
 possunt. 109. 10
 post, *prapositio*. 9. 5 | 14. 15 | 19. 10 | 21. 10 | & *alibi plur*.
 post, *adverbium*. 23. 10 | 28. 14 | 36. 10 | 41. 10 | 81. 4 | 86. 10 | 101. 13 | 109. 9 | 118. 9 | 127. 6 | 146. 3
 postea. 11. 26 | 17. 11 | 44. 13 | 53. 6 | 58. 10 | 61. 11 | 67. 6 | 68. 7 | 69. 14 | 114. 4 | 127. 3 | 129. 15 | 150. 10
 posteaquam. 9. 3 | 33. 15 | 47. 11, 20 | 122. 3 | 125. 9 | 141. 9
 posterā. 104. 22
 posterius. 25. 17
 postero. 8. 3 | 21. 5 | 68. 27 | 73. 9 | 134. 6
 postquam. 14. 29 | 15. 18 | 17. 19 | 20. 9 | & *alibi*.
 postremò. 76. 7 | 106. 19 | 112. 23
 posttridie. 13. 22
 postulabat. 34. 18 | 103. 13
 postularent. 128. 22
 postularet. 80. 9 | 109. 6
 postularent. 134. 11
 postulasset. 4. 5 | 37. 22
 postulat. 4. 24
 postulata. 38. 26
 postulo. 124. 14
 posuerat. 25. 18
 posueris. 124. 21
 posuerit. 28. 21
 posuerunt. 65. 11
 posuerunt, *erexerunt*. 142. 9
 posuisset. 22. 8 | 65. 12 | 80. 11
 posuit. 73. 9 | 129. 10
 potens. 63. 4
 potentia. 56. 18 | 86. 6
 potentiā. 23. 22 | 138. 9
 potentiaē. 36. 7 | 66. 18
 potentiam. 10. 1 | 39. 16 | 149. 7
 potente. 90. 3
 potentem. 113. 8
 potenti. 146. 9
 potentior. 34. 6
 potentissimas. 28. 13
 potentissimi. 146. 16
 potentissimus. 67. 2 | 124. 14
 poterant. 12. 9 | 18. 8 | 53. 3 | 94. 21 | 121. 11
 poterat. 9. 27 | 26. 5 | 34. 12 | 39. 21 | 94. 12 | 101. 21 | 121. 14 | 126. 4 | 133. 30 | 147. 15 | 152. 4, 15
 poterimus. 154. 13
 poterit. 66. 30 | 155. 19
 potero. 84. 15
 poterunt. 67. 16
 potest. 43. 6 | 54. 2 | 83. 28 | 84. 8 | 107. 2 | 148. 24 | 152. 2 | 154. 3
 potestas. 51. 23 | 148. 17
 potestate. 5. 12 | 6. 9 | 10. 8 | 27. 5 | & *alibi*.
 potestatem. 4. 4 | 5. 5 | 6. 19 | 10. 7 | 22. 26 | 30. 2, 12 | 31. 2 | 36. 16 | 39. 25 | 69. 11 | 88. 5 | 91. 17 | 106. 5 | 132. 2 | 149. 8
 potestates. 85. 12 | 108. 3
 potestati. 138. 12
 potiora. 33. 18
 potirentur. 99. 18
 potiretur. 9. 12 | 102. 18
 potissimum. 3. 10 | 17. 13 | 18. 19 | 90. 28 | & *alibi*.
 potiturum. 147. 16
 potitus. 4. 12 | 27. 14 | 30. 8 | 91. 16 | 109. 9
 potitus est. 54. 7 | 90. 4 | 112. 16
 potiundi. 92. 1
 potius. 15. 26 | 34. 19 | 48. 5 | 49. 5 | & *alibi*.
 potuerant. 37. 5
 potuerint. 147. 5
 potueris. 79. 1
 potuerit. 14. 2
 potuerunt. 31. 11 | 39. 15 | 42. 11 | 114. 3
 potuisse. 93. 1 | 123. 7 | 154. 9
 potuissent. 56. 21
 potuisset. 26. 2 | 31. 7 | 100. 17 | 118. 8 | 147. 10
 potuit. 35. 24 | 38. 13 | 49. 4 | 51. 10 | & *alibi*.
 præ, *prap.* 105. 14
 præberet. 18. 13 | 74. 17 | 95. 6
 præbuit. 68. 7 | 93. 12
 præbuit, *ostendit*. 130. 26 | 143. 9
 præceperunt. 24. 19
 præcepit. 3. 12 | 14. 34
 præcepta. 148. 30 | 154. 11
 præcepto. 55. 3 | 133. 23
 præceptorem. 76. 15
 præceptum. 43. 20 | 104. 23
 præcipienda. 75. 13
 præcipit. 104. 17 | 133. 7
 præcipitata. 17. 19
 præcipuā. 30. 20 | 148. 10
 præcipuam. 116. 10
 præcipue. 94. 4 | 152. 21
 præcipuo. 14. 21
 præcipuos. 46. 4
 præclaram. 112. 22
 præclare. 64. 3
 præclarissimum. 112. 7
 præclarum. 44. 15
 præcucurrerunt. 42. 14
 prædā. 22. 8 | 27. 13 | 36. 21 | 38. 10 | 66. 26 | 91. 1, 16
 prædæ. 64. 8
 prædas. 62. 11 | 74. 13
 prædatum. 39. 7
 prædia. 28. 20
 prædicabant. 57. 5
 prædicabat. 92. 19
 prædicamus. 151. 6
 prædicare. 35. 10 | 43. 6
 prædicari. 114. 17
 prædicāunt. 41. 13 | 107. 5
 prædicem. 146. 13
 præ-

- prædium. 151. 20
 prædixerat. 73. 2
 prædixit. 152. 31
 prædixit, *præmonuit*. 15.
 17
 prædones. 11. 21
 præerant. 63. 8
 præerat. 13. 14 | 49. 10 |
 54. 22 | 110. 1
 præferat. 37. 4 | 68. 11 |
 109. 12
 præesse, *imperare*. 119. 2
 præessent. 7. 9
 præesset. 91. 26
 præecerat. 99. 8
 præecit. 6. 20 | 56. 8 | 68.
 15 | 70. 30
 præefecti. 62. 15
 præefecti, *duces*. 6. 24
 præefectis. 101. 22 | 102. 9
 præefecto. 68. 23 | 116. 17 |
 121. 12 | 150. 3
 præefectos. 47. 13 | 90. 12
 præefectum. 36. 1 | 109. 5
 præefecturas. 144. 17
 præefectus. 31. 23 | 46. 3 |
 53. 18 | 65. 1 | 71. 13 |
 105. 17 | 107. 3
 præferendi, *particip.* 135.
 13
 præfero. 42. 9
 præficere. 81. 8
 præficeret. 59. 14
 præficitur. 36. 11
 præfinitum. 82. 5
 præfuerant. 37. 7
 præfuerit. 84. 7
 præfuisse. 21. 7 | 106. 33
 præfuit. 46. 2, 5 | 47. 7 |
 58. 5 | 59. 5 | 62. 13 |
 97. 14 | 107. 13 | 121.
 15 | 124. 24 | 130. 10 |
 131. 22 | 138. 12
 præfuturum. 48. 20
 prælia. 114. 24 | 129. 7
 prælii. 43. 3 | 69. 7
 præliis. 36. 15 | 73. 10
 prælio. 13. 2 | 17. 21 | 20.
 14 | 22. 6 | *alibi*.
 prælium. 8. 4, 12 | 9. 1, 5 |
 22. 1, 14 | 92. 24 | 99.
 24 | 129. 3 | 133. 6, 13,
 22 | 148. 17
 præmia. 91. 4
 præmiis. 148. 15
 præmio. 133. 11
 præmium. 8. 18
 prænuntiatum. 104. 22
 præoccupare. 72. 13 | 98.
 16
 præoccuparet, *supplanta-*
ret. 53. 2
 præoccupatione. 100. 1
 præoptaret. 149. 9
 præpositi. 43. 8
 præposuit. 92. 5
 præ. 144. 14
 præscriperat. 157. 2
 præsens. 95. 11
 præsentē. 38. 20
 præsentēs. 37. 1 | 150. 6
 præsentī. 11. 16 | 34. 19 |
 150. 4
 præsentia, *subst.* 16. 12 |
 34. 21 | 40. 21
 præsentiarum. 129. 15
 præsentibus. 14. 31 | 132.
 8
 præsertim. 10. 3 | 35. 25
 præsidia. 6. 23 | 22. 16 |
 133. 26
 præsidii. 17. 3 | 66. 1
 præsidis. 99. 3
 præsidio. 35. 16 | 46. 12 |
 67. 3 | 68. 18 | 91. 14 |
 94. 5 | 112. 7 | 148. 7
 præsidium. 79. 7 | 83. 31 |
 87. 10 | 148. 5
 præstabat. 80. 9
 præstabat, *conferebat*. 4.
 20
 præstanda. 145. 21
 præstantem. 35. 20
 præstantes. 66. 4 | 99. 16
 præstare. 19. 3 | 63. 17 |
 107. 6 | 152. 8
 præstaret, *superaret*. 145.
 15
 præstiterat. 108. 17
 præstiterunt. 154. 6
 præstitisse, *superasse*. 118.
 15 | 123. 3
 præstitissent. 91. 6
 præstitisset. 26. 15
 præstitit. 16. 16 | 44. 23 |
 147. 7
 præstitit, *reddidit*. 143. 7
 præstituerunt. 62. 17
 præter. 5. 1 | 7. 18 | 20.
 8 | *alibi*.
 præterea. 33. 21 | 36. 17 |
 50. 9 | *alibi*.
 prætereunda. 24. 15
 prætereundum. 31. 22
 præteribo. 151. 1
 præteriit. 90. 28
 præterire, *omittere*. 118.
 14
 præteriret. 72. 16
 prætermittēbat. 29. 2
 prætermittē. 76. 4
 præterquam. 156. 6
 Prætor. 36. 9 | 38. 14 | 46.
 2, 10 | 66. 1 | 130. 23 |
 137. 9
 Prætor, *dux*. 11. 15 | 20.
 13 | 38. 14
 Prætores. 36. 4
 Prætozem. 127. 6
 Prætores. 44. 13 | 81. 21
 Prætores, *duces*. 7. 8
 Prætoris. 144. 22
 Prætorium. 148. 19
 Prætorum. 9. 1 | 82. 3 |
 144. 17
 Prætorum. 131. 1 | 139.
 13 | 144. 21
 prævidisset. 132. 4
 præcatum, *adject.* 115. 11
 preces. 156. 26
 precibus. 51. 16
 premerent. 133. 27
 premerentur. 13. 4
 premeretur. 72. 17 | 93.
 10 | 127. 4
 premi. 5. 15 | 65. 16
 pretio. 150. 25
 pretiosas. 149. 17
 pridie. 73. 9 | 156. 29
 prima. 9. 1 | 87. 18
 primā. 104. 18
 primis. 22. 2 | 25. 11 | 52.
 4 | 58. 3 | 77. 16 | 84. 3 |
 150. 11 | 151. 1
 primo, *adject.* 7. 12 | 72.
 1 | 119. 1
 primo, *adv.* 14. 33 | 43.
 17 | 69. 8 | 106. 14 |
 108. 13 | 120. 14
 primum, *adject.* 2. 14 | 42.
 8 | 137. 1 | 139. 11 |
 142. 11
 primum, *adv.* 11. 20 | 12.
 18 | 22. 7 | 27. 6 | *alibi*.
 primus. 11. 14 | 38. 9 | 63.
 9 | 98. 16 | 139. 8
 princeps. 42. 6 | 43. 11 |
 121. 16 | 145. 21
 principatu. 14. 28 | 19. 6
 principatum. 27. 2 | 54.
 20 | 65. 6 | 138. 8 | 144.
 1
 principem. 70. 11 | 124.
 21 | 145. 16 | 155. 23
 principes. 28. 5 | 62. 27 |
 79. 26 | 86. 8 | 89. 6 |
 107.

107. 7 | 154. 18
 principes, *duces*. 5. 9
 principes, *primates*. 16. 8 |
 85. 12
 principia. 103. 4
 principibus. 142. 4
 principis. 102. 20
 principis. 75. 15
 principum. 152. 28 | 153.
 10
 prior. 44. 5 | 116. 5 | 117.
 8
 priorem. 50. 5
 priori. 50. 10 | 138. 6
 prioribus. 101. 12
 pristinâ. 100. 17
 pristinorum. 134. 25
 pristini. 37. 11
 pristino. 53. 13
 pristinum. 94. 2 | 111. 9
 p ivarentur. 81. 5
 p ivaretur. 109. 7
 p ivaram. 34. 3
 privati. 66. 31 | 94. 14
 privatis. 11. 7 | 114. 12 |
 145. 8
 privato. 85. 5
 privatum. 145. 17
 privatus. 10. 3 | 15. 2 |
 34. 6 | 63. 6 | 81. 13 |
 92. 2 | 114. 1 | 116. 5 |
 138. 10
 priatus, *orbis*. 118. 12
 privavit. 9. 11
 privigno. 155. 2
 privignus. 33. 7
 prius. 15. 17 | 16. 14 | 24.
 18 | 56. 4 | *& alibi*.
 priusquam. 8. 10 | 20. 13 |
 33. 22 | 53. 9 | *& alibi*.
 pro. 9. 23, 24 | 17. 11 |
 26. 11 | *& alibi*.
 pro, *secundum*. 78. 10 |
 137. 7 | 141. 10
 prout. 140. 4
 probabilis. 139. 3
 probamus. 18. 19
 probanda. 49. 5
 probâssit. 32. 6
 probatâ. 71. 21 | 74. 25
 probato. 12. 8 | 55. 24
 probatum est. 112. 8
 probatus. 11. 2
 probetis. 156. 20
 procacitatem. 115. 3
 procellis, *tumultibus*. 148.
 12
 processisset. 87. 6
 Prochis, *n. p.* 83. 6
 proclive, *facile*. 66. 16
 procreâssit. 80. 12 | 117.
 16
 procreavit. 50. 4
 procul. 9. 13 | 17. 8 | 25.
 16 | 70. 7 | 75. 1 | 88.
 15 | 112. 6
 procuranda. 12. 11
 procuraret. 152. 14
 procuratio. 44. 15
 procuracione. 142. 10
 procuracionem. 150. 16
 prodere. 105. 8
 proderet. 24. 28
 prodesse. 34. 12 | 35. 13
 prodest. 77. 17
 prodibat. 11. 8
 prodiderunt. 32. 16 | 135.
 7
 prodidisset. 110. 2
 prodidit. 16. 17 | 109. 3
 prodidit, *transmisit*. 19. 5 |
 22. 22 | 60. 6
 prodire. 2. 8
 prodissit. 34. 9
 prodita, *valgata*. 131. 16
 proditiōnis. 9. 20 | 16. 6 |
 19. 5 | 66. 19 | 110. 8
 proditores. 72. 3
 produxi. 156. 18
 produxit. 8. 12
 profecit. 105. 2
 profecta est. 102. 4
 profecti. 25. 1
 profecti, *essent*. 66. 6
 profectiōne. 87. 3
 profecto. 86. 2
 profectum. 70. 3, 13 | 71.
 17 | 90. 10
 profectus. 4. 3, 19, 22, 25 |
 9. 19 | 28. 13 | *& alibi*.
 profectus, *esset*. 31. 10 |
 88. 13
 profectus est. 14. 33 | 64.
 19 | 73. 26 | 109. 22
 praeferre. 30. 18 | 66. 29 |
 79. 11
 professus est. 15. 20 | 133.
 17
 proficiebant. 53. 19
 proficiantur. 66. 2
 proficiendi. 34. 17
 proficiens. 4. 6 | 124. 10 |
 143. 3
 proficientibus. 4. 8 | 145.
 3
 proficerentur. 88. 11 |
 93. 9 | 146. 6
 proficeretur. 66. 7 | 103.
 28 | 131. 12
 proficisci. 15. 16 | 69. 18 |
 91. 22 | 99. 23 | 124.
 12 | 147. 5
 proficiscitur. 71. 6 | 104. 5
 proficiscuntur. 48. 22
 profligarent. 8. 14
 profligârunt. 83. 17
 profligatae. 86. 3
 profligati, *sunt*. 68. 9
 profligatis. 100. 11
 profligavit. 72. 3 | 127. 1
 profugerat. 131. 8
 profugientes. 147. 3
 profugit. 131. 4
 progenie. 89. 6
 progeniem. 26. 13
 progenitor. 94. 11
 progredi. 12. 15 | 61. 8
 progressum. 139. 5
 prohibere. 14. 25 | 26. 14 |
 126. 1 | 142. 8
 prohibet. 2. 18
 prohibuit. 44. 22
 projectâ. 61. 6
 proinde. 30. 21
 prolaberetur. 155. 15
 promissâ. 68. 28
 promittebat. 152. 7
 promitteret. 74. 9
 promptus. 11. 10
 pronunciabat. 142. 22
 pronunciaret. 140. 8
 pronunciâssit. 91. 10, 11
 propagavit, *dilat.* 121. 3
 propagines. 153. 19
 propatulo. 132. 11
 prope. 18. 16
 prope. 108. 11 | 120. 18 |
 153. 5
 properere. 78. 26 | 134. 20
 propinquâ. 2. 17
 propinquis. 107. 9 | 128.
 5
 propinquitate. 89. 11
 propinquitatem. 50. 7
 propinquo. 7. 4 | 17. 1
 propinquorum. 2. 16
 propinquos. 22. 19, 23
 propinquum. 46. 14 | 68.
 15, 17
 propitia. 56. 20
 propius. 9. 11 | 131. 20
 proponeretur. 156. 5
 proponeret. 155. 12
 Propontidem, *n. p.* 39. 11
 propolitâ. 86. 18
 propolitum. 3. 1 | 99. 23
 proposuit. 91. 4

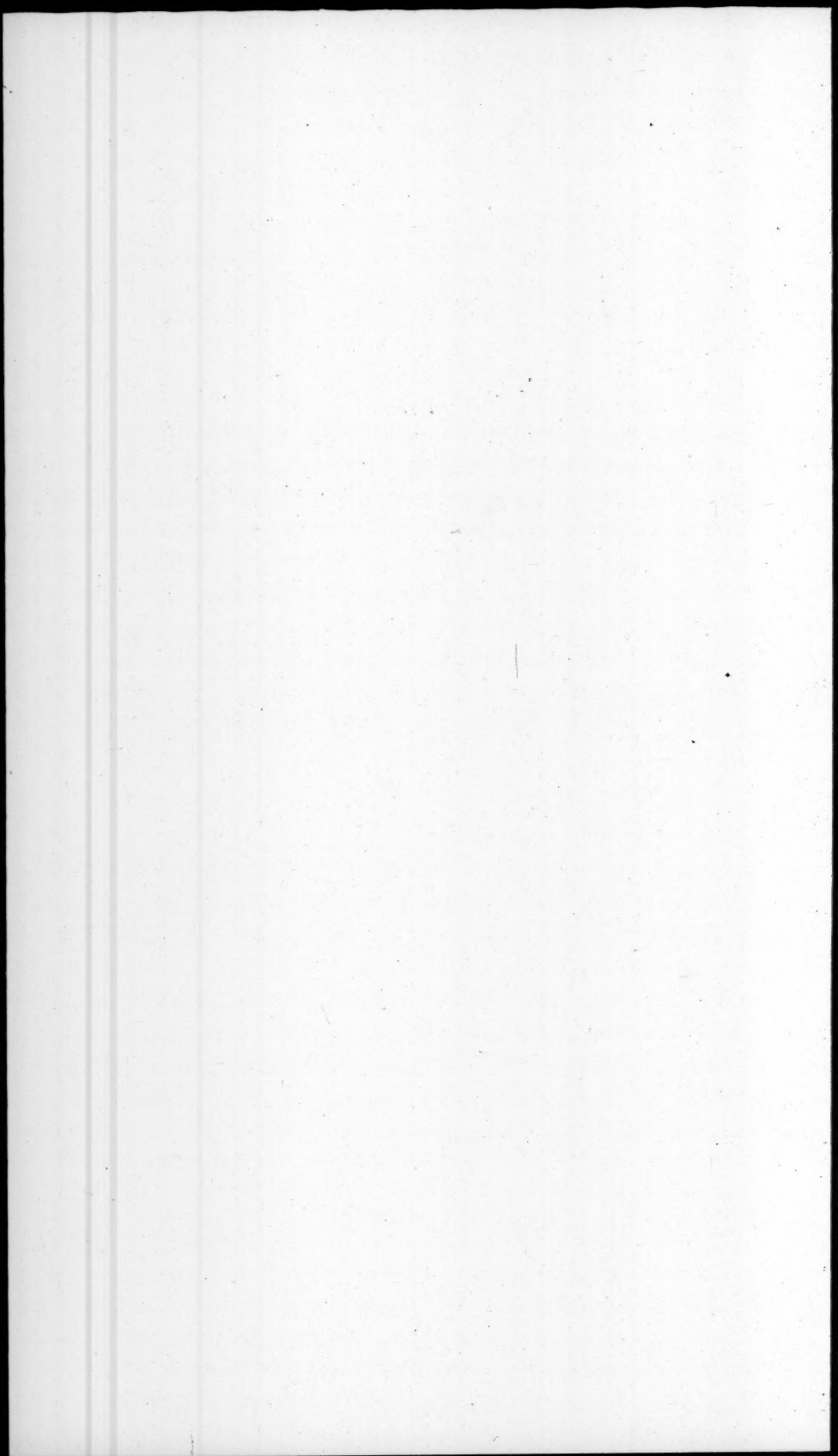
3.

8.

11

3

ro-

- propria. 87. 15
 propria, *stabilia*. 45. 10
 proprium. 30. 15 | 43. 7
 propter. 9. 30 | 12. 3 | 14. 22 | 16. 3 | & *alibi pl.*
 propugnacula. 113. 20
 propugnaculum. 15. 24
 propugnatore. 107. 6
 propulit. 109. 20
 prorupit. 156. 8
 proscribere. 148. 1
 proscriptione. 149. 14
 proscriptionem. 147. 23 | 150. 1
 proscriptorum. 148. 4 | 150. 2
 proscriptos. 148. 15
προσκυνῶ, adorare. 47. 26
 profecuta. 143. 13
 profequebantur. 37. 8
 Proserpinæ, *n. p.* 56. 1
 prospera. 4. 1 | 108. 11
 prosperas. 54. 13
 prosperè. 37. 27 | 67. 14 | 71. 3
 prosperitate. 156. 2
 prosperitas. 154. 19
 prospicerent. 69. 5
 prospiceret. 108. 6
 prospiciens. 134. 18
 prostravit. 8. 17 | 27. 13 | 87. 18
 protinus. 13. 7 | 44. 1
 protulit. 75. 6
 provectus, *effet*. 114. 9
 provideret. 109. 7
 provincia. 68. 6
 provinciâ. 138. 7
 provinciæ. 34. 27
 provinciam. 68. 1 | 74. 13 | 137. 9 | 138. 4
 provinciam, *administrationem*. 144. 18
 provinciarum. 146. 4
 proxima. 88. 1
 proximâ. 48. 15
 proximo. 56. 5 | 85. 17 | 125. 3 | 133. 26
 proximus. 17. 14 | 89. 11
 prudens, *peritus*. 46. 8
 prudentem. 48. 20 | 146. 12
 prudentia. 148. 11
 prudentiâ. 4. 14 | 14. 12 | 44. 3 | 114. 8 | 123. 3 | 134. 2 | 139. 1
 prudentiæ. 142. 14
 prudentiam. 27. 3 | 35. 21 | 43. 6 | 152. 29
 prudentissimum. 99. 21
 Prusiæ, *n. p.* 134. 4, 6
 Prusiam. 132. 16
 Prusias. 134. 10
 Ptolemæo, *n. p.* 118. 9
 Ptolemæum. 99. 11
 Ptolemæus. 105. 12 | 107. 8 | 118. 3, 11
 pubes. 53. 10
 publica. 9. 27 | 11. 17 | 23. 24 | 114. 5
 publicâ. 64. 7
 publicæ. 65. 9
 publicam. 34. 3 | 141. 19 | 144. 14
 publicarentur. 44. 14
 publicârunt. 131. 6
 publicata. 43. 11
 publicatis. 35. 6
 publice. 16. 17 | 21. 9 | 37. 16 | 44. 22 | 57. 7 | 61. 10 | 62. 6 | 65. 10 | 66. 15 | 110. 13 | 115. 13 | 125. 2 | 141. 20 | 142. 5
 publicis. 22. 20 | 26. 3, 13 | 114. 12
 publico. 35. 10 | 85. 6
 publicos. 15. 21
 publicum. 34. 9 | 63. 8
 publicus. 15. 2
 Publii, *n. p.* 129. 12 | 141. 6
 Publio. 126. 6 | 135. 3 | 137. 6 | 147. 4 | 150. 3
 Publium. 130. 11 | 147. 23
 Publius. 138. 5
 pudet. 2. 12
 puer. 134. 17, 21
 pueri. 150. 17
 puerilis. 140. 5
 pueritiâ. 140. 9
 puero. 27. 4 | 53. 9 | 140. 6
 puerulo. 124. 9
 puerum. 24. 8 | 147. 28
 pugnâ. 8. 15 | 9. 21 | 49. 6 | 81. 4 | 83. 17 | 86. 9 | 92. 26 | 128. 4
 pugna. 8. 25
 pugnabant. 43. 24
 pugnae. 20. 12 | 133. 14
 pugnam. 12. 3 | 80. 20 | 83. 29 | 94. 1 | 129. 9
 pugnandi. 7. 20
 pugnandum. 133. 3
 pugnans. 63. 18 | 122. 8
 pugnantem. 83. 15
 pugnantibus. 133. 29
 pugnantium. 43. 4
 pugnare. 71. 26
 pugnaret. 44. 9 | 63. 12
 pugnari. 84. 3
 pugnâsse. 100. 8
 pugnât. 128. 4
 pugnatum. 73. 9 | 100. 4
 pulcherrimæ. 116. 11
 pulchrè. 150. 19
 pullulare. 138. 14
 pulsi. 80. 19
 pulsus. 37. 14 | 85. 14 | 123. 10 | 130. 2
 pulsus *est*. 109. 18
 pulvinar. 65. 9
 pulvinum. 87. 5
 Punico, *n. patron.* 119. 1
 Punicum. 122. 10 | 139. 11
 puppes. 133. 32
 putabant. 24. 5 | 83. 12 | 112. 9
 putabat. 25. 3 | 51. 21 | 55. 4 | 70. 13 | 73. 16 | 82. 13 | 84. 2 | 114. 21 | 152. 12
 putabatur. 53. 20 | 66. 1 | 90. 27
 putabunt. 1. 7
 putamus. 118. 13
 putant. 24. 20
 putantur. 2. 12
 putârat. 147. 21
 putarent. 15. 3
 putaret. 49. 3 | 117. 13
 putas. 80. 2
 putatur. 111. 11
 putaverunt. 24. 18 | 25. 1
 putavit. 5. 11 | 69. 25 | 73. 25 | 91. 13 | 119. 11
 putem. 151. 1
 putentur. 10. 15
 putet. 6. 11
 putris. 156. 8
 Pydnam, *n. p.* 17. 2
 Pylæmene, *n. p.* 68. 12
 Pyræum, *n. p.* 36. 23 | 37. 7 | 43. 25
 Pyræum, *n. p.* 125. 8
 Pyrrhus. 117. 5
 Pythagoræum. 76. 16
 Pythia, *Apollinis prophetissa*. 3. 12 | 12. 5

Q

- Qua, *pronomen in nominat. aliqua.* 34. 4 | 76. 7 | 106. 24 | 142. 7 | 143. 8
 quā, *pronomen in ablat.* 8. 15 | 11. 1, 20 | 12. 17 | *& alibi plur.*
 quā, *aliquā.* 149. 3
 quā, *adverb.* 5. 8 | 14. 9 | 28. 1 | 103. 23 | 104. 5
 quacunque, *adverb. loci.* 125. 8
 quadraginta. 41. 6 | 126. 30
 quadringenta. 21. 3
 quadringentorum. 12. 1
 quæ. 2. 6, 9, 12, 16, 19 | 7. 20 | *& alibi quām plur.*
 quæque, *omnis.* 21. 2 | 139. 9
 quærebant. 106. 20
 quærebat. 13. 1 | 78. 12
 quærentibus. 95. 8
 quærere. 35. 23 | 86. 21 | 133. 17
 quæreretur. 92. 13
 quærit. 70. 2
 quæritur. 104. 8
 quæsisse. 20. 5
 quæsisset. 79. 6 | 105. 18
 quæsit. 46. 12
 quæsit, *petiuit.* 51. 18 | 124. 11
 quæstio. 34. 19
 quæstionem. 155. 12
 Quæstor. 137. 6, 10 | 138. 6
 quæstum. 147. 12
 quale. 8. 18 | 155. 19
 qualem. 3. 6
 quales. 80. 12
 qualis. 68. 3 | 105. 24
 quam, *pronomen acc.* 4. 12, 13 | 11. 27 | 15. 24 | *& alibi plur.*
 quam, *aliquam.* 75. 2 | 148. 28
 quā, *conjunctio.* 4. 15, 18, 21 | 6. 11, 16 | 8. 1 | *& alibi quām plur.*
 quā, *quantum.* 7. 8 | 56. 18
 quā, *intensiva conjunctio.* 14. 29 | 15. 6 | 38. 17 | *& alibi.*
 quamdiu. 83. 32 | 84. 7 | 101. 20 | 129. 8 | 135. 9 | 142. 7
 quamplurimos. 2. 5 | 104. 1
 quamprimum. 102. 8
 quamvis. 4. 18 | 69. 28 | 155. 5
 quandam. 66. 24
 quanquam. 19. 9 | 37. 6 | 151. 1 | 152. 21 | 153. 9
 quanta. 19. 8 | 107. 1
 quantā. 32. 2
 quantæ. 86. 18 | 155. 19
 quantæ, *quām magnæ.* 11. 23
 quantam. 155. 22 | 156. 12
 quantas. 11. 25
 quanto, *adject.* 51. 6 | 70. 11 | 112. 24
 quanto, *rel. ad tantum.* 123. 3
 quantum, *adject.* 71. 7
 quantum. 21. 2 | 60. 16 | 62. 28 | 78. 10, 14 | 84. 15 | 143. 4 | 146. 1 | 147. 3 | 154. 13
 quantus. 9. 26 | 84. 14 | 129. 8
 quare. 2. 19 | 14. 29 | 15. 12, 27 | *& alibi.*
 quarto, *adject.* 139. 11
 quartum. 21. 10 | 57. 9
 quarum. 22. 12 | 36. 18 | 50. 5 | *& alibi.*
 quas. 6. 1 | 18. 2 | 40. 5 | *& alibi.*
 quasdam. 71. 4
 quaternis. 154. 8
 quatuor. 82. 7
 que, *conjunctio.* 1. 5 | 4. 4, 10 | *& alibi quām plur.*
 quem. 2. 12 | 13. 15, 16 | 14. 8 | *& alibi plur.*
 quemadmodum. 51. 18 | 55. 15 | 59. 16 | 84. 11 | 101. 9 | 105. 18
 quemlibet. 138. 1
 quemque. 85. 17
 quemvis. 48. 2
 quendam. 20. 4 | 75. 7 | 79. 18 | 142. 21
 quenquam. 17. 9 | 45. 11 | 93. 18 | 106. 25 | 148. 28 | 150. 21 | 155. 6
 querentem. 114. 11
 quererentur. 15. 8
 querimoniam. 153. 6
 questum, *supinum.* 62. 16
 qui, *pronomen relat.* 1. 1, 6, 7 | 3. 9 | 4. 21, 26 | *& alibi quām plur.*
 quī, *unde.* 21. 8
 quī, *ut.* 124. 2 | 139. 13 | 134. 9
 quia. 34. 21
 quibus. 3. 11 | 4. 19, 20, 22 | 5. 10, 13 | *& alibi plur.*
 quibuscunque. 94. 3
 quibusdam. 38. 12 | 110. 11 | 145. 17
 quicquam. 70. 28 | 132. 17
 quid, *interrog.* 20. 5 | 71. 25 | 92. 14 | 106. 4 | *& alibi.*
 quid, *aliquid.* 22. 27 | 24. 22 | 34. 19 | 38. 28 | 66. 8 | 124. 19 | 132. 13 | 145. 23 | 150. 15
 quid, *id quod.* 154. 21 | 155. 7 | *bis.*
 quidam. 75. 5
 quidem, *adverb.* 2. 4 | 24. 17 | 39. 17 | 41. 11 | *& alibi plur.*
 quidem, *etiam.* 150. 19 | 152. 22
 quidnam. 12. 4
 quidquid. 152. 7 | 156. 18
 quies. 145. 8
 quiescebat. 40. 16
 quiescendum. 34. 2
 quiescentibus. 93. 6
 quietus. 87. 14
 quin, *quæ non.* 112. 11
 quin, *qui non.* 37. 13 | 106. 3, 8
 quin, *ut. non.* 124. 18
 quin. 72. 16 | 141. 10 | 155. 6
 quin etiam. 147. 9 | 148. 17
 quingentarum. 6. 20
 quingentis. 53. 24
 quinis. 154. 8
 quinquaginta. 9. 25 | 18. 13 | 39. 19 | 48. 28 | 53. 23 | 57. 8 | 143. 10
 quinque. 36. 14 | 57. 9 | 73. 1 | 78. 18 | 104. 13 | 106.

106. 30 | 125. 2 | 131. 9
 quinquies. 129. 5
 Quincti, *prænom.* 152. 13
bis | 157. 5
 Quincto, *prænom.* 131. 9 |
 135. 1 | 137. 2 | 143.
 15. 22, 24 | 144. 19 |
 152. 20
 quinto, *adjec.* 139. 11 |
 156. 2
 Quinctum, *prænom.* 137.
 10 | 143. 15 | 145. 10
 quintum, *adjec.* 28. 10
 Quinctus, *prænom.* 128. 7 |
 152. 22
 quippe. 2. 3 | 51. 15
 Quirinali. 150. 12
 quis. 1. 3 | 17. 7
 quis, *aliquis.* 24. 22 | 28.
 21, 23 | 44. 17 | 82. 4 |
 112. 7
 quisquam. 34. 10 | 44. 5 |
 58. 4 | 67. 9 | 75. 10 |
 83. 8 | 150. 19
 quisque. 13. 11 | 78. 10 |
 104. 15 | 115. 7
 quivit. 154. 21
 quo, *prænom.* 3. 10 | 6.
 9 | 7. 20 | 8. 13 | & *a-*
libi quàm plur.
 quo, *adverb.* 2. 17 | 4. 9
 12. 6 | 25. 2, 15 | & *a-*
libi.
 quo, *pro. ut.* 8. 19 | 15.
 22 | 16. 12 | 20. 25 |
 & *alibi.*
 quo, *pro. quare.* 15. 3 |
 21. 8 | 43. 20 | 51. 7 |
 68. 5 | 70. 23 | 72. 4 |
 90. 10 | 101. 15 | 114.
 25 | 132. 22
 quoad. 62. 26 | 77. 9 | 83.
 21 | 87. 14 | 106. 18 |
 138. 17 | 148. 31
 quoad, *quantum.* 33. 17
 quoad, *donec.* 98. 5 | 102.
 1
 quod, *prænom.* 1. 7 | 2.
 14 | 11. 15 | 15. 2 | & *a-*
libi quàm plur.
 quod, *aliquid.* 148. 4
 quod, *adverbium.* 6. 8,
 22 | 8. 10 | 9. 20, 27 |
 & *alibi quàm plur.*
 quodammodò. 103. 5 | 152.
 30
 quodcunque. 74. 9
 quoddam. 24. 1
- quò minus. 28. 21 | 71.
 11 | 82. 16
 quomodò. 41. 11 | 42. 13 |
 quondam. 8. 21 | 59. 16
 quoniam. 9. 23 | 19. 4 |
 26. 14 | 39. 2 | 79. 12 |
 104. 26 | 118. 13 | 154.
 12 | 156. 15, 25
 quoquam. 106. 8 | 146. 1 |
 148. 7
 quòquam, *adv.* 145. 2
 quoque. 7. 12 | 24. 3 | 31.
 8 | 42. 2 | & *alibi.*
 quorum. 55. 16
 quorum. 24. 2 | 33. 16 |
 37. 14 | 41. 19 | & *a-*
libi.
 quos. 5. 9 | 7. 9 | 10. 4
 13. 9 | & *alibi quàm*
plur.
 quoscunque. 42. 6
 quosdam. 56. 12 | 73. 23 |
 69. 23
 quotannis. 11. 18 | 18. 14 |
 21. 4 | 130. 24
 quotidie. 28. 26 | 103. 1
 quotidiani. 55. 6
 quotidiano. 151. 13
 quotidianum. 106. 25
 quotiescunque. 34. 9 | 91.
 19 | 101. 18 | 123. 4
 quum. 1. 3 | 2. 3 | 3. 3, 7 |
 4. 3 | & *alibi.*
 quum, *quoniam.* 11. 2, 5,
 24
 quum, *quando.* 12. 2 | 14.
 33 | 15. 7 | & *alibi.*
 quum, *quia.* 12. 6 | 13.
 19 | 14. 17 | & *alibi*
plur.
 quum, *dum.* 24. 9 | 25. 2,
 13 | 28. 15, 19 | & *a-*
libi quàm plur.
 quum, *quævis.* 41. 13 |
 42. 13 | 73. 7 | 74. 17
 quum, *postquam.* 80. 14,
 18 | 83. 7 | 88. 12 | & *a-*
libi.
 quum, *licet.* 103. 5 | 108.
 2 | 112. 19 | 117. 16 |
 138. 8
 quum, *quanquam.* 120. 20 |
 123. 10 | 127. 4
- R.
- Radicibus. 8. 4
 raperetur. 102. 2
 rari, *infrequentes.* 8. 21
- ratio. 67. 15 | 89. 9
 ratio, *consilium.* 6. 15
 ratione. 23. 11 | 29. 9 |
 53. 18 | 66. 11 | 152.
 2
 rationem, *consilium.* 133.
 1
 ratur. 40. 5
 ratus. 35. 4 | 54. 5 | 131
 3 | 141. 12
 ratus est. 15. 18
 re. 4. 14 | 7. 14 | 13. 22 |
 14. 31 | & *alibi plur.*
 rebus. 4. 20 | 9. 21 | 11.
 10 | 12. 4 | & *alibi*
plur.
 recedere. 38. 13
 recens. 65. 13
 receperat. 36. 17 | 118.
 11
 recedisset, *secessisset.* 133.
 26
 recepit. 66. 15 | 73. 19 |
 100. 15
 recepit, *refugit.* 133. 19
 recepto. 38. 27 | 105. 14
 receptos. 80. 19
 receptu, *subst.* 71. 24
 receptum. 16. 12
 recepturi. 15. 29
 receptus. 71. 17
 recessissent. 63. 1
 recidit. 37. 25
 recipere. 15. 28
 reciperet. 16. 15
 reconciliare. 9. 9
 reconciliasset. 55. 9
 reconciliatâ. 44. 16
 recipitur. 36. 9
 recreare. 100. 16
 rectum. 1. 7
 recubisset. 56. 6
 recuperandum. 109. 10
 recuperare. 85. 18
 recuperari. 66. 6
 recuperârunt. 94. 2
 recuperâsse. 149. 20
 recuperavit. 88. 9 | 93. 21
 recusante. 113. 23
 recusavit. 82. 16 | 134.
 11
 recreare. 114. 19
 redacturum. 22. 26
 reddant. 104. 20
 redde. 79. 2
 reddere. 52. 13
 redderetur. 130. 16
 redderet. 22. 21 | 90. 21 |
 106. 20
- T 2 rec-

- redderetur. 44. 15
 reddiderat. 34. 8
 reddiderunt. 85. 8 | 116. 16
 reddidit. 11. 17, 21 | 59. 1 | 113. 16 | 121. 3 | 155. 3
 reddidit, *fecit*. 123. 14
 redeamus. 92. 4
 redibant. 18. 14
 redibat. 11. 18
 redierat. 57. 10
 rediisse. 153. 4
 rediisset. 32. 9
 rediit. 18. 11 | 23. 11, 23 | 51. 16 | 53. 12 | 62. 19 | 130. 23 | 137. 3 | 147. 20
 redire. 9. 8 | 23. 17 | 27. 16 | 93. 3 | 103. 9
 rediret. 9. 20 | 34. 26 | 35. 23 | 73. 15 | 120. 7
 redisset. 6. 18 | 24. 11 | 62. 18
 reditu. 14. 9 | 36. 6
 reditum *est*. 82. 8
 reditus. 151. 20
 redegit. 5. 4 | 65. 3
 redigere. 4. 4 | 88. 5
 redigeret. 6. 19
 redimere. 57. 6
 reduceret. 68. 17
 reduxisset. 54. 17
 reduxit. 52. 9 | 81. 15 | 91. 2
 refecerunt. 94. 2
 refecit. 113. 15
 refectæ, *restauratæ*. 120. 1
 reficere. 66. 27
 reficienda. 104. 28
 reficiendam. 66. 24 | 155. 15
 reficiendos. 48. 27
 referant. 75. 14
 referemus. 67. 13
 referentem. 102. 12
 referre. 31. 5
 referremus. 33. 17
 referri. 95. 13
 refertur. 55. 28
 refrænandum. 104. 15
 refringerent. 30. 7
 refugere. 63. 13 | 72. 20
 refugerunt. 44. 2
 rege. 9. 21 | 12. 14 | 16. 5 | 23. 26 | 35. 15 | 38. 1, 17 | 39. 23 | 47. 15, 23 | 69. 18 | 70. 28 | 73. 15 | 74. 11, 24 | 90. 14 | 94. 5 | 95. 16 | 108. 4 | 134. 9, 14
 regem. 6. 5 | 7. 2 | 13. 16 | 16. 10 | 18. 7 | 24. 14 | 38. 23 | & *alibi*.
 regenda. 64. 3
 reges. 31. 3 | 89. 5, 7 | 107. 2 | 114. 3 | 115. 17 | 117. 18 | 130. 25 | 132. 20
 regi. 13. 14 | 18. 7 | 19. 2 | 22. 21 | 23. 25 | 40. 8 | 47. 10 | 48. 3 | 59. 13 | 67. 19 | 68. 13 | 69. 8 | 74. 9 | 90. 5 | 124. 4
 regia. 9. 17 | 15. 25 | 103. 4
 regiâ. 4. 17 | 31. 17
 regiæ. 70. 19
 regiam. 67. 18
 regibus. 38. 12 | 94. 8
 regii. 6. 24 | 31. 23 | 68. 29 | 90. 10
 regius. 9. 16 | 48. 20
 regio. 23. 13 | 69. 2
 regio, *subst.* 90. 27
 regione. 4. 12 | 8. 4 | 18. 13 | 103. 9
 regionem. 69. 21
 regiones. 3. 11 | 69. 22 | 91. 10 | 113. 11
 regionibus. 22. 15 | 69. 24
 regionum. 73. 12
 regios. 54. 7 | 90. 13 | 95. 7
 regis. 12. 19 | 22. 2, 19 | 36. 1 | & *alibi*.
 regium. 107. 4
 regius. 22. 2
 regna. 98. 1
 regnans. 89. 10
 regnante. 17. 13
 regni. 51. 21 | 89. 14 | 92. 1 | 111. 14
 regno. 6. 9 | 51. 20 | 89. 3 | 92. 5 | & *alibi*.
 regnum. 6. 12 | 50. 5 | 59. 4 | 62. 5 | & *alibi*.
 regum. 70. 22 | 139. 9
 rei. 10. 12 | 23. 3, 4 | 27. 3 | & *alibi*.
 re ipsâ. 109. 23
 reipublicæ. 11. 6, 14 | 35. 13 | 44. 15 | & *alibi*.
 relatæ. 115. 18
 relatum. 1. 3 | 73. 26
 relatum, *recensit.* 150. 4
 relegamus, *remittim.* 139. 20
 reliam. 150. 13
 relictas. 39. 7 | 50. 9
 relictis. 30. 1 | 120. 5
 relictum. 71. 15 | 123. 8 | 136. 3
 relicturus. 83. 27
 relictus. 76. 10
 religione. 16. 12 | 55. 18 | 56. 2 | 90. 21 | 92. 18
 religionem. 34. 14 | 92. 16, 21
 religiosè. 152. 7
 relinquebatur. 53. 1
 relinqueret. 63. 16
 relinqueret. 83. 26
 relinqueretur. 5. 13
 relinqui. 71. 18
 relinquo. 83. 28
 relinquunt. 12. 11
 reliqua. 139. 12 | 143. 5 | 154. 12
 reliqua. 133. 27
 reliquam. 61. 5
 reliquerant. 71. 27
 reliquerat. 89. 12
 reliquit. 21. 8 | 100. 9
 reliquerunt. 17. 15 | 49. 14 | 131. 18
 reliqui, *adject.* 14. 33 | 15. 9 | 156. 15
 reliqui, *verbum.* 143. 1
 reliquias. 14. 5
 reliquissent. 29. 4
 reliquisset. 89. 10
 reliquit. 5. 9 | 6. 14 | 29. 7 | 50. 4 | & *alibi*.
 reliquo. 11. 16 | 124. 18
 reliquos. 42. 7 | 71. 28 | 130. 6
 reliquum. 12. 11 | 114. 1 | 156. 16
 reliquus. 68. 10
 rem. 5. 14 | 11. 3 | 14. 4 | 15. 14 | & *alibi*.
 remanserat. 83. 19
 remanserunt. 145. 7
 remedia. 156. 5
 remiges. 56. 10
 remigravit. 143. 11
 reminiscens. 37. 11 | 47. 18 | 70. 10
 reminiscentes. 110. 7
 reminisci. 33. 10
 remiserat. 33. 3
 remisit. 22. 19 | 100. 19
 remissuros. 130. 18
 remisc-

- remissus. 15. 18 | 23. 9 | 12 | 40. 5 | *& alibi.*
 60. 5
 remittere. 101. 14
 remitterent. 15. 28
 remota. 2. 11
 remotis. 124. 15
 remoto. 55. 5
 remorum. 56. 6
 removeretur. 101. 11
 removerunt. 85. 7
 removisset. 132. 24 | 145. 22
 removit. 120. 20
 rempublicam. 46. 1 | 54. 25 | 120. 11
 renovare. 20. 25 | 120. 1
 renovavit. 65. 13
 renunciaret. 134. 20
 renunciasset. 134. 21
 renuntiat, *abnegat.* 40. 8
 renuntiatum est. 83. 21
 repellerent. 20. 25
 repente. 133. 28
 repentina. 34. 4
 repentino. 24. 26 | 128. 12
 repere. 126. 4
 reperiebat. 11. 9
 reperiebatur. 33. 5 | 133. 21
 reperimus. 8. 23
 reperire. 139. 5
 reperiretur. 121. 6
 reperit. 133. 20
 reperitur. 117. 9
 reperta est. 31. 17
 repertus. 67. 19
 reperitum, *supinum.* 101. 26
 reprehendebatur. 147. 17
 reprehenderetur. 83. 24
 reprehendit. 70. 12
 reprehensus. 22. 7
 repressit. 54. 7
 reprimeretur. 138. 13
 reprimi. 20. 3
 republica. 78. 1, 4 | 79. 19 | 108. 15 | 144. 6
 repudiaret. 108. 5
 repugnantes. 83. 17
 repugnans. 39. 3
 repulisset. 106. 35
 repulsam. 23. 5
 repulsi. 44. 1
 repulsi. 31. 8
 reputans. 35. 2
 requireret. 155. 11
 requisisset. 148. 2
 requisivit. 45. 11
 rerum. 24. 4 | 30. 13 | 36. 12 | 40. 5 | *& alibi.*
 res. 4. 16 | 6. 7 | 11. 8 | *& alibi plur.*
 respublica. 37. 21 | 138. 9 | 145. 12
 rescit. 68. 21
 rescisso. 6. 4
 rescituros. 103. 29
 resciverunt. 23. 19 | 131. 13
 rescicare. 37. 17
 resedit. 75. 3
 reservaret. 156. 26
 resistendi. 70. 8
 resistendum. 70. 5
 resistente. 128. 5
 resistentes. 71. 28
 resistere. 5. 2 | 32. 23 | 71. 20 | 85. 11 | *& alibi.*
 resisterent. 85. 5
 respiciens. 10. 12
 respondebat. 23. 16
 respondendi. 79. 16
 respondendo. 80. 15
 responderunt. 4. 5
 respondit. 12. 5 | 20. 7 | 145. 23
 responso. 4. 2 | 25. 18 | 130. 21
 responsum. 12. 6 | 130. 17
 responsurum. 82. 13
 restitit. 13. 12 | 129. 9
 restitit, *impedivit.* 142. 8
 restituendi. 146. 15
 restituerat. 66. 26
 restituerent. 115. 12
 restitueret. 49. 9 | 111. 9
 restitueretur. 87. 20
 restituit. 14. 21 | 59. 4 | 64. 7 | 113. 14 | 121. 2
 restituitur. 36. 10
 restituta. 37. 16
 restitutus est. 20. 11
 retardaretur. 104. 14
 retardati, *sunt.* 83. 16
 retardavit. 59. 19
 retenturum. 5. 12
 retia. 86. 13
 retinebat. 89. 8 | 148. 30
 retinendam. 134. 24
 retinere. 155. 20
 retinerent. 15. 14
 retineri. 144. 12
 retinuerat. 10. 7
 retinuerit. 143. 18
 retinuisset. 82. 5
 retinuit. 83. 20, 33 | 117. 14
 retraxit. 82. 24
 retulerunt. 41. 3 | 51. 22 | 96. 2
 retulerunt, *repperunt.* 133. 33
 retulit. 17. 11 | 54. 23 | 106. 14
 reversus est. 14. 10
 revertar. 103. 19
 reverteretur. 23. 21 | 25. 3 | 27. 14 | 30. 20 | 95. 16 | 128. 6
 reverti. 17. 21 | 38. 7
 revertitur. 4. 24 | 75. 2
 revertor. 16
 reum. 34. 3 | 39. 2
 revocare. 54. 17
 revocarunt. 130. 22
 revocat. 66. 18
 revocatus. 23. 7 | 129. 11
 revocatus est. 28. 11
 revocavit. 61. 8 | 69. 15 | 75. 4
 rex. 5. 6 | 16. 12, 15 | 18. 4, 12 | 23. 1 | *& alibi.*
 rhapsodiâ. 54. 24
 rhetoris. 80. 17
 Rhodanum, *n. p. fluv.*
 126. 6 | 129. 13
 Rhodiorum, *n. patron.* 131. 23
 Rhodios. 135. 6
 rifum. 133. 29
 rifus. 83. 7
 robur. 43. 15
 robustior. 33. 15
 robustiores. 43. 20
 robustum. 132. 19
 rogabatur. 152. 7
 rogarent. 130. 18
 rogatu. 78. 16 | 139. 19 | 153. 20
 rogo, *verb.* 18. 1 | 45. 6
 Romæ. 130. 24 | 134. 4 | 155. 23
 Romam. 128. 4 | 130. 13 | 136. 5 | 143. 11
 Romanam. 142. 7
 Romanæ. 140. 1
 Romani. 59. 17 | 99. 17 | 124. 2 | *& alibi.*
 Romanis. 120. 17 | 121. 6 | 123. 11, 13 | *& alibi.*
 Romano. 117. 6 | 130. 13, 20
 Romanorum. 2. 12 | 119. 9 | 128. 13 | *& alibi.*
 Romanos. 97. 8 | 120. 1, 14 | 122. 9 | *& alibi.*
 Romanum. 143. 15
 Ro-

- Romanus. 123. 1, 4 | 128.
7 | 151. 2 | 154. 21
Romulo, *n. p.* 155. 14
roſtro, *prorā.* 63. 13
rubro. 124. 1
rudibus. 84. 13
Rufum, *n. p.* 129. 2
rumore. 56. 26
rurfus. 6. 14 | 37. 17 | 112.
15
ruſticum. 151. 20
- S.
- Sabinis. 136
facellis. 15. 4
facellum. 114. 22
ſacer. 15. 2
Sacerdotes. 31. 12 | 35. 7 |
37. 17
Sacerdotibus. 12. 10 | 13. 8
ſacra. 12. 11 | 34. 24
ſacrarium. 16. 13
ſacrificare. 124. 15
ſacrilegii. 37. 15
ſacrilegorum. 92. 19
ſepe. 11. 7 | 28. 24 | 47.
9 | 56. 18 | *& alibi.*
ſepius. 81. 16
ſagacitate. 35. 24
Saguntum, *n. p.* 125. 4
Salamina, *n. p.* 13. 5 | 14.
14 | 17. 21 | 20. 12
Salaminem. 12. 9
Salaminiā, *adject.* 14. 27
ſalis, *venuſtatis.* 150. 14
ſalo, *mari.* 17. 9
ſaltare. 76. 1, 14
ſaltāſſe. 1. 5
ſalrum, *ſylvam.* 125. 7
ſaltuoſam. 69. 20
ſalus, *ſylva.* 126. 1
ſaltus, *ſylvas.* 127. 7
ſalvi. 83. 3
ſalutare. 141. 23
ſalute. 81. 10
ſalutem. 56. 11 | 72. 4 |
83. 13 | *& alibi.*
ſaluti. 11. 23 | 43. 18 | 93.
14 | 112. 1
ſalutis. 5. 13 | 43. 15 | 53.
5 | 99. 8 | 148. 8 | 156. 19
ſalvum. 50. 12
Samoſthraciam, *n. p. inf.*
148. 20
Samum, *n. p. inf.* 36. 9 |
64. 5 | 66. 6, 16
Samus. 65. 17
ſana, *adject.* 92. 30
ſanandum. 156. 16
ſancta. 92. 17
ſanctiora. 67. 7
ſanctiſſimē. 114. 23
ſanctiſſimis. 142. 9
ſanctitate. 32. 2
ſanctius. 112. 2
ſanctum. 88. 6
ſanguine. 57. 6 | 84. 1
ſanguinem. 112. 6
ſanxit. 155. 3
ſapienter. 77. 13
ſapientiā. 66. 3
ſapientiæ. 155. 20
ſapientis. 66. 28
ſapientius. 111. 11
ſapientum. 45. 4
Sardeis. 91. 12
Sardibus. 49. 10
Sardiniam, *n. p.* 137. 9
Sardiniensem. 138. 2
Sardis, *n. p. urbis.* 6. 23
ſarmenta. 128. 10
ſatelles. 112. 7
ſatellites. 23. 14
ſatellitibus. 67. 3
ſatietati. 84. 15
ſatis. 1. 2 | 14. 33 | 16. 7 |
17. 2 | *& alibi.*
ſatiſſeci. 156. 15
ſatiūs. 25. 2 | 28. 12 | 85.
8 | 90. 6 | 102. 11
ſatrapæ. 68. 29 | 90. 10
ſatrapem. 46. 13
ſatrapes. 22. 1 | 40. 10
ſatrapis. 31. 23
ſaucium. 126. 8
ſauſeii, *n. p.* 149. 15
ſauſeius, *n. p.* 149. 19
ſcaphā. 133. 15
ſcleratos. 57. 1
ſclere. 25. 11 | 80. 18 |
116. 14
ſcleris. 107. 7 | 111. 14
ſcenam. 2. 7, 8
ſceptro. 102. 21
ſcienter. 1. 5
ſciebat. 39. 27 | 55. 5 | 132.
6
ſciente. 49. 16
ſcilicet. 79. 19
ſcimus. 75. 14 | 151. 3
ſcio. 17. 12
Scipio, *n. p.* 126. 9 | 138.
5, 8
Scipione. 126. 7
Scipionis. 129. 12 | 154. 1
ſcirent. 90. 10 | 99. 25 |
133. 10
ſciret. 78. 14
ſcopuloſo. 148. 10
ſcorta. 53. 10
ſcribæ. 97. 7, 9
ſcribamus. 75. 13
ſcribentem. 20. 4
ſcribere. 84. 13 | 85. 14 |
139. 7
ſcriberet. 32. 3 | 155. 10
ſcripſerunt. 22. 11
ſcripſiſſe. 17. 12 | 31. 20
ſcripſit. 49. 16 | 148. 3
ſcripta. 22. 21 | 31. 19 |
37. 18 | 48. 6 | 70. 27
ſcripto. 22. 9
ſcriptores. 79. 14
ſcriptoribus. 89. 1
ſcriptum. 23. 21 | 24. 11 |
49. 14 | *& alibi.*
ſcriptum eſt. 18. 18
ſcripturæ. 1. 2
ſcrutarentur. 74. 30
ſcuto. 61. 6
Scyrum, *n. p. inſulæ.* 27.
16
ſcytalā. 23. 20
Scythis, *n. p.* 5. 7, 15
Scythiſſā, *n. patron.* 67. 17
ſe. 4. 6, 26 | 5. 11, 13 | 6.
10 | *& alibi plur.*
ſefe. 4. 26 | 70. 8
ſeciūs. 4. 19 | 47. 13 | 48.
1 | 100. 25 | *& alibi.*
ſecum. 4. 13 | 5. 9 | 6. 1 |
& alibi.
ſecunda. 88. 1
ſecundā. 54. 24 | 88. 17 |
104. 19
ſecundā, *proſp.* 5. 2 | 38.
4 | 49. 2 | *& alibi.*
ſecundam. 95. 12
ſecundam, *proſper.* 111. 11
ſecundas, *proſperas.* 37. 1
ſecundi. 38. 28
ſecundo. 44. 7 | 130. 23
ſecundos. 70. 23
ſecundum, *adject.* 47. 21 |
100. 5 | 122. 9 | 139. 12
ſecundus. 139. 9
ſecuri. 106. 18
ſecus, *aliter.* 51. 8 | 150. 6
ſecuti. 145. 6
ſecutum. 145. 12 | 146. 11
ſecutus. 144. 18
ſed. 1. 6, 8 | 2. 18 | 3. 5 |
& alibi quā plur.
ſedandam. 104. 28
ſedaret. 55. 15
ſedatum. 73. 18
ſeden-

- sedentem. 24. 25
 sedere. 72. 21
 sedet, *moratur*. 2. 16
 seditio. 106. 24
 segnes. 43. 19
 segnius. 68. 24
 segregare. 124. 6
 seipsum. 70. 12
 sejunctam. 148. 9
 sejunctum. 86. 17
 sejungunt. 125. 10
 Seleuco, *n. p.* 100. 22
 Seleucum. 118. 3
 Seleucus. 105. 12 | 107. 8
 sellam. 102. 20
 semel. 60. 11 | 81. 15 | 152. 9
 semianimis. 25. 13
 semivivum. 100. 16
 semper. 28. 22 | 30. 4 | 58. 6 | 89. 5 | *& alibi*.
 Sempronium, *n. p.* 129. 3
 Senam, *n. p. urbis*. 137. 5
 senatu. 138. 10
 senatui. 130. 13 | 134. 6
 senatum. 15. 19 | 138. 8
 senatus. 131. 3
 senatusconsulto. 130. 16
 sene. 145. 15
 senectute. 110. 10 | 116. 6
 senectutem. 60. 10 | 143. 18 | 155. 26
 senem. 76. 17
 senescere. 36. 3
 senex. 139. 7 | 152. 18
 seni. 152. 18
 senior. 139. 4
 senserunt. 39. 14
 sensisse. 55. 6
 sensit. 17. 5 | 71. 14 | 134. 22 | 156. 10
 sensu, *sententiâ*. 36. 7
 sensus. 55. 24 | 147. 16
 sententia. 22. 9 | 54. 24 | 114. 5
 sententiâ. 37. 25 | 110. 2 | 121. 5
 sententiæ. 31. 19
 sententiam. 6. 12
 sentiebant. 85. 19 | 109. 17
 sentiebat. 109. 17 | 38. 26 | 90. 18
 sentiebat, *videbat*. 51. 7
 sententiis. 31. 14
 sentire. 124. 5
 sentirent. 107. 7
 separatim. 74. 28 | 79. 13 | 115. 18 | *& alibi*.
 separatis. 105. 5
 sepeliendum. 107. 9
 sepelire. 111. 2
 sepulchre. 15. 22
 sepulch. 56. 8
 septem. 45. 4 | *& alibi*.
 septentrionibus. 4. 7
 septimum. 106. 22
 septingentorum. 11. 28
 septuagesimo. 134. 28
 septuaginta. 9. 5 | 155. 25
 sepulchri. 57. 7
 sepulchris. 15. 4
 sepulchrum. 18. 16
 sepulta. 19. 4
 sepultus. 18. 17 | *& alibi*.
 sequebantur. 11. 28 | 23. 14 | 25. 6
 sequenti. 45. 12
 sequerentur. 66. 13 | 71. 16 | 80. 9 | 85. 16
 sequi. 40. 20 | 70. 6 | 71. 19 | 92. 4
 sequutæ. 63. 11
 sequuti. 6. 12 | 28. 23
 sequutos. 2. 1
 sequutus. 137. 4
 sermo. 78. 2, 3
 sermone. 135. 5
 sermonem. 51. 22
 sermoni. 18. 6
 sermonis. 142. 20
 sero. 91. 14
 serpentes. 133. 4
 serpentibus. 133. 31
 serpentum. 133. 9
 servabat. 90. 19
 servandi. 28. 21
 servare. 56. 21 | 107. 6
 servari. 105. 18
 servat. 148. 11
 servatâ. 90. 21
 servi. 15. 1
 serviebat. 144. 23
 serviendum. 119. 11
 serviens, *studens*. 11. 6
 Servii, *n. p.* 139. 13
 Servio. 141. 8
 Serviliam, *n. p.* 148. 25
 Servilium, *n. p.* 128. 2
 servire. 39. 21
 servis. 13. 16 | 95. 13 | 111. 3 | 131. 17
 servitute. 42. 12 | 43. 8
 servitutum. 79. 24 | 111. 7
 servitutis. 113. 21
 servivit. 77. 6
 servorum. 24. 3
 Sextum, *n. p. in bis*. 64. 13
 severas. 87. 6
 severe. 138. 11
 severitate. 59. 4 | 152. 5
 severum. 76. 17
 Seuthen, *n. p. hom.* 38. 23
 sex. 14. 9 | 142. 1
 sexaginta. 21. 3 | 117. 14
 sexdecim. 152. 24
 sexto. 20. 10 | 29. 8
 Sextum, *n. p.* 156. 11
 sexum. 89. 10
 Si. 1. 7 | 4. 1 | 5. 12 | 6. 1
& alibi quam plur.
 sibi. 4. 1, 24 | 14. 1, 28 | 17. 1 | *& alibi plur.*
 sic. 5. 11 | 8. 22 | 14. 12 | *& alibi plur.*
 sic, *adde*. 21. 13 | 30. 4
 Sicilia, *n. p. insula*. 115. 1
 Siciliâ. 36. 3 | *& alibi*.
 Siciliæ. 37. 2 | 54. 9 | 113. 7
 Siciliam. 34. 24, 26 | 51. 9 | 54. 1, 11 | *& alibi*.
 Siculorum. 113. 23
 Siculos. 113. 12
 Siculus. 117. 7
 sicut. 37. 28 | 48. 16 | 56. 18 | *& alibi*.
 fidere, *demergi*. 63. 13
 Sigæo, *n. p.* 63. 3
 signata. 87. 5
 signa. 71. 22
 signatum. 32. 7
 significaret. 95. 6
 significari. 12. 8
 significavimus. 154. 14
 signo. 24. 22
 signum. 9. 16 | 59. 7 | 94. 12 | 133. 14 | *& alibi*.
 sim. 48. 4 | 124. 18
 similem. 78. 25
 similes. 108. 8
 similis. 115. 8
 similitudinem. 143. 25
 simillimum. 73. 27 | 147. 27
 simplici. 111. 10
 simul. 20. 19 | 36. 11, 16 | 37. 7 | *& alibi*.
 simul, *statim*. 51. 19
 simulans. 22. 20 | 49. 11
 simul ac. 33. 3 | 88. 13
 simulacra. 92. 18
 simularet. 30. 10 | 55. 21
 simulat. 74. 11
 simulata. 52. 5
 simulatâ. 75. 11 | 93. 21 | 101. 21
 simulatione. 103. 2
 simul atque. 90. 4
 simultate. 153. 5
 simultatis. 52. 3

- fin. 78. 23 | 89. 10 | 102. 1 | Sophrosynen, *n. p. fam.* 50.
 103. 30 | 108. 9
 sine, *præp.* 11. 5, 8 | 31.
 4 | 34. 2 | & *alibi plur.*
 singularem. 143. 9
 singulari. 139. 1
 singularis. 117. 10
 singularis, *privata.* 56. 18
 singularis, *egregia.* 148. 11
 singuli. 59. 9
 singulis. 5. 10 | 98. 1
 singulorum. 154. 7
 singulos. 13. 19 | 151. 4
 sinistra. 69. 4
 sint. 51. 5 | 65. 9 | 135. 13
 sis. 83. 28
 sit. 8. 19 | 17. 7 | 20. 1 |
 24. 26 | & *alibi.*
 sitæ. 36. 18 | 72. 13
 sitam. 83. 12
 five. 15. 2 *ter* | 98. 9
 sobrio. 53. 11
 focer. 66. 4 | 71. 13
 focero. 121. 14
 focerum. 33. 8
 focali. 60. 11 | 63. 5
 focierate. 35. 17 | 47. 2
 focieratem. 3. 8 | 16. 5 |
 20. 24 | & *alibi.*
 focii. 92. 11
 fociorum. 81. 1, 5
 focios. 32. 3 | 55. 26 | 65. 3
 focium. 59. 3
 Socrate, *n. p.* 33. 8, 12, 14
 Socratico. 89. 1
 sola. 103. 30
 soleat. 86. 18
 solebat. 79. 21
 solent. 110. 13
 folere. 43. 22
 folerent. 30. 21
 folers. 139. 2
 solitudo, *infrequent.* 43. 17
 solitum. 151. 5 | 152. 3
 solitus. 136. 5
 sollicitare. 24. 3
 solos. 85. 11
 olvere. 9. 27 | 26. 2
 olveret. 31. 9
 olvissent, *discessiss.* 131. 15
 olvissset. 26. 5
 solam, *adv.* 3. 5 | 6. 2 | 11.
 16 | 23. 12 | & *alibi.*
 solus. 14. 33 | & *alibi.*
 solutâ, *aperta.* 133. 20
 soluturum. 26. 11
 somno. 52. 2
 sonitu. 40. 17
 sonum. 76. 12
 sopitus. 52. 2
 soporem. 52. 1
 soror. 112. 3 | 143. 21
 sorore. 68. 16 | 153. 5
 sororem. 2. 2 | 26. 6 | 50.
 2 | 55. 28
 sororis. 51. 21 | 145. 10
 forte. 138. 3
 fortis. 137. 7
 Solilo, *n. p.* 135. 10
 Solilus. 135. 9
 Solio, *n. p.* 157. 1
 sparo. 83. 15
 Spartâ, *n. p. urbis.* 60. 1
 Spartæ. 22. 22 | 80. 20
 Spartam. 22. 25 | & *alibi.*
 Spartani. 116. 2
 Spartanis. 86. 7
 spatium. 101. 15 | 104. 14
 spatium. 101. 9 | & *alibi.*
 spe. 24. 3 | 31. 9 | 34. 27 |
 105. 16 | & *alibi.*
 specie. 103. 2
 speciem. 115. 6
 specimen. 142. 13
 spectabat. 14. 25
 spectaculo. 2. 9
 spectatum, *supinum.* 117. 4
 speculatores. 39. 6
 speculatur. 70. 3
 spei. 144. 25
 spem. 34. 11 | 105. 25
 sperabant. 146. 18
 sperabat. 103. 30 | 120. 11
 sperans. 23. 22 | 39. 12
 sperare. 3. 5
 spero. 156. 15
 spes. 5. 13 | 66. 5 | 73. 5 |
 146. 15
 spiritus. 54. 7
 splendide. 151. 16
 splendidissimâ. 41. 13
 splendidus. 33. 1 | 150. 26
 splendore. 41. 14
 spoliare. 146. 20
 spoliarent. 92. 21
 spoliavit. 74. 6
 sponsalia. 155. 5
 sponfor. 147. 8
 sponste, *abl. nom. indecl.* 4.
 5 | 19. 2 | & *alibi.*
 stans. 77. 9 | 101. 10
 stare. 71. 27
 stat. 156. 17
 statibus. 62. 1
 statim. 13. 20 | 25. 8 | 27.
 12 | 28. 24 | & *alibi.*
 statu. 61. 9
 statua. 142. 8
 statuae. 18. 17
 statuum, *subst.* 61. 10 | 65.
 11, 12
 statuas, *subst.* 9. 4 | 132. 10
 statuerat. 9. 18 | 105. 20
 statuerunt. 119. 9
 statuis, *subst.* 62. 1 | 88. 19
 statuit. 40. 7 | 72. 19 | 102.
 26 | 103. 22
 statum. 53. 11 | 111. 9
 staturâ. 73. 27
 steterat. 110. 10
 steterint. 103. 16
 steterit. 151. 17
 steterunt. 93. 5
 stetit. 84. 3
 stipendium. 137. 1
 stipulatione. 147. 11
 stirpe. 117. 16 | 153. 21
 stirpem. 102. 6
 stirpis. 140. 1
 stirps. 83. 28 | 96. 8
 stiterit. 147. 8
 stramentis. 95. 3
 statum, *subst.* 95. 2
 strenuo. 71. 19 | 72. 10
 strenuus. 67. 19 | 81. 18
 strepitus. 56. 17
 Strymona, *n. p. fluv.* 27. 7
 studebant. 85. 5 | 105. 24
 studebat. 50. 14
 studere. 90. 23
 studerent, *tentar.* 142. 5
 studes, *cupis.* 48. 2
 studet. 63. 9
 studii. 77. 10
 studiis. 41. 15 | 141. 13 |
 152. 27
 studio. 69. 17 | 98. 10
 studiosius. 91. 3
 studioso. 140. 4
 studiosos. 139. 19
 studiosus. 77. 18
 studium. 139. 4
 studuerant, *conati erant.*
 86. 14
 studuerat. 70. 2
 studuissent. 30. 11
 studuit. 55. 1 | 72. 13 | 73.
 18 | 99. 1 | & *alibi.*
 stulte. 131. 21
 stultitiam. 80. 17
 sua. 6. 14, 23 | 12. 7, 9 |
 79. 3 | & *alibi.*
 sua. 3. 3 | 4. 5 | 5. 12 | &
alibi.
 suadere. 48. 11
 sua-

- suadet. 31. 17
 suaz. 6. 16 | 32. 19 | 35. 13
 suam. 6. 19 | 13. 6 | 26. 6
 suarum. 8. 9 | 141. 17
 suas. 7. 2 | 13. 11 | 27. 12
 suavit. 101. 27
 suavitas. 140. 7
 suavitatis. 154. 5
 sub, *præp. cum accusat.* 4.
 4 | 5. 4 | 22. 26 | 65. 2
 sub, *cum ablat.* 5. 12 | 8.
 3 | 24. 22 | & *alibi.*
 subalare. 40. 18
 subductus. 40. 18
 subduxit. 35. 5
 subegit. 64. 5 | 122. 5
 suberat. 33. 3 | 63. 14
 subesse. 13. 22
 subiecit. 32. 8
 subiciens. 87. 5
 subiret. 82. 16
 subita. 54. 14
 subito, *adv.* 57. 5 | 69. 18
 sublatio. 107. 6
 sublatum. 55. 23
 sublevandos. 78. 6
 sublevasset. 24. 29
 sublevavit. 94. 6 | 141. 15
 subornaret. 108. 19
 subscribens. 144. 15
 subfudio. 8. 10 | 31. 14
 substituerent. 38. 6
 substringebat. 101. 11
 subtexuit. 153. 18
 suburbanam. 151. 18
 succedere. 138. 7
 succedebant. 71. 4
 succenderunt. 40. 16
 successerat. 57. 5
 successissent. 81. 21
 succubuerit. 106. 8
 succubuit. 14. 12 | 100. 25
 succumbente. 120. 6
 succurrere. 75. 10 | 112. 7
 succurreret. 56. 22
 succurrit. 148. 25
 sudorem. 101. 14
 suffecto, *subrogato.* 124. 23
 suffragante. 36. 10 | 90. 1
 suffragiis. 16. 2 | 28. 5
 suffragium. 83. 8 | 100. 24
 sui, *pron. primitiv.* 52. 18
 sui, *pron. possessivum.* 3. 5
 suis, *pron. possess.* 5. 13
 Sulla, *n. p.* 142. 17, 23
 Sullæ. 152. 18
 Sullanis. 141. 12
 Sulpicii, *n. p.* 141. 6, 3
 Sulpicio. 141. 9
 Sulpitium. 130. 11
 Sulpitius. 135. 3
 sum. 2. 19 | 78. 23 | 106. 7
 sumere. 64. 12
 sumerent. 4. 1
 sumeret. 18. 14
 sumitur. 74. 25
 summa, *subst. nom.* 20. 20
 summa, *adject. nom.* 10. 9
 summa, *adject. accus.* 115. 6
 summa, *subst. abl.* 131. 20
 summa, *adject. abl.* 4. 16
 summae, *subst. dat.* 13. 14
 summam, *subst.* 78. 11
 summam, *adject.* 27. 2
 summas, *subst.* 6. 8 | 84. 13
 summas, *summitat.* 123. 7
 summas, *adject.* 85. 12
 summi. 102. 18
 summis, *adject.* 15. 15
 summo. 32. 18 | 61. 4
 summo, *maximo.* 2. 2
 summorum. 1. 2
 summos. 106. 34 | 107. 13
 summoto. 32. 12
 summum. 16. 11 | 30. 12
 summus. 32. 21 | 153. 13
 sumpterant. 103. 19
 sumpterunt. 107. 4
 sumpti. 156. 18
 sumptisse. 9. 2 | 95. 15
 sumptit, *hausit.* 134. 26
 sumptibus. 119. 12
 sumptui. 29. 4
 sumptui. 151. 5
 sumptum. 106. 15
 sumptuosum. 151. 18
 sumptuosus. 150. 26
 sumptus, *sub. nom. sing.* 9. 26
 sumptus, *gen.* 150. 15
 sumptus, *nom. plur.* 55. 7
 sumus. 85. 14 | 139. 18
 sunt. 2. 11 | 5. 3 | 10. 8, 14
 suo. 14. 21 | 15. 20
 suorum. 9. 19, 31 | 10. 6
 suos. 15. 16, 21, 27 | 32. 1
 super. 24. 11 | 38. 19
 superabat. 67. 14
 superabatur. 133. 2
 superare. 48. 20 | 82. 20
 superarentur. 131. 25
 superaret. 14. 20
 superari. 40. 17 | 52. 16
 superârit. 123. 2
 superâsse. 41. 15 | 47. 19
 superâisset. 13. 4 | 92. 6
 superati. 119. 9
 superato. 113. 4
 superatum. 14. 11
 superaturum. 77. 2
 superavit. 134. 1
 superbè. 23. 16
 superbiæ. 114. 5
 supellex. 150. 27
 superesse. 15. 10 | 156. 25
 superesset. 130. 28
 superior. 50. 2 | 73. 10 |
 105. 4 | & *alibi.*
 superiore. 53. 14 | 128. 2
 superiores. 12. 8 | 35. 18
 superiori. 64. 5
 superioris. 44. 13
 superstes. 83. 29
 superstitis. 154. 12
 supplicem. 16. 17 | 24. 25
 supplicibus. 92. 20
 supplicium. 26. 16 | 92. 30
 suppeditabatur. 38. 17
 suppetebat, *supererat.* 55. 8
 supportari. 148. 21
 suppositus. 74. 2
 suppresserunt. 66. 10
 supra. 39. 11 | 41. 12 | 54.
 16 | 69. 20 | & *alibi.*
 supra diximus. 87. 13
 supremum. 9. 28 | 41. 7 |
 52. 2 | 115. 13 | 116. 7
 surrexisset. 33. 15
 susceperant. 74. 20
 susceperat. 73. 18, 21 | 78. 17
 suscepisse. 31. 8 | 74. 11, 16
 suscepit. 14. 32
 suscepti. 152. 11
 susceptis. 85. 3
 susceptum. 130. 19
 suscipere, *subire.* 138. 16
 suscipi. 74. 24
 suscipiendo. 131. 19
 suspexerunt. 51. 4
 suspicaretur. 32. 1
 suspicax. 66. 18
 suspicienda est. 91. 25
 suspicio. 104. 7
 suspicione. 23. 26 | 57. 1 |
 86. 13
 suspicionem. 23. 6 | 24. 10 |
 74. 17 | 75. 2 | & *alibi.*
 suspensiones. 144. 23
 suspensionibus. 24. 6
 sustinere. 133. 24
 sustinerunt. 12. 16
 sustulerunt. 31. 3
 sustulisset. 40. 4
 suum. 28. 26 | 56. 4 | 73.
 28 | 80. 14 | & *alibi.*
 suus. 28. 4 | 32. 13
 sylvâ. 150. 13
 Symposio. 33. 13

Syracusæ, *n. p.* 113. 13
Syracusænis. 33. 20 | 52.

13 | 115. 12, 13
Syracusænus. 56. 23
Syracusarum. 54. 8 | 112.

16
Syracusas. 51. 12 | 52. 9 | 54. 2, 11 | 55. 1

Syraculis. 111. 6 | 112. 15 | 113. 18 | 114. 1, 4

Syriâ, *n. p.* 131. 22
Syriarum. 131. 4

Sysamithren, *n. p.* 40. 11
Syriacas, *n. p.* 72. 7

T.

Tabellarium. 133. 15
tabellarius. 133. 18

tabernaculo. 45. 15
tabernaculum. 102. 20

taciturnâ. 156. 26
tacuerunt. 51. 22

Tanari, *n. p.* 24. 20
tale. 52. 3 | 55. 27 | 95. 2 | 104. 16 | 132. 7

talum. 3. 6 | 18. 5 | 26. 12 | 37. 3, 10 | & *alibi.*

talenta. 18. 13 | 21. 3 | 39. 20 | 43. 23 | & *alibi.*

talentis. 9. 25 | 66. 20
tali. 4. 22 | 12. 8 | 24. 5, 11 | 27. 1 | & *alibi.*

talibus. 51. 10 | 70. 26 | 145. 22

tallum. 44. 5
talis. 8. 24 | 58. 2

tam. 2. 6 | 6. 13 | 7. 4, 5 | & *alibi plur.*

tamdiu. 72. 20 | 105. 24 | 148. 30

tamen. 5. 1 | 6. 15 | 8. 9 | 9. 29 | & *alibi plur.*

Tamphilianum. 150. 12
Tamphilus, *n. p.* 135. 2, 3

tanquam. 124. 4
tanta. 36. 12, 23 | 66. 5 | 105. 7 | & *alibi.*

tantâ. 20. 6 | 21. 7 | 28. 19 | 59. 4 | & *alibi.*

tante. 65. 8 | 86. 3
tantam. 14. 27 | 33. 5 | 108. 7

tantas. 8. 16 | 14. 4
tanti. 67. 4

tantis. 11. 25 | 21. 7 | 24. 29 | 45. 1 | & *alibi.*

tanto, *adject.* 86. 5 | 120. 7 | 121. 11 | 147. 30

tantò, *adverb.* 24. 27 | 77. 1

tantopere. 145. 8
tantò plus. 8. 13

tantum, *adject.* 111. 2 | 113. 16, 22 | 128. 12

tantum, *adverb.* 48. 7 | 52. 11 | 58. 6 | & *alibi.*

tantummodo. 84. 13
tantus. 94. 16 | 135. 4

tardiores. 7. 14
Tarentinum. 76. 16

Tarentum, *n. p.* 51. 9
Tauto, *n. p.* 47. 10

Taurum. 70. 1
te. 17. 17, 24 | 18. 3 | 47. 26 | & *alibi.*

testa, *adject.* 95. 3
tecto, *subst.* 95. 2

tectum, *subst.* 25. 8 | 150. 14

tectum, *adject.* 88. 6
tecum. 18. 2 | 22. 24

tegebat. 51. 3
tegerentur. 8. 6

tegeret. 59. 2
teipsum. 124. 20

tela. 74. 4
telis. 41. 2 | 63. 18

telorum. 88. 16
telum. 40. 19 | 56. 22

temerariâ. 65. 11
temere. 155. 10

tempestas. 66. 9
tempestate. 17. 4

tempestatem. 35. 4
templa. 92. 17

templo. 25. 14 | 132. 9
templum. 92. 13 | 132. 12

tempora. 96. 6 | 140. 4
temporariam. 148. 23

tempore. 4. 11 | 7. 12, 17 | 9. 14, 22 | & *alibi plur.*

temporibus. 5. 6 | 33. 2 | 43. 24 | 46. 9 | & *alibi.*

temporis. 18. 2 | 37. 11
temporum. 17. 14 | 152. 27

tempus. 4. 9 | 15. 7 | 18. 6 | 20. 21 | & *alibi.*

tendebat. 4. 9
tenebant. 3. 11 | 44. 11 | 56. 22 | 113. 7

tenebat. 47. 22 | 69. 19 | 100. 5 | & *alibi.*

tenebatur. 26. 4
tenebris. 104. 24

tenentem. 124. 15
tenerent. 6. 8 | 43. 9

teneret. 30. 9 | 54. 22 | 56. 6

teneretur. 106. 2
tνεσ μαν. 156. 5

tenet, *occupat.* 2. 14
tenet. 4. 8

tentaret. 142. 25
tentasti. 78. 25

tentata. 78. 15
tentatus. 138. 16

tenuerant. 120. 5
tenuerunt. 35. 16 | 116. 3

tenues, *modici.* 8. 21
tenui. 86. 3

tenuit. 17. 9 | 27. 5 | 87. 20 | 97. 12 | & *alibi.*

tenus. 47. 10
ter. 105. 5

Terentius, *n. p.* 127. 8
Teribazo, *n. p.* 49. 10

Teribazus. 49. 10
terna. 151. 4

terra. 95. 3
terrâ. 11. 24 | 12. 13 | 20. 21 | 24. 22 | & *alibi.*

terram. 12. 19 | 39. 7 | 100. 6 | 101. 12

terrarum. 78. 24 | 142. 12 | 155. 24

terrestres. 11. 28
terrestribus. 36. 14

terribili. 68. 27
terris. 155. 17

terrorem. 128. 13
terroribus. 147. 6

tertiâ. 104. 19
tertiam. 103. 29

tertio, *adject.* 131. 8
tertiò, *adv.* 126. 9 | 129. 13

tertium. 54. 1 | 106. 1
tertius. 116. 16 | 139. 9

testabatur. 13. 13
testamento. 143. 20

testarum. 28. 5
testatior. 35. 8

testes. 156. 14
testimonia. 66. 29 | 81. 7

testimonii. 32. 11
testimonium. 32. 2 | 79. 10

testudinibus. 9. 11
testulâ, *ostracismo.* 20. 2

testularum. 16. 2
textit. 75. 6

Thaco, *n. p.* 95. 1
Thasii, *n. patronym.* 30. 24

Thalios. 27. 19
Thasum, *n. p. insule.* 30. 20

Theatrum. 114. 13 | 117. 5
Theban, *n. pat.* 60. 1 | 83. 1

the-

- Thebanis. 31. 15 | 78. 22 |
 80. 7 | & *alibi*.
 Thebanorum. 85. 4 | 86.
 19 | 88. 5
 Thebanos. 79. 21 | 80. 10
 Thebanum. 79. 19
 Thebanus. 76. 11 | 79. 15
 Thebarum, *n. p.* 87. 15
 Thebas. 35. 5 | 41. 15 |
 61. 3 | 78. 18 | & *alibi*.
 Thebis. 79. 18 | 80. 14 |
 82. 4 | 85. 19 | & *alibi*.
 Themistocle, *n. p.* 14. 11
 Themistoclem. 17. 10, 12
 Themistocles. 11. 2 | 12. 6,
 19 | 13. 12 | & *alibi*.
 Themistocli. 19. 6
 Themistoclis. 14. 3
 Theopompus, *n. p.* 41. 10
 Theram, *n. p. urbis*. 46. 5
 Theramene, *n. p.* 36. 10, 11
 Theramenes. 37. 6
 Thermopylas, *n. p. loci*. 12.
 14
 Thermopylis. 13. 7
 Thessalia, *n. p.* 88. 11, 18
 Thessalam. 88. 4
 Thracas, *n. p.* 42. 1
 Thraces. 60. 16
 Thraces. 3. 11 | 39. 13
 Thraciâ, *n. p. region.* 63. 2
 Thraciæ. 38. 12
 Thraciam. 38. 9 | 39. 11
 Thracibus. 59. 3
 Thracum. 27. 7 | 38. 23
 Thrasybuli, *n. p.* 43. 7, 23 |
 44. 16
 Thrasybulo. 36. 11
 Thrasybulum. 44. 9, 11
 Thrasybulus. 37. 6, 23
 44. 3 | 45. 10
 Thresâ, *Threiciâ*. 60. 13
 Thucydidem, *n. p.* 18. 19
 Thucydides. 11. 11 | 22.
 22 | 41. 9
 Thucydidi. 17. 13
 Thurios, *n. patron.* 35. 2
 Thyo, *n. p.* 68. 22
 Thyum. 68. 24, 27
 Thyus. 68. 11, 19
 Tiberi, *dativus sing. n. p.*
fluminis. 131. 20
 tibi. 22. 23, 24 | 47. 26 |
 78. 26 | 79. 5
 tibiis. 1. 5 | 76. 14
 Timeus, *n. p. kom.* 41. 10
 timebant. 55. 29
 timebatur. 38. 3
 timens. 9. 17 | 147. 23
 timere. 16. 9
 timerent. 53. 1
 timeret. 55. 16 | 148. 3
 timidi. 43. 22
 timor. 34. 4
 timore. 10. 13 | 35. 20 |
 55. 29 | 148. 6
 timorem. 16. 1 | 34. 11
 timori. 144. 25
 Timoleon, *n. p.* 112. 18
 Timoleonta. 115. 10
 Timoleonteum. 115. 14
 Timoleontis. 114. 5
 Timophanes, *n. p.* 111. 12
 Timothei, *n. p.* 66. 2, 28 |
 67. 8
 Timotheo. 60. 12 | 65. 10 |
 66. 16 | 67. 5
 Timotheum. 66. 13
 Timotheus. 63. 2 | 67. 6
 timuissent. 105. 25
 Tisagoras, *n. p.* 9. 24
 Tisapherne, *n. p.* 47. 4
 Tisaphernem. 36. 6 | 48. 8
 Tisaphernes. 47. 15 | 90.
 11, 17, 20, 30 | 91. 12
 Tithrauste, *n. p.* 69. 13
 Tithraustem. 47. 22
 Titi, *n. p.* 139. 19
 Tito. 126. 9
 titubantibus. 104. 10
 Titum. 129. 3
 tollere. 31. 4
 tolleret. 132. 13
 Torquati, *n. p.* 152. 14
 Torquato. 143. 12
 Torquatum. 148. 19
 Torquatus. 141. 2
 torque. 69. 1
 tot. 23. 1 | 106. 16
 tota. 37. 21 | 145. 13
 totâ. 2. 7 | 4. 11 | 59. 10
 totam. 8. 23 | 62. 7 | 80.
 4 | 111. 7 | & *alibi*.
 toti. 113. 16
 tudidem. 9. 18 | 12. 9 | 50.
 4 | 73. 3 | 104. 14
 totius. 54. 7 | 68. 23 | 84.
 7 | 86. 8 | 121. 2
 toro. 107. 10
 totum. 11. 5 | 39. 8
 tractâset. 32. 3
 tractat. 101. 22
 tractu, *longâ serie*. 8. 7
 tradam. 79. 2
 tradant. 4. 24
 tradebantur. 140. 8
 tradendâ. 108. 13
 tradere. 120. 8
 traderet. 51. 13
 traderetur. 68. 6
 tradi. 110. 13
 tradidisset. 5. 13 | 40. 9
 tradidit. 24. 15 | 32. 11 |
 48. 6 | 56. 7 | 107. 9
 tradit. 56. 9 | 71. 2 | 74. 15
 tradita. 37. 22 | 54. 17
 tradita est. 69. 15
 traditus. 89. 4
 traditus est. 110. 12
 traduceret. 5. 8
 tradunt. 12. 11
 traduxit. 126. 4
 trahi. 10. 3
 trajecit. 92. 7 | 131. 17
 trajecto, *adfect.* 5. 7
 tranquillatis. 143. 10
 tranquillitati. 144. 23
 transacto. 18. 3
 transterrēt. 82. 11
 transferretur. 20. 20
 transfixit. 75. 9
 transfugere. 93. 16, 18
 transfugit. 71. 14
 transierat. 71. 27
 transierat. 125. 11
 transierit. 92. 9
 transiit. 92. 14
 transiit. 39. 17 | 43. 25 | 70.
 1 | 72. 8 | & *alibi*.
 transire. 104. 13
 transiisse. 17. 13
 transiit. 41. 1
 transitum. 126. 2
 translata est. 21. 6
 transportaverat. 6. 1
 Traimenum, *n. p.* 127. 5
 Trasymbulum, *n. p.* 36. 8
 Trebiam, *n. p.* 126. 9
 trecenta. 130. 4
 trecentarum. 12. 17
 trecentas. 9. 4
 tredecim. 97. 14 | 106. 32
 tres. 15. 15 | 41. 8 | 116.
 7 | 125. 5 | 156. 6
 tria. 38. 7 | 72. 22 | 73. 2, 3
 tribuant. 70. 22
 tribuebant. 37. 3
 tribuebat. 114. 15
 tribuerat. 33. 11 | 148. 30
 tribuerent. 37. 27
 tribueret. 143. 6 | 154. 20
 tribuendis. 94. 17
 tribui, *in finit.* 144. 25
 tribuit. 135. 5 | 147. 5
 Tribunus. 137. 3 | 141. 6
 tribus, *adject.* 36. 14 | 117.
 16

tributum, *particip.* 8. 19
 tributus *est.* 8. 24
 triduum. 106. 28
 triennio. 125. 3
 triginta. 14. 10 | 42. 12 |
 43. 8. 15 | & *alibi.*
 trimestres. 90. 15
 triplex. 14. 18
 tripodem. 22. 8
 triremem. 35. 1 | 36. 24 |
 52. 18 | 56. 9
 triremes. 12. 9 | 36. 15
 tristem. 76. 17
 critici. 142. 1
 triumphum. 138. 2, 4
 triumvir. 149. 11
 triumviri. 149. 17
 Troade, *n. p.* 23. 18
 Troezenem, *n. p.* 12. 10
 Troico, *adject.* 68. 13
 tropæo. 14. 14
 tropæum. 73. 9
 tu. 47. 24 | 79. 1 | 83. 27
 tuâ. 79. 4
 tuam. 17. 18, 24 | 22. 25, 26
 tubâ. 61. 8
 tuebantur. 67. 18
 tuenda. 5. 13 | 98. 2
 tuendâ. 156. 13
 tuendas. 71. 2
 tuendis. 60. 8
 tuendo, *adject.* 78. 5
 tueretur. 16. 12
 tueri. 48. 16 | 108. 7 | 148. 20
 tui, *pron. primit.* 78. 25
 tulerant. 92. 15
 tulerat. 147. 24
 tulisse. 149. 22
 tulisset. 102. 11
 tulit. 40. 10 | 44. 17 | 54
 33 | 111. 11 | 114. 11
 tulit, *accepit.* 143. 19
 tum, *tunc.* 3. 10 | 4. 6 |
 13. 14 | 14. 33 | & *alibi.*
 tum, *elat. ad cum.* 10. 10 |
 11. 22 | 23. 18 | & *alibi.*
 tum. 3. 18, 19
 tum, *posse.* 76. 6
 tumultu. 7. 4 | 141. 9
 tunc. 65. 17
 tunica. 69. 3
 tuos. 22. 23 | 79. 23
 turbam. 71. 15
 turbido. 87. 13
 turpe. 2. 2
 turpi. 25. 13 | 63. 18
 turpia. 1. 8 | 2. 12
 turpissimis. 53. 9
 turpiter. 44. 1

turpitudini. 2. 9
 turpius. 121. 10
 Tusculo, *n. p.* 136. 1
 tuta. 39. 10
 tutam. 6. 2
 tutelam. 98. 5
 tuto, *adject.* 17. 20
 tuto. 17. 1 | 46. 13 | 79. 3,
 7 | 112. 19
 tutum. 11. 21 | 16. 7 | 39.
 16 | 54. 3 | & *alibi.*
 tuum. 17. 18
 tyranni. 10. 8 | 40. 2 | 43.
 8 | 44. 1 | & *alibi.*
 tyrannide. 50. 1
 tyrannidem. 9. 31 | 38. 4 |
 81. 2 | 111. 13
 tyrannidem, *regu.* 117. 13
 tyrannidis. 52. 13 | 113. 3
 tyrannidi. 52. 10
 tyrannis, *dat. plur.* 42. 12 |
 43. 17
 tyrannis, *nom. sing.* 53. 20
 tyranno. 42. 11 | 51. 15 |
 52. 9 | & *alibi.*
 tyrannorum. 44. 8 | 88. 17
 tyrannos. 44. 12 | 88. 12
 tyrannum. 55. 13 | 57. 3 |
 112. 4
 tyrannus. 10. 5 | 50. 14 |
 54. 10 | 67. 1

V.

VAcatione. 145. 1
 vacuæfactas. 113. 14
 vacuæfecit. 27. 17
 vadimonium. 115. 2 | 147. 8
 vaginâ. 75. 6
 valde. 105. 25
 valebat. 47. 17 | 54. 21
 valebat, *spectabat.* 13. 21
 valens. 65. 18
 valentes. 105. 12
 valentior. 129. 15
 valentissima. 121. 1
 valere. 143. 25
 valeret. 38. 22 | 91. 18
 valeret, *spectaret.* 12. 6
 valeret. 32. 21 | 44. 20 |
 47. 1 | 110. 6
 Valerii, *n. p.* 136. 3
 Valerio. 131. 3
 valetudine. 127. 4 | 156. 13
 valetudinem. 114. 14
 valetudinis. 156. 2
 vallum. 71. 20 | 128. 13
 valvas. 25. 8
 valuerit. 8. 1

valuerunt. 8. 13
 valuisse. 43. 6
 valuit. 6. 15 | 27. 6 | 52.
 12 | 58. 6
 varietas. 66. 25 | 147. 24
 variis. 134. 27
 varius. 21. 12
 vasa. 133. 5, 28
 vates. 152. 32
 ubi, *ad-ver. loci.* 17. 4 | 25.
 18 | 46. 13 | & *alibi.*
 ubi, *quando.* 70. 5 | 82. 2
 ubi, *statim ac.* 131. 13 |
 133. 16
 ubinam. 148. 2
 ve, *vel.* 154. 8
 vectigalibus. 130. 27
 vectigalis. 39. 20
 vectus. 63. 16 | 114. 14
 veheretur. 133. 9
 vehiculo. 110. 6 | 114. 14
 vehitur. 70. 7
 vel. 6. 5 *bis* | 32. 17 *bis* |
 33. 11 *bis* | 144. 10 *bis.*
 vel, *valde.* 92. 12
 vela. 131. 15
 velinus. 76. 3
 velint. 104. 11
 velle. 47. 23 | 49. 11 | 51.
 20 | 54. 27 | & *alibi.*
 vellem. 124. 12
 vellent. 3. 7 | 15. 28 | 24.
 19 | 34. 19 | & *alibi.*
 vellet. 4. 4 | 13. 15 | 18. 9 |
 28. 22 | & *alibi plur.*
 velocitati. 77. 6
 velut. 123. 8
 venari. 42. 4
 venaticis. 86. 12
 venatoriam. 69. 3
 venatum. 70. 3
 vendidissent. 149. 17
 venditavit. 148. 25
 venenatas. 133. 4
 venenum. 19. 1 | 134. 25
 venerant. 36. 16 | 37. 7
 venerari. 47. 26
 venerat. 55. 18 | 69. 11 |
 113. 9 | 122. 7
 venerais. 42. 2
 venero. 24. 9
 veneris, *verbum.* 47. 25
 venerit. 41. 15
 venerunt. 30. 2 | 36. 22 |
 127. 8 | 130. 13 | 131. 2
 veni. 17. 17
 veniam, *nomen.* 18. 5 | 24.
 28 | 51. 11 | 102. 7
 veniebat. 105. 20 | 114. 12
 veni-

- veniemus. 3. 1
 venienti. 75. 6
 venio. 67. 10
 venire. 18. 3 | 56. 15 | 74. 18 | 91. 24
 venirent. 8. 10
 venires. 106. 6
 veniret. 74. 25 | 148. 3
 veniret, *conting.* 134. 16
 venisse. 17. 16 | 39. 14 | 42. 3 | & *alibi.*
 venissent. 81. 19 | 124. 2 | 134. 16
 venisset. 4. 7 | 16. 11 | 24. 10 | & *alibi plur.*
 venit. 9. 15 | 15. 5 | 23. 23 | 24. 24 | & *alibi.*
 veniunt. 152. 32
 ventis. 131. 15
 ventitavit. 143. 7
 vento. 4. 6, 25
 ventre. 151. 11
 venturum. 54. 5
 ventus. 4. 7
 venundari. 51. 15
 Venusiam, *n. p.* 129. 6
 venusta. 106. 12
 ver. 101. 21
 vera. 99. 22
 verâ. 47. 7 | 90. 14 | 97. 9
 verba. 9. 23 | 18. 7 | 37. 12
 verba, *errorem.* 128. 10
 verberibus. 101. 13
 verbis. 13. 17 | 17. 16 | 18. 12 | & *alibi.*
 verbo. 79. 23 | 109. 23
 verbosiores. 155. 13
 verè. 11. 15 | 38. 25 | 43. 6 | & *alibi plur.*
 verens. 14. 7 | 52. 17 | 56. 3 | 102. 17 | & *alibi.*
 vereor. 48. 3 | 84. 11
 vererentur. 152. 6
 vereretur. 68. 19 | 101. 8 | 106. 24
 vergit. 28. 1
 verissime. 11. 11
 veritatis. 77. 14
 veritus. 143. 17
 verò, *adv.* 2. 8 | 20. 17 | 35. 19 | 43. 5 | & *alibi.*
 vero, *autem.* 50. 15 | 58. 4 | 83. 28 | & *alibi.*
 vero, *sed.* 34. 20 | 53. 6 | 60. 6 | & *alibi.*
 verò, *contra.* 110. 8 | 116. 2
 verò, *sanè.* 51. 6, 14
 versabatur. 11. 7 | 47. 13
 versari, *esse.* 17. 2
 versatur. 2. 14
 versatus. 10. 2 | 27. 4 | 58. 4
 versatus, *moratus.* 136. 2
 versatus, *peritus.* 144. 6
 versatus *est.* 91. 20
 versibus. 154. 5, 8
 versum. 54. 23
 versuram. 141. 20 | 147. 10
 versus. 22. 11
 versuum. 79. 14
 vertente. 92. 1
 verum. 73. 25 | 123. 1
 vesperascente. 86. 11
 veste. 23. 13 | 41. 4 | 44. 6 | 68. 29 | 75. 6
 vestigia. 113. 21
 vestimentorum. 40. 21
 vestitu. 73. 29 | 74. 1 | 86. 13 | 94. 9 | 95. 4
 vestitum. 23. 12 | 28. 25 | 73. 28
 vestram. 45. 8
 vetarent. 14. 31
 vetaretur. 121. 12
 veterani. 103. 14
 veterancrum. 103. 17
 vetere. 145. 11
 veterem. 65. 13 | 105. 22
 veteres. 27. 18 | 66. 10
 veteribus. 113. 14
 veteris. 110. 7
 Vettones, *n. p.* 122. 8
 vetuit. 44. 4 | 61. 6 | 92. 16 | 106. 25
 vetustate. 150. 15 | 155. 14
 vetustos. 121. 16
 vexabat. 69. 22
 vexabatur. 101. 3
 vexaretur. 147. 7
 vexat. 74. 13
 vexatam. 111. 8
 vi. 8. 4 | 9. 8 | 10. 6 | 120. 2 | 125. 5
 viâ. 103. 23 | 104. 27
 viam. 157. 4
 vicies. 151. 15
 vicinitali. 40. 13
 vicisse. 83. 21
 vicissent. 120. 2
 vicit. 58. 6 | 92. 12 | 105. 1
 victas. 39. 21
 victi. 36. 14 | 92. 29
 victi erant. 22. 13
 victis. 39. 19
 victo. 106. 3
 victor. 30. 19 | 91. 21 | 145. 8
 victorem. 2. 8
 victores. 36. 13
 victori. 91. 25
 victoria. 14. 13 | 65. 8
 victoriâ. 22. 6 | 27. 13 | 48. 24 | 61. 4 | 88. 17
 victoriæ. 8. 11 | 22. 10 | 39. 2 | 92. 12 | 105. 25
 victoriam. 62. 2 | 84. 2 | 112. 22
 victorias. 37. 2
 victoribus. 37. 9
 victoriis. 14. 26
 victu. 53. 13 | 94. 9
 victum, *subst.* 44. 7 | 106. 26
 victum, *particip.* 91. 14 | 125. 9
 victus. 41. 20
 victus *est.* 14. 2
 vide. 83. 27
 videant. 62. 24
 videantur. 115. 16
 videar. 84. 12
 videas. 150. 24
 videantur. 149. 1
 videbant. 48. 20 | 70. 18 | 105. 14
 videbantur. 37. 4 | 98. 6 | 114. 15
 videbat. 3. 8 | 16. 7 | 39. 23, 28 | & *alibi.*
 videbatur. 10. 2 | 34. 6 | 54. 26 | 92. 15 | 104. 10
 videmur. 76. 3
 videntur. 75. 13
 videor. 149. 22
 videre. 94. 12
 viderent. 7. 13 | 90. 24 | 133. 32 | 144. 25
 viderentur. 56. 15 | 59. 9 | 74. 20 | 92. 27 | 139. 16
 videret. 24. 25 | 28. 25 | 36. 4 | & *alibi.*
 videretur. 10. 4 | 14. 34 | 28. 24 | & *alibi.*
 videri. 14. 25
 viderunt. 41. 2 | 83. 16
 videtur. 8. 18 | 22. 24 | 32. 15 | & *alibi.*
 vidisset. 74. 3
 vidisset. 29. 1 | 91. 14 | 124. 6
 vidit. 30. 23 | 91. 9 | 117. 16 | & *alibi.*
 vidua. 2. 6
 vigiliam. 73. 6
 vigesimo. 29. 8 | 106. 31 | 130. 24
 vigilantia. 97. 3
 vigilia. 104. 19
 vigilia. 45. 14
 viginti. 22. 4 | 72. 21 | 95. 15 |

- 16 | 120. 15 | 125. 3
 viguerant. 36. 13
 vilis. 69. 11
 villam. 151. 19
 vim. 12. 15 | 24. 18 | 27. 13 | 41. 1 | *& alibi.*
 vincebat. 97. 2
 vinceret. 42. 1 | 116. 15
 vincitum. 69. 4 | 70. 9
 vincula. 9. 27 | 23. 24 | 24. 12 | 88. 8
 vinculis. 22. 20 | 26. 3, 13 | 105. 26
 vindicaret. 42. 13
 vindicat. 43. 5
 vindicavit. 82. 26
 vineis. 9. 11
 vino. 53. 10 | 86. 20
 vinolenti. 87. 7
 vinolentos. 42. 1
 vinum. 18. 14
 violandum. 147. 2
 violare. 40. 10
 violari. 24. 20 | 44. 4 | 92. 16
 violâffet. 34. 24
 violatus. 88. 10
 violatus effet. 51. 15
 Vipsanius, *n. p.* 149. 5
 vir. 74. 7 | 75. 10 | 81. 18 | 84. 14 | *& alibi.*
 vires. 43. 4
 virginem. 154. 22
 virgo. 78. 8
 virgulis. 45. 2
 viri. 14. 12 | 17. 8 | 35. 20 | 99. 15 | 111. 1
 viribus. 41. 16 | 106. 10
 virilem. 89. 10
 viris. 69. 25 | 122. 5
 viritum. 22. 4
 virium. 77. 6 | 79. 20
 viro. 2. 2 | 24. 6 | 72. 7, 9 | 121. 11
 virorem. 1. 2 | 79. 12 | 144. 5 | 153. 19 | 154. 4
 viros. 15. 13
 virtus. 41. 19 | 42. 8 | 91. 26
 virtute. 4. 15 | 7. 14 | 8. 13 | 29. 7, 10 | *& alibi.*
 virtutem. 54. 18 | 94. 20 | 123. 8
 virtutes. 16. 8
 virtuti. 93. 2 | 96. 3
 virtutibus. 1. 4 | 2. 1 | 10. 14 | *& alibi.*
 virtutis. 28. 5 | 33. 3 | 97. 6 | *& alibi.*
 virtutum. 134. 25 | 138. 18
 virum. 18. 5 | 37. 3 | 67. 10 | 150. 1
 vis, *subst.* 34. 4 | 45. 3 | 156. 7
 visa. 9. 15
 visendi. 36. 23 | 56. 25
 viso. 128. 12
 visum. 54. 1 | 85. 19 | 91. 8 | 101. 16 | 151. 1
 vita. 29. 5 | 56. 19
 vitâ. 33. 1 | 84. 4 | 118. 12 | *& alibi.*
 vitâ. 21. 12 | 41. 14 | 53. 11 | 63. 18 | *& alibi.*
 vitam. 25. 18 | 79. 12 | 84. 12 | 134. 24 | *& alibi.*
 virarent. 133. 32
 vitaret. 144. 24
 vitas. 3. 1
 vitavit. 73. 22
 vitia. 10. 14
 vitis. 21. 13 | 32. 16 | 76. 1 | 152. 28
 vitio. 92. 29
 vitium. 62. 23
 vitulina. 95. 11
 vivas. 133. 4
 vivebat. 11. 3 | 62. 21 | 143. 23
 vivendi. 141. 10
 vivens. 89. 13
 viventi. 96. 7
 vivere. 41. 3 | 42. 4 | 102. 12
 viveret. 16. 4 | 46. 13 | 106. 18
 vivo. 100. 18 | 107. 3 | 134. 7 | 152. 31 | 154. 11
 vivum. 40. 9 | 41. 5 | 56. 22 | 57. 3 | 68. 24
 vivus. 118. 11
 vix. 21. 8 | 80. 3 | 95. 9 | 114. 3 | *& alibi.*
 vixerit. 151. 16 | 152. 20
 vixerunt. 135. 8
 vixi. 83. 22
 vixisse. 25. 10
 vixit. 60. 10 | 63. 2 | 114. 2 | 137. 7 | *& alibi.*
 ulcisci. 148. 29
 ulla. 114. 4 | 148. 16
 ullâ. 55. 18 | 64. 6 | 147. 11 | 157. 2
 ullam. 14. 23 | 103. 18
 ulli. 15. 1 | 111. 5
 ullis. 156. 6
 ullius. 72. 5
 ullo. 67. 3 | 95. 2 | 114. 9 | 128. 8
 ullum. 20. 15 | 53. 11
 ultimâ. 140. 1
 ultimis. 155. 17
 ultum, *particip.* 49. 3
 una. 109. 14
 unâ. 33. 23 | 80. 4 | 92. 25
 unâ, *adv.* 102. 14
 unam. 30. 18 | 80. 3 | 133. 7
 unaquaque. 30. 12
 unde. 18. 14 | 66. 14 | 133. 19 | 139. 9
 unde, *quo.* 29. 4
 unde, *quomodo.* 46. 17
 undique. 15. 2 | 30. 11 | 65. 16 | *& alibi plur.*
 unguenta. 95. 12
 uni. 51. 2 | 30. 11 | 65. 11 | 106. 33 | 111. 5
 univerfa. 36. 22 | 43. 1 | 115. 1 | 143. 12
 universâ. 80. 3
 univerfæ. 11. 23, 24 | 15. 27
 univerfam. 82. 25
 univerfi. 74. 5 | 83. 13 | 133. 2
 univerfis. 93. 14
 univerfos. 13. 12, 20 | 141. 26
 unius. 14. 12 | 37. 22 | 83. 12 | 123. 8 | 146. 3
 uno. 27. 12 | 33. 5 | 41. 12 | 42. 11 | *& alibi.*
 unquam. 51. 4 | 59. 5 | 94. 9 | 101. 3 | 105. 6 | 114. 6, 16 | 125. 10 | 141. 22 | 151. 10
 unum. 33. 24 | 37. 8 | 39. 1 | 70. 17 | *& alibi.*
 unus. 3. 4 | 7. 11 | 13. 12 | 19. 9 | *& alibi.*
 vobis. 79. 27 | 156. 19
 vocabantur. 66. 17
 vocabat. 151. 12
 vocant. 28. 6 | 47. 26
 vocantur. 7. 7
 vocato. 87. 8
 vocatur. 8. 25 | 24. 2 | 25. 7 | 95. 18
 vocatus est. 34. 1
 vocavit. 109. 12
 vocis. 140. 7 | 156. 21
 vocitarunt. 57. 4
 volebant. 14. 26, 29 | 74. 6
 volebat. 48. 6 | 53. 5 | 83. 33 | 112. 21
 volo. 18. 2 | 80. 1
 Volsonis, *n. p.* 135. 6
 voluerat. 92. 10 | 40. 20 | 48.

48. 16
 voluerimus. 93. 5
 voluerint. 93. 7
 volueris. 22. 27
 voluerit. 61. 10 | 112. 13 |
 144. 20
 voluerunt. 21. 5 | 42. 11 |
 107. 6
 voluissent. 92. 4 | 114. 20
 voluisset. 59. 13 | 131. 19 |
 145. 23
 voluit. 44. 6 | 68. 17, 20 |
 73. 25 | 101. 18 | 103.
 10 | 109. 12 | 112. 6 |
 138. 6 | 154. 12
 volumen. 139. 20
 volumina. 152. 24
 volumine. 79. 12 | 153. 15
 voluminis. 2. 18
 Volumnio, *n. p.* 147. 4 |
 150. 3
 Volumnium. 147. 23
 volumus. 148. 22
 volunt. 79. 25
 voluntas. 57. 3 | 103. 10
 voluntate. 4. 21 | 10. 7 |
 23. 5 | 52. 14 | 55. 13 |
 56. 21 | 70. 31 | 106.
 22 | 124. 2
 voluntatem. 30. 23 | 45.
 9 | 78. 19
 voluntati. 69. 24
 vos. 45. 6 | 156. 14, 17
 vota. 31. 8
 voti. 115. 10
 urbana. 143. 7
 urbanis. 152. 1
 urbanum. 27. 5
 urbe. 8. 2 | 25. 1 | 27. 18 |
 57. 7 | 67. 9 | 80. 4 | 87.
 9 | 108. 13 | 138. 11 |
 142. 12 | 145. 2 | 147.
 3 | 155. 8
 urbem. 4. 24 | 9. 10 | 14.
 19, 23 | 15. 23 | 18. 12 |
 44. 2, 11 | 80. 3 | 83. 6 |
 86. 20 | 93. 16 | 113. 19
 urbes. 36. 17 | 71. 2 | 93.
 4 | 113. 11
 urbibus. 30. 16 | 64. 11
 urbis. 54. 8 | 128. 5 | 155.
 23
 urbium. 5. 10 | 113. 15, 17
 usa est. 10. 9
 usi. 36. 20 | 44. 13
 usquam. 72. 6 | 90. 30
 usque. 53. 11 | 61. 9 | 83.
 20 | 86. 20 | & *alibi*.
 usu. 35. 7 | 37. 9 | 66. 3 |
 94. 21 | 99. 16 | 134. 16 |
 152. 32
 usui. 47. 14 | 98. 12
 usum. 77. 6 | 103. 19 | 152.
 2 | 155. 20
 usuram, *subst.* 141. 22
 usuris, *subst.* 141. 25
 usurum. 145. 23
 usurus. 106. 20
 usus, *particip.* 18. 12 | 22.
 17 | 66. 11 | 94. 11 |
 110. 15 | 127. 3 | 135.
 10 | 140. 3 | 145. 1, 14 |
 149. 13 | 150. 11, 16 |
 151. 14 | 156. 2
 usus erat. 100. 18
 usus est. 26. 1 | 27. 11 |
 44. 2 | 78. 6 | 89. 2 |
 90. 9 | 92. 8
 usu veniunt. 152. 32
 usu venerat. 35. 7 | 37. 9
 usu venit. 94. 21
 usu veniret. 134. 16
 ut, *conjunctio*. 2. 19 | 3. 4,
 6, 12 | 4. 4, 20 | & *a-*
libi plur.
 ut, *particula causalis*. 11.
 12 | 13. 4, 21 | 14. 2, 5 |
 & *alibi quam plur.*
 ut, *particula finalis, cum*
finem denotans. 14. 19 |
 17. 22 | 18. 1 | 20. 8 |
 & *alibi quam plur.*
 ut, *particula adjunctiva*.
 11. 19 | 13. 17 | 14. 28,
 33 | & *alibi*.
 ut, *quemadmodum*. 11. 11 |
 15. 24 | 21. 12 | 25. 3 |
 & *alibi quam plur.*
 ut, *statim atque*. 16. 7 |
 23. 23 | 41. 1 | & *ali-*
bi.
 ut, *relat. ad sic*. 119. 7 |
 123. 9 | 134. 15 | 141.
 3 | & *alibi*.
 ut, *relat. ad ita, tam, a-*
deo. 119. 13 | 120. 17 |
 124. 17 | 127. 3 | & *a-*
libi plur.
 ut, *relat. ad eò*. 120. 21 |
 122. 11
 ut, *quando*. 15. 5 | 69. 9 |
 71. 14 | & *alibi. quam*
plur.
 ut, *dum*. 24. 23 | 37. 6 |
 38. 5
 ut, *quo*. 100. 7
 utebatur. 23. 13 | 28. 12 |
 143. 25
 utendum. 79. 27
 utens. 77. 13
 uter. 144. 2
 uterentur. 2. 3 | 3. 10 |
 14. 18 | 58. 9 | 62. 1 |
 102. 10 | 112. 17
 uteretur. 52. 7 | 66. 4 |
 101. 11 | 102. 3 | 147.
 1 | 153. 12
 uterque. 89. 8 | 90. 15 |
 116. 5 | 155. 23
 uti, *verbum*. 18. 9 | 79.
 31 | 142. 6 | 145. 23
 Uticam, *n. p.* 121. 1
 utile. 8. 11 | 15. 27 | 66.
 10
 utilia. 78. 22
 utilissimum. 35. 3
 utilitate. 14. 20 | 150. 16
 utilitatem. 77. 7
 utilitati. 35. 14
 utilius, *adjest.* 6. 11
 utinam. 92. 3 | 106. 6
 utique. 77. 4
 utpote, *scilicet*. 124. 9
 utraque, *nom. sing.* 80. 12 |
 109. 15
 utraque, *abl.* 50. 1 | 151.
 17
 utres. 104. 1
 utrique, *nom. plur.* 74.
 29
 utrique, *dat. sing.* 84. 15 |
 47. 15
 utrisque. 133. 12
 utriusque. 52. 19 | 127. 9
 utrobique. 132. 23
 utrorumque. 83. 1 | 112.
 20 | 135. 12
 utrosque. 48. 27 | 126. 10
 utrum, *m.* 7. 10 | 47. 24 |
 49. 16 | 60. 14 | 101.
 25 | 150. 4 | 152. 6
 utrumque. 105. 21 | 141.
 23 | 150. 19
 vulgi, *populi*. 57. 3 | 62.
 22 | 157. 3
 vulgo, *populo*. 8. 20 | 84.
 10 | 87. 8
 vulgo, *adv.* 37. 10,
 vulgum. 39. 6
 vulgus. 36. 24 | 55. 12 |
 71. 16 | 148. 15 | 152.
 24
 vulnera. 92. 14
 vulneratur. 100. 10
 vulneratus. 44. 5
 vulneribus. 9. 22
 vulnus. 54. 18 | 71. 7 |
 83.

83. 18
vult. 78. 22
vultis. 79. 26
vultu. 25. 4
vultus. 156. 22
uxore. 68. 24 | 79. 31
uxorem. 2. 13 | 11. 1 | 26.
11 | 53. 7 | 54. 16 | 55.
28 | 79. 28 | 83. 24 |
107. 11 | 116. 14 | 146.

19
uxores. 26. 8
uxori. 100. 19
uxoribus. 117. 16

X.

XEnophonte, n. p. 89.
1
Xerxe, n. p. 17. 12

Xerxes. 11. 24 | 13. 7 | 20.
10 | 92. 8 | 116. 8
Xerxi. 22. 19 | 116. 8

Z.

ZAcynthios, n. patron. 56.
12
Zamã, n. p. 130. 3
Zamam. 130. 1

F I N I S.

Ad LECTOREM ADMONITIO.

Authores Classici subsequentes in Usus Delphini, eodem ferè Characterè & formâ jamdudum typis mandati, prostant venales apud *Abelem Stalle*, and insigne Monocerotis in Cœmeterio *D. Pauli*, viz.

P Virgilii Maronis Opera, cum Interpretatione & Notis *Caroli Rueti*.

P Terentii Afri Comœdiæ, cum Interpretatione & Notis *Nicolai Cami*.

Phœdri Augusti Liberti Fabulæ, cum Interpretatione & Notis *Petri Danet*.

Q Horatii Flacci Poemata, cum Interpretatione & Notis *Petri Rodellii*.

-
d
-
i
-
is
i